

**КОДЕКСИ ГУМРУКИ
ЧУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН**

(Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон соли 2004, №12, қ-2, мод. 704; соли 2006, №3, мод. 159; соли 2007, №7, мод.681, соли 2008, №6, мод.459; №10, мод.818; соли 2011, №3, мод. 160; №6, мод. 458 Қонуни ҶТ аз 03.07.2012с., №874; №845; аз 01.08.2012; №881; ҚҶТ аз 28.12.12с. №906)

Кодекси мазкур асосҳои ҳуқуқӣ, иқтисодӣ ва ташкилии фаъолияти гумрукро муайян намуда, ба ҳимояи истиқлолият ва амнияти иқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон, фаъл сохтани муносибатҳои иқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар системаи муносибатҳои иқтисодии ҷаҳонӣ, таъмини ҳимояи ҳуқуқи шаҳрвандон, субъектҳои хоҷагидорӣ ва мақомоти давлатӣ ва аз ҷониби онҳо риоя намудани ўҳдадорихо дар соҳаи фаъолияти гумрукӣ нигаронида шудааст.

ФАСЛИ I. МУҚАРРАРОТИ УМУМӢ

БОБИ 1. МУҚАРРАРОТИ АСОСӢ

Моддаи 1. Танзими гумрукӣ ва фаъолияти гумрукӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон

1. Танзими гумрукӣ аз муқаррар намудани тартиб ва қоидаҳои иборат мебошад, ки шахсон ҳангоми риоя намудани онҳо ҳуқуқи аз сарҳади гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон (минбаъд - сарҳади гумрукӣ) интиқол додани мол ва воситаҳои нақлиётро амалӣ менамоянд.

Танзими гумрукӣ мувофиқи ҳамин Кодекс ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ карда мешавад.

2. Фаъолияти гумрукӣ маҷмӯи усулҳо ва воситаҳои таъмини риояи тадбири танзими гумрукию тарифӣ, мамнӯиат ва маҳдудиятҳоеро дар бар мегирад, ки мувофиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи танзими давлатии фаъолияти иқтисодии хориҷӣ вобаста бо интиқоли мол ва воситаҳои нақлиёт аз сарҳади гумрукӣ муқаррар шудааст.

3. Роҳбарии умумии фаъолияти гумрукиро Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ менамояд. (ҚҶТ аз 03.07.2012с., №845)

Мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ бо мақсадҳои гумрукӣ татбиқи мустақими вазифаҳоеро дар соҳаи фаъолияти гумрукӣ ва истифодаи яхелаи қонунгузори гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ҷониби ҳамаи мақомоти гумрук дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон таъмин менамояд.

4. Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ҳамкорихои байналмилалӣ дар соҳаи танзими гумрукӣ бо мақсади ҳамоҳангсозӣ ва мутаносибии қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ба меъёрҳои ҳуқуқии байналмилалӣ ва амалияи умумиэтирофшудаи байналмилалӣ иштирок менамояд.

Моддаи 2. Қаламрави гумрукӣ ва сарҳади гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон

1. Қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон қаламрави ягонаи гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистонро ташкил медиҳад.

2. Дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон метавонанд минтақаҳои озоди иқтисодӣ ҷойгир бошанд, ки мувофиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ташкил шуда, қисми минтақаи гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҳисоб мераванд. Моли дар қаламрави минтақаҳои озоди иқтисодӣ ҷойгиршуда бо мақсади истифодаи бочҳои гумрукӣ ва андоз, инчунин мамнӯиат ва маҳдудияти дорои хусусияти иқтисодӣ, ки тибқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян шудаанд, ба истиснои ҳолатҳои муқаррарнамудаи ҳамин Кодекс ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамчун моли берун аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷойгиршуда ба ҳисоб мераванд.

3. Доираи қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин доираи қаламрави дар қисми 2 ҳамин модда нишондодашуда сарҳади гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошанд.

4. Сарҳади гумрукӣ, ба истиснои доираи қаламрави минтақаҳои дар қисми 2 ҳамин модда муайяншуда ба Сарҳади давлатӣ мувофиқ аст.

Моддаи 3. Санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи фаъолияти гумрукӣ

1. Санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи фаъолияти гумрукӣ ба Конститутсияи (Сарқонуни) Ҷумҳурии Тоҷикистон асос ёфта, аз ҳамин Кодекс, қонунҳо, санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ, ки қабули онҳо ҳамин Кодекс пешбинӣ намудааст, инчунин санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ эътирофнамудаи Ҷумҳурии Тоҷикистон иборат мебошад.

2. Қонунгузори гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон муносибатҳои вобаста ба фаъолияти гумрукӣ, аз ҷумла муносибатҳои муқаррар намудани тартиби интиқоли мол ва воситаҳои нақлиёт аз сарҳади гумрукӣ, муносибатҳоеро, ки дар чараёни барасмиятдарории гумрукӣ ва назорати гумрукӣ ба миён меоянд, шикоят нисбати санад, амали (беамалии) мақомоти гумрук ва шахсони мансабдори онҳо, инчунин муносибатҳои оид ба муқаррар намудани ва татбиқи низоми гумрукӣ, муайян, татбиқ намудани, тағйир додани ва ситонидани пардохтҳои гумрукиро танзим менамояд.

3. Агар дар санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ эътирофнамудаи Ҷумҳурии Тоҷикистон нисбат ба муқаррароти ҳамин Кодекс меъёрҳои дигар муқаррар шуда бошанд, меъёрҳои санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ татбиқ мегарданд.

Моддаи 4. Ҷорӣ намудани санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи фаъолияти гумрукӣ

1. Санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи фаъолияти гумрукӣ, ки дар моҳи якум ва (ё) моҳи дуҷуми семоҳа расман нашр шудаанд, аз санаи 1 - уми моҳи аввали семоҳа, ки баъди семоҳаи нашр шудани онҳо фаро мерасад, эътибори қонунӣ пайдо мекунанд.

Агар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи фаъолияти гумрукӣ дар давоми моҳи сеҷуми семоҳа нашр шуда бошанд, онҳо аз рӯзи якуми моҳи дуҷуми семоҳа баъд аз семоҳаи интишори расмӣ онҳо эътибори қонунӣ пайдо мекунанд.

2. Агар дар санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ дар соҳаи фаъолияти гумрукӣ ё санадҳои оид ба татбиқи онҳо мӯҳлати дигари эътибори қонунӣ пайдо кардани онҳо пешбинӣ шуда бошад, муқаррароти қисми якуми ҳамин модда татбиқ намегардад.

Моддаи 5. Қувваи бозгашти санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи фаъолияти гумрукӣ

1. Амали санадҳои меъёрии ҳуқуқи танзимкунандаи муносибатҳои ҳуқуқӣ дар соҳаи фаъолияти гумрукӣ нисбати муносибатҳои ҳуқуқие, ки то қорӣ намудани онҳо ба миён омадаанд, ба истиснои ҳолатҳои, ки агар дар ҳуди санадҳо ё санадҳо оид ба татбиқи онҳо мӯҳлатҳои дигар зикр нашуда бошанд, татбиқ карда намешавад.

2. Меъёрҳои муқарраркунанда ё вазнинкунандаи ҷавобгарӣ ё вогузорандаи ўҳдадорихои иловагӣ ба зиммаи субъектҳои муносибатҳои ҳуқуқи гумрукӣ қувваи бозгашт надоранд.

3. Меъёрҳои сабуқкунандаи ҷавобгарии иширокчиёни муносибатҳои ҳуқуқи гумрукӣ қувваи бозгашт доранд.

Моддаи 6. Талабот ба санадҳои қонунгузории гумрук, дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва санадҳои мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ

1. Муқаррароти санадҳои қонунгузории гумрук, санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ дар соҳаи фаъолияти гумрукӣ бояд ҷунун баён гарданд, ки ҳар як шахс ҳуқуқ ва вазифаҳои худ, аз ҷумла ҳангоми интиқоли мол ва воситаҳои нақлиёт аз сарҳади гумрукӣ иҷрои кадом амал, қай ва тартиби иҷрои онро дақиқ донанд.

2. Санадҳои меъёрии ҳуқуқи мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ, ки дорои хусусияти умумихатмӣ мебошанд, бо розигии мақомоти давлатии ваколатдор, аз ҷумла бо мақомоти ваколатдори соҳаи фаъолияти савдои хориҷӣ қабул карда мешавад.

3. Ҳеҷ кас барои вайрон кардани қоидаҳои гумрукӣ ба ҷавобгарӣ кашида намешавад, ба шарте ки ин вайронкунӣ аз сабаби **носаҳеҳӣ ва гуногунфаҳми** меъёрҳои ҳуқуқи дар санадҳои меъёрии ҳуқуқи фаъолияти гумрукӣ мавҷуда ба миён омада бошад. **(ЗРТ аз 03.07.2012г., №845)**

4. Нисбати санадҳои меъёрии ҳуқуқи мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ, ки ба ҳуқуқи манфиатҳои қонунии шахсони соҳаи фаъолияти соҳибкорӣ ва дигар навъи фаъолияти иқтисодӣ дахл мекунад, тибқи тартиби судӣ, мувофиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон шикоят кардан мумкин аст.

Моддаи 7. Истифодаи тадбирҳои танзими тарифи гумрукӣ, мамнӯият ва маҳдудиятҳои мувофиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқи Ҷумҳурии Тоҷикистон муқарраршуда

Дар фаъолияти гумрукӣ тадбирҳои танзими гумрукию тарифӣ, мамнӯият ва маҳдудиятҳои мувофиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқи Ҷумҳурии Тоҷикистон муқарраргардида, ки дар рӯзи қабули декларатсияи гумрукӣ амал мекунад, истифода бурда мешаванд.

Моддаи 8. Тартиби баҳисобгирии мӯҳлатҳои муқаррарнамудаи ҳамин Кодекс

1. Муқаррар намудани рӯзи оғоз ва рӯзи анҷоми мӯҳлатҳои мувофиқи ҳамин Кодекс муқарраршуда, ки барои давра ё рӯзи фарорасии ҳодиса муайян мегардад, мувофиқи тартиби пешбиниамудаи ҳамин Кодекс муқаррар карда мешавад.

2. Агар мувофиқи ҳамин Кодекс барои баҳисобгирии мӯҳлатҳои тартиби махсус муқаррар нашуда бошад, барои муайян кардани рӯзи оғоз ва рӯзи анҷоми мӯҳлатҳои дар фаъолияти гумрукӣ қоидаҳои муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон, бо назардошти ҳолатҳои пешбиниамудаи қисми 3 моддаи 129 ҳамин Кодекс истифода мегарданд.

Моддаи 9. Муносибат бо маълумоте, ки мақомоти гумрук гирифтааст

1. Ҳама гуна маълумоте, ки мақомоти гумрук гирифтааст, дар асоси санадҳои меъёрии ҳуқуқи гумрук, дигар санадҳои қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон, санадҳои мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ танҳо барои мақсадҳои гумрукӣ истифода бурда мешаванд.

2. Мақомоти гумрук ва шахсони мансабдори онҳо, дигар шахсони ба маълумот иҷозатдошта, ки дар қисми 1 ҳамин модда зикр шудаанд, тибқи қонун ва ё қарордод ҳақ надоранд маълумоти дорои сирри давлатӣ, тиҷоратӣ, бонкӣ, андоз ё дигар сирри қонунан ҳифзшавандаро ифшо намоянд, барои мақсадҳои шахсӣ истифода баранд ё ба шахси сеюм, аз ҷумла ба мақомоти давлатӣ диҳанд, ба истиснои ҳолатҳои, ки дар ҳамин Кодекс ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқи Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар гардидаанд.

Мақомоти гумрук метавонанд тибқи тартиби бо мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ ва мақоми давлатии ваколатдор мувофиқашуда, бо риояи талаботи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба ҳимояи сирри давлатӣ, тиҷоратӣ, бонкӣ, андоз ва дигар сирри қонунан ҳифзшаванда ва дигар маълумоти махфӣ (конфиденсиалӣ) маълумоти гирифтаашонро ба мақоми давлатии ваколатдор диҳанд, агар чунин маълумот барои ин мақомот чиҳати иҷрои вазифаҳои мувофиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ба зиммаашон гузошташуда зарур бошад.

Мақомоти ваколатдори давлатӣ, шахсони мансабдори онҳо, шахсони дигаре, ки тибқи қонун ба маълумоти махфӣ аз мақомоти гумрук гирифташуда иҷозат доранд, ба истиснои ҳолатҳои муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳуқуқ надоранд чунин маълумотро ифшо намоянд, паҳн кунанд, ба мақсадҳои шахсӣ истифода баранд ё онро ба шахси сеюм диҳанд.

3. Маълумоти дар қисми 1 ҳамин модда зикршуда, ки сирри давлатӣ, тиҷоратӣ, бонкӣ, андоз ё дигар сирри қонунан ҳифзшавандаро ташкил медиҳад ва дигар маълумоти махфӣ (конфиденсиалӣ) дорои низоми махсуси ҳифз ва иҷозат мебошад.

4. Гум кардани ҳуҷҷатҳои дорои сирри давлатӣ, тиҷоратӣ, бонкӣ, андоз ё дигар сирри қонунан ҳифзшаванда, маълумоти махфӣ (конфиденсиалӣ), ифшои чунин маълумот, истифодаи онҳо барои мақсадҳои шахсӣ ё додани онҳо ба шахси сеюм боиси ҷавобгарии пешбиниамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон мегардад.

5. Маълумоти махфӣ оид ба амалиёти воридотию содиротию мушаххаси фаъолияти иқтисодии хориҷӣ танҳо ба суд ва мақомоти тафтишоти пешакӣ вобаста ба тафтиши парвандаҳои ҷиноятӣ пешниҳод карда мешавад. (ҚҶТ аз 03.07.2012с., №874)

Моддаи 10. Мафҳумҳои асосӣ

1. Дар ҳамин Кодекс мафҳумҳои асосӣ ба маънои зайл истифода бурда мешаванд:

1) амалиёти гумрукӣ - амалҳои алоҳида нисбати мол ва воситаҳои нақлиёт, ки аз ҷониби шахсон ва мақомоти гумрук ҳангоми барасмиятдарории гумрукии мол ва воситаҳои нақлиёт иҷро карда мешаванд;

2) андозҳо - андоз аз арзиши иловашуда ва аксизҳо, ки мақомоти гумрук вобаста ба интиқоли мол аз сарҳади гумрукӣ мутобиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон меситонанд;

3) андозҳои дохилӣ - андоз аз арзиши иловашуда ва аксиз, ки ҳангоми муомилоти мол дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон тибқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ситонида мешавад;

4) боркашон (интиқолдиханда) – шахсе, ки молро аз сарҳади гумрукӣ ва таҳти назорати гумрукӣ дар доираи қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон интиқол медиҳад ё барои истифодаи воситаи нақлиёт масъул аст;

5) брокери гумрукӣ (намоянда) - миёнараве, ки амалиёти гумрукиро аз номи декларант ва (ё) бо супориши он ё шахси дигар, ки ба зиммаи ӯ чунин масъулият гузошта шудааст, иҷро мекунад ё ба вай ҳуқуқ дода шудааст, ки амалиёти гумрукиро мувофиқи ҳамин Кодекс анҷом диҳад;

6) воридоти мол ва (ё) воситаҳои нақлиёт ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон - интиқоли воқеии мол ва (ё) воситаҳои нақлиёт ба қаламрави гумрукӣ ва ҳамаи дигар амалҳои мувофиқи ҳамин Кодекс пешбинишуда бо мол ва (ё) воситаҳои нақлиёт то замони иҷозати онҳо аз ҷониби мақомоти гумрук;

7) воситаҳои нақлиёт - ҳама гуна кишти дарёӣ (аз ҷумла лихтерҳои худгард ва ғайрихудгард, баржаҳо, инчунин киштиҳои болдор), киштиҳои дорои болиштҳои пурбод, тайёраҳо, нақлиёти автомобилӣ (аз ҷумла ядакҳо, нимядакҳо, воситаҳои нақлиёти омехта) ё воҳиди ҳаракаткунандаи роҳи оҳанро дар бар мегирад, ки барои ҳамлу нақли байналмилалӣ интиқоли пулакии шахсон ё ҳамлу нақли пулакӣ ва роғони бори саноатӣ ва тиҷоратӣ истифода мешаванд, инчунин қисмҳои эҳтиётии штатӣ, олот ва таҷҳизот, сӯзишворию рағанҳои молидани дар бақҳои штатӣ мавҷуда, агар онҳо якҷоя бо воситаҳои нақлиёт интиқол дода шаванд;

8) декларант – шахсе, ки молро декларатсия мекунад ё аз номи ӯ мол декларатсия карда мешавад;

9) декларатсияи гумрук - ҳуҷҷати дорои шакли муайян, ки дар он тибқи ҳамин Кодекс маълумоти барои мақомоти гумрук зарурӣ зикр карда мешавад;

10) интиқоли мол ва (ё) воситаҳои нақлиёт аз сарҳади гумрукӣ – бо усулҳои гуногун ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ворид кардан ё аз он содир кардани молу воситаҳои нақлиёт;

11) интиқоли ғайриқонунии мол ва (ё) воситаҳои нақлиёт аз сарҳади гумрукӣ - амали воридот ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ё содироти мол ва (ё) воситаҳои нақлиёт аз ин қаламрав бо вайрон намудани тартиби муқаррарнамудаи ҳамин Кодекс;

12) иҷозати мол - амали мақомоти гумрук, ки ба шахсони манфиатдор барои истифода ва (ё) ихтиёрдории мол тибқи низоми гумрукӣ иҷозат медиҳад;

13) иҷозати шартӣ - иҷозати мол ва воситаҳои нақлиёт бо маҳдудиятҳо ва шартҳои муқарраршуда оид ба истифода ва ихтиёрдории онҳо;

14) мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ - мақоми давлатии дахлдор, ки аз тарафи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон барои таъмини бевоситаи иҷрои вазифаҳо дар соҳаи фаъолияти гумрукӣ ва истифодаи яхелаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон аз тарафи ҳамаи мақомоти гумрук дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон ваколатдор шудааст;

15) мақомоти гумрук - мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ ва воҳидҳои тобеи он, ба истиснои ҳолатҳои, ки дар ҳамин Кодекс мақомоти гумруки давлатҳои хориҷӣ ёдовар шудаанд;

16) мол - ҳама гуна амволи манқули ҳам ба мақсадҳои тиҷоратӣ ва ҳам ғайритиҷоратӣ аз сарҳади гумрукӣ интиқолшаванда, инчунин воситаҳои нақлиёти марбут ба амволи ғайриманқул, ки аз сарҳади гумрукӣ интиқол дода мешаванд. Воситаҳои нақлиёти дар банди 7 ҳамин қисм нишондодашуда ба мол тааллуқ надоранд;

17) моли ватанӣ - моле, ки барои мақсадҳои гумрук дар қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон дорои статуси муомилоти озод мебошад, яъне моле, ки аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон содир нашудааст ва пурра дар Ҷумҳурии Тоҷикистон истеҳсол гардидааст, моли барои муомилоти озод дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон иҷозатдодашуда ва моле, ки дар Ҷумҳурии Тоҷикистон аз моли барои муомилоти озод дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон иҷозатдодашуда истеҳсол гардидааст;

18) моли хориҷӣ – моле, ки моли ватанӣ ҳисобида намешавад;

19) моли таҳти назорати гумрукӣ қарордошта - моли хориҷие, ки то замони иҷозати он ба муомилоти озод, интиқоли воқеии мол аз сарҳади гумрукӣ ҳангоми содирот ё худ то замони нобудкунии он, ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ворид карда шудааст, инчунин моли ватанӣ аз замони содироти он аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон то замони интиқоли воқеии он аз сарҳади гумрукӣ;

20) муомилоти озод - муомилоти мол дар қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон бидуни мамнӯиат ва маҳдудиятҳои пешбиниамудаи қонунгузори гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон;

21) назорати гумрукӣ – маҷмӯи тадбирҳои, ки мақомоти гумрук бо мақсади таъмини риояи қонунгузори гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ менамоянд;

22) низоми гумрукӣ – расмиёти гумрукии мебошад, ки маҷмӯи талабот ва шартҳо, аз ҷумла тартиби нисбати мол ва воситаҳои нақлиёт истифода бурдани бочҳои гумрукӣ ва андоз, мамнӯиат ва маҳдудиятҳои санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин мақоми мол ва воситаҳои нақлиётро ба мақсадҳои гумрукӣ вобаста бо мақсади интиқоли онҳо аз сарҳади гумрукӣ ва истифодабарӣ дар қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ё берун аз ин қаламрав дар бар мегирад;

23) расмиёти гумрукӣ – маҷмӯи муқаррароте, ки статуси мол ва воситаҳои нақлиёти аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон интиқолшавандаро барои мақсадҳои гумрукӣ муайян менамояд;

24) содироти мол ва (ё) воситаҳои нақлиёт аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон - пешниҳоди декларатсияи гумрукӣ ё анҷом додани амалҳои дар сарҳати дуҷони ҳамин банд зикршуда, ки мустақиман ба содироти мол ва (ё) воситаҳои нақлиёт, инчунин дигар амалҳои мувофиқи ҳамин Кодекс барои мол ва воситаҳои нақлиёт то замони интиқоли ҳақиқии онҳо аз сарҳади гумрукӣ пешбинишуда нигаронида шудааст.

Ба амалҳои, ки мустақиман ба содироти мол ва (ё) воситаҳои нақлиёт аз сарҳади гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон нигаронида шудаанд, амали дохил шудани (вуруди) шахси воқеии аз Ҷумҳурии Тоҷикистон хориҷшаванда ба минтақаи назорати гумрукӣ, ворид шудани воситаҳои нақлиёт ба нуқтаи гузаргоҳ аз сарҳади давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо мақсади баровардани он аз сарҳади гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон, супоридани мол ба ташкилотҳои нақлиётӣ ва (ё) муросилоти байналмилалӣ тавассути ташкилотҳои (муассисаҳои) алоқаи почта барои ирсол берун аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон, амали шахс чиҳати бо мол ва воситаҳои нақлиёт мустақиман баромадан аз сарҳади гумрукӣ берун аз маҳалҳои, ки мувофиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар карда шудаанд, ба ҳисоб меравад;

25) статуси (мақоми) мол ва воситаҳои нақлиёт барои мақсадҳои гумрукӣ – мавҷуд будан ё набудани мамнӯиат ва маҳдудиятҳо барои ҳуқуқи истифода ва ихтиёрдории мол ва воситаҳои нақлиёт, ки мувофиқи ҳамин Кодекс муқаррар шудааст;

26) шахсони манфиатдор – шахсоне, ки манфиати онҳо тавассути қарор, амали (беамалии) мақомоти гумрук нисбати мол ва воситаҳои нақлиёт мустақиман ва инфиродӣ даҳолат карда мешавад, агар аз ҳамин Кодекс тартиби дигаре барнаояд;

27) шахсон - шахси воқеӣ ва ҳуқуқӣ, агар аз ҳамин Кодекс тартиби дигаре барнаояд;

28) шахсони хоричӣ - шахсоне, ки шахсони ватанӣ ҳисобида намешаванд;

29) шахсони ватанӣ - шаҳрванди Ҷумҳурии Тоҷикистон, шахси бешаҳрванд, ки дар Ҷумҳурии Тоҷикистон маҳали истиқомати доимӣ дорад, соҳибкори инфиродӣ, ки дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон мувофиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ба қайд гирифта шудааст, инчунин шахси ҳуқуқие, ки мувофиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон таъсис ёфтааст;

30) шахси ҳуқуқии ватанӣ – шахси ҳуқуқие, ки мувофиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон таъсис ёфтааст;

31) экспедитор – шахсе, ки мувофиқи шартномаи экспедитсия нақлиёти мутобиқи қонунгузори граждани Ҷумҳурии Тоҷикистон амал мекунад;

32) ҳуҷҷатҳои тиҷоратӣ – ҳисобнома - фактура (инвойс), варақаҳои боррасонӣ ва бастабанд ва дигар ҳуҷҷатҳои, ки мувофиқи санадҳои ҳуқуқии байналмилалии эътирофнамудаи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон, дигар анъанаҳои муомилоти корӣ ҳангоми анҷом додани фаъолияти иқтисодии хоричӣ ва дигар фаъолият истифода мегарданд ва онҳо тибқи қонун, созишномаи тарафҳо ё анъанаҳои муомилоти корӣ барои тасдиқи анҷом додани аҳдҳо вобаста ба интиқоли мол аз сарҳади гумрукӣ истифода бурда мешаванд, агар аз ҳамин Кодекс тартиби дигаре барнаояд;

33) ҳуҷҷатҳои гумрукӣ – ҳуҷҷатҳои, ки танҳо барои мақсадҳои гумрукӣ таҳия шудаанд;

34) ҳуҷҷатҳои нақлиётӣ (борбарӣ) – коносамент, борхат ё дигар ҳуҷҷатҳои, ки мавҷудият ва мазмуни шартномаи барои интиқоли мол тасдиқ менамоянд ва ҳангоми интиқоли байналмилалӣ ҳамроҳикунандаи мол ва воситаҳои нақлиёт мебошанд;

35) молҳои қалбақӣ- молҳои дорои объектҳои моликияти зеҳнии бо вайроннамудани ҳуқуқҳои соҳибҳуқуқ таъғиргардида ва (ё) аз сарҳади гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳифз мешавад;

36) соҳибҳуқуқ – шахсе, ки мувофиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон дорои ҳуқуқ истисноӣ ба объекти моликияти зеҳнӣ мебошад;

37) боздошти иҷозат – дар тсурати ҷой доштани шубҳа оид ба қалбақӣ будани молҳо аз ҷониби мақомоти гумрук тамдид гардидани мӯҳлати қабули қарор дар бораи иҷозати онҳо, ки мутобиқи низоми интиҳобгардидаи гумрукӣ интиқол дода мешавад;

38) феҳристи гумрукии объектҳои моликияти зеҳнӣ - номгуи молҳои дорои объектҳои моликияти зеҳнии мутобиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳифзшаванда;

39) Мамнӯият ва маҳдудиятҳо - чораҳои ҳимояи манфиати иқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар савдои хоричӣ, воридоти мол ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон, содироти он аз ин қаламрав, аз ҷумла системаи чораҳои назорати содирот, тасдиқи мутобиқат ба стандартҳо ва талабот оид ба бехатарии мол, аз ҷумла регламентҳои техники, талаботи байторӣ, фитосанитарӣ, карантинӣ, санитарӣ, эпидемиологӣ, фармасевтӣ ва радиационӣ, инчунин сертификатҳои мутобиқат, ки мутобиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ ва (ё) санадҳои ҳуқуқии байналмилалии эътирофнамудаи Тоҷикистон муқаррар гардидаанд. (ҚҶТ аз 28.12.12с. №906)

2. Ҳамаи мафҳумҳои дигар дар ҳамин Кодекс мутобиқи мазмуне, ки дар дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар гардидаанд, истифода бурда мешаванд.

БОБИ 2. ПРИНЦИПҲОИ АСОСИИ ИНТИҚОЛИ МОЛ ВА ВОСИТАҲОИ НАҚЛИЁТ АЗ САРҲАДИ ГУМРУКӢ

Моддаи 11. Интиқоли мол (аз ҷумла асьор ва сарватҳои асьорӣ) ва воситаҳои нақлиёт аз сарҳади гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон

1. Ҳамаи шахсон барои интиқоли мол ва воситаҳои нақлиёт аз сарҳади гумрукӣ, ба истисноӣ ҳолатҳои пешбиниамудаи ҳамин Кодекс, дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва санадҳои ҳуқуқии байналмилалии эътирофнамудаи Ҷумҳурии Тоҷикистон, тибқи тартиби муқаррарнамудаи ҳамин Кодекс ҳуқуқи баробар доранд.

2. Мол ва воситаҳои нақлиёт аз сарҳади гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо тартиби муқаррарнамудаи ҳамин Кодекс интиқол дода мешаванд.

Тартиби интиқоли асьори Ҷумҳурии Тоҷикистон, коғазҳои қиматноки бо асьори Ҷумҳурии Тоҷикистон ифодаёфта, асьори хоричӣ ва сарватҳои асьорӣ дигар тибқи ҳамин Кодекс ва санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон танзим мегардад.

Моддаи 12. Риояи мамнӯият ва маҳдудиятҳо ҳангоми интиқоли мол ва воситаҳои нақлиёт аз сарҳади гумрукӣ

1. Моле, ки воридоташ ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон тибқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ карда шудааст, аз ҷониби мақомоти гумрук боздошта шуда, нисбати онҳо тадбирҳои пешбиниамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон татбиқ мегарданд. Агар дар ҳамин Кодекс ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон тартиби дигаре пешбинӣ нашуда бошад, чунин мол бояд бетаъхир аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон бароварда шавад. Ин молро интиқолдиҳанда мебарорад. Ҳангоми набудани имконоти баровардан ё фавран набаровардан ин мол бояд дар анбори ниғаҳдории муваққатӣ ё маҳали дигаре, ки минтақаҳои назорати гумрукӣ мебошанд (моддаи 403), аз ҳисоби шахсони дар моддаи 15 ҳамин Кодекс зикргардида ҷойгир карда шавад. Мӯҳлати ниҳоии ниғаҳдории чунин мол 3 шабонарӯз муайян карда шудааст, агар мувофиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон нисбати моли алоҳида мӯҳлати дигаре муқаррар нашуда бошад. Моли мазкур ҳангоми ба охир расидани ин мӯҳлат мувофиқи боби 58 ҳамин Кодекс ихтиёрдорӣ карда мешавад.

Моле, ки воридоти он ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон маҳдуд карда шудааст (ва дар ҳолатҳои пешбиниамудаи ҳамин Кодекс аз ҷониби мақомоти гумрук иҷозат дода мешавад), бо риояи талабот ва шартҳои муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва санадҳои ҳуқуқии байналмилалии эътирофнамудаи Ҷумҳурии Тоҷикистон барои воридот иҷозат дода мешавад.

2. Моле, ки содироташ аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ аст, бояд аслан содир карда нашавад.

Моле, ки содироташ аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон маҳдуд карда шудааст, бо риояи талабот ва шартҳои муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва санадҳои ҳуқуқии байналмилалии эътирофнамудаи Ҷумҳурии Тоҷикистон барои содирот иҷозат дода мешавад.

3. Харочоти декларантҳо, интиқолдиҳандагон ё шахсони алоҳида вобаста ба риояи мамнӯият ва маҳдудиятҳо барои воридоти мол ба қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон ё содироти он аз ин қаламрав мувофиқи моддаи 15 ҳамин Кодекс аз ҷониби мақомоти гумрук ҷуброн карда намешавад.

Моддаи 13. Расмиёти гумрукӣ ва назорати гумрукӣ

1. Ҳамаи мол ва воситаҳои нақлиёте, ки аз сарҳади Ҷумҳурии Тоҷикистон интиқол дода мешаванд, тибқи тартиб ва шартҳои муайяннамудаи ҳамин Кодекс бояд ҳатман мавриди барасмиятдорӣ ва назорати гумрукӣ қарор гиранд.

2. Ҳангоми амалӣ намудани расмиёт ва назорати гумрукӣ мақомоти гумрук ва шахсони мансабдори онҳо ҳуқуқ надоранд талабот ва маҳдудиятҳоеро муқаррар намоянд, ки дар санадҳои меъёрии ҳуқуқии гумрук ва ё дигар санадҳои қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ нашудаанд.

Моддаи 14. Истифодабарӣ ва ихтиёрдории мол ва воситаҳои нақлиёт

1. Ҳеч кас ба истифодабарӣ ва ихтиёрдории мол ва воситаҳои нақлиёт то замони иҷозати онҳо ҳуқуқ надорад, ба истиснои тартиб ва шартҳои, ки ҳамин Кодекс муқаррар намудааст.

2. Баъди иҷозати мол ва воситаҳои нақлиёт истифодабарӣ ва ихтиёрдории онҳо тибқи низоми арзгардидаи гумрукӣ анҷом дода мешавад.

Моддаи 15. Ҷаҳддорӣ оид ба татбиқи амалиёти гумрукӣ барои иҷозати мол

Агар ҳамин Кодекс тартиби дигаре муқаррар накарда бошад, ҷаҳддорӣ оид ба татбиқи амалиёти гумрукиро барои иҷозати мол инҳо ба зимма мегиранд:

1) агар мол аз сарҳади гумрукӣ тибқи аҳди фаъолияти иқтисодии хорҷӣ аз ҷониби шахси ватанӣ басташуда интиқол дода шавад - шахси ватанӣ, ки чунин аҳдро бастааст ё аз номи ӯ ё бо супориши ӯ аҳд ба имзо расидааст;

2) агар мол аз сарҳади гумрукӣ бе бастанӣ аҳд аз ҷониби шахси ватанӣ интиқол дода шавад - шахсе, ки дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳуқуқи соҳибӣ ё ҳуқуқи истифодабарии молро дорад;

3) шахсони дигаре, ки тибқи қонунгузории граждании Ҷумҳурии Тоҷикистон ва (ё) ҳамин Кодекс бо моли таҳти назорати гумрукӣ қарордошта барои иҷрои амали дорӣ аҳамияти ҳуқуқӣ аз номи худ ба сифати дахлдор баромад карда метавонанд.

Моддаи 16. Кафолатҳо барои иҷрои пурраи ҷаҳддорӣ муқаррарнамудаи ҳамин Кодекс

Дар ҳолатҳои пешбинӣнамудаи ҳамин Кодекс ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон нисбати мол мақомоти гумрук ҳуқуқ доранд аз шахси кафолатдиҳанда иҷрои ҷаҳддорӣро мувофиқи муқаррароти ҳамин Кодекс, аз ҷумла ҷиҳати пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз мувофиқи боби 46 ҳамин Кодекс талаб намоянд.

БОБИ 3. АМАЛҲО ДАР СОҲАИ ФАЪОЛИЯТИ ГУМРУКӢ

Моддаи 17. Амалҳо дар соҳаи фаъолияти гумрукӣ

Фаъолияти шахси ҳуқуқӣ ба сифати боркашони гумрукӣ, соҳибони анборҳои ниғаҳдорӣ муваққатӣ, соҳибони анборҳои гумрукӣ, соҳибони мағозаҳои савдои бебӯч ва брокерҳои гумрукӣ (намояндаҳо), бо шартӣ мувофиқан дохил намудан ба Реестри боркашонҳои гумрукӣ, Реестри соҳибони анборҳои ниғаҳдорӣ муваққатӣ, Реестри соҳибони анборҳои гумрукӣ, Реестри соҳибони мағозаҳои савдои бебӯч ё Реестри брокерҳои гумрукӣ (намояндаҳо) (минбаъд дар ҳамин боб Реестри шахсони дар соҳаи фаъолияти гумрукӣ амалкунанда) иҷозат дода мешавад.

Моддаи 18. Реестри шахсони дар соҳаи фаъолияти гумрукӣ амалкунанда

1. Реестри шахсони дар соҳаи фаъолияти гумрукӣ амалкунанда мувофиқи тартиби муқаррарнамудаи мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ ба роҳ монда мешавад.

2. Мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ вазифадор аст на камтар аз як маротиба дар ҳар се моҳ Реестри шахсони дар соҳаи фаъолияти гумрукӣ амалкунандаро дар воситаҳои ахбори омма нашр намоянд.

Моддаи 19. Дохил намудани шахси ҳуқуқӣ ба Реестри шахсони дар соҳаи фаъолияти гумрукӣ амалкунанда

1. Шахси ҳуқуқӣ ба Реестри шахсони дар соҳаи фаъолияти гумрукӣ амалкунанда мутобиқи шартҳои муқарраркардаи ҳамин Кодекс дохил карда мешавад. Барои дохил намудан ба ин реестрҳо музд ситонида намешавад.

2. Барои дохил намудан ба яке аз Реестрҳои шахсоне, ки дар соҳаи фаъолияти гумрукӣ амал мекунанд, шахси ҳуқуқӣ ба мақомоти гумрук бо ариза хаттӣ дорӣ маълумоти пешбинидамудаи ҳамин Кодекс ва ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи маълумоти дар ин ариза нишондодашуда, бо номгуӣ муқаррарнамудаи ҳамин Кодекс муроҷиат менамоянд.

3. Ҳуҷҷатҳои дар қисми 2 ҳамин модда пешбинишуда метавонанд дар шакли асл ва ё нусхаи бо тартиби ҷорӣ тасдиқшудаи онҳо пешниҳод карда шаванд.

Баъди анҷоми баррасии ариза мақоми гумрук вазифадор аст бо хоҳиши тарафи аризадиҳанда нусхаи аслии ҳуҷҷатҳои пешниҳодшударо ба вай баргардонад.

4. Мақоми гумрук аризаро дар давоми на дертар аз 30 рӯзи қабул баррасӣ менамоянд. Мақоми гумрук ҳулосаро ҳангоми қабули қарор ҷиҳати ба реестри дахлдор дохил намудани аризадиҳанда ба мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ мефиристад. Барои ба расмият даровардани қарори мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ мақоми гумрук ба аризадиҳанда дар бораи дохил карда шудани ӯ ба чунин реестр шаҳодатнома медиҳад. Аризадиҳанда ҳуқуқ дорад фаъолияти дахлдорро дар соҳаи фаъолияти гумрукӣ аз рӯзи гирифтани шаҳодатнома оғоз намоянд.

Мақоми гумрук ҳуқуқ дорад ба реестри дахлдор дохил карда шудани аризадиҳандаро танҳо дар сурати шартҳои ба реестри дахлдор дохил намуданро риоя накардани ӯ, ки ҳамин Кодекс пешбинӣ намудааст, рад намояд. Қарор дар бораи рад баъди қабул шуданаш ба шакли хаттӣ феврал ба аризадиҳанда расонида мешавад.

5. Мақоми гумруке, ки аризаро баррасӣ менамояд, ҳуқуқ дорад аз шахсони сеюм, инчунин аз мақомоти давлатӣ ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи маълумоти аризадиҳандаро талаб намояд. Шахсони мазкур вазифадоранд дар давоми даҳ рӯзи гирифтани дархост ҳуҷҷатҳо ё маълумоти дархостшударо пешниҳод намоянд.

Моддаи 20. Шаҳодатномаи ба яке аз реестрҳо дохил намудани шахсоне, ки дар соҳаи фаъолияти гумруқӣ амал мекунанд

1. Шаҳодатномаи ба яке аз реестрҳо дохил намудани шахсоне, ки дар соҳаи фаъолияти гумруқӣ амал мекунанд (баъдан дар ҳамин боб - шаҳодатнома), аз рӯи намунаи муайянкардаи мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумруқӣ дода мешавад. Шаҳодатнома бояд маълумоти ҳамин Кодекс пешбининомударо дошта бошад. Шаҳодатномаро ба шахси дигар додан мумкин нест.

2. Дар бораи тағйирёбии маълумоти дар ариза ё дар ҳуҷҷатҳои замиравӣ зикршуда мутобиқи қисми 2 моддаи 19 ҳамин Кодекс шахси ҳуқуқӣ (вориси ҳуқуқи вай), ки дар яке аз реестрҳои шахсони дар соҳаи фаъолияти гумруқӣ амалкунанда дохил карда шудааст, вазифадор аст мақоми гумрукро ба таври хаттӣ дар давоми панҷ рӯзи сар задани ҳодисаи дахлдор ё аз рӯзи ба шахс маълум шудани он огоҳ намояд.

Мақоми гумрук дар давоми 5 рӯзи корӣ мутобиқати маълумоти нави зикршударо ба шартҳои, ки барои дохил намудани шахси ҳуқуқӣ ба яке аз реестрҳо муқаррар шудаанд, месанҷад ва агар маълумоти дар шаҳодатнома зикршаванда тағйир ёбад, мутобиқи тартиби муқаррарнамудаи қисми 4 моддаи 19 ҳамин Кодекс масъалаи додани шаҳодатномаи навро баррасӣ менамояд.

3. Шаҳодатнома аз тарафи мақоми гумрук танҳо дар ҳолатҳои пешбининомудаи моддаҳои 98, 113, 145, 231 ва қисми 4 моддаи 263 ҳамин Кодекс бозхонда мешавад.

Қарор дар бораи бозхонди шаҳодатнома аз тарафи мақоми гумрук ба шахси ҳуқуқие, ки нисбати ӯ чунин қарор қабул шудааст, бояд рӯзи дигари қабули қарор ба таври хаттӣ бо фаҳмонидани сабаби қабули чунин қарор расонида шавад. Ин қарор ба роҳбар ё намоёндаи ваколатдори шахси ҳуқуқӣ бо гирифтани имзо ё дигар намуди тасдиқкунандаи далел ва санаи қабули ин қарор супорида мешавад. Агар шахсони номбаршуда аз гирифтани ин қарор саркашӣ кунанд, он бо мактуби супоришӣ ба воситаи почта равон карда мешавад.

Қарор дар бораи бозхонди шаҳодатнома баъд аз 15 рӯзи қабули чунин қарор эътибори қонунӣ пайдо мекунад.

Намунаи қарор дар бораи бозхонди шаҳодатнома аз тарафи мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумруқӣ тасдиқ карда мешавад.

4. Бозхонди шаҳодатнома боиси аз реестри дахлдор хориҷ кардани шахси ҳуқуқие, ки дар соҳаи фаъолияти гумруқӣ амал мекунад, мегардад.

5. Аризаи дохил намудан ба реестри дахлдор пас аз бозхонди шаҳодатнома, баъди бартараф намудани сабабҳои, ки барои чунин бозхонд асос гардидаанд ва дар ҳолатҳои бозхонди шаҳодатнома бо сабаби яқинд маротиба ба ҷавобгарии маъмури қашида шудани шахси ҳуқуқӣ баъди ба охир расидани мӯҳлате, ки шахс таҳти ҷазои маъмури қарор дошт, баррасӣ карда мешавад.

Моддаи 21. Хориҷ намудани шахси ҳуқуқӣ аз реестрҳои шахсоне, ки дар соҳаи фаъолияти гумруқӣ амал мекунанд

1. Шахси ҳуқуқӣ аз реестрҳои шахсоне, ки дар соҳаи фаъолияти гумруқӣ амал мекунанд, дар ҳолатҳои зерин хориҷ карда мешавад:

1) бо хоҳиши ҳамин шахс аз рӯзи дигари аз ҷониби мақоми гумрук гирифтани аризаи хаттӣ шахс ҳангоми хориҷ намудан аз реестри дахлдор;

2) баъди ба охир расидани мӯҳлати амали шаҳодатномае, ки қисми 2 моддаи 96, қисми 3 моддаи 111, қисми 2 моддаи 142, қисми 3 моддаи 229 ва қисми 3 моддаи 263 ҳамин Кодекс муқаррар кардааст, аз рӯзи дигари ба охир расидани чунин мӯҳлат;

3) ҳангоми қабул намудани қарори бозхонди шаҳодатнома - аз рӯзи эътибори қонунӣ пайдо кардани чунин қарор;

4) ҳангоми барҳам додани шахси ҳуқуқӣ баъди як рӯзи аз ҷониби мақоми бақайдгиранда ба Реестри ягонаи давлатии шахси ҳуқуқӣ қайд намудани шахси ҳуқуқие, ки мувофиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон дар қараёни барҳамхӯрӣ фаро мерасад;

5) ҳангоми боздоштани фаъолияти шахси ҳуқуқӣ дар натиҷаи азнавташкилдихӣ, ба истиснои дигаргунсозӣ - аз рӯзи дигаре, ки азнавташкилдихии шахси ҳуқуқӣ мувофиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ба охиращаида ҳисоб мешавад.

2. Аз Реестри шахсони дар соҳаи фаъолияти гумруқӣ амалкунанда хориҷ кардани шахси ҳуқуқӣ ин шахсро (вориси ҳуқуқи ӯро) аз ӯҳдадорихо ба охир расонидани амалиёти гумрук оид ба интиқол ё нигоҳдошти моли таҳти назорати гумруқӣ қарордошта ё иҷрои дигар амале, ки ӯҳдадори иҷрои он то хориҷ намудани шахси ҳуқуқӣ аз Реестри дахлдор тибқи тартиби муқаррарнамудаи ҳамин Кодекс ба миён омадааст, озод намекунад.

БОБИ 4. ИТТИЛОЪДИҲӢ ВА МУШОВАРА

Моддаи 22. Гирифтани иттилоот оид ба сабабҳои қабули қарор, амали (беамали) содиршуда

1. Шахсе, ки нисбати вай аз ҷониби мақоми гумрук ё шахси мансабдор қарор қабул гардидааст ё амале анҷом дода шудааст, инчунин шахсе, ки то гузашти мӯҳлати муайян нисбати вай қарор қабул нашудааст ё ки бояд иҷро гардад, вале иҷро нашудааст, ҳуқуқ дорад ба ин мақоми гумрук оид ба сабаб ва асосҳои қабул шудани қарор ё амали иҷрошуда ё сабабҳои қабул нашудани қарор ё анҷом надодани амали дахлдор муроҷиат намояд, агар ин мустақиман ё ба таври инфиродӣ ба ҳуқуқ ва манфиатҳои шахси номбаршуда дахл дошта бошад.

2. Дархост бояд дар давоми шаш моҳи қабули қарор, иҷрои амал (беамалӣ) ё ба анҷом расидани мӯҳлати қабули онҳо ё иҷрои амал ё аз рӯзе, ки ин шахс оид ба қабули қарор ё анҷом додани амал (беамалӣ) огоҳ гардидааст, пешниҳод карда шавад.

3. Шахси манфиатдор барои пешниҳоди маълумоти зарурӣ метавонад ҳам хаттӣ ва ҳам шифоҳӣ бо дархост муроҷиат намояд. Дархости шифоҳӣ бояд аз ҷониби мақоми гумрук дар рӯзи қабули дархост баррасӣ карда шавад. Ҳангоми додани дархости хаттӣ ба он бояд дар давоми 10 рӯзи гирифтани дархостнома хаттӣ ҷавоб дода шавад.

Моддаи 23. Иттилоот дар бораи санадҳои меъёрии ҳуқуқии соҳаи фаъолияти гумрукӣ 1. Мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ ва дигар мақомоти гумрук дастрасии ройғони иттилоотро вобаста ба санади ҳуқуқии амалкунандаи соҳаи фаъолияти гумрукӣ, аз ҷумла бо истифодаи технологияҳои иттилоотӣ таъмин менамоянд.

2. Мақомоти гумрук дар хусуси санади ҳуқуқии таҳияшаванда, инчунин оид ба тағйири иловаҳо ба санади ҳуқуқии эътибори қонунӣ пайдонакарда дар соҳаи фаъолияти гумрукӣ, аз ҷумла бо истифодаи технологияҳои иттилоотӣ дастрасии иттилоотро таъмин менамоянд, ба истиснои ҳолатҳое, ки огоҳсоии қаблӣ оид ба таҳияи санадҳои ҳуқуқӣ барои гузаронидани назорати гумрукӣ монеа мешавад ё ба паст гардидани самаранокии онҳо мусоидат менамояд.

3. Мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои гумрукӣ дар нашрияҳои расмӣ худ чопи санадҳои ҳуқуқиро, ки ҳамин мақомот қабул кардаанд, инчунин санадҳои қонунгузорию гумрукӣ ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистонро дар соҳаи фаъолияти гумрукӣ таъмин менамояд.

Моддаи 24. Машварат оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ ва дигар масъалаҳое, ки таҳти салоҳияти мақомоти гумрук қарор доранд

1. Ҳангоми машварат бояд на танҳо иттилооти дахлдор, балки ҳама гунна иттилооти ба қарор иртиботдоштае, ки мақомоти гумрук ба маълумоти шахси манфиатдор расонидани онро мувофиқи мақсад мекунанд, пешниҳод гардад. (ЗРТ аз 03.07.2012г., №845)

Мақомоти гумрук ба шахси манфиатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ, ки таҳти салоҳияти ин мақомот қарор доранд, машварат медиҳанд. Сардори мақоми гумрук (шахси ивазкунандаи вай) шахси мансабдори мақомоти гумрукро, ки ба гузаронидани машварат ваколатдоранд, муайян менамояд. Иттилоот оид ба дархости шахси манфиатдор дар мӯҳлати кӯтоҳтарин, вале на дертар аз як моҳи гирифтани ҷунин дархост пешниҳод карда мешавад.

2. Машварат аз ҷониби мақомоти гумрук ҳам шифоҳӣ ва ҳам хаттӣ ройгон дода мешавад. Бо талаби шахси манфиатдор мақоми гумрук вазифадор аст иттилоотро дар шакли хаттӣ пешниҳод намояд, ки он барои қабули қарор ё иҷрои амал (беамалӣ) аз ҷониби мақомоти гумрук ҳангоми анҷом додани амалиёти гумрукӣ нисбати мол ва воситаҳои нақлиёт асос шуда наметавонад.

3. Мақомоти гумрук барои зараре, ки дар натиҷаи таҳрифи матни санади ҳуқуқии бе огоҳонӣ ва назорати онҳо интизоршуда расонида шудааст, инчунин барои зараре, ки дар натиҷаи машварати ғайритаҳассусии шахси манфиатдор барои гузаронидани ҷунин машварат салоҳиятнадошта расонида шудааст, масъул намебошанд.

БОБИ 5. ОМОРИ ГУМРУКӢ

Моддаи 25. Омори гумрукии тиҷорати хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон

1. Ба мақсади таҳлили вазъи тиҷорати хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон, назорати воридоти пардохтҳои гумрукӣ ба буҷети давлатӣ, назорати асьор, таҳлили ҳолат, афзоиш ва рушди тиҷорати хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон, баланси савдою пардохт ва дар маҷмӯъ иқтисодӣ мақомоти гумрук ҷамъоварӣ ва қарорди маълумотро оид ба интиқоли мол аз сарҳади гумрукӣ анҷом дода, маълумоти омори тиҷорати хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистонро ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва дигар мақомоте, ки қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян менамояд, пешниҳод мекунанд.

Мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ маълумоти омори гумрукиро оид ба тиҷорати хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ташкилотҳои байналмилалӣ тибқи санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ эътирофнамудаи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод менамояд.

Мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ маълумоти омори мақомоти гумрукро оид ба тиҷорати хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон мувофиқи тартиб ва мӯҳлати муқаррарнамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон интизор менамояд.

2. Омори гумрукии тиҷорати хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон тибқи ҳамин Кодекс ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон пеш бурда мешавад.

3. Омори гумрукии тиҷорати хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон тибқи методологияе, ки муқоисаи маълумотро оид ба тиҷорати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва ҳамкорони тиҷорати хориҷии он таъмин менамояд, пеш бурда мешавад.

Моддаи 26. Омори гумрукии махсус

1. Мақомоти гумрук бо мақсади иҷрои вазифаҳои ба зиммашон гузошташуда омори гумрукии махсусро мувофиқи тартиби муқаррарнамудаи мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои гумрук ба роҳ мекунанд.

2. Маълумоти омори гумрукии махсус аз ҷониби мақомоти гумрук танҳо барои мақсадҳои гумрукӣ истифода бурда мешавад.

Моддаи 27. Ҳуҷҷатҳо ва маълумоте, ки барои мақсадҳои омори истифода мешаванд 1. Барои мақсадҳои омор ҳуҷҷатҳо ва маълумоте, ки шахсон тибқи муқаррароти ҳамин Кодекс пешниҳод мекунанд, истифода бурда мешаванд.

2. Нисбати иттилооте, ки барои мақсадҳои омор истифода мешавад, муқаррароти пешбининамудаи моддаи 9 ҳамин Кодекс татбиқ мегардад.

БОБИ 6. КИШВАРИ ИСТЕҲСОЛКАРДАИ МОЛ, НОМӢИ МОЛҲОИ ФАЪОЛИЯТИ ИҚТИСОДИИ ХОРИҶӢ

Моддаи 28. Соҳаи истифодаи ҳамин боб

1. Муайян намудани кишвари истеҳсолкардаи мол тибқи муқаррароти пешбининамудаи ҳамин боб дар ҳамаи ҳолатҳое, ки истифодаи тадбирҳои танзими тарифи гумрукӣ ва мамнӯияту маҳдудиятҳои тибқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон муқарраршуда ба кишвари истеҳсолкардаи мол вобаста бошад, муайян карда мешавад.

2. Қоидаҳои муайян намудани кишвари истеҳсолкардаи мол бо мақсади татбиқи тарифҳои имтиёзнок (преференсияҳо) ё беимтиёзи сиёсати тиҷорат муқаррар карда мешаванд.

Моддаи 29. Муайян намудани кишвари истеҳсолкардаи мол

1. Кишвари истеҳсолкардаи мол кишваре ба ҳисоб меравад, ки дар он мол пурра истеҳсол шудааст (моддаи 30) ё тибқи мизони муқаррарнамудаи ҳамин Кодекс ё тартиби муайяннамудаи ҳамин Кодекс мавриди коркарди ҳамаҷониба қарор гирифтааст (моддаи 31). Ҳамзамон кишвари истеҳсолкардаи мол метавонад гурӯҳи кишварҳо ё иттиҳоди гумрукҳои кишварҳо ё минтақа ё қисми кишвар фаҳмида шавад, агар ин барои муайян намудани кишвари истеҳсолкардаи мол зарур бошад.

2. Бо дархости декларант ё шахси дигари манфиатдор мақомоти гумрук оид ба муайян намудани кишвари истеҳсолкардаи мол тибқи моддаҳои 41 - 44 ҳамин Кодекс қарори пешакӣ қабул менамоянд.

Моддаи 30. Моле, ки пурра дар ин кишвар истеҳсол карда шудааст

Моли пурра дар ин кишвар истеҳсолкардашуда инҳо ҳисобида мешаванд:

- 1) канданиҳои фойданок, ки аз қаъри замини ҳамин кишвар ва қаламрави баҳрҳо ва қаъри баҳрҳои он гирифта шудаанд;
- 2) маҳсулоти растани, ки дар ҳамин кишвар парвариш ва ҷамъоварӣ карда шудаанд;
- 3) чорвое, ки дар ҳамин кишвар тавлид ва парвариш ёфтааст;
- 4) маҳсулоти дар ҳамин кишвар аз чорвои дар он ҷо парваришёфта гарифта шудааст;
- 5) маҳсулоте, ки дар натиҷаи шикор ё моҳидорӣ дар ҳамин кишвар гирифта шудааст;
- 6) маҳсулоти шикори моҳӣ аз баҳр ва дигар маҳсулоти моҳӣ, ки дар киштии баҳрии ҳамин кишвар коркард шудааст;
- 7) маҳсулоте, ки дар киштиҳои коркарди баҳрии ҳамин кишвар пурра аз маҳсулоти дар банди 6 ҳамин модда зикршуда гирифта шудааст;
- 8) маҳсулоти аз қаъри **баҳрҳо ва сарватҳои зери заминӣ** берун аз қаламрави баҳрии ҳамин давлат гирифташуда, ба шарте ки ҳамин давлат барои коркарди қаъри ин **баҳр ва сарватҳои зери заминӣ** ҳуқуқи истисноӣ дошта бошад; **(ЗРТ аз 03.07.2012г., №845)**
- 9) шикастапораҳо ва партовҳо (ашёи дуюмдараҷа), ки дар натиҷаи истеҳсолот ё амалиёти дигар оид ба коркард дар ин ё он кишвар истеҳсол шудаанд, инчунин маҳсулоти қаблан истифодашуда, ки дар ҳамин кишвар ҷамъоварӣ гардида, танҳо барои коркарди он ба сифати ашё ба кор меояд;
- 10) маҳсулоти технологияҳои олій, ки дар объектҳои кайҳоние гирифта шудааст, ки дар фазои кайҳонӣ қарор доранд, агар ҳамин кишвар кишвари бақайдгирии объекти дахлдори кайҳонӣ бошад;
- 11) моле, ки дар ҳамин кишвар маҳз аз маҳсулоти дар бандҳои 1 - 10 ҳамин модда зикргардида тайёр шудааст;
- 12) қувваи барқе, ки дар қаламрави ҳамин кишвар истеҳсол шудааст.

Моддаи 31. Мизони (критерияҳои) коркарди кифоя

1. Агар дар истеҳсоли мол ду ё зиёда кишвар иштирок намояд, кишвари истеҳсолкардаи мол кишваре ҳисоб меёбад, ки дар он амалиёти охири коркард ё истеҳсоли моли тибқи муқаррароти ҳамин модда ҷавобгӯи мизони коркарди дахлдор мешавад, сурат гирифтааст.

2. Агар нисбати намуди моли алоҳида ё ягон кишвар хусусиятҳои муайян намудани кишвари истеҳсолкардаи моле, ки ба қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон ворид шудааст, тибқи қисми 4 ҳамин модда махсус зикр нагардад, қоидаи умумӣ татбиқ карда мешавад. Мол маҳсули ҳамон кишваре ба ҳисоб меравад, ки агар дар натиҷаи амалиёти коркард ё истеҳсоли мол коди таснифоти мол нисбати Номгӯи молҳои фаъолияти иқтисодии хориҷӣ дар сатҳи ҳама гуна чор аломати аввали он тағйир ёфта бошад.

3. Сарфи назар аз муқаррароти пешбининомудаи қисми 2 ҳамин модда, ин амалиётҳо ҷавобгӯи мизони дахлдори коркард ҳисобида намешаванд:

- 1) амалиёти ҳифзи мол ҳангоми ниғаҳдошт ва интиқоли он;
- 2) амалиёти омода намудани мол барои фурӯш ва интиқол (тақсими партияи мол), ташкили ирсолот, навбандӣ, бастабандии нав);
- 3) амалиёти оддии сарҷамъ кардан ва амалиёти дигаре, ки иҷрои он ҳолати молро мувофиқи тартиби муайяннамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон куллан тағйир намедихад;
- 4) яқҷоякунии моле, ки дар кишварҳои мухталиф истеҳсол шудааст, агар хусусияти маҳсулоти ниҳой аз хусусияти моли яқҷояшаванда фарқи қалон надошта бошад.
4. Барои муайян намудани кишвари истеҳсолкардаи мол мувофиқи тартиби муайяннамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон мизони коркарди кулли мол низ дар чунин ҳолатҳо истифода бурда мешавад:
 - 1) анҷом додани амалиёти муайяни истеҳсоли ё технологӣ барои он, ки кишвари истеҳсолкардаи мол ҳамон кишваре ҳисобида шавад, ки амалиёт дар он сурат гирифтааст,
 - 2) тағйир додани арзиши мол, ҳангоме ки ҳиссаи фоизи арзиши масолеҳи истифодашуда ё арзиши изофашуда ба ҳиссаи муқарраргардидаи нархи маҳсулоти ниҳой баробар мешавад (қоидаи ҳиссаи адвалорӣ).
5. Ҳангоми муайян намудани тартиби татбиқи мизони коркарди дахлдори моли алоҳидае, ки аз кишварҳои барояшон тарифи имтиёзнок фароҳамовардаи Ҷумҳурии Тоҷикистон ворид мешавад. Бо мақсади пешниҳоди тарифи имтиёзнок Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳуқуқ дорад шартҳои истифодаи хариди мустақим ва интиқоли мустақими молро муайян намояд.

Моддаи 32. Хусусиятҳои муайян намудани кишвари истеҳсолкардаи мол

1. Моли ба партияҳо ҷудокардашуда ё васл карданашудае, ки бинобар шароити истеҳсоли ё нақлиёти имконияти як партия карда фиристоданаш вучуд надорад, ҳамчунин моле, ки як партияаш иштибоҳан ба чанд партия тақсим карда шудааст, бо хоҳиши декларант ҳангоми муайян кардани кишвари истеҳсолкардаи мол бояд ҳамчун моли ягона, яклухт доништа шавад.

2. Шартҳои истифодаи қисми 1 ҳамин модда аз инҳо иборатанд:

- 1) пешакӣ огоҳонидани мақоми гумрук аз моли ба қисмҳо ҷудо кардашуда ё васл карданашудае, ки ё бо якчанд партия фиристода шудааст, бо зикри сабаби чунин молрасонӣ ва пешниҳоди мушаххасоти ҳар як дастаи мол бо зикри коди таснифоти мол мувофиқи Номгӯи молҳои фаъолияти иқтисодии хориҷӣ, арзиш ва кишвари истеҳсолкардаи мол, ки ба ҳар як дастаи мол дахл дорад ё пешниҳоди ҳуҷҷати тасдиқкунандаи иштибоҳан ба чанд даста тақсим карда шудани мол;
- 2) тамоми дастаи молро аз як давлат фиристодани як боррасон,

3) декларатсия кардани тамоми дастаи мол дар як мақоми гумрук,

4) ворид намудани тамоми дастаи мол ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар мӯҳлате, ки аз рӯзи декларатсияи гумрукиро қабул кардани мақоми гумрук ё ба анҷом расидани мӯҳлати пешниҳоди декларатсия кардани дастаи аввали мол бештар аз як сол набошад. Бо дархости асосноки декларант ин мӯҳлат аз ҷониби мақоми гумрук ба мӯҳлати барои ворид намудани тамоми дастаи ин мол зарурӣ дароз карда мешавад.

3. Таҷҳизот, қисмҳои эҳтиётӣ ва асбобу анҷоме, ки барои истифодаи мошину таҷҳизот ва дастгоҳу воситаҳои нақлиёт заруранд, маҳсули ҳамон кишваре ба ҳисоб мераванд, ки мошину таҷҳизот, дастгоҳу воситаҳои нақлиёт ба онҳо марбутанд, ба шарте ки ин таҷҳизоту қисмҳои эҳтиётӣ ва асбобу анҷом ҳамроҳи ҳамин мошину таҷҳизот, дастгоҳҳо ё воситаҳои нақлиёт ба миқдоре яқоя оварда ва истифода бурда шаванд, ки маъмулан онҳоро бо ин таҷҳизот мефиристанд.

4. Бастабанде, ки дар он мол ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ворид карда мешавад, низ маҳсули ҳамон кишваре дониста мешавад, ки дар он мол истеҳсол шудааст, ба истиснои ҳолатҳое, ки бастабанди мол бояд алоҳида декларатсия карда шавад. Дар ин ҳолат кишвари истеҳсоли бастабанд алоҳида аз кишвари истеҳсолкардаи мол муайян карда мешавад.

Моддаи 33. Тасдиқи кишвари истеҳсолкардаи мол

1. Барои тасдиқи кишвари истеҳсолкардаи мол мақоми гумрук ҳуқуқ дорад аз ин кишвар мувофиқи ҳолатҳои пешбининамудаи моддаи 36 ҳамин Кодекс пешниҳоди ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи кишвари истеҳсолкардаи молро талаб намояд.

2. Ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи кишвари истеҳсолкардаи мол аз ин ё он кишвар декларатсияи истеҳсоли мол (моддаи 34) ё дар ҳолатҳои муқаррарнамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон сертификати истеҳсоли мол мебошад (моддаи 35).

Моддаи 34. Декларатсияи истеҳсоли мол

1. Ҳуҷҷати тасдиқкунандаи кишвари истеҳсолкардаи мол тибқи ҳамин Кодекс метавонад декларатсияи истеҳсоли мол бошад, ки дар шакли озод таҳия шудааст, ба шарте ки дар он маълумот оид ба муайян намудани кишвари истеҳсолкардаи мол зикр шуда бошад. Ба сифати чунин декларатсия метавонанд ҳуҷҷатҳои тижоратӣ ва дигар ҳуҷҷатҳои мансуб ба мол истифода гарданд, ки дорои маълумот оид ба кишвари истеҳсолкардаи мол буда, аз ҷониби тайёркунанда, фурушанда ё содиркунанда вобаста ба содир намудани мол таҳия шудаанд.

2. Агар дар декларатсияи истеҳсоли мол маълумот оид ба кишвари истеҳсолкардаи мол ба мизоне асос ёфта бошад, ки аз мизони дар Ҷумҳурии Тоҷикистон (моддаҳои 30 ва 31) истифодашаванда фарқ мекунад, кишвари истеҳсолкардаи мол мувофиқи мизоне муайян карда мешавад, ки дар Ҷумҳурии Тоҷикистон истифода мегардад.

Моддаи 35. Сертификати истеҳсоли мол

1. Сертификати истеҳсоли мол ҳуҷҷатест, ки кишвари истеҳсолкардаи молро бе чунучаро тасдиқ менамояд ва аз ҷониби мақоми ваколатдор ё ташкилотҳои ҳамин кишвар ё кишварҳои содиркунанда дода шудааст, агар дар кишвари содиркунанда сертификат дар асоси маълумоти кишвари истеҳсолкардаи мол дода шавад.

Агар дар сертификати истеҳсоли мол маълумот оид ба кишвари истеҳсолкардаи мол ба мизоне асос ёфта бошад, ки аз мизони дар Ҷумҳурии Тоҷикистон (моддаҳои 30 ва 31) истифодашаванда фарқ дорад, кишвари истеҳсолкардаи мол мувофиқи мизоне муайян карда мешавад, ки дар Ҷумҳурии Тоҷикистон истифода мегардад.

2. Ҳангоми содир намудани мол аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон сертификати истеҳсоли мол, агар сертификати мазкур мувофиқи шартҳои қарордод, мувофиқи қоидаҳои миллии кишвари воридкунандаи мол зарур бошад ё агар мавҷуд будани сертификати мазкур тибқи санадҳои ҳуқуқии байналмилалии эътирофнамудаи Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ шуда бошад, аз ҷониби мақомот ё ташкилоти ваколатдори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дода мешавад.

Мақомот ва ташкилотҳое, ки сертификати истеҳсоли молро додаанд, вазифадоранд нусхаи он ва дигар ҳуҷҷатҳоеро, ки дар асоси онҳо кишвари истеҳсолкардаи мол тасдиқ шудааст, дар давоми чор сол ниғаҳдоранд.

3. Сертификати истеҳсоли мол ҳамзамон бо декларатсияи гумрукии ва дигар ҳуҷҷатҳои ҳангоми барасмиятдарории гумрукии моли ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон воридшаванда пешниҳод карда мешавад. Ҳангоми гум кардани сертификат нусхаи расман тасдиқшудаи он қабул карда мешавад.

4. Агар сертификати истеҳсоли мол ба таври зарурӣ ба расмият дароварда нашуда бошад (тасҳеҳшуда, ифлос, тасҳеҳоти тасдиқнашуда, имзо ва мӯҳраҳои дахлдор надорад, маълумоти дар сертификат зикршуда имконият намедихад муносибати он бо моли декларатсияшаванда муқаррар карда шавад, дар сертификат кишвари истеҳсолкардаи мол ё меъёрҳои он, ки дар асоси онҳо дар бораи кишвари истеҳсолкардаи мол ҳулоса бароварда шудааст, аниқ муайян карда нашудааст, ба шарте ки зикри ин мизон тибқи санадҳои ҳуқуқии байналмилалии эътирофнамудаи Ҷумҳурии Тоҷикистон ё қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳатмӣ бошад) ё агар муайян гардад, ки сертификат дорои маълумоти носоҳеҳ мебошад, мақоми гумрук ҳуқуқ дорад ба мақомоти салоҳиятдор ё ташкилотҳои давлатӣ, ки сертификати кишвари истеҳсолкардаи молро додаанд, бо хоҳиши пешниҳоди ҳуҷҷатҳои иловагӣ ё дақиқсозандаи маълумот муроҷиат намояд.

5. Мақоми гумрук ҳуқуқ дорад ба мақомоти салоҳиятдор ё ташкилотҳои кишваре, ки сертификати истеҳсоли молро додаанд, бо хоҳиши пешниҳоди ҳуҷҷатҳои иловагӣ ё дақиқсозандаи маълумот, инчунин бо мақсади гузаронидани санҷиши чузбӣ муроҷиат намояд. Гузаронидани чунин санҷиш барои ба муомилот иҷозат додани мол дар асоси маълумот оид ба кишвари истеҳсолкардаи он, ки ҳангоми барасмиятдарории гумрукии он истифода шудааст, монеа шуда наметавонад.

Моддаи 36. Пешниҳоди ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи кишвари истеҳсолкардаи мол

1. Ҳангоми воридоти мол ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳуҷҷати тасдиқкунандаи кишвари истеҳсолкардаи мол дар сурате нишон дода мешавад, ки Ҷумҳурии Тоҷикистон ба давлати истеҳсолкардаи чунин мол тибқи санадҳои ҳуқуқии байналмилалии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва санадҳои меъерии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон имтиёзҳои тарифӣ фароҳам оварад. Дар ин ҳолат ҳуҷҷати тасдиқкунандаи кишвари истеҳсолкардаи мол ҳамзамон бо пешниҳоди декларатсияи гумрукии ба мақомоти гумрук манзур мегардад. Дар айнаи замон имтиёзҳои тарифии

фароҳамоварда метавонанд бо зарурати пешниҳоди сертификати кишвари истеҳсолкардаи мол тибқи намунаи муайяни пешбининомудани санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва санадҳои ҳуқуқии байналмилалии эътирофнамудани Ҷумҳурии Тоҷикистон асоснок карда шавад.

Мақомоти гумрук ҳуқуқ доранд ҳуҷҷати тасдиқкунандаи кишвари истеҳсолкардаи молро, дар ҳолатҳои алоҳида танҳо ҳангоми муайян намудани носаҳеҳии маълумоти зикргардида оид ба кишвари истеҳсолкардаи мол, ки барои татбиқи меъёри бочӣ гумруқӣ ва андоз ва (ё) мамнӯият ва маҳдудиятҳои тибқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон муқарраргардида таъсир мерасонанд, талаб намоянд.

2. Сарфи назар аз муқаррароти пешбининомудани қисми 1 ҳамин модда пешниҳоди ҳуҷҷати тасдиқкунандаи кишвари истеҳсолкардаи мол дар ҳолатҳои зайл талаб карда намешавад:

1) агар моли ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон воридшаванда ба низоми гумрукии байналмилалии транзит ё низоми гумрукии воридоти муваққатӣ бо пешниҳоди пурра озод намудан аз пардохти бочҳои гумруқӣ ва андоз манзур шуда бошад, ба истиснои ҳолатҳое, ки мақомоти гумрук нишонаҳоеро ошкор намудаанд, ки кишвари истеҳсолкардаи мол давлате мебошад, ки воридоти молаш ба Ҷумҳурии Тоҷикистон ё транзити он аз қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон тибқи санадҳои ҳуқуқии байналмилалии эътирофнамудани Ҷумҳурии Тоҷикистон ё санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ аст;

2) агар арзиши умумии моли аз сарҳади гумруқӣ интиқолшаванда, ки дар як вақт ва бо як усул, аз тарафи як интиқолдиҳанда ба номи як қабулкунанда, дар як воситаи нақлиёт, бо як борхати молу нақлиёт фиристодашуда, то 400 маоши ҳадди ақал баробар бошад;

3) агар мол аз сарҳади гумруқӣ аз ҷониби шахси воқеӣ тибқи боби 37 ҳамин Кодекс интиқол дода шавад;

4) дар ҳолатҳои дигаре, ки санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва санадҳои ҳуқуқии байналмилалии эътирофнамудани Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ намудаанд.

Модда 37. Шартҳои иловагии иҷозати мол ҳангоми муайян намудани кишвари истеҳсолкардаи он

1. Дар ҳолатҳои мавҷуд набудани ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи кишвари истеҳсолкардаи мол ё ҳангоми ошкор шудани нишонаҳои он ки ҳуҷҷатҳои пешниҳодшуда дуруст ба расмият дароварда нашудаанд ва (ё) дорои маълумоти носаҳеҳ мебошанд, то пешниҳоди ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи кишвари истеҳсолкардаи мол ё дақиқкунандаи маълумот:

1) агар мақомоти гумрук нишонаҳоеро ошкор намуда бошанд, ки кишвари истеҳсолкардаи мол кишварест, ки муносибати тиҷоратӣ сиёсӣ бо он низоми мусоидаткунандаи миллиро пешбинӣ наменамояд ё пардохти бочҳои гумруқӣ аз рӯи меъёрҳои зикргардида пешниҳод карда мешавад бочҳои гумрукии мол бояд аз рӯи меъёрҳои пардохта шаванд, ки онҳо нисбати моли кишваре истифода мешаванд, ки муносибатҳои тиҷоратӣ сиёсӣ бо онҳо низоми нисбатан мусоидаткунандаи миллиро пешбинӣ накардаанд;

2) агар мақоми гумрук нишонаҳои онро ошкор намояд, ки кишвари истеҳсолкардаи мол давлатест, ки нисбати воридоти моли он тибқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон ё санадҳои ҳуқуқии байналмилалии эътирофнамудани Ҷумҳурии Тоҷикистон маҳдудият муқаррар карда шудааст, барои муомилоти мол ба шартӣ аз ҷониби декларант пешниҳод шудани ҳуҷҷатҳои иҷозат дода мешавад, ки риоя гардидани маҳдудиятҳои муқарраршуда ё таъмини пардохти бочҳои зиддидемпингӣ ё ҷуброниро тасдиқ намояд;

3) агар мақоми гумрук нишонаҳоеро ошкор кунад, ки кишвари истеҳсолкардаи мол кишваре буда метавонад, ки воридоти моли он ба Ҷумҳурии Тоҷикистон тибқи санадҳои ҳуқуқии байналмилалии эътирофнамудани Ҷумҳурии Тоҷикистон ва санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ карда шудааст, дар ин ҳолат барои муомилоти мол иҷозат дода намешавад.

2. Нисбати моли дар банди 1 қисми 1 ҳамин модда зикргардида низоми имтиёзнок ё низоми нисбатан мусоидаткунандаи милли татбиқ (барқарор) мешавад, агар баъди 1 соли қабули декларатсияи гумруқӣ аз ҷониби мақоми гумрук кишвари истифодаи чунин мол тасдиқ гардад. Дар ин ҳолат маблағи бочҳои гумруқӣ ва андози пардохтшуда мувофиқи моддаи 397 ҳамин Кодекс баргардонида мешавад.

Модда 38. Номгӯи молҳои фаъолияти иқтисодии хориҷӣ

1. Номгӯи молҳои фаъолияти иқтисодии хориҷӣ аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, бо назардошти амалияи байналмилалии системаи таснифоти қабулгардидаи мол тасдиқ карда мешавад.

2. Номгӯи молҳои фаъолияти иқтисодии хориҷӣ барои андешидани тадбири танзими гумруқиро тарифӣ ва ғайритарифӣ, инчунин намудҳои дигари фаъолияти иқтисодии хориҷӣ, пешбурди омори гумрукии тиҷорати хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон истифода бурда мешавад.

Модда 39. Пешбурди Номгӯи молҳои фаъолияти иқтисодии хориҷӣ

Мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумруқӣ Номгӯи молҳои фаъолияти иқтисодии хориҷиро пеш мебарад.

Мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумруқӣ:

1) Ҷумҳурии Тоҷикистонро дар сомонҳои байналмилалӣ дар бобати таҳия, ворид намудани тағйиру иловаҳо, тафсир ва татбиқи асосҳои байналмилалии Номгӯи молҳои фаъолияти иқтисодии хориҷӣ намояндагӣ мекунад;

2) ба ворид намудани тағйиру иловаҳо ба асосҳои байналмилалии Номгӯи молҳои фаъолияти иқтисодии хориҷӣ, тавзеҳи байналмилалии онҳо ва қарорҳо оид ба тафсири ин асосҳо назорат менамояд;

3) ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷиҳати мутобиқгардони Номгӯи молҳои фаъолияти иқтисодии хориҷӣ ба асосҳои байналмилалии он пешниҳод манзур медорад;

4) бо мақомоти давлатии манфиатдор ҷиҳати таҳия ва ворид намудани тағйиру иловаҳо ба Номгӯи молҳои фаъолияти иқтисодии хориҷӣ пешниҳодот тартиб медиҳад;

5) нусхаи назоратии Номгӯи молҳои фаъолияти иқтисодии хориҷиро таҳия намуда, ҳамзамон ба талабот нигоҳ медорад;

6) нашри Номгӯи молҳои фаъолияти иқтисодии хориҷӣ тавзеҳи байналмилалӣ ва қарорҳо оид ба тафсири асосҳои байналмилалӣ таъмин менамояд;

7) қарорҳои иҷрошун ҳатмиро оид ба таснифоти моли алоҳида таҳия, тасдиқ ва нашр менамояд;

8) вазиғаҳои дигареро, ки барои пешбурди Номгӯи молҳои фаъолияти иқтисодии хориҷӣ заруранд, ба ҷо меоварад.

Модда 40 Таснифоти (классификатсия) мол

1. Мол ҳангоми декларатсиякунонӣ дар мақомоти гумрук (боби 14) бояд мавриди таснифот қарор гирад, яъне нисбати мол тибқи Номгуи молҳои фаъолияти иқтисодии хориҷӣ коди таснифотӣ муайян карда мешавад.
2. Мувофиқи дархости декларант мақомоти гумрук оид ба таснифи мол мувофиқи моддаҳои 41 - 44 ҳамин Кодекс пешакӣ қарор қабул менамоянд.
3. Дар ҳолатҳои муайян намудани вайронкунии қоидаҳои таснифи мол ҳангоми декларатсиякунонӣ мақоми гумрук ҳуқуқ дорад молро мустақилона тасниф намояд.
4. Мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ дар хусуси таснифи намудҳои алоҳидаи мол қарор қабул карда, нашр менамояд.
5. Қарорҳои мақомоти гумрук дар хусуси таснифи мол ҳатмӣ мебошанд. Декларант ҳуқуқ дорад нисбати чунин қарорҳои мувофиқи боби 7 ҳамин Кодекс шикоят намояд.

Моддаи 41. Қабули қарори пешакӣ

1. **Мақомоти ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ ва мақомоти гумрукӣ, ки аз ҷониби он** муайян карда мешаванд, тибқи дархости шахси манфиатдор мувофиқи Номгуи молҳои фаъолияти иқтисодии хориҷӣ дар бораи таснифоти мол нисбати моли мушаххас, дар бораи истеҳсоли мол аз кишвари мушаххас (кишвари истеҳсолкардаи мол) қарори пешакӣ қабул менамояд.
2. Шакл ва тартиби қабули қарори пешакӣ аз ҷониби мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ муайян карда мешавад.

Моддаи 42. Дархост дар бораи қабули қарори пешакӣ

1. Шахсе, ки ба қабули қарори пешакӣ манфиатдор аст, ба мақоми дахлдори гумрук нисбати қабули қарори пешакӣ дархостнома ирсол менамояд.

Ин дархостнома бояд барои қабули қарори пешакӣ дорои ҳамаи маълумоти зарурӣ бошад. Ба дархостнома бояд чошнию намуна, тафсиру сурат, тасвир, нақша, ҳуҷҷатҳои тиҷоратӣ, техникаӣ ва дигар ҳуҷҷатҳо замима карда шаванд.

Дархостнома дар бораи қабули қарори пешакӣ дар мӯҳлати муқаррарнамудаи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи муроҷиати шаҳрвандон» баррасӣ мегардад.

2. Агар маълумоти дар дархостномаи қабули қарори пешакӣ зикрнамудаи аризадиханда барои қабули қарори пешакӣ нокифоя бошад, мақоми гумрук дар давоми 30 рӯзи гирифтани чунин дархостнома аризадихандаро аз зарурати пешниҳоди маълумоти иловагӣ огоҳ менамояд ва мӯҳлати пешниҳоди онро таъин мекунад. Ҳангоми дар мӯҳлати муайяншуда пешниҳод накардани маълумоти иловагӣ дархостнома дар бораи қабули қарори пешакӣ рад карда мешавад.

Рад намудани дархостномаи қабули қарори пешакӣ ба муроҷиати тақрорӣ аризадиханда, ки қабули қарори пешакиро дархост кардааст, монеа намегардад, ба шарт рафъ карда шудани сабабҳои, ки боиси радди дархостномаи мазкур гардида буданд.

Моддаи 43. Моҳияти ҳуқуқӣ ва мӯҳлати амали қарори пешакӣ

Қарори пешакӣ барои ҳамаи мақомоти гумрук ҳатмӣ мебошад. Қарори пешакӣ аз рӯзи қабул гардиданаш ба мӯҳлати 3 сол амал мекунад, ба шарте ки он тағйир наёфта ё бозхонд нашуда ё амали он тибқи моддаи 44 ҳамин Кодекс қатъ нашуда бошад.

Моддаи 44. Қатъи амал, тағйир додан ё бозхондани қарори пешакӣ

1. Мақомоти гумрук метавонанд дар бораи қатъи амали қарори пешакӣ, тағйир додан ё бозхондани қарори пешакии қабулнамудаи худ ё мақомоти поёнии гумрук (тағйир додан ё бозхондани қарори пешакӣ, ки худашон ё мақомоти поёнии гумрук қабул кардаанд) танҳо дар ҳолатҳои муқаррарнамудаи ҳамин модда қарор қабул кунанд.

Қарор дар бораи қатъи амал, тағйир додан ва бозхондани қарори пешакӣ ба шахсе, ки барояш қарори пешакӣ дода шудааст, дар шакли хаттӣ, дар рӯзи дигари қабул гардидани қарор дар бораи қатъи амал, тағйир додан ё бозхондани қарори пешакӣ фиристода мешавад.

2. Агар қарор дар бораи амали қарори пешакӣ дар асоси ҳуҷҷатҳои қалбакии пешниҳоднамудаи аризадиханда қабул шуда бошад, он бекор карда мешавад. Қарор дар бораи қатъи амали қарори пешакӣ аз рӯзи қабули қарори пешакӣ эътибори қонунӣ пайдо мекунад.

3. Қарори пешакӣ дар бораи таснифоти мол ҳангоми аз ҷониби мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ қабул намудани қарор дар бораи таснифоти моли алоҳида, ки иҷрои он барои мақомоти гумрук ҳатмӣ мебошад, инчунин дар сурати ошкор намудани норасоҳои ҳангоми қабули қарори пешакӣ тағйир дода мешавад.

Тағйирот дар мӯҳлати дар қарори тағйир додани қарори пешакӣ зикршуда, аммо на камтар аз 3 моҳи баъди рӯзи қабули қарор дар бораи ворид намудани тағйирот ба қарори пешакӣ эътибор пайдо мекунад.

4. Қабули қарори пешакӣ метавонад дар ҳолатҳои зайл бозхонда шавад:

- 1) ҳангоми тағйирёбии Номгуи молҳои фаъолияти иқтисодии хориҷӣ, аз ҷониби Ташкилоти умумиҷаҳонии гумрукӣ қабул шудани қарорҳои таснифотие, ки барои татбиқ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳатмӣ мебошанд;

- 2) агар тибқи созишномаҳои байналмилалӣ этирофнамудаи Ҷумҳурии Тоҷикистон ё санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон марбут ба масъалаҳои муайян намудани кишвари истеҳсолкардаи мол тартиб ва шартҳои дигари муайян намудани кишвари истеҳсолкардаи мол муқаррар карда шуда бошанд.

Қарор дар бораи бозхондани қарори пешакӣ бояд дар давоми 3 рӯзи баъди интишори санадҳои номбаршуда қабул гардад ва ҳамзамон бо он эътибори қонунӣ пайдо мекунад.

5. Қарор дар бораи тағйир додан ё бекор кардани қарори пешакӣ оид ба муайян намудани кишвари истеҳсолкардаи мол метавонад аз ҷониби суд аз нав баррасӣ гардад.

БОБИ 7. ШИКОЯТ АЗ ҚАРОР, АМАЛИ (БЕАМАЛИИ) МАҚОМОТИ ГУМРУК ВА ШАХСОНИ МАНСАБДОРИ ОНҲО

Моддаи 45. Ҳуқуқ барои шикоят

Ҳар шахс ҳуқуқ дорад нисбати қарор, амали (беамалии) мақомоти гумрук ё шахсони мансабдори онҳо шикоят намояд, ба шарте ки бо чунин қарор, амал (беамалӣ) ба ақидаи ин шахс, ҳуқуқи озодӣ ва манфиатҳои қонунии ӯ поймол карда ё барои амалӣ гаштани онҳо монеаҳо эҷод шуда ё ғайриқонунӣ ба зиммаи ӯ ӯҳдадорӣ нав гузошта шуда бошад.

Моддаи 46. Тартиби пешниҳоди шикоят

1. Аз қарор, амали (беамалии) мақомоти гумрук ё шахсони мансабдори онҳо ба мақомоти гумрук, прокуратура ва (ё) суд шикоят қардан мумкин аст.

Пешниҳоди шикоят нисбати қарор, амали (беамалии) мақоми гумрук ва шахсони мансабдори онҳо ба мақомоти гумрук имконияти ҳамзамон ё минбаъд ба прокуратура ё суд пешниҳод намудани шикоятномаи дорои ҳамин мазмунро истисно наменамояд. Шикоят нисбати қарор, амали (беамалии) мақомоти гумрук ва шахсони мансабдори онҳо, ки ба мақомоти гумрук, прокуратура ё суд ирсол шудааст, аз ҷониби ҳамин мақомот баррасӣ мегардад.

2. Тартиби пешниҳоди шикоят, тартиби баррасӣ ва тартиби ҳалли шикояти ба прокуратура ва суд фиристодашавандаро қонунгузории Чумхурии Тоҷикистон муқаррар менамояд.

3. Тартиби пешниҳоди шикоят, баррасӣ ва ҳалли шикояте, ки ба мақомоти гумрук нисбати қарор, амали (беамалии) мақомоти гумрук ё шахсони мансабдори онҳо ирсол шудааст, тибқи ҳамин боб муқаррар гардида, ҳангоми шикоят нисбати қарор, амали (беамалии) мақомоти гумрук ва шахсони мансабдори он истифода бурда мешавад, ба истиснои қарорҳои мақомоти гумрук (шахсони мансабдори мақомоти гумрук) нисбати парвандаҳо оид ба ҳуқуқвайронкуниҳои маъмурий.

Моддаи 47. Тартиби пешниҳоди шикоят нисбати қарор, амали (беамалии) мақоми гумрук ва шахсони мансабдори он ба мақомоти гумрук

1. Нисбати қарор, амали (беамалии) мақомоти гумрук ба мақоми болоии гумрук шикоят қарда мешавад.

Шикоят нисбати амали (беамалии) шахси мансабдори мақоми гумрук ба мақоми гумрукие, ки ин шахс хизматро адо мекунад (вазифаи давлатиро ишғол менамояд) ва агар нисбати қарори амали (беамалии) сардори мақоми гумрук бошад, ба мақоми болоии гумрук арз қарда мешавад.

Шикоят нисбати қарор, амали (беамалии) мақоми гумрук ё шахси мансабдори он метавонад мустақиман ба мақоми болоии гумрук, инчунин тавассути мақоми гумруке, ки нисбати қарор, амали (беамалии) он ё сардори он шикоят пешниҳод шудааст, дода шавад.

2. Мақоми гумрук, ки нисбати қарор, амали (беамалии) он ё сардори он шикоят пешниҳод шудааст, онро бо маводи тасдиққунанда ба мақоми болоии гумрук дар давоми 5 рӯзи ворид шуданаш ирсол менамояд.

Агар мақоми гумруке, ки нисбати қарор, амали (беамалии) мақомоти гумрук ва шахсони мансабдори онҳо шикоят гирифтааст, ҳуқуқи баррасиро надошта бошад, вазифадор аст дар мӯҳлати 5 рӯз онро ба мақоми гумруке фиридад, ки бояд мувофиқи ҳамин модда шикоятро баррасӣ намояд ва дар ин бора шахси шикоятнамударо ба таври хаттӣ огоҳ созад.

3. Шикоят нисбаи ба қарор, амали (беамалии) мақомоти ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумруки ба ҳамин мақом пешниҳод карюда мешавад. (ҚҶТ аз 03.07.2012с., №845)

Моддаи 48. Мӯҳлати пешниҳоди шикоят нисбати қарор, амали (беамалии) мақоми гумрук ё шахси мансабдори он

Шикоят нисбати қарор, амали (беамалии) мақоми гумрук ё шахси мансабдори он метавонад дар мӯҳлати як моҳ, вале ҳангоми пешниҳоди шикоят нисбати қарор оид ба андешидани ҷазои маъмурий дар ҳолатҳои зерин дар давоми даҳ рӯз пешниҳод қарда шавад:

1) аз рӯзе, ки шахс дар бораи поймол гардидани ҳуқуқ, озодӣ ё манфиатҳои қонунӣ, гузоштани маҳдудият ҷиҳати амалӣ намудани онҳо ё ғайриқонунӣ ба зиммаи вай гузоштани ӯҳдадорихо огоҳ шудааст ё бояд огоҳ мегардид;

2) аз рӯзи гузаштани мӯҳлати муқарраршуда барои қабули қарор ё иҷрои амал аз ҷониби мақоми гумрук ё шахси мансабдори он, ки қабул ва иҷрои амал мувофиқи ҳамин Кодекс пешбинӣ шудааст.

Моддаи 49. Барқарор намудани мӯҳлати пешниҳоди шикоят нисбати қарор, амали (беамалии) мақоми гумрук ва шахси мансабдори он

1. Ҳангоми гузаронидани мӯҳлати пешниҳоди шикоят бо сабабҳои узрнок он метавонад тибқи аризаи шахси нисбати қарор, амали (беамалии) мақоми гумрук ё шахси мансабдори он бо шикоят муроҷиатнамуда аз ҷониби мақоми гумруки ваколатдори баррасии чунин шикоят барқарор қарда шавад.

2. Мӯҳлати гузаронидашудаи шикоят ҳангоми воқеан барои баррасӣ қабул намудани шикоят нисбати қарор, амали (беамалии) мақоми гумрук ва шахсони мансабдори он барқароршуда ҳисоб меёбад.

Моддаи 50. Шакл ва мазмуни шикоят нисбати қарор, амали (беамалии) мақоми гумрук ва шахсони мансабдори он

1. Шикоят нисбати қарор, амали (беамалии) мақоми гумрук ва шахси мансабдори он дар шакли хаттӣ супорида мешавад ва бояд аз ҷониби аризадиҳанда имзо қарда шавад.

2. Шахсе, ки бо шикоят нисбати қарор, амали (беамалии) мақоми гумрук ва шахси мансабдори он муроҷиат намудааст, метавонад ҳуҷҷатҳои тасдиққунандаи ҳолатҳои дар шикоят зикршударо пешкаш наанамояд. Агар пешниҳоди чунин ҳуҷҷатҳо барои баррасии шикояти мазкур дорои аҳамияти калон бошад ва ин ҳуҷҷатҳо дар мақоми гумруке, ки нисбати қарор, амали (беамалии) он ва шахси мансабдори он шикоят шудааст, мавҷуд набошад, мақоми гумруки баррасиқунандаи шикояти мазкур ҳуқуқ дорад онҳоро аз шахси шикоятнамуда талаб кунад. Дар ин ҳолат мӯҳлати баррасии шикоят нисбати қарор, амали (беамалии) мақоми гумрук ва шахси мансабдори он то пешниҳоди ҳуҷҷатҳои талабнамудаи мақоми гумрук, вале на бештар аз 3 моҳ боздошта мешавад. Ҳангоми аз ҷониби шахс пешниҳод нашудани ҳуҷҷатҳои талабнамудаи мақоми гумрук қарор нисбати шикояти мазкур бе назардошти далелҳои, ки барои тасдиқи онҳо ҳуҷҷатҳои пешниҳод нашудаанд, қабул қарда мешавад.

Моддаи 51. Оқибати пешниҳоди шикоят нисбати қарор, амали мақоми гумрук ё шахси мансабдори он

1. Пешниҳоди шикоят нисбати қарор, амали мақоми гумрук ва шахси мансабдори он иҷрои қарор ва амали таҳти шикоят қарордоштаро бознамерод.

2. Ҳангоми мавҷуд будани асосҳои кофӣ барои гумони он, ки шикоят нисбати қарор ё амал мутобиқи қонунгузори Чумхурии Тоҷикистон нест, инчунин дар ҳолате ки агар бознадоштани иҷрои қарор, амал метавонад хусусияти бебозгашт дошта бошад, мақоми гумруки баррасикунандаи шикоят ҳуқуқ дорад иҷрои қарор ва (ё) амали шикоятшавандаро то қабули қарор вобаста ба моҳияти шикоят пурра ё қисман боздорад.

Моддаи 52. Асосҳо барои моҳиятан рад намудани баррасии шикоят нисбати қарор, амали (беамалии) мақоми гумрук ва шахси мансабдори он

1. Агар мӯҳлати муқарраргардидаи пешниҳоди шикоят риоя нашуда бошад ва шахс дар бораи барқарор намудани мӯҳлати гузаронидаи пешниҳоди шикоят бо ариза мурочиат накарда бошад ё худ аризаи барқароркунии мӯҳлати гузашта барои шикоят рад карда шуда бошад, мақоми гумрук метавонад баррасии шикоятро нисбати қарор, амали (беамалии) мақоми гумрук ва ё шахси мансабдори он моҳиятан рад намояд.

2. Қарор ҳангоми моҳиятан рад намудани баррасии шикоят нисбати қарор, амали (беамалии) мақоми гумрук ва шахси мансабдори он бояд дар давоми 3 рӯзи воридшавии шикояти мазкур қабул карда шавад.

3. Оид ба қарори мақомоти гумрук дар бораи моҳиятан рад намудани баррасии шикоят нисбати қарор, амали (беамалии) мақоми гумрук ва шахси мансабдори он ба мақоми болоии гумрук ё суд шикоят кардан мумкин аст.

Моддаи 53. Бозхонди шикоят нисбати қарор, амали (беамалии) мақоми гумрук ё шахси мансабдори он

1. Шахсе, ки нисбати қарор, амали (беамалии) мақоми гумрук ё шахси мансабдори он бо шикоят мурочиат кардааст, метавонад то қабули қарор оид ба шикоят дар ҳама ҳолат шикояти худро бозхонад.

2. Шикояти такрорӣ оид ба ҳамин масъала метавонад дар доираи мӯҳлати муқаррарнамудаи моддаи 48 ҳамин Кодекс пешниҳод карда шавад.

Моддаи 54. Мақоми гумруке, ки шикоятро нисбати қарор, амали (беамалии) мақоми гумрук ё шахси мансабдори он баррасӣ менамояд

1. Шикоят нисбати қарор, амали (беамалии) мақоми гумрук аз ҷониби мақоми болоии гумрук баррасӣ карда мешавад.

2. Шикоят нисбати қарор, амали (беамалии) шахси мансабдори мақоми гумрук аз ҷониби мақоми гумруке, ки ин шахс дар он хизмат менамояд (вазифаи давлатиро ишғол менамояд) ва шикоят нисбати қарор, амали (беамалии) сардори мақоми гумрук аз ҷониби мақоми болоии гумрук баррасӣ карда мешавад.

3. Аз номи мақоми гумрук қарор дар бораи шикоят нисбати қарор, амали (беамалии) мақоми гумрук ё шахси мансабдори онро сардори ҳамин мақоми гумрук ё шахси мансабдори аз ҷониби он ваколатдоршуда қабул менамояд. Ҳамзамон шикоят нисбати қарор, амали (беамалии) мақоми гумрук ё шахси мансабдори он наметавонад аз ҷониби шахси мансабдоре, ки қарори таҳти шикоят қарордоштаро қабул кардааст, амали (беамалии) таҳти шикоят қарордоштаро анҷом додааст ё шахсе, ки нисбат ба мансаби ишғолнамудаи он поёнтар қарор дорад, баррасӣ гардад.

Моддаи 55. Мӯҳлати баррасии шикоят нисбати қарор, амали (беамалии) мақоми гумрук ё шахси мансабдори он

Шикоят нисбати қарор, амали (беамалии) мақоми гумрук ё шахси мансабдори он бояд аз ҷониби мақоми гумрук дар давоми як моҳ аз рӯзи воридшавӣ ва дар ҳолатҳое, ки омӯзиш ва тафтиши иловагӣ талаб карда намешавад - дар давоми на зиёда аз 15 рӯз баррасӣ гардад.

Агар барои баррасии шикоят гузаронидани тафтиши махсус, дархости ҳуҷҷатҳои иловагӣ ё худ қабули дигар чораҳо тақозо гардад, сардори мақоми гумруки баррасикунандаи шикоят метавонад мӯҳлати ҳалли шикоятро на бештар аз як моҳ тамдид намояд ва дар ин бора ба аризадиханда хаттӣ, бо зикри сабаби тамдид хабар диҳад. Мӯҳлати умумии баррасии шикоят набояд аз ду моҳ зиёд бошад.

Моддаи 56. Қарори мақомоти гумрук оид ба шикоят нисбати қарор, амали (беамалии) мақоми гумрук ё шахси мансабдори он

1. Амал ҷиҳати татбиқи қарори мақоми гумрук дар бораи қонун намудани шикоят нисбати қарор, амали (беамалии) мақоми гумрук, шахси мансабдори он бояд аз ҷониби мақомоти гумрук, ки қарор, амали (беамалии) мақоми гумрук, шахси мансабдори он ғайриқонунӣ доништа шудааст, дар давоми 5 рӯзи корӣ аз рӯзи ворид шудани ин қарор ба ин мақомот анҷом дода шавад, агар дар қарори мазкур мӯҳлати дигаре муайян нашуда бошад.

Зараре, ки ба аризадиханда дар натиҷаи сари вақт иҷро накардани қарор расонида шудааст, мувофиқи моддаи 472 ҳамин Кодекс ҷуброн карда мешавад.

2. Шахси мансабдори мақоми гумрук, ки шикоят нисбати қарор, амали (беамалии) мақоми гумрук ё шахси мансабдори онро аз номи мақоми гумрук баррасӣ менамояд, ҳангоми ошкор намудани нишонаҳои гуноҳи шахси мансабдори мақомоти гумрук ё иҷрои номатлуби вазифаҳои ба зиммаи шахси мансабдори мақоми гумрук гузошташуда барои ҷалби ин шахси мансабдор ба ҷавобгарии интизомӣ тибқи тартиби муқарраргардида тадбирҳо меандешад.

3. Нусхаи қароре, ки оид ба баррасии шикоят нисбати қарор, амали (беамалии) мақоми гумрук ё шахси мансабдори он қабул гардидааст, ба шахси бо шикоят мурочиаткарда дар доираи мӯҳлатҳои муқаррарнамудаи моддаи 55 ҳамин Кодекс фиристода мешавад. **Дар қарор далелу асосҳои қабули он, инчунин маълумот дар бораи ҳуқуқи шахси бо шикоят мурочиатнамуда ба овардани шикояти манбаъд нисбат ба қарори мазкур бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Чумхурии Тоҷикистон бояд нишон дода шавад. (ҚҶТ аз 03.07.2012с., №845)**

4. Оид ба қарори мақоми гумрук нисбати қарор, амали (беамалии) мақоми гумрук ё шахси мансабдори он ба мақоми болоии гумрук ё ба суд шикоят кардан мумкин аст.

Моддаи 57. Тартиби соддагардонидашудаи шикоят нисбати қарор, амали (беамалии) шахси мансабдори мақоми гумрук

1. Тибқи тартиби соддагардонидашудаи нисбати қарор, амали (беамалии) шахси мансабдори гумрук ё дидбонгоҳи гумруки вобаста ба интиқоли мол аз сарҳади гумруки, ки арзиши он аз 400 маоши ҳадди ақал бештар намебошад, шикоят кардан мумкин аст.

2. Тартиби соддагардонидашудаи шикоят нисбати қарор, амали (беамалии) шахси мансабдори гумрук аз шикояти шифоҳии шахс мувофиқан ба шахси мансабдори мақоми болоии гумрук ё дидбонгоҳи гумрукӣ ва дар сурати шикоят нисбати қарор, амали (беамалии) сардори дидбонгоҳи гумрук - ба сардори гумрук, ки дар минтақаи фаъолияти он чунин дидбонгоҳи гумрук қарор дорад, иборат мебошад.

3. Баррасии шикоят нисбати қарор, амали (беамалии) шахси мансабдори гумрук ба тартиби соддагардонидашуда бетаъхир анҷом дода шуда, қарор нисбати он фавран қабул карда мешавад.

4. Ҳангоми шикоят тибқи тартиби соддагардонидашуда бо хоҳиши шахси нисбати қарор, амали (беамалии) шахси мансабдори мақоми гумрук бо шикоят муроҷиатнамуда шахси мансабдори мақоми гумрук, ки ин шикоятро баррасӣ менамояд, дар бораи баррасии шикоят тибқи тартиби соддагардонидашуда акт таҳия менамояд, ки он дар бораи шахси мансабдори баррасикунандаи шикоят, шахси бо шикоят муроҷиатнамуда, мазмуни мухтасари шикоят ва қарори қабулшуда маълумотро дар бар мегирад. Ҳангоми рад кардани баррасии шикоят нисбати қарор, амали (беамалии) шахси мансабдори мақоми гумрук тибқи тартиби соддагардонидашуда дар ҳамин акт сабабҳои чунин рад нишон дода мешавад. Шакли актро мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ муайян менамояд. Акти баррасии шикоятро нисбати қарор, амали (беамалии) шахси мансабдори мақоми гумрук бо тартиби соддагардонидашуда шахси мансабдори мақоми гумрук, ки шикоятро баррасӣ намудааст ва шахсе, ки бо шикоят муроҷиат кардааст, имзо мегузоранд. Нусхаи акт дар бораи баррасии шикоят нисбати қарор, амали (беамалии) шахси мансабдори мақоми гумрук тибқи тартиби соддагардонидашуда ба шахси бо шикоят муроҷиатнамуда супорида мешавад.

5. Баррасии шикоят нисбати қарор, амали (беамалии) шахси мансабдори мақоми гумрук тибқи тартиби соддагардонидашуда ва қабули қарор барои шикоят нисбати қарор, амали (беамалии) мақоми гумрук ё шахси мансабдори он тибқи тартиби умумӣ монеъ шуда наметавонад.

ФАСЛИ II. РАСМИЁТИ ГУМРУКӢ ЗЕРФАСЛИ 1. БАРАСМИЯТДАРОРИИ ГУМРУКӢ

БОБИ 8. МУҚАРРАРОТИ АСОСИИ БАРАСМИЯТДАРОРИИ ГУМРУКӢ

Моддаи 58. Доираи истифодаи ҳамин боб

Муқаррароти ҳамин боб ҳамаи амалиёти гумрукии мол ва воситаҳои нақлиёти аз сарҳади гумрукӣ интиқолшавандаро дар бар мегирад.

Моддаи 59. Тартиби барасмиятдарории гумрукӣ

1. Барасмиятдарории гумрукӣ тибқи тартиби муқаррарнамудаи ҳамин Кодекс, дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки тибқи он қабул гардидаанд, анҷом дода мешавад.

2. Талаботи мақомоти гумрук ҳангоми барасмиятдарории гумрукӣ бояд асоснок ва тибқи талаботи муқаррарнамудаи ҳамин Кодекс ва зарурияти таъмини риояи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон маҳдуд карда шаванд.

3. Тартиб ва технологияи барасмиятдарории гумрукӣ вобаста ба намуди моли аз сарҳади гумрукӣ интиқолшаванда, навъи нақлиёти барои чунин интиқол истифодашаванда, гурӯҳи шахсони интиқолдиҳандаи мол ва воситаҳои нақлиёт муқаррар карда мешавад.

4. Амалиёти гумрукӣ сарфи назар аз **кишвари истеҳсолкардаи мол**, давлати ирсолкунанда ва таъиноти мол баробар татбиқ мешавад.

Моддаи 60. Оғоз ва анҷоми барасмиятдарории гумрукӣ

1. Барасмиятдарори гумрукии мол чунин оғоз меёбад:

1) ҳангоми воридоти мол - дар лаҳзаи пешниҳоди декларатсияи қаблии гумрукӣ ба мақоми гумрук ё ҳуҷҷатҳои тибқи моддаи 72 ҳамин Кодекс (вобаста ба он, ки кадом амал аввал анҷом дода мешавад) ва дар ҳолатҳои пешбиниамудаи ҳамин Кодекс бошад, аризаи шифоҳӣ ё анҷоми амалҳои дигаре, ки дар бораи нияти шахс чиҳати барасмиятдарории гумрукӣ гувоҳӣ медиҳанд;

2) ҳангоми содироти мол - дар лаҳзаи пешниҳоди декларатсияи гумрукӣ ва дар ҳолатҳои пешбиниамудаи ҳамин Кодекс бошад, - аризаи шифоҳӣ ё анҷоми амалҳои дигаре, ки дар бораи нияти шахс чиҳати барасмиятдарории гумрукӣ гувоҳӣ медиҳад.

2. Барасмиятдарории гумрукӣ бо иҷрои амалиёти гумрукӣ, ки тибқи ҳамин Кодекс барои нисбати мол қабул намудани расмиёти гумрукӣ, ҷойгир намудани мол таҳти низоми гумрукӣ ё анҷом додани амали ин низом, агар ин низоми гумрукӣ дар мӯҳлати муайян амал намояд, инчунин барои ҳисоб ва пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз заруранд, хотима меёбад.

Моддаи 61. Иҷозати мақоми гумрук барои анҷом додани амалиёти гумрукӣ

1. Агар барои анҷом додани амалиёти гумрукии алоҳида иҷозати мақоми гумрук зарур бошад, чунин иҷозат бетаъхир, баъди он, ки шахси мансабдори ваколатдори мақоми гумрук итминон пайдо намояд, ки шартҳои зарурии муқаррарнамудаи ҳамин Кодекс барои гирифтани чунин иҷозат иҷро шудаанд, дар мӯҳлати на дертар аз санҷиши декларатсияи гумрукӣ, ҳуҷҷатҳои дигар ва санҷиши мол (қисми 1 моддаи 400) дода мешавад.

Агар санҷиши риояи шартҳои додани иҷозат баъди додани он тавонад бе зарар барои назорати гумрукӣ анҷом пазирад ва агар ҳангоми минбаъд ошкор намудани риоя нашудани чунин шарт вайрон кардани қонунгузории гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон тавонад бартараф гардад, иҷозат то гузаронидани санҷиш дода мешавад.

2. Агар дар ҳамин Кодекс пешбинӣ шуда бошад, ки иҷозат аз ҷониби мақоми гумрук дар шакли хаттӣ дода мешавад, тартиби додани чунин иҷозат ва шакли онро мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ муқаррар менамояд.

3. Иҷозати мақоми гумрук инчунин аз ҷониби мақоми гумрук анҷом додани амалҳои дигар низ ба ҳисоб меравад.

Моддаи 62. Маҳал ва вақти барасмиятдарории гумрукии мол

1. Барасмиятдарории гумрукии мол дар маҳалҳои ҷойгиршавии мақомоти гумрук дар вақти кори ин мақомот анҷом дода мешавад.

2. Бо дархости асосноки декларант ё шахси дигари манфиатдор амалиёти алоҳидаи гумрукӣ ҳангоми барасмиятдарории гумрукӣ метавонад берун аз маҳали ҷойгиршавӣ ва берун аз вақти кори мақомоти гумрук тибқи моддаҳои 465 ва 466 ҳамин Кодекс анҷом дода шаванд.

Моддаи 63. Ҳуҷҷатҳои ва маълумоте, ки барои барасмиятдарории гумрукӣ заруранд

1. Барои барасмиятдарории гумрукӣ шахсони дар ҳамин Кодекс муайянгардида бояд ба мақомоти гумрук ҳуҷҷатҳо ва маълумоти барои барасмиятдарории гумрукӣ заруриро пешниҳод намоянд.

Мақомоти гумрук ҳуқуқ доранд ҳангоми барасмиятдарории гумрукӣ пешниҳоди танҳо ҳамон ҳуҷҷатҳо ва маълумотро талаб намоянд, ки барои таъмини риояи қонунгузории гумруки Ҷумҳурии Тоҷикистон заруранд ва пешниҳоди онҳо тибқи ҳамин Кодекс пешбинӣ шудааст.

2. Номгӯи ҳуҷҷатҳо ва маълумот, талабот нисбати маълумоте, ки барои барасмиятдарории гумрукӣ нисбати расмиёти мушаххаси гумрукӣ ва низомҳои гумрукӣ заруранд, аз ҷониби мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ тибқи ҳамин Кодекс муайян карда мешавад. Ҳамзамон мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ ҳуқуқ дорад номгӯи маълумот ва ҳуҷҷатҳои барои барасмиятдарории гумрукӣ заруриро бо назардошти гурӯҳи шахсони интиқолдиҳандаи мол ва воситаҳои нақлиёт, навъи мол, мақсади истифодаи мол, талаботи низомҳои гумрукӣ ё навъи нақлиёте, ки барои интиқоли мол аз сарҳади гумрукӣ истифода мешавад, ихтисор намоянд. Мӯҳлати пешниҳоди ҳуҷҷатҳо ва маълумоти зарури барои барасмиятдарории гумрукӣ, агар ҳамин Кодекс тартиби дигаре муайян накарда бошад, аз тарафи мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ муқаррар карда мешавад.

3. Номгӯи ҳуҷҷатҳо ва маълумоти барои барасмиятдарории гумрукӣ зарури бояд расман интишор карда шаванд. Санадҳои меъёрии ҳуқуқии мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ, ки номгӯи ҳуҷҷатҳо ва маълумоти барои барасмиятдарории гумрукӣ заруриро муайян менамоянд, мутобиқи моддаи 4 ҳамин Кодекс эътибори қонунӣ пайдо мекунад.

4. Агар ҳамин Кодекс ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон тартиби дигаре пешбинӣ накарда бошанд, шакли ҳуҷҷатҳои гумрукиро мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ муайян мекунад.

5. Бо мақсади соддагардонӣ ва суръатбахшии барасмиятдарории гумрукӣ мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ бо мақомоти гумрукии давлатҳои хориҷӣ дар бораи эътирофи муштараки ҳуҷҷатҳои барои мақсадҳои гумрукӣ истифодашаванда созишнома ба имзо мерасонад.

6. Мақомоти гумрук ҳуқуқ надоранд қабули ҳуҷҷатҳои барои барасмиятдарории гумрукӣ заруриро аз сабаби дар онҳо мавҷуд будани маълумоти носоҳеҳ, ки ба муайян намудани андозаи пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз, ба қабули қарори мақомоти гумрук нисбати мамнӯият ва маҳдудиятҳои тибқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон таъсир намерасонад, рад намоянд. Ҳангоми радди мақоми гумрук ҷиҳати қабули ҳуҷҷатҳои зикршуда ин мақом шахси пешниҳоднамудаи ҳуҷҷатҳоро дар бораи сабабҳои рад огоҳ менамоянд. Бо дархости ҳамин шахс мақоми гумрук огоҳии мазкурро дар шакли хаттӣ пешниҳод менамоянд.

7. Ҳуҷҷатҳои зарури барои барасмиятдарории гумрукӣ метавонанд дар шакли асл ё нусха пешниҳод карда шаванд, ки онҳоро шахси пешниҳоднамуда, декларант ё мақоми ваколатдоре, ки чунин ҳуҷҷатро додааст, тасдиқ намудаанд ё ба таври нотариалӣ тасдиқ шудаанд. Ҳангоми пешниҳоди нусхаи ҳуҷҷатҳои мазкур, ки шахси пешниҳоднамуда ё декларант тасдиқ кардааст, мақоми гумрук тибқи зарурат мувофиқати нусхаи чунин ҳуҷҷатҳоро бо асли онҳо муқоиса менамоянд, сипас нусхаи асли ин ҳуҷҷатҳо ба шахси пешниҳоднамуда баргардониданида мешавад.

8. Ҳуҷҷатҳои барои барасмиятдарории гумрукӣ зарури метавонанд тибқи ҳамин Кодекс дар шакли ҳуҷҷатҳои электронӣ пешниҳод карда шаванд.

Моддаи 64. Иштироки шахсони манфиатдор ва намояндагони онҳо ҳангоми барасмиятдарории гумрукӣ

Шахсони манфиатдор ё намояндагони онҳо ҳуқуқ доранд ва бо талаботи мақомоти гумрук вазифадоранд ҳангоми барасмиятдарории гумрукӣ иштирок намоянд. (ҚҶТ аз 03.07.2012с., №845)

Моддаи 65. Забони барасмиятдарории гумрукӣ

Барасмиятдарории гумрукӣ, аз ҷумла пур кардани ҳуҷҷатҳои барои барасмиятдарории гумрукӣ зарури, ба истиснои ҳолатҳои пешбининамудаи ҳамин Кодекс, бо забони давлатӣ ё забони муоширати байни миллатҳо анҷом дода мешавад. Мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ ҳуқуқ дорад ҳолатҳои дигарро муайян намоянд, ки мақомоти гумрук барои мақсадҳои гумрукӣ метавонанд ҳуҷҷатҳо ва маълумотро бо забонҳои хориҷие, ки шахсони мансабдори гумрукӣ ин забонро медонанд, қабул кунанд.

Моддаи 66. Барасмиятдарории гумрукӣ ва назорати дигар мақомоти давлатӣ

Барасмиятдарорӣ танҳо баъди анҷом додани назорати давлатии санитарияи карантинӣ, карантинию фитосанитарӣ, байторӣ ва намудҳои дигари назорати давлатии воридоти мол ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ё содироти онҳо аз ин қаламрав сурат гирад, агар мол тибқи санадҳои қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон, дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон, бо назардошти муқаррароти пешбининамудаи қисми 3 моддаи 77 ҳамин Кодекс бояд ҳатман мавриди чунин назорат қарор гиранд.

Моддаи 67. Тартиби дар навбати аввал барасмиятдарории гумрукӣ

Ҳангоми ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ворид намудан ва аз қаламрави он содир намудани моле, ки барои рафъи оқибати офатҳои табиӣ, садамаҳо ва фалокат заруранд, инчунин моли зудвайроншаванда, ҳайвоноти зинда, маводи радиоактивӣ, муросилоти байналмилалии почта, бори экспресс, итилоот ва маводи дигар барои воситаҳои ахбори омма, маводи барои мақомоти олии ҳокимият таъингардида ва дигар моли шабех барасмиятдарории гумрукии онҳо ба таври соддагардонидашуда ва дар навбати аввал анҷом дода мешавад.

Моддаи 68. Расмиёти соддагардонидашудаи махсус барои барасмиятдарории гумрукии шахсони алоҳида

1. Мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ барои барасмиятдарории гумрукии шахсони алоҳида расмиёти соддагардонидашудаи махсусро муқаррар менамоянд, ки:

1) дар рӯзи мурочият ба мақомоти гумрук нисбати онҳо истифодаи расмиёти соддагардонидашудаи махсуси эътибори қонунӣ пайдокарда ва қарорҳои иҷронамуда оид ба парвандаҳои ҳуқуқвайронкунии маъмури дар соҳаи фаъолияти гумрукӣ вучуд надорад;

2) онҳо пешбурди баҳисобгирии ҳуҷҷатҳои тиҷорати худро тибқи тартиби муайяннамудаи мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ ба роҳ мондаанд, ки имкон медиҳад мақомоти гумрук маълумоти дар он ҷойдоштаро бо маълумоти ҳангоми барасмиятдарории гумрукӣ ба мақомоти гумрук пешниҳодгардида муқоиса намоянд;

3) онҳо дар мӯҳлати на камтар аз 3 сол Ҷамоияти иқтисодии хориҷиро анҷом медиҳанд.

2. Шахсе, ки меҳода аз расмиёти махсуси соддагардонидашудаи барасмиятдарории гумрукӣ истифода барад, ба мақомоти гумрук бо аризаи хаттӣ ҷиҳати истифодаи расмиёти соддагардонидашудаи махсуси барасмиятдарории гумрукӣ муроҷиат менамояд. Дар ин ариза маълумот дар бораи аризадиханда ва Ҷамоияти иқтисодии хориҷии ӯ зикр мегардад. Аризадиханда бояд дар бораи розӣ будани худ ҷиҳати пешбурди баҳисобгирии ҳуҷҷатҳои тиҷоратӣ тибқи тартиби муайяннамудаи мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои Ҷамоияти гумрукӣ, ки имкон медиҳад мақомоти гумрук маълумоти дар он ҷойдоштаро бо маълумоти ҳангоми барасмиятдарории гумрукӣ ба мақомоти гумрук пешниҳодгардида муқоиса намоянд, ӯҳдадорӣ хаттӣ пешниҳод кунад, инчунин ба дастрас будани системаи баҳисобгирии мазкур ба шахсони мансабдори мақомоти гумрук розигӣ диҳад.

3. Барасмиятдарории гумрукии расмиёти соддагардонидашудаи махсус барои шахсоне, ки ба воридоти мол ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон машғуланд, муқаррар гардида, метавонанд декларатсияҳои гумрукии даврӣ (моддаи 136), иҷозати мол ҳангоми пешниҳоди маълумоти зарурӣ барои ҳаммонандсозии мол (моддаи 150), барасмиятдарории гумрукӣ дар объектҳои чунин шахсо, нигоҳдории мол дар анборҳои худ ва дигар расмиёти соддагардонидашудаи пешбининамудаи ҳамин Кодексро пешбинӣ намоянд.

4. Барасмиятдарории гумрукии расмиёти соддагардонидашудаи махсус наметавонад муқаррароти озод намудани шахсро аз риояи талабот ва шартҳои муқаррарнамудаи ҳамин Кодекс, дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бобати пардохтҳои пура ва саривақтии гумрукӣ, риояи мамнуӣ ва маҳдудиятҳои тибқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон муқарраргардида, инчунин риояи низомҳои гумрукиро дар бар гирад.

БОБИ 9. РАСИДАНИ МОЛУ ВОСИТАҲОИ НАҚЛИЁТ БА ҚАЛАМРАВИ ГУМРУКИИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

Моддаи 69. Маҳал ва вақти расидани мол ва воситаҳои нақлиёт ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон

1. Расидани мол ва воситаҳои нақлиёт ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар гузаргоҳҳо аз сарҳади давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки тибқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар шудааст, дар вақти кори мақомоти гумрук (моддаи 466), иҷозат дода мешавад. Дар маҳалҳои дигар мол ва воситаҳои нақлиёт ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон метавонанд тибқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон расонида шаванд.

Мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои Ҷамоияти гумрукӣ тадбирҳои эҳтиётро, ки интиқолдиҳанида барои пешгирии истифодаи беиҷозати мол ва воситаҳои нақлиёт дар қаламрави гумрукӣ ҳангоми расиданашон беруназ вақти кори мақоми гумрук бояд андешад, муайян менамояд. (ҚҶТ аз 03.07.2012с., №845)

Барои расидани намудҳои моли алоҳида ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон нуқтаҳои гузаргоҳҳоро аз сарҳади давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар менамояд.

2. Баъди гузаштан аз сарҳади гумрукӣ интиқолдиҳанда вазифадор аст мол ва воситаҳои нақлиёти овардаи худро дар нуқтаи гузаргоҳ ё маҳалҳои дигари дар қисми 1 ҳамин модда (маҳали расидан) зикршуда расонад ва онҳоро ба мақомоти гумрук пешниҳод кунад. Дар айни замон тағйири ҳолати мол ё вайрон кардани бастабандии онҳо, инчунин тағйирдиҳӣ, барҳамдиҳӣ, нобудсозӣ ё вайронкунии тамғаи мӯҳро ва воситаҳои дигари ҳаммонандсозӣ иҷозат дода намешавад.

3. Мақомоти гумрук вазифадоранд дар шакли оммафаҳм оид ба нуқтаҳои гузаргоҳҳо аз сарҳади давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон, маҳдудиятҳои муқарраршуда ва вақти кори мақомоти гумрук маълумот пешниҳод намоянд.

4. Муқаррароти ҳамин модда нисбати моле, ки тавассути нақлиёти дарёӣ ё ҳавоӣ аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон, бе таваққуф дар бандар ё фурудгоҳи дар қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷойгирбуда убур мекунанд, татбиқ намегардад.

Моддаи 70. Тадбирҳои, ки ҳангоми садама ва таъсири қувваи рафънопазир ё дигар ҳолатҳо андешида мешаванд

1. Агар молрасонӣ аз маҳали убури сарҳади гумрукӣ ба маҳали расидан қатъ гардад, инчунин агар киштиҳои дарёӣ ва ҳавопаймо ночор таваққуф кунанд ё фуруд оянд ё дар қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар натиҷаи садама ва таъсири қувваи рафънопазир ё ҳолатҳои дигари барои боррасонӣ монешаванда таваққуф ва фуруд дар маҳалҳои муайяншуда номумкин бошад, интиқолдиҳанда вазифадор аст барои ҳифзи молу воситаҳои нақлиёт тамоми тадбирҳоро андешад ва фавран дар бораи ин ҳолатҳо ва маҳали ҷойгиршавии молу воситаҳои нақлиёт ба наздиктарин мақоми гумрук хабар диҳад, инчунин молро ба наздиктарин мақоми гумрук интиқол диҳад (агар воситаи нақлиёти ӯ зарар дида бошад) ё интиқоли онҳоро ба ҳама гуна ҷойи дигар, ки мақоми гумрук нишон додааст, таъмин намояд.

2. Мақомоти гумрук харочоти интиқолдиҳанда ва дигар шахсонро, ки вобаста ба риояи талаботи ҳамин модда ба миён омадааст, ҷаброн намекунад.

Моддаи 71. Огоҳонидани пешакии мақомоти гумрук дар бораи расидани мол ва воситаҳои нақлиёт ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон

Маъмурияти дидбонгоҳи гузаргоҳ аз сарҳади давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон (роҳбарияти фурудгоҳ, аэродром, бандарҳо, истгоҳҳои роҳи оҳан, стансияҳо) мақоми гумрукро қаблан дар бораи маҳал ва вақти расидани воситаҳои нақлиёт дар нуқтаҳои гузаргоҳ аз сарҳади давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон тибқи тартиби бо маъмурияти гузаргоҳи мазкур ва мақоми гумрук тибқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон мувофиқашуда огоҳ менамояд.

Моддаи 72. Пешниҳоди ҳуҷҷатҳо ва маълумот дар бораи расидани мол ва воситаҳои нақлиёт ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон

1. Ҷамоиҳои расидани мол ва воситаҳои нақлиёт ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон интиқолдиҳанда вазифадор аст ба мақомоти гумрук ҳуҷҷатҳо ва маълумоти пешбининамудаи моддаҳои 73 - 76 ҳамин Кодексро вобаста ба навъи нақлиёте, ки дар он ҳамлу нақли байналмилалӣ амалӣ мегардад, пешниҳод намояд.

Мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои Ҷамоияти гумрукӣ ҳуқуқ дорад рӯйхати маълумоти дар моддаҳои 73 - 76 ҳамин Кодекс пешбинишударо ихтисор намояд. Мақоми гумрук ҳуқуқ надорад аз интиқолдиҳанда пешниҳоди маълумоти дигарро талаб намояд.

Агар ҳуҷҷатҳои дар моддаҳои 73 - 76 ҳамин модда пешбинишуда дорои маълумоти зарурӣ набоянд, интиқолдиҳанда вазифадор аст ба мақоми гумрук маълумоти нокифояро бо роҳи пешниҳоди ҳуҷҷатҳои дигари иловагии ба таври озод таҳияшуда хабар диҳад.

2. Интиқолдиҳанда ҳуқуқ дорад ба мақоми гумрук ҳуҷҷатҳо ва маълумотро то воқеан расидани мол ва воситаҳои нақлиёт ба қаламрави гумруки Тоҷикистон пешниҳод наояд.

3. Интиқолдиҳанда ҳуқуқ дорад ҳуҷҷатҳоро (қисми ҳуҷҷатҳоро) тибқи ҳамин Кодекс ва тибқи тартиби муайяннамудаи мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумруки дар шакли ҳуҷҷатҳои электронӣ пешниҳод наояд.

4. Ҳангоми аз ҷониби интиқолдиҳанда пешниҳод кардани ҳуҷҷатҳо бо забони хориҷӣ мақомоти гумрук ҳангоми зарурат ҳуқуқ доранд танҳо тарҷумаи маълумоти пешбининамудаи моддаҳои 73 - 76 ҳамин Кодексро ба забони давлатӣ ё забони муоширати байналмилалӣ талаб наоянд.

5. Аз номи интиқолдиҳанда ҳуҷҷатҳо ва маълумотро метавонад шахсе, ки бо супориши вай амал мекунад, пешниҳод наояд.

Моддаи 73. Ҳуҷҷатҳо ва маълумоте, ки ҳангоми ҳамлу нақли байналмилалӣ тавассути нақлиёти автомобилӣ пешниҳод карда мешаванд

1. Ҳангоми ҳамлу нақли байналмилалӣ тавассути нақлиёти автомобилӣ интиқолдиҳанда ба мақоми гумрук маълумоти зеринро хабар медиҳад:

- 1) дар бораи қайди давлатии воситаҳои нақлиёт;
- 2) ном ва суроғаи интиқолдиҳандаи мол;
- 3) номи давлати ирсолкунанда ва давлати таъиноти мол;
- 4) ном ва суроғаи фирианда ва гирандаи мол;
- 5) дар бораи фурушанда ва қабулкунандаи мол мувофиқи ҳуҷҷатҳои тиҷоратие, ки интиқолдиҳанда дорад;
- 6) дар бораи миқдори ҷойҳои бор, маркировкаи онҳо ва навъи бастабандии мол;
- 7) номгӯӣ, инчунин рамзи (коди) мол мувофиқи талаботи байналмилалии тавзеҳ ва кодгузори мол дар сатҳи на камтар аз 4 рақами аввал;
- 8) вазни умумии мол (бо кг) ё ҳаҷми мол (бо метри мукааб) ба истиснои моли калонҳаҷм;
- 9) дар бораи мавҷудияти моле, ки воридоташон ба қаламрави гумруки Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ ё маҳдуд карда шудаанд;
- 10) дар бораи маҳал ва таърихи таҳияи борхати нақлиёти байналмилалӣ;

2. Интиқолдиҳанда маълумоти дар қисми 1 ҳамин модда зикршударо бо роҳи ба мақоми гумрук пешниҳод намудани ҳуҷҷатҳои зерин хабар медиҳад:

- 1) ҳуҷҷатҳо ба воситаи нақлиёт;
- 2) борхати нақлиёти байналмилалӣ;
- 3) ҳуҷҷатҳои тиҷоратӣ ба моли интиқолшаванда, ки интиқолдиҳанда дорад.

Моддаи 74. Ҳуҷҷатҳо ва маълумоте, ки ҳангоми ҳамлу нақли байналмилалӣ тавассути нақлиёти дарёӣ пешниҳод карда мешаванд

1. Ҳангоми ҳамлу нақли байналмилалӣ тавассути нақлиёти дарёӣ интиқолдиҳанда ба мақоми гумрук маълумоти зеринро хабар медиҳад:

- 1) дар бораи қайди киштӣ ва мансубияти миллии он;
- 2) номгӯ ва тавсифи киштӣ;
- 3) ному насаби капитан;
- 4) ному насаб ва суроғаи агенти киштӣ;
- 5) дар бораи теъдоди мусофирони киштӣ, ному насаби онҳо, шахрвандӣ (табаият), таърих ва маҳали таваллуд, бандари таваққуф ва фуруд;
- 6) дар бораи теъдод ва ҳайати экипаж;
- 7) номгӯи бандари сафар ва бандари даромади киштӣ;
- 8) номгӯӣ, теъдоди умумӣ ва тавсифи мол;
- 9) дар бораи теъдоди ҷойҳои бор, маркировкаи онҳо ва навъи бастабандии мол;
- 10) номгӯи бандари боргири ва бандари борфарорӣ;
- 11) рақами коносаментҳо ё дигар ҳуҷҷатҳое, ки мавҷудият ва мазмуни қарордоди интиқоли баҳриро барои моли дар бандари мазкур холишаванда тасдиқ менамояд;

12) номгӯи бандарҳои фаровардани моли дар киштӣ боқимонда,

- 13) номгӯи бандарҳои аввалаи ирсоли мол;
- 14) номгӯи захираҳое, ки дар киштӣ мавҷуданд ва нишон додани теъдоди онҳо;
- 15) тавзеҳи ҷойгиркунии мол дар киштӣ;
- 16) дар бораи мавҷуд будани (мавҷуд набудани) муросилоти почтаҳои байналмилалӣ дар киштӣ;
- 17) дар бораи мавҷуд будани (мавҷуд набудани) моле, ки ворид кардани онҳо ба қаламрави гумруки Тоҷикистон манъ ё маҳдуд аст, аз ҷумла асьори Ҷумҳурии Тоҷикистон ва арзишҳои асьорӣ, ки ҳайати экипаж бо худ дорад, доруворӣ, ки дар таркибашон воситаҳои нашъадор, маводи сахтаъсир, моддаҳои психотропӣ ва захрнок мавҷуд аст;

- 18) дар бораи мавҷуд будани (мавҷуд набудани) моли хатарнок, аз ҷумла яроқу лавозимоти ҷангӣ.

2. Интиқолдиҳанда маълумоти дар қисми 1 ҳамин модда зикршударо бо роҳи ба мақоми гумрук пешниҳод намудани ҳуҷҷатҳои зерин хабар медиҳад:

- 1) декларатсияи умумӣ;
- 2) декларатсияи бор;
- 3) декларатсияи захираҳо дар киштӣ;
- 4) декларатсия дар бораи ашёи шахсии ҳайати экипажи киштӣ;
- 5) таъиноти киштӣ;
- 6) рӯйхати мусофирон;

- 7) хуҷҷате, ки Конвенсияи умумиҷаҳонии почта тақозо менамояд;
- 8) коносаментҳо ва дигар ҳуҷҷатҳои, ки мавҷудият ва мазмуни қарордоди интиқоли дарёро тасдиқ мекунанд.

Моддаи 75. Ҳуҷҷатҳо ва маълумоте, ки ҳангоми ҳамлу нақли байналмилалӣ тавассути нақлиёти ҳавоӣ пешниҳод карда мешаванд

1. Ҳангоми ҳамлу нақли байналмилалӣ тавассути нақлиёти ҳавоӣ интиқолдиҳанда ба мақомоти гумрук маълумоти зеринро хабар медиҳад:
 - 1) зикри аломати мансубияти миллӣ ва аломати бақайдгирии ҳавопаймо;
 - 2) рақами рейс, зикри самти парвоз, нуқтаи парвоз, ҷойи фуруди ҳавопаймо;
 - 3) номи истифодабарандаи ҳавопаймо;
 - 4) теъдоди ҳайати экипаж;
 - 5) дар бораи теъдоди мусофирон, ном ва насаби онҳо; номгӯи маҳалҳои саворшавӣ ва фурудоии онҳо;
 - 6) зикри нави мол;
 - 7) рақами борхат, миқдори ҷой дар ҳар як борхат;
 - 8) номи нуқтаи боргири ва борфарорӣ;
 - 9) дар бораи миқдори захираҳои киштӣ, ки ба он бор карда ё фароварда мешаванд;
 - 10) дар бораи мавҷуд будани (мавҷуд набудани) муросилоти почтаҳои байналмилалӣ дар киштии ҳавоӣ;
 - 11) дар бораи мавҷуд будани (мавҷуд набудани) моле, ки ворид кардани он ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ ё маҳдуд аст, аз ҷумла асъори Ҷумҳурии Тоҷикистон ва арзишҳои асъорӣ, ки ҳайати экипаж бо худ дорад, доруворӣ, ки дар таркибашон воситаҳои нашъадор, маводи сахттаъсир, моддаҳои психотропӣ ва захрнок мавҷуданд, инчунин аслиҳа ва лавозимоти ҷангӣ.
2. Интиқолдиҳанда маълумоти дар қисми 1 ҳамин модда зикршударо бо роҳи ба мақоми гумрук пешниҳод намудани ҳуҷҷатҳои зерин хабар медиҳад:
 - 1) ҳуҷҷати муқаррарии (стандартӣ) интиқолдиҳанда, ки мувофиқи созишномаи байналмилалӣ дар соҳаи авиатсияи граждани (декларатсияи генералӣ) пешбинӣ шудааст;
 - 2) ҳуҷҷати дорои маълумот дар бораи моли тавассути ҳавопаймо интиқолшаванда (борхат);
 - 3) ҳуҷҷати дорои маълумот дар бораи захираҳои ҳавопаймо,
 - 4) борхати бори ҳавопаймо;
 - 5) ҳуҷҷати дорои маълумот оид ба интиқоли мусофирон ва бағочи онҳо (рӯйхати мусофирон);
 - 6) ҳуҷҷате, ки Конвенсияи умумиҷаҳонии почта тақозо менамояд.

Моддаи 76. Ҳуҷҷатҳо ва маълумоте, ки ҳангоми интиқоли байналмилалӣ тавассути нақлиёти роҳи оҳан пешниҳод карда мешаванд

1. Ҳангоми ҳамлу нақли байналмилалӣ тавассути нақлиёти роҳи оҳан интиқолдиҳанда ба мақоми гумрук маълумоти зеринро хабар медиҳад:
 - 1) номгӯ ва суроғаи ирсолкунандаи бор;
 - 2) номгӯ ва суроғаи қабулкунандаи бор;
 - 3) номгӯи истгоҳи ирсолкунанда ва истгоҳи таъиноти мол;
 - 4) дар бораи теъдоди ҷойи бор, оид ба маркировкаи он ва нави бастабандии мол;
 - 5) номгӯ, инчунин коди мол тибқи Системаи Ҷамоҳангшудаи тасниф ва кодгузори мол ё Номгӯи молҳои фаъолияти иқтисодии хориҷӣ, дар сатҳи на камтар аз 4 рақами аввал;
 - 6) вазни умумии мол (бо кг);
 - 7) рақамҳои ҳаммонандсозии контейнерҳо.
2. Интиқолдиҳанда маълумоти дар қисми 1 ҳамин модда зикршударо бо роҳи нишон додани ҳуҷҷатҳои зерин хабар медиҳад:
 - 1) борхати роҳи оҳан;
 - 2) ҳуҷҷатҳои тиҷоратӣ барои интиқоли мол, ки дар ихтиёри интиқолдиҳанда мавҷуданд.

Моддаи 77. Амалиёт бо молу воситаҳои нақлиёт дар маҳали расидани онҳо

1. Баъди расидани мол ва ба мақоми гумрук пешниҳод намудани ҳуҷҷату маълумоти дахлдор молро метавон фаровард, ба дигар воситаи нақлиёт бор кард (моддаи 78), дар анбори муваққатӣ ҷой кард (боби 12), ба низоми муайяни гумрукӣ ё транзити дохилии гумрукӣ арзшуда ворид намуд (боби 10).
2. Аз лаҳзаи пешниҳоди мол ба маҳали боррасонӣ чунин мол статуси таҳти ниғаҳдошти муваққатӣ қарордоштаре мегирад. Бо анҷом ёфтани мӯҳлати ниҳии ниғаҳдории муваққатӣ (моддаи 103) мақомоти гумрук моли мазкурро тибқи боби 57 ҳамин Кодекс ихтиёрдорӣ менамоянд.
3. Агар мақомоти гумрук санҷиши молеро анҷом диҳанд, ки нисбати воридоти он ба Ҷумҳурии Тоҷикистон тибқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон мамнӯият ва маҳдудиятҳо муқаррар шудаанд ва таъмини риояи онҳо инчунин таҳти салоҳияти дигар мақомоти давлатӣ низ мебошад, мақомоти гумрук ҷамоҳангсозии ин амалиёт ва баробар анҷом додани онҳоро таъмин менамоянд.
4. Воситаҳои нақлиёт бояд тибқи боби 36 ҳамин Кодекс ба расмияти гумрукӣ дароварда шаванд.

Моддаи 78. Борфарорӣ ва азнавборкунӣ дар маҳали расидани мол

1. Борфарорӣ ва азнавборкунӣ мол аз воситаҳои нақлиёте, ки ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ворид шудааст, дар маҳали расидан ва дар вақти кори мақомоти гумрук, дар маҳали махсус барои чунин мақсадҳо пешбинигардида анҷом дода мешавад.
Дар ҷойҳои дигар ва (ё) дар вақти ғайриқонии мақоми гумрук борфарорӣ ва азнавборкунӣ мол бо иҷозати мақоми гумрук, ки бо дархости шахси манфиатдор тибқи моддаҳои 465 ва 466 ҳамин Кодекс дода шудааст, анҷом дода мешавад.
2. Ҷойи борфарорӣ ва азнавборкунӣ он минтақаи назорати гумрукӣ ҳисобида мешавад. Ҷойи мазкур бояд тарзе сохта ва мучаҳҳаз гардад, ки ҳифзи молро таъмин намояд ва имконияти ба он дохилшавии шахсоне, ки дар борфарорӣ ва борбардорӣ иштирок наменамоянд, истисно карда шавад.

3. Бо дархости шахсе, ки дар бандарҳо амалиётро бо мол анҷом медиҳад, мол метавонад дар ҷойҳои борфарорӣ ва азнаворкунӣ бе ҷойгиркунонӣ дар анборҳои нигоҳдории муваққатӣ дар мӯҳлати барои иҷрои амалиёт зарурӣ, вале дар доираи мӯҳлати муайяннамудаи моддаи 103 ҳамин Кодекс, нигоҳ дошта шаванд.

4. Ҳангоми гум кардани мол ё бе иҷозати мақомоти гумрук додани он ба шахсони сеюм масъулият барои пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз мутобиқи ҳамин Кодекс ба зиммаи шахсе мебошад, ки ин амалиётро анҷом медиҳад.

5. Фаровардани моле, ки воридоти он ба Ҷумҳурии Тоҷикистон тибқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ шудааст, иҷозат дода намешавад.

БОБИ 10. ТРАНЗИТИ ДОХИЛИИ ГУМРУКӢ

Моддаи 79. Транзити дохилии гумрукӣ

1. Транзити дохилии гумрукӣ расмиёти гумрукие мебошад, ки мувофиқи он моли хориҷӣ тавассути қаламрави гумрукии Тоҷикистон бидуни ситонидани боҷи гумрукӣ, андоз ва татбиқи тадбирҳои мамнӯиат ва маҳдудиятҳои дорои хусусияти иқтисодии тибқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон муқарраршуда интиқол дода мешавад.

2. Транзити дохилии гумрукӣ ҳангоми интиқоли мол аз маҳали расидани он то маҳали ҷойгиршавии мақоми гумруки таъинот (моддаи 92), аз маҳали ҷойгиршавии мол ҳангоми декларатсиякунонии он то маҳали баровардани он аз қаламрави гумрукии Тоҷикистон, байни анборҳои нигоҳдории муваққатӣ, анборҳои гумрукӣ, инчунин дар ҳолатҳои дигари интиқоли моли хориҷӣ дар қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон истифода бурда мешавад, агар ба ин мол таъмини пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз пешбинӣ нашуда бошад.

3. Муқаррароти ҳамин боб нисбати моле, ки тавассути нақлиёти ҳавоӣ интиқол дода мешавад, агар ҳавопаймо ҳангоми парвоз дар хати сайри доимии байналмилалӣ дар маҳали расидани мол муваққатан ё ночор (ба сабаби техники) бе фаровардани қисми мол фуруд ояд, инчунин нисбати моли тавассути қубур ё хати барқ интиқолшаванда татбиқ намегардад.

4. Интиқоли мол тибқи расмиёти транзити дохилии гумрукӣ метавонад аз ҷониби ҳама гуна интиқолдиҳанда, аз ҷумла боркашонӣ гумрукӣ анҷом дода шавад.

Моддаи 80. Иҷозат барои транзити дохилии гумрукӣ

1. Транзити дохилии гумрукӣ бо иҷозати хаттии мақоми гумрук, ки дар минтақаи фаъолияти он интиқоли мол тибқи расмиёти транзити дохилии гумрукӣ (мақоми гумруки ирсолкунанда) оғоз мегардад, иҷозат дода мешавад.

2. Иҷозат ба транзити дохилии гумрукӣ ба инҳо дода мешавад:

1) ба интиқолдиҳанда;

2) ба экспедитор, агар вай шахси ватанӣ бошад;

3) ба шахсоне, ки дар қисми 6 ҳамин модда зикр шудаанд.

3. Ба транзити дохилии гумрукӣ бо риояи шартҳои зерин иҷозат дода мешавад:

1) агар воридоти мол ба Ҷумҳурии Тоҷикистон мувофиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ нашуда бошад;

2) агар нисбати моли воридшаванда дар маҳали расидани он назорати сарҳадӣ ва дигар намуди назорати давлатӣ гузаронида шуда бошад, дар ҳолате, ки агар мол тибқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар маҳали расидани он бояд таҳти ҷунин назорат қарор гирад;

3) **агар нисбати мол ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи риояи маҳдудиятҳои мутобиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ҳолати интиқоли ин мол тавассути қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод шуда бошанд;**(ҚҶТ аз 28.12.12с. №906)

4) агар нисбати ин мол ҳуҷҷати назоратии расидани мол (моддаи 81) пешниҳод шуда бошад;

5) агар мол бо аломатҳои ҳаммонандсозӣ таъмин бошад;

6) агар воситаи нақлиёт ба таври зарурӣ мучаҳҳаз бошад, дар ҳолате, ки мол таҳти пломбаҳо ва мӯҳрҳои гумрукӣ интиқол дода шавад (моддаи 84);

7) агар барои таъмини риояи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон тадбирҳои андешида шуда бошанд (моддаи 86).

4. Иҷозат ба транзити дохилии гумрукӣ баъди пешниҳоди мол ба мақоми гумруки ирсолкунанда фавран, баъди он, ки мақоми гумрук ба риояи шартҳои муқаррарнамудаи қисми 3 ҳамин модда итминон ҳосил мекунад, аммо на дертар аз як шабонарӯзи қабули ҳуҷҷати назоратии расидани мол дода мешавад (моддаи 81). Ҳуҷҷати назоратии расидани мол аз ҷониби мақоми гумруки ирсолкунанда дар мӯҳлати 30 дақиқа қабул карда мешавад, агар он ба ҳамаи талаботи муқарраршуда ҷавобгӯ бошад.

Ҳангоми додани иҷозат барои транзити дохилии гумрукӣ мақоми гумруки ирсолкунанда мӯҳлати транзити дохилии гумрукӣ (моддаи 82) ва маҳали расонидани молро муайян менамояд (моддаи 85).

5. Мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ метавонад ҷиҳати иҷозат надодани интиқолдиҳанда ё экспедитор ба транзити дохилии гумрукӣ, ки якчанд маротиба ӯҳдадорӣ худро оид ба интиқоли мол тибқи транзити дохилии гумрукӣ иҷро нанамудааст, агар тибқи қарор маълум гардад, ки оид ба қонунвайронкунонӣ маъмури дар фаъолияти гумрукӣ нисбати он ҷавобгарии маъмури андешида шудааст ва ҳатто агар яке аз ин қарорҳои иҷро нашуда бошад ё ҳамин интиқолдиҳанда ё экспедитор ӯҳдадорихояшро оид ба пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз тибқи моддаи 90 ҳамин Кодекс иҷро накарда бошад, қарор қабул намояд. Қарори мазкур бояд дар мӯҳлати 5 рӯзи баъди пардохти ҷаримаи маъмури, бочҳои гумрукӣ ва андоз тибқи моддаи 90 ҳамин Кодекс бекор карда шуда, дар ин бора интиқолдиҳанда ё экспедитор, ки нисбати онҳо ҷунин қарор қабул шудааст, дар мӯҳлати муқарраршуда дар шакли хаттӣ оғоҳ карда мешаванд.

6. Ҳангоми интиқоли мол тибқи транзити дохилии гумрукӣ ба маҳали расидани мол (моддаи 85), ки маҳали ҷойгиршавии мақоми гумрук ҳисоб намешавад, иҷозати транзити дохилии гумрукӣ ба таври истисно ба шахсе дода мешавад, ки тибқи ҳамин Кодекс ба зиммааш нигоҳдории мол ва иҷрои дигар амалиёт бо мол дар маҳали расидани мол гузошта шудааст. Дар ин ҳолат шахси мазкур ӯҳдадорихо ва масъулиятҳои барои экспедитор муқаррарнамудаи ҳамин бобро бо назардошти ҳолатҳои қисми 5 моддаи 92 ҳамин Кодекс ба зимма дорад.

7. Агар иҷозат ба транзити дохилии гумрукӣ барои риоя нашудани бандҳои 1 - 3 қисми 3 ҳамин модда дода нашавад, мақоми гумрук ҳуқуқ дорад ба интиқолдиҳанда иҷозат диҳад, ки молро ба анбори ниғаҳдории муваққатӣ ё дигар ҷойҳои минтақаи назорати гумрукӣ ҳисобшаванда интиқол диҳад, бо шарт мушоияти гумрукии воситаҳои нақлиёте, ки тавассути онҳо мол интиқол дода мешавад.

Эзоҳ: 1. Бо мақсади истифодаи ҳамин боб таҳти мафҳуми воситаҳои нақлиёт инчунин воситаҳои нақлиёте фаҳмида мешаванд, ки дар қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон мол тавассути онҳо интиқол дода мешавад.

2. Бо мақсади истифодаи ҳамин боб таҳти мафҳуми экспедитор шахсе фаҳмида мешавад, ки тибқи қарордоди экспедитсияи нақлиётӣ мутобиқи қонунгузорию граждании Ҷумҳурии Тоҷикистон амал мекунад.

Моддаи 81. Декларатсияи транзитӣ

1. Ба сифати декларатсияи транзитӣ мақоми гумруки интиқолдиҳанда ҳуҷҷатҳои тиҷоратӣ, нақлиётӣ (борбарӣ) ва (ё) ҳуҷҷатҳои гумрукии дорои маълумоти дар қисми 2 ҳамин модда зикршударо қабул мекунад.

2. Барои гирифтани иҷозат ба транзити дохилии гумрукӣ интиқолдиҳанда (экспедитор) ба мақоми гумруки интиқолдиҳанда маълумоти зеринро пешниҳод менамояд:

1) дар бораи ном ва ҷои интиқолдиҳанда (қабулкунанда) тибқи ҳуҷҷатҳои нақлиётӣ;

2) дар бораи мамлакати интиқолдиҳандаи (мамлакати таъинот) мол;

3) дар бораи ном ва ҷои интиқолдиҳандаи мол ё экспедитор, агар экспедитор барои транзити дохилии гумрукӣ иҷозат гирифта бошад;

4) дар бораи воситаи нақлиёте, ки тавассути он бор дар қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон интиқол дода мешавад, ҳангоми боркашонӣ тавассути нақлиёти автомобилӣ бошад - ҳамчунин дар бораи ронандаи воситаи нақлиёт;

5) дар бораи намуд ё ном, миқдор ва нархи мол тибқи ҳуҷҷатҳои тиҷоратӣ, нақлиётӣ (борбарӣ), вазн ё ҳаҷм, коди мол, тибқи Системаи Ҳамоҳангшудаи тавсифот ва кодгузорию мол ё Номгуи молҳои фаъолияти иқтисодии хориҷӣ дар сатҳи на камтар аз чор аломати аввал;

6) дар бораи миқдори умумии ҷои бор;

7) дар бораи маҳали таъиноти мол;

8) дар бораи ба нақша гирифтани азнавборкунӣ ё дигар амалиёти борбардорӣ ё борфарорӣ дар роҳ;

9) дар бораи ба нақша гирифтани мӯҳлати интиқоли мол (моддаи 82);

10) дар бораи хати сайр, агар интиқоли мол бо хатҳои сайри муайян ба ҷо оварда шавад (қисми 3 моддаи 86).

3. Мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ ҳуқуқ дорад номгуи маълумоти дар қисми 2 ҳамин модда зикршударо бо назардошти категорияи шахс, молу воситаҳои нақлиёти интиқолшаванда, навъи мол, инчунин вобаста ба навъи нақлиёт ихтисор намояд.

4. Агар ҳуҷҷатҳои тибқи қисми 1 ҳамин модда пешниҳодшуда ҳамаи маълумоти дар қисми 2 ҳамин модда зикршударо надошта бошанд, ин маълумот иловатан, бо роҳи ба шакли хаттӣ дохил намудани маълумоти нокифоя ба декларатсияи транзитӣ пешниҳод карда мешавад. Шакли декларатсияи транзитӣ ва тартиби пур кардани онро мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ муайян менамояд.

5. Мақоми гумрук ҳуқуқ надорад аз интиқолдиҳанда ё экспедитор дигар маълумотро, ба истиснои маълумоти дар қисми 2 ҳамин модда зикргардида, талаб намояд.

6. Дар хусуси қабули ҳуҷҷатҳо ба сифати декларатсияи транзитӣ тибқи қисми 1 ҳамин модда шахси мансабдори мақоми гумрук дар чунин ҳуҷҷатҳо тибқи намуна ва тартиби муайяннамудаи мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ сабт мегузорад.

7. Декларатсияи транзитиро ба шакли ҳуҷҷати электронӣ пешниҳод кардан мумкин аст. Тартиби пешниҳоди декларатсияи транзитӣ ба шакли ҳуҷҷати электронӣ ва тартиби истифодаи онро дар транзити гумрукии дохилӣ мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ тибқи ҳамин Кодекс муайян менамояд.

8. Дар ҳолатҳои пешбининамудаи санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ эътирофнамудаи Ҷумҳурии Тоҷикистон ба сифати декларатсияи транзитӣ ҳуҷҷатҳое, ки чунин санадҳо муқаррар кардаанд, истифода бурда мешавад.

Моддаи 82. Мӯҳлати транзити дохилии гумрукӣ

1. Мӯҳлати ниҳони транзити дохилии гумрукӣ, агар интиқол тавассути нақлиёти автомобилӣ ва роҳи оҳан сурат гирад, наметавонад аз мӯҳлати ба ҳисоби 2000 км дар як моҳ муайяншуда зиёд бошад ва дар ҳолате, ки агар интиқол тавассути нақлиёти ҳавоӣ сурат гирад - ин мӯҳлат аз рӯзи гирифтани иҷозат барои транзити дохилии гумрукӣ набояд аз се рӯз зиёд бошад.

2. Ҳангоми гирифтани иҷозат ба транзити дохилии гумрукӣ мӯҳлати транзити дохилии гумрукӣ аз ҷониби мақоми гумруки ирсолкунанда дар доираи мӯҳлати муқаррарнамудаи қисми 1 ҳамин модда, вобаста ба аризаи интиқолдиҳанда (экспедитор), мӯҳлати муқаррарию интиқоли мол, навъи нақлиёт ва имкониятҳои воситаи нақлиёт, хати сайри он ва дигар шароити ҳамлу нақл муқаррар карда мешавад.

3. Бо дархости асосноки шахси манфиатдор мақоми гумрук мӯҳлати муқаррарнамудаи транзити дохилии гумрукиро дар доираи мӯҳлати муқаррарнамудаи қисми 1 ҳамин модда тамдид менамояд. Агар ҳангоми интиқоли мол тибқи расмиёти транзити дохилии гумрукӣ интиқолдиҳанда дар мӯҳлати аввали муқарраргардида аз сабаби садама ё таъсири қувваи рафънопазир молро расонида натавонад, бо иҷозати мақоми гумрук дар шакли хаттӣ мӯҳлати транзити дохилии гумрукӣ метавонад ба мӯҳлати зиёда аз мӯҳлати ниҳони муқаррарнамудаи қисми 1 ҳамин модда тамдид карда шавад.

Моддаи 83. Ҳаммонандсозии (идентификатсия) мол ва ҳуҷҷатҳои он

1. Мақоми гумруки ирсолкунанда ҳаммонандсозии молеро, ки ба расмиёти гумрукии транзити дохилии гумрукӣ фаро гирифта шудаанд, бо мақсади таъмини имконияти аз ҷониби мақоми гумруки таъинот (қисми 1 моддаи 92) ошкор намудани аломати гирифтани бор, ҷойгузорию бор дар нақлиёт ё иҷрои ягон амалиёт бо бор, агар амалҳои мазкур ҳангоми интиқоли ин мол мувофиқи транзити дохилии гумрукӣ сурат гирифта бошанд, анҷом медиҳад.

2. Бо мақсади ҳаммонандсозии мол мақоми гумруки ирсолкунанда ҳуқуқ дорад воситаҳои зеринро истифода намояд:

1) гузоштани пломбаҳои гумрукӣ ва мӯҳрҳо ба нақлиёт, контейнер ё бордони ҷудошаванда;

2) гузоштани нишонҳои ҳаммонандсозии рақамӣ, ҳарфӣ ё маркировкаи дигар, гузоштани пломба ва мӯҳрҳо ба ҷойҳои бори алоҳида;

- 3) гузоштани штамп;
- 4) гирифтани чошниҳо ва намунаҳо;
- 5) тавсифи мол ва воситаҳои нақлиёт;
- 6) истифодаи нақшаҳо, суратҳои калонҳаҷм таҳияшуда, фотосуратҳо, видеосабтҳо, ороишҳо;
- 7) истифодаи нақшаҳои таҳиянамудаи шахсони мансабдори мақомоти гумрук, суратҳои калонҳаҷм таҳияшуда, фотосуратҳо, видеосабтҳо, ороишҳо;

8) воситаҳои дигари имкондиҳандаи ҳаммонандсозии мол, инчунин пломбаи ирсолкунандаи мол.

3. Ҳаммонандсозии мол бо роҳи гузоштани пломбаю мӯҳри гумрукӣ ба воситаҳои нақлиёт, контейнер ё бордони ҷудошаванда бо риояи шартҳои муқаррарнамудаи моддаи 84 ҳамин Кодекс амалӣ карда мешавад.

Дар ҳолатҳои дигар ҳаммонандсозии мол бо истифодаи воситаҳои дигари муқаррарнамудаи қисми 2 ҳамин модда анҷом дода мешавад.

4. Мақомоти гумрук инчунин пломбаҳои гумрукӣ ё воситаҳои дигари ҳаммонандсозии мақомоти гумруки давлатҳои хориҷиро истифода мебаранд, ба истиснои ҳолатҳои, ки агар:

1) пломбаҳои гумрукӣ ё воситаҳои дигари ҳаммонандсозии аз ҷониби мақоми гумруки ирсолкунанда нокифоя ё ба мизони муайяннамудаи қисми 1 моддаи 84 ҳамин Кодекс безътимод ҳисобида шаванд;

2) мақоми гумруки ирсолкунанда муоинаи гумрукии молро анҷом диҳад.

Агар мақомоти гумрук пломбаҳои гумрукӣ ё воситаҳои дигари ҳаммонандсозии мақомоти гумруки давлатҳои хориҷиро истифода мебаранд, барои тағйир додан, нест ё нобуд кардан ё хароб намудани ин воситаҳои ҳаммонандсозӣ мамнӯиятҳои пешбинидамудаи ҳамин Кодекс нисбати воситаҳои ҳаммонандсозии мақомоти гумруки Ҷумҳурии Тоҷикистон татбиқ мегарданд.

5. Мақомоти гумрук ҳаммонандсозии ҳуҷҷатҳои нақлиётӣ (борбарӣ), инчунин ҳуҷҷатҳои тиҷоратии моли дар ихтиёри интиқолдиҳанда бударо барои мақсадҳои гумрукӣ амалӣ менамоянд.

Барои мақсадҳои ҳаммонандсозии ҳуҷҷатҳо мақомоти гумрук ҳуқуқ доранд воситаҳои зеринро истифода мебаранд:

1) гузоштани мӯҳр ва штамп дар ҳуҷҷатҳо;

2) гузоштани воситаҳои махсуси часпанда ва махсуси ҷимоятӣ;

3) ҷойгир намудани ҳуҷҷатҳои зарурӣ барои мақсадҳои гумрукӣ дар қисматҳои боргузории воситаҳои нақлиёт, контейнерҳо ё бордонҳои ҷудошаванда, ки ба онҳо пломбаю мӯҳри гумрукӣ гузошта мешаванд;

4) гузоштани ҳуҷҷатҳои зарурӣ барои мақсадҳои гумрукӣ дар сейф - лифофаҳо.

Моддаи 84. Таҷҳизонидани воситаҳои нақлиёт, контейнерҳо ва бордонҳои ҷудошаванда ҳангоми интиқоли мол таҳти пломба ва мӯҳрҳои гумрукӣ

1. Воситаҳои нақлиёт, контейнерҳо ё бордонҳои ҷудошаванда барои интиқоли мол таҳти пломбаю мӯҳри гумрукӣ иҷозат дода мешаванд, ба шарте агар пломбаю мӯҳри гумрукӣ мустақиман ба ҳамин воситаҳои нақлиёт, контейнерҳо ва бордонҳои ҷудошаванда тарзе гузошта шуда бошанд, ки сохт ва таҷҳизонии онҳо имкон медиҳад:

1) пломбаю мӯҳри гумрукӣ ба таври оддӣ ва эътимодбахш гузошта шаванд;

2) мол аз қисми борҷои пломбашудаи воситаи нақлиёт бе гузоштани пайҳои назарраси кушодани борҷои воситаи нақлиёт ё хароб кардани пломбаю мӯҳри гумрукӣ мол ба борҷойҳои воситаи нақлиёт гирифта ё гузошта нашаванд;

3) дар воситаҳои нақлиёт ва борҷои он барои пинҳон намудани мол ҷойҳои махфӣ набошанд;

4) ҳамаи ҷойҳои, ки дар онҳо мол гузошта шудаанд, барои азназаргузаронии гумрукӣ дастрас бошанд.

2. Талаботи муқаррарнамудаи қисми 1 ҳамин модда нисбати нақлиёт, контейнер ё бордони ҷудошаванда иҷрошуда ҳисобида мешаванд, агар воситаи нақлиёт, контейнер ё бордони ҷудошаванда ҷавобгӯи талаботи техникае бошад, ки мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ муқаррар менамояд.

3. Дар бораи иҷозат додани воситаи нақлиёт, контейнер ё бордони ҷудошаванда ба интиқоли мол таҳти пломбаю мӯҳри гумрукӣ мақоми гумруки ирсолкунанда қарор қабул менамояд, агар воситаи нақлиёт, контейнер ё бордони ҷудошаванда пешакӣ ба интиқол таҳти пломбаю мӯҳри гумрукӣ иҷозат дода нашуда бошад.

Қарори мазкур аз ҷониби мақоми гумруки ирсолкунанда дар рӯзи мурочиати шахси манфиатдор қабул карда мешавад.

4. Мувофиқати воситаи нақлиёт, контейнер ё бордони ҷудошаванда ба талаботи дар қисмҳои 1 ва 2 ҳамин модда зикргардида метавонанд сари вақт, бо роҳи гирифтани гувоҳнома дар бораи иҷозат додани воситаи нақлиёт, контейнер ё бордони ҷудошаванда ба интиқоли мол таҳти пломбаю мӯҳри гумрукӣ тасдиқ карда шавад.

Гувоҳнома дар бораи иҷозат додани воситаи нақлиёт, контейнер ё бордони ҷудошаванда ба интиқоли мол таҳти пломбаю мӯҳри гумрукӣ бо тартиби зайл дода мешавад:

1) инфиродӣ;

2) вобаста ба конструкцияи (навъи) воситаи нақлиёт ё бордони ҷудошаванда.

Гувоҳнома дар бораи иҷозат додани воситаи нақлиёт, контейнер ё бордони ҷудошаванда ба интиқоли мол таҳти пломбаю мӯҳри гумрукӣ аз тарафи мақоми гумрук дар асоси аризаи шахси манфиатдор дар давоми 5 рӯзи гирифтани аризаи мазкур дода мешавад. Гувоҳномаи мазкур то даврае амал мекунад, ки дар конструкцияи воситаи нақлиёт, контейнер ё бордони ҷудошаванда тағйирот сурат нагирад. Гувоҳнома дар бораи иҷозат додани воситаи нақлиёт, контейнер ё бордони ҷудошаванда ба интиқоли мол таҳти пломбаю мӯҳри гумрукӣ ҳангоми ба шахси дигар гузаштани ҳуқуқи соҳибии воситаи нақлиёт, контейнер ё бордони ҷудошаванда эътибори худро нигоҳ медорад. Шакли гувоҳнома дар бораи иҷозат додани воситаи нақлиёт, контейнер ё бордони ҷудошаванда барои интиқоли мол таҳти пломбаю мӯҳри гумрукӣ ва тартиби додани онҳо аз ҷониби мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ муқаррар карда мешавад.

5. Мақомоти гумрук пешакӣ иҷозат додани воситаи нақлиёт, контейнер ё бордони ҷудошавандаро барои интиқоли мол таҳти пломбаю мӯҳри гумрукӣ, ба истиснои ҳолатҳои зерин, талаб наменамоянд:

1) агар интиқоли молро боркаши гумрукӣ анҷом дода бошад (боби 11);

2) иҷозати пешакӣ дар санадҳои ҳуқуқи байналмилалии эътирофнамудаи Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ шуда бошад.

Моддаи 85. Маҳали расонидани мол ҳангоми транзити дохилии гумрукӣ

1. Маҳали расонидани молро ҳангоми транзити дохилии гумрукӣ мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ дар асоси маълумот дар бораи маҳали таъиноти дар ҳуҷҷатҳои нақлиётӣ (борбарӣ) зикргардида муайян менамояд. Маҳали расонидани мол минтақаи назорати гумрукии мебошад, ки дар қаламрави фаъолияти мақоми гумруки таъинот қарор дорад (қисми 1 моддаи 92). Ҳамзамон моли интиқолшаванда аз ҷойҳои расидааш (моддаи 69) ба маҳали ҷойгиршавии мақоми гумрук расонида мешавад (моддаи 464).

2. Дар сурати тағйир додани маҳали таъинот мувофиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи нақлиёт ҳангоми транзити дохилии гумрукӣ интиқолдиҳанда ҳуқуқ дорад ба мақоми гумрук бо дархости тағйир додани маҳали расонидани бор мурочиат намояд. Дар ин ҳолат интиқолдиҳанда метавонад ба ҳама гуна мақоми гумруке, ки дар хати сайри он мавҷуд аст, бо ариза, ки дар шакли озод таҳия шудааст, дар мавриди тағйир додани маҳали таъинот мурочиат намояд ва ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи тағйир додани маҳали таъинот, инчунин ҳуҷҷатҳои пешбининамудаи қисми 3 моддаи 92 ҳамин Кодексро пешниҳод кунад.

Қарор дар бораи тағйир додани маҳали расонидани бор аз ҷониби мақоми гумрук дар рӯзи дигари гирифтани ариза ва ҳуҷҷатҳои дар сархати 1 ҳамин қисм зикргардида қабул карда мешавад. Қарори мазкур бо роҳи анҷом додани транзити дохилии гумрукӣ нисбати моле, ки маҳали расонидани он тағйир дода шудааст ва додани иҷозати нав ба транзити дохилии гумрукӣ (моддаи 80) ба расмият дароварда мешавад. Иҷозати нав ба транзити дохилии гумрукӣ дар рӯзи қабули қарор дар бораи тағйир додани маҳали расонидани бор дода мешавад.

Моддаи 86. Тадбирҳои барои таъмини риояи қонунгузори гумруки Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳангоми транзити дохилии гумрукӣ

1. Интиқоли мол ва воситаҳои нақлиёт тибқи расмиёти транзити дохилии гумрукӣ ҳангоми риояи шартҳои зерин амалӣ мегардад:

1) моле, ки воридоташ ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва содироташ аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ карда нашудааст;

2) барасмиятдории декларатсияи транзитӣ тибқи моддаи 81 ҳамин Кодекс,

3) таъмини яке аз тадбирҳои интиқоли мол ва воситаҳои нақлиёт тибқи қисми 2 ҳамин модда.

2. Ба тадбирҳои таъмини назорати боррасонӣ ва воситаҳои нақлиёт тибқи расмиёти гумрукии транзити дохилии гумрукӣ инҳо дохил мешаванд:

1) таъмини пардохти боҷҳои гумрукӣ ва андоз бо роҳи дохил намудани маблағ ба кассаи мақоми гумрук ё ба ҳисобномаи ҳама гуна мақоми гумрук (гарави пулӣ);

2) таъмини пардохти боҷҳои гумрукӣ ва андоз бо роҳи ба гарав гузоштани амвол;

3) кафолати бонк;

4) интиқоли мол аз ҷониби боркашонӣ гумрукӣ;

5) мушоияти гумрукии мол;

6) дигар тадбирҳои пешбининамудаи санадҳои ҳуқуқи байналмилалии эътирофнамудаи Ҷумҳурии Тоҷикистон;

Шаҳси интиқолдиҳандаи мол ва воситаҳои нақлиёт ҳуқуқ дорад яке аз тадбирҳои номбаршударо интиҳоб намояд.

3. Ҳангоми интиқоли мол тибқи расмиёти транзити дохилии гумрукӣ тавассути нақлиёти роҳи оҳан муқаррароти қисми 2 ҳамин модда истифода намешавад.

4. Тадбири таъмини расонидани мол ва воситаҳои нақлиёт тибқи транзити дохилии гумрукӣ ҳангоми интиқол дар асоси санадҳои ҳуқуқи байналмилалии эътирофнамудаи Ҷумҳурии Тоҷикистон тавассути нақлиёти ҳавоӣ ва боркашонӣ гумрукӣ истифода намешавад.

5. Рӯйхати моле, ки интиқолаш дар қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо пардохти ҳатмии боҷҳои гумрукӣ ва андоз таъмин мегардад, аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян ва тасдиқ карда мешавад.

6. Дар ҳолатҳои пешбининамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқи Ҷумҳурии Тоҷикистон Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳуқуқ дорад хати сайри интиқоли намудҳои алоҳидаи молро тибқи транзити дохилии гумрукӣ муқаррар намояд. Дар ҳолатҳои дигар хати сайр барои интиқоли намудҳои дигари мол, ки ҳангоми интиқоли он тавассути қаламрави гумрукӣ ҳодисаҳои муттасил вайрон кардани қонунгузори гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба қайд гирифта шудааст ё тибқи санадҳои меъёрии ҳуқуқи Ҷумҳурии Тоҷикистон мамнӯият ва маҳдудиятҳо муқаррар гардидааст, муайян карда мешавад. Ҳамзамон хати сайро интиқолдиҳанда интиҳоб менамояд. Хати сайри аз ҷониби интиқолдиҳанда арзшуда ҳангоми интиқоли мол барои ӯ ҳатмӣ мебошад. Тағйир додани хати сайр бо иҷозати ҳаттии мақоми гумрук мумкин аст.

Моддаи 87. Мушоияти гумрукӣ

1. Мушоияти гумрукӣ – ҳамроҳӣ кардани воситаҳои нақлиётӣ интиқолдиҳандаи мол тибқи транзити дохилии гумрукӣ мебошад, ки аз ҷониби шахсони мансабдори мақомоти гумрук танҳо бо мақсади таъмини риояи қонунгузори гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳангоми транзити дохилии гумрукӣ анҷом дода мешавад.

2. Мақоми гумрук ҳуқуқ дорад оид ба мушоияти гумрукӣ дар ҳолатҳои зерин қарор қабул кунад:

1) агар таъмини пардохти боҷи гумрукӣ дар асоси банди 1 қисми 2 моддаи 86 ҳамин Кодекс пешниҳод карда нашавад;

2) интиқоли намудҳои алоҳидаи мол, ки дар асоси системаи таҳлили хатар ва идораи онҳо тибқи ҳамин Кодекс муайян карда шуда бошад;

3) аз ҷониби интиқолдиҳанда ақаллан як маротиба дар тӯли сол аз рӯзи мурочиат барои иҷозати транзити дохилии гумрукии мол ба ҷойи таъинот расонида нашудааст ва он тибқи қарори эътибори қонунӣ пайдокарда дар хусуси таъини ҷазои маъмури аз рӯи парвандаи қонуншиканӣҳо дар соҳаи фаъолияти гумрукӣ тасдиқ шуда бошад;

4) баргашта баровардани моле, ки иштибоҳан ба Ҷумҳурии Тоҷикистон ворид шудааст ё моле, ки воридоти он манъ аст, агар маҳали интиқоли воқеии моли зикршуда аз сарҳади гумрукӣ ҳангоми содироти он бо маҳали ҷойгиршавии ин мол мувофиқат накунад;

5) интиқоли мол тибқи қисмҳои 6 ва 7 моддаи 80 ҳамин Кодекс;

6) интиқоли моле, ки тибқи санадҳои меъёрии ҳуқуқи Ҷумҳурии Тоҷикистон нисбати он мамнӯият ва маҳдудият муқаррар шудааст.

3. Барои мушоияти гумрукӣ дар ҳаҷми муайяннамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон хирочи гумрукӣ ситонида мешавад.

Моддаи 88. Вазифаҳои интиқолдиҳанда ҳангоми транзити дохилии гумрукӣ

Ҳангоми интиқоли мол тибқи транзити дохилии гумрукӣ интиқолдиҳанда вазифадор аст:

- 1) мол ва ҳуҷҷатҳои онро мувофиқи мӯҳлати муайяннамудаи мақоми гумрук ба маҳали расонидани мол тибқи хати сайри дахлдор интиқол диҳад, агар ин хати сайри муайян ё арзшуда бошад;
- 2) ҳифзи мол, пломбаю мӯҳри гумрукӣ ё дигар воситаҳои ҳаммонандкуниро таъмин намояд, агар онҳо истифода шуда бошанд;
- 3) нисбати мол ба иҷозати мақомоти гумрук ба азнаворкунӣ, борфарорӣ, борбардорӣ ва амалиёти дигарро иҷозат надихад, ба истиснои азнаворкунии бор ба нақлиёти дигар, ки мувофиқи қисми 1 моддаи 89 ҳамин Кодекс пешбинӣ шудааст.

Моддаи 89. Азнаворкунӣ, борфарорӣ, борбардорӣ ва дигар амалиёт нисбати мол

1. Азнаворкунӣ, борфарорӣ, борбардорӣ ва дигар намуди амалиёт, ки тибқи транзити дохилии гумрукӣ анҷом дода мешавад, бо иҷозати мақоми гумруки ирсолкунанда (қисми 1 моддаи 80) ё мақоми гумруке, ки дар минтақаи он амалиёти дахлдор амалӣ мегардад, анҷом дода мешавад. Агар аз нав бор кардани мол аз як воситаи нақлиёт ба воситаи дигари нақлиёт ба вайрон кардани пломбаю мӯҳри гумрукӣ имконпазир бошад, чунин амал баъди огоҳонидани пешакии мақоми гумрук иҷозат дода мешавад. **Тартиби огоҳониданро мақами ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ муайян менамояд. (ҚҶТ аз 03.07.2012с., №845)**

2. Мақоми гумрук метавонад барои амалиёти боркунии мол дар ҳолатҳои иҷозат надихад, ки агар он боиси нобудшавии мол ё тағйирёбии ҳосияти он гардад.

Моддаи 90. Ҷавобгарии интиқолдиҳанда ва экспедитор ҳангоми транзити дохилии гумрукӣ

1. Ҳангоми нарасонидани моли хориҷӣ ба мақоми гумруки таъинот (қисми 1 моддаи 92) интиқолдиҳанда ё экспедитор, агар барои транзити дохилии гумрукӣ экспедитор иҷозат гирифта бошад, вазифадор аст **боҷҳои гумрукии воридотӣ ва андозҳои тибқи ҳамин Кодекс пардозад. (ҚҶТ аз 03.07.2012с., №845)**

Агар молро интиқолдиҳанда ба қабулкунанда ё шахси дигар ба иҷозати мақоми гумрук дода бошад, шахсе, ки ин борро ба соҳибӣ гирифтааст, барои пардохти боҷҳои гумрукӣ ва андоз масъул мебошад, агар муайян карда шавад, ки ҳангоми гирифтани ин мол ин шахс аз вайрон кардани қоидаҳои гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон огоҳ буд ё бояд онро медонист.

2. Интиқолдиҳанда ва экспедитор барои пардохти боҷҳои гумрукӣ ва андоз масъул нестанд, дар сурате, ки агар ин мол дар натиҷаи садама, ҳодисаи рафънопазир ё талафи табиӣ дар шароити оддии интиқол (борбарӣ) нобуд шудааст ё тамоман талаф шуда бошад.

Мақомоти гумрук ҳуқуқ надоранд ба интиқолдиҳанда ё экспедитор дар асоси он, ки интиқол тавассути хати сайри муайяншуда сурат нагирифтааст ё мӯҳлати муайяншудаи транзити дохилии гумрукӣ роия нашудааст, оид ба пардохти боҷҳои гумрукӣ ва андоз талабот пеш гузоранд, агар шароити талаботи дигари муайянкардаи ҳамин боб иҷро шуда бошад.

3. Дар сурати ҳангоми транзити дохилии гумрукӣ аз нав бор кардани мол аз як воситаи нақлиёт ба воситаи дигари нақлиёт масъулияти пардохти боҷҳои гумрукӣ ва андоз ба зиммаи интиқолдиҳандае (экспедиторе) хоҳад буд, ки барои транзити дохилии гумрукӣ иҷозат гирифтааст.

4. Ҳангоми интиқоли мол тавассути нақлиёти роҳи оҳан мутобиқи транзити дохилии гумрукӣ масъулият барои пардохти боҷҳои гумрукӣ ва андоз ба зиммаи роҳи оҳан, ки молро талаф кардааст ё онро ба иҷозати мақомоти гумрук додааст, гузошта мешавад. Талабот оид ба супоридани пардохтҳои гумрукӣ ва андоз аз ҷониби мақомоти гумруки роҳи оҳани таъинот пешниҳод карда мешавад. Муқаррароти ҳамин қисм нисбати ҳолатҳои, ки агар иҷозати транзити дохилии гумрукӣ ба экспедитор дода шуда бошад, инчунин ҳангоми интиқоли мол тибқи муросилоти мустақими омехта, агар иҷозати транзити дохилии гумрукӣ ба интиқолдиҳандаи навъи дигари нақлиёт дода шуда бошад, татбиқ намегардад.

Моддаи 91. Тадбирҳои ҳангоми садама ва (ё) таъсири қувваи рафънопазир андешидашаванда, ки монеи интиқоли мол ва воситаҳои нақлиёт ҳангоми транзити дохилии гумрукӣ мегарданд

Ҳангоми садама ва (ё) таъсири қувваи рафънопазир интиқолдиҳанда вазифадор аст:

1) барои таъмини ниғаҳдории мол ва воситаҳои нақлиёт тамоми тадбирҳои заруриро андешад;

2) дар бораи ҳодисаи руҳдода ба мақоми дахлдори ваколатдори давлатӣ ва минбаъд ба мақоми гумруки наздиктарин бетаъхир хабар диҳад. Мақоми гумруки огоҳёфта вазифадор аст бетаъхир мақоми гумруки ирсолкунанда ва таъинотро огоҳ намояд, инчунин дар бораи имконияти интиқоли минбаъдаи мол бо роияи қоидаҳои транзити дохилии гумрукӣ қарор қабул кунад.

Мақомоти гумрук ҳароҷоти интиқолдиҳандаро вобаста ба андешидани тадбирҳои дар ҳамин модда пешбинишуда ҷуброн намекунад.

Моддаи 92. Анҷоми расмиёти транзити дохилии гумрукии мол

1. Мақоми гумруке, ки дар он транзити дохилии гумрукӣ (мақоми гумруки таъинот) хотима меёбад, анҷоми транзити дохилии гумрукии молро дар мӯҳлати кӯтоҳтарини имконпазир, вале на дертар аз 24 соат аз лаҳзаи бақайдгирии расидани воситаи нақлиёт, бо роҳи ба интиқолдиҳанда додани гувоҳнома дар бораи анҷоми транзити дохилии гумрукӣ тибқи намунаи муайянкардаи мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ ба расмият медарорад, агар ҳангоми санҷиши ҳуҷҷатҳо ва ҳаммонандсозии мол ҳамин мақоми гумрук вайронкунии қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистонро ошкор накарда бошад.

2. Мақоми гумруки таъинот вазифадор аст расидани воситаи нақлиётро ба маҳали боррасонӣ дар мӯҳлати 2 соат аз лаҳзаи аз ҷониби интиқолдиҳанда пешниҳод кардани ҳуҷҷатҳои дар қисми 3 ҳамин модда зикршуда ба қайд гирад ва февран, баъди бақайдгирӣ ба интиқолдиҳанда дар бораи расидани воситаи нақлиёт тибқи намунаи муайянкардаи мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ тасдиқнома диҳад.

3. Барои анҷоми транзити дохилии гумрукӣ интиқолдиҳанда вазифадор аст ба мақоми гумруки таъиноти мол, ҳуҷҷати назорати расидани мол (моддаи 81), инчунин ҳуҷҷатҳои дигари барои мол доштаашро дар давоми 1 соати расидани воситаи нақлиёт ба маҳали молрасонӣ ва ҳангоме, ки агар мол берун аз вақти кории мақоми гумрук расида бошад - дар давоми як соати оғози кори ҳамин мақоми гумрук пешниҳод намояд. Ҳангоми интиқоли мол тавассути нақлиёти роҳи оҳан мӯҳлати пешниҳоди ҳуҷҷатҳои мазкур набояд аз 12 соат зиёд бошад.

4. Дар маҳали молрасонӣ то анҷоми транзити дохилии гумрукӣ воситаҳои нақлиёт дар минтақаи таҳти назорати гумрукӣ ҷойгир карда мешаванд. Ҷойгиркунии воситаҳои нақлиёт дар минтақаи назорати гумрукӣ барои ҳар вақту соат иҷозат дода мешавад.

5. Ҳангоми интиқоли мол ба маҳали молрасонӣ, ки маҳали ҷойгиршавии мақоми гумрук (қисми 6 моддаи 80) намебошад, транзити дохилии гумрукӣ метавонад бе пешниҳоди мол ба мақоми гумруки таъинот хотима ёбад.

Шахси барои транзити дохилии гумрукӣ иҷозатгирифта вазираддор аст молро барои ниғаҳдорӣ қабул намуда, ба иҷрои амале, ки боиси тағйир ёфтани ҳолати мол, вайроншавии бастабанди он мегардад, роҳ надихад, истифода ва ихтиёрдории онро то лаҳзаи аз ҷониби мақоми гумрук тасдиқ наёфтани расонидани мол ба анборҳои ниғаҳдории муваққатӣ, анбори гумрукӣ ё ҷойи дигар, ки тибқи қоидаҳои муқаррарнамудаи ҳамин боб чун ҷойи молрасонӣ муайян шудааст, таъмин намояд. Зимнан, мол бояд дар бинои алоҳида ё дар майдони ихоташуда, бо лавҳаи дорои иттилооте, ки ҳаммонандозии онро имконпазир мегардонад, ҷой дода шавад.

Барои анҷом додани транзити дохилии гумрукӣ дар мақоми гумруки таъинот ҳамзамон бо ҳуҷҷатҳои дар қисми 3 ҳамин модда зикршуда дар давоми як шабонарӯзи расидани воситаҳои нақлиёт ба маҳали молрасонӣ ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи қабули мол пешниҳод карда мешавад. Дар давоми се рӯзи пешниҳод шудани ҳуҷҷатҳои зикршуда мақоми гумрук расидани молро тибқи намуна ва тартиби муайяннамудаи мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ тасдиқ менамояд.

БОБИ 11. БОРКАШОНИ ГУМРУКӢ

Моддаи 93. Боркашони гумрукӣ

1. Боркашони гумрукӣ шахси ҳуқуқии ватание буда метавонад, ки ба Реестри боркашонҳои гумрукӣ дохил карда шудааст.
2. Боркашони гумрукӣ интиқоли моли таҳти назорати гумрукӣ бударо тибқи ҳолат ва шартҳои муқаррарнамудаи ҳамин Кодекс анҷом медиҳад.
3. Боркашони гумрукӣ ҳуқуқ дорад минтақаи фаъолияти худро бо минтақаи як (якчанд) мақоми гумрук (мақомоти гумрук) маҳдуд созад.
4. Муносибати боркашони гумрукии мол бо ирсолкунандагони мол ё экспедиторҳо дар асоси шартнома муқаррар мегардад. Аз ҷониби боркашони гумрукӣ набастани шартнома оид ба интиқоли мол ҳангоми мавҷудияти имконияти бастанӣ чунин шартнома иҷозат дода намешавад.

Моддаи 94. Шартҳои дохил намудан ба Реестри боркашонҳои гумрукӣ

Шартҳои ба Реестри боркашонҳои гумрукӣ дохил намудан аз инҳо иборатанд:

- 1) фаъолият ҷиҳати интиқоли бор дар мӯҳлати на камтар аз ду сол;
- 2) таъмини супоридани пардохтҳои гумрукӣ мутобиқи моддаи 384 ҳамин Кодекс;
- 3) мавҷуд будани иҷозатнома (литсензия) барои фаъолият дар соҳаи интиқоли бор, агар ба чунин намуди фаъолият мутобиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон иҷозат дода шавад;
- 4) дар ихтиёр доштани (таҳти моликият, пешбурди хоҷагидорӣ, идоракунии оперативӣ ё таҳти иҷора) воситаҳои нақлиёти барои интиқоли мол истифодашаванда, аз ҷумла воситаҳои нақлиёти барои интиқоли мол бо пломбаи мӯҳри гумрукӣ муносиб (моддаи 84);
- 5) мавҷудияти шартнома дар бораи суғуртаи хавфи масъулияти шахрвандии худ, ки мумкин аст дар натиҷаи зарар ба моли тибқи шартномаи интиқол ба интиқолдиҳанда супурдашуда ё аз сабаби вайрон кардани ўҳдадорихоҳе, ки аз қарордод бармеояд, расад. Маблағи суғурта наметавонад аз андозаи 6000 - **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** камтар бошад.

Эзоҳ: Бо мақсади истифодаи ҳамин боб таҳти воситаҳои нақлиёт инчунин воситаҳои нақлиёте, ки дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон бор мекашонанд, дар назар дошта шудааст.

Моддаи 95. Ариза дар бораи дохил намудан ба Реестри боркашонҳои гумрукӣ

1. Шахс ба Реестри боркашонҳои гумрукӣ дар асоси аризаи ӯ, мувофиқи муқаррароти моддаҳои 93 ва 94 ҳамин Кодекс дохил карда мешавад.
2. Ариза дар бораи дохил намудан ба Реестри боркашонҳои гумрукӣ бояд инҳоро дар бар гирад:
 - 1) мурочиат ба мақоми гумрук бо хоҳиши дохил намудан ба Реестри боркашонҳои гумрукӣ;
 - 2) маълумот дар бораи номгӯӣ, шакли ташкилию ҳуқуқӣ, маҳали ҷойгиршавӣ, оид ба кушодани суратҳисобҳои бонкӣ, инчунин маълумот дар бораи миқдори сармои оинномавии (чамъшавандаи) пура ташаккулёфта, фонди оинномавӣ ё аъзоҳаққи аризадиҳанда;
 - 3) маълумот дар бораи мӯҳлати иҷрои фаъолият дар соҳаи интиқоли бор ;
 - 4) маълумот дар бораи нияти маҳдуд кардани минтақаи фаъолияти худ дар қаламрави минтақаи як (якчанд) мақоми гумрук (мақомоти гумрук) ё маҳдуд накардани минтақаи фаъолияти худ;
 - 5) маълумот дар бораи воситаҳои нақлиёти таҳти соҳиби худ қарордошта (миқдори умумӣ, тавсифи техникӣ), ки барои истифода ҳангоми иҷрои фаъолият ҳамчун боркашони гумрукӣ пешбинӣ мегардад, аз ҷумла оид ба воситаҳои нақлиёти барои интиқоли мол бо пломбаҳо ва мӯҳрҳои гумрукӣ муносиб (моддаи 84);
 - 6) маълумот дар бораи таъмини супоридани пардохтҳои гумрукӣ мутобиқи моддаи 384 ҳамин Кодекс;
 - 7) маълумот дар бораи шартномаи (шартномаҳои) суғурта кардани хавфи масъулияти шахрвандии аризадиҳанда.
3. Ба ариза барои дохил намудан ба Реестри боркашонҳои гумрукӣ иҷозатнома оид ба иҷрои фаъолият дар соҳаи интиқоли бор, агар чунин намуди фаъолият мувофиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон иҷозат дода шавад, инчунин ҳуҷҷатҳои зерини тасдиқкунандаи маълумоти пешниҳодшуда замима мегарданд:
 - 1) маълумот дар бораи бақайдгирии давлатии шахси ҳуқуқӣ;
 - 2) ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи ҳуқуқи ихтиёрдории воситаҳои нақлиёте, ки барои истифода ҷиҳати иҷрои фаъолият ба сифати боркашони гумрукӣ ба инobat гирифта шудаанд;
 - 3) маълумот дар бораи иҷозат доштани воситаҳои нақлиёт барои интиқоли мол бо пломба ва мӯҳрҳои гумрукӣ;
 - 4) ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи таъмини супоридани пардохтҳои гумрукӣ мутобиқи моддаи 384 ҳамин Кодекс;
 - 5) тасдиқномаҳои бонкҳо дар бораи дар онҳо кушода шудани суратҳисобҳо;
 - 6) шартномаи (полиси) суғурта.

Моддаи 96. Шаҳодатнома дар бораи дохил намудан ба Реестри боркашонҳои гумрукӣ 1. Шаҳодатнома дар бораи дохил намудан ба Реестри боркашонҳои гумрукӣ инҳоро дар бар мегирад:

- 1) номи боркаши гумрукӣ, зикри шакли ташкилию ҳуқуқӣ ва маҳали ҷойгиршавӣ;
 - 2) маълумот дар бораи ҳаҷм ва шакли таъмини супоридани пардохтҳои гумрукӣ мутобиқи моддаи 384 ҳамин Кодекс;
 - 3) нишон додани минтақаи фаъолияти боркаши гумрукӣ, ҳангоме, ки он фаъолияти худро дар қаламрави минтақаи фаъолияти як (якчанд) мақоми гумрук (мақомоти гумрук) маҳдуд карда бошад.
2. Шаҳодатнома дар бораи дохил намудан ба Реестри боркашонҳои гумрукӣ дар давоми се сол эътибор дорад.

Моддаи 97. Вазифаҳои боркашонҳои гумрукӣ

Боркаши гумрукӣ вазифадор аст:

- 1) шарт ва талаботи муқаррарнамудаи ҳамин Кодексро ҳангоми интиқоли моле, ки таҳти назорати гумрукӣ қарор доранд, риоя кунад;
- 2) баҳисобгирии моли таҳти назорати гумрукӣ қарордоштаро ба роҳ монад ва ба мақомоти гумрук дар бораи интиқоли чунин мол ҳисобот пешниҳод намояд (моддаи 405).
- 3) бочу андозҳои гумрукиро дар ҳолатҳои пешбининамудаи қисми 1 моддаи 90 ҳамин Кодекс пардозад;
- 4) махфияти маълумоти аз ирсолкунанда, қабулкунандаи мол ё экспедитор гирифтаре нигоҳ дорад.

Моддаи 98. Бозхонди шаҳодатнома дар бораи дохил намудан ба Реестри боркашонҳои гумрукӣ

Шаҳодатнома дар бораи дохил намудан ба Реестри боркашонҳои гумрукӣ дар ҳолатҳои зерин аз ҷониби мақоми гумрук бозхонда мешавад:

- 1) аз ҷониби боркашонҳои гумрукӣ риоя нашудани ҳатто яке аз шартҳои дохил намудан ба Реестри боркашонҳои гумрукӣ, ки моддаи 94 ҳамин Кодекс муқаррар кардааст;
- 2) аз ҷониби боркашонҳои гумрукӣ риоя нашудани ўҳдадориҳои пешбининамудаи банди 3 моддаи 97 ҳамин Кодекс;
- 3) аз сабаби иҷро накардани ўҳдадориҳо ҷалби чандинкаратаи боркаши гумрукӣ ба ҷавобгариҳои маъмурий барои содир намудани ҳуқуқвайронкунии маъмурий дар соҳаи фаъолияти гумрукӣ.

БОБИ 12. НИГАҲДОРИИ МУВАҚҚАТИИ МОЛ

Моддаи 99. Ниғаҳдории муваққатии мол

Ниғаҳдории муваққатии мол расмиёти гумрукие мебошад, ки тибқи он моли хориҷӣ бидуни пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз ва бе татбиқи маҳдудиятҳои нисбати он муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон, то иҷозат додани он мутобиқи низоми муайяни гумрукӣ ё то ҷойгиркунии онҳо таҳти расмиёти дигари гумрукӣ таҳти назорати гумрукӣ нигоҳ дошта мешавад.

Моддаи 100. Анборҳои ниғаҳдории муваққатӣ

1. Ниғаҳдории муваққатии мол дар анборҳои ниғаҳдории муваққатӣ анҷом дода мешавад, агар ҳамин боб тартиби дигаре муқаррар накарда бошад.

Анборҳои ниғаҳдории муваққатӣ биноҳои махсус ҷудогардида ва барои чунин мақсадҳо таҷҳизонидашуда ва (ё) майдончаҳои кушодае мебошанд, ки ба талаботи муқаррарнамудаи моддаи 107 ҳамин Кодекс мувофиқанд.

2. Анборҳои ниғаҳдории муваққатӣ минтақаи назорати гумрукӣ ба шумор мераванд.

3. Мол мумкин аст дар ҳама гуна анбори ниғаҳдории муваққатӣ, бо назардошти маҳдудиятҳои пешбининамудаи ҳамин Кодекс ҷойгир карда шавад.

Моддаи 101. Ҷойгиронии мол дар анборҳои ниғаҳдории муваққатӣ

1. Дар анборҳои ниғаҳдории муваққатӣ мумкин аст ҳама гуна моли хориҷӣ, аз ҷумла моле ҷойгир карда шавад, ки ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо вайрон кардани тартиби муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон ворид карда шудааст (қисми 1 моддаи 12).

2. Моле, ки мумкин аст ба моли дигар зарар расонад ё шароитҳои махсуси ниғаҳдорию талаб кунад, бояд дар анборҳо ё дар биноҳои алоҳидаи анборҳои ниғаҳдории муваққатӣ, ки барои ниғаҳдории чунин мол мутобиқ гардонидани шудаанд, бо риояи талаботи ҳатмии муқаррарнамудаи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон нигоҳ дошта шавад.

3. Анборҳои ниғаҳдории муваққатӣ мумкин аст дар ҳолатҳои пешбининамудаи моддаҳои 418 ва 435 ҳамин Кодекс барои ниғаҳдории мол истифода бурда шаванд.

Моддаи 102. Ҳуҷҷатҳое, ки барои ҷойгиронии молҳо дар анбори ниғаҳдории муваққатӣ заруранд

1. Ҳуҷҷати тасдиқкунандаи ҷойгиронии молҳо дар анбори ниғаҳдории муваққатӣ декларатсияи мухтасар аст.

2. Декларатсияи мухтасар на дертар аз рӯзи дигари корӣ баъд аз ба мақоми гумрук пешниҳод намудани мол ва воситаҳои нақлиёт манзур мегардад. Агра дар давоми ин мӯҳлат молҳо таҳти низоми гумрукии муайян ҷой дода шавад, декларатсияи мухтасар пешниҳод намегардад.

3. Декларатсияи мухтасар бояд дорои маълумоте бошад, ки дар ҳуҷҷатҳои молҳамроҳикунандаи нишон дода шудаасту, барои ҳамоҳангкунии молҳо зарур аст, инчунин дорои маълумот оид ба ҷойи ниғаҳдории муваққатии молҳои воридшуда бошад.

4. Шакли декларатсияи мухтасар ва тартиби пур кардани онро мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ муқаррар менамояд. (ҚҶТ аз 03.07.2012с., №845)

Моддаи 103. Мӯҳлати ниғаҳдории муваққатии мол

1. Мӯҳлати ниғаҳдории муваққати мол ду моҳ мебошад.

Мақоми гумрук дар асоси дархости асосноки шахси манфиатдор мӯҳлати мазкурро тамдид мекунад. Тартиби тамдидаи мӯҳлат аз ҷониби мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумруки муқаррар мегардад.

Мӯҳлати ниҳии ниғаҳдории муваққати мол 4 моҳ мебошад, агар ҳамин модда мӯҳлати дигарро муқаррар накарда бошад.

2. Моли зуд вайроншаванда мумкин аст дар анбори ниғаҳдории муваққати дар доираи мӯҳлати ҳифзи сифати он, ки истифодаи ин молро тибқи таъиноташ имконпазир месозад, нигоҳ дошта шавад, вале ин мӯҳлат набояд аз мӯҳлати муқаррарнамудаи қисми 1 ҳамин модда бештар бошад.

3. Дар ҳолатҳои пешбининамудаи қисми 1 моддаи 12 ва қисми 8 моддаи 418 ҳамин Кодекс ниғаҳдории муваққати мол дар мӯҳлати дар ин моддаҳо зикршуда анҷом дода мешавад. Тамдидаи ин мӯҳлатҳо иҷозат дода намешавад.

4. Баҳисобгирии мӯҳлати ниғаҳдории муваққати мол аз рӯзи ҷойгиронии он дар анбори ниғаҳдории муваққати ё аз рӯзе оғоз мешавад, ки мол тибқи ҳамин Кодекс дорои статуси моли ба таври муваққати ниғаҳдоришаванда мегардад. Дар сурати истифодаи транзити дохилии гумруки ҳангоми интиқоли мол аз маҳали расидан ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон то маҳали ҷойгиршавии мақоми гумрук баҳисобгирии мӯҳлати ниғаҳдории муваққати ин мол аз рӯзи анҷоми транзити дохилии гумруки аз нав оғоз мегардад.

5. Мол баъди анҷоми мӯҳлатҳои пешбининамудаи ҳамин модда мутобиқи боби 57 ҳамин Кодекс ихтиёрдорӣ карда мешавад.

Моддаи 104. Амалиёт бо моле, ки таҳти ниғаҳдории муваққати қарор дорад.

1. Шахсони ваколатдори мол ва намояндагони онҳо ҳуқуқ доранд бо моли таҳти ниғаҳдории муваққати қарордошта амалиёти муқаррарии барои таъмини ниғаҳдории бетағйири мол заруриро анҷом диҳанд (аз ҷумла молро аз назар гузаронанд ва чен кунанд, дар қаламрави анбори ниғаҳдории муваққати ҷойҳои онро иваз намоянд), ба шарте агар ин амалҳо боиси тағйири ҳолат, вайроншавии бастабандҳо ва (ё) тағйир додани воситаҳои ҳаммонандкунии гузошташуда нагарданд.

2. Амалиёти дар қисми 1 ҳамин модда зикрнамуда (аз ҷумла, гирифтани кошнӣ ва намунаи мол, таъмири бастбанди мол, инчунин амалиёти баровардани мол аз анборҳои ниғаҳдории муваққати ва интиқоли минбаъдаи он) шахсони ваколатдори мол ва намояндагони он бо иҷозати мақоми гумрук анҷом медиҳанд.

Мақоми гумрук ҳуқуқ дорад чунин амалиётро танҳо дар сурате рад намояд, ки агар иҷрои он боиси талафот ва тағйирёбии ҳолати мол гардад.

Моддаи 105. Моли корношоям, харобгардида ва вайроншуда

Моле, ки дар натиҷаи садама ё таъсири қувваи рафънопазир дар давраи ниғаҳдории муваққати мол корношоям, вайрон ё хароб гаштааст, бояд таҳти низоми гумруки арзнамудаи декларант ҷой дода шавад, чунон ки агар он ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар шакли корношоям, харобгардида ё вайроншуда ворид карда шудааст.

Моддаи 106. Навъҳои анборҳои ниғаҳдории муваққати

1. Анборҳои ниғаҳдории муваққати метавонанд пӯшида ва кушода бошанд.

2. Анборҳои ниғаҳдории муваққати, агар барои истифодаи ҳама гуна мол ва ҳама гуна шахс дастрас бошанд, анборҳои кушода ба ҳисоб мераванд.

3. Анборҳои ниғаҳдории муваққати, агар барои ниғаҳдории моли соҳиби анбор (моддаи 108) ё барои ниғаҳдории моли муайян, аз ҷумла муомилоташ маҳдуд ва (ё) талабкунандаи шароити махсуси ниғаҳдорӣ пешбинӣ шуда бошанд, анборҳои пӯшида мебошанд.

Моддаи 107. Талабот нисбати ободонӣ, таҷҳизонӣ ва маҳали ҷойгиршавии анборҳои ниғаҳдории муваққати

1. Биноҳо ва (ё) майдончаҳои кушода, ки барои истифода ба сифати анборҳои ниғаҳдории муваққати таъин гардидаанд, бояд тавре обод ва таҷҳизонида шаванд, ки ҳифзи молро таъмин намоянд ва дастрасии шахсони бегонаро (ки кормандони анбор нестанд, нисбати мол ваколатдор ё намояндаи шахси ваколатдор нисбати мол намебошанд) имконнопазир гардонанд, инчунин имконият диҳанд, ки назорати гумруки нисбати чунин мол анҷом дода шавад. **Тартиби огоҳониданро мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумруки муайян менамояд. (ҚҶТ аз 03.07.2012с., №845)**

2. Биноҳо ё майдончаҳои кушода, ки барои истифода ба сифати анборҳои ниғаҳдории муваққати пешбинӣ шудаанд, бояд дорои ҳудуди муҳофизатшаванда бошанд, ки воситаҳои нақлиёти интиқолдиҳандаи мол дар мӯҳлати барои анҷом додани транзити дохилии гумруки зарури тавақуф кунанд. Ин ҳудуд минтақаи назорати гумруки ҳисоб карда мешавад. Воситаҳои нақлиёт, ки бори таҳти назорати гумрукиро интиқол медиҳанд, метавонанд ба ин минтақа дар ҳама вақти шабонарӯз дохил шаванд.

3. Мутобиқи қисмҳои 1 ва 2 ҳамин модда мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумруки барои ободонӣ, таҷҳизонӣ ва маҳали ҷойгиршавии анборҳои ниғаҳдории муваққати бо мақсади таъмини назорати гумруки талаботи ҳатмӣ муқаррар менамояд.

4. Бо қарори мақоми гумрук талаботи алоҳидаи барои ободонӣ ва таҷҳизонии анборҳои пӯшида пешбининамудаи ҳамин модда метавонад нисбати анборҳои дар ҳудуди корхонаҳо қарордошта, ки соҳиби онҳо фаъолияти истеҳсолиро анҷом медиҳад, истифода нагардад, агар меъёрҳои муқаррарнамудаи қисми 1 ҳамин модда риоя карда шавад.

Эзоҳ: Бо мақсади истифодаи ҳамин модда таҳти мафҳуми воситаи нақлиёт воситаи нақлиёте фаҳмида мешавад, ки тавассути он дар қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон мол интиқол дода мешавад.

Моддаи 108. Соҳибони анборҳои ниғаҳдории муваққати

1. Соҳиби анбори ниғаҳдории муваққати шахси ҳуқуқи ватание буда метавонад, ки ба Реестри соҳибони анборҳои ниғаҳдории муваққати дохил карда шуда бошад.

2. Соҳиби анбори ниғаҳдории муваққати ниғаҳдории моли таҳти назорати гумруки қарордоштаро тибқи ҳолат ва шартҳои муқаррарнамудаи ҳамин Кодекс таъмин менамояд.

3. Муносибати соҳиби анбори ниғаҳдории муваққатӣ бо шахсоне, ки моли худро дар он ниғаҳ медоранд, дар асоси шартнома ба роҳ монда мешавад. Агар барои бастанӣ шартнома ҷиҳати ниғаҳдории мол дар анбори ниғаҳдории муваққатӣ шароит мавҷуд бошад (ба истиснои анбори пӯшида, ки барои ниғаҳдории моли соҳиби анбор истифода мегардад), соҳиби анбори гумрукӣ наметавонад аз бастанӣ шартнома саркашӣ кунад.

4. Соҳибони анборҳои ниғаҳдории муваққатӣ метавонанд мақомоти гумрук бошанд, ки бе дохил намудан ба Реестри соҳибони анборҳои ниғаҳдории муваққатӣ ба фаъолият ба сифати соҳибони анборҳои ниғаҳдории муваққатӣ (моддаи 115) машғуланд. Мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ вазифадор аст номгӯи анборҳои ниғаҳдории муваққатиеро, ки соҳибони онҳо мақомоти гумрук мебошанд, инчунин тағйироти ба ин номгӯй дохилшударо на камтар аз як маротиба дар шаш моҳ дар нашрияҳои расмӣ худ ҷоп кунад.

Моддаи 109. Шартҳои дохил намудан ба Реестри соҳибони анборҳои ниғаҳдории муваққатӣ

1. Шартҳои дохил намудан ба Реестри соҳибони анборҳои ниғаҳдории муваққатӣ аз инҳо иборатанд:

1) соҳиби (таҳти моликият, пешбурди хоҷагидорӣ ё таҳти иҷора будани) анборҳои кушода, бино ва (ё) майдончаҳои кушодаи барои истифодаи ниғаҳдории муваққатӣ ва ба сифати анборҳои ниғаҳдории муваққатӣ таъингардида, ки ҷавобгӯи талаботи муқарраргардида мебошанд (моддаи 107);

2) таъмини супоридани пардохтҳои гумрукӣ мувофиқи моддаи 384 ҳамин Кодекс;

3) мавҷудияти қарордод дар бораи суғуртаи хавфи масъулияти шахрвандии худ, ки мумкин аст дар натиҷаи расонидани зарар ба моли таҳти ниғаҳдорӣ мавҷудбудаи шахси дигар ё вайрон кардани шартҳои дигари ниғаҳдорӣ бо шахсони дигар фаро расад. Маблағи суғурта, ки дар доираи он суғуртакунанда ӯҳдадор шудааст ҳангоми фарорасии ҳар як ҳолати суғурта зарари ба моликияти шахсон расонидашударо ҷуброн намояд, тибқи масоҳати муфид ё ҳаҷми муфид ба ҳисоб гирифта шуда, агар ба сифати анбори гумрукӣ майдончаи кушода истифода шуда бошад, аз ҳисоби ҳаҷми 5 - **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** барои ҳар як метри мураббаи масоҳати муфид ё агар ба сифати анбори гумрукӣ бино истифода шуда бошад, аз ҳисоби ҳаҷми 2 - **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** барои ҳар як метри мукабаи масоҳати муфид муқаррар карда мешавад, вале он наметавонад аз ҳаҷми 8000 - **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** камтар бошад.

2. Агар соҳиби бино ва (ё) майдончаи кушода дар асоси шартномаи иҷора амалӣ гардад, пас чунин шартнома бояд ба мӯҳлати на камтар аз як сол аз рӯзи додани ариза ҷиҳати дохил намудан ба Реестри соҳибони анборҳои ниғаҳдории муваққатӣ баста шавад.

Моддаи 110. Ариза барои дохил намудан ба Реестри соҳибони анборҳои ниғаҳдории муваққатӣ

1. Шахс ба Реестри соҳибони анборҳои ниғаҳдории муваққатӣ дар асоси аризаи ҷавобгӯи талаботи муқаррарнамудаи моддаҳои 108 - 109 ҳамин Кодекс дохил карда мешавад.

2. Ариза барои дохил намудан ба Реестри соҳибони анборҳои ниғаҳдории муваққатӣ бояд инҳоро дар бар гирад:

1) мурочиат ба мақомоти гумрук барои дохил намудан ба Реестри соҳибони анборҳои ниғаҳдории муваққатӣ;

2) маълумот дар бораи номгӯй, шакли ташкилии ҳуқуқӣ, маҳали ҷойгиршавӣ, кушодани суратҳисобҳои бонкӣ, инчунин андозаи сармояи оинномави (ҷамъшавандаи) пурра ташаккулёфта, фонди оинномавӣ ё аъзоҳаққи аризадиҳанда;

3) маълумот дар бораи навъи анбори ниғаҳдории муваққатӣ (барои анбори пӯшида, инчунин асоснокии зарурат ва ба мақсад мувофиқ будани интиҳоби чунин анбор);

4) маълумот дар бораи биноҳо ва (ё) майдончаҳои кушодае, ки дар ихтиёри аризадиҳанда қарор дошта, барои истифода ба сифати анбори ниғаҳдории муваққатӣ дар назар гирифта шудаанд, маҳали ҷойгиршавии онҳо, ободонӣ, таҷҳизонӣ ва таъминоти моддию техники;

5) маълумот дар бораи таъмини супоридани пардохтҳои гумрукӣ мутобиқи моддаи 384 ҳамин Кодекс;

6) маълумот дар бораи шартномаи (шартномаҳои) суғуртаи хавфи масъулияти шахрвандии аризадиҳанда.

3. Ба аризаи дохил намудан ба Реестри соҳибони анборҳои ниғаҳдории муваққатӣ ҳуҷҷатҳои зерине, ки тасдиқкунандаи маълумоти пешниҳодшуда мебошанд, замима мегарданд:

1) гувоҳнома дар бораи бақайдгирии давлатии шахси ҳуқуқӣ;

2) ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи ҳуқуқи ихтиёрдории биноҳо ва (ё) майдончаҳои кушода, ки барои истифода ҳамчун анбори ниғаҳдории муваққатӣ таъин гардидаанд;

3) лоиҳаҳо ва нақшаҳои биноҳо ва (ё) майдончаҳои кушода, ки барои истифода ҳамчун анбори ниғаҳдории муваққатӣ таъин гардидаанд;

4) ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи таъмини супоридани пардохтҳои гумрукӣ мутобиқи моддаи 384 ҳамин Кодекс;

5) тасдиқномаҳои бонкҳо дар бораи дар ин бонкҳо кушодани суратҳисобҳо;

6) шартномаи (полиси) суғурта.

4. Барои ҳар бинои аз нигоҳи ҳудуд махсусгардонидашуда ва (ё) ҳар майдончаи кушодаи аз нигоҳи ҳудуд махсусгардонидашуда, ки барои истифода ҳамчун анбори ниғаҳдории муваққатӣ таъингардида, аризаи алоҳида пешниҳод карда мешавад.

Моддаи 111. Шаҳодатнома барои дохил намудан ба Реестри соҳибони анборҳои ниғаҳдории муваққатӣ

1. Соҳиби анбори ниғаҳдории муваққатӣ ба Реестри соҳибони анборҳои ниғаҳдории муваққатӣ ба ҳар як бинои ҳудудан махсусгардонидашуда ё ҳар майдончаи кушодаи ҳудудан махсусгардонидашуда, ки ба сифати анбори ниғаҳдории муваққатӣ истифода мегардад, дохил карда мешавад. Ба ҳар як бинои ҳудудан махсусгардонидашуда ё ҳар майдончаи кушодаи ҳудудан махсусгардонидашуда, ки ба сифати анбори ниғаҳдории муваққатӣ истифода мегардад, барои дохил намудан ба Реестри соҳибони анборҳои ниғаҳдории муваққатӣ шаҳодатномаи алоҳида дода мешавад.

2. Шаҳодатнома барои дохил намудан ба Реестри соҳибони анборҳои ниғаҳдории муваққатӣ инҳоро дар бар мегирад:

1) номи соҳиби анбори ниғаҳдории муваққатӣ, шакли ҳуқуқию ташкилии он ва зикри маҳали ҷойгиршавиш;

2) маълумот дар бораи ҳуқуқи ихтиёрдории бино ва (ё) майдончаи кушода, ки ба сифати анбори ниғаҳдории муваққатӣ истифода бурда мешавад;

3) маълумот дар бораи таъмини супоридани пардохтҳои гумрукӣ мутобиқи моддаи 384 ҳамин Кодекс;

4) зикри навъи анбори ниғаҳдории муваққатӣ;

5) зикри маҳали чойгиршавии анбори ниғаҳдории муваққатӣ.

3. Шаҳодатнома дар бораи дохил намудан ба Реестри соҳибони анборҳои ниғаҳдории муваққатӣ дар давоми се сол эътибор дорад.

Моддаи 112. Вазифаҳои соҳиби анборҳои ниғаҳдории муваққатӣ

1. Соҳиби анбори ниғаҳдории муваққатӣ вазифадор аст:

1) шарт ва талаботи муқаррарнамудаи ҳамин Кодексро нисбати ниғаҳдории мол, ки таҳти назорати гумрукӣ қарор доранд, таъмин намояд.

2) баҳисобгирии ниғаҳдории моли таҳти назорати гумрукӣ қарордоштаро анҷом дода, ба мақомоти гумрук дар бораи ниғаҳдории ин мол (моддаи 405) ҳисобот пешниҳод намояд;

3) ҳифзи моли дар анборҳои ниғаҳдории муваққатӣ мавҷуда ва воситаҳои нақлиёти дар ҳудуди ҳамшафати он бударо, ки минтақаи назорати гумрукӣ ҳисоб мешавад, таъмин намояд,

4) имконияти чойгиркунии шабонарӯзии мол ва воситаҳои нақлиётро дар анборҳои ниғаҳдории муваққатӣ ё дар ҳудуди ҳамшафат ба анбор, ки минтақаи назорати гумрукӣ ҳисоб мешавад, таъмин намояд,

5) бе иҷозати мақоми гумрук имконнопазирии дастрасии шахсони бегонаро ба мол ва воситаҳои нақлиёти дар анбори мазкур ё ҳудуди ҳамшафати он таъмин намояд,

6) дар ҳолатҳои пешбининамудаи қисми 2 ҳамин модда, инчунин дар ҳолатҳои пешбининамудаи қисми 1 моддаи 90 ҳамин Кодекс, агар соҳиби анбори ниғаҳдории муваққатӣ ба транзити дохилии гумрукӣ иҷозат дошта бошад, боҷи гумрукӣ ва андозро мепардозад.

2. Соҳиби анбори ниғаҳдории муваққатӣ ҳангоми талаф ё бе иҷозати мақомоти гумрук додани моли дар анборҳои ниғаҳдории муваққатӣ чойгиршуда барои супурдани бочҳои гумрукӣ ва андоз масъул мебошад. Соҳиби анбори ниғаҳдории муваққатӣ барои пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз танҳо ҳангоме масъул намебошад, ки агар мол дар натиҷаи садама, таъсири қувваи рафънопазир ё нобудшавии табиӣ дар шароити муқаррарии ниғаҳдорӣ тамоман талаф ёфта бошад.

Моддаи 113. Бозхондани шаҳодатнома дар бораи дохил намудан ба Реестри соҳибони анборҳои ниғаҳдории муваққатӣ

Шаҳодатнома барои дохил намудан ба Реестри соҳибони анборҳои ниғаҳдории муваққатӣ дар ҳолатҳои зерин бозхонда мешавад:

1) аз ҷониби соҳиби анбори ниғаҳдории муваққатӣ риоя нашудани ҳатто яке аз шартҳои талаботи Реестри соҳибони анборҳои ниғаҳдории муваққатӣ, ки моддаи 109 ҳамин Кодекс муқаррар кардааст;

2) аз ҷониби соҳиби анбори ниғаҳдории муваққатӣ риоя нашудани талаботи банди 6 қисми 1 моддаи 112 ҳамин Кодекс;

3) ҷалби чандкаратаи соҳиби анбори ниғаҳдории муваққатӣ ба ҷавобгарии маъмури барои содир кардани ҳуқуқвайронкунии маъмури дар соҳаи фаъолияти гумрукӣ.

Моддаи 114. Амалӣёт бо мол ҳангоми аз Реестри соҳибони анборҳои ниғаҳдории муваққатӣ хориҷ намудани соҳиби анбори ниғаҳдории муваққатӣ

Ҳангоми бозхондани шаҳодатнома дар бораи дохил намудан ба Реестри соҳибони анборҳои ниғаҳдории муваққатӣ ё хориҷ намудани соҳиби анбори ниғаҳдории муваққатӣ аз ин Реестр моли дар анбори ниғаҳдории муваққатӣ қарордошта бояд аз ҳисоби вай, дар давоми 2 моҳи баъди рӯзи хориҷшавӣ фарорасанда ба анбори дигари ниғаҳдории муваққатӣ гузаронида шавад. Аз рӯзи дигари баъди хориҷ кардани соҳиби анбори ниғаҳдории муваққатӣ аз Реестри соҳибони анборҳои ниғаҳдории муваққатӣ ба чойгиркунии мол дар анбори ниғаҳдории муваққатӣ иҷозат дода намешавад.

Моддаи 115. Ниғаҳдории мол дар анборҳои ниғаҳдории муваққатии мақомоти гумрук

1. Анборҳои ниғаҳдории муваққатии мақомоти гумрук анборҳои кушода буда, бояд ба талаботи муқаррарнамудаи моддаи 107 ҳамин Кодекс ҷавобгӯ бошанд.

2. Ҳангоми ниғаҳдории мол дар анборҳои ниғаҳдории муваққатии мақомоти гумрук муносибатҳои мутақобилаи мақомоти гумрук бо шахсоне, ки молро дар ин анборҳо чойгир намудаанд, тибқи ҳамин Кодекс ва Кодекси граждани Чумҳурии Тоҷикистон анҷом дода мешавад. Нисбати шартномае, ки мақоми гумрук бо шахси чойдихандаи мол дар анбори ниғаҳдории муваққатӣ мебандад, талаботи қонунгузории граждани Чумҳурии Тоҷикистон, ки барои шартномаи оммавӣ муқаррар шудаанд, татбиқ мегардад. Агар барои бастанӣ шартнома ҷиҳати ниғаҳдории мол дар анбори ниғаҳдории муваққатӣ шароит мавҷуд бошад, соҳиби анбори гумрукӣ наметавонад аз бастанӣ шартнома саркашӣ кунад.

Барои ниғаҳдорӣ дар анбори ниғаҳдории муваққатӣ қабул намудани мол мақоми гумрук ба шахси молро чойгирнамуда мувофиқи намунаи муайянкардаи мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ қитансия медиҳад.

3. Ҳуқуқ, вазифа ва масъулияти мақомоти гумрук вобаста ба ниғаҳдории мол аз ҷониби ин мақомот аз моҳияти ўҳдадориҳо тибқи муқаррароти умумии ниғаҳдорӣ бармеояд, ки қонунгузории граждани Чумҳурии Тоҷикистон, бо назардошти муқаррароти ҳамин Кодекс пешбинӣ намудааст.

Мақоми гумрук барои пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз ҳангоми талаф шудани моли дар анбори ниғаҳдории муваққатӣ қарордошта ҷавобгар мебошад, ба истиснои ҳолатҳое, ки агар мол дар натиҷаи садама, таъсири қувваи рафънопазир ё талафи табиӣ дар шароити муътадили ниғаҳдорӣ тамоман нобуд шуда бошад.

4. Барои ниғаҳдории мол дар анбори ниғаҳдории муваққатии мақоми гумрук мувофиқи шартнома музд ситонида мешавад. Ҳаққи пардохт барои ниғаҳдории мол дар анбори ниғаҳдории муваққатӣ мувофиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Чумҳурии Тоҷикистон муқаррар карда мешавад.

Моддаи 116. Ҳусусиятҳои ниғаҳдории муваққатии моле, ки тавассути нақлиёти роҳи оҳан интиқол дода мешавад

1. Тибқи дарҳости роҳи оҳан ниғаҳдории муваққатии моли тавассути нақлиёти роҳи оҳан интиқолёбанда то фаровардани он мустақиман дар воситаҳои нақлиёти дар хатҳои роҳи оҳан қарордоштаи ин роҳи оҳан, дар чойҳое, ки анбори ниғаҳдории муваққатӣ нестанд ва маҳали чойгиршавии он бо мақомоти гумрук мувофиқа шудааст, иҷозат дода мешавад.

Маҳалҳои мазкур минтақаи назорати гумрукӣ ба шумор мераванд. Роҳи оҳан вазифадор аст амнияти молро таъмин намуда, дастрасии шахсони бегонаро ба он истисно намояд.

2. Моле, ки дар воситаҳои нақлиёт дар минтақаи назорати гумруки ниғаҳдорӣ мешавад, тибқи ҳамин модда барои мақсади гумруки ҳамчун моли таҳти ниғаҳдории муваққатӣ қарордошта баррасӣ мегардад. Фаровардани бор ва интиқоли он ба маҳалҳои дигар бо иҷозати мақоми гумрук анҷом дода мешавад.

3. Ҳангоми талафи моли дар воситаҳои нақлиёти дар минтақаи назорати гумруки қарордошта ё бе иҷозати мақомоти гумрук додани он, масъулияти пардохти бочҳои гумруки ва андозҳо ба зиммаи роҳи оҳан мебошад.

Моддаи 117. Ниғаҳдории муваққатӣ дар анбори гирандаи мол

1. Бо иҷозати мақоми гумрук ниғаҳдории муваққатӣ метавонад дар анборҳои гирандаи мол дар ҳолати зайл анҷом дода шавад:

1) ҳангоми истифодаи расмиёти махсуси соддагардонидашуда барои шахсони алоҳида (моддаи 68);

2) ҳангоми зарурати ниғаҳдории муваққатии моле, ки шароити махсуси ниғаҳдориро тақозо менамояд, агар дар маҳали наздиктарин барои ниғаҳдории чунин мол анбори махсусгардонидашуда мавҷуд набошад.

2. Ҳангоми додани иҷозат барои ниғаҳдории муваққатӣ дар анборҳои қабулқунандаи мол мақоми гумрук ҳуқуқ дорад таъмини супоридани пардохтҳои гумрукиро талаб намояд.

3. Қабулқунандаи бор ҳангоми ниғаҳдории мол дар анбор худ вазифадор аст ҳамаи дигар талаботи ҳамин моддаро риоя намояд. Дар анборҳои қабулқунандаи мол ба ниғаҳдории моли хориҷие, ки ба шахсони сеюм таалуқ доранд, иҷозат дода намешавад.

Моддаи 118. Чойгир намудани мол дар анборҳои ниғаҳдории муваққатӣ аз ҷониби мақомоти гумрук

1. Дар ҳолатҳои пешбининамудаи қисми 1 моддаи 12, моддаҳои 418 ва 435 ҳамин Кодекс мол метавонад дар анборҳои ниғаҳдории муваққатии мақомоти гумрук чойгир карда шавад.

Подош барои ниғаҳдорӣ ва ҷуброни хароҷот ба соҳиби анборҳои ниғаҳдории муваққатӣ дар ҳолатҳои зикргардида аз ҳисоби шахсони дар ҳамин моддаҳо муқарраршуда анҷом дода мешавад.

2. Агар хароҷоти ниғаҳдорӣ аз ҳисоби воситаҳои буҷети давлатӣ сурат гирад, ин хароҷот ба соҳиби анбори ниғаҳдории муваққатӣ аз ҷониби мақомоти гумрук дар доираи ҳаҷми зарурӣ ва хароҷоти ҳуҷҷатан тасдиқгардида, ки соҳиби анбори ниғаҳдории муваққатӣ масраф намудааст, ҷуброн карда мешавад.

БОБИ 13. БАРОВАРДАНИ МОЛ ВА ВОСИТАҲОИ НАҚЛИЁТ АЗ ҚАЛАМРАВИ ГУМРУКИИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

Моддаи 119. Маҳал ва мӯҳлати баровардани мол ва воситаҳои нақлиёт аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон

1. Баровардани мол ва воситаҳои нақлиёт аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон (минбаъд - баровардани мол ва воситаҳои нақлиёт) дар нуқтаҳои гузаргоҳҳо аз Сарҳади давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки тибқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян шудаанд ва дар вақти кории мақомоти гумрук (моддаи 466) иҷозат дода мешавад.

2. Муқаррароти ҳамин модда нисбати моли тавассути роҳҳои дарёӣ ва ҳавой интиқолёбанда, ки аз сарҳади гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон бе таваққуф дар бандарҳо ё фурудгоҳҳои воқеъ дар қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон убур мекунанд, татбиқ намегардад.

Моддаи 120. Пешниҳоди ҳуҷҷатҳо ва маълумот

1. Мол ва воситаҳои нақлиёт бо иҷозати мақомоти гумрук бароварда мешаванд.

2. Барои гирифтани иҷозат аз мақоми гумрук чиҳати баровардани мол ва воситаҳои нақлиёт ба мақоми гумрук ҳуҷҷатҳои гумрукии тасдиққунандаи ниғаҳдории ин мол таҳти низоми гумруки, ки баровардани молро аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ менамояд, пешниҳод карда мешавад.

3. То баровардани мол ва воситаҳои нақлиёти интиқолдиҳанда вазифадор аст ба мақоми гумрук ҳуҷҷатҳо ва маълумоти пешбининамудаи моддаҳои 73 - 76 ҳамин Кодексро вобаста ба навъи нақлиёти интиқолдиҳандаи моли байналмилалӣ пешниҳод намояд.

Агар ҳуҷҷатҳои пешниҳодшуда дорои маълумоти пешбининамудаи моддаҳои 73 - 76 ҳамин Кодекс набошанд, интиқолдиҳанда вазифадор аст ба мақоми гумрук маълумоти заруриро бо усули пешниҳоди дигар ҳуҷҷатҳои дар ихтиёраш буда ё ҳуҷҷатҳои иловагӣ, ки дар шакли соддагардонидашуда таҳия намудааст, манзур дорад.

Мақоми гумрук ҳуқуқ надорад аз интиқолдиҳанда маълумоти дар моддаҳои 73 - 76 ҳамин Кодекс пешбинишударо талаб намояд.

Аз номи интиқолдиҳанда ҳуҷҷатҳо ва маълумотро метавонад ҳар шахси дигари ваколатдорнамудаи ӯ пешниҳод намояд.

] Моддаи 121. Боркунии мол ба воситаи нақлиёте, ки аз қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон хориҷ мешавад

1. Боркунии мол ба воситаи нақлиёти аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон хориҷшаванда баъди аз ҷониби мақоми гумрук қабул кардани декларатсияи гумруки ва дар ҳуҷҷатҳои бору нақлиёт гузоштани штампи «Ба боркунӣ иҷозат дода шудааст», иҷозат дода мешавад, ба истиснои ҳолатҳои, ки агар ҳангоми барасмиятдарории гумрукии мол мақоми гумрук пешниҳоди молро барои санҷиш талаб наамояд, инчунин агар интиқоли мол тибқи низоми гумрукии транзити байналмилалии гумруки қарор дошта бошад.

2. Шахсони мансабдори мақомоти гумрук бо мақсади азназаргузаронии мол ҳуқуқ доранд ҳангоми боркунии он ба нақлиёти аз қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон убурқунанда иштирок наамоянд. Дар ин ҳолат мол дар маҳале, ки чойгиронии он бо мақомоти гумрук мувофиқа шудааст ва дар вақти кории мақоми гумрук бор карда мешавад.

Бо дархости шахси манфиатдор мақоми гумрук ҳуқуқ дорад ба боркунии берун аз вақти кории ин мақом тибқи моддаи 466 ҳамин Кодекс иҷозат диҳад.

Моддаи 122. Талабот нисбати мол ҳангоми баровардани он аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон

1. Мол бояд аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон воқеан тибқи ҳамон теъдод ва ҳолате, ки ҳангоми чойгиронии он таҳти низоми муайяни гумруки қарор дошт, бароварда шавад, ба истиснои тағйирёбии теъдод ва ҳолати мол дар натиҷаи фарсудашавии табиӣ, талаф ё тағйирёбии

хосияти табиини мол ҳангоми интиқоли мўтадил, инчунин тағйирёбии теъдоди он дар натиҷаи қисмате, ки дар воситаи нақлиёти интиқолдиҳанда боқӣ мемонад.

2. Ҳангоми талаф ё дигар шудани ҳолати мол дар натиҷаи садама ё таъсири қувваи рафънопазир ва дар ҳолатҳои пешбиниамудаи регламент ва стандартҳои амалкунандаи техникаи Ҷумҳурии Тоҷикистон бошад, ҳангоми тағйир ёфтани маълумот дар бораи миқдори мол аз сабаби норасоии усули андозагирӣ шахс барои риоя накардани муқаррароти ҳамин модда ҷавобгар намебошад.

3. Ҳангоми пешниҳоди мол ба мақоми гумруки маҳали баровардани он ва дархости декларант мақоми гумрук миқдори моли воқеан баровардашударо тасдиқ менамояд.

Боби 14. ДЕКЛАРАТСИЯ КАРДАНИ МОЛ

Моддаи 123. Моле, ки бояд декларатсия карда шавад

Мол ҳангоми интиқол аз сарҳади гумрукӣ, тағйири низоми гумрукӣ, инчунин дар ҳолатҳои дигари пешбиниамудаи моддаҳои 183, 184, 247 ва 435 ҳамин Кодекс бояд декларатсия карда ба мақоми гумрук пешниҳод шавад.

Моддаи 124. Декларатсия кардани мол

1. Мол бо роҳи ба мақомоти гумрук дар шакли муқарраршуда арз намудани маълумоти боэътимод дар бораи мол, низоми гумрукии он ва маълумоти дигари барои мақсадҳои гумрук зарурӣ (ба таври хаттӣ, шифохӣ, конклюдентӣ ва электронӣ) декларатсия карда мешавад.

Мол аз ҷониби декларант ё брокери гумрук (намоянда) (боби 15) бо интиқоли декларант декларатсия карда мешавад.

2. Шакл ва тартиби декларатсия кардани мол дар ҳолатҳое, ки ҳамин Кодекс танзим нанамудааст, аз ҷониби мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ муайян карда мешавад.

3. Рӯйхати маълумоте, ки бояд дар декларатсияи гумрукӣ зикр гардад, танҳо бо маълумоте маҳдуд мегардад, ки барои мақсадҳои ҳисоб ва ситонидани бочҳои гумрукӣ ва андоз, ташаккули омори гумрукӣ ва татбиқи қонунгузорию гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон зарур мебошанд.

4. Ҳангоми истифодаи декларатсияи гумрукӣ ба сифати ҳуҷҷати баҳисобгирӣ бо мақсади назорати асъор, ки мақомоти гумрук анҷом медиҳанд, дар декларатсияи гумрукӣ бояд маълумоте низ зикр шаванд, ки тибқи қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи танзими асъор ва назорати асъор барои чунин мақсадҳо заруранд.

5. Декларатсияи гумрукӣ аз ҷониби тартибдиҳандаи он тасдиқ ва аз ҷониби корманди ин шахси ҳуқуқӣ имзо карда мешавад. Декларатсия бо роҳи гузоштани мӯҳр тасдиқ карда мешавад, агар тибқи қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон шахси тартибдиҳандаи декларатсияи гумрукӣ мӯҳр дошта бошад.

6. Номгӯи маълумоте, ки бояд дар декларатсияи гумрукӣ зикр гардад ва шакли пешниҳоди онҳо бояд расман chop карда шаванд. Санадҳои меъёрии ҳуқуқии мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ, ки номгӯи маълумоти дар декларатсияи гумрукӣ зикршавандаро муайян мекунад, тибқи моддаи 4 ҳамин Кодекс эътибори қонунӣ пайдо мекунанд.

Моддаи 125. Маҳали декларатсия кардани мол

1. Декларатсияи гумрукӣ мумкин аст ба ҳар мақоми гумруки дорои ҳуқуқи қабули декларатсия пешниҳод гардад.

2. Бо мақсади таъмини самаранокии назорати риояи қонунгузорию гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ ҳуқуқ дорад мақоми гумруки дахлдорро барои декларатсияи намудҳои алоҳидаи мол танҳо дар ин ҳолатҳо муайян кунад:

1) ҳангоми зарурати истифодаи таҷҳизоти махсусгардонидашуда ва (ё) донишҳои махсус барои барасмиятдарории гумрукии чунин мол ба монанди арзишҳои фарҳангӣ, аслиҳа, техникаи ҳарбӣ ва лавозимоти ҷангӣ, маводи радиоактивӣ ва таҷзияшаванда;

2) вобаста ба навъи нақлиёти мавриди истифодаи интиқоли моли байналмилалӣ истифодашаванда (автомобилӣ, дарёӣ, ҳавоӣ, роҳи оҳан, қубурӣ ва хати интиқоли барқ);

3) ҳангоми интиқоли намудҳои алоҳидаи мол аз сарҳади гумрукӣ, ки нисбати онҳо вайронкунии қонунгузорию гумрукӣ муттасил ба қайд гирифта шудааст ё мутобиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон мамнӯият ва маҳдудият муқаррар гардидааст;

4) ҳангоми зарурати назорати махсуси моли алоҳидаи дорои объекти моликияти зехнӣ (интеллектуалӣ) тибқи номгӯи муқаррарнамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон.

3. Дар сурати пешниҳоди декларатсияи гумрукӣ ба мақоми дигари гумрук, ки қисми 2 ҳамин модда муайян намудааст, декларатсияи гумрукӣ дар рӯзи пешниҳод аз ҷониби мақоми гумрукие, ки декларатсияи гумрукиро гирифтааст, ба мақомоти гумрукии дахлдор фиристода мешавад.

Мӯҳлати қабули декларатсияи гумрукӣ (моддаи 132) дар чунин ҳолат ба мӯҳлате тамдид мегардад, ки барои ирсоли он зарур аст, вале набояд аз ду рӯзи корӣ зиёд бошад.

4. Санадҳои меъёрии ҳуқуқии мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ, ки ҷойи декларатсияи баъзе навъҳои молро муайян кардааст, тибқи моддаи 4 ҳамин Кодекс эътибори қонунӣ пайдо мекунанд.

Моддаи 126. Декларант

1. Ба сифати декларант шахсони дар моддаи 15 ҳамин Кодекс зикргардида, инчунин дигар шахсоне, ки тибқи қонунгузорию гражданию Ҷумҳурии Тоҷикистон дар қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо риояи муқаррароти қисми 2 ҳамин модда ҳуқуқи ихтиёрдорӣ молро доранд, метавонанд баромад намоянд.

2. Танҳо шахси ватанӣ декларант буда метавонад, ба истиснои ҳолатҳои интиқоли мол аз сарҳади гумрукӣ:

1) аз ҷониби шахсони воқеӣ барои истифодаи шахсӣ, оилавӣ, хонаводагӣ ва дигар эҳтиёҷоте, ки ба фаъолияти соҳибкорӣ марбут нест;

2) аз ҷониби шахсони хориҷие, ки аз имтиёзҳои гумрукӣ тибқи боби 39 ҳамин Кодекс истифода мебаранд;

3) аз ҷониби ташкилотҳои хориҷие, ки намояндагашон дар қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон тибқи тартиби муқарраргардида ба қайд гирифта (аккредитатсия) шудаанд, ҳангоми ариза ба мақоми гумрук таҳти низомҳои гумрукии воридоти муваққатӣ, реэкспорт, транзит, инчунин низоми гумрукии иҷозат барои муомилоти озоди мол, ки барои истифодаи шахсии ҳамин намояндагӣҳо ворид карда мешаванд;

- 4) аз ҷониби интиқолдиҳандагони хориҷӣ ҳангоми арзи низоми гумрукии транзит;
- 5) дигар ҳолатҳое, ки шахси хориҷӣ барои ихтиёрдорӣ мол дар қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон берун аз доираи муомилоти иқтисодии хориҷӣ ҳуқуқ дорад ва яке аз тарафҳои он шахси ватанӣ мебошад.

Моддаи 127. Ҳуқуқи вазифаҳои декларант

1. Ҳангоми декларатсияи мол ва иҷрои дигар амалҳои гумрукӣ, ки барои иҷозати мол зуруранд, декларант ҳуқуқ дорад:
 - 1) моли декларатсияшавандаро аз ҷумла то пешниҳоди декларатсияи гумрукӣ аз назар гузаронад ва онҳоро чен кунад;
 - 2) бо иҷозати мақоми гумрук чошнӣ ва намунаи моли декларатсияшаванда ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон воридшавандаро гирад. Декларатсияи гумрукии алоҳида барои гирифтани чошнӣ ва намунаи мол ба шарте пешниҳод карда намешавад, ки агар чунин чошнӣ ва намуна дар декларатсияи гумрукии мол нишон дода шаванд;
 - 3) ҳангоми азназаргузаронии моли декларатсияшаванда (моддаҳои 412 ва 413), дар сурати аз ҷониби шахси мансабдори мақоми гумрук гирифтани чошнӣ ва намунаи мол иштирок кунад (моддаи 424);
 - 4) бо натиҷаҳои тадқиқотҳои дар мақоми гумрук мавҷудаи чошнӣ ва намунаи моли декларатсияшавандаи худ шинос шавад;
 - 5) барои декларатсия кардани мол дар шакли ҳуҷҷатҳои электронӣ ҳуҷҷатҳо ва маълумоти заруриро тибқи ҳамин Кодекс пешниҳод намояд;
 - 6) аз дигар ваколатҳо ва ҳуқуқҳои пешбининамудаи ҳамин Кодекс истифода барад.
2. Ҳангоми декларатсия кардани мол ва анҷом додани дигар расмиёти гумрукӣ декларант вазифадор аст:
 - 1) ба мақоми гумрук декларатсияи гумрукӣ, маълумот ва ҳуҷҷатҳои заруриро пешниҳод намояд (моддаи 131);
 - 2) бо талаби мақоми гумрук моли декларатсияшавандаро пешниҳод намояд;
 - 3) тибқи фасли 3 ҳамин Кодекс боҷҳои гумрукӣ ва андозро пардозад ё пардохти онҳоро таъмин намояд.

Моддаи 128. Хусусиятҳои хоси декларатсия кардани моли мухталифи марбут ба як партия

1. Бо хоҳиши декларант моли мухталифи як партия метавонад бо нишон додани як коди таснифоти Номгӯи молҳои ғайриҷиғири иқтисодии хориҷӣ декларатсия карда шавад, ба шарте агар ба ин коди таснифотӣ мувофиқат кунанд:
 - 1) ставкаи нисбатан баланди боҷҳои гумрукӣ;
 - 2) ставкаи нисбатан баланди аксизи гумрукӣ;
 - 3) ставкаи нисбатан баланди андоз аз арзиши изофашуда;
 - 4) коди ин мол ба сатҳи 4 рақами аввал мувофиқат кунад.
2. Маълумот дар бораи номгӯӣ ва теъдоди моли як партия аз ҷониби декларант бо роҳи пешниҳоди рӯйхати мол арз карда мешавад. Ба сифати чунин рӯйхат шарҳи номнависи (спетсификатсия) бор, варақаи бастабандӣ, рӯйхат ва дигар ҳуҷҷатҳои шабеҳ истифода бурда мешавад. Барои мақсадҳои гумрукӣ рӯйхати мол ба сифати қисми таркибии декларатсияи гумрукӣ баррасӣ карда мешавад.
3. Агар нисбати яке аз моли дар як партия мавҷуда тибқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон маҳдудият муқаррар шуда бошад, декларатсияи чунин мол бо зикри як коди таснифотӣ мувофиқи Номгӯи молҳои ғайриҷиғири иқтисодии хориҷӣ декларантро аз риояи чунин маҳдудият озод намекунад.
4. Бо мақсади санҷиши риояи муқаррароти қисми 3 ҳамин модда мақоми гумрук ҳуқуқ дорад аз декларант пешниҳоди маълумоти аниққунандаи баъзе моли декларатсияшавандаро талаб кунад.

Моддаи 129. Мӯҳлати пешниҳоди декларатсияи гумрукӣ

1. Декларатсияи гумрукии моли ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон воридшаванда, ба истиснои ҳолатҳои пешбининамудаи моддаҳои 150, 309 ва 316 ҳамин Кодекс, дар мӯҳлати на дертар аз 15 рӯзи баъди пешниҳоди мол ба мақоми гумрукии маҳали расидани он ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ё аз рӯзи анҷоми транзити дохилии гумрукӣ пешниҳод карда мешавад, агар мол дар маҳали расидани он декларатсия карда нашуда бошад.
2. Агар мӯҳлати дар қисми 1 ҳамин модда зикршуда барои чамъоварии ҳуҷҷатҳо ва маълумот барои декларант нокифоя бошад, бо муроҷиатномаи асосноки декларант мақоми гумрук мӯҳлати пешниҳоди декларатсияи гумрукиро тамдид мекунад. Тамдиди мӯҳлати пешниҳоди декларатсияи гумрукӣ бояд боиси вайрон кардани мӯҳлати ниғаҳдории муваққати мол нагардад.
3. Агар анҷоми мӯҳлати пешниҳоди декларатсияи гумрукӣ ба рӯзи ғайриқорӣ мақоми гумрук рост ояд, рӯзи анҷоми ин мӯҳлат рӯзи минбаъдаи қорӣ мақоми гумрук ҳисобида мешавад.
4. Декларатсияи гумрукӣ барои моли аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон содиршаванда, ба истиснои ҳолатҳои муқаррарнамудаи моддаи 336 ҳамин Кодекс, то баровардани онҳо аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод карда мешавад.

Моддаи 130. Декларатсияи пешакии мол

1. Декларатсияи гумрукии моли хориҷӣ метавонад то лаҳзаи расидани он ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ё то анҷоми транзити дохилии гумрукӣ пешниҳод карда шавад.
2. Агар барои мақсадҳои гумрукӣ истифодаи ҳуҷҷатҳои нақлиётӣ (борбарӣ) ё тижоратии мушоиятқунандаи мол зарур бошад, мақоми гумрук ҳангоми декларатсияи пешакии мол нусхаи ин ҳуҷҷатҳои тасдиқнамудаи декларантро мегирад ва ҳангоми зарурат, баъди расидани мол ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон маълумоти дар нусхаи ҳуҷҷатҳои мазкур мавҷударо бо маълумоти нусхаҳои асл муқоиса менамояд.
3. Баъди анҷоми санҷиши декларатсияи гумрукӣ ва пардохти маблағи боҷҳои гумрукӣ ва андоз то расидани мол ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон чунин декларатсияи гумрукӣ метавонад ба сифати ҳуҷҷати ягона ҷиғири истифодаи расмиёти гумрукӣ нисбати ин мол истифода гардад.
4. Агар мол ба мақоми гумрукии декларатсияи гумрукиро қабулкарда тибқи қисми 1 ҳамин модда дар давоми 15 рӯзи қабули он пешниҳод нашавад, декларатсияи гумрукӣ пешниҳоднашуда ба ҳисоб меравад.

Моддаи 131. Пешниҳоди ҳуҷҷатҳо ҳангоми декларатсия кардани мол

1. Декларатсияи бори гумрукӣ ба мақоми гумрук бояд ҳамзамон бо пешниҳоди нусхаи электронӣ ва ҳуҷҷатҳои барои мақсади гумрукӣ зарурии пешбининамудаи ҳамин модда пешниҳод карда шавад.

Шакли нусхаи электронии декларатсияи бори гумрукиро мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ муайян менамояд.

2. Декларант метавонад нусхаи ҳуҷҷати тасдиқкунандаи маълумоти арзшударо дар асоси ӯҳдадорӣ ҷиҳати пешниҳоди ҳуҷҷати дахлдор ба мақоми гумрук дар мӯҳлати санҷиши декларатсияи гумрукӣ пешниҳод намояд, агар чунин ҳуҷҷат барои қабули қарор дар бораи иҷозати додани мол ҳатмӣ бошад.

Агар пешниҳоди ҳуҷҷатҳои алоҳида дар мӯҳлати зикргардида имконнопазир бошад, дар асоси аризаи асосноки декларант мақомоти гумрук иҷозат медиҳанд нусхаи онҳо бо пешниҳоди минбаъдаи ҳуҷҷатҳо дар мӯҳлати барои ҷамъовариҳои онҳо зарурӣ, вале на дертар аз 30 рӯзи тақвими баъди бақайдгирии декларатсияи гумрукӣ манзур карда шаванд. Декларант барои пешниҳод накардани ҳуҷҷатҳо дар мӯҳлати муқарраршуда ё нишон додани маълумоти носоҳеҳ дар нусхаи ҳуҷҷатҳои қаблан пешниҳоднамуда масъул мебошад.

Агар ба мақоми гумрук пештар ҳуҷҷатҳои пешниҳод шуда бошанд, ки тибқи онҳо барасмиятдарории гумрукии маҷмӯи минбаъдаи мол сурат гирифтааст, дар ин ҳолат пешниҳоди нусхаи чунин ҳуҷҷатҳо кифоя аст.

3. Агар дар коргузориҳои мақоми гумрук ҳуҷҷатҳои боқӣ монанд, ки барои қабули қарор ҷиҳати иҷозат додани мол заруранд, мақоми гумрук барои декларант дар нусхаи ин ҳуҷҷатҳо бо зикри мақоми гумруке, ки дар он ин ҳуҷҷатҳо нигоҳ дошта мешаванд, сабти дахлдор мегузорад. Ин сабт бо мӯҳри дорони рақами шахсии шахси мансабдори мақоми гумрук тасдиқ карда мешавад.

4. Қарордод, ҳисобнома-фактураҳо (инвойсҳо), ҳуҷҷатҳои нақлиётӣ, ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз баъди иҷозати мол бояд ба декларант баргардонидани шаванд ва онҳо дар давоми се соли бақайдгирии декларатсияи бори гумрукӣ нигоҳ дошта мешаванд.

5. Декларатсияи гумруки ба мақоми гумрук бояд ҳамзамон бо ҳуҷҷатҳои пешниҳод гардад, ки дар асоси онҳо декларатсияи гумруки пур карда шудааст. Ба ин гуна ҳуҷҷатҳо мансубанд:

1) ҳуҷҷатҳои, ки ваколатҳои шахси пешниҳодкунандаи декларатсияи гумрукиро тасдиқ менамоянд;

2) шартномаҳои хариду фуруши байналмилалӣ ё дигар шартномаҳои, ки ҳангоми анҷоми аҳдҳои иқтисодии хориҷӣ баста шудаанд, дар мавриди аҳдҳои яктарафаи иқтисодии хориҷӣ бошад, ҳуҷҷатҳои дигаре, ки мазмуни ин гуна аҳдҳоро ифода мекунанд, инчунин ҳуҷҷатҳои тичоратӣ;

3) ҳуҷҷатҳои нақлиётӣ (марбут ба ҳамлу накл);

4) ҳуҷҷатҳои, ки риояи мамнуият ва маҳдудиятҳоро тасдиқ менамоянд;

5) ҳуҷҷатҳои, ки супоридан ва (ё) таъмини пардохти бочҳои гумруки ва андозхоро тасдиқ менамоянд; (ҚҶТ аз 28.12.12с. №906)

Моддаи 132. Қабули декларатсияи гумрукӣ

1. Далели пешниҳоди декларатсияи гумрукӣ ва манзур доштани ҳуҷҷатҳои зарурӣ дар рӯзи гирифтани онҳо аз ҷониби мақоми гумрук сабт мегардад. Мақоми гумрук бо дархости шахси пешниҳодкардаи декларатсияи гумрукӣ дар бораи гирифтани декларатсияи гумрукӣ ва пешниҳоди ҳуҷҷатҳои зарурӣ (аз ҷумла дар шакли ҳуҷҷати электронӣ) бетаъхир тасдиқнома медиҳад.

2. Мақоми гумрук декларатсияи гумрукии пешниҳодшударо дар рӯзи расидани он қабул менамояд, ба истиснои ҳолатҳои, ки агар:

1) декларатсияи гумрукӣ ба мақоми гумруке пешниҳод шуда бошад, ки ҳуқуқи қабули декларатсияи гумрукиро надорад;

2) декларатсияи гумрукӣ аз ҷониби шахсе пешниҳод шуда бошад, ки ба ин кор ваколатдор набошад;

3) дар декларатсияи гумрукӣ маълумоти зарурӣ зикр нашуда бошад (моддаи 124);

4) декларатсияи гумрукӣ имзо нашуда бошад ё ба таври зарурӣ тасдиқ нашуда бошад ё мувофиқи шакли муқарраршуда таҳия нагардида бошад;

5) ҳангоми пешниҳоди декларатсияи гумрукӣ ҳуҷҷатҳои барои барасмиятдарории гумрукӣ зарурӣ пешниҳод нашуда бошанд, ба истиснои ҳуҷҷатҳои, ки метавонанд баъди қабули декларатсияи гумрукӣ мутобиқи қисми 9 моддаи 131 ҳамин Кодекс пешниҳод карда шаванд;

6) нисбати моли декларатсияшаванда амале, ки бояд мутобиқи ҳамин Кодекс пеш аз пешниҳод ё ҳамзамон бо пешниҳоди декларатсияи гумрукӣ анҷом дода шавад, сурат нагирифта бошад.

3. Декларатсияи гумрукӣ аз лаҳзаи қабул ҳамчун ҳуҷҷати тасдиқкунандаи далели дорони аҳамияти ҳуқуқӣ эътибор пайдо мекунанд.

4. Агар декларатсияи гумрукӣ аз ҷониби мақоми гумрук қабул нашуда бошад, чунин декларатсия барои мақсади гумрукӣ пешниҳод нашуда донаста мешавад.

5. Мақоми гумрук сабабҳои қабул накардани декларатсияи гумрукиро ба шахси пешниҳодкунандаи декларатсия на дертар аз рӯзи дигари пешниҳод шудани декларатсияи гумрукӣ огоҳ менамояд. Бо дархости шахси пешниҳодкунандаи декларатсияи гумрукӣ чунин огоҳинома дар шакли ҳаттӣ манзур мегардад.

Моддаи 133. Ворид намудани тағйири иловаҳо ба маълумоти дар декларатсияи гумрукии арзшуда

1. Бо дархости асосноки ҳаттии декларант ба маълумоти қаблан дар декларатсияи гумрукии қабулшуда арзнамудаи ӯ тағйири иловаҳо ворид кардан мумкин аст.

2. Тағйири иловаҳо ба маълумоти дар декларатсияи гумрукии қабулгардида арзшуда бо иҷозати мақоми гумрук зимни риояи шартҳои зерин имконпазир аст:

1) агар мақоми гумрук дар лаҳзаи гирифтани дархости декларант носоҳеҳии маълумоти дар декларатсияи гумрукӣ зикршударо муайян накарда бошад, ба истиснои ҳолати ошкорсозии носоҳеҳиҳои, ки ба қабули қарор дар бораи иҷозати мол таъсир намерасонанд;

2) агар мақоми гумрук то лаҳзаи гирифтани дархости декларант санҷиши молро оғоз накарда бошад;

3) агар тағйири иловаҳои воридшаванда ба қабули қарор дар бораи додани иҷозат ба мол таъсир нарасонанд ва боиси зарурати тағйир додани маълумоте нагарданд, ки ба муайян кардани андозаи маблағи пардохти бочҳои гумрукӣ ва истифодаи мамнӯияту маҳдудиятҳои тибқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон муқарраршуда таъсир расонанд.

3. Шахсони мансабдори мақомоти гумрук ҳуқуқ надоранд бо ташаббуси худ ё супориш ё хоҳиши шахсони манфиатдор декларатсияи гумрукиро пур кунанд, тағйир диҳанд ё маълумоти дар декларатсияи гумрукӣ арзшударо пурра кунанд, ба истиснои ворид намудани танҳо он

маълумоте, ки тахти салоҳияти мақомоти гумрук қарор дорад, инчунин тағйир додан ё пурра қардани маълумоти кодгузоришудае, ки барои коркарди мошини истифода мешавад, ба шарте агар чунин маълумот дар шакли кодгузоришуда дар декларатсияи гумруки мавҷуд бошад.

Моддаи 134. Бозхондани декларатсияи гумруки

1. Тибқи муроҷиати хаттии декларант декларатсияи гумруки қабулшуда барои моли хориҷӣ мумкин аст аз ҷониби ӯ пеш аз додани иҷозат ба чунин мол барои арз тахти низоми дигари гумруки бозхонда шавад.

Бозхондани декларатсияи гумруки бо иҷозати хаттии мақоми гумрук имконпазир аст, агар пеш аз гирифтани ин дархост мақоми гумрук носаҳеҳии маълумоти дар декларатсияи гумруки зикршударо муайян накарда бошад, ба истиснои ҳолати ошкор шудани носаҳеҳӣ, ки ба қабули қарор дар бораи додани иҷозат ба мол таъсир намерасонад.

Ҳангоми додани иҷозат барои бозхондани декларатсияи гумруки мақоми гумрук барои пешниҳоди декларатсияи гумруки нав мӯҳлат муайян мекунад ва ин мӯҳлат наметавонад аз рӯзи додани иҷозати бозхонд бештар аз 15 рӯз бошад. Бозхондани декларатсияи гумруки барои дароз қардани мӯҳлати пардохти бочҳои гумруки ва андоз асос шуда наметавонад.

2. Тибқи муроҷиати хаттии декларант декларатсияи гумруки қабулшуда барои моли ватанӣ, ки аз қаламрави гумруки Ҷумҳурии Тоҷикистон содир карда мешавад, мумкин аст аз ҷониби вай сарфи назар аз мақсади чунин бозхонд, қабл аз баровардани мол аз қаламрави гумруки Ҷумҳурии Тоҷикистон, аз ҷумла, баъди додани иҷозати ҷойгиркунии мол тахти низоми гумруки арзшуда бозхоста шавад.

Бозхондани декларатсияи гумруки бо иҷозати хаттии мақоми гумрук иҷозат дода мешавад, ба шарте агар мақоми гумрук то гирифтани дархости декларант носаҳеҳии маълумоти дар декларатсияи гумруки зикршударо муайян накарда бошад, ба истиснои ҳолати ошкорсозии носаҳеҳӣ, ки ба қабули қарор дар бораи ҷойгиркунии мол тахти низоми гумруки арзшуда таъсир намерасонанд.

Ба ин мол барои пешниҳоди декларатсияи гумруки нав мӯҳлат муқаррар намегардад.

Моддаи 135. Декларатсияи гумруки нопурра

1. Агар декларант бинобар сабабҳои ба ӯ вобастанабуда барои пур қардани декларатсияи гумруки дорои маълумоти зарурӣ набошад, мақоми гумрук метавонад ба пешниҳоди декларатсияи гумруки нопурра иҷозат диҳад, ба шарте агар дар он барои иҷозат додани мол, ҳисоб ва супурдани пардохтҳои гумруки, тасдиқунандаи риояи маҳдудиятҳо мувофиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқи Ҷумҳурии Тоҷикистон муқарраршуда, инчунин имкониҳандаи ҳаммонандсозии мол тибқи маҷмӯи хусусиятҳои миқдорӣ ва сифатӣ маълумоти зарурӣ дарҷ шуда бошад.

Декларант ҳангоми пешниҳоди декларатсияи гумруки нопурра дар шакли хаттӣ ӯҳдадорӣ ба зимма мегирад, ки маълумоти нокифояро дар мӯҳлати муайяннамудаи мақоми гумрук пурра хоҳад кард ва ин муддат наметавонад аз рӯзи қабули декларатсияи гумруки нопурра аз ҷониби мақоми гумрук бештар аз 45 рӯз бошад.

2. Агар мақоми гумрук декларатсияи гумруки нопурро қабул кунад, дар ин сурат ҳамон талабот ва шартҳои қонунгузори гумруки Ҷумҳурии Тоҷикистон, аз ҷумла тартиби ҳисоб ва супурдани пардохтҳои гумруки истифода мегардад, ки дар ҳолатҳои пешниҳоди ибтидоии декларатсияи гумруки пурра ва ба таври дахлдор пурқардашуда истифода бурда шудааст.

] Моддаи 136. Декларатсияи гумруки даврӣ

1. Ҳангоми интиқоли мунтазами ҳамон як мол аз ҷониби ҳамон як шахс мақоми гумрук ҳуқуқ дорад барои пешниҳоди декларатсияи гумруки даврӣ ба ҳама моли аз сарҳади гумруки Ҷумҳурии Тоҷикистон дар давраи муайян интиқолшаванда иҷозат диҳад.

2. Мол метавонад ҳамчун ҳамон як мол баррасӣ шавад, агар он мувофиқи Номгуи молҳои фаъолияти иқтисодии хориҷӣ коди таснифотии якхела дошта бошад.

3. Мол ҳангоме ҳамчун мунтазам аз ҷониби ҳамон як шахс аз сарҳади гумруки Ҷумҳурии Тоҷикистон интиқолёбанда ҳисобида мешавад, ки агар ҳамон як шахс дар давоми 30 рӯзи тақвимӣ расонидани як Номгуи молҳоро 3 маротиба ё бештар анҷом диҳад.

4. Барои мақсади гумруки чун маҷмӯи ягона (партия) ҳамон як моле баррасӣ карда мешавад, ки аз як нуқтаи гузаргоҳ интиқол ёфта, барасмиятдарории гумруки он дар ҳамон як мақоми гумрук, дар давоми 30 рӯзи тақвимӣ, тибқи як шартномаи (қарордоди) тиҷорати хориҷӣ, сарфи назар аз теъдоди молрасонии алоҳида, анҷом дода мешавад.

5. Бочҳо ва андозҳои гумруки то қабули декларатсияи даврии гумруки ё дар рӯзи қабули он пардохта мешаванд.

6. Ҳангоми барасмиятдарории мол бо истифодаи расмиёти даврии декларатсия санадҳои меъёрии ҳуқуқи Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки дар рӯзи аз ҷониби мақомоти гумрук қабул қардани декларатсияи даврии гумруки амал мекунанд, истифода бурда мешаванд.

7. Декларатсияи даврӣ бо роҳи пешниҳоди декларатсияи даврии гумруки то оғози давраи расидани мол (воридот ё содирот) амалӣ мешавад. Зимнан декларатсияи гумруки даврӣ барои маҷмӯи ягонаи мол пур қарда мешавад.

8. Дар давоми 10 рӯзи тақвими баъди анҷоми давраи молрасонӣ, ки дар ҷараёни он интиқоли мол бо истифодаи расмиёти декларатсияи даврӣ сурат гирифтааст, декларатсияи пурраи гумруки бор бо назардошти миқдори воқеии моли ворид ва содиршуда пешниҳод карда мешавад.

9. Агар воридоти мол дар ҳаҷме, ки аз ҳаҷми дар декларатсияи гумруки даврӣ зикргардида фарқ кунад, декларатсияи пурраи гумруки бор бо назардошти миқдори воқеии бори воридшуда пур қарда мешавад. Дар ин сурат декларатсияи даврии гумруки барои давраҳои минбаъдаи молрасонӣ бо назардошти ин тағйирот пур қарда мешавад.

10. Тартиби барасмиятдарории гумруки мол бо истифодаи декларатсияи даврии гумруки аз ҷониби мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумруки муайян карда мешавад.

Моддаи 137. Хусусиятҳои декларатсияи моли ватанӣ ҳангоми содир намудани онҳо аз қаламрави гумруки Ҷумҳурии Тоҷикистон

1. Ҳангоми содир намудани моли ватанӣ аз қаламрави гумруки Ҷумҳурии Тоҷикистон бо хоҳиши декларант тартиби соддагардонидашудаи декларатсия тибқи моддаҳои 135, 136 ва 138 ҳамин Кодекс истифода бурда мешавад.

2. Тартиби соддагардонидашудаи декларатсия қардани моли ватанӣ дар сурате истифода мешавад, ки агар он ба назорати гумруки мамоният накунад ва декларантро аз риояи талабот ва шартҳои муқаррарнамудаи ҳамин Кодекс ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқи Ҷумҳурии Тоҷикистон, аз

ҷумла дар бобати пурра ва саривақт пардохтани боҷҳои гумрукӣ ва андоз, риояи мамнӯият ва маҳдудияти муқаррар намудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин риояи низоми гумрукии муайяншуда озод нанамояд.

Дар сурати аз ҷониби мақоми гумрук рад намудани истифодаи тартиби соддагардонидашудаи декларатсияи моли ватанӣ мақоми гумрук дар ин бора декларантро тибқи қисми 5 моддаи 132 ҳамин Кодекс, бо зикри шартҳои, ки барои татбиқи ин тартиб заруранд, огоҳ месозад.

3. Моле, ки тавассути хати қубур ва бо хати барқ интиқол меёбад, тибқи тартиби муайяннамудаи боби 40 ҳамин Кодекс декларатсия карда мешавад.

Моддаи 138. Декларатсияи гумрукии муваққатии даврии моли ватанӣ

1. Ҳангоми содироти моли ватанӣ аз қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки нисбаташ барои барасмиятдарории гумрукӣ имконияти пешниҳоди маълумоти аниқ вучуд надорад, бо тартиби маъмулии тиҷорати хориҷӣ декларатсиякунони муваққатии даврии мол бо роҳи пешниҳоди декларатсияи муваққатӣ иҷозат дода мешавад.

2. Баъди баровардани моли ватанӣ аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон декларант вазифадор аст декларатсияи гумрукии пурра ва ба таври дахлдор пуркардашуда ба ҳама моли ватанин дар давоми мӯҳлати муайян интиқолдодашуда пешниҳод намояд. Декларатсияи гумрукии пурра ва ба таври дахлдор пуркардашуда, дар мӯҳлати муқаррарнамудаи мақоми гумрук тибқи аризаи декларант пешниҳод карда мешавад. Ҳангоми муқаррар намудани ҷунин мӯҳлат, мӯҳлате, ки ба декларант ҷиҳати гирифтани маълумоти барои декларатсияи гумрукии пурра ва ба таври дахлдор пуркардашуда зарурӣ ба инобат гирифта мешавад. Мӯҳлати ниҳони пешниҳоди декларатсияи гумрукии пурра ва ба таври дахлдор пуркардашуда аз рӯзи дигари тамом шудани мӯҳлати баровардани моли декларатсияшуда 90 рӯзро ташкил медиҳад.

3. Мӯҳлате, ки дар тӯли он эҳтимоли баровардани моли декларатсияшавандаи ватанӣ бо истифодаи декларатсияи гумрукии муваққатӣ сурат мегирад, аз ҷониби декларант муайян карда мешавад. Ин давра нисбати моли ватанин, ки таҳти андозбандии содиротӣ қарор мегирад ё нисбат ба он мамнӯият ва маҳдудиятҳои муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон истифода мешавад, наметавонад аз як моҳи тақвимӣ зиёд бошад, вале декларатсияи гумрукии муваққатӣ дар мӯҳлати на бештар аз 15 рӯз то оғози ин давра аз ҷониби мақоми гумрук қабул карда мешавад.

4. Дар декларатсияи гумрукии муваққатӣ арзи маълумот бо назардошти нияти содироти миқдори эҳтимолии моли ватанӣ дар давоми мӯҳлати муайян, арзиши гумрукии шартӣ (нарх), ки тибқи нақшаи интиқоли миқдори моли ватанӣ аз сарҳади гумрукӣ, инчунин вобаста ба шартҳои пешбиниамудаи аҳди фаъолияти иқтисодии хориҷӣ хусусияти истеъмолии моли ватанӣ ва тартиби муайян кардани нархи онҳо дар рӯзи пешниҳоди декларатсияи гумрукии муваққатӣ муайян мегардад, иҷозат дода мешавад.

Баровардани моли ватанӣ аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон бештар аз миқдори дар декларатсияи гумрукии муваққатӣ арзшуда, ба истиснои ҳолатҳои муқаррарнамудаи қисмҳои 1 ва 2 моддаи 122 ҳамин Кодекс, иҷозат дода намешавад.

5. Ҳангоми истифодаи декларатсияи гумрукии муваққатӣ мамнӯият ва маҳдудиятҳои дорои хусусияти иқтисодии муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар рӯзи аз тарафи мақоми гумрук қабул намудани ин декларатсияи истифода бурда мешаванд. Ставҳаҳои боҷҳои воридотӣ дар рӯзи қабули декларатсияи гумрукии муваққатӣ аз тарафи мақоми гумрук, ба истиснои ҳолатҳои пешбиниамудаи ҳамин Кодекс, қабул карда мешаванд.

6. Боҷҳои гумрукии содиротӣ яқоя бо пешниҳоди декларатсияи гумрукии муваққатӣ ба мақоми гумрук супорида мешаванд. Агар маблағи пардохташавандаи боҷҳои гумрукии содиротӣ дар натиҷаи дақиқсозии маълумоти дар қисми 4 ҳамин модда зикргардида зиёд шавад, маблағи иловагии боҷҳои гумрукии содиротӣ яқоя бо декларатсияи гумрукии пурра ва ба таври дахлдор пуркардашуда пардохта мешавад. Дар ҷунин ҳолат пина ҳисоб карда намешавад. Маблағи барзиёд супорида ё барзиёд ситонидашудаи боҷҳои гумрукии содиротӣ тибқи моддаи 396 ҳамин Кодекс баргардонида мешавад.

Мушахассоти пардохти боҷҳои гумрукии содиротӣ ҳангоми интиқоли мол тавассути қубур ё хати барқ мутобиқи моддаҳои 312 ва 314 ҳамин Кодекс муайян карда мешавад.

7. Агар баъди гузашти 4 моҳ аз рӯзи қабули декларатсияи муваққатии гумрукӣ моли ватанӣ аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон бароварда нашаванд, декларатсияи гумрукие, ки дар он баровардани ҷунин мол арз шудааст, пешниҳоднашуда ба ҳисоб меравад.

Мақоми гумрук бо дарҳости асосноки шахси манфиатдор мӯҳлати мазкурро тамдид мекунад, вале он набояд бештар аз 4 моҳи дигар бошад.

БОБИ 15. БРОКЕРИ ГУМРУК (НАМОЯНДА)

Моддаи 139. Брокери гумрук (намоянда)

1. Брокери гумрук (намоянда) шахси ҳуқуқии ватанин буда метавонад, ки ба Реестри брокерони гумрук (намояндагон) ба қайд гирифта шудааст (моддаи 140). Корхонаи давлатӣ наметавонад брокери гумрук (намоянда) бошад.

2. Брокери гумрук (намоянда) мувофиқи ҳамин Кодекс аз номи декларант ё шахсони манфиатдори дигар тибқи супориши онҳо амалиёти гумрукиро анҷом медиҳад.

3. Брокери гумрук (намоянда) ҳуқуқ дорад доираи фаъолияти худро бо иҷрои амалиёти гумрукӣ нисбати намудҳои муайяни мол, мувофиқи Номгӯи молҳои фаъолияти иқтисодии хориҷӣ ё нисбати моли аз сарҳади гумрукӣ бо воситаҳои навъи муайяни нақлиёт интиқолшаванда, инчунин иҷрои амалиёти алоҳидаи гумрукӣ ё минтақаи фаъолият дар доираи минтақаи фаъолияти як (якчанд) мақоми гумрук (мақомоти гумрук) маҳдуд созад.

4. Муносибати брокери гумрук (намоянда) бо декларантҳо ва шахсони дигари манфиатдор дар асоси шартнома ба роҳ монда мешавад. Аз ҷониби брокери гумрук (намоянда) рад намудани бастании шартнома ҳангоми мавҷудияти шартҳои қобили қабули бастании он иҷозат дода намешавад.

Моддаи 140. Шартҳои дохил намудан ба Реестри брокерони гумрук (намояндагон)

Шартҳои дохил намудан ба Реестри брокерони гумрук (намояндагон) аз инҳо иборатанд:

1) мавҷудияти на камтар аз ду мутахассиси барасмиятдарории гумрукии дорои шаходатномаи тахассусӣ дар штати дарҳосткунанда (моддаи 146);

2) мавҷудияти сармояи ибтидоии оинномавии (чамъшавандаи) пурра ташаккулёфта, фонди оинномавӣ ё аъзоҳаққи дарҳосткунанда;

- 3) таъмини пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз мутобиқи моддаи 384 ҳамин Кодекс;
- 4) мавҷудияти шартномаи суғуртаи хавфи масъулияти шахрвандии худ, ки мумкин аст бар асари расонидани зарар ба молу мулки шахсони муаррифишаванда ё вайрон шудани шартномаҳо бо ин шахсон ба миён ояд. Маблағи суғурта наметавонад аз андозаи 6000 - **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** камтар бошад.

Моддаи 141. Ариза дар хусуси дохил намудан ба Реестри брокерони гумрук (намояндагон)

1. Шахс ба Реестри брокерони гумрук (намояндагон) дар асоси ариза, ки ҷавобгӯи талаботи муқаррарнамудаи моддаҳои 139 ва 140 ҳамин Кодекс мебошад, дохил карда мешавад.
2. Ариза дар хусуси дохил намудан ба Реестри брокерони гумрук (намояндагон) бояд инҳоро дар бар гирад:
 - 1) муруҷиат ба мақоми гумрук бо хоҳиши дохил намудан ба Реестри брокерони гумрук (намояндагон);
 - 2) маълумот дар бораи номгӯӣ, шакли ташкилию ҳуқуқӣ, маҳали ҷойгиршавӣ, оид ба суратҳисобҳои бонкии кушодаи аризадиҳанда, инчунин маълумот дар бораи номгӯӣ ва маҳали ҷойгиршавии воҳидҳои сохторҳои хоси он, ки тавассути он аризадиҳанда ба сифати брокери гумрук (намоянда) дар рӯзи додани ариза меҳодад Ҷаъолият кунад;
 - 3) маълумот дар бораи андозаи сармояи оинномавии (ҷамъшавандаи) супоридашуда ё саҳмҳои аъзоҳаққи аризадиҳанда;
 - 4) маълумот дар бораи нияти маҳдуд кардани соҳаи Ҷаъолияти худ ба амалиёти гумрукӣ нисбати моли алоҳида мувофиқи Номгӯи молҳои Ҷаъолияти иқтисодии хориҷӣ ё нисбати моле, ки тавассути воситаи нақлиёти алоҳида дар қаламрави гумрукӣ интиқол дода мешаванд, инчунин анҷом додани амалиёти алоҳидаи гумрукӣ ё минтақаи Ҷаъолият дар доираи минтақаи Ҷаъолияти як (якҷанд) мақоми гумрук (мақомоти гумрук) ё иҷрои Ҷаъолияти худ бе чунин маҳдудият;
 - 5) маълумот дар бораи мавҷуд будани мутахассисони барасмиятдарории гумрукӣ дар штати аризадиҳанда дар рӯзи пешниҳоди ариза;
 - 6) маълумот дар бораи таъмини супурдани пардохтҳои гумрукӣ мутобиқи моддаи 384 ҳамин Кодекс;
 - 7) маълумот оид ба шартномаи (шартномаҳои) суғуртаи хавфи масъулияти шахрвандии аризадиҳанда.
3. Ба ариза дохил намудан ба Реестри брокерони гумрук (намояндагон) ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи маълумоти зерин пешниҳод карда мешаванд:
 - 1) шаҳодатнома дар бораи бақайдгирии давлатии шахси ҳуқуқӣ;
 - 2) шаҳодатномаҳои тахассуси мутахассисони барасмиятдарории гумрукии, ки кормандони аризадиҳанда мебошанд;
 - 3) ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи таъмини супурдани пардохтҳои гумрукӣ мутобиқи моддаи 384 ҳамин Кодекс,
 - 4) тасдиқномаи бонкҳо дар бораи дар онҳо кушода шудани суратҳисобҳо;
 - 5) шартномаи (полиси) суғурта.

Моддаи 142. Шаҳодатнома дар хусуси дохил намудан ба Реестри брокерони гумрук (намояндагон) 1. Шаҳодатнома дар хусуси дохил намудани ба Реестри брокерони гумрук (намояндагон) инҳоро дар бар мегирад:

- 1) номи брокери (намоянда) гумрук, зикри шакли ташкилию ҳуқуқӣ ва маҳали ҷойгиршавӣ, воҳидҳои сохтори хоси он, ки вазифаҳои брокери гумрукро анҷом медиҳанд;
 - 2) маълумот дар бораи ҳаҷм ва шакли таъмини супоридани пардохтҳои гумрукӣ мутобиқи моддаи 384 ҳамин Кодекс;
 - 3) маълумот дар бораи маҳдудият гардонидани соҳаи Ҷаъолияти брокерони гумрук (намояндагон), агар онҳо муайян шуда бошанд.
2. Шаҳодатнома дар хусуси дохил намудан ба Реестри брокерони гумрук (намояндагон) дар муддати панҷ сол эътибор дорад.

Моддаи 143. Ҳуқуқҳои брокери гумрук (намоянда)

1. Ҳангоми анҷом додани амалиёти гумрукӣ брокери гумрук (намоянда) дорои ҳама ҳуқуқест, ки шахси брокери гумрук (намоянда) - ро ҷиҳати намояндагии манфиатҳои худ дар муносибат бо мақомоти гумрук ваколатдорнамуда доро мебошад.
2. Брокери гумрук (намоянда) ҳуқуқ дорад дар назди мақомоти гумрук барои иҷрои ӯҳдадориҳои супурдани пардохтҳои гумрукӣ ба сифати супоришдиҳандаи шахсе, ки ӯро намояндагӣ мекунад баромад намояд, агар тибқи ҳамин Кодекс пешниҳоди таъмини пардохти онҳо талаб карда шавад.
3. Брокери гумрук ҳуқуқ дорад аз номи шахсе, ки ӯро намояндагӣ мекунад, пешниҳоди ҳуҷҷатҳо ва маълумоти заруриро барои мақсади гумрукӣ, аз ҷумла дорои маълумоти сирри тиҷоратӣ, бонкӣ, дигар маълумоти қонунан ҳифзшаванда, дигар маълумоти махфиро талаб намояд ва чунин ҳуҷҷати маълумотро дар мӯҳлате, ки риояи талаботи ҳамин Кодексро таъмин менамояд, дастрас кунад.
4. Ҳангоми бастанӣ шартнома бо шахсе, ки ӯро намояндагӣ мекунад, брокери гумрук (намоянда) ҳуқуқ дорад:
 - 1) барои гурӯҳҳои алоҳидаи шахсоне, ки ӯро намояндагӣ мекунад, нисбати нархҳои муқарраршуда таҳфиф (скидка) ва дигар имтиёзҳои пешниҳод намояд;
 - 2) ба сифати шартҳои имзои шартнома бо шахсе, ки ӯро намояндагӣ мекунад, талаби таъмини иҷрои ӯҳдадориҳои ин шахсро тибқи қонунгузорию граждании Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар намояд.

Моддаи 144. Вазифаҳо ва масъулияти брокери гумрук (намоянда)

1. Вазифаҳои брокери гумрук (намоянда) ҳангоми барасмиятдарории гумрукӣ тибқи талабот ва шартҳои нисбати амалҳои гумрукии барои ҷой додани мол таҳти низомии гумрукии зарурӣ ё расмиёти дигари гумрукӣ муқаррарнамудаи ҳамин Кодекс муайян шудааст. Далели анҷом додани чунин амалҳо ба зиммаи брокери гумрук ӯҳдадорию иҷрои амалҳои марбут ба анҷоми амали низомии гумрукӣ, инчунин дигар ӯҳдадориҳоеро, ки тибқи ҳамин Кодекс танҳо ба зиммаи шахси дар моддаи 15 ҳамин Кодекс зикршуда, интиқолдиҳанда ё шахси дигар гузошта шудааст, намегузорад.
2. Брокери гумрук (намоянда) бочҳои гумрукӣ ва андозро мепардозад, агар мазмуни низомии гумрукии барои декларатсияи мол муайян гардида пардохти онҳоро пешбинӣ карда бошад. Барои супоридани бочҳои гумрукӣ ва андоз, ки бояд тибқи ҳамин Кодекс ҳангоми декларатсияи мол пардохта шавад, брокери гумрук (намоянда) дорои ҳама масъулият мебошад, ки декларант ба зимма дорад.

3. Маълумоти аз шахсони намояндагишаванда дастрасшуда, ки дорои сирри бонкӣ, тичоратӣ ва дигар сирри қонунан ҳифзшаванда ё дигар маълумоти махфӣ мебошанд, ба истиснои ҳолатҳои пешбининамудаи қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон бояд ифшо карда нашаванд ё аз ҷониби брокери гумрук (намоянда) ва кормандони он барои мақсадҳои шахсӣ, додан ба шахси дигар истифода бурда нашаванд.

4. Брокери гумрук (намоянда) вазифадор аст баҳисобгирии молҳои, ки нисбати онҳо амалиёти гумруки мегузаронад, анҷом диҳад ва ба мақомоти гумрук дар бораи амалиёти гумрукии гузаронидашуда ҳисобот пешниҳод намояд (модда 405).

5. Брокери гумрук (намоянда) вазифадор аст ба талаби мақоми гумрук нусхаи электронии декларатсияи гумрукиро пешниҳод намояд.

6. Ёҳдадорӣ ва масъулияти брокери гумрук (намоянда) дар назди мақомоти гумрук наметавонад дар асоси шартномаи брокери гумрук (намоянда) бо шахси намояндагишаванда маҳдуд гардад.

Модда 145. Бозхондани шаҳодатнома дар хусуси дохил намудан ба Реестри брокерони гумрук (намояндагон)

Шаҳодатнома дар хусуси дохил намудан ба Реестри брокерони гумрук (намояндагон) дар ҳолатҳои зерин аз тарафи мақоми гумрук бозхонда мешавад:

1) аз ҷониби брокерони гумрук (намояндагон) риоя нашудани ҳатто яке аз талаботи дохил намудан ба Реестри брокерони гумрук (намоянда), ки моддаи 140 ҳамин Кодекс муқаррар кардааст;

2) аз сабаби иҷро накардани вазифаҳо ҷалби чандинқаратаи брокери гумрук (намоянда) ба ҷавобгари маъмури барои ҳуқуқвайронкунии маъмури дар соҳаи фаъолияти гумруки.

Модда 146. Мутахассиси барасмиятдарории гумруки

1. Мутахассиси барасмиятдарории гумруки шахси воқеие мебошад, ки ҷавобгӯи талаботи тахассуси муқаррарнамудаи мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумруки буда, дорои шаҳодатномаи тахассуси мутахассиси барасмиятдарории гумруки мебошад.

2. Мутахассиси барасмиятдарории гумруки фаъолияти худро ба сифати корманди брокери гумрук (намоянда) анҷом медиҳад.

Модда 147. Аттестатсияи мувофиқат ба талаботи тахассусӣ (квалификасионӣ)

1. Аттестатсияи мувофиқат ба талаботи тахассусӣ (минбаъд – аттестатсия) – санҷиши тахассуси шахси воқеӣ мебошад, ки барои гирифтани шаҳодатномаи тахассуси мутахассиси барасмиятдарории гумруки довталаб аст. Аттестатсия дар шакли имтиҳони тахассусӣ гузаронида мешавад. Ба шахсоне, ки бомуваффақият имтиҳони тахассусиро месупоранд, шаҳодатномаи тахассуси мутахассиси барасмиятдарории гумруки дода мешавад. Шаҳодатномаи тахассуси мутахассиси барасмиятдарории гумруки бо мӯҳлати амал маҳдуд карда намешавад.

2. **Талабот нисбат ба довталабон барои гирифтани шаҳодатномаи тахассуси мутахассиси барасмиятдарории гумруки, тартиби гузаронидани аттестатсия, номгӯи ҳуҷатҳои, ки ҳамзамон боа риза дар бораи иҷозати гузаштан аз аттестатсия супорида мешаванд, барномаҳои таълими тахассусӣ ва тартиби супоридани имтиҳони тахассусиро мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумруки муайян менамояд. Барои супоридани имтиҳонҳои тахассусӣ ҳамаи шахсоне, ки ҷавобгӯи талаботи барои довталабон мӯққаргардида мебошад, сарфи назар аз тайёрии тахассуси онҳо, барои супоридани имтиҳонҳои тахассусӣ иҷозат дода мешавад. Имтиҳони тахассусиро мақомоти гумруке қабул мекунад, ки аз ҷониби мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумруки муайян гардидаанд. (ҚҶТ аз 03.07.2012с., №845)**

3. Ҳар як мутахассиси барасмиятдарории гумруки вазифадор аст дар ҳар ду соли баъди соли гирифтани шаҳодатномаи тахассуси мутахассиси барасмиятдарории гумруки, тибқи барномаи такмили дараҷаи тахассусӣ, ки мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумруки дар ҳаҷми 40 соати академӣ тасдиқ кардааст, бо таълим фаро гирифта шавад. Таълим оид ба барномаҳои баланд бардоштани тахассус аз ҷониби шахсоне анҷом дода мешавад, ки барои пешбурди фаъолияти таълимӣ дорои иҷозатнома мебошанд.

Модда 148. Асосҳои ва тартиби бекор кардани шаҳодатномаи тахассуси (квалификасионии) мутахассиси барасмиятдарории гумруки

1. Шаҳодатномаи тахассуси мутахассиси барасмиятдарории гумруки дар ҳолатҳои зайл бекор карда мешавад, агар:

1) далели гирифтани шаҳодатномаи тахассуси мутахассиси барасмиятдарории гумруки бо истифодаи ҳуҷатҳои қалбаки муқаррар шуда бошад;

2) қарори суд дар бораи ҷазо дар шакли маҳрум сохтан аз ҳуқуқи фаъолият ба сифати мутахассиси барасмиятдарории гумруки барои мӯҳлати муайян эътибори қонунӣ пайдо карда бошад;

3) мутахассиси барасмиятдарории гумруки талаботи қисми 3 моддаи 144 ҳамин Кодексро вайрон карда бошад;

4) мутахассиси барасмиятдарории гумруки якчанд маротиба барои ҳуқуқвайронкунонии маъмури дар соҳаи фаъолияти гумруки ба ҷавобгари маъмури кашида шуда бошад;

5) мутахассиси барасмиятдарории гумруки талаботи таълимро аз рӯи барномаи такмили ихтисос (квалификасионӣ) мутобиқи қисми 3 моддаи 147 ҳамин Кодекс вайрон карда бошад.

2. Қарор дар бораи бекор кардани шаҳодатномаи тахассуси мутахассиси барасмиятдарории гумруки аз ҷониби мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумруки қабул карда мешавад. Ҳамин мақом дар бораи бекор кардани шаҳодатномаи тахассуси мутахассиси барасмиятдарории гумруки қарори асоснок мебарорад. Нусхаи қарори мазкур ба шахсе, ки нисбати вай ин қарор бароварда шудааст, дар мӯҳлати 3 рӯзи қабули он фиристода мешавад.

3. Шахсе, ки шаҳодатномаи тахассуси мутахассиси барасмиятдарории гумрукии ӯ бекор карда шудааст, ҳуқуқ дорад нисбати қарор дар хусуси бекор кардани шаҳодатномаи тахассуси мутахассиси барасмиятдарории гумруки тибқи боби 7 ҳамин Кодекс шикоят намояд.

4. Шахсе, ки шаҳодатномаи тахассуси мутахассиси барасмиятдарории гумрукии он безътибор эълон шудааст, ҳуқуқ надорад такроран бо ариза барои гирифтани чунин шаҳодатномаи тахассусӣ дар мӯҳлатҳои зайл муроҷиат намояд:

1) дар давоми як соли қабули қарор дар бораи бекор кардани шаҳодатномаи тахассуси мутахассиси барасмиятдарории гумруки, агар ин шаҳодатнома тибқи асосҳои пешбининамудаи зербандҳои 1 ва 3 қисми 1 ҳамин модда бекор карда шуда бошад;

2) дар давоми мӯҳлате, ки тибқи ҳуққи эътибори қонунӣ пайдокардаи суд пешбинӣ шудааст, агар шаҳодатномаи таҳассуси мутахассиси барасмиятдарории гумрукӣ тибқи асосҳои пешбиниамудаи банди 2 ҳамин модда безътибор доништа шуда бошад;

3) дар давоми мӯҳлате, ки шахс ба ҷавобгарии маъмури ҷалбшуда ба ҳисоб меравад, агар шаҳодатномаи таҳассусӣ тибқи асосҳои пешбиниамудаи банди 4 қисми 1 ҳамин модда бекор карда шуда бошад.

БОБИ 16. ИҶОЗАТИ МОЛ

Моддаи 149. Асосҳо барои иҷозати мол

1. Иҷозати мол аз ҷониби мақомоти гумрук дар мӯҳлати пешбиниамудаи моддаи 152 ҳамин Кодекс бо риояи шартҳои зерин анҷом дода мешавад:

1) агар ҳангоми барасмиятдарории гумрукӣ ва тафтиши мол аз ҷониби мақомоти гумрук вайронкунии қонунгузории гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ошкор нашуда бошад, ба истиснои ҳолатҳои, ки вайронкунии ошкоршуда барои оғози парвандаи ҳуқуқвайронкунии маъмури асоснабуда, бартараф шуда бошанд ва моли таҳти вайронкунии қарордошта набояд ситонида ё мусодира гардад, наметавонанд минбаъд ба сифати далели шайъи мутобиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон талаб карда шавад;

2) агар ба мақоми гумрук **ҳуҷҷатҳои** тасдиқкунандаи риояи маҳдудиятҳои муқарраркардаи санадҳои меъёрии ҳуқуқи Ҷумҳурии Тоҷикистон ё санадҳои ҳуқуқи байналмилалӣ эътирофнамудаи Ҷумҳурии Тоҷикистон, пешниҳод шуда бошанд, ба истиснои ҳолатҳои, ки ҳамин ҳуҷҷатҳо мумкин аст баъди иҷозати мол пешниҳод карда шаванд; (**ҚҶТ аз 28.12.12с. №906**)

3) агар аз ҷониби декларант талабот ва шартҳои зарурӣ барои ҷойгир намудани мол таҳти низоми гумрукии интиҳобгардида ё истифодаи расмиёти дахлдор тибқи ҳамин Кодекс риоя гардида бошанд;

4) агар боҷҳои гумрукӣ ва андозаи мол пардохта шуда бошанд ё таъмини супоридани пардохти онҳо мувофиқи боби 46 ҳамин Кодекс пешниҳод шуда бошанд.

2. Иҷозати моли ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон воридгардида ба муомилоти озод бо шартҳои воридгардидани маблағи боҷҳои гумрукӣ ва андозҳо ба буҷет мол шартан иҷозатдодашуда ҳисобида мешавад. Бо талаби шахсе, ки боҷҳои гумрукӣ ва андозро пардохтааст, мақоми давлатии ваколатдори соҳаи молия дар бораи ба буҷет ворид шудани маблағ маълумот пешниҳод менамояд.

Мақоми давлатии ваколатдори соҳаи молия дар бораи ба буҷет гузаронидани маблағ ба мақоми гумрук бояд фавран маълумот пешниҳод намояд, аз ҷумла тавассути мубодилаи электронӣ.

3. Иҷозати мол метавонад мувофиқи моддаи 441 ҳамин Кодекс боздошта шавад.

4. Рухсати ҷойгир намудани моли ватани аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон содиршавандаро таҳти низоми гумрукӣ мақомоти гумрук вобаста ба иҷозати мол медиҳад.

Моддаи 150. Иҷозати мол то пешниҳоди декларатсияи гумрукӣ

1. Ҳангоми ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ворид намудани моли дар моддаи 67 ҳамин Кодекс зикршуда, инчунин ҳангоми истифодаи расмиёти махсуси соддагардонидашудаи барасмиятдарории гумрукӣ тибқи моддаи 68 ҳамин Кодекс, иҷозати мол то лаҳзаи пешниҳоди декларатсияи гумрукӣ имконпазир аст, ба шарте агар декларант ҳуҷҷатҳо ё дигар санадҳои тиҷоратиро, ки дорои маълумоти барои ҳаммонандсозии мол истифодашаванда мебошанд, инчунин ҳуҷҷатҳо ва маълумоти тасдиқкунандаи риояи маҳдудиятҳои муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқи Ҷумҳурии Тоҷикистонро пешниҳод карда бошад, ба истиснои ҳолатҳои, ки ҷунин ҳуҷҷатҳо ва маълумот баъди қабули қарори иҷозати мол пешниҳод гардида, пардохтҳои гумрукӣ ё супоридани онҳо мувофиқи тартиби муайяннамудаи боби 46 ҳамин Кодекс таъмин карда шавад.

2. Иҷозати мол то пешниҳоди декларатсияи гумрукӣ иҷозат дода мешавад, агар декларант дар бораи аз ҷониби вай пешниҳод кардани декларатсияи гумрукӣ, ҳуҷҷатҳои зарурӣ ва маълумот дар мӯҳлати муқаррарнамудаи мақоми гумрук, ки наметавонад аз 45 рӯзи баъди иҷозати мол ё мӯҳлати дигари барои пешниҳоди ҳуҷҷатҳо ва маълумоти алоҳида муқаррарнамудаи ҳамин Кодекс бештар бошад, ўҳдадорӣ хатӣ пешниҳод намояд.

3. Ҳангоми иҷозати мол то пешниҳоди декларатсияи гумрукӣ ставкаҳои пардохти боҷҳои гумрукӣ ва андоз, таносуби қурби асъори хориҷӣ, маҳдудиятҳои муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқи Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки дар рӯзи иҷозати моли мазкур амал мекунанд, истифода бурда мешаванд.

Моддаи 151. Иҷозати шартӣ

1. Иҷозати шартӣ мол дар ҳолатҳои зайл анҷом дода мешавад, ки:

1) агар имтиёзҳои пардохти боҷҳои гумрукӣ ва андоз тибқи санадҳои меъёрии ҳуқуқи Ҷумҳурии Тоҷикистон дорои маҳдудиятҳо оид ба истифодабарӣ ва ихтиёрдорӣ мол бошанд;

2) агар мол таҳти низоми гумрукии анбори гумрукӣ, анбори озод, минтақаи озоди гумрукӣ, савдои бебоҷ, коркарди мол дар қаламрави гумрукӣ, коркарди мол барои муомилоти озод, воридоти муваққатӣ, резспорт, транзити гумрукии байналмилалӣ, нобудкунӣ, инчунин таҳти низомҳои махсус, ки нисбати моли ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон воридшаванда истифода мегарданд, ҷойгир шуда бошанд;

3) агар иҷозати мол бе пешниҳоди ҳуҷҷатҳо ва маълумоти тасдиқкунандаи риояи маҳдудиятҳои муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқи Ҷумҳурии Тоҷикистон анҷом дода шуда бошад;

2. Моли шартан иҷозатдодашуда, ки нисбати он тибқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон барои пардохти боҷҳои гумрукӣ ва андоз имтиёз фароҳам оварда шудааст, метавонад танҳо барои мақсадҳои истифода шавад, ки ба шартҳои фароҳам овардани имтиёз мутобиқ аст.

Ба шахси сеюм додани моле, ки мақомоти гумрук онро бе пешниҳоди ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи риояи маҳдудиятҳои муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқи Ҷумҳурии Тоҷикистон иҷозат додаанд, аз ҷумла бо роҳи фурӯш ё бегона кардан бо дигар усулҳо ва дар ҳолатҳои, ки маҳдудият ба воридоти моли номбаршуда бо сабаби санҷиши сифат ва бехатарии ин мол муқаррар шудааст, иҷозати он барои истифода (кор фармудан, истеъмол) дар ҳама шаклҳо манъ аст.

3. Моли шартан иҷозатдодашуда дорои статуси моли хориҷӣ буда, таҳти назорати гумрукӣ қарор мегирад.
4. Моли барои муомилоти озод арзшуда шартан иҷозатдодашуда ба ҳисоб меравад, агар нисбати он батаъхиргузорӣ ё тамдиди мӯҳлати пардохти боҷҳои гумрукӣ ва андоз фароҳам оварда шуда бошад ё агар ба буҷет маблағи боҷҳои гумрукӣ ва андоз ворид нашуда бошад.

Моддаи 152. Мӯҳлати иҷозати мол

1. Мақомоти гумрук иҷозати молро тибқи моддаи 149 ҳамин Кодекс дар давоми 2 рӯзи корӣ аз лаҳзаи қабули декларатсияи гумрукӣ, пешниҳоди дигар ҳуҷҷатҳо ва маълумоти зарурӣ, инчунин пешниҳоди мол ба мақомоти гумрук анҷом медиҳанд, ба истиснои ҳолати тамдиди мӯҳлати гузаронидани санҷиши мол тибқи қисми 2 моддаи 400 ҳамин Кодекс.
2. Ҳангоми истифодаи декларатсияи пешакӣ (моддаи 130) иҷозати мол баъди пешниҳод шуданаш ба мақоми гумрук анҷом дода мешавад.

Моддаи 153. Шартҳои иловагии иҷозати мол

1. Ҳангоми аз ҷониби мақоми гумрук дар рафти тафтиши декларатсияи гумрукӣ, дигар ҳуҷҷатҳои ҳангоми декларатсияи мол пешниҳодшуда ва декларатсияшаванда ошкор намудани риоя накардани шартҳои иҷозати пешбиниамудаи моддаи 149 ҳамин Кодекс иҷозати мол дода намешавад.

Мақоми гумрук батаъхир декларантро огоҳ менамояд, ки маҳз кадом шартҳои иҷозати мол риоя нашудааст, декларант бояд маҳз кадом амалеро анҷом диҳад, ки барои риояи шартҳои иҷозати мол мутобиқи муқаррароти ҳамин модда заруранд.

2. Агар мақоми гумрук ошкор намояд, ки ҳангоми декларатсияи мол маълумоти носоҳеҳ пешниҳод шудаанд, ки ба андозаи пардохти боҷҳои гумрукӣ ва андоз тибқи ҳолатҳои пешбиниамудаи ҳамин Кодекс таъсир мерасонанд, мақоми гумрук ба декларант батаъхир оид ба тасҳеҳи ин маълумот ва аз нав ҳисобӣ кардани андозаи пардохти боҷҳои гумрукӣ ва андоз талабнома мефиристад. Дар талабномаи мақоми гумрук бояд зикр гардад, ки маҳз кадом маълумоти зарурӣ барои иҷозати мол бояд тасҳеҳ карда шавад.

3. Дар сурати аз ҷониби мақоми гумрук ошкор намудани нишонаҳои гувоҳидиҳандаи он, ки маълумоти ҳангоми декларатсияи мол арзшуда, ки ба андозаи пардохти боҷҳои гумрукӣ ва андоз таъсир мерасонанд, метавонанд носоҳеҳ бошанд ё маълумоти арзшуда ба таври дахлдор тасдиқ нашудаанд, мақоми гумрук тибқи тартиби муқаррарнамудаи ҳамин Кодекс бо ҳама гуна усули пешбиниамудаи ҳамин Кодекс санҷиши иловагӣ мегузаронад.

Иҷозати мол аз ҷониби мақоми гумрук ба шarti таъмини пардохти боҷҳои гумрукӣ ва андоз, ки ба таври иловагӣ оид ба натиҷаи чунин санҷиш ҳисоб карда мешаванд, амалӣ мегардад. Мақоми гумрук ба декларант дар шакли хаттӣ оид ба ҳаҷми зарурии таъмини пардохти гумрукӣ маълумот медиҳад.

4. Агар мақоми гумрук ошкор намояд, ки ҳангоми декларатсияи мол маълумоти носоҳеҳ арз шудааст, ки барои нисбати мол истифода бурдани мамнӯият ва маҳдудияти муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Чумҳурии Тоҷикистон таъсир мерасонанд, дар ҳолатҳои пешбиниамудаи ҳамин Кодекс мақоми гумрук ба декларант барои тасҳеҳи чунин маълумот ва пешниҳоди ҳуҷҷатҳо барои тасдиқи риояи маҳдудиятҳои дахлдор талабнома пешниҳод менамояд. Дар талабномаи мақоми гумрук бояд зикр гардад, ки маҳз кадом маълумотро барои муомилоти озод бояд тасҳеҳ кард ва маҳз кадом ҳуҷҷати тасдиқкунандаи риояи маҳдудияти дахлдор бояд пешниҳод карда шавад.

5. Дар сурати аз ҷониби мақоми гумрук ошкор намудани нишонаҳои гувоҳидиҳандаи он, ки маълумоти ҳангоми декларатсияи мол арзгардида барои истифодаи мамнӯият ё маҳдудияти нисбати мол муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Чумҳурии Тоҷикистон таъсир мерасонанд, метавонанд носоҳеҳ бошанд ё маълумоти арзшуда ба таври дахлдор тасдиқ нашудааст, мақоми гумрук тибқи тартиби муқаррарнамудаи ҳамин Кодекс бо ҳама гуна усули пешбиниамудаи ҳамин Кодекс санҷиши иловагӣ мегузаронад.

Иҷозати молро мақоми гумрук ба шarti аз ҷониби декларант пешниҳод шудани ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи риояи маҳдудияти дахлдор анҷом медиҳад. Мақоми гумрук дар шакли хаттӣ ба декларант хабар медиҳад, ки барои ин маҳз кадом ҳуҷҷатҳо бояд пешниҳод карда шаванд.

6. Дар ҳолатҳои пешбиниамудаи қисмҳои 2 ва 4 ҳамин модда иҷозати мол дар рӯзи дигари аз ҷониби декларант иҷро шудани талаботи мақоми гумрук ва пардохти маблағи дахлдори боҷҳои гумрукӣ ва андоз анҷом дода мешавад, агар чунин пардохти иловагӣ талаб карда шавад, ба истиснои ҳолатҳое, ки мол ситонида ё тибқи қонунгузорию чиноятно мувофиқи Чумҳурии Тоҷикистон ё қонунгузорию Чумҳурии Тоҷикистон дар бораи ҳуқуқвайронкунии маъмурӣ ба ҳаёс гирифта шуда бошад.

Дар ҳолатҳои пешбиниамудаи қисмҳои 3 ва 5 ҳамин модда иҷозати мол дар рӯзи дигари пешниҳоди таъмини пардохти боҷҳои гумрукӣ ва андоз ё аз лаҳзаи пешниҳоди ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи риояи маҳдудиятҳои дахлдор анҷом дода мешавад.

Агар дар натиҷаи тасҳеҳи маълумоти ҳангоми барасмиятдарории мол арзшуда маблағи боҷҳои гумрукӣ ва андозаи барои пардохт муайяншуда нисбати маблағи арзнамудаи декларант барои иҷозати мол камтар бошад, иҷозат додани ин мол то иҷрои талаботи дар қисмҳои 2 ва 3 ҳамин модда зикргардида сурат мегирад.

7. Амалҳои пешбиниамудаи ҳамин модда бояд аз ҷониби декларант дар доираи мӯҳлатҳои ниғаҳдории муваққатии муқаррарнамудаи ҳамин Кодекс анҷом дода шавад.

Моддаи 154. Иҷозати мол ҳангоми кушодани парвандаи ҳуқуқвайронкунии маъмурӣ Ҳангоми кушодани парвандаи ҳуқуқвайронкунии маъмурӣ иҷозати мол метавонад тибқи моддаи 153 ҳамин Кодекс бо қарори сардори мақоми гумрук, ки шахси мансабдори он парвандаро оғоз намудааст, то хатми баррасии парванда анҷом дода шавад, агар мол ба сифати далели шайъи ситонида ё мутобиқи қонунгузорию Чумҳурии Тоҷикистон дар бораи ҳуқуқвайронкунии маъмурӣ ба ҳаёс гирифта нашуда бошад.

ЗЕРФАСЛИ II. НИЗОМИ ГУМРУКӢ

БОБИ 17. МУҚАРРАРОТИ УМУМИИ МАРБУТ БА НИЗОМИ ГУМРУКӢ

Моддаи 155. Намудҳои низоми гумрукӣ

Бо мақсади татбиқи қонунгузорию Чумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи танзими гумрукӣ нисбати мол намудҳои зерини низоми гумрукӣ муқаррар карда мешаванд:

- 1) иҷозат барои муомилоти озод;
- 2) содирот;
- 3) транзити гумрукии байналмилалӣ;
- 4) коркард дар қаламрави гумрукӣ;
- 5) коркард барои муомилоти озод;
- 6) коркард берун аз қаламрави гумрукӣ;
- 7) воридоти муваққатӣ;
- 8) анбори гумрукӣ;
- 9) реимпорт;
- 10) реэкспорт;
- 11) нобудкунӣ;
- 12) даст кашидан ба манфиати давлат;
- 13) содироти муваққатӣ;
- 14) савдои бебӯҷ;
- 15) минтақаи озоди гумрукӣ;
- 16) анбори озод;
- 17) интиқоли захираҳо;
- 18) низомҳои гумрукии махсус.

Моддаи 156. Интиҳоб ва тағйир додани низоми гумрукӣ

1. Воридоти мол ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва содироти он аз ин қаламрав шахсро вазифадор менамояд, ки молро таҳти яке аз низоми гумрукии муқаррарнамудаи ҳамин зерфасл ҷойгир кунад ва ин низоми гумрукиро риоя намояд.

2. Шахс ҳуқуқ дорад, ки мувофиқи ҳамин Кодекс ҳар навъи низоми гумрукиро дар доираи мӯҳлати барои ҳар низом муқарраргардида интиҳоб намояд ё низоми онро тағйир диҳад.

Моддаи 157. Ҷойгир намудани мол таҳти низоми гумрукӣ

1. Ҷойгир намудани мол таҳти низоми гумрукӣ аз ҷониби мақоми гумрук мувофиқи ҳамин Кодекс иҷозат дода мешавад.

2. Ҳангоми аз ҷониби шахс риоя кардани низоми гумрукии арзшуда ва шартҳои иҷозати мол (моддаи 149) мақоми гумрук вазифадор аст барои таҳти низоми гумрукии арзшуда ҷойгир намудани мол иҷозат диҳад.

3. Рӯзи ҷойгир намудани мол таҳти низоми гумрукӣ рӯзи иҷозати мол аз ҷониби мақоми гумрук ҳисоб мешавад.

Моддаи 158. Риояи мамнӯият ва маҳдудиятҳо ҳангоми таҳти низоми гумрукӣ ҷойгир намудани мол Мамнӯият ва маҳдудиятҳоеро,

ки дорои хусусияти иқтисодӣ намебошанд ва мувофиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар карда шудаанд, шахсон вазифадоранд сарфи назар аз низоми гумрукии арзшуда, риоя намоянд.

Моддаи 159. Ҳуҷҷатҳо ва маълумоти тасдиқкунандаи риояи низоми гумрукӣ

1. Барои таҳти низоми гумрукӣ ҷойгир намудани мол ба мақомоти гумрук танҳо ҳуҷҷату маълумоте пешниҳод карда мешаванд, ки риояи шартҳои таҳти низоми гумрукӣ ҷойгир намудани молро мувофиқи ҳамин зерфасл тасдиқ менамоянд.

2. Мақоми гумрук ҳуқуқ дорад танҳо ҳуҷҷату маълумотеро талаб намояд, ки барои тасдиқи риояи шартҳои ниғаҳдории мол таҳти низоми гумрукии арзшуда ва риояи ин низоми гумрукӣ мувофиқи ҳамин Кодекс заруранд.

Моддаи 160. Кафолати риояи низоми гумрукӣ

Ҳангоми додани иҷозат барои ҷойгир намудани мол таҳти низоми гумрукӣ, ки мундариҷаи он пурра ё қисман озод намудан аз бӯҷҳои гумрукӣ ва андоз ё баргардонидани маблағи пардохтшуда ва (ё) истифода набурдани мамнӯият ва маҳдудияти дорои хусусияти иқтисодии муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистонро пешбинӣ менамояд, мақоми гумрук ҳуқуқ дорад пешниҳоди таъмини супоридани пардохтҳои гумрукӣ (боби 46), пешниҳоди ӯҳдадорӣ оид ба содироти бозпаси моли муваққатан воридгардида ва дигар кафолатҳои иҷроӣ ӯҳдадорӣҳои муқаррарнамудаи ҳамин зерфаслро талаб намояд.

Моддаи 161. Ҷаҳддорӣҳои тасдиқи риояи шартҳои ниғаҳдории мол таҳти низоми гумрукӣ

Ҷаҳддорӣҳои тасдиқи риояи шартҳои ниғаҳдории мол таҳти низоми гумрукии арзшуда, ки мазмуни он пардохти қисман ё пурраи бӯҷҳои гумрукӣ ва андоз ё баргардонидани маблағи пардохтшуда ва (ё) истифода набурдани мамнӯият ва маҳдудияти дорои хусусияти иқтисодии муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистонро пешбинӣ менамояд, ба зиммаи декларант гузошта мешавад.

Моддаи 161¹. Масъулияти барои риоя накардани шарту талаботи низоми гумрукӣ

1. Масъулият барои риоя накардани шарту талаботи низоми гумрукӣ ба зиммаи шахсоне, ки ҳамин Кодекс муайян намудааст, гузашта мешавад.

2. Шахсон барои риоя накардани шарту талаботи низоми гумрукӣ нисбат ба мол ё маҳсули коркарди он, ки таҳти назорати гумрукӣ қарор доранд, дар зерин масъулият надоранд:

- нобудшавӣ, осебпазирӣ, вайроншавӣ ё талафи бебозгашти онҳо дар натиҷаи садама ё таъсири қувваи рафънопазир;
- тағйирёбии теъдод ё ҳолати онҳо дар натиҷаи фарсудашавии табиӣ, талафоташон дар шароити мӯътадили интиқол, ниғаҳдорӣ ва истифода (эксплуатасия), агар амалиётҳои мазкур дар доираи низоми гумрукии интиҳобшуда амали шаванд;

-аз соҳиби шахси ваколатдор бо қарор ё дар натиҷаи амалҳои мақомоти ҳокимияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ё давлатҳои хориҷи соқит шудани онҳо.

3. Ҷаҳдҳои тасдиқ намудани ҳолатҳое, ки боиси талафот осебпазирии молҳо, тағйирёбии теъдодҳои ҳолати онҳо шудаанд, ба зиммаи шахсоне, ки барои риояи низоми гумрукӣ масъуланд, вогузор мегардад. Ҳолатҳое, ки дар қаламрави давлатҳои хориҷӣ рухдодаанд, аз ҷониби консулгарии дар хориҷа будаи Ҷумҳурии Тоҷикистон ё мақомоти салоҳиятдори давлате, ки дар қаламраваш ҳолатҳои зикршуда рухдодаанд, тасдиқ карда мешавад. (ҚҶТ аз 03.07.2012с., №845)

Моддаи 162. Оқибати ситонидани мол аз рӯи парвандаи ҳуқуқвайронкуниҳои маъмури дар соҳаи фаъолияти гумрукӣ

1. Дар сурати ситонидани моли таҳти низоми гумрукӣ ҷойгиршуда оид ба парвандаи ҳуқуқвайронкуниҳои маъмури дар соҳаи фаъолияти гумрукӣ амали низоми гумрукӣ нисбати ин мол боздошта мешавад.

2. Агар қарори эътибори қонунии пайдокарда оид ба ҳуқуқвайронкуниҳои маъмури дар соҳаи фаъолияти гумрукӣ мусодираи моли таҳти низоми гумрукӣ ҷойгиршударо пешбинӣ накарда бошад, амали низоми гумрукӣ нисбати ин мол барқарор карда мешавад.

Ҳангоми барқарор намудани амали низоми гумрукӣ фоизҳо, ки ҳисоб кардан ва пардохтани онҳо тибқи ҳамин зерфасл пешбини гардидаанд, барои давраи боздоштани амали низоми гумрукӣ ҳисоб карда ва пардохта намешаванд.

3. Агар ба ҷавобгарии маъмури кашаи шудани шахс ба риоя накардани низоми гумрукӣ вобаста бошад ва риоя накардани он боиси имконнопазирии истифодаи минбаъдаи ҳамин низоми гумрукӣ гардад, низоми гумрукӣ бояд мутобиқи зерфасли мазкур дар давоми 15 рӯзи баъди эътибор пайдо кардани қарори дахлдор оид ба парвандаи ҳуқуқвайронкунии маъмури, анҷом дода шавад.

БОБИ 18. ИҶОЗАТ БАРОИ МУОМИЛОТИ ОЗОД

Моддаи 163. Мазмуни низоми гумрукии иҷозат барои муомилоти озод

Иҷозат барои муомилоти озод низоми гумрукие мебошад, ки мувофиқи он моли хориҷӣ бе маҳдудият барои истифода ва истеъмол ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ворид карда мешавад.

Моддаи 164. Шартҳои ҷойгир намудани мол таҳти низоми гумрукии иҷозат барои муомилоти озод

1. Иҷозати мол барои муомилоти озод бо шартҳои зайл анҷом дода мешавад:

- 1) пардохти боҷҳои гумрукӣ ва андоз;
- 2) риояи маҳдудиятҳое, ки хусусияти иқтисодӣ надоранд ва мутобиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқи Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар гардидаанд;
- 3) иҷрои талаботи дигари пешбининамудаи ҳамин Кодекс ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқи Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- 4) анҷоми барасмиятдарории гумрукӣ.

2. Дар сурати риоя накардани шартҳои зикргардида мол мувофиқи моддаи 151 ҳамин Кодекс шартан иҷозат дода мешавад.

БОБИ 19. СОДИРОТ

Моддаи 165. Мазмуни низоми гумрукии содирот

Содирот низоми гумрукие мебошад, ки мувофиқи он моли ватанӣ аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон бе маҳдудият барои истифода ва истеъмол берун аз ин қаламрав содир карда мешавад.

Моддаи 166. Шартҳои ҷойгир намудани мол таҳти низоми гумрукии содирот

1. Содироти мол ба шартҳои пардохти боҷи гумрукии содиротӣ бо тартиби пешбининамудаи ҳамин Кодекс ва риояи маҳдудиятҳои муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқи Ҷумҳурии Тоҷикистон анҷом дода мешавад.

2. Ҳангоми содироти мол озод кардан аз пардохт, баргардонидан ё ҷуброни андозҳои дохилӣ мутобиқи қонунгузори андози Ҷумҳурии Тоҷикистон анҷом дода мешавад.

БОБИ 20. ТРАНЗИТИ ГУМРУКИИ БАЙНАЛМИЛАЛӢ

Моддаи 167. Мазмуни низоми гумрукии транзити гумрукии байналмилалӣ

Транзити гумрукии байналмилалӣ низоми гумрукие мебошад, ки мувофиқи он моли хориҷӣ дар қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳти назорати гумрукӣ байни ҷойи расидани онҳо ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва ҷойи баровардани онҳо аз ин қаламрав (агар ин як қисми роҳе бошад, ки берун аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон оғоз мегардад ва хотима меёбад) бидуни пардохти боҷҳои гумрукӣ ва андоз, инчунин бидуни истифодаи мамнӯият ва маҳдудиятҳои дорони хусусияти иқтисодии муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқи Ҷумҳурии Тоҷикистон интиқол дода мешавад.

Моддаи 168. Шартҳои ҷойгир намудани мол таҳти низоми гумрукии транзити гумрукии байналмилалӣ

1. Таҳти низоми гумрукии транзити гумрукии байналмилалӣ ҳама гуна моли хориҷиро ҷойгир намудан мумкин аст, ба истиснои моле, ки транзиташ мувофиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва санадҳои ҳуқуқи байналмилалӣ эътирофнамудаи Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ карда шудааст.

2. Мувофиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва санадҳои ҳуқуқи байналмилалӣ эътирофнамудаи Ҷумҳурии Тоҷикистон метавонанд шартҳои иловагии таҳти низоми гумрукии транзити гумрукии байналмилалӣ ҷойгир намудани мол муқаррар карда шаванд.

Моддаи 169. Нисбати қоидаҳои транзити гумрукии байналмилалӣ истифода бурдани қоидаҳои пешбининамудаи ҳамин Кодекс оид ба транзити дохилии гумрукӣ

1. Ҳангоми транзити гумрукии байналмилалӣ тартиби додани иҷозат аз ҷониби мақоми гумрук барои транзити гумрукии байналмилалӣ ва муайян намудани мӯҳлати транзити гумрукии байналмилалӣ, ҳаммонандсозии мол ва чораҳои таъмини қонунгузори гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон тибқи қоидаҳои муқаррарнамудаи моддаҳои 80 - 86 ҳамин Кодекс нисбати транзити дохилии гумрукӣ ва нисбати транзити гумрукии байналмилалӣ татбиқшаванда анҷом дода мешавад.

2. Нисбати ҳуқуқ, ўҳдадорӣ ва масъулияти интиқолдиҳанда ё экспедитор ҳангоми транзити гумрукии байналмилалӣ муқаррароти пешбининамудаи қисмҳои 1 ва 2 моддаи 88, инчунин моддаҳои 90 ва 91 ҳамин Кодекс татбиқ карда мешавад.

Моддаи 170. Азнавборкунии моли транзитӣ ва дигар амалиёт нисбати моли транзитӣ

1. Аз нав бор кардани моли транзитӣ аз нақлиёте, ки тавассути он мол ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ворид гардидааст, ба нақлиёте, ки мол аз ин қаламрав бароварда мешавад, танҳо бо иҷозати мақоми гумруке анҷом дода мешавад, ки дар минтақаи фаъолияти он чунин амалиёти молӣ сурат мегирад. Агар моли транзитӣ ба нақлиёти дигар бе қандани тамға ва мӯҳрҳои гузошташудаи гумрукӣ бор карда шаванд, чунин азнавборкунӣ бо огоҳонидани пешакии мақоми гумрук иҷозат дода мешавад.

2. Ба анбор ҷойгир кардани (нигаҳдорӣ, ба қисмҳо ҷудо намудан, ҷамъ намудани партияҳои зиёди мол ва дигар чунин амалиёт) моли транзитӣ дар минтақаи гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо риояи талабот ва шартҳои муқаррарнамудаи ҳамин Кодекс иҷозат дода мешавад.

3. Нисбати моли транзитӣ иҷрои амалиёте, ки дар қисмҳои 1 ва 2 ҳамин модда пешбинӣ нашудаанд, танҳо ҳангоме иҷозат дода мешавад, ки агар он вобаста ба хатари воқеии нобудшавӣ, гумшавӣ, тамоман талафшавӣ ё бениҳоят вайроншавии мол ва (ё) воситаҳои нақлиёт анҷом дода шавад.

Моддаи 171. Анҷоми низоми гумрукӣ

1. Транзити гумрукии байналмилалӣ бо баровардани моли транзитӣ аз минтақаи гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон анҷом меёбад.

Интиқолдиҳанда вазифадор аст, ки моли транзитӣ, декларатсияи транзитӣ ва дигар ҳуҷҷатҳои моли транзитии бо мақсади транзити гумрукии байналмилалии мол истифодашавандаро ба мақоми гумруки таъинот пешниҳод намояд (қисми 1 моддаи 92). Мақоми гумруки таъинот вазифадор аст барои ба анҷом расонидани транзити гумрукии байналмилалӣ амалиёти зарурии гумрукиро иҷро намуда, дар рӯзи пешниҳоди моли транзитӣ ва ҳуҷҷатҳои транзитӣ барои баровардани мол ва воситаҳои нақлиёт (моддаи 120) иҷозат диҳад.

Ҳангоми баровардани моли транзитӣ бо партияҳои алоҳида транзити гумрукии байналмилалӣ баъди баровардани партияи охири моли аз минтақаи гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон анҷомёфта ба ҳисоб меравад.

2. Транзити гумрукии байналмилалӣ дар сурати риояи талабот ва шартҳои муқаррарнамудаи ҳамин Кодекс метавонад инчунин ҳангоми таҳти низоми дигари гумрукӣ ҷойгир намудани мол ба анҷом расад.

Моддаи 172. Хусусиятҳои истифодаи низоми гумрукӣ

1. Агар маҳали расидани моли транзитӣ ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо маҳали бароварданаш аз ин қаламрави гумрукӣ мутобиқ ояд, транзити гумрукии байналмилалӣ бо тартиби соддагардонидашуда иҷозат дода мешавад. Интиқолдиҳанда ё экспедитор танҳо он ҳуҷҷату маълумотро пешниҳод мекунад, ки ҳангоми расидани мол ва воситаҳои нақлиёт зарур аст (моддаи 72) ва иҷозат барои транзит бошад - дар рӯзи пешниҳоди мол ва ҳуҷҷату маълумот ба мақоми гумрук дода мешавад.

2. Агар моли транзитӣ дар маҳали дар қисми 1 ҳамин модда зикршуда аз воситаи нақлиёте, ки ҳангоми ворид намудан истифода шудааст, ба нақлиёте бор карда шавад, ки ҳангоми баровардани мол истифода мешавад, азнавборкунӣ танҳо бо иҷозати мақоми гумрук иҷозат дода мешавад. Чунин иҷозат ба интиқолдиҳанда ё экспедитор ҳангоми пешниҳод намудани ҳуҷҷату маълумоти пешбининамудаи моддаи 72 ҳамин Кодекс дода мешавад.

Мақоми гумрук танҳо дар ҳолатҳое, ки агар амалиёти молӣ нисбати моли транзитӣ боиси аз байн рафтан ё тағйирёбии хусусияти истеъмолии он мегардад, метавонад ба иҷрои амалиёти молӣ иҷозат надихад.

БОБИ 21. КОРКАРД ДАР ҚАЛАМРАВИ ГУМРУКӢ

Моддаи 173. Мазмуни низоми гумрукии коркард дар қаламрави гумрукӣ

1. Коркард дар қаламрави гумрукӣ низоми гумрукие мебошад, ки ҳангоми он моли ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон овардашуда барои мақсади иҷрои амалиёти коркард дар мӯҳлати муайяншуда (мӯҳлати коркарди мол), бо озодкунии шартии пурра аз пардохти боқҳои гумрукӣ ва андоз ва минбаъд содир намудани маҳсули коркардашуда берун аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар мӯҳлати муайян истифода мегардад.

2. Нисбати моли воридотӣ, ки таҳти низоми гумрукии коркард дар қаламрави гумрукӣ ҷойгир карда шудааст, ҳамаи мамнӯият ва маҳдудиятҳои муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон истифода бурда мешавад.

Моддаи 174. Шартҳои ҷойгир намудани мол таҳти низоми гумрукии коркард дар қаламрави гумрукӣ

1. Коркард дар қаламрави гумрукӣ дар сурати мавҷуд будани иҷозати мақоми гумрук анҷом дода мешавад (моддаи 179).

2. Коркарди мол дар қаламрави гумрукӣ иҷозат дода мешавад, агар мақомоти гумрук моли барои коркард воридшударо ба маҳсули коркард ҳаммонанд карда тавонанд (моддаи 175), ба истиснои ҳолатҳое, ки агар низоми гумрукӣ бо содироти маҳсули коркард, ки дар натиҷаи коркарди мол ҳосил шудааст ва мувофиқи моддаи 186 ҳамин Кодекс эквиваленти моли воридшуда мебошад, анҷом ёбад.

3. Таҳти низоми гумрукии коркард дар қаламрави гумрукӣ, бо риояи талабот ва шартҳои пешбининамудаи ҳамин Кодекс, метавонад моли хоричие ҷойгир карда шавад, ки пештар таҳти низомҳои дигари гумрукӣ қарор дошт.

4. Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳолатҳоро муайян менамояд, ки нисбати намудҳои муайяни моли воридшуда коркард дар қаламрави гумрукӣ иҷозат дода намешавад, инчунин ҷиҳати иҷозат додани мол барои иҷрои амалиёти коркард тибқи низоми гумрукии коркард дар қаламрави гумрукӣ, бо назардошти ҷиҳзи манфиатҳои истехсолкунандагони ватанӣ маҳдудиятҳои миқдорӣ ё арзиширо муқаррар намояд.

Моддаи 175. Ҳаммонандсозии маҳсули моли коркардшуда

1. Барои ҳаммонандсозии маҳсули моли воридотии коркардшуда метавонанд усулҳои зайле истифода шаванд, ки агар ин усулҳо вобаста ба хусусияти мол ва амалиёт оид ба коркарди мол қобили истифода бошанд:

1) аз ҷониби аризадиҳанда, коркардкунда ё шахси мансабдори мақоми гумрук гузоштани мӯҳр, штамп, маркировкаи рақамӣ ва ғайра ба моли воридшуда;

2) тавсифи пурраи моли воридшуда, суратгирӣ ва тасвири он дар масштаб;

3) муқоисаи натиҷаи таҳқиқи қошнӣ ва намунаҳои моли воридшуда ва маҳсули коркарди он;

4) истифодаи рақамҳои силсилаӣ (сериявӣ) ё дигар маркировкаи истехсолкунандаи моли воридшуда.

2. Қобили истифода будани усули ҳаммонандсозии моли барои коркард ба қаламрави гумрукӣ воридшударо бо маҳсули коркард мақоми гумрук вобаста ба хусусияти мол ва амалиёти коркарди он муқаррар менамояд.

3. Бо дархости аризадиҳанда ва розигии мақоми гумрук барои мақсадҳои гумрукӣ ҳаммонандсозии зикршуда метавонад бо роҳи пешниҳоди маълумоти дақиқ оид ба ашё, мавод, қисмҳои тақмилие, ки дар истехсолот ба кор бурда мешаванд, инчунин технологияи истехсоли маҳсули коркард ё бо роҳи назорати гумрукӣ ҳангоми амалиёти коркарди мол таъмин карда шавад.

Моддаи 176. Амалиёт доир ба коркарди мол

Амалиёт доир ба коркарди мол таҳти низоми гумрукии коркард дар қаламрави гумрукӣ амалҳои зайлро дар бар мегирад:

1) коркард ё тақмили худи мол;

2) истехсоли моли нав, аз ҷумла насб, васл ё ба қисмҳо ҷудо кардани мол;

3) таъмири мол, аз ҷумла барқарорсозӣ, ивази қисмҳои асосӣ ва барқарор кардани хусусиятҳои истеъмолӣ;

4) коркарди моле, ки барои истехсоли маҳсули моли коркардашуда мусоидат менамояд ё онро осон мекунад, ҳатто агар ин мол қисман ё пурра дар қараёни коркард мавриди истеъмол қарор гирад.

Моддаи 177. Мӯҳлати коркарди мол

1. Мӯҳлати коркарди мол аз ҷониби аризадиҳанда бо розигии мақоми гумрук муқаррар карда мешавад ва наметавонад аз ду сол зиёд бошад.

2. Муқаррар намудани мӯҳлати коркарди мол дар қаламрави гумрукӣ бо назардошти давомнокии қараёни коркарди мол ва мӯҳлате, ки барои ихтиёрдорӣ маҳсули коркарди он зарур аст, муайян карда мешавад.

3. Агар шахси барои коркард иҷозатгирифта дар мӯҳлати муайян, бе вайрон кардани талабот ва шартҳои дар ҳамин боб зикргардида, бо сабабҳои ба ӯ новобаста низоми гумрукиро ба охир расонида натавонад, бо пешниҳоди асоснокии шахси барои коркард иҷозатгирифта мӯҳлати аввалии коркард дар доираи мӯҳлати муқаррарнамудаи қисми 1 ҳамин модда тамдид карда мешавад.

4. Қараёни вақти коркарди мол аз рӯзи ҷойгир намудани он таҳти низоми гумрукии коркарди мол дар қаламрави гумрукӣ ва дар сурати бо партиаи алоҳида ворид намудани мол аз рӯзи воридоти партиаи аввали он оғоз мегардад.

Моддаи 178. Меъёри баромади маҳсули коркард

1. Меъёри баромади маҳсули коркард (миқдор ё таркиби фоизи маҳсули коркард, ки дар натиҷаи коркарди миқдори муайяни моли овардашуда ҳосил шудааст) аз ҷониби аризадиҳанда бо розигии мақоми гумрук бо назардошти шароити воқеие, ки мол мавриди коркард қарор мегирад ба истиснои ҳолатҳои дар қисми 3 ҳамин модда пешбиншуда муайян карда мешавад.

2. Ҳангоми мувофиқаи миқдори баромади маҳсули коркардшуда мақоми гумрук ҳулосаи ташкилотҳои экспертиро (аз ҷумла лабораторияҳои гумрукиро), ки ба қараёни мушаххаси технологӣ асос ёфтааст, ба инobat мегирад.

3. Агар амалиёт оид ба коркарди моли дорои хусусияти доимӣ маълуман мувофиқи шартҳои муайяни техникӣ иҷро шуда, боиси истехсоли маҳсули коркарди сифатан бетағйир гардад, мақомоти давлатии аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ваколатдоршуда барои мақсади гумрукӣ меъёри стандартии баромади маҳсули коркардро муқаррар мекунад.

4. Тавсиф, сифат ва миқдори маҳсули коркард баъди мувофиқаи баромади ниҳоми маҳсули коркардшуда пурра муайян карда мешавад.

Моддаи 179. Рухсатнома барои коркарди мол дар қаламрави гумрукӣ

1. Барои коркарди мол дар қаламрави гумрукӣ ҳар як шахси манфиатдори ватанӣ, аз ҷумла шахсе, ки мустақиман амалиёти коркарди маҳсулотро анҷом намедихад, метавонад рухсатнома гирад.

2. Рухсатномаи коркарди мол аз ҷониби мақоми гумрук дар асоси аризаи шахси манфиатдор дода мешавад.

3. Дар рухсатномаи коркарди мол инҳо зикр карда мешаванд:

1) тавсиф, сифат ва миқдори маҳсулоте, ки барои коркард таъин гардидааст ва маҳсули коркардшудаи он;

2) амалиёти вобаста ба коркарди мол ва тарзи иҷрои он;

3) меъёри баромади маҳсули коркард;

4) усулҳои ҳаммонандсозии моли воридшуда бо маҳсули коркард;

5) мӯҳлати коркарди мол;

6) дигар маълумоте, ки аз ҷониби мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ муайян карда мешавад ва барои мақсадҳои гумрукӣ зарур аст.

Намунаи рухсатномаро барои коркарди мол мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ муайян менамояд.

4. Рухсатнома барои коркарди мол дар мӯҳлати муайяншудаи коркарди мол амал мекунад.

5. Шахсе, ки барои коркарди мол рухсатнома гирифтааст, дар мӯҳлати амали он ҳуқуқ дорад онро бо иҷозати хаттии мақоми гумрук (моддаи 61) ба шахси дигари ватанӣ супорад, ба шарте ки ин шахс ўҳдадор шавад, ки минбаъд низ талабот ва шартҳои дар моддаҳои 173 - 180 ҳамин Кодекс муқарраршударо риоя менамояд. Ҳамзамон шахсе, ки барои коркарди мол рухсатнома гирифтааст, бояд ба мақоми гумрук оид ба иҷрои талабот ва шартҳои муқаррарнамудаи ҳамин модда барои даврае, ки мол мутобиқи низоми гумрукии коркарди мол дар қаламрави гумруки истифода шудааст, ҳисобот диҳад, инчунин агар мутобиқи ҳамин Кодекс дар ин давра ҳолатҳои ба миён оянд, ки пардохти бочҳои гумруки ва андозро тақозо мекунад, бочҳои гумруки ва андозро пардозад.

Шахсе, ки ба ў барои коркарди мол рухсатнома дода шудааст, бояд ўҳдадор шавад, ки талабот ва шартҳои мувофиқи ҳамин боб муқарраргардидаро риоя менамояд, инчунин агар риояи низоми гумруки бо кафолат таъмин бошад (моддаи 160), ҳуҷҷатҳои заруриро ба номи худ ба расмият дарорад. Шахси мазкур аз рӯзи аз ҷониби мақоми гумрук қабул намудани қарор дар бораи додани рухсатнома барои коркарди мол дорои ҳуқуқ ва ўҳдадорӣ мебошад, ки ҳамин Кодекс нисбати шахси барои коркарди мол рухсатнома гирифта муқаррар намудааст.

6. Бо шартҳои аз ҷониби аризадиханда риоя гардидани талабот ва шартҳои муқаррарнамудаи ҳамин боб рухсатнома барои коркарди мол метавонад то овардани мол ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва баъди он дода шавад.

7. Шахсе, ки барои коркарди мол рухсатнома гирифтааст, мутобиқи қисми 2 моддаи 350 ҳамин Кодекс барои пардохти бочҳои гумруки ва андоз масъул мебошад.

Моддаи 180. Тартиби додани рухсатномаи коркарди мол

1. Барои гирифтани рухсатномаи коркарди мол ба мақоми гумрук аризаи дорои чунин маълумот пешниҳод мешавад:

- 1) дар бораи аризадиханда;
- 2) дар бораи шахсе (шахсоне), ки мустақиман амалиёти коркарди молро иҷро менамояд;
- 3) дар бораи моле, ки барои коркард таъин гардидааст, маҳсули коркард, инчунин партову пасмондаҳо;
- 4) дар бораи амалиёт оид ба коркарди мол, тарз ва мӯҳлати иҷрои он;
- 5) дар бораи ҷойгиршавии иқтидорҳои истеҳсолие, ки тавассути онҳо амалиёти коркарди мол иҷро карда мешавад;
- 6) дар бораи меъёри маҳсули коркард;
- 7) дар бораи усулҳои ҳаммонандсозии моли воридшуда бо маҳсули коркард;
- 8) дар бораи ивази моли воридшуда бо моли эквивалентӣ;
- 9) дар бораи мӯҳлати коркарди мол.

2. Намунаи ариза ва тарзи пешниҳоди дорои маълумоте, ки дар он мебошад, аз ҷониби мақоми ваколатдор оид ба фаъолияти гумруки муқаррар карда мешавад.

Ба ариза ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи маълумоти арзшуда замима мегардад.

3. Мақоми гумрук ариза ва ҳуҷҷатҳои замимагардидаро дар давоми 30 рӯзи гирифтани он баррасӣ менамояд. Дар ин муддат мақоми гумрук риояи талабот ва шартҳои муқарраргардидаро тафтиш намуда, оид ба мувофиқаи меъёри арзшудаи маҳсули коркард ва мӯҳлати коркарди мол қарор қабул мекунад.

Мақоми гумрук ҳуқуқ дорад аз шахсони сеюм, инчунин аз мақомоти давлатӣ ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи маълумоти дар қисми 1 ҳамин модда зикргардидаро дархост намояд. Шахсони зикргардида дар давоми 10 рӯзи гирифтани дархост вазифадоранд ҳуҷҷатҳои талабшударо пешниҳод намоянд. Ҳамзамон мақоми гумрук ҳуқуқ дорад мӯҳлати баррасии аризаро то ду моҳ аз рӯзи қабул тамдид намояд.

Рухсатнома барои коркарди мол ва ҳуҷҷатҳои ба он замимашуда аз ҷониби мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумруки ба қайд гирифта мешавад. Ҳангоми риоя накардани талабот ва шартҳои муқарраршуда мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумруки ҳуқуқ дорад рухсатномаи коркарди молро надихад.

4. Ба сифати ариза барои коркарди мол декларатсияи гумруки оид ба ҷойгирони мол таҳти низоми гумрукии коркарди мол дар қаламрави гумруки истифода бурда мешавад, ба шарте ки ҳангоми воридоти мол ва содироти минбаъдаи маҳсули коркардшуда он ҳамзамон ба ҳамон як мақоми гумрук пешниҳод гардида, ба расмият дароварда шавад, агар:

- 1) мақсади таҳти низоми гумрукии коркарди мол дар қаламрави гумруки қарор додани он аз таъмир, аз ҷумла таъмири ройгон иборат бошад;
- 2) арзиши гумрукии моле, ки таҳти низоми гумрукии коркарди мол дар қаламрави гумруки қарор дорад, набояд аз ҳаҷми 600 - **нишондиханда**

барои ҳисобҳо зиёд бошад;

3) пасмондаи моли қаблан овардашуда мутобиқи қисми 1 моддаи 184 ҳамин Кодекс таҳти низоми гумрукии коркарди мол дар қаламрави гумруки ҷой дода шавад.

5. Агар ба сифати ариза барои коркарди мол декларатсияи гумруки истифода шавад, мӯҳлати баррасии он набояд аз мӯҳлати тафтиши декларатсияи гумруки, ки қисми 1 моддаи 400 ҳамин Кодекс муқаррар кардааст, зиёд бошад.

6. Мақоми гумрук танҳо дар ҳолате, ки агар аризадиханда ҳангоми пешниҳоди он талабот ва шартҳои муқаррарнамудаи моддаҳои 173 - 180 ҳамин Кодексро иҷро накунад, инчунин ҳангоми аз ҷониби мақоми гумрук қабул намудани қарори мувофиқа накардани меъёри арзшудаи маҳсули коркард ва мӯҳлати коркарди мол додани рухсатномаро рад менамояд.

Надодани рухсатнома барои коркарди мол аз ҷониби мақоми гумрук бояд асоснок карда шуда, сабаби он зикр гардад. Оиди надодани рухсатнома аризадиханда хаттӣ огоҳ карда мешавад.

Моддаи 181. Бозхондани рухсатнома барои коркарди мол

1. Рухсатномаи барои коркарди мол додашуда аз ҷониби мақоми гумрук бозхонда мешавад, агар ҷойгир намудани мол таҳти низоми гумрукии коркарди мол дар қаламрави гумруки дар асоси қисми 4 моддаи 174 ҳамин Кодекс мутобиқи санадҳои меъёри ҳуқуқи Ҷумҳурии Тоҷикистон иҷозат дода нашавад.

2. Қарор дар бораи бозхондани рухсатнома аз рӯзи эътибори қонунӣ пайдо кардани санади дахлдори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон амал мекунад.

3. Ҳангоми бозхондани рухсатномаи барои коркарди мол таҳти низоми гумрукии коркарди мол дар қаламрави гумруки додашуда тибқи рухсатномаи бозхондашуда коркарди мол рухсат дода намешавад ва нисбати моле, ки то бозхондани рухсатнома таҳти низоми гумрукии коркарди мол дар қаламрави гумруки қарор дорад, мувофиқи ҳамина боб ба охир расонидани низоми гумрукии мазкур иҷозат дода мешавад.

4. Намунаи бозхондани рухсатнома барои коркарди мол аз ҷониби мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумруки муқаррар карда мешавад.

Моддаи 182. Озод намудани маҳсули коркард аз бочи гумрукии содиротӣ ва ҷорӣ намудани мамнӯият ва маҳдудиятҳо нисбати маҳсули коркард

1. Ҳангоми содироти маҳсули коркард аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон боҷҳои гумрукии содиротӣ пардохта намешаванд.

2. Нисбати содироти маҳсули коркард ҳамаи мамнӯият ва маҳдудиятҳои муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон татбиқ мегарданд.

Моддаи 183. Партовҳои коркарди мол

1. Нисбати партовҳои, ки дар натиҷаи коркарди мол дар қаламрави гумруки ба вуҷуд меоянд, боҷҳои гумруки ва андоз пардохта мешаванд, чуноне, ки агар ин партовҳо дар ҳама ҳолат ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ворид карда шудаанд, ба истиснои ҳолатҳое, ки ин партовҳо аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон бароварда шудаанд ё дар шакле коркард шудаанд, ки барои истифодаи тиҷорати минбаъда дар қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон корношоам мебошанд ва наметавонанд бо усули аз нигоҳи иқтисодӣ судманд ба ҳолати аввалаашон баргардонида шаванд.

Партовҳои, ки аз онҳо боҷҳои гумруки ва андоз ситонида мешаванд, бояд декларатсия карда шаванд.

2. Бо мақсади ситонидани боҷҳои гумруки ва андоз партовҳо чун моли ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон воридгардида ҳисоб карда мешаванд.

Арзиши гумрукии партовҳо мутобиқи қонунгузори андози Ҷумҳурии Тоҷикистон, бо назардошти мушаххасоти муқарраркардаи қисми 3 ҳамина модда муайян карда мешавад.

3. Ҳангоми муайян карда натавонистани арзиши гумрукии партовҳо бо усули нархи аҳдномавии моли овардашуда, усули арзиши аҳдномавӣ ба моли шабех ё усули арзиши моли ҳамчун мутобиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон, арзиши гумрукии партовҳо бо яке аз арзишҳои зерин муайян карда мешавад:

1) нархи фурӯши партовҳо ҳангоми фурӯши ибтидоии онҳо дар қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба харидоре, ки бо ягон аъзои муомилот оид ба коркарди мол алоқаманд нест;

2) нархи фурӯши моли шабех ё ҳамчун партовҳо, агар ин мол дар натиҷаи коркарди шабех, бо истифодаи низоми гумрукии коркарди мол дар қаламрави гумруки истеҳсол шуда бошад ва агар нархи фурӯш ҳангоми фурӯши ибтидоии он дар қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба харидоре, ки бо ягон аъзои муомилот оид ба коркарди мол алоқаманд нест;

3) нархи аҳдномавии моле, ки ба нархи партовҳо шабех ё ҳамчун мебошад, агар ин мол ҳамчун моли содиротӣ ба Ҷумҳурии Тоҷикистон фурӯхта шуда бошад ва ба Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ҳама вақт ё тақрибан дар ҳама вақте, ки декларатсияи партовҳо сурат гирифтааст, ворид карда шуда бошад;

4) нархи фурӯши моли ба партовҳо шабех ё ҳамчун дар бозори дохилии Ҷумҳурии Тоҷикистон байни фурӯшандаю харидори ба ҳамдигар вобастагӣ надошта, бо тарҳи андозҳое, ки ҳангоми фурӯши мол дар Ҷумҳурии Тоҷикистон пардохта мешавад.

Моддаи 184. Пасмондаҳои коркарди мол

1. Пасмондаи моли таҳти низоми гумрукии коркарди мол дар қаламрави гумруки ҷойгир шударо аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо пардохти боҷҳои гумрукии содиротӣ баровардан ё таҳти низоми гумрукии коркарди мол дар қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон қарор додан мумкин аст.

2. Аз пасмондаи бароварданашуда маблағи бочу андозҳои воридотии гумруки ситонида мешавад, чуноне, ки агар ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ҳама шакл ворид шуда бошад.

Пасмондаҳое, ки барои онҳо боҷҳои гумруки ва андоз пардохта мешаванд, бояд декларатсия карда шаванд.

Маблағи боҷҳои гумруки ва андоз бо назардошти ҳаҷми миқдор ё арзиши пасмондаҳо мутаносибан ба маблағи боҷҳои гумруки ва андоз муайян карда мешавад, чуноне, ки агар моли дар натиҷаи коркарди он чунин пасмондаҳо ҳосилшуда дар рӯзи таҳти низоми гумрукии коркарди мол дар қаламрави гумруки ба муомилоти озод бароварда шуда бошад.

Моддаи 185. Анҷом ва боздошти низоми гумруки

1. Дар муҳлати на дертар аз рӯзи анҷоми муҳлати коркард (моддаи 177) низоми гумрукии коркарди мол дар қаламрави гумруки бояд бо содироти маҳсули коркард аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон анҷом ёбад ё моли воридшуда ва маҳсули коркарди он таҳти низоми дигари гумруки ҷойгир карда шавад.

2. Агар маҳсули коркард аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо якҷанд партия бароварда шавад, муқоисаи ниҳоми миқдори маҳсули коркарди дар рухсатномаи коркарди мол (моддаи 179) зикршуда метавонад давра ба давра, баъди баровардани маҳсули коркард, ақаллан дар се моҳ як маротиба ва дар давоми 30 рӯзи баровардани партияи охирини маҳсули коркард гузаронида шавад. Агар дар натиҷаи чунин муқоиса шахсе, ки рухсатномаи коркардро дар қаламрави гумруки гирифтааст, боҷҳои гумруки ва андоз супорад, аз чунин маблағи пардохтҳои гумрукии фоиз ситонида намешавад, ба шарте агар пардохт дар давоми 10 рӯзи ба таври ҳаттӣ қабул шудани қарори мақоми гумрук оид ба зарурияти пардохти зикршуда анҷом дода шавад. Мақоми гумрук дар рӯзи дигари қабули қарор ба шахсе, ки рухсатномаи коркарди молро гирифтааст, оид ба зарурияти пардохти боҷҳои гумруки ва андоз огоҳинома мефиристад.

3. Низоми гумрукии коркарди мол дар қаламрави гумрукӣ метавонад бо иҷозат додани моли барои коркард овардашуда ва (ё) маҳсули коркарди онҳо барои муомилоти озод ё ҷойгир намудани онҳо таҳти дигар низоми гумрукӣ, бо риояи шарту талаботи муқарраркардаи ҳамин Кодекс анҷом ёбад.

4. Бо иҷозат додани моли барои коркард овардашуда ва (ё) маҳсули коркарди онҳо барои муомилоти озод маблағҳои бочҳои гумрукӣ ва андоз тарзе пардохта мешаванд, ки агар моли овардашуда дар рӯзи ҷойгир намудани мол таҳти низоми гумрукии коркарди мол дар қаламрави гумрукӣ қарор гирифта бошад, инчунин фоизҳо аз маблағи зикршуда дар ҳаҷми муқарраркардаи Кодекси андози Ҷумҳурии Тоҷикистон тарзе пардохта мешаванд, ки агар нисбати ин маблағҳо аз рӯзи ҷойгир намудани мол таҳти низоми гумрукии коркарди мол дар қаламрави гумрукӣ мӯҳлат дароз карда шудааст.

5. Бо талаби шахси манфиатдор амали низоми гумрукии коркарди мол дар қаламрави гумрукӣ мумкин аст дар чунин ҳолатҳо боздошта шавад:

1) ҳангоми ҷойгир намудани маҳсули коркард дар анбори гумрукӣ мутобиқи қисми 3 моддаи 217 ҳамин Кодекс;

2) ҳангоми ҷойгир намудани маҳсули коркард таҳти дигар низомҳои гумрукие, ки иҷозат барои муомилоти озодро пешбинӣ наменамоянд.

6. Боздоштани амали низоми гумрукии коркарди мол дар қаламрави гумрукӣ боиси боздоштани мӯҳлати коркарди мол мегардад (моддаи 177). Фоиз ва бочу андозҳо, ки мутобиқи ҳамин модда дар назар дошта шудааст, дар давраи боздоштани амали низоми гумрукии коркарди мол дар қаламрави гумрукӣ ҳисобӣ ва пардохт карда намешаванд.

Дар давраи боздоштани амали низоми гумрукии коркарди мол дар қаламрави гумрукӣ иҷрои амалиёт оид ба коркарди мол (моддаи 176) иҷозат дода намешавад.

7. Низоми гумрукии коркарди мол дар қаламрави гумрукӣ метавонад ҳангоми бе тағйир баровардани моли овардашуда низ хотима ёбад (бо усули резспорт).

Моддаи 186. Чуброни баробарзиш (эквивалентӣ)

1. Бо иҷозати мақоми гумрук мол овардашудае, ки таҳти низоми гумрукии коркарди мол дар қаламрави гумрукӣ ҷойгир шудааст, метавонад бо дигар мол, аз ҷумла бо моли ватанӣ иваз карда шавад, агар он тибқи намуд, сифат ва хусусияти техникӣ ба моли овардашуда монанд бошад (чуброни баробарзиш).

2. Маҳсулоте, ки дар натиҷаи коркарди моли баробарзиш ҳосил шудааст, мутобиқи муқаррароти ҳамин боб, ҳамчун маҳсули коркарди моли овардашуда баррасӣ мегардад.

3. Моли баробарзиш бо мақсадҳои гумрукӣ дорои статуси моли овардашуда буда, моли овардашуда бошад - статуси моли баробарзиширо дорад.

4. Агар чуброни баробарзиш иҷозат дода шавад, содироти моли коркардшуда бо шартӣ будани рухсатномаи коркард то овардани мол барои коркард ба қаламрави гумрукӣ иҷозат дода мешавад. Барои воридоти чунин мол мақомоти гумрук мӯҳлат муқаррар наменамоянд.

БОБИ 22. КОРКАРД БАРОИ МУОМИЛОТИ ОЗОД

Моддаи 187. Мазмуни низоми гумрукии коркард барои муомилоти озод

1. Коркард барои муомилоти озод низоми гумрукие мебошад, ки мувофиқи он моли ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон овардашуда бо мақсади иҷрои амалиёти коркард дар мӯҳлати муайяншуда (мӯҳлати коркарди мол), бо пурра шартан озод кардан аз бочи гумрукӣ ва баровардани маҳсули коркардшуда барои муомилоти озод бо пардохти бочҳои гумрукӣ тибқи ставкаҳои, ки нисбати маҳсули коркард қабул карда шудааст, истифода бурда мешавад.

2. Нисбати моле, ки таҳти низоми гумрукии коркард барои муомилоти озод ҷойгир шудааст, ҳамаи мамнӯият ва маҳдудиятҳои муқарраркардаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон истифода бурда намешаванд.

Моддаи 188. Шартҳои ҷойгир намудани мол таҳти низоми гумрукии коркард барои муомилоти озод

1. Мол таҳти низоми гумрукии коркард барои муомилоти озод бо шартҳои зерин иҷозат дода мешавад:

1) агар рухсатномаи мақоми гумрук мавҷуд бошад (моддаи 192);

2) пешниҳоди хулосаи мақоми давлатии ваколатдор оид ба меъёри маҳсули коркард тибқи намунаи муқаррарнамудаи мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ бо мувофиқаи мақоми давлатии ваколатдор;

3) ҳаммонандсозии маҳсули коркард бо моли хориҷӣ аз ҷониби мақомоти гумрук (моддаи 189);

4) таъмини иҷрои талаботи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон, аз ҷумла таъмини имконнопазирии гирифтани молу маҳсули коркард бидуни назорати гумрукӣ, фароҳам овардани шароит барои назорати гумрукӣ, таъмини дастрасии мақомоти гумрук ба мол, ҳисоби мол ва иҷрои амалиёт бо онҳо, инчунин додани ҳисобот;

5) имконнопазирии барқарор намудани маҳсули коркард ба ҳолати ибтидоӣ бо усули аз нигоҳи иқтисодӣ судманд;

6) маблағи бочҳои гумрукии барои маҳсули коркард пардохташаванда аз маблағе, ки дар рӯзи ҷойгир намудани мол таҳти низоми гумрукии коркарди мол барои муомилоти озод бояд пардохта шавад, камтар аст, чуноне агар онҳо барои муомилоти озод иҷозат дода мешуданд;

7) воридоти мол барои коркард аз ҷониби шахсе, ки мустақиман ба коркарди мол машғул мебошад.

2. Низоми гумрукии коркард барои муомилоти озод аз ҷониби шахсе арз карда мешавад, ки мутобиқи ҳамин Кодекс ба сифати декларант баромад карда метавонад.

3. Моли хориҷие, ки пештар таҳти низомҳои дигари гумрукӣ қарор дошт, бо риояи талабот ва шартҳои пешбининамудаи ҳамин Кодекс метавонад таҳти низоми гумрукии коркард барои муомилоти озод ҷойгир карда шавад.

4. Рӯйхати молеро, ки таҳти низоми гумрукии коркард барои муомилоти озод ҷойгир намудан мумкин нест, Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян мекунад.

Моддаи 189. Ҳаммонандсозии мол дар маҳсули коркарди он

Ҳангоми ҳаммонандсозии мол ба маҳсули коркарди он усулҳои пешбининамудаи моддаи 175 ҳамин Кодекс истифода бурда мешаванд.

Моддаи 190. Амалиёт доир ба коркарди мол

Амалиёт доир ба коркарди мол таҳти низоми гумрукии коркарди мол барои муомилоти озод амали зайлро дар бар мегирад:

- 1) коркард ва такмили ҳуди мол;
- 2) истеҳсоли моли нав, аз ҷумла васл, насб ё ба қисмҳо ҷудо кардани мол.

Моддаи 191. Мӯҳлати коркарди мол

1. Мӯҳлати коркарди мол бо розигии мақоми гумрук аз ҷониби аризадиҳанда муқаррар карда мешавад ва наметавонад аз як сол зиёд бошад.
2. Мӯҳлати коркарди мол барои муомилоти озод бо назардошти давомнокии қараёни коркарди он муқаррар карда мешавад.
3. Агар шахси барои коркард иҷозатгирифта ба вайрон кардани талабот ва шартҳои дар ҳамин боб зикргардида натавонад дар мӯҳлати муайян бо сабабҳои ба ӯ новобаста низоми гумрукиро ба охир расонад, тибқи аризаи асосноки шахси барои коркард иҷозатгирифта мӯҳлати ибтидоии коркард дар доираи мӯҳлатҳои муқаррарнамудаи қисми 1 ҳамин модда дароз карда мешавад.
4. Мӯҳлати коркарди мол аз рӯзи ҷойгир намудани он таҳти низоми гумрукии коркарди мол барои муомилоти озод ва ҳангоми қисман ворид намудани мол аз рӯзи воридоти партияи аввали он оғоз мегардад.

Моддаи 192. Рухсатномаи коркарди мол барои муомилоти озод

1. Рухсатномаи коркарди мол барои муомилоти озод аз ҷониби мақоми гумрук дар асоси аризаи декларант дода мешавад (қисми 1 моддаи 193).
2. Дар рухсатнома инҳо зикр карда мешаванд:
 - 1) тавсиф, сифат ва миқдори моли барои коркард воридшуда ва маҳсули коркарди он;
 - 2) амалиёт нисбати коркарди мол ва усули иҷрои он;
 - 3) меъёри маҳсули коркард;
 - 4) усулҳои ҳаммонандсозии маҳсули моли воридотии коркардшуда;
 - 5) мӯҳлати коркарди мол;
 - 6) дигар маълумоте, ки аз ҷониби мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукии муайян карда мешавад ва барои мақсади гумрукии зарур аст.
3. Намунаи рухсатнома барои коркарди мол аз ҷониби мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукии муқаррар карда мешавад.
3. Рухсатнома барои коркарди мол дар мӯҳлати муайяншудаи коркарди мол амал мекунад.
4. Рухсатнома барои коркарди мол то ҷойгир намудани мол таҳти низоми гумрукии коркарди мол барои муомилоти озод дода мешавад.
5. Рухсатномаи гирифтаро ба шахси дигар додан мумкин нест.
6. Мутобиқи қисми 2 моддаи 350 ҳамин Кодекс шахсе, ки барои коркарди мол рухсатнома гирифтааст, барои пардохти бочҳои гумрукии ва андоз масъул мебошад.

Моддаи 193. Тартиби додани рухсатномаи коркарди мол

1. Барои гирифтани рухсатномаи коркарди мол ба мақоми гумрук аризаи дорои чунин маълумот дода мешавад:
 - 1) дар бораи аризадиҳанда;
 - 2) дар бораи шахсе (шахсоне), ки мустақиман амалиёти коркарди молро иҷро менамояд;
 - 3) дар бораи моле, ки барои коркард таъин гардидааст, маҳсули коркард, инчунин партову пасмондаҳо;
 - 4) дар бораи амалиёт оид ба коркарди мол, усул ва мӯҳлати иҷрои он;
 - 5) дар бораи маҳали ҷойгиршавии иқтидорҳои истеҳсолие, ки тавассути онҳо амалиёти коркарди мол иҷро карда мешавад;
 - 6) дар бораи меъёри маҳсули коркард;
 - 7) дар бораи усулҳои ҳаммонандсозии маҳсули моли воридотии коркардшуда;
 - 8) дар бораи мӯҳлати коркарди мол.
2. Намунаи ариза ва пешниҳоди маълумоте, ки дар онҳо мебошанд, аз ҷониби мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукии муқаррар карда мешавад.

Ба ариза ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи маълумоти пешниҳодшуда замима мегардад.
3. Мақоми гумрук ариза ва ҳуҷҷатҳои ба он замимагардидаро дар давоми 30 рӯзи қабули онҳо баррасӣ менамояд. Дар давоми ин мӯҳлат мақоми гумрук риояи талабот ва шартҳои муқарраргардидаро тафтиш менамояд, инчунин оид ба мувофиқаи мӯҳлати коркарди мол меъёри маҳсули коркарди он, ки мутобиқи қоидаҳои муқаррарнамудаи моддаи 178 ҳамин Кодекс муайян карда мешавад, қарор қабул мекунад.

Мақоми гумрук ҳуқуқ дорад аз шахсони сеюм, инчунин аз мақомоти давлатӣ ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи маълумоти дар қисми 1 ҳамин модда зикргардидаро талаб намояд. Ин шахсон вазифадоранд дар давоми 10 рӯзи гирифтани дархост ҳуҷҷатҳои талабшударо пешниҳод намојанд. Ҳамзамон мақоми гумрук ҳуқуқ дорад мӯҳлати баррасии аризаро аз рӯзи қабул карда гирифтани он то ду моҳ дароз кунад.
- Рухсатнома барои коркарди мол ва ҳуҷҷатҳои ба он замимашуда аз ҷониби мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукии ба қайд гирифта мешавад. Ҳангоми риояи накардани талабот ва шартҳои муқарраршуда мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукии ҳуқуқ дорад додани рухсатномаи коркарди молро рад намојанд.
4. Мақоми гумрук танҳо дар ҳолате, ки агар ҳангоми додани ариза аризадиҳанда талабот ва шартҳои муқаррарнамудаи моддаҳои 187 - 193 ҳамин Кодексро иҷро накунад, инчунин ҳангоми аз ҷониби мақоми гумрук қабул намудани қарори мувофиқа нашудани маълумоти арзшуда метавонад рухсатнома надиҳад.
- Надодани рухсатнома барои коркарди мол аз ҷониби мақоми гумрук бояд асоснок карда шавад. Оид ба надодани рухсатнома аризадиҳанда ҳатти оғох карда мешавад.

Моддаи 194. Партовҳо ва пасмондаҳо

Нисбати партовҳое, ки дар натиҷаи коркарди мол барои муомилоти озод ба вучуд меояд, инчунин пасмондаи моли таҳти низоми гумрукии коркарди мол барои муомилоти озод қарордошта қоидаҳои пешбиниамудаи моддаҳои 183 ва 184 ҳамин Кодекс татбиқ мешаванд.

Моддаи 195. Анҷоми низоми гумрукии коркард барои муомилоти озод

1. Низоми гумрукии коркард барои муомилоти озод баъди иҷозати маҳсули коркард барои муомилоти озод анҷом меёбад. Ҳангоми иҷозати маҳсули коркард барои муомилоти озод боҷҳои гумрукӣ бо назардошти ставкаҳои барои маҳсули коркард муайяншуда ҳисоб карда мешаванд. Арзиши гумрукӣ ва миқдори маҳсули коркард дар рӯзи иҷозат додани онҳо барои муомилоти озод муайян карда мешавад.

2. **Дар мавридҳои истисноӣ ва бо тартиби муайяннамудаи мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ низоми гумрукии коркард барои муомилоти озод баъди бо риояи шартҳои барои интиҳоб ва (ё) иваз намудани низомҳои гумрукӣ пешбини намудаи ҳамин Кодекс таҳти низоми гумрукии дигар қорор додани маҳсули коркард низ анҷом меёбад. (ҚҶТ аз 03.07.2012с., №845)**

Моддаи 196. Хусусиятҳои истифодаи ставкаҳои боҷи гумрукӣ нисбати маҳсули коркард

Нисбати маҳсули коркард ставкаи боҷҳои гумрукии мамлакате истифода бурда мешавад, ки моли барои коркард овардашударо истеҳсол намудааст. Агар дар қараёни коркард моли хориҷие истифода шавад, ки мамлакатҳои гуногун истеҳсол намудаанд, ставкаи боҷҳои гумрукӣ бо назардошти хусусиятҳои зайл татбиқ карда мешавад:

1) агар дар натиҷаи коркард коди таснифоти тибқи Номгуи молҳои фаъолияти иқтисодии хориҷӣ дар сатҳи ҳама гуна чор нишони аввал тағйир ёфта бошад, нисбати маҳсули коркард ставкаи боҷҳои гумрукӣ ҳамчун нисбати моли воридотии мамлакатҳое истифода мегардад, ки Ҷумҳурии Тоҷикистон бо онҳо дар муносибатҳои тиҷоратӣ сиёсӣ низоми ба миллат нисбатан мусоидаткунандаро фароҳам овардааст;

2) дар дигар ҳолатҳо ставкаи боҷҳои гумрукӣ тибқи кишвари истеҳсолкардаи моли хориҷие татбиқ мегардад, ки арзиши гумрукии он нисбатан баланд аст.

БОБИ 23. КОРКАРД БЕРУН АЗ ҚАЛАМРАВИ ГУМРУКӢ**Моддаи 197. Мазмуни низоми гумрукии коркард берун аз қаламрави гумрукӣ**

1. Коркард берун аз қаламрави гумрукӣ низоми гумрукие мебошад, ки мувофиқи он моли ватанӣ аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо мақсади иҷрои амалиёти коркард дар муҳлати муайяншуда (муҳлати коркард) бароварда шуда, минбаъд маҳсули коркарди он бо қисман ё пурра озод намудан аз боҷҳои гумрукӣ ва андоз мувофиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон ворид карда мешавад.

2. Мол аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон мувофиқи низоми гумрукии коркард берун аз қаламрави гумрукӣ бо шартан пурра озод намудан аз боҷҳои содиротӣ бароварда мешавад. Нисбати моли содиршаванда мамнӯият ва маҳдудиятҳои дорои хусусияти иқтисодии муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон истифода бурда намешаванд.

3. Ҳангоми содироти мол мувофиқи низоми гумрукии коркард берун аз қаламрави гумрукӣ он аз пардохти андозҳои дохилӣ озод карда намешавад ва инчунин андозҳои дохилӣ баргардонида ё чуброн карда намешаванд.

Моддаи 198. Шартҳои қойғир намудани мол таҳти низоми гумрук коркард берун аз қаламрави гумрукӣ

1. Коркард берун аз қаламрави гумрукӣ бо рухсатномаи мақоми гумрук иҷозат дода мешавад (моддаи 203).

2. Агар мақоми гумрук моли содиршударо бо маҳсули коркардшуда ҳаммонанд карда тавонад (моддаи 199), коркард берун аз қаламрави гумрукӣ иҷозат дода мешавад, ба истисноӣ ҳолатҳое ки иваз кардани маҳсули коркард ба моли хориҷӣ мувофиқи моддаи 206 ҳамин Кодекс амалӣ карда шуда бошад.

3. Барои қойғиронии мол таҳти низоми гумрукии коркард берун аз қаламрави гумрукӣ мол барои мақсадҳои гумрукӣ бояд дорои статуси иҷозат ба муомилоти озод ё дар Ҷумҳурии Тоҷикистон истеҳсол шуда бошад. Таҳти низоми гумрукии коркард берун аз қаламрави гумрукӣ қарор додани моле иҷозат дода мешавад, ки нисбати он имтиёз оид ба пардохти боҷҳои гумрукӣ ва андоз, мутобиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон фароҳам оварда шудааст, агар ин амалиёт оид ба коркарди мол аз таъмир иборат бошад.

4. Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳуқуқ дорад ҳолатҳое муайян намояд, ки коркарди мол берун аз қаламрави гумрукӣ нисбати баъзе намудҳои муайяни мол манъ карда шавад, инчунин нисбати иҷозати мол барои амалиёти коркард берун аз қаламрави гумрукӣ, бо назардошти ҳимояи манфиати истеҳсолкунандагони ватанӣ маҳдудиятҳои арзишӣ ё миқдориро муқаррар намояд. Ин мамнӯият ва маҳдудиятҳо мутобиқи моддаи 4 ҳамин Кодекс дар амал татбиқ мегарданд.

Моддаи 199. Ҳаммонандсозии мол бо маҳсули коркард

1. Барои ҳаммонандсозии моли содиротӣ ва маҳсули коркарди он усулҳои зайл истифода мешаванд, агар ин усулҳо бо назардошти хусусияти мол ва амалиёти вобаста ба коркарди он қобили қабул бошанд:

1) аз ҷониби аризадиҳанда ё шахси мансабдори мақоми гумрук гузоштани мӯҳр, штамп, маркировкаи рақамӣ ва ғайра ба маҳсулотии содиротӣ;

2) тавсифи пурраи моли содиротӣ, суратгирӣ ва тасвири он дар масштаб;

3) муқоисаи натиҷаи таҳқиқи пешакии чошнӣ ва намунаи моли овардашуда ва маҳсули коркарди он;

4) истифодаи рақамҳои силсилавӣ ё дигар тамғаҳои истеҳсолкунандаи моли содиршуда;

5) тасдиқи далелнокии он, ки моли содиротӣ таҳти амалиёти коркард қарор гирифтааст;

6) усулҳои дигари ҳаммонандсозии мол, ки истифодаи технологияи замонавиро дар назар дорад.

2. Қобили қабул будани усули арзшудаи ҳаммонандсозии маҳсули моли барои коркарди берун аз қаламрави гумрукӣ содиршударо мақоми гумрук бо назардошти хусусияти мол ва анҷом додани амалиёти коркарди он муқаррар менамояд.

3. Бо дархости аризадиҳанда ва розигии мақоми гумрук ҳаммонандсозии зикршуда барои мақсадҳои гумрукӣ бо роҳи таҳқиқи маълумоти муфассали пешниҳодшуда оид ба ашё, мавод ва қисмҳои тақмилие, ки дар истеҳсолоти истифода мешаванд, инчунин технологияи истеҳсоли маҳсули коркард таъмин карда мешавад.

Моддаи 200. Амалиёт доир ба коркарди мол

Амалиёт доир ба коркарди мол ҳангоми низоми гумрукии коркард берун аз қаламрави гумрукӣ амали зайлро дар бар мегирад:

- 1) коркард ва тақмили худи мол;
- 2) истеҳсоли моли нав, аз ҷумла насб, васл ё ба қисмҳои ҷудо кардани он;
- 3) таъмири мол, аз ҷумла барқарорсозӣ, иваз кардани қисмҳои таркибӣ ва барқарорсозии хусусияти истеъмолии он;

Моддаи 201. Мӯҳлати коркарди мол

1. Мӯҳлати коркарди мол бо розигии мақоми гумрук аз ҷониби декларант муқаррар карда мешавад ва наметавонад аз ду сол бештар бошад.
2. Мӯҳлати коркарди мол берун аз қаламрави гумрукӣ бо назардошти давомнокии чараёни коркарди мол, мӯҳлате, ки барои интиқоли маҳсули коркард зарур аст, дар доираи мӯҳлати муқаррарнамудаи қисми 1 ҳамин модда муайян карда мешавад.
3. Бо аризаи асосноки шахси барои коркарди мол иҷозатгирифта мӯҳлати ибтидоии коркард дар доираи мӯҳлати муқаррарнамудаи қисми 1 ҳамин модда дароз карда мешавад.
4. Мӯҳлати коркарди мол аз рӯзи ҷойгир намудани он таҳти низоми гумрукии коркарди мол берун аз қаламрави гумрукӣ ва дар сурати бо ҷария содир намудани мол аз рӯзи ҷойгир намудани ҷарияи аввали он оғоз мегардад.

Моддаи 202. Меъёри маҳсули коркард бо мақсади гумрукӣ

1. Меъёри баромади маҳсули коркард (миқдор ё таркиби фоизи маҳсули коркард, ки дар натиҷаи коркарди миқдори муайяни моли содиршуда ҳосил гардидааст) аз ҷониби декларант бо розигии мақоми гумрук, бо назардошти шароите, ки коркарди мол сурат мегирад, ба истиснои ҳолатҳои дар қисми 4 ҳамин модда пешбинишуда муайян мегардад, агар ин барои мақсади назорати гумрукӣ зарур бошад. Меъёри маҳсули коркард то ворид намудани маҳсули коркард ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда мешавад.
 2. Меъёри мувофиқашудаи миқдори маҳсули коркарди молро мақоми гумрук дар асоси ҳуҷҷатҳои пешниҳоднамудаи декларант, ки дорои маълумот оид ба чараёни технологияи коркард мебошад, амалӣ менамояд. Ҳангоми мувофиқаи маҳсули коркард мақомоти гумрук ҳулосаи ташкилотҳои экспертиро (аз ҷумла лабораторияҳои гумрукӣ), ки ба чараёни мушаххаси технологияи коркард асос ёфтаанд, ба инобат мегирад.
 3. Тавсиф, сифат ва миқдори маҳсули коркард баъди мувофиқаи маҳсули коркард пурра муайян карда мешавад.
 4. Агар амалиёт нисбати моле, ки аслан дорои хусусияти доимӣ мебошад, маъмулан мувофиқи шартҳои муайяни техникаи иҷро шавад ва боиси истеҳсоли маҳсули коркарди сифатан бетағйир гардад, дар ин ҳолат мақоми ваколатдор барои мақсади гумрукӣ меъёри стандартии баромади маҳсули коркардро муқаррар мекунад.
- Ҳангоми истифодаи меъёрҳои стандартии маҳсули коркард ба мақсади гумрукӣ воридоти мол ба миқдори зиёда аз меъёри муқарраршудаи маҳсули моли коркардшуда бо пурра ё қисман озод намудан аз пардохти боҷҳои гумрукӣ ва андоз иҷозат дода намешавад.

Моддаи 203. Рухсатнома барои коркарди мол

1. Содироти мол барои коркард берун аз қаламрави гумрукӣ ҳангоми мавҷуд будани рухсатномаи коркарди мол берун аз қаламрави гумрукӣ иҷозат дода мешавад.
2. Рухсатномаи коркарди мол берун аз қаламрави гумрукӣ аз ҷониби мақоми гумрук ба декларант дода мешавад.
3. Дар рухсатнома инҳо зикр мешаванд:
 - 1) тавсиф, сифат ва миқдори моли барои коркард таъингардида ва маҳсули коркарди он;
 - 2) амалиёт нисбати коркарди мол ва тарзи иҷрои он;
 - 3) меъёри маҳсули коркард, агар он муайян карда шуда бошад (қисми 4 моддаи 202) ё дар рӯзи додани рухсатнома мувофиқа шуда бошад;
 - 4) усулҳои ҳаммонандсозии маҳсули моли содиротии коркард;
 - 5) мӯҳлати коркарди мол;
 - 6) дигар маълумоте, ки аз ҷониби мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ муайян карда мешавад ва барои мақсади гумрукӣ зарур аст.
- Намунаи рухсатномаро барои коркарди мол мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои гумрукӣ муқаррар менамояд.
4. Рухсатнома барои коркарди мол дар мӯҳлати муайяншудаи коркард амал мекунад.
5. Мубоқи қисми 2 моддаи 350 ҳамин Кодекс шахсе, ки барои коркарди мол рухсатнома гирифтааст, барои пардохти боҷҳои гумрукӣ ва андоз масъул мебошад.

Моддаи 204. Тартиби додани рухсатномаи коркарди мол

1. Барои гирифтани рухсатномаи коркарди мол ба мақоми гумрук аризаи дорои чунин маълумот пешниҳод карда мешавад:
 - 1) дар бораи аризадиҳанда;
 - 2) дар бораи шахсе (шахсоне), ки мустақиман амалиёти коркарди молро иҷро менамояд, ва маҳали ҷойгиршавии он (онҳо);
 - 3) дар бораи моли мавриди коркард;
 - 4) дар бораи амалиёт оид ба коркарди мол, усул ва мӯҳлати иҷрои он;
 - 5) дар бораи меъёри маҳсули коркард, агар он муқаррар шуда бошад (қисми 4 моддаи 202) ё агар дар рӯзи пешниҳоди ариза ин меъёр аз ҷониби декларант муайян шуда бошад;
 - 6) дар бораи моли коркардшаванда ва миқдори эҳтимолии он;
 - 7) дар бораи усулҳои ҳаммонандсозии маҳсули моли содиротии коркардшуда бо маҳсули коркард;

- 8) дар бораи иваз намудани маҳсули коркард ба моли хориҷӣ;
 - 9) дар бораи мӯҳлати коркарди мол.
2. Намунаи ариза ва тарзи пешниҳоди маълумотро мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ муқаррар менамояд. Ба ариза ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи маълумоти пешниҳодшуда замима мегардад.
3. Мақоми гумрук ариза ва ҳуҷҷатҳои ба он замимагардида дар давоми 30 рӯзи қабул карда гирифтани он баррасӣ менамояд. Дар давоми ин мӯҳлат мақоми гумрук маълумоти дар ариза зикршударо санҷида, инчунин оид ба мувофиқаи меъёри арзшудаи маҳсули коркард ва мӯҳлати коркарди он қарор қабул мекунад.
- Мақоми гумрук ҳуқуқ дорад аз шахсони сеюм, инчунин аз мақомоти давлатӣ ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи маълумоти арзшударо талаб намояд. Ҳамзамон мақоми гумрук ҳуқуқ дорад мӯҳлати баррасии аризаро ба мӯҳлати на бештар аз ду моҳ аз рӯзи қабул дароз намояд.
- Рухсатномаи коркарди мол ва ҳуҷҷатҳои ба он замимашуда аз ҷониби мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ ба қайд гирифта мешаванд. Дар сурати риоя накардани талабот ва шартҳои муқарраргардида мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ метавонад додани рухсатномаи коркарди молро рад намояд.
4. Ба сифати ариза барои коркарди мол декларатсияи гумрукӣ барои моле, ки таҳти низоми гумрукии коркард берун аз қаламрави гумрукӣ содир мегардад, истифода мешавад, ба шарте агар мол бо як партия содир шавад ва дар ҳолатҳое, ки:
- 1) агар мақсади таҳти низоми гумрукии коркард берун аз қаламрави гумрукӣ қарор додани мол аз таъмири он иборат бошад, аз ҷумла музднок иҷрошаванда;
 - 2) агар арзиши гумрукии моле, ки таҳти низоми гумрукии коркард берун аз қаламрави гумрукӣ қарор дорад, бояд аз ҳаҷми 2000 - **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** зиёд набошад.
5. Агар ба сифати ариза барои коркарди мол декларатсияи гумрукӣ истифода шавад, мӯҳлати баррасии он бояд аз мӯҳлати тафтиши декларатсияи гумрукӣ, ки қисми 1 моддаи 400 ҳамин Кодекс муқаррар кардааст, зиёд набошад. Дар ин ҳолат маҳсули коркард ҳангоми баровардани он бояд аз ҷониби ҳамон мақоми гумрукии декларатсия карда шавад, ки барои коркард рухсатнома додааст.
6. Мақоми гумрук танҳо дар ҳолате, ки агар ҳангоми додани ариза аризадиханда талабот ва шартҳои муқаррарнамудаи ҳамин бобро иҷро накунад, инчунин ҳангоми аз ҷониби мақоми гумрук қабул намудани қарор дар бораи мувофиқа накардани маълумоти арзшудаи маҳсули коркард ва мӯҳлати коркарди он додани рухсатномаро рад менамояд.
- Надодани рухсатнома барои коркарди мол аз ҷониби мақоми гумрук бояд асоснок карда шуда, сабаби он зикр гардад. Оид ба надодани рухсатнома аризадиханда хаттӣ огоҳ карда мешавад.

Моддаи 205. Бозхондани рухсатнома барои коркарди мол

1. Рухсатномаи барои коркарди мол додашуда аз ҷониби мақоми гумрук бозхонда мешавад, агар дар асоси қисми 4 моддаи 198 ҳамин Кодекс мутобиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҷойгир кардани мол таҳти низоми гумрукии коркарди мол берун аз қаламрави гумрукӣ иҷозат дода нашавад.
2. Қарор дар бораи бозхонди рухсатнома аз рӯзи эътибори қонуни пайдо кардани санадҳои дахлдори меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон амал мекунад.
3. Ҳангоми бозхонди рухсатномаи коркарди мол ба ҷойгир кардани мол таҳти низоми гумрукии коркарди мол берун аз қаламрави гумрукӣ мувофиқи рухсатномаи бозхондшуда коркарди он иҷозат дода намешавад, вале нисбати моле, ки то боз хондани рухсатнома таҳти низоми гумрукии коркарди мол берун аз қаламрави гумрукӣ ҷойгир карда шудааст, иҷозат дода мешавад, ки низоми гумрукӣ мутобиқи ҳамин боб анҷом дода шавад.
4. Намунаи бозхондани рухсатномаи коркарди молро мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ муқаррар менамояд.

Моддаи 206. Иваз намудани маҳсули коркард ба моли хориҷӣ

1. Мувофиқи дархости асосноки декларант ва иҷозати мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ иваз намудани маҳсули моли коркардшудаи хориҷӣ иҷозат дода мешавад, агар:
 - 1) он вобаста ба тавсиф, миқдор, арзиш, сифат ва хусусиятҳои техникӣ ба маҳсули коркард мувофиқат намояд;
 - 2) коди моли хориҷӣ тибқи Номгуи молҳои фаъолияти иқтисодии хориҷӣ бо коди маҳсули коркард тибқи ин Номгӯй дар сатҳи чор рақами аввал мувофиқат намояд.
2. Дар ҳолатҳои дигар ивази маҳсулоти коркарди моли хориҷӣ бо роҳи азнавбарасмиятдарории рухсатномаи коркарди мол бо тартиби муқаррарнамудаи моддаи 204 ҳамин Кодекс иҷозат дода мешавад.

Моддаи 207. Истифодаи қисман ё пурра озод намудани маҳсули коркард аз пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз

1. Агар мақсади коркард таъмири кафолатноки (ройғони) моли баровардашуда бошад, маҳсули коркарди он аз бочҳои гумрукӣ ва андоз пурра озод карда мешавад.

Нисбати моле, ки қаблан дар қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба муомилоти озод иҷозат дода шудааст, агар ҳангоми иҷозати он ба муомилоти озод мавҷудияти норасоӣ, ки боиси таъмир гардидааст, ба инбат гирифта шуда бошад, озодкунии пурра аз бочҳои гумрукӣ ва андоз иҷозат дода намешавад.
2. Дар ҳолатҳои дигар барои моли маҳсули коркард, ба истиснои аксизҳо қисман озодкунии он аз бочҳои гумрукӣ ва андоз иҷозат дода мешавад, ки ин бо тартиби зайл амалӣ мегардад:
 - 1) андозаи маблағи пардохтшавандаи бочҳои гумрукӣ ҳамчун фарқияти маблағи боҷи гумрукии воридотӣ, ки нисбати маҳсули коркардшаванда истифода мегардад ва маблағи бочҳои гумрукии воридотие, ки метавонист нисбати моли содиршаванда истифода бурда шавад, муайян мегардад, чуноне, ки агар он ба муомилоти озод иҷозат дода шавад ва агар ба маҳсули коркард ставкаҳои маҳсули бочҳои гумрукӣ истифода шавад ва амалиёти коркард таъмири кафолатнок (ройгон) набошад ё бо назардошти арзиши амалиёти коркард, ки ҳангоми набудани ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи арзиши ин амалиёт метавонад ҳамчун фарқияти байни арзиши гумрукӣ, ҳаҷми умумии маҳсулоти истехсолшавандаи маҳсули коркард ва арзиши гумрукии моли барои коркард содиршуда муайян карда шавад;

2) андозаи маблағи пардохташавандаи андоз аз арзиши иловашуда бо назардошти арзиши амалиёти коркард муайян карда мешавад, ки дар сурати набудани ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи ин амалиёт метавонад ҳамчун фарқиати байни арзиши гумрукии ҳаҷми умумии коркарди ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон воридгардида ва арзиши гумрукии моли барои коркард содиршуда муайян карда шавад.

3. Аксизҳо нисбати маҳсули коркард пурра супорида мешаванд, ба истиснои ҳолатҳои, ки мақсади амалиёти коркарди мол аз таъмири кафолатноки (ройғони) моли содиршуда иборат бошад.

4. Ҳангоми воридоти маҳсули коркард бо гузашти мӯҳлати коркард (моддаи 201), инчунин ҳангоми риоя нанамудани дигар талабот ва шартҳои ҳамина боб ё тасдиқи онҳо ба таври номатлуб, низоми пурра ва қисман озодкунии онҳо аз бочҳои гумрукии ва андоз фароҳам оварда намешавад.

Моддаи 208. Анҷоми низоми гумрукии коркард берун аз қаламрави гумруки

1. Низоми гумрукии коркард берун аз қаламрави гумрукии бо ворид намудани маҳсули коркард ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ё тавассути усули дигари пешбиниамудаи ҳамина модда анҷом меёбад.

2. Агар маҳсули коркард ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо якҷанд партия ворид шавад, муқоисаи ниҳоии миқдори маҳсули коркарди дар рухсатномаи коркарди мол (моддаи 203) зикршуда метавонад давра ба давра, баъди воридоти маҳсули коркард, вале на бештар аз як маротиба дар се моҳ ва дар давоми 30 рӯзи баъди ворид намудани партияи охирини маҳсули коркард гузаронида шавад. Агар дар натиҷаи чунин муқоиса шахсе, ки рухсатномаи коркардро дар қаламрави гумрукии гирифтааст, бояд бочҳои гумрукии ва андоз супорад, аз чунин маблағи пардохти бочҳои гумрукии ва андоз фоиз ситонида намешавад, ба шарте агар пардохт дар давоми 10 рӯзи кории ба таври хаттӣ қабул шудани қарори мақоми гумрук оид ба зарурати пардохти зикршуда анҷом дода шавад. Мақоми гумрук дар рӯзи дигари баъди қабули қарор ба декларант оид ба зарурати пардохти бочҳои гумрукии ва андоз огоҳинома мефиристад.

3. Низоми гумрукии коркарди мол берун аз қаламрави гумрукии метавонад бо воридоти бозпаси моли (реимпорт) аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон содиршуда ё ҷойгир намудани мол таҳти низоми гумрукии нисбати моли содиротӣ истифодашаванда, бо риояи талабот ва шартҳои муқаррарнамудаи ҳамина Кодекс анҷом дода шавад. Тағйир додани низоми гумрукии коркард берун аз қаламрави гумрукии ба низоми гумрукии содирот иҷозат дода намешавад, агар мувофиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон баргашта овардани моли барои коркард содиршуда ва маҳсули онҳо хатмӣ бошанд. Тағйир додани низоми гумрукии коркард берун аз қаламрави гумрукии ба низоми гумрукие, ки нисбати моли содиротӣ истифода мешаванд, бе пешниҳоди воқеии мол ба мақоми гумрук иҷозат дода намешавад.

Ҳангоми тағйир додани низоми гумрукии коркард берун аз қаламрави гумрукии ба низоми гумрукии содирот нисбати моли баровардашуда бояд маблағи бочҳои гумрукии содиротӣ, агар онҳо муқаррар шуда бошанд, инчунин фоизи маблағи мазкур пардохта шавад, ба монанди он, ки дар рӯзи қабули декларатсияи гумрукии барои содирот батаъхирандозии пардохти бочи гумрукии содиротӣ фароҳам оварда шудааст.

4. Агар маҳсули коркард таҳти низоми гумрукие қарор гирад, ки иҷозати молро ба муомилоти озод пешбинӣ намекунад, маблағи бочҳои гумрукии ва андоз нисбати ин мол наметавонад аз маблағи мувофиқи бандҳои 2 ва 3 моддаи 207 ҳамина Кодекс ҳисобшаванда, бе ҳисоби фоизҳо, ба истиснои ҳолатҳои пешбиниамудаи қисми 5 ҳамина модда, зиёд бошад.

5. Агар маҳсули коркарди моле оварда шавад, ки то содирот нисбати он оид ба пардохти бочҳои гумрукии ва андоз имтиёзҳо фароҳам оварда шудаанд (қисми 3 моддаи 198), ҳангоми иҷозати чунин мол ба муомилоти озод ҳамзамон бо маблағи бочҳои гумрукии ва андоз мувофиқи моддаи 207 ҳамина Кодекс муқарраршуда бояд бочҳои гумрукии воридотӣ ва андоз, ки нисбати мол то содирот барои коркард фароҳам оварда шудаанд, пардохта шаванд.

БОБИ 24. ВОРИДОТИ МУВАҚҚАТӢ

Моддаи 209. Мазмуни низоми гумрукии воридоти муваққатӣ

Воридоти муваққатӣ низоми гумрукие мебошад, ки ҳангоми он моли хориҷӣ дар мӯҳлати муайян (мӯҳлати воридоти муваққатӣ) дар қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо пурра ё қисман озод намудан аз бочи гумрукии ва андоз, бидуни истифодаи тадбирҳои мамнуият ва маҳдудиятҳои дорои хусусияти иқтисодӣ нисбати ин мол, ки мувофиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқи Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян шудааст, ба шартҳои содироти бозпаси он дар мӯҳлати муайян аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳти назорати гумрукии истифода бурда намешавад.

Моддаи 210. Шартҳои таҳти низоми гумрукии воридоти муваққатӣ қарор додани мол

1. Воридоти муваққатӣ бо шарте иҷозат дода намешавад, ки агар молро мақоми гумрук ҳангоми содироти бозпаси он (реэкспорт) ҳаммонанд карда тавонад, ба истиснои ҳолатҳои, ки тибқи санадҳои ҳуқуқи байналмилалӣ эътирофнамудаи Ҷумҳурии Тоҷикистон иваз намудани моли муваққатан воридгардида бо ҳамина навъи мол иҷозат дода намешавад.

2. Мақоми гумрук ҳуқуқ дорад аз шахсе, ки низоми гумрукии воридоти муваққатиро арз менамояд, пешниҳоди кафолати иҷроӣ ўҳдадорӣҳои муқаррарнамудаи ҳамина Кодексро (моддаи 160) талаб намояд, аз ҷумла барои бозпас содир намудани моли муваққатан вориднамуда ўҳдадорӣ ба зимма гирад.

3. Таҳти низоми гумрукии воридоти муваққатӣ метавонад моли хориҷие ҷойгир карда шавад, ки қаблан бо риояи талабот ва шартҳои пешбиниамудаи ҳамина Кодекс таҳти низоми дигари гумрукии қарор дошт.

Моддаи 211. Маҳдудиятҳо барои истифода ва ихтиёрдорӣ моли муваққатан вориднамуда

1. Аз моли муваққатан вориднамуда шахсе метавонад истифода барад, ки барои воридоти муваққатӣ дорои рухсатномаи мақоми гумрук бошад.

2. Бо иҷозати мақоми гумрук моли муваққатан воридгардидаро барои истифода ба шахси дигар, ки метавонад тибқи моддаи 126 ҳамина Кодекс декларант бошад, додан мумкин аст.

Моли муваққатан воридшуда ба шахси дигар бо иҷозати мақоми гумрук дода намешавад, агар ин шахс дар назди мақоми гумрук ўҳдадор шавад, ки шартҳои низоми гумрукии воридоти муваққатиро риоя менамояд. Ҳамзамон шахси қаблан барои воридоти муваққатӣ иҷозатгирифта бояд бочҳои

гумрукӣ ва андозро барои даврае, ки ин шахс истифодаи молро тибқи низоми гумрукии воридоти муваққатӣ анҷом додааст, пардозад, агар нисбати мол озодқунии қисмани шартии пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз тибқи қисми 2 моддаи 212 ҳамин Кодекс татбиқ гардад. Агар риояи низоми гумрукии воридоти муваққатии гумрукӣ бо кафолат таъмин гардад (моддаи 160), шахсе, ки ба он моли муваққатан воридгардида супурда мешавад, бояд ҳуҷҷатҳои дахлдорро ба номи худ ба расмият дарорад. Шахси мазкур аз рӯзи иҷозати мақоми гумрук барои додани моли муваққатан воридшуда ба шахси дигар аз ҳуқуқ ва ўҳдадорӣҳои барои шахси дорои иҷозат барои воридоти муваққатӣ муқаррарнамудаи ҳамин Кодекс истифода мебарад ва онҳоро иҷро мекунад.

3. Моли муваққатан воридшуда бояд дар ҳолати бетағйир нигоҳ дошта шавад, ба истиснои тағйири он дар натиҷаи фарсудаҳои табиӣ ё талафи табиӣ ҳангоми шароити мўътадили интиқол (борбарӣ), ниғаҳдорӣ ва истифода. Нисбати моли муваққатан воридшуда иҷрои амалиёти зарурӣ чиҳати таъмини ниғаҳдории он, аз ҷумла таъмир (ба истиснои таъмири асосӣ ва модернизатсияи он), хизматрасонии техникӣ ва дигар амалиёте, ки барои ниғаҳдории хусусиятҳои истифодабарии мол дар ҳолате, ки он дар рӯзи ҷойгиркунии таҳти низоми воридоти муваққатӣ қарор дошта иҷозат дода мешавад.

4. Иштиёрдории моли муваққатан воридшуда бо усулҳои пешбининамудаи ҳамин модда манъ мебошад.

5. Додани мол ба шахси дигар тибқи қисми 2 ҳамин модда мўҳлати воридоти муваққатиро боз намедорад ва тамдид наменамояд.

Моддаи 212. Истифодаи бочҳои гумрукӣ ва андоз

1. Номгӯи гурӯҳи моли бо шартӣ пурра озод намудан аз пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз муваққатан воридшаванда, инчунин шартҳои чунин озодқунӣ аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда мешавад.

Озодқунии пурраи шартӣ аз пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз иҷозат дода мешавад, агар воридоти муваққатии мол ба иқтисоди Ҷумҳурии Тоҷикистон зарари назарраси иқтисодӣ нарасонад, аз ҷумла дар ҳолатҳои:

1) воридоти муваққатии контейнерҳо, тағмонҳо ва намудҳои дигари зарфҳо ва бастабандҳо, ки барои истифодаи чандинқарата таъин гардидаанд;

2) агар воридоти муваққатии мол дар доираи рушди муносибатҳои тиҷоратии хориҷӣ, робитаҳои байналмилалӣ дар соҳаи илм, санъат, кинематография, варзиш, туризм, гузаронидани намоишгоҳҳо ва ярмаркаҳо анҷом дода шавад;

3) агар мақсади воридоти муваққатӣ аз расонидани кўмаки байналмилалӣ иборат бошад;

4) агар воридоти муваққатӣ бо шартҳои лизингӣ анҷом дода шавад.

2. Нисбати гурӯҳҳои дигари мол, инчунин ҳангоми риояи нашудани шартҳои озодқунии пурраи шартӣ аз пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз муқаррарнамудаи қисми 1 ҳамин модда озодқунии қисман шартӣ барои пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз истифода бурда мешавад. Ҳангоми озодқунии қисмӣ шартӣ аз пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз барои ҳар як моҳи пурра ва нопурраи тақвимиӣ ниғаҳдории мол дар қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон 3 фоизи маблағи бочҳо ва андозҳо пардохта мешавад, чуноне, ки агар он ҳангоми иҷозати мол барои муомилоти озод пардохта шавад.

3. Ҳангоми озодқунии қисман шартӣ аз пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз маблағи бочҳои гумрукӣ ва андоз ҳангоми ҷойгир намудани мол таҳти низоми гумрукии воридоти муваққатӣ ё давра ба давра, бо интиҳоби шахсе, ки барои воридоти муваққатӣ иҷозат гирифтааст, пардохта мешавад. Пардохти даврии маблағи бочҳои гумрукӣ ва андоз бо розигии мақоми гумрук аз ҷониби шахсе муайян карда мешавад, ки барои воридоти муваққатӣ иҷозат гирифтааст. Ҳамзамон мўҳлати мушаххаси пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз бо назардошти он муайян мегардад, ки ин маблағ бояд то оғози давраи дахлдор пардохта шавад.

4. Маблағи умумии бочҳои гумрукӣ ва андоз, ки ҳангоми воридоти муваққатӣ бо озодқунии қисман шартӣ аз пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз ситонида мешавад, бояд аз маблағи пардохти бочҳои гумрукӣ ва андозе, ки мебоист дар рӯзи ҷойгиронӣ таҳти низоми гумрукии воридоти муваққатӣ ба муомилоти озод иҷозат дода шавад, бе назардошти фоизҳо барои гузаронидани мўҳлати пардохти бочҳои гумрукӣ, андоз ва фоизҳое, ки метавонанд тибқи сарҳати 4 қисми 2 моддаи 214 ҳамин Кодекс ҳисоб карда шаванд, зиёд набошад.

5. Агар маблағи бочҳои гумрукӣ ва андоз, ки ҳангоми озодқунии қисман шартӣ аз пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз ситонида шудаанд ба маблағи бочҳои гумрукӣ ва андозе, ки мебоист дар рӯзи ҷойгиронӣ таҳти низоми гумрукии воридоти муваққатӣ ба муомилоти озод иҷозатшуда баробар шавад, мол барои муомилоти озод иҷозатшуда ба ҳисоб меравад, ба шарте агар нисбати мол маҳдудиятҳои дорои хусусияти иқтисодии муқарраркардаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон татбиқ нагарданд ё маҳдудиятҳое, ки дар рӯзи ҷойгир намудани мол таҳти низоми гумрукии воридоти муваққатӣ истифода шудаанд, бекор карда шаванд.

6. Ҳангоми ҷойгир намудани моли воридоти муваққатӣ таҳти низомҳои дигари гумрукӣ маблағи бочҳои гумрукӣ ва андозе, ки ҳангоми озодқунии қисман шартӣ аз пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз пардохта шудаанд, баргардонида намешавад.

7. Масъулияти пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз тибқи қисми 2 моддаи 350 ҳамин Кодекс ба зиммаи шахсе гузошта мешавад, ки барои воридоти муваққатӣ рӯхсатнома дорад.

Моддаи 213. Мўҳлати воридоти муваққатии мол

1. Мўҳлати воридоти муваққатии мол на бештар аз 2 сол мебошад.

Барои молҳои алоҳида, аз ҷумла молҳое, ки бо шартҳои лизинг ворид мешаванд, Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон метавонад барои воридоти муваққатӣ нисбат ба мўҳлати ниҳоми муайяннамудаи сарҳати якуми ҳамин банд мўҳлати нисбатан кўтоҳ ё давомнокро муқаррар намояд.

2. Мўҳлати воридоти муваққатии мол дар асоси аризаи шахси барои иҷозати воридоти муваққатӣ муроҷиаткарда, бо назардошти мақсад ва ҳолатҳои чунин воридот аз ҷониби мақоми гумрук дар доираи мўҳлати дар қисми 1 ҳамин модда зикршуда муқаррар карда мешавад.

3. Дар асоси муроҷиати асосноки шахси дорои иҷозат барои воридоти муваққатӣ ва ҳангоми вайрон накардани талабот ва шартҳои пешбининамудаи ҳамин боб мўҳлати муқарраргардидаи воридоти муваққатии мол бо қарори мақоми гумрук дар доираи мўҳлати дар қисми 1 ҳамин модда зикршуда тамдид карда мешавад.

Моддаи 214. Анҷоми амали низоми гумрукӣ ва боздоштани он

1. Мол бояд аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон на дертар аз рӯзи охири гузаштани мӯҳлати воридоти муваққати мол, ки мақоми гумрук муқаррар намудааст (моддаи (213), содир карда шавад ё мутобиқи ҳамин Кодекс таҳти низоми дигари гумруки қарор дода шавад.

2. Низоми гумрукии воридоти муваққатӣ метавонад бо иҷозати мол барои муомилоти озод анҷом ёбад.

Ҳангоми анҷоми низоми гумрукии воридоти муваққатӣ ба иҷозати мол барои муомилоти озод арзиши гумруки ва теъдоди мол дар рӯзи таҳти низоми гумрукии воридоти муваққатӣ ҷойгиркунии мол, аммо ставкаи пардохти боҷҳои гумруки ва андоз, ба истиснои ҳолатҳои пешбиниамудаи қисми 5 моддаи 212 ҳамин Кодекс, дар рӯзи иҷозати мол барои муомилоти озод муайян карда мешаванд. Декларант ҳуқуқ дорад ҳангоми камшавии арзиши гумрукии мол ё камшавии теъдоди он, ки дар натиҷаи фарсудаҳои табиӣ ё талафи табиӣ дар шароити муқаррари интиқол, ниғаҳдорӣ ва истифода, инчунин дар натиҷаи садама ва таъсири қувваи рафънопазир ба миён омадаанд, мурочиат намояд. Тасҳеҳи арзиши гумрукии мол ва (ё) миқдори онҳо метавонад анҷом дода шавад, агар декларант ба мақоми гумрук маълумоти саҳеҳ ва бо ҳуҷҷатҳо тасдиқшударо пешниҳод намояд.

Ҳангоми муайян намудани маблағи боҷҳои гумруки ва андозе, ки бояд ҳангоми иҷозати мол ба муомилоти озод пардохта шаванд, баҳисобгирии маблағи пардохти гумрукии ҳангоми озодкунии қисман аз боҷҳои гумруки ва андоз тибқи қисми 2 ва 3 моддаи 212 ҳамин Кодекс супоридашуда сурат мегирад.

Ҳангоми иҷозати мол барои муомилоти озод, ки нисбати он озодкунии қисман шартӣ аз пардохти боҷҳои гумруки ва андоз татбиқ шудааст, барои даврае, ки чунин озодкунӣ истифода гардидааст, фоизҳо аз маблағи боҷҳои гумруки ва андоз бояд пардохта шаванд, чуноне, ки агар нисбати ин маблағ аз рӯзи татбиқи озодкунии қисман аз пардохти боҷҳои гумруки ва андоз тамдиди мӯҳлат фароҳам оварда шудааст, ба истиснои ҳолатҳое, ки дар қисми 5 моддаи 212 ҳамин Кодекс пешбинӣ шудааст.

3. Амали низоми гумрукии воридоти муваққатӣ дар ҳолатҳои зайл боздошта мешавад:

1) ҳангоми ба ҳаёб гирифтани моли воридотии муваққатӣ ё ситонидани онҳо тибқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон;

2) ҳангоми ҷойгир намудани моли воридотии муваққатӣ ба анбори гумруки тибқи қисми 3 моддаи 217 ҳамин Кодекс;

3) бо хоҳиши шахси дорои иҷозати воридоти муваққатӣ ҳангоми ҷойгир намудани моли воридотии муваққатӣ, ки нисбати он озодкунии қисман аз пардохти боҷҳои гумруки ва андоз истифода шудаанд, таҳти низоми дигари гумруки, ки иҷозати молро барои муомилоти озод пешбинӣ намекунад.

Баъди анҷоми мӯҳлати боздошт амали низоми гумрукии воридоти муваққатӣ барқарор карда мешавад.

Ҳангоми барқарор намудани амали низоми гумрукии воридоти муваққатӣ фоизҳо, ки ҳисоб ва пардохти онҳо мувофиқи ҳамин боб пешбинӣ шудааст, барои давраи боздоштани амали низоми гумрукии воридоти муваққатӣ ҳисоб ва пардохта намешаванд.

БОБИ 25. АНБОРИ ГУМРУКИ

Моддаи 215. Мазмуни низоми гумрукии анбори гумруки

Анбори гумруки низоми гумрукие мебошад, ки ҳангоми он моли ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон воридшуда бидуни пардохти боҷҳои гумруки ва андоз ва бе истифодаи мамнуият ва маҳдудиятҳои дорои хусусияти иқтисодии муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳти назорати гумруки нигоҳ дошта шуда, вале моли барои содирот таъингардида мувофиқи шартҳои пешбиниамудаи ҳамин боб таҳти назорати гумруки нигоҳ дошта мешавад.

Моддаи 216. Анборҳои гумруки

1. Анборҳои гумруки бинои махсус ҷудокардашуда ва муҷаҳҳаз барои мақсади ниғаҳдории мол ва (ё) майдончаҳои кушодае мебошанд, ки ба талаботи муқаррарнамудаи моддаи 225 ҳамин Кодекс мувофиқанд.

Моли таҳти низоми гумрукии анборҳои гумруки ҷойгиршуда дар анборҳои гумруки ниғаҳдорӣ карда мешавад, ба истиснои моле, ки дар қисми 4 моддаи 217 ҳамин Кодекс зикр шудааст.

2. Анборҳои гумруки минтақаи назорати гумруки мебошанд.

3. Мол метавонад дар ҳама гуна анборҳои гумруки, бо назардошти маҳдудиятҳои пешбиниамудаи ҳамин Кодекс ҷойгир карда шавад.

Моддаи 217. Шартҳои таҳти низоми гумруки қарор додани мол

1. Тамоми намуди мол, ба истиснои моле, ки мутобиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон воридот ва содироташ аз Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ аст, инчунин моли дигаре, ки нисбати он маҳдудиятҳои муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон татбиқ мегарданд ва номӯи онро Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян менамояд, инчунин моле, ки мӯҳлати истифодабарии он дар рӯзи пешниҳод таҳти низоми гумрукии анбори гумруки аз мӯҳлати муқаррарнамудаи қисми 2 моддаи 218 ҳамин Кодекс камтар аст, нигоҳ дошта шавад.

2. Моле, ки метавонад ба моли дигар зарар оварад ё шароити махсуси ниғаҳдориро талаб мекунад, бояд дар анборҳои гумруки ё биноҳои алоҳидаи анборҳои гумруки барои ниғаҳдошти чунин мол махсус ҷиҳозонидашуда, бо риояи ҳатмии талаботи муайяннамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон нигоҳ дошта шавад.

3. Таҳти низоми гумрукии анбори гумруки метавонад моле ҷойгир карда шавад, ки қаблан таҳти низомҳои дигари гумруки қарор дошт. Дар анборҳои гумруки дар ҳолатҳои пешбиниамудаи ҳамин Кодекс метавонад моли хориҷӣ бо мақсади боздоштани амали низоми гумрукие, ки иҷозати молро барои муомилоти озод пешбинӣ наменамояд, ҷойгир карда шавад.

4. Таҳти низоми гумрукии анбори гумруки бидуни ҷойгиркунии воқеии мол ба анбори гумрукии молҳое, ки аз сабаби ҳаҷми калон доштани мол дар анбори гумруки дар наздиқ қарордошта ниғаҳдорӣ кардани онҳо имконнопазир аст, дар сурати иҷозати хаттии мақоми гумрук иҷозат дода мешавад. Дар чунин ҳолат шахсе, ки низоми гумрукии анбори гумрукиро арз намудааст, бояд ба мақоми гумрук таъмини супоридани пардохтҳои гумрукиро, ки метавонист ҳангоми барои муомилоти озод иҷозат додани мол супорад, пешниҳод намояд, инчунин ҳамаи дигар талабот ва шартҳои пешбиниамудаи ҳамин бобро риоя кунад. Ҳамзамон бо ҳама усул ба шахси дигар барои истифода ё ихтиёрдорӣ додани мол, аз ҷумла бегона кардани мол дар мӯҳлати ниғаҳдории он таҳти низоми гумрукии анбори гумруки манъ аст.

Моддаи 218. Мӯҳлати ниғаҳдории мол дар анбори гумруки

1. Мол метавонад дар мӯҳлати то 3 сол дар анбори гумрукӣ нигоҳ дошта шавад.
2. Моли дорони мӯҳлати маҳдуди истифода ё фурӯш бояд аз низоми гумрукии анбори гумрукӣ бароварда, таҳти низомҳои дигари гумрукӣ арз карда шавад ва аз анбори гумрукӣ дар давоми 180 рӯзи то гузаштани мӯҳлати маҳдуди зикршуда бароварда шавад, ба истиснои моли зуд вайроншаванда, ки нисбати он мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ метавонад мӯҳлати кӯтоҳтарро муқаррар намояд.
3. Мӯҳлати ниғаҳдории молро шахсе, ки молро дар анбори гумрукӣ чойгир кардааст, дар декларатсияи гумрукӣ, дар доираи мӯҳлати пешбининамудаи ҳамин модда муайян менамояд.
4. Дар асоси дархости асосноки шахсе, ки молро дар анбори гумрукӣ чойгир намудааст, мақоми гумрук метавонад мӯҳлати ниғаҳдории молро дар доираи мӯҳлати пешбининамудаи ҳамин модда тамдид намояд.

Моддаи 219. Амалиёт бо моли дар анбори гумрукӣ қарордошта

1. Шахсони ваколатдори мол ва намояндагони онҳо ҳуқуқ доранд бо моли дар анбори гумрукӣ ниғаҳдоришаванда амалиёти муқаррарии барои эҳтиёт заруриро бо нигоҳ доштани тағйирнопазирии мол анҷом диҳанд, молро аз назар гузаронанд ва чен кунанд, дар ҳудуди анбори гумрукӣ чойи онро иваз кунанд, ба шарте агар ин амалиёт боиси тағйир ёфтани ҳолати мол, вайрон шудани бастабандии он ва (ё) тағйирёбии воситаҳои гузашташудаи ҳаммонандсозӣ нагардад.

2. Амалиёти дар қисми 1 ҳамин модда зикршуда, аз ҷумла гирифтани чошнӣ ва намунаи мол, амалиёти оддии насб, инчунин амалҳои зарурӣ чиҳати оморасозии мол барои фурӯш, ҳамлу нақл, аз ҷумла ба партияхо ҷудо намудан, барои баровардан омода сохтан, навъбандӣ, борбандӣ, аз нав бастан, маркировка ва дигар амалҳои барои беҳдошти сифати мол нигаронидашуда аз ҷониби шахсони ваколатдори мол ва намояндаи онҳо бо иҷозати мақоми гумрук анҷом дода мешавад.

Мақоми гумрук ҳуқуқ дорад танҳо дар ҳолате, ки агар иҷрои ин амалҳо боиси талафи мол ё тағйир ёфтани ҳосияти мол гардад, барои гузарондани чунин амалҳо иҷозат надихад.

3. Нисбати гирифтани чошнӣ ва намунаҳо аз моли хориҷӣ бояд **боҷҳои гумрукии воридотӣ ва андозҳо** пардохта шаванд, чуноне, ки агар ин мол барои муомилоти озод иҷозат дода шудааст, ба истиснои ҳолатҳои, ки намунаи мол ба анбори гумрукӣ дар давоми 1 моҳ баргардонда мешавад. **(ҚҶТ аз 03.07.2012с., №845)**

4. Бегона кардани моли дар анбори гумрукӣ ниғаҳдоришаванда, додани ҳуқуқи соҳибӣ, истифода ва ихтиёрдории он ба шахси дигар, ба истиснои моли дар қисми 4 моддаи 217 ҳамин Кодекс зикршуда, ба шартӣ қаблан ба таври хаттӣ огоҳ намудани мақоми гумрук иҷозат дода мешавад. Ҳамзамон шахси ҳуқуқи амволиро бадастovarда ба мақоми гумрук дар бораи риояи минбаъдаи талабот ва шартҳои нисбати ин мол муқаррарнамудаи ҳамин боб ба таври хаттӣ ўҳдадорӣ пешниҳод менамояд. Аз рӯзи дигари баъди аз ҷониби мақоми гумрук гирифтани ин ўҳдадорӣ шахси соҳиби ҳуқуқи амволӣ ба мол аз ҳуқуқ ва ўҳдадорихо, ки ҳамин Кодекс нисбати шахси молро дар анбори гумрукӣ чойгиркарда муайян намудааст, истифода мебарад.

5. Бо иҷозати хаттии мақоми гумрук интиқоли мол аз як анбори гумрукӣ ба анбори дигари гумрукӣ то анҷоми мӯҳлати дар моддаи 218 ҳамин Кодекс муқарраршуда иҷозат дода мешавад. Ҳамзамон мӯҳлати ниғаҳдории мол дар анбори гумрукӣ қатъ ва боздошта намешавад.

] Моддаи 220. Аз пардохти боҷҳои гумрукӣ ва андоз озод кардани моли содиротӣ ё баргардонидани маблағи боҷҳои гумрукӣ ва андоз пардохтшуда

1. Ҳангоми таҳти низоми гумрукӣ қарор додани моли хориҷие, ки қаблан таҳти низоми гумрукии дигар қарор дошт ва барои баровардан аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон таъин шудааст, аз чунин мол боҷҳои гумрукии воридотӣ ва андоз пардохта намешавад ё маблағи супоридашудаи боҷҳои гумрукӣ ва андоз мувофиқи боби 48 ҳамин Кодекс баргардонидани маблағи андоз пардохта намешавад, агар озод кардани мол аз боҷҳои гумрукӣ ва андоз ё баргардондани маблағ ҳангоми воқеан баровандани мол аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ шуда бошад. Ҳангоми содир накардани молҳо аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон маблағи боҷҳои гумрукии воридотӣ ва андоз, ки аз онҳо озодкунӣ аз пардохт ё баргардонидани маблағ истифода шуда буд, инчунин фоизи онҳо бояд пардохта шавад. Ҳисоби маблағи барои боҷҳои гумрукӣ ва андоз супоридашаванда, инчунин фоизҳо дар асоси қоидаҳои анҷоми низоми гумрукии қаблӣ ва мувофиқи шартҳои чойгир кардани мол таҳти низоми гумрукии арзшуда, ки аз тарафи декларант барои истифодаи мол дар қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян шудааст, анҷом дода мешавад.

2. Ҳангоми чойгир намудани моли ватании барои содирот аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон таъингардида дар анбори гумрукӣ тибқи низоми гумрукии содирот озодкунӣ аз пардохт, баргардондани маблағи андозҳои дохилӣ фароҳам оварда мешавад, агар чунин озодкунӣ, ҷуброн ё баргардонидани маблағ ҳангоми содироти воқеии ин мол аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон мувофиқи қонунгузори андозии Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ шуда бошад. Ҳангоми анҷом надодани содироти воқеии чунин мол дар давоми шаш моҳ аз рӯзи чойгир намудани онҳо дар анбори гумрукӣ маблағи мазкур бо ҳисоби фоизҳо, дар ҳаҷми муқаррарнамудаи Кодекси андозии Ҷумҳурии Тоҷикистон, тибқи тартиби барои ситондани пардохтҳои гумрукӣ пешбининамудаи ҳамин Кодекс ситонида мешавад.

Моддаи 221. Моли корношоям, вайроншуда ё харобшуда

Моле, ки дар натиҷаи садама, таъсири қувваи рафънопазир дар давраи ниғаҳдории мол дар анбори гумрукӣ корношоям, вайрон ё хароб шудааст, бояд таҳти низоми гумрукии муайян чойгир карда шавад, чуноне, ки агар он ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳангоми корношоямӣ, вайроншуда ё харобшуда ворид карда шуда бошад.

] Моддаи 222. Муайян намудани арзиши мол ҳангоми иҷозат барои муомилоти озод Агар барои мақсадҳои ҳисоби боҷҳои гумрукӣ ва андоз мувофиқи ҳамин Кодекс арзиши гумрукии мол ё теъдоди он баъди ниғаҳдории мол дар анбори гумрукӣ истифода гардад, ҳангоми иҷозати мол барои муомилоти озод арзиши гумрукии мол ва (ё) теъдоди он дар рӯзи иҷозати мол барои муомилоти озод муайян карда мешавад.

Моддаи 223. Анҷоми амали низоми гумрукӣ

1. Мол дар анбори гумруки (модда 218) бояд мувофиқи талабот ва шартҳои пешбининамудаи ҳамин Кодекс дар муддати на дертар аз рӯзи гузаштани мӯҳлати ниғаҳдории он тахти низоми дигари гумруки қарор дода шавад.

Ихтиёрдории моли мазкур баъди анҷоми ин мӯҳлат мувофиқи фасли Vӯ ҳамин Кодекс анҷом дода мешавад.

2. Моли тахти низоми анбори гумруки бударо тахти низоми дигари гумруки танҳо шахсе метавонад ҷойгир намояд, ки нисбати ин мол ваколатдор аст.

3. Ҳангоми аз анбори гумруки иҷозат додани моле, ки қаблан тахти низоми гумрукии воридоти муваққатӣ қарор дошт, бо мақсади истифодаи минбаъдаи он дар қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон мувофиқи ҳамин низом, мӯҳлати воридоти муваққатии мол барқарор карда мешавад. Ҳангоми иҷозати чунин мол барои муомилоти озод ҳисоби пардохти боҷҳои гумруки ва андоз мувофиқи моддаи 214 ҳамин Кодекс анҷом дода мешавад.

4. Нисбати моли дар анбори гумруки ниғаҳдоришаванда низоми гумрукии нобудкунӣ метавонад аз ҷониби соҳиби анбори гумруки бо назардошти муқаррароти қисми 2 ҳамин модда арз карда шавад.

Моддаи 224. Навъҳои анбори гумруки

1. Анборҳои гумруки метавонанд кушода ва пӯшида бошанд.

Анборҳои гумруки, агар онҳо барои ниғаҳдошти ҳама гуна мол ва истифода барои ҳар шахс дастрас бошанд, анбори кушода ҳисоб мешаванд.

Агар анборҳои гумруки танҳо барои ниғаҳдории моли соҳиби анбори гумруки таъин гардида бошанд, анбори пӯшида ҳисоб мешаванд (моддаи 226).

2. Номгӯи молҳоеро, ки наметавонанд дар анборҳои навъи пӯшида нигоҳ дошта шаванд, Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян мекунад.

3. Анборҳои гумрукии пӯшида ва кушода метавонанд барои ниғаҳдории моли алоҳидае, ки ниғаҳдории махсусро талаб менамояд ё моле, ки метавонад ба моли дигар зарар расонад (анборҳои гумрукии махсус), истифода бурда шаванд.

Моддаи 225. Талабот нисбати ободонӣ, таҷҳизонӣ ва маҳали ҷойгиршавии анборҳои гумруки

1. Бино ва (ё) майдонҳои барои истифода ба сифати анбори гумруки таъиншуда бо мақсади таъмини назорати гумруки бояд тарзе сохта ва таҷҳизонида шаванд, ки амнияти ниғаҳдории молро таъмин намуда, дастрасии шахсони бегонаро (шахсоне, ки кормандони анбор нестанд, нисбати мол ваколат надоранд ё намояндаи шахси дорои чунин ваколатҳо намебошанд) имконнопазир созад, инчунин барои назорати гумруки нисбати ин мол имконият фароҳам орад. Маҳали ҷойгиршавии анбори гумруки бо назардошти манфиати ташкилоти тиҷоратӣ ва шахсони манфиатдори дигар муайян карда мешавад.

2. Мувофиқи қисми 1 ҳамин модда мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумруки барои ободонии бино, таҷҳизот ва маҳали ҷойгиршавии биноҳо ва майдонҳои кушодаи барои истифодаи анбори гумруки таъиншуда талаботи ҳатмиро муқаррар менамояд.

Моддаи 226. Соҳиби анбори гумруки

1. Соҳиби анбори гумруки метавонад шахси ҳуқуқи ватанӣ бошад, ки ба Реестри соҳибони анборҳои гумруки дохил карда шудааст.

2. Соҳиби анбори гумруки ниғаҳдории моли тахти назорати гумруки бударо тибқи ҳолат ва шартҳои пешбининамудаи ҳамин Кодекс анҷом медиҳад.

3. Муносибати соҳиби анбори гумруки бо шахсоне, ки молро дар анборҳои гумруки барои ниғаҳдорӣ ҷойгир намудаанд, дар асоси шартнома ба роҳ монда мешавад. Набастани шартнома аз ҷониби соҳиби анбори гумрукии кушода ҳангоми мавҷудияти шароити муносиби бастанӣ он иҷозат дода намешавад.

4. Соҳибони анборҳои гумруки метавонанд мақомоти гумрукие бошанд, ки ба сифати соҳиби анбори гумруки, бе дохил намудани онҳо ба Реестри соҳибони анборҳои гумруки фаъолият намоянд. Мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумруки вазифадор аст на камтар аз як маротиба дар шаш моҳ мунтазам нашри номгӯи анборҳои гумрукиро, ки соҳиби он мақоми гумрук ҳисоб мешавад, инчунин тағйири иловаҳо ба онҳоро дар нашрияҳои расмӣ таъмин намояд.

Моддаи 227. Шарти дохил намудан ба Реестри соҳибони анборҳои гумруки

1. Шартҳои дохил намудан ба Реестри соҳибони анборҳои гумруки аз инҳо иборатанд:

1) соҳиби (тахти моликият, пешбурди хоҷагидорӣ ё тахти иҷора) бино ва (ё) майдончаҳои кушодаи барои истифода ба сифати анбори гумруки коршома ва ҷавобгӯи талаботи муқарраргардида (моддаи 225);

2) таъмини супоридани пардохтҳои гумруки мутобиқи моддаи 384 ҳамин Кодекс;

3) шартнома дар бораи суғуртаи хавфи масъулияти шахрвандии худ, ки метавонад дар натиҷаи расонидани зарар ба моли дигар шахсон, ки тахти ниғаҳдорӣ қарор гирифтааст ё вайрон кардани шартҳои дигари ниғаҳдорӣ бо шахсони дигар фаро расад. Маблағи суғурта, ки дар доираи он суғуртакунанда ўҳдадор мешавад ҳангоми фарорасии ҳар як ҳолати суғурта зарари ба моликияти шахсон расонидашударо ҷуброн намояд, тибқи масоҳати муфид ё ҳаҷми муфид ҳисоб карда мешавад ва агар ба сифати анбори гумруки майдончаи кушода истифода шуда бошад - дар ҳаҷми 5 - нишондиҳанда барои ҳисобҳо барои ҳар як метри мураббаи масоҳати муфид ё агар ба сифати анбори гумруки бино истифода шуда бошад - дар ҳаҷми 2 - нишондиҳанда барои ҳисобҳо барои ҳар як метри мукаби масоҳати муфид истифода бурда шавад, вале наметавонад аз ҳаҷми 8000 - нишондиҳанда барои ҳисобҳо камтар бошад

2. Агар соҳиби бино ва (ё) майдончаи кушода дар асоси шартномаи иҷора анҷом дода шавад, дар ин сурат шартнома бояд ба мӯҳлати на камтар аз се сол аз рӯзи пешниҳоди ариза ҷиҳати дохил намудан ба Реестри соҳибони анборҳои гумруки баста шавад.

] Моддаи 228. Ариза барои дохил намудан ба Реестри соҳибони анборҳои гумруки

1. Шахс ба Реестри соҳибони анборҳои гумруки дар асоси аризаи ҷавобгӯи талаботи муқаррарнамудаи моддаи 226 ҳамин Кодекс дохил карда мешавад.

2. Ариза барои дохилшавӣ ба Реестри соҳибони анборҳои гумруки бояд инҳоро дар бар гирад:

- 1) мууроциат ба мақоми гумрук бо ариза барои дохилшавӣ ба Реестри соҳибони анборҳои гумрукӣ;
 - 2) маълумот дар бораи номгӯӣ, шакли ташкилию ҳуқуқӣ, маҳали ҷойгиршавӣ, кушодани суратҳисобҳои бонкӣ, инчунин андозаи сармоияи оинномавии (чамъшавандаи) пурра ташаккулёфта, фонди оинномавӣ ё аъзоҳаққи аризадиханда;
 - 3) маълумот дар бораи навъи анбори гумрукӣ (барои анбори пӯшида, инчунин асоснокии зарурат ва ба мақсад мувофиқ будани интиҳоби ин анбор);
 - 4) маълумот дар бораи биноҳо ва (ё) майдончаҳои кушодае, ки дар ихтиёри аризадиханда қарор дошта, барои истифода ба сифати анбори гумрукӣ таъин гардидааст, маҳали ҷойгиршавӣ, ободонӣ, таҷҳизонӣ ва таъминоти моддию техникаи онҳо;
 - 5) маълумот дар бораи таъмини пардохтҳои гумрукӣ мутобиқи моддаи 384 ҳамин Кодекс;
 - 6) маълумот дар бораи шартномаи (шартномаҳои) суғуртаи хавфи масъулияти шахрвандии аризадиханда.
3. Ба аризаи барои дохил намудан ба Реестри соҳибони анборҳои гумрукӣ ҳуҷҷатҳои зерини тасдиқкунандаи маълумоти пешниҳодшуда замима мегарданд:
- 1) шаҳодатнома дар бораи сабти давлатии шахси ҳуқуқӣ;
 - 2) ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи ҳуқуқи соҳиби биноҳо ва (ё) майдончаҳои кушода, ки барои истифода ба сифати анбори ниғаҳдории муваққатӣ таъин гардидаанд;
 - 3) тарҳҳо ва нақшаҳои биноҳо ва (ё) майдончаҳои кушода, ки барои истифода ба сифати анбори ниғаҳдории муваққатӣ таъин гардидаанд;
 - 4) ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи супурдани пардохтҳои гумрукӣ мутобиқи моддаи 384 ҳамин Кодекс;
 - 5) тасдиқномаҳои бонкҳо дар бораи кушодани суратҳисобҳо;
 - 6) шартномаи (полиси) суғурта;
4. Барои ҳар бинои ҳудудан алоҳида ва (ё) ҳар майдончаи кушодаи ҳудудан алоҳида, ки барои истифода ба сифати анбори гумрукӣ таъин гардидааст, аризаи алоҳида пешниҳод карда мешавад.

Моддаи 229. Шаҳодатнома дар бораи дохил намудан ба Реестри соҳибони анборҳои гумрукӣ

1. Дохил намудани соҳиби анбори гумрукӣ ба Реестри соҳибони анборҳои гумрукӣ нисбати ҳар як бинои ҳудудан алоҳида ва (ё) ҳар як майдончаи кушодаи ҳудудан алоҳида, ки ба сифати анбори гумрукӣ истифода мегардад, анҷом дода мешавад. Ба ҳар як бинои ҳудудан алоҳида ва (ё) ҳар як майдончаи кушодаи ҳудудан алоҳида дар бораи дохил намудан ба Реестри соҳибони анборҳои гумрукӣ шаҳодатнома дода мешавад.

2. Шаҳодатнома дар бораи дохил намудан ба Реестри соҳибони анборҳои гумрукӣ инҳоро дар бар мегирад:

- 1) номи соҳиби анбори гумрукӣ ва нишон додани номгӯи шакли ташкилию ҳуқуқӣ ва маҳали ҷойгиршавӣ;
- 2) маълумот дар бораи ҳуқуқи соҳиби бино ва (ё) майдончаи кушода, ки ба сифати анбори гумрукӣ истифода мешавад;
- 3) маълумот дар бораи таъмини супоридани пардохтҳои гумрукӣ тибқи талаботи пешбининамудаи моддаи 384 ҳамин Кодекс;
- 4) нишон додани навъи анбори гумрукӣ;
- 5) нишон додани маҳали ҷойгиршавии анбори гумрукӣ.

3. Шаҳодатнома дар бораи дохил намудан ба Реестри соҳибони анборҳои гумрукӣ дар давоми панҷ сол эътибор дорад.

Моддаи 230. Вазифаҳо ва масъулияти соҳиби анбори гумрукӣ

1. Соҳиби анбори гумрукӣ вазифадор аст:

- 1) шарт ва талаботи муқаррарнамудаи ҳамин Кодексро нисбати ниғаҳдории мол дар анборҳои гумрукӣ риоя намояд;
- 2) баҳисобгирии моли ниғаҳдоришавандаро анҷом дода, ба мақомоти гумрук дар бораи ниғаҳдории ин мол ҳисобот пешниҳод намояд (моддаи 405);
- 3) амнияти моли дар анборҳои гумрукӣ ниғаҳдоришавандаро таъмин намояд;
- 4) дастрасии шахсони бегонаро ба моли ниғаҳдоришаванда бе иҷозати мақомоти гумрук имконнопазир созад;
- 5) боҷҳои гумрукӣ ва андозро дар ҳолатҳои пешбининамудаи қисми 2 ҳамин модда, инчунин дар ҳолатҳои пешбининамудаи қисми 1 моддаи 90 ҳамин Кодекс пардозад, агар соҳиби анбори гумрукӣ дорои иҷозат ба транзити дохилии гумрукӣ бошад.

2. Соҳиби анбори гумрукӣ нисбати моли дар анбори гумрукӣ ниғаҳдоришаванда, ҳангоми гум кардан ё бе иҷозати мақоми гумрук додани мол барои пардохти боҷҳои гумрукӣ ва андоз масъул мебошад. Соҳиби анбори гумрукӣ барои пардохти боҷҳои гумрукӣ, андозҳо танҳо ҳангоме масъул намебошад, ки агар мол дар натиҷаи садама, таъсири қувваи рафънопазир ё талафи табиӣ ҳангоми ниғаҳдории муқаррарӣ нобуд ё тамоман талаф шуда бошад.

Моддаи 231. Бозхондани шаҳодатнома дар бораи дохил намудан ба Реестри соҳибони анборҳои гумрукӣ

Шаҳодатнома дар бораи дохил намудан ба Реестри соҳибони анборҳои гумрукӣ метавонад аз ҷониби мақоми гумрук дар ҳолатҳои зерин бозхонда шавад:

- 1) аз ҷониби соҳиби анбори гумрукӣ риоя нашудани ҳатто яке аз шартҳои дохил намудан ба Реестри соҳибони анборҳои гумрукӣ, ки тибқи моддаи 227 ҳамин Кодекс муқаррар шудааст;
- 2) аз ҷониби соҳиби анбори гумрукӣ риоя нашудани ўҳдадориҳои пешбининамудаи банди 5 қисми 1 моддаи 230 ҳамин Кодекс;
- 3) агар соҳиби анбори гумрукӣ чандин маротиба барои ҳуқуқвайронкунии маъмури дар соҳаи фаъолияти гумрукӣ ба ҷавобгарии маъмури ҷалб шуда бошад.

Моддаи 232. Амалиёт бо мол ҳангоми хориҷ намудани соҳиби анбори гумрукӣ аз Реестри соҳибони анборҳои гумрукӣ

Ҳангоми бозхондани шаҳодатнома дар бораи дохил намудан ба Реестри соҳибони анборҳои гумрукӣ ё хориҷ намудани соҳиби анбори гумрукӣ аз Реестри соҳибони анборҳои гумрукӣ бо дигар асосҳо моли дар анборҳои гумрукӣ ниғаҳдоришаванда бояд аз ҳисоби вай дар мўҳлати ду моҳ аз рӯзи хориҷшавӣ дар анбори дигари гумрукӣ ҷойгир карда шаванд. Соҳиби анбори гумрукӣ вазифадор аст шахсонро, ки моли худро дар

анборҳои гумрукӣ қарор додаанд, дар давоми 3 рӯзи хориҷ намудани вай аз Реестри соҳибони анборҳои гумрукӣ огоҳ намоёнд. Аз рӯзи дигари хориҷ намудани соҳиби анбори гумрукӣ аз Реестри соҳибони анборҳои гумрукӣ ҷойгиркунии мол дар ин анборҳои гумрукӣ манъ мебошад.

Моддаи 233. Ниғаҳдории мол дар анборҳои гумрукии мақомоти гумрук

1. Анборҳои гумрукии мақомоти гумрук анборҳои қушода ҳисоб мешаванд ва бояд ҷавобгӯи талаботи муқаррарнамудаи моддаи 225 ҳамин Кодекс бошанд.

2. Ҳангоми ниғаҳдории мол дар анборҳои гумрукӣ муносибати муттақобилаи мақомоти гумрук бо шахсоне, ки моли худро дар анборҳои гумрукӣ ҷой медиҳанд, мутобиқи ҳамин Кодекс ва Кодекси граждани Чумҳурии Тоҷикистон ба роҳ монда мешавад. Нисбати шартномаи мақоми гумрук бо шахсе, ки моли худро дар анборҳои гумрукӣ ҷойгир менамоёнд, талаботи қонунгузории граждани Чумҳурии Тоҷикистон, ки барои шартномаи оммавӣ пешбинӣ шудааст, татбиқ мегардад. Аз ҷониби мақоми гумрук набастани шартномаи ниғаҳдории мол ҳангоми мавҷудияти имконияти бастанӣ он иҷозат дода намешавад.

Қабули мол барои ниғаҳдорӣ аз ҷониби мақоми гумрук дар анборҳои гумрукӣ бо додани қвитантсияи дорои намунаи муайяннамудаи мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ ба шахси соҳиби бор тасдиқ карда мешавад.

3. Ҳуқуқ, вазифаҳо ва масъулияти мақоми гумрук марбут ба ниғаҳдории мол дар анборҳои гумрукӣ аз моҳияти масъулияти мувофиқи муқаррароти умумии ниғаҳдорӣ пешбининамудаи қонунгузории граждани Чумҳурии Тоҷикистон, бо назардошти муқаррароти ҳамин Кодекс бармеоянд.

Мақоми гумрук дар сурати гум шудани моли дар анборҳои гумрукӣ ниғаҳдоришаванда барои пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз ҷавобгар мебошад, ба истиснои ҳолатҳое, ки агар мол дар натиҷаи садама, таъсири қувваи рафънопазир ё талафи табиӣ ҳангоми ниғаҳдории муқаррарӣ нобуд ё тамоман талаф шуда бошад.

БОБИ 26. РЕИМПОРТ

Моддаи 234. Мазмуни низоми гумрукии реимпорт

1. Реимпорт низоми гумрукие мебошад, ки мувофиқи он моли қаблан аз қаламрави гумрукии Чумҳурии Тоҷикистон содиршуда ба қаламрави гумрукии Чумҳурии Тоҷикистон мувофиқи мӯҳлатҳои муқарраршуда (банди 2 қисми 1 моддаи 235), бе пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз ва бе татбиқи мамнӯият ва маҳдудияти дорои хусусиятҳои иқтисодии муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Чумҳурии Тоҷикистон, ворид карда мешавад.

2. Моли таҳти низоми гумрукии реимпорт ҷойгиршуда барои мақсади гумрукӣ чун иҷозатшуда барои муомилоти озод баррасӣ карда мешавад.

Моддаи 235. Шартҳои таҳти низоми гумрукии реимпорт қарор додани мол

1. Таҳти низоми гумрукии реимпорт қарор додани мол иҷозат дода мешавад, агар:

1) ҳангоми содир намудани мол аз қаламрави гумрукии Чумҳурии Тоҷикистон он дорои статуси таҳти муомилоти озод қарордошта ё маҳсули коркарди моли хориҷӣ бошад (боби 21);

2) мол дар қараёни 3 соли баъд аз рӯзи дигари интиқоли моли мазкур аз сарҳади гумрукӣ ҳангоми содироти он аз қаламрави гумрукии Чумҳурии Тоҷикистон таҳти низоми гумрукии реимпорт арз шудааст. Тибқи дархости асосноки шахси манфиатдор мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ мӯҳлати мазкурро нисбати таҷҳизоти дар сохтмон, истеҳсолоти саноатӣ, истихроҷи канданиҳои фойданок ва дигар мақсадҳои шабеҳ бо шартҳои риояи ҳамаи дигар муқаррароти ҳамин боб тамдид менамоёнд;

3) мол дар ҳамаи ҳолате, ки аз қаламрави гумрукии Чумҳурии Тоҷикистон содир шуда буд, бетағйир боқӣ монда бошад, ба истиснои тағйирот дар натиҷаи фарсудаҷавии табиӣ ё талафи табиӣ ҳангоми шароити мӯътадили интиқол, ниғаҳдорӣ ва истифода;

4) маблағи бочҳои гумрукӣ, андозҳо, субсидияҳо ва дигар маблағҳое, ки бояд ҳангоми реимпорти мол ба буҷети давлатӣ (моддаи 236) баргардонидани шаванд, пардохта шуда бошад.

2. Истифодаи мол берун аз қаламрави гумрукии Чумҳурии Тоҷикистон бо мақсади ба даст овардани фоида, инчунин иҷрои амалиёти зарурӣ барои таъмини ниғаҳдории он, аз ҷумла таъмир (ба истиснои таъмири асосӣ ва модернизатсия), хизматрасонии техникӣ ва дигар амале, ки барои ниғаҳдории хусусиятҳои истифодабарии мол заруранд ва нигоҳ доштани мол дар ҳолате, ки он дар рӯзи содирот аз қаламрави гумрукии Чумҳурии Тоҷикистон қарор дошт, барои ҷойгир намудани он таҳти низоми гумрукии реимпорт монеа шуда наметавонад, ба истиснои ҳолатҳое, ки иҷрои амалҳои таъмир боиси баланд шудани арзиши мол нисбат ба арзиши он дар рӯзи содирот нагардад.

3. Таҳти низоми гумрукии реимпорт метавонад моле ҷойгир карда шавад, ки қаблан таҳти низомҳои дигари гумрукӣ қарор дошт.

4. Қарор додани молҳо таҳти низоми гумрукии реимпорт бошарти риояи италаботи қисми 1 ҳамин мода ҳамчунин дармавриди иҷозат дода мешавад, ки агар танҳо қисми аз молҳои қаблан содир шуда воридгардад. (ҚҶТ аз 03.07.2012с., №845)

Моддаи 236. Баргардонидани маблағи бочҳои гумрукии воридотӣ, андозҳо, субсидияҳо ва дигар маблағ ҳангоми реимпорти мол

1. Ҳангоми реимпорти мол ба буҷети давлатӣ бояд ин маблағ баргардонидани шаванд:

1) маблағи бочҳои гумрукии воридотӣ, андозҳо ва (ё) фоизи онҳо, агар маблағи чунин бочҳои гумрукӣ, андозҳо ва (ё) фоизҳои ситонида нашуда бошад ё вобаста ба содироти мол аз қаламрави гумрукии Чумҳурии Тоҷикистон баргардонидани шуда бошад;

2) маблағи андозҳои дохилӣ, субсидияҳо ва дигар маблағи пардохтнашуда ё қаблан мустақиман ё ғайримустақим ба сифати пардохт, имтиёз гирифташуда ё аз сабаби содироти мол аз қаламрави гумрукии Чумҳурии Тоҷикистон ҷуброн гардидааст.

2. Маблағи бочҳои гумрукии воридотӣ ва андозҳои тибқи қоидаҳои муқаррарнамудаи қисми 4 моддаи 185 ҳамин Кодекс барои муайян намудани маблағи барои пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз зарурӣ ҳангоми иҷозати маҳсули коркарди мол барои муомилоти озод ҳисоб карда мешавад.

Маблағи андозҳои дохилӣ дар асоси ставкаҳои дар рӯзи қабули декларатсияи гумруки хангоми баровардани мол аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон амалкунанда ва арзиши гумрукии мол ва (ё) теъдоди он, ки хангоми баровардани он аз қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян шудааст, ҳисоб карда мешавад.

3. Тартиби ҳисоби маблағи субсидия ва дигар маблағи дар қисми 2 ҳамин модда зикрнамуда аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда мешавад. Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳуқуқ дорад ҳолатҳоро муқаррар намояд, ки ҳамзамон бо ин маблағи фоидаҳои он дар ҳаҷми муқаррарнамудаи Кодекси андозҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ситонида шавад.

4. Маблағҳои боҷҳои гумрукии, андозҳо, субсидияҳо ва дигар фоидаҳои, ки мувофиқи ҳамин модда пешбинӣ шудааст, аз ҷониби мақомоти гумрук мувофиқи тартиби муқаррарнамудаи ҳамин Кодекс ситонида мешаванд.

Моддаи 237. Ҳуҷҷат ва маълумоте, ки барои ҷойгир намудани мол таҳти низоми гумрукии реимпорт заруранд

1. Барои гирифтани иҷозати ҷойгир намудани мол таҳти низоми гумрукии реимпорт декларант ба мақоми гумрук дар бораи шароитҳои баровардани мол аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин дар бораи таъмири мол, агар чунин амалиёт бо мол берун аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон гузаронида шуда бошанд, маълумот пешниҳод мекунад.

2. Барои тасдиқи маълумоти дар қисми 1 ҳамин модда зикршуда декларант ба мақоми гумрук декларатсияи гумрукиро, ки хангоми содироти мол аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон қабул шуда буд, ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи рӯзи убури мол аз сарҳади гумрукии хангоми содирот, ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи риояи талаботи моддаи 236 ҳамин Кодекс, инчунин дигар ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи маълумоти арзшударо пешниҳод менамояд.

Моддаи 238. Баргардонидани маблағи боҷҳои гумрукии содиротӣ хангоми реимпорти мол

1. Маблағи пардохтшудаи боҷҳои гумрукии содиротӣ хангоми реимпорти мол баргардонида мешавад, агар мол ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон тибқи низоми гумрукии реимпорт дар давоми на дертар аз 6 моҳи баъди убури мол аз сарҳади гумрукии хангоми содироти он аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ворид карда шавад.

2. Маблағи боҷҳои содироти гумрукии пардохтшуда бо қарори мақомоти гумрук аз ҷониби мақомоти ваколатдори молия тибқи ҳамин Кодекс баргардонида мешавад.

БОБИ 27. РЕЭКСПОРТ

Моддаи 239. Мазмуни низоми гумрукии реэкспорт

Реэкспорт низоми гумрукии мебошад, ки мувофиқи он моли қаблан ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон воридгардида аз ин қаламрав бидуни пардохт ё баргардонидани боҷҳои гумрукии воридотӣ ва андозҳо, бе татбиқи мамнунӣ ва маҳдудиятҳои дорои хусусиятҳои иқтисодии муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқи Ҷумҳурии Тоҷикистон содир карда мешавад.

Моддаи 240. Шартҳои ҷойгир намудани мол таҳти низоми гумрукии реэкспорт

1. Таҳти низоми гумрукии реэкспорт мол бо шартҳои зайл ҷойгир карда мешавад:

1) баровардани молҳое, ки дар ҷойҳои ниғаҳдорӣ муваққатӣ қарор доранд то ҷойгиркунии онҳо таҳти низоми муайяни гумрукии;

2) баровардани моли қаблан барасмиятдаровардашуда таҳти низоми гумрукии иҷозати мол барои муомилоти озод, бо риояи талаботи пешбиниамудаи моддаи 242 ҳамин Кодекс;

3) содироти молҳои хориҷӣ, ки таҳти амалиёти коркард қарор нагирифтаанд ва қаблан таҳти низоми гумрукии коркард дар қаламрави гумрукии ва коркарди мол барои муомилоти озод ҷойгир карда шудаанд;

4) содироти молҳои хориҷӣ, ки қаблан таҳти низомҳои гумрукии анбори гумрукии, минтақаи озоди гумрукии, **анбори озод, воридоти муваққатӣ ва савдои бебоҷ** қарор дода шудаанд; (**ҚҶТ аз 03.07.2012с., №845**)

5) содироти молҳои хориҷӣ ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон воридкардашуда бо вайрон кардани талаботи манъи воридоти онҳо тибқи санадҳои меъёрии ҳуқуқи Ҷумҳурии Тоҷикистон (қисми 1 моддаи 12).

2. Тартиби барасмиятдарории гумрукии моли реэкспортшаванда аз ҷониби мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукии муқаррар карда мешавад.

3. Реэкпорти моли зераксизӣ дар сурати таъмини пардохти боҷҳои гумрукии, андозҳо ё мушоияти гумрукии анҷом дода мешавад.

4. Санадҳои меъёрии ҳуқуқи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва (ё) санадҳои ҳуқуқи байналмилалӣ эътирофнамудаи Ҷумҳурии Тоҷикистон метавонанд шартҳои иловагии ҷойгир намудани молро таҳти низоми гумрукии реэкспорт муқаррар намоянд.

Моддаи 241. Татбиқи боҷҳои гумрукии ва андоз хангоми реэкпорти мол

1. Хангоми реэкпорти мол озодкунӣ аз пардохти **боҷҳои гумрукии воридотӣ ва андозҳо** фароҳам оварда мешавад ё баргардонидани таъмини пардохти боҷҳои гумрукии ва андоз анҷом дода мешавад, агар чунин озодкунӣ ё баргардонидани хангоми анҷоми низоми гумрукии, ки тибқи он мол дар қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон қарор дошт, пешбинӣ шуда бошад. (**ҚҶТ аз 03.07.2012с., №845**)

2. Хангоми содир намудани моли реэкспортшаванда боҷҳои гумрукии содиротӣ пардохта намешаванд.

Моддаи 242. Татбиқи низоми гумрукии реэкспорт нисбати моле, ки барои муомилоти озод иҷозат дода шудааст

1. Молҳои барои муомилоти озод иҷозатдодашуда, ки онҳо дар рӯзи убури сарҳади гумрукии дорои камбудихо буданд ё ба тарзи дигар ба теъдод, сифат, тавсиф, бастабандӣ ё дигар шартҳои муомилоти иқтисодии хориҷӣ мувофиқат намекарданд ва аз ҳамин сабабҳо ба ирсолкунандаи бор ё ба шахси дигар зикрнамудаи он баргардонида мешаванд, метавонанд таҳти низоми гумрукии реэкспорт ҷойгир карда шаванд, агар ин молҳо:

1) дар Ҷумҳурии Тоҷикистон истифода ва таъмир нашуда бошанд, ба истиснои ҳолатҳое, ки мол барои муайян намудани камбудӣ ё дигар ҳолатҳое, ки боиси баргардонидани онҳо гардидаанд, истифода шуда бошанд;

- 2) метавонанд аз ҷониби мақомоти гумрук ҳаммонанд карда шаванд;
- 3) дар давоми 6 моҳ аз рӯи иҷозати онҳо барои муомилоти озод бароварда шаванд.
2. Ҳангоми реэкспорти мол тибқи қисми 1 ҳамин модда маблағи пардохтшудаи боҷҳои гумрукӣ ва андоз мутобиқи моддаи 397 ҳамин Кодекс баргардонида мешаванд.

БОБИ 28. НОБУДКУНӢ

Моддаи 243. Мазмуни низоми гумрукии нобудкунӣ

Нобудкунӣ низоми гумрукие мебошад, ки мувофиқи он моли хориҷӣ таҳти назорати гумрукӣ, бе пардохти боҷҳои гумрукӣ ва андоз, инчунин бе татбиқи мамнӯият ва маҳдудиятҳои дорои хусусияти иқтисодии муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон нобуд карда мешавад.

Моддаи 244. Шартҳои ҷойгир намудани мол таҳти низоми гумрукии нобудкунӣ

1. Нобудкунӣ мол иҷозат дода мешавад, агар моли таҳти нобудкунӣ қарордошта бо усули аз нигоҳи иқтисодӣ судманд ба шакли аввалааш барқарор карда нашавад.

2. Нобудкунӣ нисбати гурӯҳи молҳои зерин иҷозат дода намешавад:

- 1) арзиши фарҳангӣ;
- 2) намудҳои ҳайвонот ва растаниҳое, ки таҳти хатари нобудшавӣ қарор доранд, узв ва маҳсули онҳо (дериватҳо), ба истиснои ҳолатҳое, ки нобудкунӣ онҳо барои мақсадҳои пешгирии эпидемия ва ҳолатҳои эпизоотӣ анҷом дода мешавад;
- 3) моли аз ҷониби мақомоти гумрук ба сифати гарав қабулшуда, то анҷоми муносибатҳои вобаста ба гарав;
- 4) моли аз ҷониби мақоми давлатии ваколатдор ситонидашуда ё моле, ки нисбати он тибқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳабси амвол пешбинӣ шудааст;
- 5) дигар молҳое, ки номгӯи онҳоро метавонад Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар намояд.

3. Нобудкунӣ мол иҷозат дода намешавад, агар:

- 1) нобуд кардани мол ба муҳити зист зарари ҷиддӣ расонад ё мустақиман ё ғайримустақим ба ҳаёт ва саломати одамон хатари ҷиддӣ дошта бошад;
- 2) мол бо роҳи истеъмол аз рӯи таъиноти муқаррарнашавӣ нобуд карда шавад;
- 3) барои мақомоти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон боиси хароҷот гардад.

Моддаи 245. Мӯҳлат ва маҳали нобудкунӣ

1. Мӯҳлати нобудкунӣ молро мақоми гумрук дар асоси аризаи декларант, бо назардошти вақти дахлдор барои гузаронидани амали нобудкунӣ намуди моли арзшуда ва мӯҳлате, ки барои интиқоли мол бо воситаи нақлиёт аз маҳали ҷойгиршавӣ ба маҳали нобудкунӣ зарур аст, муқаррар карда мешавад.

2. Маҳали нобудкунӣ молро декларант бо розигии мақоми гумрук, бо назардошти талаботи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи ҳифзи муҳити зист муайян менамояд.

Моддаи 246. Татбиқи низоми гумрукии нобудкунӣ нисбати моле, ки дар натиҷаи садама ё таъсири қувваи рафънопазир талаф ёфтааст

1. Низоми гумрукии нобудкунӣ метавонад нисбати моли нобудкардашуда, тамоман талафшуда ё дар натиҷаи садама ё таъсири қувваи рафънопазир харобгардида татбиқ карда шавад.

2. Ҳангоми ҷойгир намудани моли нобудшаванда ё харобгашта таҳти низоми гумрукии нобудкунӣ муқаррароти қисми 1 моддаи 244 ва моддаи 247 ҳамин Кодекс татбиқ карда мешавад.

Моддаи 247. Партовҳои моли нобудкардашуда

1. Аз партовҳое, ки дар натиҷаи нобудкунӣ моли хориҷӣ ба миён омадаанд, бояд боҷҳои гумрукӣ ва андоз ситонида шаванд, чуноне, ки агар партовҳои мазкур ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ҳамин ҳолат ворид гардида бошанд, ба истиснои ҳолатҳое, ки ин партовҳо аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон бароварда шудаанд ё чунон коркард шудаанд, ки барои истифодаи минбаъдаи тиҷоратӣ дар қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон корношоам буда, онҳоро бо усули аз нигоҳи иқтисодӣ судманд барқарор кардан ва ба ҳолати аввала баргардонидан имконнопазир аст.

Партовҳое, ки аз онҳо боҷҳои гумрукӣ ва андоз ситонида мешаванд, бояд декларатсия карда шаванд.

2. Барои мақсадҳои ситонидани боҷҳои гумрукӣ ва андоз партовҳо чун моли ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон воридгардида доништа мешаванд.

3. Арзиши гумрукии партовҳо тибқи қоидаҳои пешбининамудаи моддаи 183 ҳамин Кодекс муайян карда мешавад.

4. Масъулияти пардохти боҷҳои гумрукӣ ва андоз барои партовҳо ба зиммаи декларант гузошта мешавад.

БОБИ 29. ДАСТ КАШИДАН БА МАНФИАТИ ДАВЛАТ

Моддаи 248. Мазмуни низоми гумрукии даст кашидан ба манфиати давлат

Даст кашидан ба манфиати давлат низоми гумрукие мебошад, ки ҳангоми он мол ройгон, бидуни ситонидани боҷҳои гумрукӣ ва андоз, инчунин бидуни истифодаи мамнӯият ва маҳдудиятҳои дорои хусусияти иқтисодии муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба моликияти давлат гузаронида мешавад.

Моддаи 249. Шартҳои ҷойгир кардани мол таҳти низоми гумрукии даст кашидан ба манфиати давлат

1. Даст кашидан аз мол ба манфиати давлат набояд боиси хароҷоти мақомоти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон гардад, ки ҷуброни он аз ҳисоби маблағи аз фурӯши мол ба дастамада имконнопазир аст.

2. Таҳти низоми гумрукии даст кашидан ба манфиати давлат моле, ки муомилоти он мувофиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ карда шудааст, қарор дода намешавад.

Моле, ки муомилоташон мувофиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ аст, дар асоси қарори суд, бо истифодаи мусодира тибқи ҳуқуқвайронкунии маъмури дар соҳаи фаъолияти гумрукӣ ба моликияти давлат гузаронида мешаванд.

3. Номгуи мушаххаси молеро, ки наметавонад таҳти низоми гумрукии даст кашидан аз мол ба манфиати давлат қарор дода шавад, Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян менамояд.

Моддаи 250. Статуси моле, ки шахс аз он ба манфиати давлат даст кашидааст

1. Молҳое, ки таҳти низоми гумрукии даст кашидан аз мол ба манфиати давлат қарор гирифтаанд, тибқи ҳамин Кодекс ба моликияти давлат гузаронида мешаванд.

2. Аз лаҳзае ба мақомоти гумрук додани моле, ки шахс аз он ба манфиати давлат даст кашидааст, ин мол бо мақсади гумрукӣ дорои статуси иҷозат барои муомилоти озод дар қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҳисоб меравад.

Моддаи 251. Масъулият барои татбиқи низоми гумрукии даст кашидан ба манфиати давлат

Масъулият барои ҳуқуқи ихтиёрдории мол бо роҳи ҷойгир намудани он таҳти низоми гумрукии даст кашидан ба манфиати давлат ба зиммаи декларант гузошта мешавад. Мақомоти гумрук ҳеҷ гуна даъвои амволии шахсони нисбати мол ваколатдорро, ки аз он декларант ба манфиати давлат даст кашидааст, ҷуброн намекунад.

БОБИ 30. СОДИРОТИ МУВАҚҚАТӢ

Моддаи 252. Мазмуни низоми гумрукии содироти муваққатӣ

1. Содироти муваққатӣ низоми гумрукие мебошад, ки ҳангоми он моли ватанӣ метавонад дар мӯҳлати муайян берун аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон, бо озодкунии пурраи шартӣ аз ситонидани боҷҳои гумрукии содиротӣ ва бе татбиқи мамнӯият ва маҳдудиятҳои дорои хусусияти иқтисодии муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон, истифода бурда шавад.

2. Ҳангоми содироти муваққатии мол озодкунӣ аз андозҳои дохилӣ, баргардонидан ё ҷуброни он татбиқ намегардад.

Моддаи 253. Шартҳои ҷойгир намудани мол таҳти низоми гумрукии содироти муваққатӣ

1. Мол таҳти низоми гумрукии содироти муваққатӣ дар ҳолатҳои зерин ҷойгир карда мешавад:

- 1) таъмини ҳаммонандсозии мол аз ҷониби мақомоти гумрук ҳангоми воридоти бозпаси он;
- 2) пешниҳоди ўҳдадорӣ дар бораи воридоти бозпаси мол тибқи намунаи тасдиқнамудаи мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ;
- 3) таъмини пардохти боҷҳои гумрукии содиротӣ.

2. Ҷойгир намудани мол таҳти низоми гумрукии содироти муваққатӣ барои моле, ки содироти он аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ аст, мутобиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон иҷозат дода намешавад.

Моддаи 254. Мӯҳлати содироти муваққатӣ

1. Мӯҳлати умумии содироти муваққатии мол на зиёда аз се сол мебошад.

Мӯҳлати содироти муваққатӣ аз ҷониби мақоми гумрук тибқи аризаи декларант, бо назардошти мақсад ва шартҳои чунин содирот ва муқаррароти қисми 2 ҳамин модда муайян карда мешавад. Бо дарҳости асосноки шахси мазкур мӯҳлати арзшудаи содироти муваққатӣ бо назардошти муқаррароти қисми 2 ҳамин модда, вале на бештар аз як сол тамдид карда мешавад.

2. Барои намудҳои алоҳидаи мол, ки воридоти бозпаси он ҳангоми содироти муваққатӣ мувофиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳатмӣ мебошад, Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон мӯҳлати ниҳии содироти муваққатиرو муқаррар менамояд.

Моддаи 255. Истифодаи боҷҳои гумрукии содиротӣ

1. Ҳангоми содироти муваққатии мол озодкунии пурраи шартӣ аз пардохти боҷҳои гумрукии содиротӣ фароҳам оварда мешавад.

2. Ҳангоми баргашта наовардани моли муваққатан содиршуда маблағи боҷҳои гумрукии содиротӣ бо назардошти арзиши мол ва (ё) теъдоди он ҳангоми содирот, инчунин меъёрҳои боҷҳои гумрукии дар рӯзи арзшавии мол таҳти низоми гумрукии содироти муваққатӣ амалкунанда пардохта мешаванд. Фоизҳо аз ин маблағ дар ҳаҷми муқаррарнамудаи Кодекси андози Ҷумҳурии Тоҷикистон пардохта мешаванд, ба мисли он ки барои ин маблағҳо дар рӯзи ҷойгиркунии моли ватанӣ таҳти низоми гумрукии содироти муваққатӣ тамдиди мӯҳлат фароҳам оварда шуда бошад.

Моддаи 256. Анҷоми низоми гумрукии содироти муваққатӣ

1. Моли муваққатан содиргардида ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон на дертар аз рӯзи ба охир расидани мӯҳлати содироти муваққатӣ (моддаи 254) бояд баргардонидани шавад ё мувофиқи ҳамин Кодекс таҳти низоми дигари гумрукӣ арз карда шавад.

2. Бо дарҳости шахсе, ки молро таҳти низоми гумрукии содироти муваққатӣ қарор додааст, мақоми гумрук барои иваз намудани низоми гумрукии содироти муваққатӣ ба низоми гумрукии содирот, бо риояи шарт ва талаботи пешбининамудаи ҳамин Кодекс иҷозат медиҳад, ба истиснои ҳолатҳое, ки агар мувофиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон моли муваққатан содиршуда бояд ҳатман ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон баргардонда шавад.

3. Ҳангоми ба шахси хориҷӣ додани моли муваққатан содиршуда шахсе, ки молро таҳти низоми гумрукии содироти муваққатӣ қарор додааст, ба истисно ҳолатҳои пешбининамудаи қисми 2 ҳамин модда, вазифадор аст низоми гумрукии содироти муваққатиرو ба низоми гумрукии содирот иваз намояд.

4. Тағйири низоми гумрукии содироти муваққатӣ ба низоми дигар, ки нисбати моли содиротӣ истифода мегардад, бидуни пешниҳоди воқеии мол ба мақоми гумрук иҷозат дода мешавад.

Моддаи 257. Масыулият вобаста ба пардохти боҷҳои гумрукӣ

Масыулият вобаста ба пардохти боҷҳои гумрукӣ мувофиқи қисми 2 моддаи 350 ҳамин Кодекс ба зиммаи шахсе гузошта мешавад, ки молро таҳти низоми гумрукии содироти муваққатӣ қарор додааст.

БОБИ 31. САВДОИ БЕБОҶ

Моддаи 258. Мазмуни низоми гумрукии савдои бебоҷ

1. Савдои бебоҷ низоми гумрукии мебошад, ки ҳангоми он молҳои хориҷии ба қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон воридшуда ё молҳои ватанӣ ба тариқи чакана ба шахсони воқеии берун аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон сафаркунанда мустақиман дар мағозаи савдои бебоҷ, бидуни пардохти боҷҳои гумрукӣ ва андоз, инчунин бе татбиқи мамнӯият ва маҳдудиятҳои дорои хусусияти иқтисодии муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон фурӯхта мешаванд.

2. Таҳти низоми гумрукии савдои бебоҷ ҳамаи мол ҷой дода мешавад, ба истиснои моле, ки воридот ва содироти он ба Ҷумҳурии Тоҷикистон, муомилоти он дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ аст, инчунин дигар молҳои, ки номгӯи онҳоро Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян менамояд.

3. Молҳои дар қисми 1 ҳамин модда зикршуда дар мағозаҳои савдои бебоҷ таҳти назорати гумрукӣ дар қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон, дар нуқтаҳои гузаргоҳ аз Сарҳади давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон фурӯхта мешаванд.

4. Моли дар мағозаҳои савдои бебоҷ фурӯхташаванда мувофиқи тартиби муайяннамудаи мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ бояд дорои воситаҳои ҳаммонандсозӣ бошад.

5. Ҳангоми қарор додани моли ватанӣ таҳти низоми гумрукии савдои бебоҷ озодкунӣ аз пардохти андозҳои дохилӣ, баргардонидан ё ҷуброни он мувофиқи қонунгузорию андозии Ҷумҳурии Тоҷикистон анҷом дода мешавад.

6. Ҳангоми ҷойгир намудани моли хориҷӣ таҳти низоми савдои бебоҷ маблағи боҷи гумрукии воридотӣ ва андоз баргардонидани мешавад, агар баргардонии онҳо ҳангоми содироти воқеии мол аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон мувофиқи ҳамин Кодекс пешбинӣ шуда бошад.

7. Декларанти моли таҳти низоми гумрукии савдои бебоҷ ҷойгиршаванда метавонад танҳо соҳиби мағозаи савдои бебоҷ бошад.

8. Соҳиби мағозаи савдои бебоҷ метавонад танҳо шахси ҳуқуқии ватание бошад, ки ба Реестри соҳибони мағозаҳои савдои бебоҷ дохил карда шудааст.

9. Моле, ки барои таъмини фаъолияти мағозаи савдои бебоҷ истифода мегардад, набояд таҳти низоми гумрукии савдои бебоҷ ҷой дода шавад.

10. Мағозаи савдои бебоҷ мувофиқи тартиби муқарраркардаи низом дар нуқтаҳои гузаргоҳи Сарҳади давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар сурати мавҷуд будани ҳуҷҷатҳои бақайдгирӣ ва иҷозат барои фурӯши чаканаи мол, агар ҳатмӣ будани онҳоро қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ карда бошад, кушода мешавад.

11. Иҷозати мол мувофиқи низоми гумрукии савдои бебоҷ баъди гирифтани шаходатнома дар бораи дохил намудан ба Реестри соҳибони мағозаҳои савдои бебоҷ имконпазир мебошад.

Моддаи 259. Талабот нисбати ободонӣ ва таҷҳизонии бинои мағозаи савдои бебоҷ

1. Бинои мағозаи савдои бебоҷ метавонад аз толори савдо, биноҳои ёрирасон ва анборҳо иборат бошад.

Биноҳои мазкур бояд тарзе муҷаҳҳаз бошанд, ки фурӯши молро танҳо дар толорҳои мағозаи савдои бебоҷ анҷом дода, инчунин ҳифзи мол ва имконияти назорати гумрукиро нисбати онҳо таъмин намоянд.

2. Мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ барои ободонии анборҳои мағозаи савдои бебоҷ талаботи ҳатмиро муқаррар мекунад, агар чунин анборҳо берун аз нуқтаҳои гузаргоҳ аз сарҳади давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон мувофиқи тартиби пешбининамудаи моддаи 107 ҳамин Кодекс ҷойгир шуда бошанд.

3. Толорҳои савдои мағоза бояд тарзе ҷойгир шаванд, ки монда рафтани молҳои аз мағозаи савдои бебоҷ харидшударо дар қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон истисно намоянд, аз ҷумла ба дасти шахсони воқеие, ки дар ин қаламрав меконанд, додани онҳоро имконнопазир гардонанд.

4. Бинои мағозаи савдои бебоҷ минтақаи назорати гумрукӣ ба шумор меравад.

5. Агар бино дар асоси шартномаи иҷора ихтиёрдорӣ карда шавад, пас бояд ин шартнома ба мӯҳлати на камтар аз се сол аз рӯзи додани ариза барои дохилшавӣ ба Реестри соҳибони мағозаҳои савдои бебоҷ баста шавад.

Моддаи 260. Шарти дохил намудан ба Реестри соҳибони мағозаҳои савдои бебоҷ

1. Шартҳои дохил намудан ба Реестри соҳибони мағозаҳои савдои бебоҷ аз инҳо иборатанд:

1) соҳиби биное (таҳти моликият, пешбурди хоҷагидорӣ ё таҳти иҷора), ки барои истифодаи он ба сифати мағозаи савдои бебоҷ муносиб ва ҷавобгӯи талаботи муқарраргардида бошад (моддаи 259);

2) таъмини супоридани пардохтҳои гумрукӣ мутобиқи моддаи 384 ҳамин Кодекс;

3) шартномаи суғуртаи хавфӣ масъулияти шахрвандии худ, ки метавонад дар натиҷаи расонидани зарар ба моли шахсони дигар, ки ба фурӯш монда шудааст ё вайрон кардани шартҳои дигари фурӯш бо шахсони дигар фаро расад. Маблағи суғурта, ки дар доираи он суғуртакунанда ӯҳдадор мешавад ҳангоми фарорасии ҳар як ҳолати суғурта зарари ба моликияти шахсон расонидашударо ҷуброн намояд, тибқи масоҳат ё ҳаҷми муфид дар

ҳаҷми 2 - нишондиҳанда барои ҳисобҳо барои ҳар як метри мукааби масоҳати муфид муайян карда мешавад, вале наметавонад аз ҳаҷми 3000 - нишондиҳанда барои ҳисобҳо камтар бошад.

Моддаи 261. Ариза барои дохил кардан ба Реестри соҳибони мағозаҳои савдои бегоҷ 1. Шахс ба Реестри соҳибони мағозаҳои савдои бегоҷ дар асоси аризае, ки ҷавобгӯи шартҳои муқаррарнамудаи моддаҳои 258 - 260 ҳамин Кодекс мебошад, дохил карда мешавад.

2. Ариза барои дохил кардан ба Реестри соҳибони мағозаҳои савдои бегоҷ бояд инҳоро дар бар гирад:

- 1) муруҷиат ба мақоми гумрук барои дохил кардан ба Реестри соҳибони мағозаҳои савдои бегоҷ;
- 2) маълумот дар бораи номгӯӣ, шакли ташкилию ҳуқуқӣ, маҳали ҷойгиршавӣ, оид ба кушодани суратҳисобҳои бонкӣ, инчунин маълумот дар бораи миқдори сармояи оинномавии (ҷамъшавандаи) пура ташаккулёфта, фонди оинномавӣ ё аъзоҳаққи аризадиҳанда;
- 3) маълумот дар бораи биноҳои дар ихтиёри аризадиҳанда қарордошта, ки барои истифода ба сифати мағозаи савдои бегоҷ таъин шудаанд, дар бораи маҳали ҷойгиршавии он, ободонӣ, таҷҳизонӣ ва таъминоти моддию техникаи он;
- 4) маълумот дар бораи таъмини супоридани пардохтҳои гумруки мутобиқи моддаи 384 ҳамин Кодекс;
- 5) маълумот дар бораи шартномаи (шартномаҳои) суғурта кардани хавфи масъулияти шахрвандии аризадиҳанда.

3. Ба аризаи барои дохил шудан ба Реестри соҳибони мағозаҳои савдои бегоҷ ҳуҷҷатҳои зерине, ки тасдиқкунандаи маълумоти пешниҳодшуда мебошанд, замима мегарданд:

- 1) шаҳодатнома дар бораи сабти давлатии шахси ҳуқуқӣ;
 - 2) ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи ҳуқуқи соҳиби биноҳое, ки барои истифода ҳамчун мағозаи савдои бегоҷ таъин гардидаанд;
 - 3) тарҳи нақшаи биноҳо, ки барои истифода ҳамчун мағозаи савдои бегоҷ таъин шудаанд;
 - 4) ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи таъмини супоридани пардохтҳои гумруки мутобиқи моддаи 384 ҳамин Кодекс;
 - 5) тасдиқномаҳои бонкҳо дар бораи кушодани суратҳисобҳо;
 - 6) шартномаи (полиси) суғурта.
4. Барои ҳар як бинои ҳудудан алоҳида, ки барои истифодаи мағозаи бегоҷ пешбини шудааст, аризаи алоҳида пешниҳод карда мешавад.

Моддаи 262. Вазифаҳо ва масъулияти соҳиби мағозаи савдои бегоҷ

1. Соҳиби мағозаи савдои бегоҷ вазифадор аст:

- 1) талабот ва шартҳои низоми гумрукии савдои бегоҷро риоя кунад;
- 2) талаботи ободонӣ ва таҷҳизонии мағозаи савдои бегоҷро риоя кунад (моддаи 260);
- 3) имконияти барои мақсадҳои дигар истифода бурдани молеро, ки ба мағозаи савдои бегоҷ барои фурӯш ворид шудаанд, истисно намояд;
- 4) бақайдгирии моли ба мағозаи савдои бегоҷ воридшуда ва фурӯши онро анҷом дода, ба мақомоти гумрук ҳисобот пешниҳод намояд (моддаи 405);
- 5) моли таҳти низоми гумрукии савдои бегоҷ қарордоштаре танҳо дар биноҳои ёрирасон ва анборҳои мағозаи савдои бегоҷ нигоҳ дорад;
- 6) дар ҳолатҳои пешбининамудаи қисми 2 ҳамин модда ва қисми 2 моддаи 263 ҳамин Кодекс, инчунин дар ҳолатҳои пешбининамудаи қисми 1 моддаи 90 ҳамин Кодекс боҷҳои гумруки ва андозро пардозад, ба шарте, агар соҳиби мағозаи савдои бегоҷ иҷозати транзити дохилии гумрукиро дошта бошад;
- 7) талаботи муқаррарнамудаи қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистонро дар соҳаи савдо бо назардошти хусусиятҳои муқаррарнамудаи ҳамин Кодекс риоя кунад;
- 8) дар сурати баста шудани мағозаи бегоҷ мақоми гумрукро огоҳ намояд.

2. Соҳиби мағозаи савдои бегоҷ барои пардохти боҷҳои гумруки ва андози моли таҳти низоми гумрукии савдои бегоҷ қарордошта ҳангоми гум кардани моли хориҷӣ ё истифодаи он бо мақсадҳои дигари ғайри фурӯши чакана дар мағозаи савдои бегоҷ ба шахсони воқеие, ки аз қаламрави гумрукии Чумҳурии Тоҷикистон хориҷ мешаванд, мутобиқи талабот ва шартҳои муқаррарнамудаи ҳамин боб масъулият дорад. Соҳиби мағозаи савдои бегоҷ барои пардохти боҷҳои гумруки ва андоз танҳо дар сурате масъул намебошад, ки агар мол дар натиҷаи садама, таъсири қувваи рафънопазир ё талафи табиӣ дар шароити мӯътадили ниғаҳдорӣ ва фурӯш нобуд ё тамоман гум шуда бошад.

Моддаи 263. Шаҳодатнома барои дохил кардан ба Реестри соҳибони мағозаҳои савдои бегоҷ

1. Дохил кардан ба Реестри соҳибони мағозаҳои савдои бегоҷ нисбати ҳар як бинои ҳудудан алоҳида, ки ба сифати мағозаи савдои бегоҷ истифода бурда мешавад, татбиқ мегардад. Барои ҳар як бинои ҳудудан алоҳида дар бораи дохил кардан ба Реестри соҳибони мағозаҳои савдои бегоҷ шаҳодатномаи алоҳида дода мешавад.

2. Шаҳодатнома дар бораи дохил намудан ба Реестри соҳибони мағозаҳои савдои бегоҷ инҳоро дар бар мегирад:

- 1) номи соҳиби мағозаи савдои бегоҷ ва нишон додани шакли ташкилию ҳуқуқӣ, маҳали ҷойгиршавии он;
- 2) маълумот дар бораи ҳуқуқи соҳиби бино, ки ба сифати мағозаи савдои бегоҷ истифода бурда мешавад;
- 3) маълумот дар бораи таъмини супоридани пардохтҳои гумруки мутобиқи моддаи 384 ҳамин Кодекс;
- 4) нишон додани маҳали ҷойгиршавии мағозаи савдои бегоҷ.

3. Шаҳодатнома дар бораи дохил кардан ба Реестри соҳибони мағозаҳои савдои бегоҷ дар давоми панҷ сол эътибор дорад.

4. Шаҳодатнома дар бораи дохил кардан ба Реестри соҳибони мағозаҳои савдои бегоҷро мақоми гумрук метавонад дар ҳолатҳои зерин бозхонад:

- 1) аз тарафи соҳиби мағозаи савдои бегоҷ риоя нашудани ҳатто яке аз шартҳои муқаррарнамудаи боби 31 ҳамин Кодекс барои фаъолият ба сифати соҳиби мағозаи савдои бегоҷ;
- 2) аз тарафи соҳиби мағозаи савдои бегоҷ риоя нашудани яке аз шартҳои пешбининамудаи банди 5 қисми 1 моддаи 230 ҳамин Кодекс;
- 3) ҳангоми яқчанд маротиба қалб намудани соҳиби мағозаи савдои бегоҷ ба ҷавобгарии маъмури барои ҳуқуқвайронкунии маъмури дар соҳаи фаъолияти гумруки.

5. Ҳангоми бозхондани шаҳодатнома дар бораи дохил кардан ба Реестри соҳибони мағозаҳои савдои бебоҷ:

1) моли хориҷии таҳти низоми гумрукии савдои бебоҷ қарордошта бояд дар давоми 15 рӯзи баъди бозхонди шаҳодатномаи мазкур таҳти низоми дигари гумрукӣ қарор дода шавад;

2) маблағи андозҳои дохилие, ки аз моли ватании таҳти низоми гумрукии савдои бебоҷ ҷойгиршуда ва дар мағозаи савдои бебоҷ қарордошта баргардонидани шудаанд, бо ҳисоб кардани фоизҳои муқаррарнамудаи Кодекси андозии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки дар давраи ҷойгир намудани мол дар мағозаи савдои бебоҷ амал менамуданд, тибқи тартиби муқаррарнамудаи ҳамин Кодекс барои ситонидани боҷҳои гумрукӣ ва андоз пардохта мешавад;

3) моли таҳти низоми гумрукии савдои бебоҷ қарордошта баъди як рӯзи бозхонди шаҳодатнома барои мақсади гумрукӣ ҳамчун моли таҳти низоми ниғахдории муваққатӣ ҷойгиршуда доништа мешавад. Фурӯши чунин мол, инчунин ҷойгир намудани моли дигар дар мағозаи савдои бебоҷ иҷозат дода намешавад.

4. Бозхонди шаҳодатнома дар бораи дохил кардан ба Реестри соҳибони мағозаи савдои бебоҷ соҳиби мағозаи савдои бебоҷро аз риояи талабот ва иҷрои ўҳдадорихоии муқаррарнамудаи ҳамин Кодекс озод наменамояд.

БОБИ 32. МИНТАҚАИ ОЗОДИ ГУМРУКӢ

Моддаи 264. Таъиноти низоми гумрукии минтақаи озоди гумрукӣ

1. Минтақаи озоди гумрукӣ низоми гумрукие мебошад, ки ҳангоми он **молҳои хориҷӣ ва ватанӣ** дар қаламрави сарҳади дахлдор дар минтақаҳои озоди иқтисодӣ, бо роҳи пурра ё қисман озод намудан аз пардохти боҷҳои гумрукӣ ва андоз, инчунин бе истифодаи мамнӯият ва маҳдудияти дорои хусусияти иқтисодии муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷойгир ва истифода бурда мешаванд.

2. Минтақаи озоди **иқтисодӣ ҳамчун** қаламраве, ки дар он низоми гумрукии минтақаи озоди гумрукӣ амал мекунад, мутобиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон ташкил карда мешавад. (ҚҶТ аз 03.07.2012с., №845)

Моддаи 265. Моле, ки барои ҷойгир намудан таҳти низоми гумрукии минтақаи озоди гумрукӣ иҷозат дода мешавад

1. **Таҳти** низоми гумрукии минтақаи озоди гумрукӣ моле иҷозат дода мешавад, ки **барои ноил шудан ба мақсадҳои ташкили** минтақаи озоди иқтисодӣ зарур аст, ба истиснои ҳолатҳои муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон.

2. Номгӯи молҳои **барои ноил шудан ба мақсадҳои ташкили** минтақаи озоди иқтисодӣ зарурӣ тибқи Низомномаи минтақаи озоди гумрукӣ, ки мувофиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ мегардад, муқаррар карда мешавад. (ҚҶТ аз 03.07.2012с., №845)

Моддаи 266. Амалиёте, ки нисбат ба молҳои таҳти низоми гумрукии минтақаи озоди гумрукӣ ҷойгиршуда ва молҳое, ки зимни амалиёти коркарди молҳои таҳти низоми гумрукии минтақаи озоди гумрукӣ ҷойгиршуда ҳосил шудаанд, анҷом дода мешаванд

1. Бо молҳои таҳти низоми гумрукии минтақаи озоди гумрукӣ ҷойгиршуда иҷрои амалиёти истеҳсолӣ ва тиҷоратии дигар, ба истиснои фурӯши чаканаи онҳо, мувофиқи номгӯи муқаррарнамудаи Низомномаи минтақаи озодии иқтисодӣ иҷозат дода мешавад.

2. Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон метавонад номгӯи молҳое, ки барои ҷойгиркардани онҳо таҳти низоми гумрукии минтақаи озоди гумрукӣ иҷозат дода намешавад, муайян намояд, инчунин мамнӯият ва маҳдудиятҳои барои анҷом додани амалиёти алоҳида бо молҳое, ки таҳти низоми гумрукии минтақаи озоди гумрукӣ ҷойгир карда шудаанд, муқаррар намояд.

3. Молҳое, ки таҳти низоми гумрукии минтақаи озоди гумрукӣ ҷойгир карда шудаанд, метавонад таҳти низоми гумрукии дигар, аз ҷумла низоми гумрукии минтақаи озоди гумрукӣ бо мақсади ҷойгир кардаашон дар минтақаи озоди иқтисодии дигар ё таҳти расмиёти гумрукӣ бо риояи талаботи шартҳои муқаррарнамудаи ҳамин Кодекс ва (ё) санадҳои дигар меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи фаъолияти гумрукӣ ҷойгир карда шаванд.

4. Молҳое, ки дар натиҷаи амалиёти коркарди молҳои таҳти низоми гумрукии минтақаи озоди гумрукӣ ҷойгиркардашуда ҳосил шудаанд, метавонанд таҳти низомҳои гумрукии иҷозат барои муомилоти озод, реэкспорт, нобудкунӣ, дасткашидан ба манфиати давлат, инчунин таҳти низоми гумрукии минтақаи озодии гумрукӣ бо мақсади ҷойгир кардаашон дар минтақаи озоди иқтисодии дигар бо риояи талаботи шартҳои муқаррарнамудаи ҳамин Кодекс ва (ё) санадҳои дигари меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи фаъолияти гумрукӣ ҷойгир карда шаванд. (ҚҶТ аз 03.07.2012с., №845)

Моддаи 267. Мӯҳлати ҷойгир намудани мол таҳти низоми гумрукии минтақаи озоди гумрукӣ

1. Мол метавонад таҳти низоми гумрукии минтақаи озоди гумрукӣ бе маҳдудияти мӯҳлат ҷойгир карда шавад, ба шарте агар минтақаи озоди иқтисодӣ фаъолият намояд.

2. Ҳангоми барҳам додани минтақаи озоди иқтисодӣ, молҳое, ки таҳти низоми гумрукии минтақаи озоди гумрукӣ ҷойгир карда шудаанд ва молҳое, ки дар натиҷаи амалиёти коркарди молҳои таҳти низоми гумрукии минтақаи озоди гумрукӣ ҷойгиркардашуда ҳосил шудаанд, бояд дар давоми мӯҳлати анҷомёбии расмиёти барҳамдиҳии минтақаи озоди иқтисодӣ ки санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар намудааст, таҳти низоми гумрукӣ ё расмиёти гумрукӣ мутобиқи қисмҳои 3 ва 4 моддаи 266 ҳамин Кодекс ҷойгир карда шаванд, агар қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон тартиби дигарро муқаррар накарда бошад.

3. Содироти берун аз ҳудуди минтақаи озоди иқтисодии молҳо, ки таҳти низоми гумрукии минтақаи озоди гумрукӣ ҷойгир карда шудаанд ва молҳое, ки дар наҷаи амалиёти коркарди молҳои таҳти низоми гумрукии минтақаи озоди гумрукӣ ҷойгиркардашуда ҳосил шудаанд, ба шарте иҷозат дода мешавад, ки молҳои мазкур таҳти низоми гумрукӣ ё расмиёти гумрукӣ мутобиқи қисмҳои 3 ва 4 моддаи 266 ҳамин Кодекс ҷойгир шаванд, агар қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон тартиби дигарро муқаррар накарда бошад. (ҚҶТ аз 03.07.2012с., №845)

Моддаи 268. Тадбирҳо оид ба таъмини риояи қонунгузориҳои гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар минтақаҳои озоди гумрукӣ

1. Худуде, ки барои ташкил кардани минтақаи озоди иқтисодӣ пешбинӣ шудааст, бояд тарзе ободу таҷҳизонида шавад, ки тавонад риояи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон, аз ҷумла имконияти анҷом додани назорати гумриро нисбат ба молҳои таҳти низоми гумрукии минтақаи озоди гумрукӣ ҷойгиршуда таъмин намояд. Мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукии талаботи ҳатмиро дар хусуси ободу таҷҳизонидани худуде, ки барои ташкил кардани минтақаи озоди иқтисодӣ пешбинӣ шудааст, муқарар менамояд. (ҚҶТ аз 03.07.2012с., №845)

2. Роҳбари маъмурияти минтақаи озоди иқтисодӣ вазифадор аст:

- 1) имконияти интиқоли молу воситаҳои нақлиётро аз худуди озоди гумрукӣ бидуни назорати гумрукӣ истисно намояд;
- 2) ба мақомоти гумрукӣ ҷиҳати фаъолият оид ба назорати гумрукии воридоту содироти мол ва воситаҳои нақлиёт аз сарҳади минтақаи озоди гумрукӣ шароити зарурӣ фароҳам орад;
- 3) талаботи мақомоти гумрукро оид ба риояи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи фаъолияти гумрукӣ иҷро намояд.

Моддаи 269. Баҳисобгирии моле, ки дар минтақаҳои озоди гумрукӣ мавҷуд аст

1. Шахсоне, ки дар минтақаҳои озоди иқтисодӣ фаъолият доранд, баҳисобгирии молҳои таҳти низоми гумрукии минтақаи озоди гумрукӣ ҷойгиршуда ва амалиёт бо онҳо ба роҳ менамояд ва ба мақомоти гумрукӣ дар хусуси онҳо бо тартиби муайяннамудаи мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ ҳисобот медиҳанд.

2. Ҳама гуна тағйироте, ки бо молҳои таҳти низоми гумрукии минтақаи озоди гумрукӣ ҷойгиршуда рух додааст, дар ҳуҷҷатҳои баҳисобгирӣ бояд инъикос карда шавад. (ҚҶТ аз 03.07.2012с., №845)

Моддаи 270. Ситонидани боҷҳои гумрукӣ, андозҳо ва истифодаи тадбирҳои мамнӯият ва маҳдудиятҳои дорои хусусияти иқтисодӣ

1. Ҳангоми ҷойгиронии молҳои таҳти низоми гумрукии минтақаи озоди гумрукӣ озодкунии пурра ва ё қисман аз пардохти боҷҳои гумрукӣ ва андоз амалӣ гардида, вале тадбирҳои мамнӯият ва маҳдудиятҳои дорои хусусияти иқтисодии муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон татбиқ намешаванд. Ҳангоми содироти ин мол аз минтақаи озоди иқтисодӣ ба қисмати дигари худуди гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон боҷҳои гумрукӣ ва андоз ситонидани мешаванд ва тадбирҳои мамнӯият ва маҳдудиятҳои дорои хусусияти иқтисодии муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон мутобиқи шартҳои арзшудаи низоми гумрукӣ татбиқ карда мешаванд.

2. Далели истехсоли мол дар қаламрави минтақаи озоди иқтисодӣ бо сертификати истехсоли мол тасдиқ карда мешавад. Ҳангоми набудани сертификати мазкур мол ба таври зайл баррасӣ карда мешавад:

- 1) ҳангоми содироти мол берун аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо мақсади ситонидани боҷҳои гумрукии содиротӣ ва қабули тадбири мамнӯият ва маҳдудиятҳо, ки мувофиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар гардидаанд, ҳамчун молҳои ватанӣ;
- 2) ҳангоми воридоти мол ба қисми дигари қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо мақсади ситонидани боҷҳои гумрукии воридотӣ ва қабули тадбири мамнӯият ва маҳдудиятҳо, ки мувофиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар гардидаанд, ҳамчун молҳои хориҷӣ.

Моддаи 271. Хусусиятҳои барасмиятдарории гумрукии молҳои таҳти низоми гумрукии минтақаи озоди гумрукӣ

1. Барасмиятдарории гумрукии молҳои, ки ба худуди минтақаи озоди иқтисодӣ ворид мешавад ва таҳти низоми гумрукии минтақаи озоди гумрукӣ қарор мегирад, инчунин молҳои, ки нисбати ба онҳо низоми гумрукии минтақаи озоди гумрукӣ тағйир меёбад, бояд бо тартиби муайяннамудаи мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ амалӣ гарданд. (ҚҶТ аз 03.07.2012с., №845)

2. Ҳангоми тағйир додани низоми гумрукии минтақаи озоди гумрукӣ ба низоми дигари гумрукӣ барасмиятдарории гумрукии молҳои, истифодаи тадбирҳои мансуб ба мамнӯият ва маҳдудиятҳои мутобиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон муқарраршуда, супоридани боҷҳои гумрукӣ ва андозҳо мувофиқи шарт ва талаботи низоми гумрукии интихобгардида амалӣ мегарданд. Ҳамзамон арзиши гумрукии мол нисбати моли истифодашаванда бо назардошти меъёрҳои амортизатсионӣ ҳангоми истифода (ба кор бурдан) тибқи низоми гумрукии минтақаи озоди гумрукӣ, ки мувофиқи қонунгузори андозии Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар гардидааст, муайян карда мешавад.

Моддаи 272. Анҷоми низоми гумрукии минтақаи озоди гумрукӣ

Низоми гумрукии минтақаи озоди гумрукӣ ҳангоми таҳти низоми гумрукӣ ё расмиёти гумрукӣ мутобиқи қисмҳои 3 ва 4 моддаи 266 ҳамин Кодекс ҷойгиркардани молҳои таҳти низоми гумрукии минтақаи озоди гумрукӣ ҷойгиркардашуда ва (ё) молҳои, ки дар натиҷаи амалиёти коркарди молҳои таҳти низоми гумрукӣ минтақаи озоди гумрукӣ ҷойгиршуда ҳосил шудаанд, анҷом меёбад. (ҚҶТ аз 03.07.2012с., №845)

БОБИ 33. АНБОРИ ОЗОД

Моддаи 273. Таъиноти низоми гумрукии анбори озод

1. Анбори озод низоми гумрукии мебошад, ки ҳангоми он мол дар биноҳои (маҳалҳои) дахлдори ба сифати анбори озод истифодашаванда бидуни ситонидани боҷҳои гумрукӣ, андозҳо, татбиқи мамнӯияту маҳдудиятҳои дорои хусусияти иқтисодии муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ҷойгир ва истифода бурда мешаванд.

2. Анбори озод дар асоси пешниҳоди мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ ва мақоми давлатии ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти тиҷорати хориҷӣ бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон таъсис дода мешавад (минбаъд дар ҳамин боб - пешниҳод).

Моддаи 274. Моле, ки барои ҷойгир кардан дар анбори озод иҷозат дода мешавад

Дар низоми гумрукии анбори озод ҷойгиркунии моле иҷозат дода мешавад, ки барои коркард таъин гардидааст, инчунин моле, ки бо кӯмаки он амалиёти коркард анҷом дода мешавад, ба истиснои моли манъшудае, ки санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ кардааст.

Моддаи 275. Амалиёте, ки бо мол дар анбори озод анҷом дода мешавад

1. Дар анбори озод иҷрои амалиёти зерин иҷозат дода мешавад:

1) Барои таъмини ниғаҳдории ин мол – поккорӣ, шамолдиҳӣ, хушккунӣ (аз ҷумла ташкили гармидиҳӣ), ташкили низоми ҳарорати мӯътадили ниғаҳдорӣ (хунуккунӣ, яхкунӣ, гармкунӣ,) ҷойгиронӣ дар бастабандҳои муҳофизатӣ, молидани равшанҳои муҳофизатӣ ва консервантҳо, молидани маводи зидди занг, дохил кардани маводи пешгирикунанда;

2) оид ба оморасозии мол барои фурӯш ва интиқол - тақсим ба партияхо, ташкили ирсол, навъбандӣ, бастабандӣ, бастабандии нав, маркировка, боркунӣ, борфарорӣ, аз нав бор кардан, амалиёти маъмулии марбут ба такмил ё омода сохтан ба ҳолати корӣ, ҷойивазкунии мол дар ҳудуди анбор бо мақсади ҷойгиронии судманд, ҷойгиронии мол барои овезаҳои намоишӣ, тест;

3) оид ба коркард - истеҳсоли (коркарди мол), аз ҷумла насб ва мутобиқгардонӣ, ки ҳангоми он моли воридшуда хусусияти асосии худро нигоҳ медорад, коркарди ҳуди мол, ки ҳангоми он моли хориҷӣ хусусияти хоси худро аз даст дода, дар маҳсули коркард таснифоти худро нигоҳ медорад ва имкон медиҳад моли воридотӣ бо маҳсули коркард ҳаммонанд карда шавад ва ҳаммонандсозӣ шартӣ муҳими коркард, таъмири мол, аз ҷумла барқарорсозӣ ва истифодаи баъзе молҳои мебошад, ки барои осон гардонидани истеҳсоли маҳсули коркард аз истеъмоли пурра ё қисмани онҳо дар қараёни коркард таъин гардидаанд;

4) барои истифодаи мол ба сифати таҷҳизоти технологӣ ва қисмҳои эҳтиётии онҳо, техникаҳои борбардорию борфарорӣ ва дигар воситаҳои дар анбори озод истифодашаванда.

2. Амалиёт бо моли дар анборҳои озод ҷойгиршуда, ки дар бандҳои 1 ва 2 қисми 1 ҳамин модда зикр шудаанд, бо огоҳонидани мақомоти гумрук сурат гирифта, набояд коди молро мувофиқи Номгуи молҳои фаъолияти иқтисодии хориҷӣ тағйир диҳанд.

Бо моле, ки дар анбори озод таҳти ниғаҳдории муваққатӣ қарор доранд, метавонад амалиёти пешбиниамудаи банди 1 қисми 1 ҳамин модда анҷом дода шавад.

Ҳангоми бо моли хориҷии дар анбори озод ҷойгиршуда анҷом додани амалиёт бо мақсади истеҳсоли маҳсули коркард истифодаи моли ватанӣ ба сифати маводи иловагӣ ва унсурҳои иловагӣ иҷозат дода мешавад.

3. Бо мақсади таъмини риояи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ва татбиқи назорати гумруки Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳуқуқ дорад барои иҷрои амалиёт бо моли дар анборҳои озод ниғаҳдоришаванда мамнӯият ва маҳдудиятҳои алоҳидаро муқаррар намояд.

Моддаи 276. Мӯҳлати ниғаҳдории мол дар анборҳои озод

Мол дар анбори озод метавонад бе маҳдуд намудани мӯҳлат нигоҳ дошта шавад, ба шарте, агар анбори озод фаъолият намояд.

Моддаи 277. Назорати гумруки ва барасмиятдарории гумрукии моли таҳти низоми гумрукии анбори озод ҷойгиршаванда

Назорати гумруки ва барасмиятдарории гумрукии моли таҳти низоми гумрукии анбори озод ҷойгиршаванда, инчунин аз анборҳои озод содиршаванда тибқи тартиби муқаррарнамудаи мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумруки анҷом дода мешавад.

Моддаи 278. Баҳисобгирии моли дар анборҳои озод ҷойгиршуда

1. Соҳибони анборҳои озод баҳисобгирии моли дар анбори озод ҷойгиршуда, инчунин амалиёти бо ин мол иҷрошударо анҷом дода, ба мақомоти гумрук мувофиқи тартиби муайяннамудаи мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумруки ҳисобот пешниҳод менамоянд.

2. Барои баҳисобгирии моли дар анбори озод ҷойгиршуда, инчунин амалиёти бо ин мол иҷрошуда, метавонанд ҳуҷҷатҳои барои пешбурди фаъолияти ҳисобдорӣ ва ҳисоботдиҳӣ тибқи санадҳои меъёрии ҳуқуқи Ҷумҳурии Тоҷикистон таъиншуда истифода гарданд, ба шарте агар дар ин ҳуҷҷатҳо номгӯ ва аломатҳои ҳаммонандсозии мол, теъдод, маълумот дар бораи ҷойгир намудани онҳо дар ҳудуди анбори озод, ҳама гуна тағйироти дар анборҳо бо онҳо суратгирифта инъикос гарданд.

Моддаи 279. Вазифаҳои соҳиби анбори озод

Соҳиби анбори озод вазифадор аст:

1) мутобиқати анбори озодро бо талаботи муқарраршуда дар давоми мӯҳлати фаъолияти анбори озод таъмин намояд;

2) муҳофизати мол ва мувофиқати амалиёти бо онҳо гузаронидашавандаро тибқи қонунгузории гумруки Ҷумҳурии Тоҷикистон таъмин намояд;

3) ба назорати гумруки мусоидат намояд;

4) бидуни назорати гумруки гирифтани моли дар анбори озод ниғаҳдоришавандаро истисно намояд;

5) шартҳои таъсис ва фаъолияти анбори озодро риоя кунад, инчунин талаботи мақомоти гумрук, аз ҷумла таъмини дастрас будани молро иҷро намояд;

6) барои татбиқи назорати гумруки ва барасмиятдарории гумруки ба мақомоти гумрук тибқи тартиби муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқи Ҷумҳурии Тоҷикистон бино, таҷҳизот ва воситаҳои алоқаро дар анбори озод фароҳам орад;

7) баҳисобгирии моли дар анборҳои озод ҷойгиршударо анҷом дода, ба мақомоти гумрук дар бораи амалиёти бо он гузаронидашуда тибқи тартиби муқаррарнамудаи моддаи 278 ҳамин Кодекс ҳисобот пешниҳод кунад.

Моддаи 280. Ситонидани бочҳои гумруки, андоз ва татбиқи тадбирҳои мамнӯият ва маҳдудиятҳои муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқи Ҷумҳурии Тоҷикистон

1. Ҳангоми ҷойгир намудани моли ватанӣ ва хориҷӣ дар анборҳои озод бочҳои гумруки ва андоз ситонида намешаванд ва тадбирҳои мамнӯият ва маҳдудиятҳои муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқи Ҷумҳурии Тоҷикистон, ба истиснои талабот оид ба амнияти мол, татбиқ намегарданд. Ҳангоми аз анборҳои озод ба қисми дигари қаламрави гумруки Ҷумҳурии Тоҷикистон баровардани мол бочҳои гумруки ва андоз ситонида мешаванд ва тадбирҳои мамнӯият ва маҳдудиятҳои муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар асоси шартҳои арзшудаи низоми гумруки, ба истиснои воридоти моли ватанӣ, татбиқ мегарданд.

2. Ҳангоми содироти мол аз анборҳои озод берун аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон боҷҳои гумрукӣ ва тадбирҳои ба мамнӯият ва маҳдудиятҳои муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон нисбати моли зайл татбиқ намегарданд:

- 1) моли хориҷӣ;
- 2) дар анборҳои озод истеҳсолшуда;
- 3) дар анборҳои озод коркардшуда.

3. Истеҳсоли мол дар анборҳои озод бо сертификати истеҳсоли мол тасдиқ карда мешавад. Ҳангоми мавҷуд набудани сертификати мазкур мол чунин баррасӣ карда мешавад:

1) ҳангоми содироти мол берун аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо мақсади ситонидани боҷҳои гумрукии содиротӣ ва қабули тадбири мамнӯият ва маҳдудиятҳои муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ҳамчун моли ватанӣ;

2) ҳангоми воридоти мол ба қисми дигари қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо мақсади ситонидани боҷҳои гумрукии воридотӣ, андозҳо ва татбиқи тадбирҳои мамнӯият ва маҳдудиятҳои муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ҳамчун моли хориҷӣ.

Моддаи 281. Талабот нисбати фаъолияти анбори озод

Бояд ҷавобгӯи талаботи зерин бошад:

1) тахти моликияти шахсии соҳиби анбор бошад ё ба мӯҳлати на камтар аз 3 сол аз лаҳзаи додани ариза барои гирифтани рухсатнома ба иҷора гирифта шуда бошад;

- 2) андозаи (периметри) он муайян ва ихота карда шуда бошад;
 - 3) дар ҳудуди анбори озод бино ва иншооте, ки марбути анбор нестанд, бояд вучуд надошта бошанд;
 - 4) дорои ҷое бошад, ки барои азназаргузаронии мол зарур аст;
 - 5) барои амалиёти коркарди мол обод ва мучаҳҳаз бошад.
2. Анборҳои озод бояд дар тамоми давраи фаъолияти худ ҷавобгӯи талаботи муқарраргардида бошанд.

1. Биное, ки барои таъсис ва фаъолияти анбори озод пешбинӣ шудааст,

Моддаи 282. Рухсатнома барои фаъолият ба сифати соҳиби анбори озод

1. Анбори озод дар асоси қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва баъди гирифтани рухсатнома аз мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ ҷиҳати фаъолият ба сифати соҳиби анбори озод таъсис дода мешавад.

2. Рухсатнома барои фаъолият ба сифати соҳиби анбори озод ба шахси ҳуқуқӣ дода мешавад, ки соҳиби майдончаи барои таъсиси анбори озод таъингардида мебошад ё онро тибқи ҳуқуқи пешбурди хоҷагидорӣ ё идораи фаврӣ ихтиёрдорӣ мекунад, ба шарте, ки пардохти боҷҳои гумрукӣ ва андозро мутобиқи моддаи 384 ҳамин Кодекс таъмин карда бошад.

3. Рухсатнома барои фаъолият ба сифати соҳиби анбори гумрукӣ ба ҳар як бинои ҳудудан алоҳида, ки ба сифати анбори озод истифода мегардад, дода мешавад. Рухсатнома барои фаъолият ба сифати соҳиби анбори озод инҳоро дар бар мегирад:

- 1) номи мақоми гумрук;
 - 2) номгӯй ва шакли ташкилию ҳуқуқӣ;
 - 3) номгӯи навъи фаъолият;
 - 4) маълумот дар бораи ҳуқуқи ихтиёрдорӣ бино, ки ба сифати анбори озод истифода бурда мешавад;
 - 5) маълумот дар бораи таъмини супоридани пардохтҳои гумрукӣ мутобиқи моддаи 384 ҳамин Кодекс;
 - 6) зикри маҳали ҷойгиршавии анбори озод;
 - 7) рақам ва санаи қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон;
 - 8) рақами мушаххаси андозсупоранда;
 - 9) рақами бақайдгирӣ ва санаи додани рухсатнома;
4. Мӯҳлати амали рухсатнома барои фаъолият ба сифати соҳиби анбори озод маҳдуд карда намешавад.
5. Рухсатнома барои фаъолият ба сифати соҳиби анбор ба шахси дигар дода намешавад.

Моддаи 283. Ариза барои иҷрои фаъолият ба сифати соҳиби анбори озод

1. Пешниҳод барои қабули қарор ҷиҳати иҷрои фаъолият ба сифати соҳиби анбори озод дар асоси аризаи шахс сурат мегирад. Ариза барои фаъолият ба сифати соҳиби анбори озод бояд инҳоро дар бар гирад:

- 1) муроҷиат бо хоҳиши баррасии ҳуҷҷатҳои барои фаъолият ба сифати соҳиби анбори озод;
- 2) маълумот дар бораи номгӯй, шакли ташкилию ҳуқуқӣ, маҳали ҷойгиршавӣ, суратҳисобҳои кушодашудаи бонкӣ, инчунин андозаи сармояи оинномавии (ҷамъшавандаи) пурра ташаккулёфта, фонди оинномавӣ ё аъзоҳаққи аризадиханда;
- 3) маълумот дар бораи биноҳо, ки дар ихтиёри аризадиханда қарор дошта, барои истифода ба сифати анбори озод таъин гардидаанд, маҳали ҷойгиршавӣ, ободонӣ, таҷҳизонӣ ва таъминоти моддию техникаи онҳо;
- 4) маълумот дар бораи таъмини пардохтҳои гумрукӣ мутобиқи моддаи 384 ҳамин Кодекс;
- 5) маълумот дар бораи шартномаи (шартномаҳои) суғуртаи хавфи масъулияти шахрвандии аризадиханда.

2. Ба ариза барои фаъолият ба сифати соҳиби анбори озод ҳуҷҷатҳои зерине, ки тасдиқкунандаи маълумоти пешниҳодшуда мебошанд, замима мегарданд:

- 1) шаходатнома дар бораи бақайдгирии давлатии шахси ҳуқуқӣ;
- 2) ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи ҳуқуқи соҳиби биноҳо, ки барои истифода ҳамчун анбори ниғаҳдорӣ муваққатӣ таъин шудаанд;
- 3) тарҳу нақшаҳои биноҳо, ки барои истифода ҳамчун анбори ниғаҳдорӣ муваққатӣ таъин шудаанд;
- 4) ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи таъмини пардохтҳои гумрукӣ мутобиқи моддаи 384 ҳамин Кодекс;
- 5) тасдиқномаи бонкҳо дар бораи кушодани суратҳисобҳо дар онҳо.

3. Ҳангоми тағйир ёфтани маълумоти дар ариза ва ҳуҷҷатҳои дарҷшуда соҳиби анбори озод бояд мақоми гумрукро на дертар аз 30 рӯзи тақвимӣ аз санаи ворид намудани тағйирот огоҳ намояд.

Моддаи 284. Боздоштани амали рухсатнома чиҳати фаъолият ба сифати соҳиби анбори озод

1. Ҳангоми аз ҷониби соҳиби анбор риоя нашудани талабот ва ўҳдадориҳои муқаррарнамудаи ҳамин Кодекс амали рухсатнома метавонад бо қарори мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ бо зикри сабабҳои боздоштани он, ба мӯҳлати 6 моҳ боздошта шавад.

2. Қарор дар бораи боздоштани амали рухсатнома бо фармоиши роҳбари мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ бо зикри сабаби бозхонди он қабул карда мешавад.

3. Амали рухсатнома аз рӯзи интишори фармоиши дахлдор боздошта мешавад. Ҳангоми боздоштани амали рухсатнома ҷойгир намудани мол дар анбори озод манъ аст. Моле, ки то боздоштани амали иҷозатнома дар анбори озод ҷойгир шуда буд, бояд аз ҷониби соҳиби анбори озод бетағйир нигоҳ дошта шавад.

4. Амали рухсатнома баъди бартараф намудани сабабҳои боздоштани амали он ва интишори фармоиши дахлдори мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ барқарор мегардад.

Моддаи 285. Бозхондани рухсатнома барои фаъолият ба сифати соҳиби анбори озод

1. Рухсатнома барои фаъолият ба сифати соҳиби анбори озодро мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ дар ҳолатҳои зерин метавонад бозхонад:

1) дидаю дониста пешниҳод намудани маълумоти бардурӯғ;

2) аз ҷониби соҳиби анбори озод иҷро нашудани талаботи дар рухсатнома мавҷуда;

3) бартараф нанамудани сабабҳои, ки қаблан боиси боздоштани амали рухсатнома гардидаанд;

4) аз ҷониби суд ба соҳиби анбори озод манъ кардани фаъолият оид ба хизматрасонии анбори озод

5) қатъи фаъолият ба сифати соҳиби анбори озод бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ;

6) агар соҳиби анбори озод чандин маротиба барои вайрон кардани қонунгузории маъмури дар соҳаи фаъолияти гумрукӣ ба ҷавобгарии маъмури ҷалб шуда бошад;

7) азнавташкилдихӣ ё барҳам додани анбори озод мувофиқи санади меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон.

2. Қарор дар бораи бозхондани рухсатнома бо фармоиши мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ, бо асосноксозии чунин қарор ба расмият дароварда мешавад.

3. Бозхондани рухсатнома аз рӯзи қабули фармоиш амалӣ мегардад.

4. Ҳангоми бозхондани рухсатнома соҳиби анбори озод вазифадор аст дар давоми 15 рӯзи тақвими баъди гирифтани қарор дар бораи бозхондани рухсатнома онро ба мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ баргардонад.

5. Аризаи такрорӣ дар бораи додани рухсатнома чиҳати фаъолият ба сифати соҳиби анбори озод метавонад баъди ду сол аз рӯзи интишори фармоиш дар бораи бозхондани рухсатнома, дар сурати бартараф намудани сабабҳои, ки боиси қабули қарор гардида буданд, баррасӣ карда шавад.

6. Ҳангоми қатъи фаъолияти анбори озод моли таҳти низоми гумрукии анбори озод ҷойгиршуда метавонад таҳти дигар низоми гумрукӣ арз карда шавад ё нисбати ин мол амали низоми гумрукии анбори озод дар давоми сӣ рӯзи тақвими аз рӯзи қабули қарор дар бораи қатъи амали рухсатнома бояд анҷом дода шавад.

Дар ҳолатҳои дар анбори озод мавҷуд будани моли таҳти амалиёти коркард қарордошта мақоми гумрук шахсеро, ки молро дар анбори гумрукӣ ҷой додааст, дар бораи барҳам хӯрдани анбори озод огоҳ менамояд. Дар ин ҳолат амали низоми гумрукии анбори озод нисбати ин мол то анҷоми охири амали коркард нигоҳ дошта мешавад.

БОБИ 34. ИНТИҚОЛИ ЗАХИРАҶО

Моддаи 286. Мазмуни низоми гумрукии интиқоли захираҷо

1. Интиқоли захираҷо низоми гумрукии мебошад, ки ҳангоми он моли барои истифода дар киштиҳои дарёӣ, ҳавопаймо ва қатораҷо таъингардида, ки барои интиқоли пулакии байналмилалии мусофирон ё интиқоли пулакӣ ва бепули байналмилалии моли саноатӣ ё тичоратӣ истифода мешаванд, инчунин моли барои фуруш ба ҳайати экипаж ва мусофирони чунин киштиҳои дарёӣ, ҳавопаймо таъингардида аз сарҳади гумрукӣ бидуни пардохти боҷҳои гумрукӣ ва андоз ва бидуни татбиқи мамнӯият ва маҳдудиятҳои дорои хусусияти иқтисодии муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон, интиқол дода мешаванд.

2. Ҳангоми содироти моли таҳти низоми гумрукии интиқоли захираҷо ҷойгиршуда озодкунӣ аз пардохт, баргардонидан ё ҷуброни андозҳои дохилӣ анҷом дода намешавад, агар қонунгузории андози Ҷумҳурии Тоҷикистон тартиби дигарро пешбинӣ накарда бошад.

Моддаи 287. Ҷойгир намудани мол таҳти низоми гумрукии интиқоли захираҷо

1. Таҳти низоми гумрукии интиқоли захираҷо ҷойгир намудани моли зерин иҷозат дода мешавад (минбаъд дар ҳамин боб – захираҷо), ки:

1) барои таъмини мӯътадилӣ истифодабарӣ ва хизматрасонии техникаи киштиҳои дарёӣ, ҳавопаймо ва қатораҷо дар хати сайр ё дар нуқтаҳои истгоҳҳои фосилавӣ ё истгоҳ (аз ҷумла сӯзишворӣ, рағғанҳои молиданӣ) заруранд;

2) барои истифодаи мусофирон ва ҳайати экипажи киштиҳои дарёӣ, ҳавопаймо ё мусофирон ва кормандони бригадаҳои қатораҷо пешбинӣ шудаанд, сарфи назар аз он, ки ин захираҷо фурухта мешаванд ё не;

3) барои фуруш ба мусофирон ва ҳайати экипажи киштиҳои дарёӣ ва ҳавопаймо бе мақсади истифодаи онҳо дар саҳни ин нақлиёт пешбинӣ шудаанд.

2. Захираҷо таҳти низоми гумрукии интиқоли захира сарфи назар аз давлати бақайдгирӣ ва мансубияти миллии киштиҳои дарёӣ, ҳавопаймо ва қатораҷо ҷойгир карда мешаванд.

3. Таҳти низоми гумрукии интиқоли захираҷо ҷойгир намудани қисмҳои эҳтиётӣ ва таҷҳизоте, ки барои таъмини истифодаи мӯътадил ва хизматрасонии техникаи киштиҳои дарёӣ, ҳавопаймо ва қатораҷо дар хати сайр ё дар нуқтаҳои истгоҳҳои фосилавӣ ё истгоҳ таъин гардидаанд, иҷозат дода намешавад.

4. Низоми гумрукии интиқоли захира нисбати захираҳо ҳангоми истифодаи киштиҳои дарёӣ бо мақсади тичоратӣ, ҳавопаймои авиатсияи граждани, давлатӣ ва озмоишӣ (эксперименталӣ), ба истиснои ҳолатҳои истифодаи воситаҳои нақлиёт аз ҷониби шахсони воқеӣ барои истифодаи шахсӣ (боби 37) татбиқ карда мешавад.

Моддаи 288. Шартҳои озодкунӣ аз пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз

1. Ҳангоми ба қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон ворид намудани захираҳои, ки барои таъмини истифодабарии мўтадил дар сахни киштиҳои дарёӣ, ҳавопаймо ва қатораҳо қарор доранд, бочҳои гумрукӣ ва андоз пардохта намешаванд, ба шарте агар ин захираҳо ҳангоми таваққуфи ин кишти, ҳавопаймо ва қатораҳо дар қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар онҳо боқӣ монда бошанд.

2. Ҳангоми ворид намудани захираҳои, ки дар қатораҳо қарор доранд ва барои таъмини мўтадили истифода ва хизматрасонии техникаи онҳо, инчунин барои истифодаи мусофирон ва кормандони бригадаҳои қатораҳо таъин гардидаанд, бочҳои гумрукӣ ва андоз ситонида намешаванд, ба шарте агар ин захираҳо ҳангоми таваққуфи қатораҳо дар қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар онҳо боқӣ монанд.

3. Ҳангоми ҷойгир намудани моли хориҷие, ки барои фуруш ба мусофирон ва ҳайати экипажи киштиҳои дарёӣ, ҳавопаймо бе мақсади истифодаи онҳо дар ин ҳавопаймо ва киштиҳо таъин гардидаанд, таҳти низоми гумрукии интиқоли захираҳо озодкунӣ аз пардохти бочҳои гумрукӣ ва андози воридотӣ ҳангоми фуруши ин мол берун аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо назардошти қисми 3 моддаи 289 ҳамин Кодекс фароҳам оварда мешавад.

4. Ҳангоми аз сарҳади гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон баровардани захираҳои дар киштиҳои дарёӣ ё ҳавопаймоҳо қарордошта бочҳои гумрукии содиротӣ ситонида намешаванд, агар ин захираҳо ба миқдори муайян, вобаста ба теъдоди ҳайати мусофирон, экипаж ва давомнокии сафар барои таъмини мўтадили истифода ва хизматрасонии техникаи ин ҳавопаймо ва киштиҳо, бо назардошти захираҳои дар ин нақлиёт мавҷудбуда бароварда шаванд.

5. Ҳангоми аз сарҳади гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон баровардани захираҳои барои истифодаи мўтадил ва хизматрасонии техникаи қатораҳо зарурӣ, инчунин захираҳои барои истеъмоли мусофирон ва кормандони бригадаҳои қатораҳо таъингардида бочҳои гумрукии содиротӣ ситонида намешаванд, агар ин захираҳо ба миқдори барои таъмини истифодаи мўтадил ва хизматрасонии техникаи қатораҳо, инчунин барои истеъмоли мусофирон ва кормандони бригадаҳои қатора дар хати сайр, бо назардошти захираи дар қатора мавҷудбуда бароварда шаванд.

6. Захираҳои метавонанд бо иҷозати мақоми гумрук муваққатан фароварда шаванд, мутаносибан ба дигар ҳавопаймо, киштиҳо ва қатораҳо, ки интиқоли байналмилалии мол ва мусофиронро анҷом медиҳанд, бор карда шаванд, агар шартҳои пешбининамудаи ҳамин боб риоя гардад.

Моддаи 289. Истифодаи захираҳо

1. Захираҳои барои истеъмоли мусофирон ва ҳайати экипажи киштиҳои дарёӣ таъингардида ва захираҳои барои таъмини истифодаи мўтадил ва хизматрасонии техникаи киштиҳо зарурӣ метавонанд дар ин киштиҳо ҳангоми таваққуф дар қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба миқдори муайян, вобаста ба теъдоди ҳайати мусофирон, экипаж, давомнокии таваққуф, аз ҷумла вақти таъмири киштиҳои дарёӣ дар маҳали таъмир (док, верф) ё заводҳои таъмир истеъмоли ва истифода бурда шаванд, агар экипаж дар ин ҳолатҳо киштиро тарк накунад.

2. Ҳангоми фуруди ба нақша гирифташудаи ҳавопаймо дар як ё якчанд фурудгоҳҳо, ки дар қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон воқеъ мешаванд, захираҳои барои таъмини истифодабарии мўтадил ва хизматрасонии техникаи ин ҳавопаймо ва барои истеъмоли ҳайати экипаж ҳангоми дар нуқтаҳои фурудгоҳ ва ҳангоми парвоз байни ин нуқтаҳо қарор доштани ҳавопаймо таъингардида метавонанд дар нуқтаҳои фуруд ва ҳангоми парвоз байни ин нуқтаҳо истифода бурда шаванд.

3. Захираҳои, ки барои фуруш ба мусофирон ва ҳайати экипажи ҳавопаймо бидуни мақсади истеъмоли онҳо дар ҳавопаймо таъин гардидаанд, метавонанд ҳангоми дар қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон қарор доштани ин ҳавопаймо фурухта шаванд, ба шарте ки онҳо дар ин ҳавопаймоҳо фурухта шаванд.

4. Захираҳои барои истеъмоли мусофирони қатораҳо ва кормандони бригадаҳои қатора ва захираҳои барои таъмини мўтадили истифода ва хизматрасонии техникаи ин қатораҳо зарурӣ метавонанд дар қатораҳо ҳангоми ҳаракат ё таваққуф дар истгоҳҳои фосилавӣ ё истгоҳҳо дар қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба миқдори муайян, вобаста ба теъдоди мусофирон ва кормандони бригадаҳои қатора, инчунин давомнокии таваққуф ва вақти ҳаракат дар хати сайр истеъмоли ва истифода бурда шаванд.

5. Мақомоти гумрук ҳуқуқ доранд интиқолдиҳандаро вазифадор намоянд, ки барои таъмини риояи истифодаи захираҳои пешбининамудаи ҳамин боб ҳангоми дар қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон қарор доштани киштиҳои дарёӣ, ҳавопаймо ё қатораҳо тадбирҳои зарурӣ андешанд. Бо қарори мақоми гумрук ба ҷойҳои, ки захираҳо нигоҳ дошта мешаванд, метавонад тамға ва мўҳри гумрукӣ гузошта шавад.

БОБИ 35. НИЗОМҲОИ ГУМРУКИИ МАХСУС

Моддаи 290. Моле, ки таҳти низомҳои гумрукии махсус қарор дода мешавад

Низоми гумрукии махсус нисбати моли зерине, ки аз сарҳади гумрукӣ интиқол дода мешавад, муқаррар мегардад:

1) моли аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон содиршаванда, ки барои таъмини фаъолияти сафоратҳо, консулгарихо, намояндагҳои назди созмонҳои байналмилалӣ ва дигар намояндагҳои расмии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар хориҷа таъин гардидааст;

2) моле, ки аз сарҳади гумрукӣ байни қисмҳои ҳарбии Ҷумҳурии Тоҷикистон воқеъ дар қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва берун аз ин қаламрав қарордошта интиқол дода мешавад;

3) моле, ки аз сарҳади гумрукӣ интиқол дода шуда, барои пешгирӣ ва рафъи офатҳои табиӣ ва дигар ҳолатҳои фавқулудда таъин гардидааст, аз ҷумла моле, ки барои тақсими ройгон ба шахсони дар натиҷаи ҳолатҳои фавқулудда зарардида таъин шудааст ва моле, ки барои амалиёти садамавӣ наҷотдиҳӣ, дигар амалҳои таъхирнопазир ва фаъолияти ташкилотҳои садамавӣ наҷотдиҳӣ зарур аст;

4) моле, ки берун аз қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон бароварда мешавад ва барои таъмини фаъолияти муассисаҳои тиббӣ, варзишию табобатӣ ва муассисаҳои дигари иҷтимоӣ таъин гардида, амволи онҳо таҳти моликияти Ҷумҳурии Тоҷикистон қарор доранд, инчунин барои аз ҷониби корхонаҳои ватани гузаронидани корҳои илмӣ тадқиқотӣ ба манфиати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар асосҳои ғайритичоратӣ истифода бурда мешавад;

5) моли ватанӣ, ки байни мақомоти гумрук аз қаламрави давлати хориҷӣ интиқол дода мешаванд.

Моддаи 291. Мазмуни низоми гумрукии махсус, тартиб ва шартҳои тахти низоми гумрукии махсус қарор додани мол

1. Низоми гумрукии махсус озодкунии пурраи молро аз бочҳои гумрукӣ, андозҳо, инчунин нисбати онҳо истифода нашудани мамнӯият ва маҳдудияти дорои хусусияти иқтисодӣ, ки мувофиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар шудаанд, пешбинӣ менамояд.

2. Баргардонидани маблағи бочҳои гумрукӣ ва андоз, инчунин озод намудан аз пардохт, баргардонидан ё ҷуброни андозҳои дохилӣ ҳангоми ҷойгир намудани мол тахти низоми гумрукии махсус анҷом дода намешавад, ба истиснои ҳолатҳои, ки агар низоми гумрукии махсус интиҳобшуда ба низоми гумрукии содирот тағйир дода шуда бошад.

3. Талабот ва шартҳои дигари ҷойгир намудани мол тахти низоми гумрукии махсус, инчунин маҳдудиятҳо барои истифода ва ихтиёрдорӣ мол, ки тахти низоми гумрукии зикргардида қарор дода шудааст, аз ҷониби мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои ҷаббиати гумрукӣ муқаррар карда мешавад.

ЗЕРФАСЛИ 3. РАСМИЁТИ ГУМРУКИИ МАХСУС

БОБИ 36. ИНТИҚОЛИ ВОСИТАҲОИ НАҚЛИЁТ

Моддаи 292. Низоми гумрукие, ки нисбати воситаҳои нақлиёт истифода бурда мешавад

Воситаҳои нақлиёт аз сарҳади гумрукӣ тибқи тартиби пешбинишудаи ҳамин боб, тахти низомҳои гумрукии воридоти муваққатӣ ва содироти муваққатӣ интиқол дода мешаванд.

Моддаи 293. Воридоти муваққатии воситаҳои нақлиёт

1. Воридоти муваққатии воситаҳои нақлиёт ба сарҳади гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо пурра озод намудан аз пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз, бо риояи шартҳои зерин иҷозат дода мешавад:

1) агар воситаи нақлиёт ба номи шахси хориҷӣ ва (ё) дар қаламрави давлати хориҷӣ ба қайд гирифта шуда бошад;

2) агар воситаи нақлиёти ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон воридгардида аз ҷониби шахси хориҷӣ истифода бурда шавад, ба истиснои ҳолатҳои, ки воситаи нақлиёт аз ҷониби шахси ватанӣ ба таври дахлдор аз ҷониби шахси хориҷӣ ваколатдоршуда истифода мегардад;

3) агар воситаҳои нақлиёт дар қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои ҳамлу нақли дохилӣ истифода бурда нашавад;

4) агар воситаҳои нақлиёт баъди воридот ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба иҷора дода нашавад.

2. Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳуқуқ дорад ҳолатҳои воридоти муваққатии воситаҳои нақлиётро ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо озодкунии пурра аз бочҳои гумрукӣ ва андоз муқаррар намояд, агар воситаи нақлиёти муваққатан воридгардида аз ҷониби шахси ватанӣ истифода бурда шавад ё ба номи шахси ватанӣ ба қайд гирифта шуда бошад, инчунин агар дигар шартҳои пешбинишудаи бандҳои 1 - 4 қисми 1 ҳамин модда риоя карда нашуда бошанд, ба шарт, ки дар давоми мӯҳлати воридоти муваққатии воситаи нақлиёт ҳуқуқи моликият ба воситаи нақлиёт ба шахси ватанӣ нагузарад.

3. Агар озодкунии пурра аз пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз мувофиқи қисмҳои 1 ва 2 ҳамин модда истифода нагардад, инчунин агар шартҳои, ки ҳангоми он озодкунии пурра аз пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз риоя карда нашаванд, нисбати воситаҳои нақлиёт тибқи тартиби барои моли муваққатан воридшаванда муқаррарнамудаи ҳамин Кодекс (моддаи 212) қисман озод кардан аз пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз истифода мегардад.

4. Низоми гумрукии воридоти муваққатӣ нисбати воситаҳои нақлиёт ҳангоми содироти бозпаси он дар мӯҳлатҳои муайяннамудаи моддаи 294 ҳамин Кодекс анҷом меёбад. Бо иҷозати мақоми гумрук низоми гумрукии воридоти муваққатӣ нисбати воситаҳои нақлиёти муваққатан воридгардида метавонад инчунин тибқи қоидаҳои барои анҷоми низоми гумрукии воридоти муваққатии мол муайяннамудаи моддаи 214 ҳамин Кодекс анҷом дода шавад.

Моддаи 294. Мӯҳлати воридоти муваққатии воситаҳои нақлиёт

1. Садироти бозпаси воситаи нақлиёти муваққатан воридгардида бояд бетаъхир, баъди иҷрои амалиёти нақлиётӣ, ки барои он чунин воситаи нақлиёт ворид гардидааст, анҷом дода шавад.

2. Дар ҳолатҳои истисноӣ мақоми гумрук бо мақсади татбиқи назорати гумрукӣ метавонад бо назардошти аризаи интиқолдиҳанда, инчунин бо назардошти ҳамаи ҳолатҳои марбут ба амалиёти эҳтимолии нақлиётӣ мӯҳлати воридоти муваққатии воситаҳои нақлиётро муқаррар намояд.

Дар асоси дарҳости асосноки шахси манфиатдор мақоми гумрук мӯҳлати ибтидоии муқарраргардидаи воридоти муваққатиро тамдид менамояд.

Моддаи 295. Амалиёт бо воситаҳои нақлиёти муваққатан воридгардида

Бо воситаҳои нақлиёти муваққатан воридгардида анҷом додани амалиёти маъмулӣ вобаста ба хизматрасонии техникӣ ва таъмир, ки ҳангоми ҳаракат ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ё истифодаи онҳо дар ин қаламрав тақозо мегардад, иҷозат дода мешавад.

Моддаи 296. Содироти муваққатии воситаҳои нақлиёт

1. Содироти муваққатии воситаи нақлиёт ба шарт, ки анҷом дода мешавад, ки агар ин воситаи нақлиёт дар қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар муомилоти озод бошад ва ба номи шахси ватанӣ, ба истиснои ҳолатҳои пешбинишудаи қисми 3 ҳамин модда ба қайд гирифта шуда бошад.

2. Ҳангоми содироти муваққатии воситаҳои нақлиёт бочҳои гумрукӣ ситонида намешаванд.

3. Содироти муваққатии воситаҳои нақлиёт, ки қаблан ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо қисман озод намудан аз пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз муваққатан ворид гардидаанд, иҷозат дода мешавад, агар содироти муваққатиро шахси ватанӣ анҷом диҳад, ки воситаи

нақлиёт тибқи ҳуқуқи моликият ба ӯ таалуқ надорад, сарфи назар аз он, ки ин воситаи нақлиёт ба номи шахси ватанӣ ба қайд гирифта шудааст ё на. Ҳамзамон низоми гумрукии воридоти муваққатӣ нисбати ин воситаҳои нақлиёт дар қисми пардохти боҷҳои гумрукӣ ва андоз то анҷоми амали ин низом тибқи қоидаҳои муқаррарнамудаи моддаи 214 ҳамин Кодекс татбиқ карда мешавад.

4. Содироти муваққатии воситаи нақлиёт, сарфи назар аз он, ки кадом шахс ва бо кадом мақсад онро берун аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон истифода мебарад, иҷозат дода мешавад.

Моддаи 297. Мӯҳлати содироти муваққатии воситаҳои нақлиёт

Бо мақсади татбиқи назорати гумрукӣ мақоми гумрук метавонад мӯҳлати содироти муваққатии воситаҳои нақлиётро тибқи аризаи интиқолдиҳанда, бо назардошти ҳамаи ҳолатҳои вобаста ба анҷом додани амалиёти эҳтимолии нақлиёти муқаррар намояд.

Мутобиқи дархости асосноки шахси манфиатдор мақоми гумрук мӯҳлати ибтидоии муқарраршудаи содироти муваққатино тамдид менамояд.

Моддаи 298. Воридоти бозпаси воситаҳои нақлиёти муваққатан содиргардида

1. Ҳангоми ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон бозпас ворид намудани воситаи нақлиёти муваққатан содиргардида боҷҳои гумрукӣ ва андоз ситонида намешаванд, агар воситаи нақлиёт берун аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳти амалиёти коркард қарор нагирифта бошад, ба истиснои:

- 1) амалиёти таъмир, хизматрасонии техникӣ ва амалиёти шабеҳе, ки барои таъмини ниғаҳдорӣ ва истифодаи он заруранд, инчунин ниғаҳдори он дар ҳолате, ки дар рӯзи таҳти низоми гумрукии содироти муваққатӣ ҷойгир намудан қарор дошт;
- 2) амалиёти вобаста ба таъмир, ки мувофиқи талаботи қонун ё шартнома ройгон анҷом дода мешавад;
- 3) амалиёти таъмир, аз ҷумла таъмири асосӣ барои барқарорсозии воситаи нақлиёт баъди осеб дидани он аз сабаби садама ё таъсири қувваи рафънопазир, ки берун аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон рух додааст.

2. Агар воситаи нақлиёте, ки нисбати он берун аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон амалиёти таъмир ва (ё) амалиёти дигар сурат гирифтааст, мувофиқи талаботи қисми 1 ҳамин модда аз пардохти боҷҳои гумрукӣ ва андоз озод карда нашавад, нисбати ин воситаи нақлиёт тибқи тартиби пешбининамудаи моддаи 207 ҳамин Кодекс оид ба ситонидани боҷҳои гумрукӣ ва андоз ҳангоми воридоти маҳсули коркардашуда мувофиқи низоми гумрукии коркард берун аз қаламрави гумрукӣ бо қисман озод намудан аз боҷҳои гумрукӣ ва андоз истифода мегардад.

Ҳангоми муайян намудани арзиши амалиёти коркард хароҷоти интиқоли воситаи нақлиёт ба маҳали коркард ва баръакс ба инобат гирифта намешавад, агар чунин интиқол ба ҳамлу нақли байналмилалии мол ё мусофирон алоқаманд бошад.

Моддаи 299. Тағйир додани низоми гумрукии содироти муваққатӣ

1. Нисбати воситаҳои нақлиёти муваққатан содиршуда бо риояи талабот ва шартҳои муқаррарнамудаи ҳамин Кодекс тағйир додани низоми гумрукии содироти муваққатӣ ба низоми гумрукии содирот ё низоми дигари гумрукӣ иҷозат дода мешавад.

2. Ҳангоми ба шахси хориҷӣ додани ҳуқуқи моликият ба нақлиёти муваққатан содиргардида шахсе, ки воситаи нақлиётро таҳти низоми гумрукии содироти муваққатӣ қарор додааст, вазифадор аст низоми гумрукии содироти муваққатино ба низоми гумрукии содирот иваз намояд.

3. Тағйир додани низоми гумрукии содироти муваққатӣ бе пешниҳоди воқеии воситаи нақлиёт ба мақоми гумрук иҷозат дода мешавад.

Моддаи 300. Воридоти муваққатӣ ва содироти муваққатии таҷҳизот ва қисмҳои эҳтиётӣ

1. Таҷҳизоти маҳсули якҷоя бо воситаи нақлиёт муваққатан воридгардида, ки барои борбардорӣ, борфарорӣ, коркард ва муҳофизати мол пешбинӣ шудааст, сарфи назар аз он, ки алоҳида аз воситаи нақлиёт истифода мегардад ё на, бояд таҳти шартан пурра озод намудан аз боҷҳои гумрукӣ ва андоз қарор гирад.

2. Қисмҳои эҳтиётӣ ва таҷҳизоти муваққатан воридшаванда, ки барои таъмир, хизматрасонии техникӣ ё истифодаи воситаи нақлиёт таъин гардидаанд шартан пурра аз боҷҳои гумрукӣ ва андоз озод карда мешаванд.

3. Қисмҳои эҳтиётӣ муваққатан содиршуда, ки барои таъмир ва хизматрасонии техникӣ воситаи нақлиёти муваққатан содиршуда, бо мақсади иваз намудани қисмҳо ва таҷҳизоте, ки ҳангоми содироти муваққатии воситаи нақлиёт дар он насб шуда буданд, ҳангоми содироти муваққатии онҳо аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз боҷҳои гумрукӣ ва андоз шартан пурра озод карда мешаванд.

Воридоти қисмҳои эҳтиётӣ ва таҷҳизоти истифодашуда ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо озодкунии пурра аз боҷҳои гумрукии воридотӣ ва андозҳо, ки нисбати онҳо низоми гумрукии реимпорт истифода мегардад, иҷозат дода мешавад.

Моддаи 301. Барасмиятдарории гумрукии воситаҳои нақлиёт, қисмҳои эҳтиётӣ ва таҷҳизот

1. Барасмиятдарории гумрукии воситаҳои нақлиёт, қисмҳои эҳтиётӣ ва таҷҳизот бо тартиби соддагардонидашуда дар маҳали расидани онҳо дар қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ё дар маҳали баромади он аз ин қаламрав анҷом дода мешавад.

Барасмиятдарории гумрукии воситаҳои нақлиёт дар маҳалҳои ҷойгиршавии мақомоти гумрук ҳангоми вақти кории онҳо сурат мегирад.

2. Ҳангоми барасмиятдарории гумрукии воситаҳои нақлиёт мақомоти гумрук мутаносибан ба сифати декларатсияи вуруд ва хуруҷ ҳуҷҷатҳои стандартии интиқолдиҳандаро, ки тибқи санадҳои ҳуқуқи байналмилалии эътирофнамудаи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи нақлиёт пешбинӣ шудааст, истифода мебаранд, агар онҳо дар бораи воситаи нақлиёт, хати сайр, бор, захираҳо, дар бораи экипаж ва мусофирон, мақсадҳои воридоти (содироти) воситаи нақлиёт ва (ё) номгуи қисмҳои эҳтиётӣ, таҷҳизоти бо мақсади таъмир ва истифодаи воситаи нақлиёт интиқолшаванда маълумотро дар бар гиранд.

Агар дар ҳуҷҷатҳои пешниҳодшудаи стандартии интиқолдиҳанда ҳамаи маълумоти дахлдор мавҷуд набошад, маълумоти нокифоя ба мақомоти гумрук мутаносибан тавассути декларатсияи вуруд ва хуруҷ, дар намунаи муайяннамудаи мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ пешниҳод карда мешавад. Дар ин ҳолат ҳуҷҷатҳои стандартии пешниҳодшаванда мутаносибан ҳамчун қисми таркибии декларатсияи вуруд ва хуруҷ баррасӣ карда мешаванд.

Мақоми гумрук ҳуқуқ надорад пешниҳоди маълумоти дигарро талаб намояд.

Декларатсияи вуруд ва хуруҷ аз ҷониби интиқолдиҳанда ҳангоми ворид шудани воситаи нақлиёт ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ё хориҷ шудан аз ин қаламрав пешниҳод карда мешавад.

3. Ҷойгир намудани воситаҳои нақлиёт таҳти низомҳои гумрукии воридоти муваққатӣ ва содироти муваққатӣ дар ҳолатҳои пешбининамудаи қисми 1 моддаи 293, моддаи 296 ва қисми 1 моддаи 298 ҳамин Кодекс бо пешниҳоди декларатсияи вуруд ва хуруҷ анҷом дода мешавад.

Дар ҳолатҳои дигар декларатсияи воситаҳои нақлиёт тибқи қоидаҳои барои декларатсияи мол муқаррарнамудаи ҳамин Кодекс анҷом дода мешавад (боби 14).

Агар қисмҳои эҳтиётӣ ва таҷҳизот мувофиқи моддаи 300 ҳамин Кодекс аз сарҳади гумрукии ҳамзамон бо воситаи нақлиёт гузаронида шаванд, арзи маълумот дар бораи онҳо дар декларатсияи вуруд ва хуруҷ, ки барои ин воситаи нақлиёт пешниҳод шудааст, иҷозат дода мешавад.

4. Агар талабот нисбати ҳуҷҷатҳои ба мақоми гумрук ҳангоми вуруд ва хуруҷи воситаҳои нақлиёт пешниҳодшаванда мувофиқи санадҳои ҳуқуқи байналмилалии эътирофнамудаи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи нақлиёт муайян гардида бошад, барои мақсадҳои гумрукии ҳуҷҷатҳои пешбининамудаи ин санадҳо истифода бурда мешаванд.

5. Агар воситаи нақлиёт ба ин ё он низоми гумрукии барои мақсадҳои гумрукии ҳамчун мол арз нашуда бошад, аз лаҳзаи барасмиятдарории гумрукии воситаи нақлиёт он мутаносибан таҳти низоми гумрукии воридоти муваққатӣ ё содироти муваққатӣ қарордошта ҳисобида мешавад, ки ин боиси ўҳдадорӣ шахс ҷиҳати риояи шартҳои низомҳои мазкури гумрукии мегардад.

6. Барасмиятдарории гумрукии қисмҳои эҳтиётӣ ва таҷҳизоти ивазшуда, ки ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ворид мешаванд, тибқи қоидаҳои барасмиятдарории гумрукии моле сурат мегирад, ки мувофиқи низоми гумрукии реимпорт ворид гардидаанд.

7. Қисмҳои эҳтиётӣ ва таҷҳизоти истифодашуда, вале бозпас содирнагардида бояд ба муомилоти озод иҷозат дода шаванд ё бо риояи талабот ва шартҳои муқаррарнамудаи ҳамин Кодекс таҳти низоми дигари гумрукии қарор дода шаванд.

Моддаи 302. Интиқоли киштиҳои дарёӣ ва ҳавопаймоёне, ки барои ҳамлу нақли байналмилалии мол ва мусофирон истифода намешаванд

1. Киштиҳои дарёӣ, ки муваққатан аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо мақсадҳои истифодаи зайл содир карда мешаванд:

- 1) барои амалиёти ҷустуҷӯӣ, наҷотдиҳӣ ва ядакӣ (буксир);
- 2) барои корҳои гидротехникӣ, зериобию техникӣ ва корҳои дигари шабех;
- 3) барои назорати санитарӣ, карантинӣ ва назорати дигар;

4) бо мақсадҳои таълимӣ, варзишӣ ва фарҳангӣ, инчунин барои дигар мақсадҳо аз қаламрави гумрукии ҳангоми содироти муваққатӣ ва воридоти бозпаси онҳо тибқи қоидаҳои пешбининамудаи ҳамин боб интиқол дода мешаванд, ба истиснои воситаҳои нақлиёте, ки шахсони воқеӣ барои истифодаи шахсӣ, оилавӣ, хоҷагидорӣ ва дигар ҳолатҳои ба фаъолияти соҳибкорӣ алоқаманд набуда интиқол медиҳанд.

2. Ҳавопаймои граждани, давлатӣ ва таҷрибавӣ, ки барои ҳамлу нақли байналмилалии мол ва мусофирон истифода намешавад, аз сарҳади гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳангоми содироти муваққатӣ ва воридоти бозпаси он тибқи қоидаҳои муқаррарнамудаи ҳамин боб интиқол дода мешавад.

БОБИ 37. ИНТИҚОЛИ МОЛ АЗ ҶОНИБИ ШАХСОНИ ВОҚЕӢ

Моддаи 303. Интиқоли мол аз ҷониби шахсони воқеӣ барои истифодаи шахсӣ, оилавӣ, хоҷагидорӣ ва дигар амалҳои, ки ба пешбурди фаъолияти соҳибкорӣ алоқаманд нестанд

1. Моли барои истифодаи шахсӣ, оилавӣ, хоҷагидорӣ ва дигар эҳтиёҷоти шахси воқеӣ таъингардида, ки ба пешбурди фаъолияти соҳибкорӣ алоқаманд нест (минбаъд - барои истифодаи шахсӣ), аз ҷониби ҳамин шахси воқеӣ аз сарҳади гумрукии тибқи муқаррароти ҳамин боб, вале дар қисмате, ки ҳамин боб танзим нанамудааст - тибқи тартиби умумии муқаррарнамудаи ҳамин Кодекс интиқол дода мешавад.

2. Таъиноти молро мақоми гумрук дар асоси аризаи шахси воқеӣ оид ба моли аз сарҳади гумрукии интиқолшаванда, вобаста ба хусусият ва теъдоди мол, инчунин мунтазамии интиқоли мол аз сарҳади гумрукии муайян менамояд.

3. Тартиби интиқоли моли таъиноти истифодаи шахсӣ аз сарҳади гумрукии аз ҷониби шахсони воқеӣ пурра озод намудан аз пардохти боҷҳои гумрукии ва андозҳо, татбиқи ставкаи ягонаи боҷҳои гумрукии ва андоз, ситонидани пардохтҳои гумрукии дар шакли пардохти маҷмуии гумрукии, инчунин истифода набурдани мамнӯиат ва маҳдудиятҳои дорои хусусияти иқтисодӣ, ки тибқи санадҳои меъёрии ҳуқуқи Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар шудаанд, тасдиқи ҳатмии мутобикати мол ва тартиби соддагардонидашудаи барасмиятдарории гумрукиро дар бар мегирад.

Моддаи 304. Ворид ва содир намудани молу воситаҳои нақлиёт барои истифодаи шахсӣ ва ситонидани боҷҳои гумрукии ва андоз аз ҷунин молу воситаҳои нақлиёт

1. Нисбати моле, ки шахсони воқеӣ дар доираи меъёрҳои вазнӣ (миқдорӣ) ва арзиши муайяннамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ворид менамоянд, ба истиснои моле, ки воридоти он ба Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ аст, озодкунии пурра аз пардохти боҷҳо, андозҳо (тартиби воридоти имтиёзнок) фароҳам оварда мешавад.

Нисбати воситаҳои нақлиёт, инчунин моле, ки арзиши он аз меъёри имтиёзнок зиёд аст, дар қисмати ҷунин афзоиш ставкаи ягонаи боҷҳои гумрукии ва андоз (тартиби воридоти соддагардонидашуда) татбиқ карда мешавад. Арзиши ниҳоми моли воридотӣ барои шахсони воқеӣ ҳангоми истифодаи тартиби соддагардонидашуда аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда мешавад. Тартиби татбиқи ставкаи ягонаи боҷҳои гумрукии ва андозро Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар асоси андозаи миёнаи ставкаи муқарраршудаи боҷҳои гумрукии ва андозе муайян менамояд, ки нисбати молу воситаҳои нақлиёте, ки ба миқдори нисбатан зиёд аз ҷониби шахсони воқеӣ аз сарҳади гумрукии интиқол дода мешаванд, истифода мегардад.

Озодкунии пурра аз пардохти боҷҳои гумрукии ва андоз ё ставкаҳои ягонаи боҷҳои гумрукии ва андоз дар доираи андозаҳои миқдории муайяннамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон татбиқ карда мешавад.

2. Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон барои воридоти мол аз ҷониби шахсони воқеӣ бо истифодаи озодкунии пурра аз пардохти боҷҳои гумрукии ва андоз ё қабули ставкаи ягонаи боҷҳои гумрукии ва андоз нисбати моли зераксизӣ, моле, ки нисбати он тибқи санадҳои меъёрии ҳуқуқи Ҷумҳурии

Тоҷикистон барои воридот ба Ҷумҳурии Тоҷикистон маҳдудиятҳои теъдодӣ муқаррар шудаанд, маҳдудиятҳои (вазӣ) миқдорӣ ё арзишӣ муқаррар менамояд.

3. Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳолатҳои муайян менамояд, ки нисбати моли ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ҷониби шахсони воқеии ба синни муайян нарасида, инчунин шахсони сарҳади гумрукиро муттасил убурунунда воридшаванда озодкунии пурра аз пардохти боҷҳои гумрукӣ ва андоз фароҳам оварда намешавад ё озодкунӣ аз пардохт дар доираи нисбатан камтар фароҳам оварда мешавад.

4. Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳуқуқ дорад ҳолатҳои муайян намояд, ки озодкунӣ аз пардохти боҷҳои гумрукӣ ва андоз ё ставкаҳои ягонаи боҷҳои гумрукӣ ва андоз нисбати моли аз тарафи шахсони воқеӣ ҳангоми кӯчидан ба ҷойи зисти доимӣ интиқолшаванда, моли аз ҷониби гурезаҳо ва муҳочирони иҷборӣ воридшаванда, инчунин нисбати моликияти меросӣ дар ҳаҷми бештар аз андозаи муайяннамудаи қисми 1 ҳамин модда татбиқ гардад.

5. Нисбати арзишҳои фарҳангии аз ҷониби шахсони воқеӣ воридшаванда озодкунии пурра аз пардохти боҷҳои гумрукӣ ва андоз ба шартӣ декларатсиякунонии ҳатти онҳо, инчунин бақайдгирии махсусе, ки санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи содирот ва воридоти арзишҳои фарҳангӣ пешбинӣ намудааст, фароҳам оварда мешавад.

6. Моли тибқи ҳамин модда ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон воридшаванда, инчунин аз ин қаламрав содиршаванда барои мақсадҳои гумрукӣ мутаносибан ҳамчун барои муомилоти озод иҷозатшуда ё таҳти низоми гумрукии содирот содиршуда баррасӣ мегардад.

7. Нисбати моли аз ҷониби шахсони воқеӣ содиршаванда озодкунӣ аз пардохт, баргардонидан ё ҷуброни андозҳои дохилӣ тибқи тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори андозаи Ҷумҳурии Тоҷикистон анҷом дода мешавад.

8. Нисбати моле, ки барои онҳо тартиби соддагардонидашуда ё имтиёзноки интиқоли мол аз сарҳади гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ нашудааст, тартиби умумии барасмиятдарории гумрукӣ ва пардохти боҷҳои гумрукӣ ва андоз, ки ҳамин Кодекс муқаррар намудааст, татбиқ карда мешавад.

9. Муқаррароти ҳамин модда нисбати моле, ки шахсони воқеӣ муваққатан ворид (содир) ва бозпас содир (ворид) менамоянд, татбиқ намегардад.

Эзоҳ. Барои мақсадҳои татбиқи ҳамин боб таҳти мафҳуми воситаҳои нақлиёт воситаи нақлиёти автомобилӣ ва ядақҳо, киштиҳои дарёӣ ва ҳавопаймо ҳамзамон бо қисмҳои эҳтиётии онҳо ва дигар қисму таҷҳизоти маъмулии онҳо, ки шахсони воқеӣ танҳо барои истифодаи шахсӣ ворид ё содир менамоянд, дар назар дошта шудааст.

Моддаи 305. Воридоти муваққатии мол аз ҷониби шахсони воқеӣ

1. Нисбати моли муваққатан ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз тарафи шахсони воқеии хориҷӣ воридшаванда озодкунии пурра аз пардохти боҷҳои гумрукӣ ва андоз ҳангоме фароҳам оварда мешавад, ки агар ин мол танҳо барои истифодаи шахсӣ дар давраи буду боши муваққатии онҳо дар қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ворид карда шавад.

2. Озодкунӣ аз пардохти боҷҳои гумрукӣ ва андозаи пешбиниамудаи қисми 1 ҳамин модда нисбати воситаҳои нақлиёти ба шахсони воқеии хориҷӣ таалуқдошта ё аз ҷониби онҳо иҷорашуда ё барои истифодаи муваққатӣ гирифташуда ё ба тариқи дигар истифодашаванда, ки ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамзамон бо вуруди шахси хориҷӣ ё то вуруд ё баъди вуруди вай оварда шудаанд, татбиқ мегардад.

Воситаҳои нақлиёте, ки аз ҷониби шахсони воқеӣ барои интиқоли пулакии шахсон ё барои ҳамлу нақли моли саноатӣ ё тижоратӣ оварда мешаванд, аз сарҳади гумрукӣ тибқи қоидаҳои муқаррарнамудаи боби 36 ҳамин Кодекс интиқол дода мешаванд.

3. Дар ҳолате, ки агар моли муваққатан воридшуда бояд мувофиқи қисми 2 моддаи 308 ҳамин Кодекс ба таври ҳаттӣ декларатсия шавад, мӯҳлати воридоти муваққатиро мақоми гумрук дар асоси аризаи шахси воқеии хориҷӣ, бо назардошти давомнокии буду боши вай дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, дар доираи мӯҳлати муайяннамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, тибқи қисми 4 ҳамин модда муқаррар менамояд.

Бо дархости асосноки шахси воқеии хориҷӣ мӯҳлати воридоти муваққатии муқаррарнамудаи мақоми гумрук метавонад дар доираи мӯҳлати муайяннамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тибқи қисми 4 ҳамин модда тамдид карда шавад.

4. Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон метавонад мӯҳлати ниҳоии воридоти муваққатиро нисбати намуди алоҳидаи мол, аз ҷумла воситаҳои нақлиёти муваққатан ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ҷониби шахсони воқеии хориҷӣ воридшаванда муқаррар намояд.

5. Моли муваққатан воридгардида, аз ҷумла воситаҳои нақлиёт метавонанд аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз тариқи ҳама гуна мақоми гумрук бозпас содир карда шаванд. Ҳангоми содироти моли муваққатан воридгардида боҷҳои гумрукӣ ва андоз ситонида намешаванд, мамнӯияту маҳдудиятҳои дорои хусусияти иқтисодии муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон татбиқ карда намешаванд.

6. Содироти бозпаси моли муваққатан воридшуда, аз ҷумла воситаҳои нақлиёт метавонад анҷом дода нашавад, агар ба ин мол, аз ҷумла воситаҳои нақлиёт дар натиҷаи садама ё таъсири қувваи рафънопазир зарари ҷиддӣ расонида шуда бошад.

7. Шахсони воқеии ватанӣ метавонанд муваққатан воситаҳои нақлиётро ворид намоёнд, ба шарте агар ин воситаҳои нақлиёт дар қаламрави давлати хориҷӣ ба қайд гирифта шуда, дар маҷмӯъ мӯҳлати воридоти муваққатӣ дар тӯли як соли тақвимӣ вобаста ба ҳар як воситаи нақлиёти муваққатан воридшаванда аз се моҳи тақвимӣ зиёд набошад.

Моддаи 306. Содироти муваққатии мол аз ҷониби шахсони воқеӣ

1. Шахсони воқеии ватанӣ ҳуқуқ доранд аз сарҳади гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон молро барои истифодаи шахсӣ ба мӯҳлати буду боши муваққатии худ дар қаламрави давлати хориҷӣ бо пурра озодкунӣ аз пардохти боҷҳои гумрукӣ ва андоз муваққатан содир ва бозпас ворид намоёнд.

2. Дар асоси аризаи шахси воқеӣ мақоми гумрук ҳаммонандсозии (моддаи 434) моли муваққатан содиршавандаро анҷом медиҳад, агар чунин ҳаммонандсозӣ ба воридоти бозпас, бо пурра озодкунӣ аз пардохти боҷҳои гумрукӣ ва андоз мусоидат намояд. Дар бораи ҳаммонандсозии моли дар декларатсияи гумрукӣ дарҷкардашуда, як нусхаи он ба шахси воқеии содирнамудаи мол баргардонида мешавад. Мавҷуд набудани чунин ҳаммонандсозӣ барои бозпас ворид намудани ин мол аз ҷониби шахсони воқеӣ, бо озод намудан аз пардохти боҷҳои гумрукӣ ва андоз монеъ намегардад.

Моддаи 307. Барасмиятдарории гумрукии моле, ки аз ҷониби шахси воқеӣ барои истифодаи шахсӣ интиқол дода мешавад

1. Барасмиятдарории гумрукии моле, ки аз ҷониби шахсони воқеӣ барои истифодаи шахсӣ интиқол дода мешавад, мувофиқи тартиби муайяннамудаи мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои ғабюлияти гумрукӣ тибқи ҳамин Кодекс анҷом дода мешавад.

2. Шахсони воқеӣ, ки бо воситаҳои нақлиёти худ, инчунин воситаҳои нақлиёти таъиноти тижоратӣ ё қатора сарҳади гумрукиро убур мекунанд, чун қоида метавонанд воситаи нақлиётро тарк накарда, амалиёти гумрукиро анҷом диҳанд.

3. Мол, аз ҷумла воситаҳои нақлиёте, ки шахсони воқеӣ барои истифодаи шахсӣ интиқол медиҳанд, дар ҳолатҳои зерин дар анборҳои ниғаҳдории муваққатӣ ҷойгир карда мешаванд:

1) бо хоҳиши шахсони мазкур;

2) агар барасмиятдарории ғабрии гумрукии мол ва (ё) пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз бо сабабҳои аз мақомоти гумрук вобастанабуда имконнопазир бошад.

4. Ниғаҳдории муваққатии мол тибқи тартиби муқаррарнамудаи боби 12 ҳамин Кодекс аз ҳисоби шахсоне, ки моли онҳо дар анборҳои ниғаҳдории муваққатӣ қарор доранд, сурат мегирад.

5. Бо мақсади соддагардонии барасмиятдарории гумрукии моле, ки аз ҷониби шахсони воқеӣ тавассути нақлиёти автомобилӣ ва роҳи оҳан интиқол дода мешаванд, мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои ғабюлияти гумрукӣ ҳуқуқ дорад бо ҳадамоти гумруки давлати ҳаммарз дар хусуси барасмиятдарории муштараки гумрукӣ ва назорати гумрукии моли мазкур созишнома бандад.

Моддаи 308. Декларатсия кардани моли шахсони воқеӣ

1. Моли шахсони воқеӣ, ки дар борҷомаи дастӣ ва бағоч интиқол дода мешавад, ҳангоми убури Сарҳади давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон декларатсия карда мешавад.

2. Дар шакли хаттӣ моли зайл, аз ҷумла воситаҳои нақлиёт декларатсия карда мешавад:

1) моле, ки шахсони воқеӣ дар шакли бағочӣ ҳамроҳинашаванда интиқол медиҳанд;

2) моле, ки ба суроғаи шахсони воқеӣ барои истифодаи шахсӣ фиристода мешавад, ба истиснои моле, ки тавассути почтаи байналмилалӣ ирсол мегардад;

3) моле, ки мувофиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон воридоташ маҳдуд карда шудааст ё арзиш ва (ё) теъдодаш аз маҳдудияти муайянгардидаи интиқоли мол бо озодкунӣ аз пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз аз сарҳади гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон бештар мебошад (моддаи 304);

4) моле, ки содироташ мувофиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон маҳдуд карда шудааст;

5) моле, ки ҳангоми содироти он санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон декларатсияи ҳатмиро дар шакли хаттӣ пешбинӣ кардаанд;

6) воситаҳои нақлиёт.

3. Дар ҳолатҳои зерин, ки дар қисми 2 ҳамин модда зикр нашудаанд, мол ба таври шифоҳӣ декларатсия карда мешавад.

Шахси воқеӣ ҳуқуқ дорад бо хоҳиши худ молеро, ки тавассути сарҳади гумрукӣ интиқол медиҳад ва декларатсияи хаттии он ҳатмӣ намебошад, дар шакли хаттӣ декларатсия кунад.

4. Тибқи ҳолатҳо ва тартибе, ки мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои ғабюлияти гумрукӣ муайян мекунанд, моли дар шакли шифоҳӣ декларатсияшаванда бо риояи анҷом додани амалҳои декларатсия карда мешавад, ки дар борҷомаи дастӣ ва бағочӣ ҳамроҳинашавандаи шахси воқеӣ мавҷуд набудани молеро тасдиқ менамоянд, ки бояд дар шакли хаттӣ декларатсия карда шавад (декларатсия дар шакли конклюдентӣ), мавҷуд нест. Бо ин мақсад дар нуқтаҳои гузаргоҳ барои убури шахсони воқеӣ ҷойҳои махсус ишорашудае таъин мегарданд, ки шахс метавонад шакли декларатсия кардани молро интихоб намояд. Агар шахси воқеӣ аз тариқи ҷойи махсуси муайяншуда гузарад, ки барои убури шахсоне таъин гардидааст, ки дар борҷомаи дастӣ ва бағоч моли барои декларатсияи хаттӣ зарурӣ надоранд, он ҳамчун арз ба мақомоти гумрук дар хусуси дар ихтиёри ин шахс мавҷуд набудани моли дар шакли хаттӣ декларатсияшаванда баррасӣ мегардад.

5. Моли шахсони нобилиғи то синни 16 - сола аз ҷониби падар ё модар, фарзандхонда, васӣ, парастор ё ҳамроҳикунанда ва ҳангоми ҳуруҷи (вуруди) муташаккилона ва вуруди (ҳуруҷи) муташаккилонаи гурӯҳи шахсони нобилиғ бе ҳамроҳӣ кардани падар ё модар, фарзандхонда, васӣ ё парастор - аз ҷониби роҳбари ин гурӯҳ декларатсия карда мешавад.

6. Нисбати моли аз сарҳади гумрукӣ ҳамчун бағочӣ ҳамроҳинашаванда интиқолшаванда декларатсияи гумрукӣ бояд ҳангоми воридоти чунин мол ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар мӯҳлати муқаррарнамудаи моддаи 129 ҳамин Кодекс ва ҳангоми содироти онҳо - ҳамзамон бо пешниҳоди мол ба мақоми гумрук манзур мегардад.

Моли аз сарҳади гумрукӣ чун бағочӣ ҳамроҳинашаванда интиқолшаванда метавонад аз ҷониби шахси интиқолдиҳанда ё шахси дигаре, ки тибқи бовариномаи шахси интиқолдиҳандаи мол амал мекунанд, декларатсия карда шавад.

Моли бағочӣ ҳамроҳинашавандаи шахси нобилиғи то синни 16 - сола аз ҷониби падар ё модар, фарзандхонда, васӣ, парастор ё шахсоне, ки тибқи бовариномаи шахсони мазкур амал мекунанд, декларатсия карда мешавад.

Моддаи 309. Пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз аз ҷониби шахсони воқеӣ

1. Бочҳои гумрукӣ ва андоз аз ҷониби шахсони воқеӣ ҳангоми декларатсияи мол дар шакли хаттӣ, дар асоси ордери кассавии гумрукӣ, ки намунаи оро мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои ғабюлияти гумрукӣ муайян менамояд, пардохта мешавад. Як нусхаи ордери кассавии гумрукӣ ба шахсе, ки бочҳои гумрукӣ ва андозро пардохтаст, супорида мешавад.

2. Бочҳои гумрукӣ, андозҳои нисбати моле, ки аз сарҳади гумрукӣ барои истифодаи шахсӣ интиқол дода мешавад, аз ҷониби шахсони воқеӣ дар шакли пардохти маҷмуии гумрукӣ (пардохт дар шакли маблағи умумии бочҳои гумрукӣ, андозҳо, бе тақсими қисми онҳо ба қисми таркибии бочҳо, андозҳо) ё тибқи ставкаи ягонаи бочи гумрукӣ супорида мешаванд (моддаи 304).

Моддаи 310. Арзиши гумрукии моле, ки шахсони воқеӣ интиқол медиҳанд

1. Арзиши гумрукии мол аз ҷониби шахсе, ки молро интиқол медиҳад, ҳангоми декларатсия кардани онҳо арз карда мешавад. Барои тасдиқи арзиши гумрукии арзшуда шахси воқеӣ метавонад чекҳо, ҳисобномаҳо ва дигар ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи дастрас намудани моли декларатсияшаванда ва арзиши онҳоро пешниҳод намояд.

2. Ҳангоми аз ҷониби шахсони воқеӣ барои истифодаи шахсӣ ворид намудани мол ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба арзиши гумрукии мол хароҷоти боррасонӣ то фурудгоҳҳо, бандарҳои дарёӣ ва маҳали дигари расонидани мол ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон дохил карда намешавад.

3. Ҳангоми мавҷуд набудани ҳуҷҷатҳо ва маълумоти тасдиқкунандаи дурустии муайян кардани арзиши гумрукии моли арзнамудаи шахси воқеӣ, мақоми гумрук метавонад арзиши гумрукии молро мустақилона, дар асоси маълумоте, ки дар каталогҳои ташкилотҳои хориҷии машғули фуруши маҳсулот мавҷуд буда ё дар асоси маълумоти дигари нархие, ки нисбати моли шабех дар ихтиёри мақоми гумрук қарор доранд, муайян намояд.

Ҳангоми истифодаи маълумоти нархии мазкур мақоми гумрук тасхеҳи арзиши гумрукии молро вобаста ба сифати мол, талабот нисбати он дар бозор, кишвари истеҳсолкардаи мол, вақти истеҳсол ва дигар омилҳои ба нарх таъсиркунанда анҷом медиҳад.

Моддаи 311. Қисмҳои эҳтиётӣ ва сӯзишворӣ барои воситаҳои нақлиётӣ аз ҷониби шахсони воқеӣ интиқолшаванда

1. Қисмҳои эҳтиётӣ, ки барои таъмири воситаҳои нақлиётӣ муваққатан аз ҷониби шахсони воқеӣ ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон воридшуда заруранд, метавонанд муваққатан бо пурра озодкунӣ аз боҷҳои гумрукии ва андоз ба мӯҳлати на зиёда аз мӯҳлати воридоти муваққатии воситаҳои нақлиёт ворид карда шаванд.

2. Сӯзишвории воситаҳои нақлиёт, ки дар бақҳои мувофиқи конструкцияи воситаи нақлиёт насбшуда мавҷуданд ва ин воситаҳои нақлиётро аз сарҳади гумрукии шахсони воқеӣ интиқол медиҳанд, метавонад бе пардохти боҷҳои гумрукии ва андоз ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ворид ё мутаносибан аз қаламрави он хориҷ карда шаванд.

Моддаи 312. Маълумот дар бораи қоидаҳои интиқоли мол аз ҷониби шахсони воқеӣ аз сарҳади гумрукии

Мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукии ва мақомоти дигари гумрук дастрасии маълумотро дар бораи қоидаҳои интиқоли мол аз ҷониби шахсони воқеӣ, аз ҷумла тавассути паҳши арақҳои иттилоотӣ дар муассисаҳои нақлиётӣ ва туристӣ бо забони давлатӣ, забони муоширати байни миллатҳо ва забонҳои хориҷӣ, инчунин тавассути таҳияи лавҳаҳои иттилоотӣ дар маҳалҳои барасмиятдарории гумрукии моле, ки аз ҷониби шахсони воқеӣ интиқол карда мешаванд, таъмин менамоянд.

БОБИ 38. ИНТИҚОЛИ МОЛ ДАР МУРОСИЛОТИ БАЙНАЛМИЛАЛИИ ПОЧТА

Моддаи 313. Муросилоти байналмилалии почта

1. Бо мақсади татбиқи ҳамин боб таҳти мафҳуми муросилоти байналмилалии почта муросилоти почтае фаҳмида мешавад, ки барои ба хориҷи қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон фиристодани муросилоти почтаи ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон воридгардида ё худ ба тариқи транзит аз ин қаламрав интиқолшаванда қабул карда мешавад. Ба муросилоти байналмилалии почта инҳо мансубанд:

- 1) мактубҳо (оддӣ, фармоишӣ, бо эълони арзиш);
- 2) қортҳои почтавӣ (оддӣ, фармоишӣ);
- 3) бандерол ва халтаҳои махсуси «М» (оддӣ, фармоишӣ);
- 4) секограммаҳо (оддӣ, фармоишӣ);
- 5) лифофаҳои хурд (фармоишӣ);
- 6) муросилот (муқаррарӣ, бо эълони арзиш);
- 7) муросилоти байналмилалии экспресс - почта.

2. Муассисаҳои алоқаи почта ҳуқуқ надоранд муросилоти байналмилалии почтаро бе иҷозати мақоми гумрук ба гирандаи онҳо супоранд ё берун аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ирсол намоянд.

Моддаи 314. Мамнӯият ва маҳдудиятҳои воридоти мол ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва содироти он аз ин қаламрав ҳангоми ирсол дар муросилоти байналмилалии почта

1. Дар муросилоти байналмилалии почта ба ирсолӣ моли зерин иҷозат дода намешавад:

1) моле, ки мувофиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқи Ҷумҳурии Тоҷикистон воридоти он ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва содироти он аз ин қаламрав манъ шудааст;

2) моле, ки ирсолӣ он мувофиқи санадҳои Иттиҳоди умумичаҳонии почта манъ шудааст;

3) моле, ки нисбатан мувофиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқи Ҷумҳурии Тоҷикистон маҳдудият муқаррар шудааст ва номгӯи онро Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян менамояд.

2. Нисбати моле, ки барои воридоти он ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ё содироти он аз ин қаламрав мувофиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқи Ҷумҳурии Тоҷикистон ё санадҳои ҳуқуқи байналмилалии эътирофнамудаи Ҷумҳурии Тоҷикистон маҳдудиятҳо муқаррар карда шудаанд, гиранда ё фиристандаи моли мазкур ё шахсони аз номи онҳо амалкунанда вазираддоранд ҳангоми барасмиятдарории гумрукии **ҳуҷҷатҳои** тасдиқкунандаи риояи ин гуна маҳдудиятҳо пешниҳод намоянд. **(ҚҶТ аз 28.12.12с. №906)**

3. Нисбати моле, ки дар муросилоти байналмилалии почта фиристода мешаванд, мамнӯият ва маҳдудиятҳои дорои хусусияти иқтисодии муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ҳолатҳои зерин татбиқ карда намешаванд:

- 1) агар мол ба суроғаи шахсони воқеӣ фиристода шуда, барои истифодаи шахсӣ таъин гардида бошад;
- 2) дар дигар ҳолатҳои муайяннамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон.

4. Ситонидани моле, ки ирсолӣ он дар муросилоти байналмилалии почта манъ ва (ё) маҳдуд карда шудааст, ҳамчунин ихтиёрдорӣ он мувофиқи ҳамин Кодекс аз тарафи мақомоти гумрук ва дар қисмати танзимнакардаи ҳамин Кодекс - бо тартиби муайяннамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон анҷом дода мешавад.

Моддаи 315. Барасмиятдарории гумрукии моли дар муросилоти байналмилалии почта ирсолшаванда

1. Моли дар муросилоти байналмилалии почта ирсолшавандаи дорои ҳуҷҷатҳои ҳамроҳикунанда, ки дар санадҳои Иттиҳоди умумичаҳонии почта пешбинӣ шудаанд, мутобиқи ҳамин Кодекс бо назардошти хусусиятҳои пешбининамудаи ҳамин боб ба расмият дароварда мешавад.
2. Моли дар муросилоти байналмилалии почта ирсолшаванда бо тартиби афзалиятнок ва дар мӯҳлати кӯтоҳтарин, ки наметавонад аз 3 рӯз бештар бошад, ба расмият дароварда мешавад. Мӯҳлати аниқи барасмиятдарорӣ аз ҷониби мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ дар якҷоягӣ бо мақоми идоракунии фаъолияти соҳаи алоқаи почта муайян карда мешавад.
3. Барасмиятдарории гумрукии моли дар муросилоти байналмилалии почта ирсолшаванда дар маҳалҳои мубодилаи байналмилалии почта, ба истиснои ҳолати пешбининамудаи қисми 6 ҳамин модда ба расмият дароварда мешаванд. Объектҳои алоқаи почта, ки ҷойҳои мубодилаи байналмилалии почта ба ҳисоб мераванд, аз тарафи мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ якҷоя бо мақоми идоракунии фаъолияти соҳаи алоқаи почта муайян карда мешаванд.
4. Агар ҳамаи маълумоте, ки ба мақомоти гумрук барои мақсадҳои гумрукӣ заруранд, дар ҳуҷҷатҳои пешбининамудаи санадҳои Иттиҳоди умумичаҳонии почта ва ҳамроҳикунандаи муросилоти байналмилалии почта мавҷуд бошанд, ба истиснои ҳолатҳои пешбининамудаи қисми 5 ҳамин модда, пешниҳоди декларатсияи гумрукии алоҳида талаб карда намешавад.
5. Декларатсиякунонии мол бо роҳи пешниҳоди декларатсияи алоҳидаи гумрукӣ дар ҳолатҳои зерин талаб карда мешавад, агар:
 - 1) арзиши моли ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон воридшаванда аз андозаи муқаррарнамудаи қисми якуми моддаи 317 ҳамин Кодекс, ки барои интиқоли мол дар муросилоти байналмилалии почта бе пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз муқаррар шудааст, зиёд бошад, ба истиснои ҳолатҳое, ки мол барои истифодаи шахсӣ, оилавӣ, хонаводагӣ ва дигар мақсадҳои новобаста ба фаъолияти соҳибкорӣ, ба унвони шахсони воқеӣ фиристонида мешавад;
 - 2) содироти мол аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз тарафи фиристонандаи мол ба мақоми гумрук тасдиқ шуда бошад;
 - 3) моли ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон воридшаванда барои қарор додан таҳти низоми гумрукие таъин гардида бошад, ки он ба муомилоти озод баровардани молро пешбинӣ намекунад.
6. Барасмиятдарории моле, ки мувофиқи қисми 5 ҳамин модда нисбати онҳо бояд декларатсияи алоҳидаи гумрукӣ пешниҳод карда шавад, аз ҷониби мақомоти гумрукие, ки дар минтақаи фаъолияти онҳо гирандаҳо ё фиристонандаҳои мол ҷойгиранд, тибқи тартиби муайяннамудаи мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ бо мувофиқаи мақоми идоракунии фаъолияти соҳаи алоқаи почта амалӣ мегардад.
7. Барасмиятдарории моли аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар муросилоти байналмилалии почта содиршаванда, ки нисбати он мувофиқи қисми 5 ҳамин модда пешниҳоди декларатсияи алоҳидаи гумрукӣ пешбинӣ шудааст, то супоридани ин мол ба муассисоти алоқаи почта барои ирсол анҷом дода мешавад.

Моддаи 316. Азназаргузаронии гумрукӣ ва тафтиши гумрукии муросилоти байналмилалии почта

1. Муассисоти алоқаи почта бо талаби мақомоти гумрук муросилоти байналмилалии почтаро барои азназаргузаронии гумрукӣ ва муоинаи гумрукӣ пешниҳод менамоянд. Усулҳои чунин пешниҳодро мақомоти гумрук муайян менамоянд.
2. Мақомоти гумрук пешниҳоди намудҳои зерини муросилоти воридшавандаи почтаро талаб наменамоянд:
 - 1) қортҳои почта ва мактуб;
 - 2) адабиёт барои нобиноён.Ҳангоми мавҷуд будани асоси кофӣ дар бораи он ки дар байни чунин муросилоти почта моли воридоташ ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ ё маҳдудкардашуда ҳаст, инчунин ҳангоми азназаргузаронии гумрукӣ ва муоинаи гумрукӣ дар асоси санҷиши интихобӣ ё тасодуфӣ мақомоти гумрук ҳуқуқ доранд пешниҳоди ин муросилоти почтаро талаб наоянд.
3. Мақомоти гумрук ҳуқуқ доранд аз муассисаҳои алоқаи почта талаб наоянд, ки муросилоти байналмилалии почтаи содиротиро, ки мақомоти гумрук дар асоси санҷиши интихобӣ ё тасодуфӣ онро аз назар мегузаронанд ё муоина мекунанд, нишон диҳанд.
4. Ҳангоми азназаргузаронии гумрукӣ ё муоинаи гумрукӣ аз воситаҳои техникии назорати гумрукӣ ҳадалимкон бештар истифода бурда мешаванд.

Моддаи 317. Бочҳои гумрукӣ ва андоз нисбати моли дар муросилоти байналмилалии почта ирсолшаванда

1. Агар арзиши моле, ки дар муросилоти байналмилалии почта фиристонида мешавад, дар мӯҳлати як ҳафта ба унвони як гиранда аз миқдори 150 – **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** зиёд набошад, аз он бочҳои гумрукӣ ва андоз ситонида намешаванд.
2. Нисбати моле, ки ба унвони шахсони воқеӣ барои истифодаи шахсӣ ирсол шудаанд, қисман ё пурра озод кардан аз пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз истифода мегардад. Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон мувофиқи моддаи 304 ҳамин Кодекс нисбати моле, ки арзиши он аз арзиши моли бе пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз ирсолшаванда зиёдтар мебошад, нисбати чунин афзоиш ставкаҳои ягонаи бочҳои гумрукӣ ва андоз муқаррар менамояд.
3. Бочҳои гумрукӣ ва андоз нисбати моле, ки барояш декларатсияи алоҳидаи гумрукӣ тақозо намегардад, аз тарафи мақомоти гумрукие, ки дар ҷойҳои мубодилаи байналмилалии почта молро ба расмият медароранд бо истифодаи ордери мудохилои гумрук (қисми якуми моддаи 309) ҳисоб карда мешаванд. Маблағи бочҳои гумрукӣ ва андоз дар асоси маълумот доир ба арзиши моле, ки дар ҳуҷҷатҳои пешбининамудаи санадҳои Иттиҳоди умумичаҳонии почта зикр шудаанд ва барои мақсадҳои гумрукӣ истифода мегарданд, ҳисоб карда мешавад. Нисбати муросилоти байналмилалии почта, ки арзишаш эълон карда шудааст, маблағи бочҳои гумрукӣ ва андоз дар асоси ҳамин арзиши эълонгардида танҳо дар сурате ҳисоб карда мешавад, ки агар он аз арзиши дар ҳуҷҷатҳои барои мақсадҳои гумрукӣ баёншуда зиёдтар бошад.
4. Муросилоти байналмилалии почтаи дорои моле, ки мақоми гумрук пардохтҳои гумрукии онро ҳисоб кардааст, ба гирандаи мол дар ҷойҳои мубодилаи байналмилалии почта танҳо баъди пардохтҳои гумрукиро пурра гирифтани муассисаи алоқаи почта супурда мешавад. Бочҳои гумрукӣ дар асоси бланкаи ҳаволаи почтавии маблағе, ки аз тарафи шахси мансабдори мақомоти гумрук пур карда шудааст, ситонида мешавад. Пардохти ҳаволаи почтавӣ аз ҳисоби шахсе сурат мегирад, ки бочҳои гумрукиро пардохтааст ва он набояд аз 1 фоизи маблағи пардохти ситонидашаванда зиёд бошад. Бланкаҳои ҳаволаи почтавии маблағҳо ба мақомоти гумрук ройгон дода мешаванд.
5. Ҳангоми гум кардани муросилоти байналмилалии почта, бе иҷозати мақомоти гумрук ба гиранда додани он ҷавобгарии супоридани пардохтҳои гумрукӣ ба зиммаи муассисаи алоқаи почтае мебошад, ки муросилоти почтаро гум кардааст ё супурдааст.

6. Боҷҳои гумрукӣ ва андоз нисбати моли дар қисми 5 моддаи 315 ҳамин Кодекс зикршуда бо тартиби муқаррарнамудаи фасли ӯӯ ҳамин Кодекс ҳисоб карда, пардохта мешавад.

Моддаи 318. Транзити гумрукии дохилии муросилоти байналмилалии почта

Расмиёти транзити гумрукии дохилӣ (боби 10) дар муросилоти байналмилалии почта бо тартиби муқаррарнамудаи мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ дар мувофиқа бо мақоми идорақунандаи фаъолият дар соҳаи алоқаи почта дар асоси талабот ва маҳдудиятҳои муқаррарнамудаи ҳамин Кодекс истифода карда мешавад.

Моддаи 319. Транзити муросилоти байналмилалии почта

Муросилоти байналмилалии почта, ки аз қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон ба тариқи транзит интиқол мегардад, мувофиқи санадҳои ҳуқуқии байналмилалии этирофнамудаи Ҷумҳурии Тоҷикистон ба расмият дароварда мешавад.

БОБИ 39. ИНТИҚОЛИ МОЛ АЗ ТАРАФИ КАТЕГОРИЯҲОИ АЛОҲИДАИ ШАХСОНИ ХОРИҶӢ

Моддаи 320. Соҳаи истифодаи ҳамин боб

1. Муқаррароти ҳамин боб нисбати моле, ки намояндагӣҳои дипломатӣ, консулгарӣ ва дигар намояндагӣҳои расмии давлатҳои хориҷӣ, ташкилотҳои байналмилалӣ, аъзои ин намояндагиву муассисаҳо, ҳамчунин нисбати моли мавриди истифодаи шахсӣ ва хонаводагӣи категорияи алоҳидаи шахсони хориҷии дар қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон дорои имтиёзу афзалият ва (ё) масуният аз қаламрави гумрукӣ интиқол медиҳанд, тибқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии байналмилалии этирофнамудаи Ҷумҳурии Тоҷикистон татбиқ карда мешавад.

2. Барасмиятдорони гумрукии моли дар қисми якуми ҳамин модда зикргардида бо тартиби соддагардонидашуда анҷом дода мешавад.

Моддаи 321. Интиқоли мол аз тарафи намояндагони дипломатии давлатҳои хориҷӣ Намояндагӣҳои дипломатии давлатҳои

хориҷии муқими Ҷумҳурии Тоҷикистон метавонанд моли барои истифодаи расмии намояндагӣҳо таъингардидаро бо озод намудан аз пардохти боҷҳои гумрукӣ, андозҳо ва бидуни татбиқ намудани мамнӯият ва маҳдудиятҳои дорои хусусияти иқтисодии муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ворид кунанд ва аз ин қаламрав содир намоянд.

Моддаи 322. Интиқоли мол аз тарафи сардори намояндагии дипломатии давлати хориҷӣ ва аъзои ҳайати дипломатии намояндагии давлати хориҷӣ

1. Сардори намояндагии дипломатии давлати хориҷӣ ва аъзои ҳайати дипломатии намояндагии давлати хориҷӣ, ҳамчунин аъзои оилаи ҳамзисти онҳо метавонанд моли таъиноти истифодаи шахсӣ ва хонаводагӣ, аз ҷумла моли таъиноти ниёзи аввалия пешбинигардидаро бо озод намудан аз боҷҳои гумрукӣ ва андоз бе истифодаи мамнӯият ва маҳдудиятҳои дорои хусусияти иқтисодии муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ворид ва аз он содир намоянд.

2. Бағочи шахсии сардори намояндагии дипломатии давлати хориҷӣ, аъзои ҳайати дипломатии давлати хориҷӣ, ҳамчунин аъзои оилаи ҳамзисти онҳо аз муоинаи гумрукӣ озод мебошанд, ба шарте агар асосҳои чиддӣи эҳтимоли он мавҷуд набояд, ки бағоч дорои моли барои истифодаи шахсӣ ва хонаводагӣ таъиннагардида ё ки моле мебошад, ки воридоташ ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва содироташ аз ин қаламрав мувофиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон, санадҳои ҳуқуқии байналмилалии этирофнамудаи Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ карда шудааст ё бо қоидаҳои карантинӣ танзим карда мешавад. Муоинаи гумрукӣ бояд танҳо дар ҳузури шахсони дар ҳамин модда зикршуда ё намояндагони ваколатдори онҳо гузаронида шавад.

] Моддаи 323. Интиқоли мол аз тарафи аъзои ҳайати маъмурий - техникий намояндагии дипломатии давлати хориҷӣ

Агар аъзои ҳайати маъмурий-техникии намояндагии дипломатии давлати хориҷӣ ва аъзои оилаи ҳамзисти онҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон доимӣ зиндагӣ нақунанд ва шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон набоянд, метавонанд моли таъиноти ниёзи аввалия ва барои истифодаи шахсӣ ва хонаводагӣ пешбинигардидаро бо озод намудан аз пардохти боҷҳои гумрукӣ ва андоз ва бидуни ба ин мол татбиқ намудани мамнӯият ва маҳдудиятҳои дорои хусусияти иқтисодии муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ворид намоянд.

Моддаи 324. Имтиёзҳои гумрукии, ки ба аъзои ҳайати дипломатии намояндагии давлати хориҷӣ, ба аъзои ҳайати маъмурий-техникии ва хизматрасонӣ пешниҳод карда мешаванд

Дар асоси созишномаи махсус бо давлати хориҷӣ, бо назардошти усули муносибатҳои мутақобила бо давлати алоҳидаи хориҷӣ имтиёзҳои гумрукии ба аъзои ҳайати дипломатии намояндагии давлати хориҷӣ пешбининамудаи ҳамин Кодекс метавонанд ба аъзои маъмурий - техникий ва хизматрасонии ин намояндагӣ, инчунин аъзои оилаи онҳо, ки дар Ҷумҳурии Тоҷикистон доимӣ зиндагонӣ намеқунанд ва шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон намебошанд, дар асоси принципи ҳамкорӣ бо давлати хориҷӣ татбиқ гарданд.

Моддаи 325. Интиқоли мол аз тарафи муассисаҳои консулгарии давлатҳои хориҷӣ ва аъзои ҳайати онҳо

1. Ба муассисаҳои консулгарии давлатҳои хориҷӣ, шахсони мансабдори консулгарӣҳои хориҷӣ, аз ҷумла ба сардори муассисаҳои консулгарии давлати хориҷӣ, ба хизматчиёни муассисаҳои консулгарии давлати хориҷӣ, ҳамчунин ба аъзои оилаи онҳо имтиёзҳои гумрукии мувофиқи ҳамин Кодекс барои намояндагии ҳайати дипломатии давлатҳои хориҷӣ ё ҳайати дахлдори намояндагии дипломатии давлати хориҷӣ пешбинишуда фароҳам оварда мешавад.

2. Дар асоси созишномаи махсус бо давлати хориҷӣ ба кормандони ҳайати хизматрасонии муассисаи консулгарии давлати хориҷӣ, ҳамчунин аъзои оилаи онҳо, ки дар Ҷумҳурии Тоҷикистон доимӣ зиндагонӣ намеқунанд, тибқи принципи ҳамкорӣ бо давлати алоҳидаи хориҷӣ имтиёзҳои

гумрукие, ки мувофиқи ҳамина Кодекс барои аъзои дахлдори ҳайати дипломатии намояндагии давлатҳои хориҷӣ пешбини гардидааст, фароҳам оварда мешавад.

Моддаи 326. Интиқоли почтаи дипломатӣ ва вализаи консулгарии давлатҳои хориҷӣ аз сарҳади гумрукӣ

1. Почтаи дипломатӣ ва вализаи консулгарии давлатҳои хориҷиро, ки аз сарҳади гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон интиқол дода мешаванд, кушодан ва боздоштан мумкин нест. Ҳангоми мавҷудияти асосҳои қиддии эҳтимоли он, ки дар вализаи консулӣ ҳуҷҷатҳо ва (ё) моли дар қисми 3 ҳамина модда зикрнамуда ҷой доранд, мақоми гумрук ҳуқуқ дорад талаб намояд, ки вализаи консулӣ аз тарафи шахси ваколатдори давлати хориҷӣ дар ҳузур корманди мақоми гумрук кушода шавад. Ҳангоми розӣ нашудан ба кушодани вализаи консулӣ он ба маҳали ирсолкунанда баргардонида мешавад.

2. Ҳамаи ҷойҳои почтаи дипломатӣ ва вализаҳои консулӣ бояд ишораҳои аёни зоҳирие дошта бошанд, ки аз хусусияти ин ҷойҳо гувоҳӣ медиҳанд.

3. Почтаи дипломатӣ метавонад танҳо ҳуҷҷат ва моли дипломатиро, ки барои истифодаи расмӣ пешбини шудааст ва вализаи консулӣ бошад танҳо мукотибаи расмӣ, ҳуҷҷат ё молеро дар бар гирад, ки мустақиман барои истифодаи расмӣ пешбини шудааст.

Моддаи 327. Имтиёзҳои гумрукӣ ба қурерҳои дипломатӣ ва консулии хориҷӣ

Қурерҳои дипломатӣ ва консулии давлатҳои хориҷӣ метавонанд ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон моли барои истифодаи шахсӣ ва хонаводагӣ таъингардидаро тибқи принсипи муносибатҳои мутақобила бо давлати алоҳидаи хориҷӣ бидуни муоинаи гумрукӣ ва пардохти боҷҳои гумрукӣ, андозҳо ва истифодаи мамнӯиат ва маҳдудиятҳои дорои хусусияти иқтисодии муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ворид кунанд ва аз ин қаламрав содир намоянд.

Моддаи 328. Имтиёзҳои гумрукӣ барои намояндагон ва аъзои ҳайати вакилони давлатҳои хориҷӣ

Ба намояндагони давлатҳои хориҷӣ, аъзои ҳайати вакилони парлумон ва ҳукумат, инчунин дар асоси муносибатҳои мутақобила бо аъзои ҳайати вакилони давлатҳои хориҷӣ, ки ба Ҷумҳурии Тоҷикистон барои иштирок дар гуфтушунидҳои байналмилалӣ, конференсияҳо ва маҷлисҳои байналмилалӣ ё бо супоришҳои дигари расмӣ меоянд, имтиёзҳои гумрукии барои аъзои ҳайати дипломатии намояндагони давлатҳои хориҷӣ пешбининамудаи ҳамина Кодекс фароҳам оварда мешаванд. Ин гуна имтиёзҳо барои аъзои оилаи ҳамроҳикунандаи онҳо низ фароҳам оварда мешаванд.

Моддаи 329. Интиқоли мол аз тарафи ҳайати дипломатӣ, шахсони мансабдори консулгарӣ, намояндагон ва аъзои ҳайати вакилони давлатҳои хориҷӣ, ки ба тариқи транзит аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон убур мекунанд

Ба аъзои ҳайати дипломатии намояндагӣҳои давлатҳои хориҷӣ ва шахсони мансабдори консулгарии давлатҳои хориҷӣ, аъзои оилаи онҳо, ки дар моддаи 328 ҳамина Кодекс зикр шудаанд ва ба тариқи транзит аз Ҷумҳурии Тоҷикистон убур мекунанд, имтиёзҳои ба аъзои ҳайати дипломатии намояндагӣ пешбининамудаи ҳамина Кодекс фароҳам оварда мешавад.

Моддаи 330. Имтиёзҳои гумрукӣ барои ташкилотҳои байналмилалии байнидавлатӣ ва байнихукуматӣ, намояндагӣҳои давлатҳои хориҷии назди онҳо, ҳамчунин барои кормандони ин ташкилоту намояндагӣҳо

Имтиёзҳои гумрукӣ барои ташкилотҳои байналмилалии байнидавлатӣ ва байнихукуматӣ, намояндагӣҳои давлатҳои хориҷии назди онҳо, ҳамчунин барои ҳайати ин ташкилоту намояндагӣҳо ва аъзои оилаи онҳо мувофиқи санадҳои ҳуқуқии байналмилалии эътирофнамудаи Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда мешаванд.

Боби 40. ИНТИҚОЛИ МОЛ ТАВАССУТИ ҚУБУР ВА БО ХАТҲОИ ИНТИҚОЛИ БАҶҚ

Моддаи 331. Соҳаи истифодаи ҳамина боб

Интиқоли мол аз сарҳади гумрукӣ тавассути қубур ва бо хатҳои интиқоли баҶқ тибқи муқаррароти ҳамина боб, аммо дар қисмате, ки ҳамина боб танзим нанамудааст, бо тартиби умумии муқаррарнамудаи ҳамина Кодекс анҷом дода мешавад.

Моддаи 332. Воридоту содироти мол тавассути қубур

1. Воридоти мол ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва содироти мол аз ин қаламрав тавассути қубур баъди қабули декларатсияи гумрукӣ ва иҷозати мақоми гумрук тибқи шартҳои дар он арзшудаи низоми гумрукӣ иҷозат дода мешавад.

2. Ҳангоми пешниҳоди декларатсияи гумрукӣ пешниҳоди воқеии мол талаб карда намешавад.

3. Ҳангоми воридоти мол ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ё содироти мол аз ин қаламрав тавассути қубур ба омезиши мол ва инчунин тағйири миқдору ҳолати сифатии мол дар натиҷаи таъсири хусусиятҳои технологияи интиқол ва хусусиятҳои хоси мол тибқи меъёрҳои техникӣ ва стандартҳои миллии дар Ҷумҳурии Тоҷикистон амалкунанда роҳ дода мешавад.

4. Расмиёти гумрукии нигоҳдорӣ муваққатӣ ва транзити дохилии гумрукӣ нисбати моле, ки тавассути қубур интиқол дода мешавад, истифода карда намешавад.

Моддаи 333. Тартиби декларатсия кардани моле, ки тавассути қубур интиқол дода мешавад

1. Ҳангоми интиқоли мол тавассути қубур ба декларатсиякунони муваққатии даврии мол мувофиқи қоидаҳои муайяннамудаи моддаи 138 ҳамина Кодекс бо назардошти хусусиятҳои пешбинишудаи ҳамина модда иҷозат дода мешавад.

Декларатсиякунони муваққатии даврӣ бо роҳи пешниҳод намудани декларатсияи муваққатии гумрукӣ ба амал бароварда мешавад.

Дар декларатсияи муваққатӣ арзи маълумот бо назардошти мақсади воридот ё содироти теъдоди тахминии мол дар давоми вақти муайян, ки аз мӯҳлати амали қарордоди савдои хориҷӣ зиёд нест, арзиши баҳодихии гумрукии шартӣ, ки мувофиқи теъдоди мол муайян гардида, барои интиқол

аз сарҳади гумрукӣ пешбинӣ шудааст ва (ё) тибқи шартҳои пешбиникардаи қарордоди савдои хориҷӣ барои муайян намудани нархи моли мазкур иҷозат дода мешавад.

Пешниҳоди як декларатсияи муваққатӣ ба моле, ки аз тарафи ҳамон як шахс ворид ва содир карда шуда, мувофиқи шартҳои як низоми гумрукӣ ҷиҳати иҷрои ўҳдадорихо нисбати якчанд қарордоди савдои хориҷӣ (аз ҷумла бо шартҳои мухталифи таҳвили мол, нархгузорӣ ва пардохт тибқи шартҳои мухталиф) интиқол дода мешавад, иҷозат дода мешавад.

2. Декларатсияи гумрукии муваққатӣ аз тарафи декларант дар се моҳ як маротиба, вале барои гази табиӣ як маротиба дар як соли тақвимӣ, яъне то таърихи 20 - уми моҳи пеш аз фарорасии ин давра пешниҳод карда мешавад.

Агар дар давоми як моҳи тақвими таҳвил шартҳои таҳвили мол ва (ё) теъдоди моли дар декларатсияи гумрукии муваққатии аз тарафи мақомоти гумрук қабулкардашуда тағйир ёбанд, барои пешниҳоди декларатсияи гумрукии муваққатии иловагӣ дар давоми як моҳи таҳвил иҷозат дода мешавад.

3. Декларант вазифадор аст як ё якчанд декларатсияи гумрукии пурра ва ба таври зарурӣ пуркардашудаи моли воридотӣ ва содироти барои ҳар як моҳи тақвими таҳвили мол пешниҳод намояд. Декларатсияи гумрукии пурра бояд то таърихи 20 - уми моҳи ояндаи (навбатии) баъд аз моҳи тақвими таҳвили ҳармоҳа пешниҳод карда шавад. Мақоми гумрук дар асоси муроҷиати асосноки декларант мўҳлати пешниҳоди декларатсияи гумрукии пурраро тамдид менамояд, вале на бештар аз 90 рӯз. Тамдиди мўҳлати пешниҳоди декларатсияи гумрукии пурра мўҳлати пардохти бочҳои гумрукӣ ва андозро тамдид наменамояд.

4. Агар моли дар декларатсияи гумрукии муваққатии барои воридот ё содирот арзшуда дар давоми як моҳи тақвимӣ ворид ё воқеан содир нашавад, декларант вазифадор аст мақоми гумрукро то анҷом ёфтани мўҳлати пешниҳоди декларатсияи гумрукии пурра хаттӣ огоҳ намояд.

1Моддаи 334. Татбиқи ставкаҳои бочҳои гумрукӣ, андозҳо ва тартиби супоридани онҳо ҳангоми интиқоли мол тавассути қубур

1. Бочҳои гумрукӣ барои моли аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон содиршаванда барои ҳар моҳи тақвими таҳвили мол тибқи ставкаҳои бочҳои гумрукии содиротие, ки дар таърихи 15 - уми моҳи молрасонӣ амал мекунанд, супорида мешаванд.

На камтар аз 50 фоизи маблағи бочҳои гумрукии содиротӣ, ки дар асоси маълумоти дар декларатсияи гумрукии муваққатӣ дарҷгардида ҳисоб карда шудаанд, дар мўҳлати то таърихи 20 - уми моҳе, ки пеш аз моҳи тақвими таҳвил фаро мерасад, супорида мешаванд. Ҳамзамон маблағи бочҳои гумрукии содиротӣ дар асоси миқдори моле ҳисоб карда мешавад, ки мутаносибан ба як моҳи молрасонӣ баробар аст, ба шарте, агар дар декларатсияи гумрукии муваққатӣ давраи молрасонии зиёдтар аз як моҳи тақвимӣ дарҷ шуда бошад.

Дар ҳолати пешниҳоди декларатсияи гумрукии муваққатӣ мувофиқи сарҳати дуоими қисми 2 моддаи 333 ҳамин Кодекс бочҳои гумрукии содиротӣ дар мўҳлати на дертар аз рӯзи қабули чунин декларатсия пурра супорида мешаванд.

Қисмати боқимондаи маблағи бочҳои гумрукии содиротӣ, ки дар асоси маълумоти аниқ дар бораи моли содиршуда ва ставкаҳои бочҳои гумрукии содиротии дар таърихи 15 - уми моҳи гузаштаи молрасонӣ амалкунанда дар мўҳлати то таърихи 20 - уми моҳи ояндаи тақвими таҳвил супорида мешаванд.

2. Ҳангоми воридоти мол тавассути қубур бочҳои гумрукии воридотӣ ва андозҳо то таърихи 20 - уми моҳи пеш аз фарорасии ҳар як моҳи тақвими молрасонӣ дар асоси маълумоти дар декларатсияи муваққатии гумрукӣ дарҷгардида пардохта мешаванд. Барои мақсадҳои ҳисоб кардан ва супоридани бочҳои гумрукӣ ва андоз ставкаҳои бочҳои гумрукӣ ва андоз то таърихи 15 - уми моҳи пеш аз фарорасии моҳи таҳвил амалкунанда татбиқ карда мешаванд.

Маълумоти аниқшуда оид ба воридоти мол барои ҳар як моҳи тақвими таҳвил ба мақомоти гумрук то таърихи 20 - уми моҳи ояндае, ки баъд аз моҳи тақвими таҳвил фаро мерасад, пешниҳод карда мешавад. Агар маблағи пардохташавандаи бочҳои гумрукӣ ва андоз дар натиҷаи маълумоти аниқшуда зиёд шавад, маблағ бояд ҳамзамон бо пешниҳоди маълумоти аниқшуда пардохта шавад. Дар ин ҳолат фоизҳо ҳисоб карда намешаванд.

Маблағҳои барзиёд супоридашуда мутобиқи моддаи 396 ҳамин Кодекс баргардонида мешаванд.

Моддаи 335. Татбиқи мамнўият ва маҳдудиятҳои муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар карда шудаанд

Ҳангоми интиқоли мол тавассути қубур мамнўият ва маҳдудиятҳои муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар рӯзи қабули декларатсияи гумрукии муваққатӣ татбиқ карда мешаванд.

Моддаи 336. Хусусиятҳои воридот, содирот ва декларатсия кардани моле, ки тавассути хати барқ интиқол дода мешавад

1. Ба воридоти мол ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ё содироти он аз ин қаламрав, ки бо хати барқ интиқол дода мешавад, бе иҷозати пешакии мақомоти гумрук, бо шarti декларатсиякунони минбаъда ва пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз тибқи қоидаҳои муқаррарнамудаи ҳамин модда иҷозат дода мешавад.

2. Расмиёти гумрукии ниғаждорӣ муваққатӣ ва транзити дохилии гумрукӣ нисбати моле, ки бо хати барқ интиқол дода мешавад, татбиқ карда намешаванд.

3. Қувваи барқи аз сарҳади гумрукӣ интиқолшаванда бо роҳи пешниҳоди декларатсияи гумрукӣ дар мўҳлати то таърихи 20 - уми моҳи ояндае, ки баъд аз ҳар як моҳи тақвими таҳвили мол фаро мерасад, декларатсия карда мешавад. Мақоми гумрук дар асоси муроҷиати асосноки декларант метавонад мўҳлати пешниҳоди декларатсияи гумрукиро то 5 рӯз тамдид намояд.

4. Миқдори қувваи барқи воқеӣ, ки бо таҷҳизоти ҳисобкунандаи дар маҳалҳои аз нигоҳи технологӣ зарур насбгардида ва инъикоскунандаи интиқоли барқ муайян карда мешавад, бояд декларатсия карда шавад.

Миқдори қувваи барқи байни ду давлат интиқолшаванда ҳамчун салдои интиқол (маблағи алгебравии интиқоли қувваи барқ дар самтҳои мутақобилаи байнидавлатии интиқоли барқи ҳама гуна шиддат) барои ҳар моҳи тақвимӣ муайян карда мешавад.

Ҳисоби салдои интиқол ба андозаи ҳаҷми талафи қувваи барқ, ки ҳангоми интиқоли он дар шабакаҳо ба миён омадааст, тасҳеҳ карда мешавад.

Декларатсиякунонӣ дар асоси санадҳои таҳвили воқеии қувваи барқ тибқи қарордоди тиҷорати хориҷӣ ба роҳ монда мешавад.

5. Бочҳои гумрукӣ ва андоз дар муҳлати на дертар аз рӯзи пешниҳоди декларатсияи гумрукии моле, ки аз сарҳади гумрукӣ дар давоми як моҳи тақвимӣ интиқол меёбанд, супорида мешаванд.

Моддаи 337. Таъмини пардохтҳои гумрукӣ

Мақоми гумрук ҳуқуқ дорад пешниҳоди таъмини супоридани пардохтҳои гумрукиро талаб намояд, аз ҷумла дар ҳолате, ки агар декларант фаъолияти иқтисодии хориҷии худро камтар аз як сол ба роҳ монда бошад. Андозаи супоридани таъмини пардохтҳои гумрукӣ мутобиқи моддаи 383 ҳамин Кодекс муайян карда мешавад.

Моддаи 338. Истифодаи набурдани талабот оид ба ҳаммонандсозии моле, ки тавассути қубур ва хатҳои барқ интиқол дода мешавад

Моли тавассути қубур ва хати барқ интиқолшаванда ҳаммонанд карда намешавад, ки ин ба мақомоти гумрук барои ба мақсади гумрукӣ муқаррар намудани теъдод, сифат ва дигар хусусиятҳои мол бо истифодаи маълумоти ҳуҷҷатҳо, нишондоди ченкунакҳо ва дигар асбобҳои ченкунӣ моневъ намешавад.

Моддаи 339. Интиқоли моли ватанӣ байни ду нуқтаи гумрукии дар қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон воқеъбуда тавассути қаламрави давлати хориҷӣ

Интиқоли моли ватанӣ тавассути қубур ва хатҳои интиқоли барқ байни ду нуқтаи гумрукии дар қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон воқеъбуда тавассути қаламрави давлати хориҷӣ, тибқи қоидаҳои муқаррарнамудаи боби 35 ҳамин Кодекс нисбати низоми махсуси интиқоли моли ватанӣ байни мақомоти гумрукӣ тавассути қаламрави давлати хориҷӣ интиқол дода мешавад.

ФАСЛИ III. ПАРДОХТҲОИ ГУМРУКӢ ВА ХИРОҶҲОИ ГУМРУКӢ

Боби 41. ҲОЛАТҲОИ УМУМИИ МАРБУТ БА ПАРДОХТҲОИ ГУМРУКӢ ВА ХИРОҶҲОИ ГУМРУКӢ. НАВЪҲОИ ПАРДОХТҲОИ ГУМРУКӢ ВА ХИРОҶҲО

Моддаи 340. Пардохтҳои гумрукӣ ва намудҳои онҳо

1. Ба пардохтҳои гумрукӣ дохил мешаванд:

- 1) боҷи гумрукӣ;
 - 2) андоз аз арзиши иловашуда, ки ҳангоми воридоти мол ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ситонида мешавад;
 - 3) аксиз, ки ҳангоми воридоти мол ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ситонида мешавад.
2. Пардохтҳои гумрукӣ ситонида мешаванд, агар онҳо мувофиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян шуда бошанд.
3. Бочҳои махсус, зиддидемпингӣ ва қубурӣ, ки мувофиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар карда мешаванд, тибқи қоидаҳои пешбининамудаи ҳамин Кодекс нисбати ситонидани бочҳои гумрукии воридотӣ пардохт карда мешаванд.

4. Пардохткунандагон, тартиби ҳисоб ва пардохти андозҳоеро, ки мартуб ба пардохтҳои гумрукианд, қонунгузорию андозии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо назардошти хусусиятҳои пешбининамудаи ҳамин Кодекс муайян менамояд. (ҚҶТ аз 03.07.2012с., №845)

Моддаи 341. Бочҳои гумрукӣ

1. Бочҳои гумрукӣ ҳангоми декларатсия кардани мол дар низомҳои гумрукие, ки шартҳои таҳти ин низом қойғиркунонӣ супурдани бочҳои гумрукиро таъмин мекунад, мувофиқи ҳамин Кодекс пардохта мешаванд.

2. Ставкаҳои бочҳои гумрукиро Ҳуқумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар менамояд ва мувофиқи моддаи 4 ҳамин Кодекс эътибор пайдо мекунад.

Моддаи 342. Намудҳои ставкаҳои бочҳои гумрукӣ

Ставкаҳои бочҳои гумрукӣ ба чунин гурӯҳҳо тақсим мешаванд:

- 1) адвалорӣ – ба арзиши гумрукии моли мавриди андозбандӣ қароргирифта бо фоиз ҳисоб карда мешаванд;
- 2) махсус – тибқи ҳаҷми муқарраршудаи воҳиди моли мавриди андозбандӣ қароргирифта ҳисоб карда мешаванд;
- 3) омехта – ҳар ду навъи зикршудаи ставкаҳои пардохти гумрукиро дар бар мегиранд.

(Моддаи 343. хориҷ карда шуд мутобиқи Қонуни ҚТ аз 01.08.2012с., №881)

Моддаи 344. Намудҳои хоси бочҳо

Бочҳои хоси гумрукӣ (махсус, зиддидемпингӣ ва қубурӣ) нисбат ба молҳои воридотӣ метавонанд муваққатан мувофиқи қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи фаъолияти савдои хориҷӣ ва санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ эътирофнамудаи Тоҷикистон татбиқ карда шаванд. (ҚҶТ аз 01.08.2012с., №881)

Моддаи 345. Озодкунии молҳои алоҳида аз пардохти бочҳои гумрукӣ

Намудҳои зерини воридоти мол аз пардохти бочҳои гумрукӣ озод карда мешавад:

1) воридоти пули миллӣ ва (ё) асъори хориҷӣ (ба ғайр аз мақсадҳои нумизматӣ), инчунин қоғазҳои қиматнок;

2) воридоти металлҳои қиматбаҳо ва сангҳои қиматбаҳо аз ҷониби Бонки миллии Тоҷикистон ва Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон барои Ҳазинаи давлатии сарватҳо;

3)воридоти моле, ки ройгон ба мақомоти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон дода мешаванд, воридоти мол ба сифати кумаки башардустона, воридоти моле, ки ба ташкилотҳои эксонкорӣ ба мақсади рафъи оқибати офатҳои табиӣ, садама ва фалокатҳо ройгон дода мешавад;

4)воридоти техникаи таъиноти кишоварзӣ, таҷҳизоти истеҳсолию технологи ва маснуоти такмили (комплектӣ) онҳо, ки маҷмуи ягонаи технологиро ташкил медиҳанд. Номгуи таҷҳизоти истеҳсолию технология ва маснуоти такмилӣ ба он мутобиқи номгуи моли фаъолияти иқтисодии хориҷӣ аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ карда мешавад;

5)воридоти дорувории тиббӣ, таҷҳизоти тиббӣ, фармасевтӣ ва асбобҳои тиббӣ мувофиқи номгуи муайяннамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон;

6)воридоти моле, ки барои татбиқи лоиҳаҳои сармоягузории Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар доираи маблағҳои созишномаҳои грантӣ (қарзӣ) амалӣ маешаванд;

7) воридоти мол барои сохтумони объектҳои махсусан муҳим, ки номгӯи онҳоро Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян менамояд;

8)воридоти мол барои иҷрои корҳо, ки барномаҳои корӣ ва сметаҳои хароҷот тибқи тартиби муқаррарнамудаи созишнома оид ба тақсими маҳсулот, ки мувофиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон

Дар бораи созишномаҳо оид ба тақсими маҳсулот» тасдиқ гардидаанд. Дар сурати ба қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳвил шудани (ба истиснои содироти) моли мазкур боҷҳои гумруки мутобиқи Кодекси мазкур ва дигар санадҳои қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон пардохта мешаванд. Номгуи ҳуҷҷатҳои, ки тибқи пешниҳоди онҳо воридоти мол аз пардохти боҷи гумруки озод карда мешавад, аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда мешавад;

9)воридоти мол (ба истиснои моли зераксизӣ) тибқи номгӯи ва ҳаҷми муайянкардаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки бевосита истеҳсолкунандагон барои истеҳсоли алюминийи аввалия анҷом медиҳанд;

10) воридоти нахи пахта ва алюминийи аввалия;

11)воридоти маҳсулоти махсуси истифодаи фардӣ барои маъҷубон мувофиқи номгӯе, ки аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда мешавад;(ҚҶТ аз 28.12.12с. №906)

Моддаи 346. Имтиёзҳои тарифӣ

1. Таҳти мафҳуми имтиёзҳои тарифӣ чунин имтиёзе фаҳмида мешавад, ки ҳангоми татбиқи сиёсати тиҷорати Ҷумҳурии Тоҷикистон бо тартиби яктарафа шартҳои муносибатҳои мутақобила ё нисбати моли аз сарҳади гумруки Ҷумҳурии Тоҷикистон интиқолшаванда, баргардонидани боҷи қаблан пардохташуда, озод кардан аз пардохти боҷи гумруки, кам кардани ставкаи боҷи гумруки, муқаррар намудани квотаҳои тарифӣ барои воридоти (содироти) имтиёзноки мол пешниҳод карда мешавад.

2. Имтиёзҳои тарифӣ мувофиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва санадҳои ҳуқуқи байналмилалӣ эътирофнамудаи Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар карда мешавад.

Моддаи 347. Хирочҳои гумруки ва намудҳои онҳо

Ба хирочҳои гумруки дохил мешаванд:

- 1) хирочи гумруки барои барасмиятдарории гумруки;
- 2) хирочи гумруки барои мушоияти гумруки;
- 3) хирочи гумруки барои ниғаҳдории мол дар анборҳои мақоми гумрук;
- 4) хирочи гумруки барои додани шаҳодатномаи тахассуси мутахассиси барасмиятдарорандаи гумруки.

Моддаи 348. Андозаи хирочҳои гумруки

1. Ҳангоми барасмиятдарории молу воситаҳои нақлиёт, мушоияти гумруки мол ва воситаҳои нақлиёт, нигоҳдории мол дар анборҳои мақоми гумрук, инчунин барои додани шаҳодатномаи тахассуси мутахассиси барасмиятдарорандаи гумруки хирочҳои гумруки тибқи тартиб ва андозаи муайяннамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ситонида мешаванд.

2. Хирочҳои гумруки аз ҷиҳати андоза бояд бо арзиши тахминии хизматрасонӣ маҳдуд шуда бошанд ва набояд асоси ғайримустақими Ҳимояи моли ватанӣ ё бо мақсади ситонидани боҷу хироч асоси андозбандии моли хориҷӣ ҳангоми воридоти он гарданд.

Моддаи 349. Ба миён омадан ва қатъи ӯҳдадории пардохти боҷҳои гумруки ва андоз. Ҳолатҳои, ки боҷҳои гумруки ва андоз пардохта намешаванд

1. Ҳангоми интиқоли мол аз сарҳади гумруки ӯҳдадории пардохти боҷҳои гумруки ва андоз дар ҳолати зайл ба миён меоянд:

1) ҳангоми воридоти мол – аз лаҳзаи убури сарҳади гумруки;

2) ҳангоми содироти мол - аз лаҳзаи пешниҳоди декларатсияи гумруки ё анҷом додани амалҳои, ки мақсад аз онҳо мустақиман содир намудани мол аз қаламрави гумруки Ҷумҳурии Тоҷикистон аст.

2. Боҷҳои гумруки ва андоз супорида намешаванд, агар:

1) мувофиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ё ҳамин Кодекс:

- аз мол боҷҳои гумруки ва андоз ситонида нашаванд;

- агар мол аз пардохти боҷҳои гумруки ва андоз шартан пурра озод карда шуда бошад – дар давраи амали ин гуна озодкунӣ ва бо риояи шартҳои, ки дар натиҷаи онҳо мол аз пардохти боҷу андозҳо озод карда шудааст;

2) агар то иҷозат барои муомилоти озод ва ҳангоми аз тарафи шахсон вайрон нашудани талаботу шартҳои муқаррарнамудаи ҳамин Кодекс моли хориҷӣ бар асари садама ва ё таъсири қувваи рафънопазир ё дар натиҷаи фарсудашавии табиӣ ва ё талаф дар шароити муқаррари интиқол, ниғаҳдорӣ ва истифодабарӣ тамоман нобуд ё тамоман талаф шуда бошад;

3) агар мол мувофиқи ҳамин Кодекс ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқи Ҷумҳурии Тоҷикистон ба моликияти давлатӣ гузаронида шавад.

3. Нисбати моле, ки барои муомилоти озод дар қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон иҷозат дода шудааст ва ё аз ин қаламрав содир карда шудааст, дар ҳолатҳои пешбиниамудаи Кодекси андозии Ҷумҳурии Тоҷикистон ӯҳдадори пардохти боҷҳои гумрукии ва андоз қатъ меёбад.

Моддаи 350. Шахсоне, ки барои пардохти боҷҳои гумрукии ва андоз масъуланд

1. Шахси масъул барои пардохти боҷҳои гумрукии ва андоз декларант ба ҳисоб меравад. Агар мол аз тарафи брокери гумрук (намоянда) декларатсия карда шавад, ӯ мувофиқи қисми 2 моддаи 144 ҳамин Кодекс барои пардохти боҷҳои гумрукии ва андоз шахси масъул ҳисоб меёбад.

2. Ҳангоми риоя нашудани муқаррароти ҳамин Кодекс дар бораи истифодабарӣ ва ихтиёрдори мол ё иҷрои дигар талаботу шартҳои муқаррарнамудаи ҳамин Кодекс барои татбиқи расмиёти гумрукии ва низоми гумрукии, ки мазмун онҳо пурра ё қисман аз супурдани боҷҳои гумрукии ва андоз озод карданро пешбинӣ менамояд, шахсони барои супурдани боҷҳои гумрукии ва андоз масъул дар ҳолатҳои пешбиниамудаи ҳамин Кодекс соҳиби анбори ниғаҳдори муваққатӣ, соҳиби анбори гумрукии, интиқолдиҳанда, шахсоне, ки ба зиммаи онҳо масъулияти риояи низоми гумрукии гузошта шудааст, ҳисоб мешаванд.

3. Ҳангоми насупурдани боҷҳои гумрукии ва андоз, аз ҷумла ҳангоми нодуруст ҳисоб кардан ва (ё) дер супурдани онҳо дар назди мақомоти гумрук шахсе ҷавобгар аст, ки масъулияти супурдани боҷҳои гумрукии ва андозро ба зимма дорад.

4. Ҳангоми интиқоли ғайриқонунии молу воситаҳои нақлиёт аз сарҳади гумрукии масъулияти супурдани боҷҳои гумрукии ва андоз ба ӯҳдаи шахси интиқолдиҳандаи ғайриқонунии молу воситаҳои нақлиёт ва ба зиммаи шахсе мебошад, ки дар интиқоли ғайриқонунӣ иштирок мекунад, агар онҳо аз чунин интиқоли ғайриқонунии молу воситаҳои нақлиёт огоҳ буданд ва ё бояд огоҳ мебуданд, ҳангоми воридот бошад, инчунин шахсоне масъуланд, ки молу воситаҳои нақлиёти ғайриқонунӣ воридшударо барои худ харида гирифтаанд ва ё моликияти худ қарор додаанд, ба шарте ки ҳангоми харидан ғайриқонунӣ ворид шудани онҳоро медонистанд ё худ бояд огоҳ мебуданд, ки ин вачҳ ба таври зарурӣ тибқи тартиби муайянкардаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ шудааст. Агар шахсони номбаршуда дар содироту воридоти ғайриқонунии молу воситаҳои нақлиёт ба сифати декларант амал карда бошанд, онҳо барои супурдани боҷҳои гумрукии ва андоз, чунин масъулиятро ба зимма доранд.

Моддаи 351. Маҳдудиятҳо оид ба маблағи умумии боҷҳои гумрукии ва андоз нисбати моли ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон воридшаванда

Маблағи умумии боҷҳои гумрукии ва андоз нисбати моли ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон воридшаванда наметавонад аз маблағи боҷҳои гумрукии ва андозе, ки бояд супорида шаванд, зиёд бошад, чуноне ки агар мол барои муомилоти озод ҳангоми ворид шуданаш ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон, бе супурдани фоиз иҷозат дода шудааст, ба истиснои ҳолатҳое, ки маблағи боҷҳои гумрукии ва андоз дар натиҷаи тағйир ёфтани ставкаҳои боҷҳои гумрукии ва андоз зиёд мешавад ва нисбати мол ставкаҳои боҷҳои гумрукии ва андозии дар рӯзи қабули декларатсияи гумрукии амалкунанда аз тарафи мақоми гумрук ҳангоми арзи тағйири низоми гумрукии татбиқ мегардад. Дар ин ҳолат маблағи супоридаи боҷҳои гумрукии ва андоз, ки ҳангоми истифодаи низоми гумрукии пешина пардохта шудааст, ҳангоми супурдани маблағи боҷҳои гумрукии ва андоз мувофиқи шартҳои низоми аз нав интиҳобшудаи гумрукии ба ҳисоб гирифта мешавад.

Боби 42. МУАЙЯН НАМУДАНИ АРЗИШИ ГУМРУКИИ МОЛ

Моддаи 352. Арзиши гумрукии мол

Арзиши гумрукии мол арзиши молест, ки аз сарҳади гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон интиқол ёфта, мутобиқи ҳамин боб муайян мегардад ва ба мақсадҳои зерин истифода бурда мешавад:

- 1) таҳти пардохтҳо ва хирочҳои гумрукии қарор додани мол;
- 2) ба кор бурдани тадбирҳои дигари танзими давлатии фаъолияти иқтисодии хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон.

Моддаи 353. Муайян кардани арзиши гумрукии моли содиротӣ

1. Арзиши гумрукии моле, ки аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон содир мешавад, дар асоси нархи муомилотие, ки воқеан пардохта шудааст ва ё ҳангоми фуруши он барои содирот бояд пардохта шавад, муайян карда мешавад.

2. Ҳангоми муайян кардани арзиши гумрукии мол хароҷоти зерин ба нархи муомилот дохил карда мешавад, ба шарте агар он қаблан дохил карда нашуда бошад:

- 1) хароҷоти расондани мол то фурудгоҳ, бандар ё маҳали дигари содироти мол аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон:

- арзиши ҳамлу нақл;
- хароҷоти борбардорӣ ва борфардорӣ, аз нав бор кардан ва аз ҷое ба ҷое кашондани мол;

- 2) арзиши суғурта;

- 3) хароҷоти фурушанда:

- музди комиссияи брокерӣ;

- арзиши контейнер ё зарфҳои дигари серистифода, ба шарте, агар мутобиқи Номгуи молҳои фаъолияти иқтисодии хориҷӣ он ҳамчун воҳиди тому ягона бо моли арзёбишаванда баррасӣ гардад;

- арзиши бастабандӣ, аз ҷумла арзиши масолеҳи бастабандӣ ва корҳои вобаста ба бастабандӣ;

4) роялти ва хирочи додани иҷозатнома барои моли арзёбишавандае, ки бояд фурушанда мустақиман ва ё ғайримустақим ҳамчун шартӣ фуруши моли арзёбишаванда супорад, ба шарте, агар чунин роялти ва хироч ба нархе, ки воқеан супурда шудааст ё бояд супорида шавад, дохил нашуда бошад;

- 5) қисми даромад аз фуруши минбаъда, ки мустақиман ва ё ғайримустақим фурушанда мегирад;

6) андозҳои, ки дар қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ситонида мешаванд, ба шарте ки мутобиқи қонунгузори андозии Ҷумҳурии Тоҷикистон ё санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ эътирофнамудаи Ҷумҳурии Тоҷикистон онҳо ба фурушанда вобаста ба баровардани мол аз қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷуброн карда намешаванд.

3. Ҳангоми муайян кардани арзиши гумрукии мол аз нархи муомилотӣ пардохту хароҷоти зерин хориҷ карда мешаванд, ба шарте агар онҳо қаблан ба нархи муомила дохил шуда, бо ҳуҷҷат тасдиқ карда шуда бошанд:

1) хароҷоти насб, васл, танзими таҷҳизот ё расонидани кӯмаки техникии баъди содир кардани чунин таҷҳизот аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон;

2) хароҷоти расондани мол баъди содир кардани он аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон;

3) арзиши суғуртаи расондани мол баъди содироти он аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон;

4) боқҳои гумрукӣ ва андозе, ки дар давлати воридкунанда пардохта мешаванд.

4. Дар сурати вучуд надоштани нархи муомилотӣ арзиши гумрукии моли содиротӣ дар асоси нусхаи ҳуҷҷати муҳосибавии фурӯшандаи содиркунанда дар бораи хароҷоти вобаста ба истеҳсол ё харид, нигоҳдорӣ ва интиқоли моли содиротӣ, ки аз тарафи декларант пешниҳод мешавад, муайян карда мешавад. Дар баробари ин хароҷоти дар қисми 2 ҳамин модда зикршуда низ ба ҳисоб гирифта мешавад.

5. Дар сурати мавҷуд набудани маълумоти тасдиқкунандаи арзиши гумрукии арзшудаи моли содиротӣ арзиши гумрукии чунин мол тибқи маълумот дар бораи моли шабеҳ ва ё ҳамчунин, ки мақоми гумрук дар ихтиёр дорад, аз ҷумла тибқи маълумоте, ки бо истифода аз натиҷаи экспертизаи мустақил пешниҳод шудааст, муайян мегардад.

Моддаи 354. **Усулҳои муайян кардани арзиши гумрукии моли воридотӣ**

1. Арзиши гумрукии моле, ки ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ворид карда мешавад, бо истифодаи усулҳои зерин муайян карда мешавад:

1) тибқи нархи муомилоти моли воридшаванда;

2) тибқи нархи муомилоти моли шабеҳ;

3) тибқи нархи муомилоти моли ҳамчунин;

4) тарҳи арзиш;

5) ҷамъ кардани арзиш;

6) усули эҳтиётӣ.

2. Усули асосии муайян кардани арзиши гумрукии мол усулест, ки ба нархи муомилоти моли воридотӣ асос ёфтааст.

3. Дар сурати имконнопазирии истифодаи усули асосӣ паёпаёи усулҳои номбаршуда ба кор бурда мешаванд. Зимнан кадом усули минбаъда баъди он истифода мешавад, ки арзиши гумрукии молро бо истифода аз усули қаблӣ муайян кардан имконнопазир бошад. Дар асоси аризаи декларант усулҳои тарҳ ва ҷамъ кардани арзиш бо тартиби баръакс анҷом дода мешавад.

4. Маълумот барои муайян кардани арзиши гумрукии мол бо яке аз усулҳои дар қисми 1 ҳамин модда пешбинигардида бояд мутобиқи принципҳои ҳисоби муҳосибавии Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод карда шавад.

Моддаи 355. **Усули муайян кардани арзиши гумрукӣ тибқи нархи муомилоти моли воридотӣ**

1. **Арзиши воқеан пардохтшуда ё пардохтшаванда маблағи пурраи пардохт барои молҳои воридотӣ мебошад, ки аз тарафи харидор ба фурӯшанда ё ба манфиати фурӯшанда ба амал бароварда шудааст ё ба амал бароварда мешавад. Шарт нест, ки пардохт танҳо дар шакли гузаронидани маблағ ифода ёбад, он метавонад ба воситаи аккредитив ё ҳуҷҷатҳои гардиш гузаронида шавад. Пардохт метавонад мустақим ё ғайримустақим амалӣ карда шавад.** Арзиши гумрукии моли ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон воридшаванда нархест, ки воқеан пардохт шудааст ё бояд ҳангоми фурӯши он барои содирот ба Ҷумҳурии Тоҷикистон пардохта шавад. (ҚҶТ аз 03.07.2012с., №845)

2. Ҳангоми муайян кардани арзиши гумрукии мол хароҷоти зерин ба нархи муомила илова карда мешавад, ба шарте агар он қаблан дохил карда нашуда бошад:

1) хароҷоти расонидани мол ба фурӯдгоҳ, бандар ё маҳали дигари ворид кардани мол ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон:

- арзиши интиқол;

- хароҷоти борбардорӣ, борфарорӣ, аз нав бор кардан ва аз ҷое ба ҷое кашондани мол;

2) арзиши суғурта;

3) хароҷоти харидор;

- музди комиссияи ва брокерӣ, ба истиснои музди комиссияи хариди мол;

- арзиши контейнер ё зарфҳои дигари серистифода, ба шарте агар мутобиқи Номгӯи молҳои фаъолияти иқтисодии хориҷӣ он ҳамчун воҳиди тому ягона бо моли арзёбишаванда баррасӣ гардад;

- арзиши бастабанд, аз ҷумла арзиши масолеҳи бастабандӣ ва қорҳои вобаста ба бастабандӣ;

4) қисми дахлдори арзиши зерини моле (қору хизматрасоние), ки мустақиман ё ғайримустақим аз тарафи харидор ба фурӯшанда ройгон ё бо нархи арзон барои истифода вобаста ба истеҳсол ё фурӯши моли арзёбишавандаи содиротӣ пешниҳод шуда буд:

- ашёи хом, қисмҳо, моли нимтайёр ва маҳсулоти дигари такмилӣ, ки қисми таркибии моли арзёбишаванда ба шумор меравад;

- асбобу анҷом, штампу қолабҳо ва ашёи шабеҳи дигаре, ки ҳангоми истеҳсоли моли арзёбишаванда ба кор бурда шудаанд;

- масолеҳе, ки дар истеҳсоли моли арзёбишаванда харҷ шудааст (равғанҳои молиданӣ, сӯзишворӣ ва ғайра);

- тадқиқоти муҳандисӣ, қорҳои конструкторию таҷрибавӣ, дизайн, ороиши бадеӣ, нигораву нақшахое, ки берун аз қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон иҷро шуда, бевосита барои истеҳсоли моли арзёбишаванда заруранд;

5) роялти ва хироч барои додани иҷозатнома ба моли арзёбишавандае, ки бояд харидор мустақиман ё ғайримустақим ҳамчун шартӣ фурӯши моли арзёбишаванда супорад, ба шарте агар чунин роялти ва хироч ба нархе, ки воқеан супурда шудааст ё бояд супорида шавад, дохил нашуда бошад;

6) ҳаҷми қисми даромади мустақим ё ғайримустақими фурӯшанда аз ҳама гуна фурӯши минбаъда, супурдан ё истифодаи моли арзёбишаванда.

3. Дар сурати расондани як партия моли номгӯи гуногун хароҷоте, ба бояд ба арзиши гумрукии ҳар яке аз моли воридотӣ дохил карда, барои тамоми партияи мол таъин гардидааст, мутаносибан тибқи ҳаҷме, ки бо таносуби арзиши ҳар мол нисбати арзиши партияи мол муайян мегардад, муқаррар карда мешавад.

4. Ҳангоми муайян кардани арзиши гумрукии мол пардохтҳо ва хароҷот бо шарте дохил карда намешаванд, ки онҳо аз нархи барои моли воридотӣ воқеан пардохтшуда ё пардохтшаванда тарҳ карда шуда бошанд:

1) хароҷоти насб, васл, танзими таҷҳизот ё расонидани ёрии техникӣ баъди ворид кардани чунин таҷҳизот ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон;

2) хароҷоти расонидан баъди ворид шудани мол ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон;

3) бочҳои гумрукӣ ва андозе, ки дар давлати воридоти мол супурда мешаванд.

5. Усули вобаста ба нархи муомилоти моли воридотӣ барои муайян кардани арзиши гумрукии мол истифода бурда намешавад, агар:

1) нисбати ҳуқуқ барои ихтиёрдорӣ ё истифода мавҷуд будани маҳдудият аз ҷониби харидори моли арзёбишаванда, ба истисно:

- маҳдудиятҳое, ки санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар кардаанд;

- маҳдудиятҳои минтақаи ҷуғрофӣ, ки дар он мумкин аст мол бозфурӯш шавад;

- маҳдудиятҳое, ки ба арзиши мол таъсири ҷиддӣ намерасонанд;

2) ба Ҷумҳурии Тоҷикистон мувофиқи муомилоте, ки нишонаҳои хариду фурӯш надорад, мол чунин ворид карда шудааст:

- ройгон;

- бо шартҳои консигнатсия, ки молрасониҳо барои фурӯш дар Ҷумҳурии Тоҷикистон бе гузаштани ҳуқуқи моликият ба воридкунанда пешбинӣ менамояд;

- ба унвони филиалҳои (намоёндагиҳои) худ, ки дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон қарор доранд, аз тарафи шахси ҳуқуқии хориҷӣ;

- мувофиқи қарордоди иҷораи молиявии молу мулк (лизинг);

- бо мақсади ниғадошти муваққатӣ;

- ҳамчун партови истехсолот бо мақсади истифодабарии ғайритиҷорӣ он;

- бо мақсади ивази кардани моли (маснуоти такмилӣ) дорои сифати номатлубе, ки барояш мӯҳлати кафолат муқаррар шудааст;

- тибқи дигар муомилот;

3) фурӯш ё нархи муомилот ба риояи шартҳои вобастагӣ дорад, ки баҳисобгирии таъсири онҳо имконнопазир аст ва аз ин сабаб арзиши муомилот барои муайян кардани арзиши гумрукӣ қобили қабул намебошад:

- шартномаи мубодила (мена);

- шартномаҳои пешбиникунандаи амалиёти толлингӣ;

- шартномаҳои контрактатсия;

- дигар намудҳои шартномаҳо;

4) маълумоте, ки декларант ҳангоми арзи арзиши гумрукӣ истифода бурдааст, бо санадҳои тасдиқ нашудааст ва ё миқдоран муайяншаванда ва эътимодбахш намебошанд;

5) иштирокчиёни муомила шахсони ба яқдигар вобастаанд ва арзиши муомила барои муайян кардани арзиши гумрукӣ мутобиқи талаботи ҳамин модда ҳамчун асос қобили қабул намебошад. Зимнан мафҳуми шахсони ба яқдигар вобаста ба маънои шахсонест, ки яке аз нишонаҳои зеринро қонеъ мекунанд:

- яке аз иштирокчиёни муомила ё шахси мансабдори яке аз иштирокчиёни муомила ҳамзамон шахси мансабдори иштирокчиҳои дигари муомила мебошад;

- ширкаткунандагони муомила соҳиби муштараки корхона ҳисоб мешаванд;

- иштирокчиёни муомила бо муносибатҳои меҳнатӣ алоқаманданд;

- яке аз шахсон мустақиман ва ё ғайримустақим панҷ ва ё бештар аз панҷ ғоизи саҳмияҳои овоздиҳандаи дар муомилаи ҳар яке аз иштирокчиёни муомила буда ё аъзоҳои дар сармояи оинномавии ҳар кадоми иштирокчиёни муомиларо молик аст ё назорат менамояд;

- иштирокчиёни муомила таҳти назорати мустақим ва ё ғайримустақими шахси сеюм қарор доранд;

- иштирокчиёни муомила муштарақан шахси сеюмро ба таври мустақим ва ё ғайримустақим назорат менамоянд;

- яке аз иштирокчиёни муомила таҳти назорати мустақим ва ё ғайримустақими иштирокчиҳои муомила қарор дорад;

- иштирокчиёни муомила ё шахсони мансабдори онҳо ҳешовандони наздиканд.

6. Вобастагии мутақобилаи иштирокчиёни муомила барои ғайри қобили қабул ҳисоб кардани нархи муомила асоси кофӣ буда наметавонад. Дар ин ҳолат мақоми гумрук бояд ҳолатҳои иловагии муомиларо омӯзад ва нархи онро, агар вобастагии мутақобила ба нарх таъсир накарда бошад, мумкин аст барои муайян кардани арзиши гумрукии мол истифода барад.

7. Агар мақоми гумрук далел ва асосе дошта бошад, ки вобастагии мутақобилаи иштирокчиёни муомила ба нархи мол таъсир кардааст, ба декларант (бо хоҳиши декларант ба шакли хаттӣ) дар хусуси имконияти пешниҳоди маълумоти иловагӣ тавсия медиҳад, ки ба нархи мол таъсир нарасондани вобастагии мутақобиларо тасдиқ менамояд.

8. Бо ташаббуси декларант мумкин аст арзиши муомила ҳамчун асоси муайян кардани арзиши гумрукии мол қабул шавад, ба шарте агар декларант исбот намояд, ки ин арзиш ба яке аз арзишҳои зерини тақрибан муқарраршуда наздик аст:

1) ба арзиши муомилоти моли шабеҳ ё ҳамчинс ҳангоми содир намудан ба Ҷумҳурии Тоҷикистон байни иштирокчиёне, ки ба ҳамдигар вобастагӣ надоранд;

2) арзиши гумрукии моли шабеҳ ё ҳамчинсе, ки бо усули тарҳ кардани арзиш муайян шудааст;

3) арзиши гумрукии моли шабеҳ ё ҳамчинс, ки бо усули чамъ кардани арзиш муайян шудааст.

9. Нархҳое, ки декларант барои муқоиса пешниҳод кардааст, бо назардошти тафовутҳои зерин тасҳеҳ карда мешаванд:

1) тафовут дар сатҳи тиҷоратӣ;

2) тафовут дар миқдор;

3) тафовут дар унсурҳои хароҷот, ки дар қисми 2 ҳамин модда зикр шудаанд;

4) тафовут дар хароҷоти дигари фурӯшанда, ки ҳангоми муомилаи шахсони ба ҳамдигар новобаста ба миён меояд, ба шарте ки фурӯшанда ҳангоми муомила бо шахси вобаста чунин хароҷот накунад.

10. Нархи моли шабех ё ҳамчунин, ки декларант барои муқоиса пешниҳод кардааст, наметавонад бар ивази нархи муомила барои муайян кардани арзиши гумрукии мол истифода бурда шавад.

Моддаи 355¹. Хароҷоти созишномаҳои молиявӣ

1. Хароҷотҳо барои пардохти фоизҳои тибқи созишномаҳои молиявие, ки харидор онҳоро баста аст ва бахаридаи молҳо барои ворид намудан тааллуқ доранд, новобаста ба он ки маблағгузори аз тарафи фурӯшанда, бонк ё дигар шахс таъмин шудааст, набояд ба арзиши гумрукии ҳамроҳ карда шаванд, ба шарте ки созишномаи молиявӣ хаттӣ анҷом дода шудааст ва харидор ҳангоми зарурият наметавонад тасдиқ намояд ки :

- нархи нишондодашудаи мол ба арзиши воқеан пардохшуда ё пардохт шаванда баробар аст;

- меъёри фоиз аз меъёри маъмули барои аксарияти чунин созишномаҳо дар кишвари, ки ҳамон вақт бо маблағгузори таъмин шудааст, зиёд мебошад.

2. Хароҷотҳо барои пардохти фоизҳои созишномаҳои молиявӣ аз арзиши воқеан пардохшуда ё пардохтшаванда алоҳида нишон дода мешаванд. (ҚҶТ аз 03.07.2012с., №845)

Моддаи 355². Арзиши ҳомили таъминоти барномавӣ

1. Ҳангоми муайян намудани арзиши гумрукии ҳомили ахбороти воридшаванда, ки маълумот ё дастуралҳои барномавӣ барои истифодаи таҷҳизот барои коркарди маълумотро доро мебошанд (таъминоти барномавӣ), нарх ё арзиши таъминоти барномавӣ набояд ба арзиши гумрукии ҳамроҳ карда шаванд, ба шарте ки нарх ё тарзишаз арзиши ҳомили таъминоти барномавӣ алоҳида нишон дода шуда бошад.

2. Мафҳуми «ҳомили таъминоти барномавӣ», ки дар қисми 1 моддаи мазкур зикр гардидааст, маънои схемаи интгрели, нимноқил ва дастгоҳҳои амсоли он ё маҳсулотҳое, ки чунин схема ва дастгоҳҳо дар бар мегирад, надорад.

3. Мафҳуми «маълумот ё дастуралҳои барномавӣ», ки дар қисми 1 моддаи мазкур зикр гардидааст, маънои маълумот ё дастуралҳои овозӣ, кино ё видеоиро надорад. (ҚҶТ аз 03.07.2012с., №845)

Моддаи 356. Усули муайян кардани арзиши гумрукии тибқи нархи муомилоти моли шабех

1. Ҳангоми истифодаи усули муайян кардани арзиши гумрукии нархи муомилоти моли шабех ҳамчун асоси муайян намудани арзиши гумрукии мол нархи муомилоти моли шабех бо шартҳои риояи ҳолатҳои дар ҳамин модда зикргардида истифода карда мешавад.

2. Тахти моли шабех моле фаҳмида мешавад, ки бо моли арзишашон муайяншаванда тибқи хусусиятҳои зерин шабех аст:

1) хусусияти физикӣ;

2) сифат ва қурб дар бозор.

3. Ҳангоми истифодаи усули арзиши гумрукии дар асоси ҳамин модда:

1) мол ба моли арзёбишаванда шабех ҳисоб намеёбад, агар мол дар давлати истеҳсолшудаи моли арзишашон муайяншаванда истеҳсол нашуда бошад;

2) моле, ки онро на истеҳсолкунандаи моли арзишаш муайяншаванда, балки шахси дигар истеҳсол кардааст, ба инобат гирифта мешавад, ба шарте, агар моли шабехи арзишаш муайяншавандаи шахси истеҳсолкарда мавҷуд набояд;

3) мол шабех ҳисобида намешавад, агар корҳои тарҳрезӣ, таҷрибавӣ, озмоишию конструкторӣ, ороиши бадеӣ, дизайн, ангора ё нақшаҳои он:

- ба харидор аз тарафи фурӯшанда ройгон ё бо нархи арзон ба мақсади истифода дар истеҳсолот ва фурӯш барои содирот ба Ҷумҳурии Тоҷикистон дода шуда бошад;

- дар Ҷумҳурии Тоҷикистон иҷро карда шуда, аз ҳамин сабаб арзиши он ба арзиши гумрукии мол дар асоси сарҳати панҷуми банди 4 қисми 2 моддаи 355 ҳамин Кодекс ҳамроҳ карда нашудааст.

4. Фарқияти ночиз дар намуди зоҳирӣ барои баррасӣ нашудани ин мол ҳамчун моли шабех асос шуда наметавонад, ба шарте агар ин гуна мол ба талаботи ҳамин модда ҷавобгӯ бошад.

5. Нархи муомилоти моли шабех барои муайян намудани арзиши гумрукии онҳо ҳамчун асос қабул карда мешавад, ба шарте агар ин мол:

1) барои ворид намудан ба Ҷумҳурии Тоҷикистон фурӯхта шуда бошад;

2) ҳамзамон бо моли арзиши гумрукиаш муайяншаванда ё камаш то 90 рӯзи тақвимӣ пеш аз воридоти моли арзишаш муайяншаванда ворид карда шуда бошад;

3) тақрибан ба ҳамон миқдор ва ҳамон сатҳи тиҷоратӣ ворид карда шуда бошанд.

6. Агар мол ба ҳамон миқдор ва сатҳи тиҷоратӣ (яклухт, чакана) ворид нашуда бошад, мумкин аст арзиши моли монанди ба миқдори дигар ва дараҷаи тиҷоратии дигар воридшуда (яклухт, чакана) бо тасҳеҳи нарх, бо назардошти ин фарқиятҳо истифода карда шавад.

7. Агар арзиши хароҷоте, ки дар бандҳои 1 ва 2 қисми 2 моддаи 355 ҳамин Кодекс зикр шуда барои моли шабех ба сабаби фосилаи роҳ ва навъи воситаи нақлиёт аз арзиши чунин хароҷоти моли арзишашон муайяншаванда бисёр фарқ кунад, арзиши гумрукии, ки тибқи муомилоти моли шабех муайян карда мешавад, бояд ба таври дахлдор тасҳеҳ карда шавад.

8. Молҳои шабех бояд мувофиқи талаботи пешбининамудаи қисмҳои 6 ва 7 ҳамин модда дар асоси маълумоти аниқ ва бо ҳуҷҷатҳо тасдиқшуда тасҳеҳ карда шаванд.

9. Агар дар натиҷаи истифодаи усули мазкур зиёда аз як нархи муомилоти моли шабех пайдо шавад, барои муайян намудани арзиши гумрукии моли воридотӣ нархи аз ҳама пасти онҳо истифода карда мешавад.

Моддаи 357. Усули муайян намудани арзиши гумрукии тибқи нархи муомилоти моли ҳамчинс

1. Ҳангоми истифодаи усули муайян намудани арзиши мол тибқи нархи муомилоти моли ҳамчинс ҳамчун асос барои муайян намудани арзиши гумрукии мол бо риояи шартҳои дар ҳамин модда нишондодашуда нархи муомилоти моле истифода мешавад, ки бо моли воридшаванда ҳамчинс мебошад.

2. Молҳои ҳамчинс моли ба ҳам шабеҳ нест, вале хусусиятҳои ба ҳам монанд дошта, аз унсурҳои ба ҳам монанд иборат аст, ки ба онҳо имконият медиҳад ба мисли моли арзишаш муайяншаванда вазифаҳои якхеларо иҷро намояд ва дар доду гирифт яқдигарро иваз карда тавонад.

3. Ҳангоми муайян намудани ҳамчинсии мол хусусиятҳои зерини он ба инобат гирифта мешаванд:

1) сифат ва нишони молӣ;

2) курб дар бозор.

4. Ҳангоми истифодаи усули муайян намудани арзиши гумрукии мол тибқи нархи муомилоти моли ҳамчинс муқаррароти қисмҳои 4 - 9 моддаи 356 ҳамин Кодекс татбиқ карда мешавад.

5. Ҳангоми истифодаи усули мазкури муайян намудани арзиши гумрукӣ:

1) мол бо моли арзишаш муайяншаванда ҳамчинс ҳисоб карда намешавад, ба шарте агар он дар кишвари истеҳсолкардаи моли арзишаш муайяншаванда истеҳсол нашуда бошад;

2) моле, ки онро на истеҳсолкунандаи моли арзишаш муайяншаванда, балки шахси дигар истеҳсол намудааст, ба инобат гирифта мешавад, ба шарте агар моли ҳамчинсии истеҳсолкардаи арзишаш муайяншавандаи ҳамон истеҳсолкунанда мавҷуд набошад;

3) мол ҳамчинс ҳисобида намешавад, ба шарте агар корҳои тарҳрезӣ, таҷрибавӣ, озмоишию конструкторӣ, ороиши бадеӣ, дизайн, ангора ё нақшаҳои он:

- ба харидор аз тарафи фурӯшанда ройгон дода ё бо нархи арзон чиҳати истифода дар истеҳсолот ва барои содир кардан ба Ҷумҳурии Тоҷикистон фурӯхта шуда бошад;

- дар Ҷумҳурии Тоҷикистон иҷро карда шуда, аз ҳамин сабаб арзиши он ба арзиши гумрукии мол дар асоси сарҳати панҷуми банди 4 қисми 2 моддаи 355 ҳамин Кодекс ҳамроҳ карда нашуда бошад.

Моддаи 358. Усули муайян намудани арзиши гумрукӣ дар асоси тарҳи арзиш

1. Арзиши гумрукии мол тибқи усули нархгузори дар асоси тарҳи арзиш дар он ҳолате муайян карда мешавад, ки моли нархгузоришавандаи шабеҳ ва ҳамчинс бе тағйири ҳолати аввалиаш фурӯхта шавад.

2. Ҳангоми истифодаи усули тарҳи арзиш барои муайян намудани арзиши гумрукии мол нархи воҳиди моле чун асос қабул карда мешавад, ки тибқи он моли шабеҳ ва ҳамчинс дар баробари воридоти моли нархгузоришаванда ба шахсони бо фурӯшанда новобаста ба миқдори хеле зиёд яқлукт фурӯхта мешавад.

3. Дар баробари ин мол бояд ҳамзамон бо воридоти моли нархгузоришаванда дар як вақт фурӯхта шавад ва дар сурати дар ин муддат фурӯхта нашуданаш бояд дар давраи наздиктари воридоти моли нархгузоришаванда, яъне дар муддати на дертар аз 90 рӯзи тақвими воридоти моли нархгузоришаванда фурӯхта шавад.

4. Аз нархи воҳиди мол хароҷоти зерин тарҳ мешавад:

1) хароҷоти комиссияи пардохташаванда ё мувофиқашудаи пардохт ё иловапулӣ бо мақсади гирифтани фоида ва пӯшонидани тамоми хароҷоти марбути фурӯши моли воридотии ҳамин навъ ё намуд дар Ҷумҳурии Тоҷикистон;

2) маблағи бочҳои воридотӣ, андозҳо ва дигар пардохтҳои ҳатмӣ ба буҷет, ки дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳангоми воридот ё фурӯши он супурда мешаванд;

3) хароҷоти дар Ҷумҳурии Тоҷикистон пардохташаванда барои борбарӣ, суғурта, корҳои борбардорӣ ва борфарории дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон анҷомдодашаванда.

5. Моли ҳамон як намуд ё гурӯҳ ҳамон молест, ки ба гурӯҳ ва дараҷаи моли дар соҳаи муайяни саноат истеҳсолшуда марбут аст, моли шабеҳ ё ҳамчинсро дар бар мегирад, вале танҳо бо ин хусусиятҳо маҳдуд намешавад.

6. Ҳангоми дар фурӯш набудани моли шабеҳ ё ҳамчинсии нархгузоришаванда дар ҳамон ҳолате, ки ҳангоми воридот қарор дошт, бо хоҳиши декларант нархи моли коркардшуда бо тарҳи арзиши иловашуда ва риояи талаботи қисмҳои 2 - 4 ҳамин модда истифода шуда метавонад.

Моддаи 359. Усули муайян намудани арзиши гумрукӣ дар асоси ҷамъи арзиш

1. Ҳангоми истифодаи усули баҳодихӣ дар асоси ҷамъи арзиш асос барои муайян намудани арзиши гумрукии мол нархи мол бо роҳи ҷамъ кардани арзишҳои зерин истифода мешавад:

1) арзиши масолеҳ ва хароҷоти истеҳсолкунанда ҳангоми истеҳсоли моли нархгузоришаванда;

2) маблағи даромад ва хароҷоти умумии ба нарх ҳамроҳшаванда ҳангоми фурӯши моли ҳамин навъ ва намуд, мисли моли нархгузоришавандае, ки дар кишвари истеҳсолкунанда барои содирот ба Ҷумҳурии Тоҷикистон истеҳсол шудааст;

3) арзиши хароҷоти дар бандҳои 1 ва 2 қисми 2 моддаи 355 ҳамин Кодекс зикргардида.

2. Мақомоти гумрук ҳуқуқ надорад аз шахсони хориҷӣ бе розигии онҳо пешниҳоди ҳуҷҷатҳоро барои тасдиқи арзиши гумрукӣ тибқи усули муайян намудани арзиши гумрукӣ дар асоси ҷамъи талаб намояд. Маълумот ва ҳуҷҷатҳои, ки истеҳсолкунанда пешниҳод намудааст ё аз номи вай пешниҳод шудааст, мутобиқи санадҳои ҳуқуқии байналмиллалии этирофнамудаи Тоҷикистон метавонанд аз тарафи мақомоти гумруки Ҷумҳурии Тоҷикистон мавриди санҷиш қарор дода шавад. (ҚҶТ аз 03.07.2012г., №874)

Моддаи 360. Усули эҳтиётии муайян намудани арзиши гумрукӣ

1. Агар арзиши гумрукии мол бо роҳи истифодаи пайдарҳами усулҳои дар моддаҳои 355 - 359 пешбинигардидаи ҳамин Кодекс муайян карда нашуда бошад, дар ин ҳолат усули эҳтиётӣ истифода карда мешавад.

2. Ҳангоми татбиқи усули эҳтиётӣ барои муайян кардани арзиши гумрукӣ истифода мешавад:

1) сарчашмаҳои иттилоотии муайяннамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон;

2) маълумоти оморӣ, андозаҳои аз тарафи умум қабулшудаи музди комиссияи, гузашту фоидаҳо, тарифҳои нақлиёт ва маълумоти дигар;

Дар айни ҳол тасхеҳи дахлдори маълумот бо назардошти сатҳи тичоратӣ (яқлукт, чакана) ва (ё) миқдори моли нархгузоришаванда ҳатмӣ мебошад.

3. Ҳангоми таъбиқи усули эҳтиётии муайян кардани арзиши гумруки мол ҳамчунин маълумоти дар ихтиёри мақомоти гумрук мавҷударо низ истифода бурдан мумкин аст.

4. Мувофиқи муқаррароти ҳамин модда арзиши гумруки тибқи усули эҳтиётӣ дар асоси инҳо муайян карда намешавад:

- 1) нархи мол дар бозори дохилии кишвари содиркунанда;
- 2) системае, ки барои мақсадҳои гумруки истифода шудани арзишҳои аз ду арзиши алтернативӣ болотарро пешбинӣ менамояд;
- 3) нархи моле, ки аз кишвари содиркунанда ба кишварҳои сеюм таҳвил мешавад;
- 4) нархи мол дар бозори дохилии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои моли истеҳсоли ватанӣ;
- 5) арзиши моли ихтиёран муқарраршуда ё аниқ тасдиқнашуда;
- 6) арзиши моли шабех ё ҳамчунин, ки дар асоси ҳисоби хароҷоти дар моддаи 359 ҳамин Кодекс пешбининашуда муайян карда мешавад;
- 7) арзиши ҳадди ақали гумруки.

Моддаи 361. Пешниҳоди ҳуҷҷатҳо барои тасдиқи арзиши гумруки арзшуда

1. Барои тасдиқи маълумоти арзшуда оид ба арзиши гумруки декларант бояд ҳуҷҷатҳои зеринро пешниҳод намояд:

- 1) декларатсияи арзиши гумруки, ба истиснои ҳолатҳои пешбининамудаи қисми 4 моддаи 362 ҳамин Кодекс;
- 2) шартнома ва созишномаҳои иловагӣ ба он, ки маълумоташон барои муайян намудани арзиши гумруки мол таъсир мерасонад;
- 3) ҳисобнома-фактура (инвойс) ё ҳисобнома - проформа (барои муомилоти ғайри хариду фурӯш);
- 4) ҳуҷҷатҳои пардохт, ки арзиши молро тасдиқ мекунанд, агар тибқи шартҳои пардохт оид ба муомилот дар рӯзи пешниҳоди декларатсияи гумруки арзиши мол пурра ё қисман пардохта шуда бошад;
- 5) ҳуҷҷатҳои нақлиётӣ ва суғуртавӣ, агар хароҷоти интиқол ва суғуртаро тибқи шартҳои молрасонӣ харидор пардохт намояд;
- 6) ҳисобнома барои интиқол ё гувоҳномаи расман тасдиқшуда дар бораи хароҷоти нақлиётӣ дар ҳолатҳое, ки хароҷоти нақлиётӣ ба ҳисобнома - фактура дохил карда нашуда, вале аз тарафи харидор пардохта шуда бошад;
- 7) нусхаи декларатсияи гумрукии кишвари фиристонандаи мол, агар декларант онро пешниҳод карда тавонад.

2. Агар барои тасдиқи арзиши гумруки арзгардида ҳуҷҷатҳои дар қисми якуми ҳамин модда зикршуда нокифоя бошанд, декларант метавонад ҳуҷҷатҳои зерини иловагиро пешниҳод намояд:

- 1) ҳуҷҷатҳои таъсисоти шахси интиқолдиҳандаи бор;
- 2) қарордодҳо бо тарафи сеюм, ки ба муомила дахл доранд;
- 3) ҳисобномаҳои пардохтӣ ба шахсони сеюм ба ғайри фурӯшанда;
- 4) ҳисобномаҳои хизмати комиссияи ва миёнаравӣ (брокерӣ), ки ба муомилоти моли нархгузоришаванда дахл доранд;
- 5) нусхаҳо (иктибос) аз ҳуҷҷатҳои бухгалтерии харидор, ки арзиши молро тасдиқ мекунанд;
- 6) шартномаҳои иҷозатномадиҳӣ ва муаллифӣ;
- 7) қитансияҳои анборӣ;
- 8) фармоиш барои фиристодани мол;
- 9) каталогҳо, спетсификацияҳо, нархномаҳои ширкатҳои истеҳсолкунанда;
- 10) калкулятсияи ширкати истеҳсолкунанда чиҳати моли нархгузоришаванда;
- 11) ҳуҷҷатҳои дигаре, ки барои тасдиқи маълумоти дар декларатсия арзгардидаи арзиши гумруки истифода карда мешаванд.

3. Ҳуҷҷатҳои аслии дар зербандҳои 2 - 6 қисми 1 ва дар бандҳои 1 - 8 қисми 2 ҳамин модда зикршуда бояд баъди иҷозати муомилоти мол ба декларант баргардонида шаванд.

Дар айни ҳол ба мақсади барасмиятдарории гумруки, дар баробари ҳуҷҷатҳои зикршудаи асл нусхаи тасдиқшудаи ҳуҷҷатҳо аз тарафи декларант бояд пешниҳод карда шаванд.

Моддаи 362. Шартҳои арзиши гумруки мол

1. Арзиши гумруки мол ба мақоми гумрук аз тарафи декларант ҳангоми декларатсиякунони мол бо пур кардани декларатсияи арзиши гумруки арз карда мешавад. Намунаи декларатсияи арзиши гумруки ва тартиби пур кардани онро мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумруки муқаррар менамояд.

2. Арзиши гумруки арзнамудаи декларант ва маълумоти пешниҳодкардаи ӯ, ки ба муайян кардани арзиши гумруки мол дахл доранд, бояд ба маълумоти дурусти миқдоран аниқ ва бо ҳуҷҷатҳо тасдиқшуда асос ёбанд.

3. Декларатсияи арзиши гумруки ба ҳамаи молҳои аз сарҳади гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон интиқолшаванда тибқи низоми гумрукии иҷозати мол дар муомилоти озод ё содироти мол, ба истиснои ҳолатҳои дар қисми 4 ҳамин модда зикршуда, пур карда мешавад.

4. Декларатсияи арзиши гумруки пур карда намешавад, агар:

1) арзиши гумрукии партияи моли воридотӣ аз маблағи баробар ба 400- **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** зиёд набошад, ба истиснои молрасонии чандинкарата тибқи як қарордод, ҳамчунин молрасонии чандинкаратаи моли якхела аз тарафи як фиристонанда ба унвони як гиранда тибқи қарордодҳои мухталиф;

2) меъёру шартҳои муқаррарнамудаи Ҷумҳурии Тоҷикистон нисбати моле, ки шахсони воқеӣ аз сарҳади гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон интиқол медиҳанд, риоя шаванд.

5. Дар ҳолатҳои дар қисми 4 ҳамин модда зикршуда арзиши гумруки дар декларатсияи гумруки арз карда мешавад.

Моддаи 363. Тасҳеҳи арзиши гумруки мол

1. Арзиши гумруки мол дар ҳолатҳои зерин тасҳеҳ карда мешавад, агар:

1) дар рафти барасмиятдарории гумруки ва назорати гумрукии арзиши гумруки:

- номувофиқии усули муайян кардани арзиши гумруки моли арзнамудаи декларант, миқдор ва (ё) сохтори арзиши гумруки мол дар ҳуҷҷатҳои барои тасдиқи онҳо пешниҳодшуда ошкор шуда бошад, ба истиснои ҳолатҳои муқарраркардаи қисми 3 ҳамин модда;

- дар декларатсияи арзиши гумрукӣ ҳамои техникӣ ошкор шудааст, ки ба андозаи арзиши гумрукии арзшуда таъсир расонидааст;
- мол мувофиқи моддаи 366 ҳамина Кодекс бо истифодаи маълумоти нархгузори дар ихтиёри мақомати гумрук буда шартан ба муомилоти озод иҷозат дода шуда, ба ихтиёри декларант вогузошта шуда бошад;

2) баъди иҷозати мол:

- дар асоси маълумоти иловагии пешниҳоднамудаи декларант ҳангоми муайян намудани арзиши пурраи (ниҳоии) гумрукии моли шартан иҷозат додашуда ё ҳангоми нархгузори гумрукие, ки мақомати гумрук нисбати моли шартан ҷавоб додашуда анҷом додааст;
- саҳви техникӣ, ки ҳангоми декларатсиякунони мол ошкор гардида, ба андоза ва ё сохтори арзиши гумрукӣ таъсир расонидааст;
- мол нодуруст декларатсия карда шуда бошад, ки дар рафти тафтиши навбатӣ (ҳангоми тафтиши бастаи ҳуҷҷатҳои назорати дар мақомати гумрук маҳфузбуда ва ҳангоми тафтиши иштирокчиёни фаъолияти иқтисодии хориҷӣ ва фаъолияти дигар) ошкор шуда бошад;
- номувофиқи арзиши гумрукии арзшуда дар рӯзи бақайдгирии декларатсияи гумрукӣ бо арзиши ҳақиқии мол, аз сабаби номувофиқи моли воридотӣ ё содиротӣ тибқи миқдор ва (ё) сифат бо шартҳои қарордоди (шартномаи) савдои хориҷӣ;

3) нархи муомила бинобар назорати давлатии нархгузори трансфертӣ тағйир ёфта бошад.

2. Ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи номувофиқи миқдори мол инҳо мебошанд:

1) нисбати молҳое, ки аз пардохтҳои гумрукӣ озоданд, даввосанади (санади қабули) мувофиқашудаи содиркунанда (воридкунанда) оид ба миқдор бо иштироки намоёндаи содиркунанда (воридкунанда) ва санади муоинаи мақоми гумрук мувофиқа шудааст;

2) нисбати моли дигар – хулосаи (акти) экспертизаи мустақил ва санади муоинаи мақоми гумрук.

3. Ҳангоми ошкор намудани далели гум шудан, камомад, осеб дидани (вайрон шудани) мол то лаҳзаи арз намудани арзиши гумрукии он номувофиқи арзиши арзнамудаи декларант ба андозаи дар ҳисобнома – фактура зикршуда боиси тасҳеҳи арзиши гумрукии мол намегардад, ба шарте агар арзиши арзгардида аз арзиши дар ҳисобнома – фактура зикршуда ба андозаи моли гумшуда, камомад, осебдида (вайроншуда) фарқ намоёнд. Ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи воқеияти гум шудан, камомад ва осеб дидани (вайрон шудани) мол хулосаи (акти) экспертизаи мустақил ва акти муоинаи гумрукӣ мебошад.

Фарқиат тибқи миқдор ва сифат, ки андозааш аз доираи маблағи франшизи дар шартнома мувофиқашуда намебарояд ё дар созишномаи нарх баён гардидааст, барои мақомати гумрук барои пасту баланд кардани нарх асос шуда наметавонад.

4. Ҳангоми тағйир ёфтани нарх вобаста ба назорати давлатии трансфертии нархгузорӣ, ҳуҷҷати тасдиқкунандаи тасҳеҳи нархи муомилоти мол қарори мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ дар бораи ҳисоби маблағи бочҳои гумрукӣ ва андоз мебошад.

5. Ҳангоми тасҳеҳи нарх баъди барасмиятдарории гумрукии мол дар низоми гумрукии содирот ё иҷозат барои муомилоти озод бо ҳисоб намудани бочҳои гумрукӣ ва андозии пардохтшаванда (ҳамчунин бо ташаббуси декларант то давраи фаро расидани тафтиши молиявӣ) ба фарқиати байни ҳисобшуда ва воқеан пардохтгардидаи бочҳои гумрукӣ ва андоз барои ҳар рӯзи таъхири пардохт ба миқдори фоизи муқаррарнамудаи Кодекси андозии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷарима ҳисоб карда мешавад. Фоиз аз рӯзи бақайдгирии декларатсияи гумрукӣ ҷиҳати барасмиятдарории гумрукӣ ҳисоб карда мешавад.

6. Намунаи варақаҳои тасҳеҳи арзиши гумрукӣ танҳо барои моле пур карда мешавад, ки арзиши гумрукии он ва (ё) пардохтҳои гумрукӣ ва (ё) андозҳо тасҳеҳ карда мешаванд. Намунаи варақаи тасҳеҳи арзиши гумрукӣ ва тартиби пур кардани он аз тарафи мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ муқаррар карда мешавад. Намунаҳои мазкури тасҳеҳи арзиши гумрукӣ қисми таркибии декларатсияи гумрукӣ мебошад.

7. Баъд аз қабули ҳуҷҷатҳои барои барасмиятдарории гумрукӣ ҳамаи тасҳеҳоти арзиши гумрукии анҷомдодаи мақоми гумрук, ки аз ҷониби декларант арз шудаанд, ҳамчун арзиши гумрукии мол ҳисоб шуда, декларант метавонад нисбати онҳо тибқи тартиби муқарраршуда шикоят намоёнд.

Моддаи 364. Ҳуқуқи вазифаҳои декларант ҳангоми муайян намудани арзиши гумрукии мол

1. Декларант ҳуқуқ дорад:

1) дурустии маълумоти пешниҳоднамудаашро оид ба муайян намудани арзиши гумрукии мол ҳангоми шубҳа намудани мақомати гумрук ба дурустии он исбот намоёнд;

2) ҳангоми зарурати аниқ намудани арзиши гумрукии арзшуда моли декларатсияшавандаро бо шартҳои пешниҳод намудани таъмини пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз тибқи нархгузори анҷомдодаи мақоми гумрук гирад. Ҳангоми зарурати аниқ намудани арзиши гумрукии арзнамудаи моле, ки аз он бочҳои гумрукӣ ва андоз ситонида намешаванд, моли декларатсияшавандаро дар сурати ўҳдадор будан ба пешниҳоди ҳуҷҷатҳои дахлдор дар мўҳлати муқаррарнамудаи мақомати гумрук гирад;

3) аз мақомати гумрук эзоҳи хаттии сабаби қабул нашудани арзиши гумрукии молро талаб намоёнд;

4) дар сурати розӣ набудан бо қарори мақоми гумрук нисбати муайян намудани арзиши гумрукии мол аз ин қарор мувофиқи тартиби муайяннамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон шикоят пеш оварад.

5) аз мақомати гумрук нисбати арзиши гумрукии моле, ки аз сарҳади гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон, бо тартиб ва шартҳои пешбининамудаи моддаҳои 41 - 44 ҳамина Кодекс интиқол дода мешавад, қарори пешакӣ гирад.

2. Декларант вазифадор аст:

1) арзиши гумрукии молро арз намоёнд ва маълумоти дахлдори муайянкунандаи онро, ки ба маълумоти дуруст ва миқдоран муайян ва бо ҳуҷҷатҳои тасдиқгардида асос ёфтааст, пешниҳод намоёнд;

2) ҳангоми зарурати тасдиқи арзиши гумрукии арзшуда мувофиқи талаби мақоми гумрук ба он маълумоти зарурии тасдиқиро пешниҳод намоёнд;

3) тамоми хароҷоти иловагии аниқ намудани арзиши гумрукии арзкардаи худ ё хароҷоти ба мақоми гумрук пешниҳод намудани маълумоти иловагиро ба зимма гирад.

Моддаи 365. Ҳуқуқи вазифаҳои мақоми гумрук ҷиҳати муайян намудани арзиши гумрукии мол

1. Мақоми гумрукии барасмиятдорандаи мол ҳуқуқ дорад:

1) дар бораи раво будани усули муайян намудани арзиши гумрукии мол, ки декларант интихоб намудааст ва дурустии муайян намудани арзиши гумрукии мол аз тарафи декларант дар асоси ҳуҷҷатҳо ва маълумоти пешниҳоднамудаи декларант, ҳамчунин дар асоси маълумоти дар ихтиёри худ доштааш, ки барои муайян кардани арзиши гумрукии истифода мешавад, қарор қабул кунад;

2) ба таври хаттӣ аз декларант ҳуҷҷату маълумоти иловагиро талаб намояд, ба шарте ки ҳуҷҷатҳо ва маълумоти пешниҳоднамудаи декларант барои қабули қарор оид ба арзиши гумрукии арзшуда нокифоя бошанд ва барои пешниҳод намудани онҳо мӯҳлати кифояро муқаррар намояд. Дар айни ҳол талаби ҳуҷҷатҳои иловагӣ барои ба қайд нагирифтани декларатсияи гумрукии ва иҷозати мол асос шуда наметавонад;

3) ҳангоми набудани ҳуҷҷату маълумоте, ки дурустии муайян намудани арзиши гумрукии арзнамудаи декларантро тасдиқ мекунад ё ҳангоми мавҷуд будани асоси он ки маълумоти пешниҳодкардаи декларант боэтимод ва кофӣ нест, арзиши гумрукии моли декларатсияшавандаро мустақилона бо истифодаи пайдарҳамии усулҳои муайян кардани арзиши гумрукии мол, ки ҳамин Кодекс муқаррар намудааст, дар асоси маълумоти дар ихтиёрдоштааш (аз ҷумла маълумоти нархгузори моли шабех ва ҳамчинс) мувофиқи ҳамин Кодекс тасҳеҳ карда, мустақилона муайян намояд;

2. Мақоми гумрук вазифадор аст бо дархости хаттии декларант маълумоти зеринро пешниҳод намояд:

1) маълумот дар бораи тартиб ва усули муайян намудани арзиши гумрукии мол ҳангоми муайян намудани он аз тарафи мақомоти гумрук;

2) шарҳи сабабҳои, ки арзиши гумрукии арзнамудаи декларантро мақомоти гумрук қабул карда наметавонад.

Моддаи 366. Иҷозати шартии мол бо истифодаи маълумоти нархгузори мақомоти гумрук

1. Ҳангоми ғайриимкон будани усули муайян намудани арзиши гумрукии мол тибқи нархи муомилоти моли воридотӣ аз сабаби набудани ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи арзиши гумрукии, инчунин ҳангоми зарурати муайян кардани арзиши гумрукии арзнамудаи декларант мақоми гумрук ҳуқуқ дорад иҷозати шартии молро анҷом диҳад, ба шарте ки пардохти боҷҳои гумрукии ва андоз дар асоси нархгузори моли тибқи маълумоти нархгузори дар ихтиёрдоштаи мақоми гумрук таъмин шуда бошад.

2. Маълумоти нархгузори дар ихтиёри мақомоти гумрук буда аз тарафи мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукии бо истифодаи маълумоти омории декларатсияҳои бори гумрукии, ки дар асоси маълумоти дуруст, миқдоран муайяншуда ва бо ҳуҷҷатҳо тасдиқшуда ба расмият дароварда шудаанд, ташаккул меёбад.

3. Мӯҳлати амали таъмини пардохти боҷҳои гумрукии ва андоз аз рӯзи иҷозати мол 60 рӯзи тақвимӣ аст, ба истиснои ҳолатҳои, ки ҳуҷҷатҳои пардохт бояд ба сифати ҳуҷҷатҳои тасдиқкунанда пешниҳод шуда бошанд ва тибқи шартии муомила мӯҳлати пардохт аз мӯҳлати мазкур зиёд бошад.

4. Баъди аз тарафи декларант пешниҳод шудани ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи арзиши гумрукии арзшуда таъмини пардохти боҷҳои гумрукии ва андоз мувофиқи боби 46 ҳамин Кодекс бо пур кардани намунаи варақаи тасҳеҳи арзиши гумрукии баргардонида ё ба ҳисоб гирифта мешавад.

5. Ҳангоми пешниҳод нашудани ҳуҷҷатҳои зарурии тасдиқкунандаи арзиши гумрукии мол, баъди гузаштани мӯҳлати муқарраршуда маблағи пардохти боҷҳои гумрукии ва андоз, ки бо истифода аз нархи шартии мол ҳисоб карда шудааст, бо роҳи аз тарафи шахси мансабдори мақомоти гумрук пур кардани намунаи варақаи тасҳеҳи арзиши гумрукии мол, ки қарори ниҳой нисбати арзиши гумрукии мол мебошад, ба буҷети давлатӣ гузаронида мешавад.

Боби 43. ҲИСОБИ БОҶҶОИ ГУМРУКИИ ВА АНДОЗ

Моддаи 367. Объекти ситонидани боҷҳои гумрукии ва андоз

Объекти ситонидани боҷҳои гумрукии ва андоз моле мебошад, ки аз сарҳади гумрукии интиқол дода мешавад. Заминаи андоз барои ҳисоби боҷҳои гумрукии ва андоз арзиши гумрукии мол ва (ё) миқдори он мебошад.

Моддаи 368. Тартиби муайян кардан ва арзи арзиши гумрукии мол

1. Арзиши гумрукии молро декларант тибқи усулҳои муайян намудани арзиши гумрукии, ки онро ҳамин Кодекс муқаррар намудааст, муайян менамояд ва ҳангоми декларатсия кардани мол ба мақоми гумрук арз мекунад.

2. Арзиши гумрукии моле, ки аз тарафи декларант арз мешавад ва маълумоте, ки ӯ барои муайян кардани он пешниҳод менамояд, бояд боэтимод ва бо ҳуҷҷатҳо тасдиқ шуда бошад.

3. Арзиши гумрукии молро мақомоти гумрук тибқи тартибе назорат мекунад, ки мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукии мутобиқи ҳамин Кодекс муайян кардааст.

Мақоми гумрук дар асоси ҳуҷҷату маълумоти пешниҳодкардаи декларант, инчунин дар асоси иттилооти дар ихтиёр доштааш, ки барои муайян кардани арзиши гумрукии мол истифода мешавад, дар бораи розӣ буданаш бо усули муайянкунии арзиши гумрукии мол, ки декларант интихоб кардааст ва дар бораи дурустии муайян намудани арзиши гумрукии мол, ки декларант арз кардааст, қарор қабул мекунад.

4. Агар ҳуҷҷату маълумоти пешниҳодкардаи декларант барои қабул кардани қарор нисбати арзиши гумрукии арзшудаи мол кофӣ набошад, мақоми гумрук дар шакли хаттӣ аз декларант ҳуҷҷату маълумоти иловагӣ хоста, мӯҳлати пешниҳод намудани онҳоро муайян мекунад, ки он барои ин амал кифоя аст.

Декларант барои тасдиқи арзиши гумрукии арзшудаи мол вазифадор аст бо дархости мақоми гумрук ҳуҷҷату маълумоти иловагии заруриро пешниҳод кунад ё ба таври хаттӣ тавзеҳ диҳад, ки ҳуҷҷату маълумоти дархосткардаи мақоми гумрук ба ҷи сабаб пешниҳод нашудаанд. Декларант ҳуқуқ дорад дурустии истифодаи усули интихобкардаи худро барои муайян кардани арзиши гумрукии мол ва эътимоднокии маълумоти пешниҳодкардаашро исбот намояд.

5. Дар сурати набудани маълумоти тасдиқкунандаи дурустии муайян кардани арзиши гумрукии мол, ки декларант арз кардааст, ё ҳангоми ошкор гардидани он, ки ҳуҷҷату маълумоти пешниҳодкардаи декларант эътимодбахш ва (ё) кофӣ нестанд, мақоми гумрук ҳақ дорад дар бораи розӣ набудани худ бо усули интихобшуда барои муайян кардани арзиши гумрукии мол қарор қабул кунад ва ба декларант бо усули дигар муайян намудани арзиши гумрукии молро пешниҳод намояд. Дар ин ҳолат мақоми гумрук ва декларант оид ба интихоби усули дахлдори арзиши гумрукии мол метавонанд байни худ машварат кунанд.

6. Агар дар мӯҳлати иҷозат додани мол (моддаи 152) расмиёти муайян кардани арзиши гумрукии мол ба охир нарасида бошад, иҷозати мол ба шарти таъмин намудани супурдани пардохтҳои гумрукӣ, ки метавонанд ба таври иловагӣ ҳисоб карда шаванд, ба амал бароварда мешавад. Мақоми гумрук андозаи лозимаи таъмини супурдани бочу андозҳои гумрукиро ба таври хаттӣ ба декларант хабар медиҳад. Ҳангоми содироти моли биржавие, ки нархи он дар лаҳзаи барасмиятдарории гумрукӣ маълум нашудааст, таъмини иловагии супурдани бочу гумрукӣ ва андозҳо пешниҳод карда намешавад.

7. Агар декларант дар мӯҳлати муайяннамудаи мақоми гумрук ҳуҷҷату маълумоти иловагиро пешниҳод накарда бошад ва (ё) худ мақоми гумрук нишонаҳои онро ошкор карда бошад, ки маълумоти пешниҳодкардаи декларант боэътимод ва (ё) кофӣ нест ва дар баробари ин декларант муайян кардани арзиши гумрукии молро дар асоси усули дигари пешниҳодкардаи мақоми гумрук рад кардааст, мақоми гумрук бо истифодаи пайдарҳам аз усулҳои муайянкунии арзиши гумрукии мол ба таври мустақил арзиши гумрукии молро муайян мекунад. Мақоми гумрук декларантро аз қарори қабулшуда хаттӣ дар рӯзи дигари қабул шудани чунин қарор хабардор мекунад. Дар ҳолате, ки мақоми гумрук арзиши гумрукии молро баъди иҷозати мол муайян мекунад, мақоми гумрук дар хусуси супурдани пардохтҳои гумрукӣ талабот пешниҳод менамояд (моддаи 394), ба шарте ки пардохти иловагии бочҳои гумрукӣ ва андоз зарур бошад. Маблағи иловагии бочҳои гумрукӣ ва андоз бояд дар муддати 10 рӯзи корӣ аз рӯзи гирифтани дархост супурда шаванд. Фоиз барои маблағи иловагии бочҳои гумрукӣ ва андозҳои дар ин мӯҳлат супоридашуда ҳисоб карда намешавад.

Моддаи 369. Тартиби ҳисоб кардани бочҳои гумрукӣ ва андоз

1. Бочҳои гумрукӣ ва андоз аз тарафи декларант ё шахсони дигаре, ки барои пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз масъуланд, ба истиснои ҳолатҳои пешбиниамудаи қисми 3 моддаи 317 ҳамин Кодекс ва қисми 2 ҳамин модда мустақилона ҳисоб карда мешаванд.

2. Дар сурати пешниҳоди талабнома оид ба супурдани бочҳои гумрукӣ ва андоз мувофиқи моддаи 394 ҳамин Кодекс бочҳои гумрукӣ ва андоз пардохтшаванда аз тарафи мақоми гумрук ҳисоб карда мешаванд.

3. Маблағи бочҳои гумрукӣ ва андоз пардохтшаванда бо асъори Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳисоб карда мешавад.

Моддаи 370. Истифодаи ставкаҳои бочҳои гумрукӣ ва андоз

1. Бо мақсади ҳисоб кардани бочҳои гумрукӣ ва андоз ставкаҳои истифода бурда мешаванд, ки дар рӯзи қабули декларатсияи гумрукӣ аз тарафи мақоми гумрук амал мекунад, ба истиснои ҳолатҳои, ки моддаҳои 150, 334 ва қисми якуми моддаи 372 ҳамин Кодекс пешбинӣ намудааст.

2. Бо мақсади ҳисоб кардани бочҳои гумрукӣ ва андоз ставкаҳои мутобиқ ба номгӯй ва таснифи мол мувофиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон истифода бурда мешаванд, ба истиснои ҳолатҳои, ки дар сарҳати дуҷумла қисми мазкур, инчунин моддаи 304 ҳамин Кодекс дар бораи истифодаи ставкаҳои ягонаи бочҳои гумрукӣ ва андоз нисбати моли аз сарҳади гумрукӣ аз ҷониби шахсони воқеӣ интиқолёбанда барои истифодаи шахсӣ пешбинӣ шудаанд.

Ҳангоми декларатсиякунонии моли чандин номгӯй бо зикри як коди таснифии марбут ба Номгӯи молҳои фаъолияти иқтисодии хориҷӣ мувофиқи моддаи 128 ҳамин Кодекс нисбати ҳамаи чунин мол ставкаҳои бочҳои гумрукӣ ва андоз истифода бурда мешаванд, ки бо ин коди таснифӣ мутобиқанд.

Моддаи 371. Мубодилаи арзи хориҷӣ бо мақсади ҳисоб кардани бочҳои гумрукӣ ва андоз

Агар барои ҳисоб кардани бочҳои гумрукӣ ва андоз, аз ҷумла муайян намудани арзиши гумрукии мол мубодилаи арзи хориҷӣ зарур бошад, қурби арзи хориҷӣ нисбат ба асъори Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки аз тарафи Бонки миллии Тоҷикистон барои ҳисобу китоб ва бочҳои гумрукӣ муқаррар карда шудааст ва дар рӯзи қабули декларатсияи гумрукӣ аз тарафи мақоми гумрук амал мекунад, истифода мешавад.

Моддаи 372. Ҳисоб кардани бочҳои гумрукӣ ва андоз ҳангоми интиқоли ғайриқонунии мол аз сарҳади гумрукӣ ё истифодаи мол бо вайрон кардани маҳдудиятҳои муқарраршуда

1. Нисбати моле, ки ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо вайрон кардани шарту талаботи муқаррарнамудаи ҳамин Кодекс ворид шуда, бочҳои гумрукӣ ва андоз онҳо супурда нашудаанд, маблағи супоридашавандаи бочҳои гумрукӣ ва андоз дар асоси ставкаҳои бочҳои гумрукӣ ва андозе ҳисоб карда мешаванд, ки дар рӯзи гузаштани сарҳади гумрукӣ амал мекунад ва агар муайян кардани чунин рӯз имконнопазир бошад - рӯзи ошкор шудани чунин мол аз тарафи мақомоти гумрук ба инobat гирифта мешавад. Ҳангоми гум шудан, нарасонидан ё бе иҷозати мақомоти гумрук додани моле, ки мувофиқи расмиёти гумрукии транзити дохилии гумрукӣ ва нигоҳдории муваққатӣ интиқол дода ё нигоҳдорӣ карда мешавад, маблағи пардохтшавандаи бочҳои гумрукӣ ва андоз дар асоси ставкаҳои дар рӯзи ҷойгиронии мол тахти расмиёти дахлдори гумрукӣ амалкунанда ҳисоб карда мешавад.

Дар сурати ғайриқонунӣ баровардани мол аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон маблағи пардохтшавандаи бочу гумрукӣ дар асоси ставкаҳои бочу гумрукие, ки дар рӯзи гузаштани сарҳади гумрукӣ амал мекунад ва агар муайян кардани чунин рӯз имконнопазир бошад, рӯзи якуми моҳ ё рӯзи якуми моҳи якуми сол, ки дар ин муддат мол бароварда шудааст, ҳисоб карда мешавад.

2. Барои ҳисоб кардани бочҳои гумрукӣ ва андоз моли ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон воридшуда арзиши гумрукии мол, миқдори он ё хусусиятҳои дигаре, ки барои муайян намудани заминаи андоз дар рӯзи татбиқи ставкаҳои бочҳои гумрукӣ ва андоз мутобиқи қисми якуми ҳамин модда истифода мешаванд, ба сифати заминаи андоз ба кор бурда мешаванд. Агар муайян кардани маблағи пардохти бочу гумрукӣ ва андоз бо сабаби ба мақоми гумрук пешниҳод нашудани маълумоти дақиқ дар бораи хусусияти мол, номгӯй, миқдор, кишвари истеҳсол ва арзиши гумрукии он имконнопазир бошад, маблағи бочҳои гумрукӣ дар асоси болотарин андозаи ставкаҳои бочҳои гумрукӣ ва андоз, миқдор ва арзиши моле муайян карда мешавад, ки барои муайян намудани онҳо маълумоти дахлдори мавҷуд аст. Дар сурати муқаррар шудани маълумоти дақиқ дар бораи мол дар давоми як сол аз рӯзи пардохт ё иҷозат маблағи бочҳои гумрукӣ ва андоз барзиёд пардохтшуда баргардонидна мешавад ё маблағи кампардохтшуда мутобиқи ҳамин фасл ситонида мешавад.

Аз маблағи бочҳои гумрукӣ ва андоз моли ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон воридгардида маблағи андоз аз арзиши иловашудае, ки ҳангоми муомилоти мол дар ҳаҷми бо ҳуҷҷатҳо тасдиқгардидаи барои ҳисоби андоз аз арзиши иловашуда истифодашаванда мувофиқи қонунгузори андозии Ҷумҳурии Тоҷикистон истифодашаванда тарҳ карда мешавад.

3. Дар сурати истифодаи моли шартан иҷозатшуда ба мақсадҳои дигар, на бо он мақсадҳои, ки мувофиқи онҳо озодкунии пурра ё қисман аз пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз пешниҳод шудааст, ставкаҳои бочҳои гумрукӣ ва андозҳои ба кор бурда мешаванд, ки дар рӯзи қабули декларатсияи гумрукӣ аз тарафи мақоми гумрук амал мекунад. Арзиши гумрукии мол, миқдор ё хусусиятҳои дигар, ки барои муайян кардани заминаи андоз истифода мегарданд, дар рӯзи ба кор бурдани ставкаҳои бочҳои гумрукӣ ва андоз муайян карда мешаванд.

Боби 44. ТАРТИБ ВА МҶҲЛАТИ ПАРДОХТИ БОЧҲОИ ГУМРУКӢ ВА АНДОЗ

Моддаи 373. Пардохткунандагони бочҳои гумрукӣ ва андоз

1. Пардохткунандагони бочҳои гумрукӣ ва андоз декларантҳо ё шахсони дигаре мебошанд, ки дар асоси ҳамин Кодекс вазифаи пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз ба ӯҳдаи онҳо гузошта шудааст.

2. Ҳар шахс ҳуқуқ дорад бочҳои гумрукӣ ва андози моли аз сарҳади гумрукӣ интиқолшавандаро пардохт наояд.

Моддаи 374. Мӯҳлати пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз

1. Бочҳои гумрукӣ ва андоз то қабули декларатсияи гумрукӣ аз ҷониби мақомоти гумрук ё ҳамзамон бо он, ба истиснои ҳолатҳои пешбининамудаи ҳамин Кодекс, пардохт мешаванд.

2. Ҳангоми воридоти мол бочҳои гумрукӣ ва андоз бояд дар давоми 15 рӯзи пешниҳоди мол ба мақоми гумрук дар маҳали расидани он ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ё аз рӯзи анҷом ёфтани транзити дохилии гумрукӣ пардохта шаванд, ба шарте агар мол дар маҳали воридшавии он декларатсия карда нашавад.

3. Ҳангоми содироти мол бочҳои гумрукӣ бояд дар мӯҳлати на дертар аз рӯзи пешниҳоди декларатсияи гумрукӣ пардохта шавад, ба шарте агар ҳамин Кодекс тартиби дигарро муқаррар накарда бошад.

4. Дар сурати тағйир ёфтани низоми гумрукӣ бочҳои гумрукӣ ва андоз бояд то рӯзе, ки ҳамин Кодекс барои анҷом додани амали низоми гумрукии тағйирёбанда муқаррар кардааст, пардохта шаванд.

5. Ҳангоми ба мақсади дигар истифода кардани моли шартан иҷозатдодашуда на бо мақсаде, ки вобаста ба он имтиёзҳои гумрукӣ пешниҳод шуда буданд, барои ҳисоби фоизҳо (моддаи 393) мӯҳлати супурдани бочҳои гумрукӣ ва андоз рӯзи аввале ҳисоб меёбад, ки шахс талаботи маҳдудият барои истифодабарӣ ва ихтиёрдории молро вайрон кардааст. Агар муайян намудани ин рӯз имконнопазар бошад, рӯзи аз тарафи мақомоти гумрук қабул шудани декларатсияи гумрукӣ ба ин гуна мол рӯзи оғози мӯҳлати супурдани бочу андозҳои ҳисоб карда мешавад.

6. Ҳангоми вайрон кардани талабу шартҳои расмиёти гумрукӣ, ки мутобиқи ҳамин Кодекс шахсро ба пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз вазифадор месозад, мӯҳлати пардохти бочҳои гумрукӣ барои ҳисоби фоизҳо рӯзи содир шудани чунин қонуншиканӣ ҳисоб мешавад. Агар муайян кардани чунин рӯз имконнопазир бошад, рӯзи оғози амали расмиёти дахлдори гумрукӣ мӯҳлати пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз шуморида мешавад.

7. Мӯҳлати пардохти бочҳои гумрукӣ ва андози моле, ки шахсони воқеӣ барои истифодаи шахсӣ интиқол медиҳанд, дар муросилоти байналмилалии почта, тавассути қубурҳо ва хатҳои барқ интиқол дода мешавад, моли муваққатан воридкардашуда ва қисман аз бочҳои гумрукӣ ва андоз озод кардашуда, моли ғайриқонунӣ воридкардашудае, ки дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон аз харидорони он пайдо карда шудаанд (созмонҳои машғули тиҷорати яклухт ё чаканаи моли воридшуда) тибқи ҳамин Кодекс муайян карда мешавад.

Моддаи 375. Пешпардохтҳо

1. Пешпардохт маблағест, ки ба суратҳисоби депозитии мақоми гумрук, ки намуна ва тартиби истифодаи онро мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ бо розигии мақоми давлатии ваколатдор дар соҳаи молия муайян мекунад ба ҳисоби пардохти минбаъдаи гумрукӣ ворид гаштааст ва аз ҷониби пардохткунанда ба сифати намудҳои мушаххас ва маблағи пардохти гумрукӣ нисбати моли мушаххас ҳаммонанд карда нашудааст.

2. Пешпардохт мумкин аст ба касса ё суратҳисоби депозитии мақоми гумрук дар ҳазинадории Ҷумҳурии Тоҷикистон бо аъёри Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин бо арзи хориҷӣ мутобиқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ворид карда шавад.

3. Маблағе, ки мақоми гумрук ба сифати пешпардохт гирифтааст, амволи шахсе ба шумор меравад, ки пешпардохтро супоридааст ва то замоне, ки ин шахс дар ин бора ба мақоми гумрук фармоиш накардааст ё мақоми гумрук пешпардохтро мутобиқи ҳамин Кодекс ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон наситонад, наметавонад ҳамчун пардохти гумрукӣ ҳисоб карда шавад.

Пешниҳоди декларатсияи гумрукӣ аз тарафи супорандаи пешпардохт ё аз тарафи намояндаи вай ё анҷом додани амалҳои дигаре, ки гувоҳи ҳамчун пардохти гумрукӣ истифода бурдани маблағи худ мебошад, ҳамчун супориши шахси пешпардохтро анҷомдода баррасӣ мегардад.

4. Бо дархости пардохткунанда мақоми гумрук вазифадор аст ба вай дар бораи харҷ шудани маблағе, ки ба сифати пешпардохт супоридааст, дар давоми 30 рӯзи баъди гирифтани дархости хаттӣ ҳисобот пешниҳод наояд. Агар пардохткунанда аз натиҷаи ҳисоботи мақоми гумрук розӣ набошад, харҷи маблағи пардохткунанда яқоя санҷида мешавад. Натиҷаи чунин санҷиш бо акти тибқи намунаи муайяннамудаи мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ ба расмият дароварда мешавад. Акт дар ду нусха таҳия гардида, ба он мақоми гумрук ва пардохткунанда имзо мегузоранд. Як нусхаи он баъди имзо ба пардохткунанда бояд дода шавад.

5. Пешпардохтҳо тибқи қоидаҳои барои баргардонидани бочҳои гумрукӣ ва андоз пешбининамудаи ҳамин Кодекс (боби 48) баргардонидани мешаванд, ба шарте ки аризаи баргардонидани пешпардохтҳо дар зарфи се соли ба кассаи мақоми гумрук супоридан ё ба ҳисоби депозитии мақоми гумрукӣ гузаронидани он пешниҳод шуда бошад.

Моддаи 376. Тартиб ва шаклҳои пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз

1. Бочҳои гумрукӣ ва андоз ба кассаи мақоми гумрук супорида ё ба суратҳисоби мақоми гумрук дар системаи ҳазинадории Ҷумҳурии Тоҷикистон гузаронда мешавад, ки ба ин мақсад онҳо мутобиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон кушода шудаанд, ба истиснои ҳолати пешбининамудаи қисми 4 моддаи 317 ҳамин Кодекс.

2. Бочҳои гумрукӣ ва андоз бо интиҳоби пардохткунанда, ҳам бо асъори Ҷумҳурии Тоҷикистон ва ҳам бо асъори хориҷӣ, ки қурби онро Бонки миллии Тоҷикистон муайян мекунад, мутобиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон супорида мешавад.

3. Асъори Ҷумҳурии Тоҷикистон ба асъори хориҷӣ бо мақсади пардохти бочҳои гумрукӣ ва андозе, ки ба асъори Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳисоб карда шудааст, тибқи нархе мубодила мешавад, ки дар рӯзи аз тарафи мақоми гумрук қабул намудани декларатсияи гумрукӣ амал мекунад, вале ҳангоми ба пешниҳоди декларатсияи гумрукӣ вобаста набудани ўҳдадори пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз тибқи нархи рӯзи пардохти воқеӣ иваз карда мешавад.

4. Бочҳои гумрукӣ ва андоз мувофиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ҳар шакл пардохта мешавад.

Моддаи 377. Иҷрои ўҳдадорӣ оид ба пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз

Ўҳдадори пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз бо назардошти хусусиятҳои муқаррарнамудаи ҳамин Кодекс чунин иҷрошуда ҳисоб меёбад:

- 1) аз лаҳзаи хориҷкунии маблағ аз суратҳисоби пардохткунанда дар бонк;
- 2) аз лаҳзаи гузаронидани пули нақд ба кассаи мақоми гумрук;
- 3) аз лаҳзаи ба ҳисоби пардохтҳои гумрукӣ ҳисобӣ кардани (гузаронидани) бочҳои гумрукӣ ва андози барзиёд пардохтшуда ё маблағи барзиёд ситонидашудаи бочҳои гумрукӣ ва андоз, вале агар чунин баҳисобгирӣ бо ташаббуси пардохткунанда сурат гирад, - аз лаҳзаи қабули ариза дар хусуси баҳисобгирӣ;
- 4) аз лаҳзаи ба ҳисоби пардохтҳои гумрукӣ ҳисобӣ кардани (гузаронидани) бочҳои гумрукӣ ва андози пешпардохт ё гаравпулӣ ва агар чунин баҳисобгирӣ бо ташаббуси пардохткунанда сурат гирад, - аз лаҳзаи гирифтани супориш аз ҷониби мақоми гумрук дар хусуси баҳисобгирӣ;
- 5) аз лаҳзаи ба ҳисоби пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз ҳисобӣ кардани (гузаронидани) маблағи пардохтаи бонк ё ташиклоти кредитӣ ё ташиклоти суғурта мутобиқи кафолати бонкӣ ё қарордоди суғурта, инчунин аз тарафи кафолатдиҳанда мутобиқи қарордоди кафолат;
- 6) аз лаҳзаи рӯёндани пардохтҳои гумрукӣ аз моле, ки аз он бочи гумрукӣ ва андоз супурда нашудааст ё маводи ба гарав гузошташуда ё амволи дигари пардохткунанда, ба шарте ки андозаи ин маблағ аз қарзи пардохтшавандаи бочҳои гумрукӣ ва андоз камтар набошад.

БОБИ 45. ТАҒЙИРИ МЎҲЛАТИ ПАРДОХТИ БОҶИ ГУМРУКӢ ВА АНДОЗ

Моддаи 378. Шартҳои умумии тағйири мўҳлати пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз

1. Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тартиби тағйир додани мўҳлати пардохти бочҳои гумрукӣ ва андозро ҳангоми мавҷуд будани асосҳои муқаррарнамудаи моддаи 379 ҳамин Кодекс муқаррар менамояд.
2. Мўҳлати пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз бо роҳи батаъхиргузорӣ ё тамдиди мўҳлат тағйир дода мешавад.
3. Иҷозати батаъхиргузорӣ ё тамдиди мўҳлат метавонад барои пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз танҳо ҳангоми мавҷуд будани асосҳои пешбининамудаи моддаи 380 ҳамин Кодекс рад карда шавад.
4. Батаъхиргузорӣ ё тамдиди мўҳлат барои пардохти бочи гумрукӣ ва андоз метавонад нисбати як ё якчанд намуди бочҳои гумрукӣ ва андоз, инчунин барои тамоми маблағи пардохтшаванда ё қисме аз он иҷозат дода шавад.
5. Батаъхиргузорӣ ё тамдиди мўҳлати пардохти бочи гумрукӣ ва андоз ба шарти таъмини пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз бо тартиби пешбининамудаи боби 46 ҳамин Кодекс иҷозат дода мешавад.
6. Батаъхиргузорӣ ё тамдиди мўҳлати супоридани бочҳои гумрукӣ ва андоз аз 1 то 6 моҳ фароҳам оварда мешавад.
7. Қарор дар бораи додани иҷозати батаъхиргузорӣ ё тамдиди мўҳлати пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз ё надодани чунин иҷозат ба маълумоти аризадиханда ба таври хаттӣ расонида мешавад. Дар қарор муддати ба таъхиргузорӣ ё тамдиди мўҳлат барои пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз ва дар сурати надодани чунин иҷозат сабаби чунин тасмим зикр мегардад.

Моддаи 379. Асосҳои батаъхиргузорӣ ё тамдиди мўҳлати пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз

Иҷозати батаъхиргузорӣ ё тамдиди мўҳлати пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз ба пардохткунандаи бочҳои гумрукӣ ва андоз дар сурати вучуд доштани ақаллан яке аз асосҳои зерин дода мешавад:

- 1) зарар дидани ин шахс дар натиҷаи офати табиӣ, фалоқати технологӣ ё ҳодисаҳои дигари рафънопазир;
- 2) молрасонири дар асоси созишномаҳои байниҳукуматӣ ба ўҳда доштани шахс;
- 3) дигар ҳолатҳои истисноии муайяннамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон.

Моддаи 380. Ҳолатҳое, ки батаъхиргузорӣ ё тамдиди мўҳлатро истисно менамоянд

1. Батаъхиргузорӣ ё тамдиди мўҳлати пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз иҷозат дода намешавад, ба шарте агар нисбати шахси талабгори батаъхиргузорӣ ё тамдиди мўҳлат:

- 1) парвандаи ҷиноятӣ ё парвандаи маъмури ба сабаби вайрон кардани қонунгузори гумруки Ҷумҳурии Тоҷикистон оғоз шуда бошад;
- 2) расмиёти муфлисшавӣ оғоз шуда бошад.

2. Дар сурати мавҷуд будани сабабҳои дар қисми якуми ҳамин модда зикршуда қарори батаъхиргузорӣ ё тамдиди мўҳлати пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз наметавонад қабул карда шавад ва қарори қабулшуда бояд бекор карда шавад ва дар ин бора дар давоми 3 рӯзи корӣ ба маълумоти аризадиханда ба таври хаттӣ расонида шавад.

Моддаи 381. Фоизҳо барои батаъхиргузорӣ ё тамдиди мўҳлати пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз

1. Барои батаъхиргузорӣ ё тамдиди мўҳлати пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз, инчунин дар ҳолатҳои дигари пешбининамудаи зерфасли 2 фасли ӯӯ ҳамин Кодекс фоизи маблағи қарзи пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз мутобиқи қонунгузори андози Ҷумҳурии Тоҷикистон ситонида мешавад.

2. Фоизҳо пеш аз пардохти қарз ё ҳамзамон бо пардохти маблағи қарзи бочҳои гумрукӣ ва андоз, вале на дертар аз рӯзи дигари гузаштани мўҳлати ба таъхир гузошташуда ё мўҳлати тамдиди пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз супорида мешаванд.

3. Фоизи қарз бо тартиби пешбининамудаи ҳамин Кодекс нисбати пардохт, ситонидан ва баргардонидани боҷҳои гумрукӣ ва андоз пардохта, ситонида ва баргардонидани мешавад.

Боби 46. ТАЪМИНИ ПАРДОХТИ БОҶҶОИ ГУМРУКӢ ВА АНДОЗ

Моддаи 382. Шартҳои умумии таъмини пардохти боҷҳои гумрукӣ ва андоз

1. Иҷрои вазифаи пардохти боҷҳои гумрукӣ ва андоз дар ҳолатҳои зерин таъмин карда мешавад:

- 1) батаъхиргузори ё тамдидаи мӯҳлат барои пардохти боҷҳои гумрукӣ ва андоз;
- 2) шартан иҷозат додани мол;
- 3) интиқол ва (ё) нигоҳдориҳои моли хориҷӣ;
- 4) фаъолият дар соҳаи гумрук.

2. Таъмини пардохти боҷҳои гумрукӣ, андоз ва фоизҳо камтар аз 150 - нишондиҳанда барои ҳисобҳо бошад:

1) агар маблағи пардохтшавандаи боҷи гумрукӣ доз ва фоизҳои камтар аз 150 нишондиҳанда барои ҳисобҳо бошад;

2) ҳангоми ворид кардани молҳо ба минтақаи озоди иқтисоӣ. (ҚҶТ аз 03.07.2012с., №845)

3. Агар ҳамон як шахс якчанд амалиёти гумрукиро дар муддати муайян анҷом диҳад, мақоми гумрук вазифадор аст таъмини пардохти боҷҳои гумрукӣ ва андозро барои анҷом додани ҳамаи чунин амалиёт (таъминоти генералӣ) қабул намояд. Мақомоти гумрук таъмини генералии пардохти боҷҳои гумрукӣ ва андозро барои анҷом додани амалиёти гумрукӣ дар якчанд мақомоти гумрук қабул мекунад, ба шарте ки чунин таъминот барои ҳар як мақомоти гумрук дар сурати вайрон кардани ўҳдадориҳои тибқи ҳамин Кодекс таъмингардида истифода шавад.

4. Таъмини пардохти боҷҳои гумрукӣ ва андоз аз тарафи шахси барои пардохти онҳо масъул ё аз тарафи ҳама гуна шахси дигар ба манфиати шахси масъули пардохткунандаи боҷҳои гумрукӣ ва андоз анҷом дода мешавад.

5. Таъмини пардохти боҷҳои гумрукӣ ва андоз дар мӯҳлати на дертар аз 3 рӯзе, ки мақоми гумрук дар бораи иҷрои ўҳдадориҳои таъминшуда боварӣ ҳосил кард ё баъди қатъи фаъолияти, ки шартан он таъмини пардохти боҷи гумрукӣ ва андоз мебошад, баргардонидани мешавад, ба истиснои гарави пулӣ, ки он мутобиқи моддаи 398 ҳамин Кодекс баргардонидани мешавад.

Моддаи 383. Андозаи таъмини пардохти боҷҳои гумрукӣ ва андоз

1. Андозаи таъмини пардохти боҷҳои гумрукӣ ва андоз аз тарафи мақоми гумрук вобаста ба маблағи пардохтҳои гумрукӣ, фоизи пардохтшавандаи ҳангоми иҷозати мол барои муомилоти озод ё баровардани он мутобиқи низоми гумрукии содирот муайян гардида, наметавонад аз андозаи маблағи мазкур зиёдтар бошад.

2. Агар ҳангоми муайян кардани андозаи таъмини пардохти боҷҳои гумрукӣ ва андоз ба таври дақиқ муайян кардани боҷҳои гумрукӣ ва андоз супоридашаванда бо сабаби ба мақоми гумрук пешниҳод нашудани маълумоти дақиқ дар бораи хусусияти мол, номгӯй, миқдор, кишвари истеҳсолкарда ва арзиши гумрукии он имконпазир набошад, андозаи таъмини пардохт дар асоси андозаи калонтарини ставкаҳои боҷҳои гумрукӣ ва андоз, арзиши мол ва (ё) миқдори он, ки мумкин аст бар асоси маълумоти мавҷуда муайян гарданд, муайян карда мешавад.

3. Дар ҳолати пешбининамудаи қисми 3 моддаи 153 ҳамин Кодекс андозаи таъмини пардохти боҷи гумрукӣ ва андозро мақоми гумрук ҳамчун фарқи байни маблағи боҷҳои гумрукӣ ва андоз, ки мумкин аст ба таври илова, бо назардошти талаботи муқаррарнамудаи қисмҳои 1 ва 2 ҳамин модда ҳисоб карда шаванд ва маблағи боҷҳои гумрукӣ ва андоз пардохтшуда муайян мекунад.

4. Мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ ҳуқуқ дорад андозаи муайяни таъмини пардохти боҷи гумрукиро нисбати намудҳои ҷудогонаи мол бо назардошти талаботи муқаррарнамудаи қисмҳои 1 ва 2 ҳамин модда муқаррар кунад.

Моддаи 384. Таъмини супоридани пардохтҳои гумрукӣ аз тарафи шахсоне, ки дар соҳаи гумрук фаъолият мекунад

1. Фаъолияти брокери гумрукӣ, соҳиби анбори нигоҳдориҳои муваққатӣ, соҳиби анбори гумрукӣ, соҳиби анбори озод, соҳиби мағозаи савдои бебоҷ ва боркашони гумрукӣ ба таъмини пардохти боҷи гумрукӣ ва андоз вобаста аст.

2. Андозаи таъмини пардохти боҷи гумрукӣ ва андоз ҳангоми машғул шудан бо ин намудҳои фаъолият наметавонад камтар аз ин ҳадд бошад:

1) аз андозаи 3000 - нишондиҳанда барои ҳисобҳо барои брокери гумрукӣ;

2) аз андозаи 150 - нишондиҳанда барои ҳисобҳо ва иловатан аз андозаи 4 - нишондиҳанда барои ҳисобҳо барои як метри мураббаъи масоҳати муфид, ба шарте ки ба сифати анбор майдончаи кушода истифода шавад ё андозаи 2 - нишондиҳанда барои ҳисобҳо барои 1 метри мукабаби ҳаҷми муфиди бино, ба шарте ки бино ба сифати анборҳо барои соҳибони анборҳои нигоҳдориҳои муваққатӣ, анбори озод, инчунин анборҳои гумрукии кушода ва пӯшида истифода шавад;

3) андозаи 3000 - нишондиҳанда барои ҳисобҳо барои соҳиби мағозаи савдои бебоҷ;

4) андозаи 6000 - нишондиҳанда барои ҳисобҳо барои боркашонии гумрукӣ.

Моддаи 385. Усулҳои таъмини пардохти боҷҳои гумрукӣ ва андоз

1. Пардохти боҷҳои гумрукӣ ва андоз бо тарзу усулҳои зерин таъмин мегардад:

1) ба гарав гузоштани мол ва амволи дигар;

2) кафолати бонкӣ;

3) гузаронидани маблағ ба кассаи мақоми гумрук ё ба суратҳисоби депозитии мақоми гумрук (гарави пулӣ) ;

4) замонат.

2. Таъмини пардохти боҷҳои гумрукӣ ва андоз метавонад бо ҳама гуна усули пешбининамудаи қисми 1 ҳамин модда тибқи интиҳоби пардохткунанда анҷом дода шавад.

Моддаи 386. Ба гарав гузоштани мол ва амволи дигар

1. Мавзӯи гарав метавонад моли ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон воридшаванда ва инчунин амволи дигаре бошад, ки тибқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон мавзӯи гарав буда метавонад.

2. Гарав бо шартномаи миёни мақоми гумрук ва гаравгузор ба расмӣ дароварда мешавад. Гаравгузор метавонад шахси масъули пардохти бочҳои гумруки ва андоз ва ё ҳар шахси дигар бошад.

3. Дар сурати дар назди мақомоти гумрук иҷро нашудани ўҳдадориҳои бо гарав таъмингардида маблағи қарзи пардохти бочи гумруки ва андоз аз тарафи мақомоти гумрук аз ҳисоби арзиши амволи ба гарав гузошташуда ба буҷети давлат гузаронида мешавад.

4. Моли тахти назорати гумруки қарордошта ва ба мақомоти гумруки ба сифати гарав вогузоршуда, инчунин амволи дигари ба гарав гузошташуда бо тартиби муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон ситонида мешавад.

Модда 387. Кафолати бонкӣ

1. Мақомоти гумрук ба сифати таъмини пардохти бочҳои гумруки ва андоз кафолатҳои бонкери қабул мекунад, ки аз ҷониби бонкҳои ба Реестри бонкҳои аз тарафи мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумруки (минбаъд дар ҳамин боб - реестр) бо тартиби муайяннамудаи ин мақом бурда мешавад, дода шудааст.

2. Мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумруки вазираддор аст дар нашриҳои расмӣ худ рӯйхати бонкҳои ба Реестр дохилшударо ба таври мунтазам интишор намояд.

3. Ҳангоми муносибатҳои ҳуқуқии вобаста ба додани кафолати бонкӣ, пешниҳод кардани талабот дар бораи кафолати бонкӣ, аз тарафи кафолатдиҳанда иҷро шудани ўҳдадориҳо ва қатъи кафолати бонкӣ муқаррароти қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон истифода бурда мешавад.

4. Мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумруки дар мувофиқа бо Бонки миллии Тоҷикистон барои бонкҳои ба Реестр дохилшуда ҳадди аксари маблағи як кафолати бонкӣ ва ҳадди аксари маблағи ҳамаи кафолатҳои бонкии ҳамзамон амалкунандаро, ки аз тарафи як бонк ё як ташкилот барои қабули кафолатҳои бонкӣ аз тарафи мақомоти гумрук бо мақсади таъмини пардохти бочи гумруки ва андоз дода шудаанд, муқаррар менамояд.

Модда 388 . Тартиби дохил намудани бонкҳо ба реестр

1. Бонкҳо бо риояи шартҳои пешбининамудаи ҳамин модда ба реестр дохил карда мешаванд. Барои дохил кардани бонк ба реестр музд ситонида намешавад.

2. Шартҳои дохил шудани бонк ба реестр аз инҳо иборатанд:

1) мавҷуд будани иҷозатнома барои анҷоми амалиёти бонкӣ, ки аз тарафи Бонки миллии Тоҷикистон дода шудааст ва машғул будан бо фаъолияти бонкӣ на камтар аз 5 сол;

2) надостани қарз оид ба пардохтҳои гумруки ва дигар ўҳдадориҳо аз мақомоти гумрук ;

3) доштани сармояи оинномавии сабтшудаи бонк ба андозаи на камтар аз ҳаҷми 1,1 - каратаи ҳаҷми минималии сармояи оинномавии бонк, ки Бонки миллии Тоҷикистон муқаррар намудааст;

4) риояи меъёрҳои ҳатмии иқтисодӣ барои тамоми давраҳои ҳисоботӣ дар давоми охири соли тақвимӣ.

3. Шартҳои дохил намудани филиали бонк ба реестр аз инҳо иборатанд:

1) дохил кардани филиал аз ҷониби бонк ба Реестри ягонаи сабти давлатии намояндагӣ ва филиалҳои шахсони ҳуқуқӣ;

2) доштани ҳуқуқи додани кафолати бонкӣ аз тарафи филиал, ки дар Низомномаи он пешбинӣ шудааст;

3) мувофиқати бонки болоӣ ба шартҳои дохил намудан ба реестр ё ба реестр дохил кардани он;

4. Бонк барои дохил шудан ба реестр ба мақоми гумрук бо ариза муроҷиат менамояд, ки он бояд маълумоти тасдиқкунандаи шартҳои дохилшавӣ ба реестр бошад ва ҳуҷҷатҳои зеринро пешниҳод менамояд:

1) бонк пешниҳод менамояд:

- ҳуҷҷатҳои таъсисотӣ;

- шаҳодатномаи бақайдгирии шахси ҳуқуқӣ;

- иҷозатномаи Бонки миллии Тоҷикистон барои анҷом додани амалиёти бонкӣ;

- корти расман тасдиқшудаи дорои намунаҳои имзои шахсони мансабдори бонк, ки ба онҳо ҳуқуқи имзо кардани кафолатҳои бонкӣ дода шудааст ва нақши мӯҳри бонк;

- ҳуҷҷати дорои ҳисобу китоби маблағи (сармояи) худ барои ҳар давраи ҳисоботи соли охири тақвимӣ, ки бо имзои роҳбар ва сармуҳосиб ва бо мӯҳр тасдиқ шудааст;

- ҳисоботи балансии охири давраи ҳисоботӣ, ки бо имзои роҳбар ва сарҳисобдор ва мӯҳр тасдиқ шуда бошад;

- ҳисобот дар бораи даромад ва зарари охири давраи ҳисоботӣ, ки бо имзои роҳбар ва сармуҳосиб ва мӯҳр тасдиқ шуда бошад;

- маълумотнома дар бораи иҷрои меъёрҳои иқтисодии ҳатмӣ ва аҳамияти нишондодҳо барои ҳисобу китоби онҳо дар ҳар давраи ҳисоботи охири соли тақвимӣ, ки бо имзои роҳбар, сармуҳосиб ва мӯҳр тасдиқ шуда бошад;

- нусхаи хулосаи аудиторӣ дар бораи эътимоднокии ҳисоботи бухгалтерии соли гузашта, ки ба он роҳбар ва сармуҳосиб имзо гузоштаанд ва бо мӯҳр тасдиқ шуда бошад;

2) филиали бонк ба таври илова пешниҳод менамояд:

- низомномаи филиал;

- шаҳодатнома дар бораи дохил намудани филиали бонк ба Реестри ягонаи сабти давлатии намояндагӣ ва филиалҳои шахсони ҳуқуқӣ;

- корти расмӣ тасдиқшуда бо намунаҳои имзои шахсони мансабдори филиал, ки ба онҳо ҳуқуқи имзо кардани кафолатҳои бонкӣ дода шудааст ва нақши мӯҳри филиал;

5. Ҳуҷҷатҳои пешбининамудаи қисми 4 ҳамин модда мумкин аст, дар шакли асл ё нусхаи расман тасдиқшуда пешниҳод гарданд.

Баъди баррасии ариза мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумруки бояд бо дархости аризадиҳанда нусхаҳои асли ҳуҷҷатҳои пешниҳодшударо ба вай баргардонад.

6. Мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумруки аризаи дохил шудан ба реестрро дар мӯҳлати на бештар аз 30 рӯзи баъди гирифтани он баррасӣ намуда, дар бораи дохил кардани бонк ба реестр қарор қабул мекунад. Мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти

гумрукӣ танҳо дар сурати риоя нашудани шартҳои дохилшавӣ ба реестр, ки дар қисми 2 ҳамин модда пешбинӣ шудаанд, дар бораи дохил накардан ба реестр қарор қабул мекунад.

Қарори қабулшуда дар давоми 3 рӯзи баъди қабул шудани он ба таври хаттӣ ба маълумоти аризадиҳанда расонида мешавад.

7. Мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ, ки аризаи дохил намудан ба реестро баррасӣ менамояд, барои тасдиқи ҳуҷҷату маълумоти пешниҳоднамудаи аризадиҳанда ҳуқуқ дорад аз шахсони сеюм, инчунин мақомоти давлатӣ ҳуҷҷатҳои дорои маълумоти заруриро талаб намояд. Шахсони мазкур дар давоми 10 рӯзи гирифтани дархост бояд ҳуҷҷатҳои талабшударо пешниҳод намоянд.

8. Қарор дар бораи дохил накардан ба реестр танҳо дар сурати риоя нашудани шартҳои пешбиниамудаи ҳамин модда метавонад қабул карда шавад.

Ба аризадиҳанда хабарномаи дохил накардан ба реестр бо зикри сабабҳои қабули чунин қарор дар давоми 3 рӯзи қабули он фиристода мешавад.

9. Бонкҳо аз рӯзи аввали моҳе, ки баъди моҳи қабул шудани қарори дохил шудан ба реестр фаро мерасад, ба реестр дохил карда мешаванд.

Моддаи 389. Хориҷ кардани бонкҳо аз реестр

1. Бонк бо қарори мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ дар ҳолатҳои зерин аз реестр хориҷ карда мешавад:

1) барҳам хӯрдан ё азнавташкилшавии бонк;

2) бозхонди иҷозатномаи иҷрои амалиёти бонкии бонк аз тарафи Бонки миллии Тоҷикистон ;

3) иҷро нашудани ҳатто яке аз шартҳои дохилшавӣ ба реестр;

4) иҷро нашудани ўҳдадориҳои марбут ба кафолати бонкӣ;

5) гузаштани як сол аз рӯзи дохилшавӣ ба реестр, ба шарте агар то гузаштани мўҳлати мазкур ариза дар бораи дубора дохил шудан ба Реестр бо тартиби муқарраргардида пешниҳод нашуда бошад.

2. Хориҷ кардани бонк аз реестр амали кафолатҳои бонкиеро, ки онҳо додаанд ва мақомоти гумрукӣ қабул кардаанд, қатъ намегардонад ва онҳоро аз масъулияти иҷро накардан ё иҷрои номатлуби шартҳои чунин кафолатҳои бонкӣ озод намегардонад.

3. Бонки аз реестр хориҷшуда мумкин аст баъди як сол, ба шарт рафъи сабабҳои хориҷ шуданаш аз реестр, дубора ба он дохил карда шавад.

Моддаи 390. Супоридани маблағ ба суратҳисоби депозитии мақоми гумрук (гарави пулӣ)

1. Маблағи ба касса ё суратҳисоби депозитии мақоми гумруки Ҷумҳурии Тоҷикистон ба сифати таъмини пардохти бочи гумрукӣ ва андоз (гарави пулӣ) бо аъсои Тоҷикистон ё арзи хориҷӣ, ки қурби онро Бонки миллии Тоҷикистон муайян мекунад, супурда мешавад.

2. Фоиз ба маблағи гарави пулӣ ҳисоб карда намешавад.

3. Ҳангоми иҷро накардани ўҳдадориҳои бо гарави пулӣ таъмингардида маблағи пардохтҳои гумрукӣ, фоизи пардохтшаванда ба бучети давлатӣ аз маблағи гарави пулӣ гузаронида мешавад.

4. Баъди иҷрои ўҳдадориҳои бо гарави пулӣ таъмингардида маблағи супоридашуда мувофиқи моддаи 398 ҳамин Кодекс баргардонида мешавад ё мувофиқи хоҳиши супоранда метавонад ба ҳисоби пардохтҳои гумрукии оянда ё барои таъмини супурдани пардохтҳои гумрукӣ тибқи ўҳдадори дигар дар назди мақомоти гумрук истифода шавад.

5. Барои тасдиқи супоридани гарави пулӣ ба шахсе, ки ба кассаи мақомоти гумрук ё ба суратҳисоби депозитии мақомоти гумрук пул супоридааст, забонхати гумрукие дода мешавад, ки намуна ва тартиби истифодаи онро мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ бо розигии мақоми давлатии ваколатдор дар соҳаи молия мутобиқи моддаи 398 ҳамин Кодекс муайян мекунад. Забонхати гумрукиро ба шахси дигар додан мумкин нест.

Моддаи 391. Замонат

Замонат мувофиқи қонунгузории граждани Ҷумҳурии Тоҷикистон бо роҳи бастанӣ шартнома миёни мақоми гумрук ва зомин ба расмӣ дароварда мешавад. Брокерҳои гумрукӣ, соҳибони анборҳои нигоҳдори муваққати гумрукӣ, соҳибони анборҳои гумрукӣ, соҳибони мағозаҳои савдои бебӯч, инчунин шахсони дигар метавонанд ба сифати зомин баромад намоянд.

Боби 47. СИТОНИДАНИ ПАРДОХТҲОИ ГУМРУКӢ

Моддаи 392. Қоидаҳои умумии ситонидани маҷбурии бочҳои гумрукӣ ва андоз

1. Дар сурати дар мўҳлати муқарраршуда насупоридан ё пурра напардохтани бочи гумрукӣ, андоз мақомоти гумрук бочҳои гумрукӣ ва андозро маҷбуран, тибқи тартиби муайяннамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон меситонанд.

2. Ситонидани маҷбурии бочҳои гумрукӣ ва андоз нисбати шахсони барои пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз масъул ё аз ҳисоби арзиши моле, ки бочҳои гумрукӣ ва андози он супорида нашудааст, анҷом дода мешавад.

3. Ситонидани маҷбурии бочҳои гумрукӣ ва андоз аз шахсон бо роҳи ситонидани бочҳои гумрукӣ ва андоз аз ҳисоби маблағҳои дар суратҳисобҳои дар бонкҳо будаи пардохткунанда ё аз ҳисоби амволи дигари пардохткунанда тибқи тартиби судӣ анҷом мегирад.

4. Мақоми гумрук пеш аз истифодаи чораҳои вобаста ба ситонидани маҷбурии бочҳои гумрукӣ ва андоз ба шахси масъули пардохткунандаи онҳо талаби супоридани пардохтҳои гумрукиро пешниҳод мекунад.

Моддаи 393. Фоизҳо

1. Ҳангоми дар мўҳлати муқарраршуда (гузаштани мўҳлат) напардохтани бочҳои гумрукӣ ва андоз фоизҳои супорида мешаванд.

2. Ба истиснои ҳолатҳои пешбиниамудаи қисмҳои 3 - 5 ҳамин модда барои ҳар рӯзи гузаштани мўҳлати пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз аз рӯзи дигари гузаштани мўҳлати пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз то рӯзи иҷрои ўҳдадори пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз ё то рӯзи қабул шудани қарор дар бораи батаъхиргузорӣ ё тамдиди мўҳлат барои супоридани бочҳои гумрукӣ ва андоз фоиз ҳисоб карда мешавад. Фоиз ба андозаи муқаррарнамудаи Кодекси андозаи Ҷумҳурии Тоҷикистон пардохта мешавад.

3. Ҳангоми ба кафил ё зомин пешниҳод кардани талабнома оид ба пардохти боҷҳои гумрукӣ ва андоз ғоизҳо барои на бештар аз се моҳи баъди рӯзи гузаштани мӯҳлати иҷроиши ӯҳдадорию бо кафолат ё замонати бонкӣ таъмингардида, ҳисоб карда мешаванд.

4. Ҳангоми пешниҳоди талабнома оид ба пардохти боҷҳои гумрукӣ ва андоз ба шахси масъули пардохткунандаи ғоизҳо то рӯзи пешниҳоди талабнома ҳисоб карда мешаванд. Ҳангоми напардохтани боҷҳои гумрукӣ ва андоз дар мӯҳлатҳои дар талабнома муқарраршуда ғоизҳо мувофиқи талаботи қисми 2 ҳамин модда ҳисоб карда мешаванд.

5. Дар ҳолати вайрон кардани мӯҳлати пешниҳоди декларатсияи гумрукӣ ҳангоми дар анбори нигоҳдорию муваққатӣ будани мол (боби 12) барои давраи нигоҳдорию муваққатӣ ғоизи пардохтҳои гумрукӣ ҳисоб ва пардохт намешаванд.

6. Ғоизҳо, сарфи назар аз бақияпулиҳо, новобаста аз андешидани тадбирҳои дигари ҷавобгарӣ барои вайронкунии қоидаҳои гумруки Ҷумҳурии Тоҷикистон супорида мешаванд.

7. Ғоизҳо дар баробари пардохти боҷҳои гумрукӣ ва андоз ё баъди пардохти ин маблағҳо, вале дар давоми як моҳи баъди супоридани боҷҳои гумрукӣ ва андоз пардохта мешаванд.

8. Додани ариза барои батаъхиргузорию ё тамдиди мӯҳлат барои пардохти боҷҳои гумрукӣ ва андоз ҳисоб кардани ғоизи бақияпулиро бознамедорад.

9. Супоридан, ситонидан ва баргардонидани ғоиз тибқи қоидаҳои муқаррарнамудаи ҳамин Кодекс нисбати супоридан, ситонидан ва баргардонидани боҷҳои гумрукӣ ва андоз амалӣ карда мешаванд.

Моддаи 394. Талабномаи супоридани пардохти боҷи гумрукӣ ва андоз

1. Талабномаи супоридани боҷи гумрукӣ ва андоз оғоҳномаи мақоми гумрук аст, ки ба таври хаттӣ дар бораи дар мӯҳлати муқарраршуда насупоридани маблағи боҷи гумрукӣ ва андоз, инчунин ӯҳдадориҳои супоридани маблағи боҷи гумрукӣ, андоз ва ғоизҳо дар мӯҳлатҳои дар ин талабнома омадаро дар бар мегирад.

2. Талабномаи супоридани боҷҳои гумрукӣ ва андоз бояд маълумотро дар бораи маблағи пардохтшавандаи боҷи гумрукӣ ва андоз, андозаи ғоизи дар рӯзи пешниҳоди талабнома ҳисобшуда, мӯҳлати супоридани боҷи гумрукӣ ва андоз мувофиқи ҳамин Кодекс, мӯҳлати иҷрои талабнома, ҳамчунин тадбирҳои маҷбурии ситонидани боҷи гумрукӣ, андоз ва таъмини ситонидани онҳоро, ки дар сурати насупоридани боҷи андозҳои гумрукӣ аз тарафи пардохткунанда истифода мегарданд, инчунин дар бораи асосҳои пешниҳоди талабнома дар бар гирад. Намунаи талабнома дар бораи супоридани боҷи гумрукӣ ва андоз аз тарафи мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои ғабюлятии гумрукӣ муқаррар карда мешавад.

3. Талабнома дар бораи супоридани боҷи гумрукӣ ва андоз ба пардохткунанда бояд дар давоми 10 рӯзи баъд аз ошкор шудани далели насупоридан ё пурра насупоридани боҷи гумрукӣ ва андоз фиристода шавад.

4. Мӯҳлати иҷрои шартҳои талабнома дар бораи супоридани боҷи гумрукӣ ва андоз на зиёда аз 20 рӯзро аз рӯзи қабули талабнома ташкил медиҳад. Ҳангоми иҷро накардани талабномаи мазкур мақомоти гумрук дар бобати маҷбуран ситонидани боҷи гумрукӣ ва андоз мувофиқи талаботи ҳамин Кодекс чора меандешанд.

5. Талабномаи супоридани боҷи гумрукӣ ва андоз ба роҳбар ё шахси ваколатдори намояндаи ташкилот ё шахси воқеӣ бо имзои шахсӣ ё ба тариқи дигар, ки далели гирифтани ва рӯзи гирифтани онро тасдиқ менамояд, супорида мешавад. Агар шахсони мазкур аз гирифтани талабномаи мазкур саркашӣ намоянд, пас он тавассути почта бо мактуби фармоишӣ фиристода мешавад. Талабномаи супоридани боҷи гумрукӣ ва андоз баъд аз шаш рӯзи фиристодани мактуби фармоишӣ дастрасшуда ҳисоб меёбад.

6. Ҳангоми дар мӯҳлати дар қисми 4 ҳамин модда пешбинишуда иҷро накардани шартҳои талабномаи супоридани боҷи гумрукӣ ва андоз мақомоти гумрук тадбирҳои пешбининамудаи моддаи 395 ҳамин Кодексро амалӣ менамоянд.

7. Талабномаи супоридани боҷи гумрукӣ ва андоз ба пардохткунанда сарфи назар аз ҷалби ӯ ба ҷавобгарии маъмурию ё ҷиноятию фиристода мешавад.

Моддаи 395. Чораҳои, ки мақомоти гумрук ҳангоми иҷро накардани талабномаи супоридани боҷҳои гумрукӣ ва андоз меандешанд

Боздоштани амалиёти хароҷотӣ аз рӯи ҳисобномаҳои шахс дар бонкҳо ва дигар муассисаҳои молиявӣю кредитӣ, ҳабси амвол ва ситонидани маблағҳои ба шахс тааллуқдоштаро мақоми гумрук тибқи ҳамин Кодекс ва дигар қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ менамояд.

Боби 48. БАРГАРДОНИДАНИ БОҶҲОИ ГУМРУКӢ, АНДОЗ ВА МАБЛАҒИ ДИГАР

Моддаи 396. Баргардонидани боҷҳои гумрукӣ ва андозии барзиёд супорида ва ё барзиёд ситонидашуда

1. Маблағи барзиёд супорида ё барзиёд ситонидашудаи боҷҳои гумрукӣ ва андоз маблағе мебошад, ки ба сифати маблағи боҷи гумрукӣ ва андоз воқеан супорида ё ситонида шуда, андозаи он аз маблағи мутобиқи ҳамин Кодекс ва санадҳои дигари меъерии ҳуқуқи Ҷумҳурии Тоҷикистон пардохтшаванда зиёдтар мебошад.

2. Аризаи баргардонидани маблағи барзиёд супурда ё барзиёд ситонидаи боҷҳои гумрукӣ ва андозро пардохткунанда ба мақоми гумруке, ки ӯ ин маблағро ба он супурдааст ё ҳамин маблағро дар ин мақом аз ӯ ситонидаанд, дар давоми се соли баъд аз супурдан ё ситонида шудани маблағ пешниҳод мекунад.

3. Дар сурати ошкор шудани пардохти барзиёд ё ситонидани барзиёди боҷҳои гумрукӣ ва андоз мақоми гумрук вазифадор аст дар давоми на дертар аз як моҳи баъд аз ошкор шудани чунин далел дар бораи маблағи барзиёд супурдашуда ё барзиёд ситонидашудаи боҷҳои гумрукӣ ва андоз ба пардохткунанда хабар диҳад.

4. Баргардонидани боҷҳои гумрукӣ ва андозии барзиёд супорида ё барзиёд ситонидашуда аз тарафи мақоми давлатии ваколатдор дар соҳаи молия бо қарори мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои ғабюлятии гумрукӣ анҷом дода мешавад. **Шакл ва тартиби қабули қарор оид ба баргардонидани боҷҳои гумрукӣ ва андозии барзиёд супорида ё барзиёд ситонидашуда аз тарафи мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи молия тибқи тартиби муқарраргардидаи муайян карда мешавад.** Мӯҳлати умумии ариза дар бораи баргардонидан, қабул кардани қарор дар бораи баргардонидан ва баргардонидани маблағи барзиёд супорида ё барзиёд ситонидашудаи боҷҳои гумрукӣ ва андоз набояд аз рӯзи додани ариза дар

бораи баргардонидан ва пешниҳоди ҳамаи ҳуҷҷатҳои зарурӣ бештар аз як моҳ бошад. Ҳангоми вайронкунии мӯҳлати мазкур ба маблағи барзиёд супорида ё барзиёд ситонидашудаи боҷҳои гумрукӣ ва андоз, ки дар мӯҳлати муқарраргардида баргардонидани нашудааст, барои ҳар рӯзи вайронкунии мӯҳлати баргардонидан фоизҳо ба андозаи муқаррарнамудаи Кодекси андозаи Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳисоб карда мешавад. Агар пардохт ё ситонидани боҷҳои гумрукӣ ва андоз бо арзи хориҷӣ сурат гирифта бошад, фоизҳои ба маблағи барзиёд супорида ё барзиёд ситонидашудаи боҷҳои гумрукӣ ва андоз, ки мутобиқи қурби Бонки миллии Тоҷикистон бо асъори Ҷумҳурии Тоҷикистон дар рӯзи супоридан ё ситонидани барзиёд ҳисоб шудааст, ҳисобӣ карда мешаванд. **(ҚҶТ аз 03.07.2012с., №845)**

5. Маблағи барзиёд супорида ё барзиёд ситонидашудаи боҷҳои гумрукӣ ва андоз ба суратҳисобе гузаронида мешавад, ки дар аризаи баргардонидан нишон дода шудааст.

6. Боҷҳои гумрукӣ ва андозаи барзиёд супорида ё барзиёд ситонидашуда бо асъори Ҷумҳурии Тоҷикистон баргардонидани мешаванд. Агар супоридан ё ситонидани боҷҳои гумрукӣ ва андоз бо арзи хориҷӣ сурат гирифта бошад, баргардонидани боҷи гумрукӣ ва андозаи барзиёд супоридашуда ё барзиёд ситонидашуда бо қурби Бонки миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки дар рӯзи супоридани барзиёд ё ситонидани барзиёд амал мекард, анҷом дода мешавад.

7. Ҳангоми баргардонидани боҷҳои гумрукӣ ва андозаи барзиёд супорида ё барзиёд ситонидашуда ҳамчунин бояд фоизҳо аз маблағи баргардонидашавандаи супорида ё ситонидашудаи боҷҳои гумрукӣ ва андоз баргардонидани шавад, ба истиснои баргардонидани маблағи боҷи гумрукӣ ва андоз мувофиқи моддаи 397 ҳамин Кодекс.

8. Баргардонидани боҷҳои гумрукӣ ва андозаи барзиёд супорида ё барзиёд ситонидашуда бо хоҳиши пардохткунанда метавонад ба шакли ҳисобӣ кардан ба ҳисоби иҷроӣ ўҳдадорӣҳои пардохтҳои гумрукии дигар, фоизҳо ва ҷаримаҳо анҷом дода шавад. Баҳисобгирии пардохтҳои гумрукии барзиёд супорида ё барзиёд ситонидашуда мутобиқи ҳамин моддаи вобаста ба тартиби баргардонидан, бо назардошти муқаррароти қисми 9 ҳамин модда амалӣ мегардад.

9. Боҷҳои гумрукӣ ва андозаи барзиёд супорида ё барзиёд ситонидашуда дар ҳолатҳои зерин баргардонидани намешаванд:

1) дар сурати қарздорӣ пардохткунанда оид ба супоридани пардохтҳои гумрукӣ дар ҳаҷми қарзи мазкур. Дар ин ҳолат мумкин аст боҷҳои гумрукӣ ва андозаи барзиёд супорида ё ситонидашуда ба ҳисоб гирифта шавад;

2) агар маблағи пардохтҳои гумрукии баргардонидашаванда камтар аз андозаи дукаратаи **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** бошад, ба истиснои ҳолатҳои супурдани барзиёди пардохтҳои гумрукӣ аз тарафи шахсони воқеӣ ё барзиёд ситонидани чунин пардохтҳо аз шахсони мазкур;

3) дар сурати додани ариза дар бораи баргардонидани маблағи боҷҳои гумрукӣ ва андоз баъд аз гузаштани мӯҳлати муқарраршуда.

10. Дар сурати мавҷуд будани қарз оид ба супоридани пардохтҳои гумрукӣ ва фоизҳои мақоми гумрук метавонад мустақилона онро аз ҳисоби маблағи барзиёд супорида ё барзиёд ситонидашудаи пардохтҳои гумрукӣ пӯшонад. Мақоми гумрук вазифадор аст, пардохткунандаро дар бораи ҳисобӣ кардани қарзаш дар давоми 3 рӯзи пӯшонидани он ба хабар диҳад.

11. Ба истиснои ҳолатҳои пешбининамудаи қисми 4 ҳамин модда дар сурати баргардонидани пардохтҳои гумрукӣ фоизи он пардохта намешавад, маблағҳо индексатсия карда намешаванд.

Моддаи 397. Ҳолатҳои дигари баргардонидани боҷҳои гумрукӣ ва андоз

1. Баргардонидани боҷҳои гумрукӣ ва андоз инчунин дар ҳолатҳои зерин сурат мегирад:

1) агар декларатсияи гумрукии ба мақоми гумрук пешниҳодшуда мутобиқи ҳамин Кодекс пешниҳоднашуда ҳисоб карда шавад;

2) бозхонди декларатсияи гумрукӣ;

3) додани имтиёзоти тарифӣ дар шакли баргардонидани маблағи супоридашудаи боҷи гумрукӣ;

4) барқарор кардани низоми бештари мӯсоидаткунандаи миллий ё имтиёзҳои тарифӣ;

5) агар ҳамин Кодекс баргардонидани маблағи боҷҳои гумрукӣ ва андозаи пардохтшударо ҳангоми баровардани моли хориҷӣ аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ё ҳангоми нобудкунии онҳо ё даст кашидан ба манфиати давлат ва ё ҳангоми реимпорти мол пешбинӣ карда бошад;

6) бо иҷозати мақоми гумрук тағйир ёфтани низоми гумрукии қаблан арзшуда, агар маблағи боҷҳои гумрукӣ ва андозаи ҳангоми қарор додани мол таҳти низоми гумрукии аз нав интиҳобшуда пардохтшаванда камтар аз маблағи боҷи гумрукӣ ва андозе бошад, ки дар низоми гумрукии аввал супорида шудаанд, ба истиснои ҳолати пешбининамудаи қисми 6 моддаи 212 ҳамин Кодекс;

7) дар ҳолатҳои муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба тадбирҳои ҳифзи манфиатҳои иқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар қараёни амалӣ намудани тиҷорати хориҷии мол нисбати боҷҳои махсуси муваққатӣ, зиддидемпингӣ ё чубронӣ.

2. Ариза дар мавриди баргардонидани боҷҳои гумрукӣ ва андоз дар ҳолатҳои пешбининамудаи қисми 1 ҳамин модда дар давоми на дертар аз як соли баъди рӯзи фарорасии ҳолате, ки боиси баргардонидани маблағи пардохтшудаи боҷҳои гумрукӣ ва андоз мутобиқи муқаррароти моддаи 396 ҳамин Кодекс гардидааст, пешниҳод карда мешавад. Дар ин ҳолат муқаррароти қисми 7 моддаи 396 ҳамин Кодекс истифода бурда намешавад.

Моддаи 398. Баргардонидани гарави пулӣ

1. Гарави пулӣ ба шартҳои иҷроӣ ўҳдадорӣҳои таъминшуда бо гарави пулӣ баргардонидани мешавад, агар аризаи баргардонидани он ба мақоми гумрук дар қараёни се сол аз рӯзи дигаре, ки баъди иҷроӣ ўҳдадорӣҳои фаро мерасад, дода шуда бошад. Баъди гузаштани мӯҳлати мазкур маблағи гарави пулӣ талабнашуда ба бучети давлат гузаронида шуда, баргардонидани намешавад.

2. Гарави пулӣ ба мақоми гумруке, ки ба ҳисобнома ё кассаи он маблағи гарави пулӣ супорида шуда буд ё ба мақоми гумруке, ки дар он расмиёти гумрукӣ ё низоми гумрукии анҷом дода мешавад, ки ўҳдадорӣҳои иҷроӣ онҳо бо гарави пулӣ таъмин гардидааст, баргардонидани мешавад.

3. Гарави пулӣ дар сурати пешниҳод кардани забонхати гумрукӣ (қисми 5 моддаи 390) бо асъори пардохт баргардонидани мешавад. Дар сурати пардохти маблағи гарави пулӣ бо арзи хориҷӣ мақоми гумрук ҳангоми надоштани маблағи пулӣ бо ин арз, метавонад чунин гаравро бо арзи хориҷии дигар, ки қурби онро Бонки миллии Тоҷикистон муайян мекунад ё бо хоҳиши пардохткунанда бо асъори Ҷумҳурии Тоҷикистон баргардонад. Барои баргардонидани арзи хориҷӣ ба асъори Тоҷикистон қурби Бонки миллии Тоҷикистон дар рӯзи баргардонидани маблағи гарави пулӣ истифода бурда мешавад.

4. Агар гарави пулӣ ба кассаи мақоми гумрук нақд супорида шуда бошад, бо хоҳиши пардохткунанда мумкин аст баргардонидани гарави пулӣ ба тартиби ғайринақдӣ ба суратҳисоби нишондодаи пардохткунанда сурат гирад.

5. Дар сурати қарздории пардохткунанда вобаста ба супоридани пардохтҳои гумрукӣ фоизҳо дар ҳаҷми чунин қарзи гарави пулӣ баргардонида намешаванд. Мақоми гумрук метавонад гарави пулиро мутобиқи моддаи 394 ҳамин Кодекс ситонад.

6. Ҳангоми баргардонидани маблағи гарави пулӣ фоизи он пардохт намешавад, маблағ индексатсия намегардад ва подоши комиссияи тибқи амалиёти бонкӣ аз ҳисоби маблағҳои интиқолшаванда пардохта мешавад.

ФАСЛИ 1V. НАЗОРАТИ ГУМРУКӢ

Боби 49. ҚОИДАҲОИ УМУМИЕ, КИ БА НАЗОРАТИ ГУМРУКӢ ТААЛЛУҚ ДОРАНД

Моддаи 399. Усулҳои гузаронидани назорати гумрукӣ

1. Ҳангоми назорати гумрукӣ мақомоти гумрук усулҳои интихобиро асос мекунад ва одатан танҳо бо ҳамон навъи назорати гумрукӣ маҳдуд мешаванд, ки барои таъмини риояи қонунгузории гумруки Ҷумҳурии Тоҷикистон кифоя аст.

2. Ҳангоми интихоби навъи назорати гумрукӣ усули идора намудани таваккал (риск) истифода мешавад. Дар ин ҳолат таҳти мафҳуми таваккал эҳтимоли риоя нагардидани қонунгузории гумруки Ҷумҳурии Тоҷикистон фаҳмида мешавад.

Усули идора намудани таваккал ба истифодаи самараноки захираҳои мақомоти гумрук барои пешгирии вайрон кардани қонунгузории гумруки Ҷумҳурии Тоҷикистон асос меёбад, ки:

1) хусусияти устувор дорад;

2) бо саркашӣ аз супоридани бочҳои гумрукиро андозҳо дар ҳаҷми ниҳоят калон алоқаманд аст;

3) рақобатпазирии молистеҳсолкунандагони ватаниро ҳалалдор мекунад;

4) ба дигар манфиатҳои барои давлат муҳим, ки риояш ба зиммаи мақомоти гумрук гузошта шудааст, даҳлат мекунад.

3. Мақомоти гумрук усулҳои таҳлили таваккалиро барои муайян кардани молҳо, воситаҳои нақлиёт, ҳуҷҷатҳо ва шахсон, ки ба тафтиш, муоина ва дараҷаи чунин тафтиш ва муоина дахл доранд, истифода мебаранд.

4. Мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ стратегияи назорати гумрукиро вобаста ба системаи арзёбии таваккал муайян мекунад.

5. Бо мақсади тақмил додани назорати гумрукӣ мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ бо мақомоти гумруки давлатҳои ҳориҷӣ ҳамкорӣ мекунад, бо онҳо оид ба ёрии байниҳамдигарӣ созишномаҳо мебаранд.

6. Назорати гумрукиро танҳо мақомоти гумрук мутобиқи ҳамин Кодекс амалӣ менамоянд.

7. Истифода намудани шаклҳои алоҳидаи назорати гумрукӣ ё озод будан аз онҳо маънои озод намудани шахсро аз ӯҳдадории риояи муқаррароти ҳамин Кодекс ва санадҳои дигари меъёрии ҳуқуқи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи фаъолияти гумрукӣ надорад.

8. Тибқи зарурият мақоми гумрук метавонад ҳамаи шаклҳои назорати гумрукиро, ба истиснои ҳолатҳои дар моддаи 430 ҳамин Кодекс пешбинигардида истифода намоянд. (ҚҶТ аз 03.07.2012с., №845)

Моддаи 400. Мӯҳлати тафтиши декларатсияи гумрукӣ, дигар ҳуҷҷатҳо ва мол ҳангоми барасмиятдарории гумрукӣ

1. Ҳангоми барасмиятдарории гумрукии мол тафтиши декларатсияи гумрукӣ ва дигар ҳуҷҷатҳои ба мақоми гумрук пешниҳодшаванда, инчунин тафтиши мол бо мақсади муқаррар кардани мувофиқати маълумоти дар декларатсияи гумрукӣ дарҷгардида, дигар ҳуҷҷатҳо, ном, кишвари истеҳсол, миқдор ва нархи мол бояд дар давоми на дертар аз ду рӯзи кории баъди декларатсияи гумрукиро қабул намудани мақомоти гумрук, нишон додани мол ва пешниҳоди ҳуҷҷатҳо, ба истиснои ҳолатҳои, ки ҳамин Кодекс мӯҳлатҳои аз ин кӯтоҳро муқаррар кардааст, анҷом дода шавад.

2. Мақоми гумрук ҳуқуқ дорад мӯҳлати тафтиши молро дароз намояд, агар моли барои тафтиш пешниҳодшуда ба ҷойҳои борпечонӣ барои намунаҳои алоҳида ва (ё) номгӯи молҳо ва (ё) маълумот оид ба борҷома ва маркировкаи ҳуҷҷатҳои тиҷоратӣ ва (ё) нақлиёти мол тақсим карда нашуда бошад. Мӯҳлати тафтиши мол бо шарте дароз карда мешавад, ки вазъияти зикршуда ба мақомоти гумрук иҷрои амалиётро барои муқаррар кардани мувофиқати мол ва маълумот дар бораи он имкон наменд. Мӯҳлати тафтиши мол ба мӯҳлате, ки ба шахси нисбати мол ваколатдор барои партияи молро ба молҳои алоҳида ҷудо кардан зарур аст, тамдид карда мешавад.

Моддаи 401. Молу воситаҳои нақлиёте, ки таҳти назорати гумрукӣ қарор доранд

1. Молу воситаҳои нақлиёти ба қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон воридгардида аз вақти убури сарҳади гумрукӣ ҳангоми ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ворид шуданашон то лаҳзаҳои зерин таҳти назорати гумрукӣ ба ҳисоб мераванд:

1) иҷозат барои муомилоти озод;

2) нобудкунӣ;

3) даст кашидан ба манфиати давлат;

4) гузаронидани мол ба моликияти давлатӣ ё ихтиёрдории онҳо бо дигар усул мутобиқи фасли V ҳамин Кодекс;

5) талафотдар натиҷаи нобудшавӣ ҳангоми садама ё таъсири қувваи рафънопазир ё натиҷаи коҳиши табиӣ дар шароити мӯътадили баркашонӣ, ниғаҳдорӣ;

6) воқеан содир кардани мол ва воситаҳои нақлиёт аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон.

Истифода ва ихтиёрдории моли воридгардида ва воситаҳои нақлиёти таҳти назорати гумрукӣ қарордошта тибқи тартиб ва шартҳои дар ҳамин Кодекс муайяншуда ба ҷо оварда мешавад.

2. Молу воситаҳои нақлиёти ватанӣ ҳангоми аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон баровардани онҳо аз лаҳзаи қабули декларатсияи гумрукӣ ё иҷрои амали бевоқифаи баровардани мол аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва то убури сарҳади гумрукӣ таҳти назорати гумрукӣ ба ҳисоб мераванд.

3. Мақомоти гумрук назорати иҷрои ӯҳдадории шахсонро ҷиҳати воридоти бозпаси молу воситаҳои нақлиёти ватанӣ ё маҳсули коркарди онҳоро мувофиқи шартҳои низоми гумрукӣ, тибқи тартиби пешбининамудаи ҳамин фасл анҷом медиҳанд, агар чунин мол (маҳсули коркард), ки

пештар аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон бароварда шуда буданд, мутобиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳатман бозпас оварда шавад.

Моддаи 402. Назорати минбаъдаи гумкурӣ

1. Мақомоти гумрук назорати гумрукии молҳои дармуомилот будаеро, ки ба қаламрави гумрукӣ ворид карда шудаанд, бо мақсадҳои зерин анҷом медиҳ:

1) санҷиши маълумотҳои, ки барасмиятдарории гумрукии ҷунин молҳоро мутобиқ ба талаботи шартҳои қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ менамояд;

2) санҷиши мавҷудияти маркировка ё аломатҳои дигари ҳаммонандсози молҳои, ки барои тасдиқи воридоти расмии молҳо ба қаламрави гумрукӣ истифода мешавад.

2. Назорати минбаъдаи гумрукӣ ба низоми баҳодихиву идоракунии таввакалҳо асос ёфта, бо тартиби пешбиниамудаи бобби 50 ҳамин Кодекс амалӣ мегардад.

3. Назорати минбаъдаи гумрукӣ метавонад аз ҷониби мақомоти гумрук дар давоми як соли баъд аз таҳти назорати гумрукӣ қарор доштаро гумм кардани молҳои амалӣ гардад. (ҚҶТ аз 03.07.2012с., №845)

Моддаи 403. Минтақаҳои назорати гумрукӣ

1. Минтақаҳои назорати гумрукӣ бо мақсади назорати гумрукӣ дар шакли азназаргузаронӣ ва муоинаи гумрукии молу воситаҳои нақлиёт, ниғаҳдошт ва интиқол таҳти назорати гумрукӣ ташкил карда мешаванд.

Минтақаҳои назорати гумрукӣ қад-қади сарҳади гумрукӣ, дар маҳалҳои барасмиятдарории гумрукӣ, маҳалҳои батанзимдарорӣ ва амалиёти гумрукӣ, дар маҳалҳои борбардорию борфарорӣ азназаргузаронӣ ва муоинаи онҳо, дар маҳалҳои нигоҳдории муваққатӣ, истиқоқи васоити нақлиёте, ки бори таҳти назорати гумрукӣ бударо мекашонанд ва маҳалҳои дигари мутобиқи ҳамин Кодекс муайяншуда, ташкил карда мешаванд.

2. Дар сурати мунтазам ҷойгиравии моли таҳти назорати гумрукӣ минтақаҳои назорати гумрукӣ муваққатан ё доимӣ буда метавонанд. Минтақаҳои назорати гумрукии муваққатӣ дар асоси шартҳои зерин ташкил карда мешаванд:

1) барои барасмиятдарории молу воситаҳои нақлиёт берун аз маҳали иҷрои амалиёти гумрукӣ (моддаи 465) - агар иҷрои ҷунин амалиёт муайян кардани минтақаҳои назорати гумрукиро вобаста ба зарурати таъмини бемамониати фаъолияти мақомоти гумрук талаб намояд;

2) ҳангоми зарурати иҷрои азназаргузаронӣ ва муоинаи молу воситаҳои нақлиёте, ки мақомоти гумрук берун аз минтақаи доимии назорати гумрукӣ ошкор кардаанд;

Қарор дар бораи ташкили минтақаҳои назорати гумрукии муваққатӣ аз тарафи сардори мақомоти гумрук ё шахси ивазкунандаи ӯ дар шакли ҳаттӣ қабул карда мешавад.

3. Тартиби ташкил ва аломатгузории минтақаҳои назорати гумрукӣ, инчунин талабот ба онҳо, ба истиснои ташкили минтақаи назорати гумрукӣ қад - қади сарҳади гумрукӣ, аз тарафи мақоми салоҳиятдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ муқаррар карда мешавад. Минтақаҳои назорати гумрукии қад - қади сарҳади гумрукӣ тибқи тартиби муқаррарнамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда мешаванд.

Тартиби ташкил ва аломатгузории минтақаҳои назорати гумрукӣ, инчунин талабот ба онҳо, дар сурати сохтани онҳо дар минтақаи нуқтаи гузароғ аз сарҳади давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз тарафи мақоми салоҳиятдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ мутобиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар карда мешавад.

4. Фаъолияти истехсоли ва фаъолияти дигари тиҷоратӣ, интиқоли молу воситаҳои нақлиёт, шахсон, аз ҷумла шахсони мансабдори мақомоти дигари давлатӣ аз сарҳади минтақаҳои назорати гумрукӣ ва дар ҳудуди онҳо танҳо бо иҷозати мақомоти гумрук ва таҳти назорати онҳо мумкин аст, ба истиснои ҳолатҳои, ки дар ҳамин Кодекс ва дигар қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ гардидаанд. Дар ҷунин ҳолатҳо ба минтақаҳои назорати гумрукӣ бо роҳи қаблан огоҳ намудани мақомоти гумрук дохил шудан мумкин аст.

Дар нуқтаи гузароғи Сарҳади давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон маҳдудиятҳои зикргардида нисбати иҷрои амалиёти интиқоли молу воситаҳои нақлиёт ва шахсон аз сарҳади минтақаи назорати гумрукӣ танҳо дар доираи низоми муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон амал мекунанд.

5. Мол танҳо дар минтақаҳои назорати гумрукӣ тафтиш карда мешавад.

Моддаи 404. Пешниҳоди ҳуҷҷатҳо ва маълумоте, ки барои назорати гумрукӣ заруранд

1. Шахсоне, ки молу воситаҳои нақлиётро аз сарҳади гумрукӣ интиқол медиҳанд, брокерҳои гумрук (намояндаҳо), соҳибони анборҳои нигоҳдории муваққатӣ, соҳибони анборҳои гумрукӣ ва боркашонҳои гумрукӣ вазифадоранд ба мақомоти гумрук ҳуҷҷату маълумоте пешниҳод намоёнд, ки мутобиқи ҳамин Кодекс барои назорати гумрукӣ заруранд.

2. Мақоми гумрук ҳуҷҷату маълумоте, ки барои назорати гумрукӣ заруранд, ба таври ҳаттӣ талаб менамояд ва мӯҳлати пешниҳоди онҳоро вобаста ба мӯҳлате, ки барои назорати гумрукӣ кифоя аст, муқаррар менамояд. Бо муроҷиати асосноки шахс ин мӯҳлат аз тарафи мақоми гумрук ба мӯҳлати барои пешниҳоди ҳуҷҷату маълумоти зарурӣ дароз карда мешавад.

3. Барои назорати гумрукӣ мақомоти гумрук ҳуқуқ доранд аз бонк ва дигар ташкилотҳои қарздиҳанда оид ба алоқамандии амалиёти шахсон бо фаъолияти иқтисодии берунӣ ва пардохти бочи гумрукӣ ва андозҳо, ки дар моддаи 15 ҳамин Кодекс зикр гардидааст, инчунин оид ба амалиёти брокерҳои гумрукӣ, соҳибони анборҳои нигоҳдории муваққатӣ, соҳибони анборҳои гумрукӣ ва боркашонҳои гумрукӣ низ мувофиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон маълумот гиранд.

4. Бо мақсади тафтиши дурустии маълумот баъди иҷозати мол барои муомилот, мақомоти гумрук ҳуқуқ доранд ҳуҷҷатҳои тиҷоратӣ, ҳисобу китоби бухгалтерӣ ва дигар маълумот, аз ҷумла ҳуҷҷатҳои электрониро, ки ба амалиёти иқтисодии хориҷии ин мол тааллуқ доранд ва ин маълумот дар бораи моли ба минтақаи гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон воридгардида бошад - инчунин барои амалиёти дигар нисбати ин мол аз декларант ё дигар шахсоне, ки ба ин мол муносибат доранд, талаб карда гиранд.

5. Мақомоти гумрук ҳуқуқ доранд барои назорати гумрукӣ аз мақомоте, ки шахсони ҳуқуқи ба қайд мегиранд ва аз дигар мақомот маълумот талаб намоёнд.

6. Хуҷҷатҳои барои назорати гумрукӣ зарурӣ бояд аз тарафи шахсон баъди соли, ки мол статуси тахти низоми гумрукӣ буданашро гум мекунад, дар давоми се соли тақвимӣ нигоҳ дошта шаванд. Брокерҳои гумрук (намояндаҳо), соҳибони анборҳои нигоҳдории муваққатӣ, соҳибони анборҳои гумрукӣ ва боркашонҳои гумрукӣ баъди соли, ки амалиёти гумрукӣ гузаронида шудааст, бояд се соли тақвимӣ хуҷҷатҳоро нигоҳ доранд.

Моддаи 405. Пешниҳоди ҳисобот бо мақсади назорати гумрукӣ

Брокерҳои гумрукӣ (намояндаҳо), соҳибони анборҳои нигоҳдории муваққатӣ, соҳибони анборҳои гумрукӣ, соҳибони мағозаҳои савдои бебӯч, боркашонҳои гумрукӣ, шахсони тартиби соддагардонидашудаи махсусро истифодабаранда (моддаи 68), инчунин шахсони дорои моли шартан иҷозатшуда ва (ё) онро истифода мебаранд, бо талаби мақомоти гумрук вазифадоранд дар бораи моли нигоҳдошташаванда, интиқолшаванда, фурухташаванда, коркардашаванда ва (ё) истифодашаванда тибқи намунаи муайяннамудаи мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ маълумот пешниҳод намоянд.

Моддаи 406. Норовои расонидани зарари ғайриқонуний дар вақти назорати гумрукӣ

1. Ҳангоми назорати гумрукӣ ба боркашонҳо, декларант, намояндагони онҳо, соҳибони анборҳои нигоҳдории муваққатӣ, соҳибони анборҳои гумрукӣ, соҳибони мағозаҳои савдои бебӯч ва дигар шахсони манфиатдор, инчунин ба молу воситаҳои нақлиёт набояд зарар расонида шавад.

2. Зараре, ки аз қарорҳои ғайриқонунии мақомоти гумрук ё шахсони мансабдори он ҳангоми назорати гумрукӣ расидааст, аз ҷумла манфиати аз даст рафта (даромади ноғирифта) бояд пурра ҷуброн карда шавад.

3. Барои зараре, ки ба шахсони расидааст, мақомоти гумрук ё шахсони мансабдори он мутобиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгар мебошанд.

4. Зараре, ки ба шахсони дар натиҷаи қабули қарори қонунӣ ва амали шахсони мансабдори мақомоти гумрук расидааст, ба истиснои ҳолатҳои пешбиниамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон, ҷуброн карда намешавад.

Боби 50. ШАКЛ ВА ТАРТИБИ ГУЗАРОНИДАНИ НАЗОРАТИ ГУМРУКӢ

Моддаи 407. Шаклҳои назорати гумрукӣ

Шаклҳои назорати гумрукӣ чунинанд:

- 1) тафтиши хуҷҷату маълумот;
- 2) пурсиши шифоҳӣ;
- 3) гирифтани тавзеҳот;
- 4) мушоҳидаи гумрукӣ;
- 5) азназаргузарониҳои гумрукӣ молу воситаҳои нақлиёт;
- 6) муоинаи гумрукӣ молу воситаҳои нақлиёт;
- 7) муоинаи шахс;
- 8) тафтиши маркировкаи мол бо маркаҳои махсус, мавҷудияти воситаҳои ҳаммонандсозӣ;
- 9) азназаргузаронидани бино ва ҳудуди он;
- 10) санҷиши гумрукӣ.

Моддаи 408. Тафтиши хуҷҷату маълумот

1. Мақомоти гумрук хуҷҷату маълумоти ҳангоми барасмиятдарории гумрукӣ молу воситаҳои нақлиёт пешниҳодшударо мутобиқи ҳамин Кодекс, бо мақсади муқаррар кардани асли будани хуҷҷатҳо ва саҳеҳии маълумоти онҳо, инчунин дуруст ба расмият дароварда шудани онҳоро тафтиш менамоянд.

2. Дурустии маълумоти ба мақомоти гумрук пешниҳодшуда ҳангоми барасмиятдарории гумрукӣ бо роҳи муқоисаи онҳо бо маълумоти аз дигар манбаъҳо гирифташуда, аз ҷумла тибқи натиҷаи шаклҳои дигари назорати гумрукӣ, таҳлили маълумоти омори гумрукӣ махсус, коркарди маълумот бо истифодаи воситаҳои барномавӣ, инчунин бо дигар роҳҳои, ки қонунгузории гумрукӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ накардааст, тафтиш карда мешавад.

3. Ҳангоми назорати низоми гумрукӣ мақомоти гумрук ҳуқуқ доранд ба таври асоснок хуҷҷату маълумоти иловагиро танҳо бо мақсади тафтиши маълумоти дар декларатсияи гумрукӣ ва дигар хуҷҷатҳои гумрукӣ дарҷгардида дархост карда гиранд. Мақоми гумрук чунин хуҷҷату маълумотро дар шакли хаттӣ талаб мекунад ва мӯҳлати пешниҳоди онҳоро муайян мекунад, ки бояд барои тафтиш кифоя бошад.

4. Дархости хуҷҷату маълумоти иловагӣ ва тафтиши онҳо барои иҷозати мол ба муомилот монеа намешавад (моддаи 149), ба шарте агар дар ҳамин Кодекс тартиби дигар пешбинӣ нашуда бошад.

Моддаи 409. Пурсиши шифоҳӣ

Ҳангоми барасмиятдарории гумрукӣ молу воситаҳои нақлиёте, ки аз сарҳади гумрукӣ интиқол дода мешаванд, шахсони мансабдори мақомоти гумрук ҳуқуқ доранд пурсиши шифоҳии шахсони воқеӣ, инчунин шахсонро, ки намояндагони ташкилотҳои ваколатдори чунин молу воситаҳои нақлиёт мебошанд, ба тартиб додани тавзеҳи ин шахсон дар шакли хаттӣ доир намоянд.

Моддаи 410. Гирифтани тавзеҳот

1. Гирифтани тавзеҳот, яъне аз ҷониби шахсони мансабдори мақомоти гумрук дар бораи вазъе, ки барои назорати низоми гумрукӣ зарур аст, аз шахсони дар моддаи 15 ҳамин Кодекс зикргардида, декларантҳо ва дигар шахсонро, ки бо интиқоли молу воситаҳои нақлиёт аз сарҳади гумрукӣ машғуланд ва чунин маълумотро доранд.

2. Тавзеҳот ба таври хаттӣ тартиб дода мешавад. Намунаи тавзеҳот аз тарафи мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ муқаррар карда мешавад.

Моддаи 411. Мушоҳидаи гумруки

Мушоҳидаи гумруки яъне ошкоро, мақсаднок, мунтазам ё як маротиба, мустақим ё ғайримустақим (бо истифодаи воситаҳои техникӣ) аз ҷониби шахсони мансабдори ваколатдори мақоми гумрук бо чашм мушоҳида кардани интиқоли молу воситаҳои нақлиёти таҳти назорати гумруки қарордошта, амалиёти боркашонӣ ва дигар амалиёт мебошад.

Моддаи 412. Азназаргузарони гумрукии молу воситаҳои нақлиёт

1. Азназаргузарони гумрукии молу воситаҳои нақлиёт, яъне азназаргузарони мол, бағочӣ шахсони воқеӣ, воситаҳои нақлиёт, зарфҳои боркашӣ, тамғаҳои гумруки, мӯҳру дигар воситаҳои ҳаммонандсозии мол бо мақсади назорати гумруки аст, ки аз тарафи шахсони мансабдори мақомоти гумрук сурат мегирад, ба шарте, ки чунин азназаргузаронӣ ба кушодани дари воситаҳои нақлиёт ё баровардани онҳо ва осеб دیدани борҷомаи мол алоқаманд набошад.

2. Дар минтақаи назорати гумруки азназаргузарони гумрукии молу воситаҳои нақлиёт мумкин аст дар ғайби декларант ва дигар шахсони ваколатдори молу воситаҳои нақлиёт ва намояндагони онҳо сурат гирад, ба истиснои ҳолатҳое, ки агар шахсони зикргардида хоҳиши ҳангоми муоинаи гумруки иштирок карданро дошта бошанд.

3. Агар дар рафти азназаргузарони гумрукии молу воситаҳои нақлиёт маълум гардад, ки миқдори мол ҳангоми декларатсиякунонӣ нодуруст нишон дода шудааст, мақоми гумрук миқдори молро барои мақсадҳои гумруки мустақилона муайян мекунад.

4. Аз натиҷаи азназаргузарони гумрукии молу воситаҳои нақлиёт, агар натиҷаи чунин азназаргузаронӣ дар оянда зарур бошад, шахсони мансабдори мақомоти гумрук тибқи намунаи тасдиқнамудаи мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумруки акт тартиб медиҳанд. Бо талаби шахси ваколатдори мол ва (ё) воситаҳои нақлиёт шахсони мансабдори мақомоти гумрук вазифадоранд акт тартиб диҳанд ё дар ҳуҷҷатҳои нақлиёти (боркашонӣ) дар дасти ин шахс буда дар бораи азназаргузарони гумрукии молу воситаҳои нақлиёт сабт гузоранд. Нусхаи дуҷуми акти азназаргузарони гумруки ба шахси ваколатдори мол ва (ё) воситаҳои нақлиёт супорида мешавад.

Моддаи 413. Муоинаи гумрукии молу воситаҳои нақлиёт

1. Муоинаи гумруки, яъне аз тарафи шахсони мансабдори ваколатдори мақоми гумруки барои азназаргузарони молу воситаҳои нақлиёт бо кушодани тамға, мӯҳр ва дигар воситаи ҳаммонандсозии амвол, кушодани борҷомаи мол ё боргоҳи воситаи нақлиёт ё зарфу контейнерҳо ва дигар ҷойҳо, ки дар онҳо мол ҳаст ё буданаш мумкин аст, гузаронида мешавад.

Муоинаи гумрукии мол баъди қабули декларатсияи гумрукии мол гузаронида мешавад. То қабули декларатсияи гумрукии моле, ки ба минтақаи гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон оварда мешавад, муоинаи гумруки бо мақсади ҳаммонандсозии мол барои мақсадҳои гумруки ё ҳангоми будани маълумот доир ба вайронкунии қонунгузори гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон чиҳати муоинаи чунин маълумот, инчунин барои назорати гумруки дар асоси тафтиши интихобӣ гузаронида мешавад.

2. Шахси мансабдори ваколатдори мақоми гумрук барои муоинаи гумруки қарор қабул карда, декларант ё дигар шахси ваколатдори мол ва (ё) воситаҳои нақлиётро, агар ӯ маълум бошад, дар ин бора хабардор мекунад. Ҳангоми муоинаи гумрукии молу воситаҳои нақлиёт шахсони зикршуда иштирок карда метавонанд ва бо талаби шахсони мансабдори ваколатдори мақомоти гумрук бошад, шахсони зикргардида ё намояндаҳои онҳо вазифадоранд иштирок намоянд. Ҳангоми набудани намоянда, ки интиқолдиҳанда махсус ваколатдор намудааст, чунин шахси воқеӣ идоракунандаи воситаи нақлиёт мебошад.

3. Ҳангоми набудани декларант ё дигар шахси нисбати мол ва (ё) воситаҳои нақлиёт ваколатдор ва намояндаҳои онҳо мақоми гумрук ҳуқуқ дорад дар ҳолатҳои зерин муоинаи гумруки гузаронад:

1) дар сурати наомадани шахсони мазкур баъди гузаштани мӯҳлати дар қисми 1 моддаи 129 ҳамин Кодекс муайяншуда;

2) ҷой доштани таҳдид ба бехатарии давлатӣ, тартиботи ҷамъиятӣ, ҳаёт ва саломатии инсон, ҳайвонот, наботот, муҳити табиӣи зист, ҳифзи арзишҳои маданӣ ва дигар ҳолатҳое, ки таъхирнопазир аст (аз ҷумла нишонаҳое, ки ба моддаи оташангез, ашёи дорӣ хатари таркиш, тарканд, захролудкунанда, моддаҳои химиявӣ биологии хатарнок, воситаҳои нашъадор, моддаҳои психотропӣ, зудтаъсиркунанда, захролуд, захрнок, моддаҳои радиоактивӣ, маводи ядрӣ ва дигар моли шабех, ки аз бадбӯӣ будани мол далолат мекунад.);

3) таҳвили мол тавассути почтаи байналмилалӣ (боби 38);

4) дар қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон гузоштани молу воситаҳои нақлиёт бо вайрон кардани низоми гумруки аз ин қаламрав баровардани молу воситаҳои нақлиёт.

Молу воситаҳои нақлиёт дар ҳолатҳои зикршуда бо иштироки шахсони ҳолис мавриди муоинаи гумруки қарор мегиранд.

4. Агар як қисми моле, ки дар декларатсияи гумруки чун моли як номгӯӣ аз муоинаи гумруки гузашта бошад, натиҷаи чунин муоина ба ҳамаи чунин моли дар декларатсияи гумруки қайдшуда дахл мекунад. Агар, декларант ё дигар шахсони нисбати мол ваколатдор чунин шуморанд, ки натиҷаи муоина ҳамаи молро фаро нагирифтааст, онҳо ҳуқуқ доранд гузаронидани муоинаи гумрукии иловагӣ қисми боқимондаи молро талаб намоянд.

5. Агар дар рафти муоинаи гумрукии молу воситаҳои нақлиёт далели нодуруст нишон додани миқдори мол ҳангоми декларатсиякунонӣ муқаррар карда шавад, мақоми гумрук миқдори молро барои мақсадҳои гумруки мустақилона муайян мекунад.

6. Тибқи натиҷаи муоинаи гумруки ду нусха акт тартиб дода мешавад. Дар акти гузаронидани муоинаи гумруки маълумоти зерин нишон дода мешавад:

1) маълумот дар бораи шахсони мансабдори мақомоти гумрук, ки муоинаи гумруки гузарониданд ва шахсоне, ки дар муоинаи гумруки иштирок доштанд;

2) сабабҳои гузаронидани муоинаи гумруки ба иштироки декларант ё дигар шахси нисбати молу воситаҳои нақлиёт ваколатдор;

3) натиҷаи муоинаи гумруки.

Намуди акт аз тарафи мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумруки тасдиқ карда мешавад.

Нусхаи дуҷуми акт ба шахси нисбати мол ва (ё) воситаҳои нақлиёт ваколатдор ё ба намояндаи мол супорида мешавад, ба шарте, ки ӯ аниқ карда шуда бошад.

Моддаи 414. Муоинаи шахс

1. Муоинаи шахс ҳамчун шакли истисноии назорати гумрукӣ бо қарори сардори мақоми гумрук ё шахси ивазкунандаи ӯ ҳангоми мавҷуд будани далели кофӣ барои гумонбар шудан ба он, ки шахси воқеии аз сарҳади гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон гузаранда ё дар минтақаи назорати гумрукӣ ё дар минтақаи транзитии фурудгоҳи кушодаи байналмилалӣ қарордошта моли барои воридот ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва содирот аз ин қаламрав манъбударо ё интиқоли онро бо вайрон кардани тартиботи дар ҳамин Кодекс муқарраршуда пинҳон карда, онро ихтиёран намедихад, иҷозат дода мешавад.

Қарори муоинаи шахс аз тарафи сардори мақоми гумрук ё шахси ивазкунандаи ӯ бо гузоштани амри хаттӣ ба гузориши шахси мансабдори мақомоти гумрук қабул карда мешавад.

2. Шахси мансабдори мақоми гумрук вазифадор аст, ки шахси воқеиро қабл аз шурӯи муоинаи шахсӣ бо қарори муоина шудани шахс, ҳуқуқи вазифаҳояш ҳангоми муоина шинос карда, тақлиф намояд, ки моли пинҳонкардаашро ихтиёран супорад.

Далели шиносоии шахси воқеӣ бо қарори муоина шудани ӯ бо роҳи аз тарафи шахси мазкур гузоштани сабти дахлдор дар ин қарор тасдиқ карда мешавад. Дар сурати аз чунин амал даст кашидан дар ин бора дар қарори муоина шудани шахс сабт гузошта мешавад ва бо имзои шахси мансабдори мақомоти гумрук, ки оид ба муоинаи шахс қарор қабул кардааст, тасдиқ карда мешавад.

3. Шахс аз тарафи шахсони мансабдори мақомоти гумрукӣ, ки бо ӯ ҳамчун мебошанд, дар ҳузури ду шахси ҳолиси ҳамчинсаш дар бинои алоҳидае, ки ба талаботи санитарияи гигиенӣ мувофиқ аст, муоина карда мешавад.

Ба ин бино даромадани шахсони воқеии дигар ва рафти муоинаи шахсро мушоҳида кардани онҳо манъ аст. Тани шахси муоинашавандаро бояд танҳо корманди тиб ташхис намояд ва ӯ ҳуқуқ надорад, ки аз иҷрои қарори сардори мақомоти гумрук ё шахси вайро ивазкунанда оид ба муоинаи шахс саркашӣ кунад.

Ҳангоми муоинаи шахсони ноболиғ ва ғайри қобили амал, намоёндагони қонунии онҳо (падар ё модар, падархонд, сарпараст, парастор,) ё шахсони ӯро ҳамроҳикунанда ҳуқуқи иштирок доранд.

4. Шахс бояд боодобона муоина шуда, ба иззати нафси ӯ нарасанд, ба саломатӣ ва моли шахси муоинашаванда дар сатҳи зарурии барои ёфтани моли аз тарафи шахси воқеӣ пинҳонкардашуда зарари ғайриқонунӣ расонида нашавад.

5. Шахс (намоёндаи қонунии вай) дар рафти муоина вазифадор аст талаботи қонунии шахси мансабдори муоинакунандаи мақоми гумрукро иҷро намояд ва ӯ ҳуқуқ дорад:

1) талаб намояд, ки қарори сардори мақоми гумрук ё шахси ивазкунандаи ӯро дар бобати муоина шуданаш нишон диҳанд;

2) бо ҳуқуқи ўҳдадорихои худ шинос шавад;

3) баёнот диҳад, дархост пешниҳод кунад;

4) баъди тартиб додани акти муоина бо он шинос шавад ва изҳорот диҳад, он бояд ба ин акт дохил карда шавад;

5) аз забони модарӣ ё хизмати тарҷумон истифода намояд;

6) мутобиқи ҳамин Кодекс баъди анҷом ёфтани муоинаи шахс ба шарте, ки ҳуқуқи манфиатҳои қонунии худро ҳангоми муоина шуданаш поймолшуда ҳисобад, метавонад аз амали шахсони мансабдори мақомоти гумрук шикоят намояд.

6. Оид ба муоинаи шахс аз рӯи намунаи аз тарафи мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ тасдиқгардида ду нусха акт тартиб дода мешавад.

Актро шахси мансабдори мақоми гумрук, ки шахсро муоина кардааст, шахси воқеие (намоёндаи қонунии ӯ), ки нисбати вай муоина гузаронида шудааст, шахсони ҳолис ва агар ташхиси бадан гузаронида шуда бошад, корманди тиббӣ имзо мекунад. Нусхаи дуоми акт ба шахсе, ки мавриди муоина қарор гирифтааст (намоёндаи қонунии ӯ), супорида мешавад.

Моддаи 415. Тафтиши маркировкаи мол бо марқаҳои махсус, дар онҳо мавҷуд будани нишонаҳои ҳаммонандсозӣ

1. Мақомоти гумрук марқаҳои махсус доштани мол ё борҷомаи он, воситаҳои ҳаммонандсозӣ ё дигар усулҳои ишорагузории молро, ки барои тасдиқи воридоти расмӣ он ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ҳолатҳои пешбининамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон истифода мешаванд, тафтиш мекунад.

2. Агар моли дар қисми якуми ҳамин модда зикршуда марқаҳои махсус, воситаҳои ҳаммонандсозӣ ё усулҳои дигари нишонагузорӣ надошта бошад, ин гуна далел ҳамчун ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон бе расмиёти гумрукӣ ва иҷозати мол барои муомилот овардани мол ҳисоб меёбад, ба шарте агар шахси дорандаи чунин мол акси ин ҳолатро исбот накунад.

Моддаи 416. Азназаргузарони бино ва ҳудуди он

1. Бино ва ҳудуди он бо мақсади тасдиқи мавҷудияти молу воситаҳои нақлиёти таҳти назорати гумрукӣ буда, аз ҷумла шартан иҷозатдодашуда дар анборҳои нигоҳдории муваққатӣ, анборҳои гумрукӣ, анборҳои озод, дар биноҳои мағозаи савдои бебӯч, инчунин дар дасти шахсоне, ки бояд мол мутобиқи шартҳои расмиёти гумрукӣ ё низоми гумрукии пешбининамудаи ҳамин Кодекс бошад, мавриди азназаргузаронӣ қарор мегиранд. Бино ва ҳудуди он ҳангоми будани маълумот оид ба талафи мол ва (ё) воситаҳои нақлиёт, бегона ё истифода намудан бо дигар мақсад ё бо вайрон кардани талабот ва шартҳои муқаррарнамудаи ҳамин Кодекс барои санҷиши чунин маълумот, инчунин дар асоси тафтиши интиҳобӣ тафтиш карда мешавад.

2. Бино ва ҳудуди дар қисми 1 ҳамин модда нишондоданашуда аз ҷониби мақомоти гумрук дар нуқтаи гузаргоҳи Сарҳади давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон, дар минтақаҳои назорати гумрукӣ, ки қад - қади сарҳади гумрукӣ ташкил ёфтаанд, инчунин шахсонро, ки моли овардаашонро ба таври чакана ё яклухт савдо мекунанд, дар сурати расидани маълумот дар мавриди дар бино ё ҳудуди таҳти ихтиёрдорӣ ин шахсон мавҷуд будани молу воситаҳои нақлиёте, ки ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо вайрон кардани тартиби пешбининамудаи ҳамин Кодекс оварда шудаанд ва барои тафтиши чунин маълумот аз назар гузаронида мешаванд.

3. Азназаргузарони биноҳои истиқоматӣ иҷозат дода намешавад.

4. Бино ва ҳудуди он бо нишон додани амрномаи аз тарафи сардори мақоми гумрук ё шахси ӯро ивазкунанда имзошуда ва шаходатномаи хизматӣ аз назар гузаронида мешавад. Номгуи шахсони мансабдори мақомоти гумрук, ки ба ин биною ҳудуд ҳуқуқи даромадан доранд, инчунин намунаи амрнома аз тарафи мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ муайян карда мешавад. Агар қонунгузории гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон тартиби дигари дастрасии шахсони ваколатдори мақомоти давлатиро ба объектҳои алоҳида муқаррар карда бошад, шахсони ваколатдори мақомоти гумрук ҳуқуқ доранд ба объектҳои зикргардида бо тартиби муайянкардаи ин санадҳои ҳуқуқӣ ворид шаванд.

5. Ҳангоми роҳ надодани шахсони мансабдори мақоми гумрук ба бино ва ҳудуди он, шахсони мазкур ҳуқуқ доранд бо рафъ намудани муқовимат ва кушодани дари бинои маҳкам дар ҳузури ду шахси холис ба бино дароянд, ба истиснои ҳолатҳое, ки қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистон тартиби дигари ба объектҳои алоҳида ворид шудани шахсони мансабдори мақомоти давлатиро муқаррар кардааст. Мақомоти гумрук прокурорро аз ҳамаи ҳолатҳои воридшавӣ ба бино ҳудуди он бо рафъи муқовимат, кушодани дари биноҳои маҳкам дар давоми 24 соат огоҳ менамоянд.

6. Бино ва ҳудуди он бояд дар муддати кӯтоҳтарин аз назар гузаронида шавад ва он бояд аз 24 соат зиёд набошад.

7. Оид ба натиҷаи азназаргузаронӣ тибқи намунае, ки мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумруки тасдиқ мекунад, акт тартиб дода мешавад. Нусхаи дуҷуми акти мазкур ба дасти шахсе, ки бино ё ҳудуди он аз назар гузаронда шудааст, супурда мешавад.

Моддаи 417. Санҷиши гумруки

1. Мақомоти гумрук санҷиши гумрукии декларатҳои ва шахсонидигари анҷомдиҳандаи фаъолиятиро, ки назорати он ба зиммаи мақомоти гумрук аст, дар сурати вучуд доштани асоси кофӣ барои гумони аз ҷониби чуниншахсон риоя накрдани қонунгузори гумруки мегузаронад.

2. Санҷиши гумрукиро мақомоти гумрук метавонад нисбат ба шахсони зерин гузаронанд:

1) декларатҳо ва шахсоне, ки дар моддаи 15 ҳамин Кодекс пешбинӣ шудаанд, - агар дар натиҷаи татбиқи намудҳои дигари назорати гумрукии пешбиниамудаи ҳамин бобмаълумотте ошкор шуда бошад, ки аз безъимодии маълумоти ҳангоми барасмиятдарории гумрукии пешниҳодшуда ё аз истифода ва ихтиёрдорӣ мол бо риоя накрдани талабот ва маҳдудиятҳои муқараршуда шаҳодат медиҳад;

2) брокерҳои гумруки (намояндагон) соҳибони анборҳои нигоҳдори муваққатӣ, соҳибони анборҳои гумруки, соҳибони анборҳои озод, соҳибони мағозаҳои савдои бебоҷ ва боркашонҳои гумруки – ҳангоми ошкор шудани маълумоте, ки дар бораи вайрон кардани баҳисобгирии молҳо аз сарҳади гумруки интиқолшаванда ва ҳисобот дар бораи онҳо ё риоя накрдани дигар талаботу шартҳои фаъолияти навъи дахлдори муқарраркардаи ҳамин Кодекс, шаҳодат медиҳанд;

3) шахсоне, ки моли овардаашонро ба таври чакана ё яклухт савдо мекунад - ҳангоми ошкор шудани маълумот гувоҳидиҳандаи он, ки молҳои ба қаламрави гумруки бо ҳалалдор шудани талаботу шартҳои муқаррарнамудаи ҳамин Кодекс ворид гаштаанд ва ин боиси вайрон шудани тартиби супоридани бочҳои гумруки ва андозҳо ё риоя накрдани мамнӯияту маҳдудиятҳои мутобиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Чумҳурии Тоҷикистонмуқараршуда гардидааст.

3) Санҷиши гумруки аз анҷом додани санҷиши далели ҷойгиркунонии молҳо таҳти низоми гумрукии муайян ё таҳти расмиёти гумруки, риоя талаботу шартҳои истифодаи молҳо дар низоми гумрукасмиётигумрукии марбута, инчунин ҳаққонияти маълумоти дар декларатсияи пешниҳодшаванӯдаи нишоҳдошадатавассути муқоисаи ин маълумот бо маълумотҳои баҳисобгирӣ ваҳисоботдиҳии муҳосибӣ, бо ҳисобҳо, бо итилооти дигар шахсони дар ҳамин мода зикргардида иборат аст. Ҳангоми гузаронидани санҷиши гумруки амалиёти дигари назорати гумруки метавонанд истифода гарданд. Тибқи зарурият санҷиши гумруки метавонад азҷониби мақомоти гумрук бо ҷалби мақомоти дигар давлатӣ гузаронида шавад.

4. Санҷишҳои гумруки метавонанд нақшавӣ ва ғайринақшавӣ бошанд. Санҷиши гумрукии нақшавӣ санҷишест, ки ба нақшаи даврии фаъолиятиназорати мақоми гумрук ворид карда шудааст. Санҷишҳои дигари гумрукии санҷишҳои ғайринақшавӣ мебошанд. Вобаста ба мақсаднокӣ ва ҷойи гузарониданашон санҷишҳои гумрукии метавонанд маҷмӯи, мавзӯӣ, камералӣ ва сайёр бошанд, ки хусусиятҳои гузарониданашонро мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумруки тибқи ҳамин Кодекс муайян менамояд.

5. Санҷиши гумруки дар асоси дастури сардори мақоми гумрук ё муовини ваколатдори ӯ гузаронидамешавад. Дар дастури номгӯи мақоми гумруке, ки санҷишро мегузаронад, номгӯи шахси ҳуқуқӣ ё насаб, ном, номи падари шахсоне, ки нисбатан санҷиши гумруки гузаронида мешавад, насаб ва сарҳарфҳои нам ва номи падари санҷишгарон, вазифаи онҳо (масъалаҳои) санҷиши гумрукии вამӯҳлати гузаронидани он қайд карда мешавад.

6. Қабл аз гузаронидани санҷиши гумрукии шахсони мансабдори мақоми гумруке, ки чунин санҷиши гумрукиро мегузаронад, вазифадоранд ба роҳбари шахси ҳуқуқии (намояндагӣ ва филиалҳо) санҷидашаванда, дар вақти ҳозир набуданаш – ба намояндаи шахси ҳуқуқӣ (намояндагӣ ва филиалҳо) ё ба шахсони дигари санҷидашаванда, дар вақти ҳозир набуданашон – ба намояндагони қонунӣ онҳо шаҳодатномаи хизматӣ ва дастур дар хусусигузаронидани санҷиши гумрукиро нишон диҳанд, инчунин маълумоти заруриро ба китоби баҳисобгирии санҷишҳо (ревизияҳо) сабт намояд.

7. Мӯҳлати гузаронидани санҷиши гумруки набояд сӣ рӯзи тақвими зиёд бошад. Мӯҳлати мазкур метавонад аз сардори мақоми гумрук ё муовини ваколатдори ӯ то сӣ рӯзи дигар тамдид гардад. Тамдиди мӯҳлати гузаронидани санҷиши гумруки бо тартиби муайяннамудаи мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумруки сурат мегирад. Гузаронидани санҷиши гумруки метавонад вобаста ба фосилаҳои вақте, ки байни башахс изҳор намудани талаботи мақоми гумрук оид ба пешниҳод намудани ҳуҷҷату маълумотҳо ва пешниҳоди ҳуҷҷату маълумотҳои мазкур, инчунин барои бо дархости макмрук дастрас кардани маълумоту ҳуҷҷатҳои дигар сарф шудааст, бо қарори сардори мақоми гумрук ё муовини ваколатдори ӯ боздошта шавад. Давраи танафусҳо дар гузаронидани санҷиши гумруки ба мӯҳлати умумии гузаронидани санҷиши гумрукии дохил намешавад.

8. Ҳангоми гузаронидани санҷиши гумрукии мақомоти гумрук ҳуқуқ доранд:

1) пешниҳоди ройғони ҳама гуна ҳуҷҷату маълумотро (ҳамчунин ҳуҷҷатҳои бонкиро), аз ҷумла дар шакли ҳуҷҷатҳои электронӣ, ки ба гузаронидани амалиёти истеҳсоли, тичоратӣ ё ғайра бо молҳои тавассути сарҳади гумрукии интиқолёбанда тааллуқ доранд, талаб намоянд ва онҳо шинос гарданд;

2) дар доираи салоҳияти худ ба ҳазина ва манбаъҳои маълумоти системаҳои автоматикунонидашудаи иттилоотии шахси санҷидашаванда бо назардошти талаботи қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистон оид ба ҳифзи иттилоот роҳ ёбанд;

3) бино ва қаламрави шахси санҷидашавандаро аз назар гузаронанд, инчунин азназаргузаронии гумрукии ва муоинаи гумрукиро мувофиқи талаботи ҳамин Кодекс дар ҳузури намояндагони ваколатдори шахси санҷидашаванда анҷом диҳанд;

4) гузаронидани ҳисобрасии молҳоро бо тартиби муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Чумҳурии Тоҷикистон талаб намоянд инчунин санҷиши дурусти гузаронидани онҳоро анҷом диҳанд;

5) хуҷҷатҳо ва иқтибос аз онҳоро, ки бо имзои шахси мансабдори ваколатдор ва муҳри шахси ҳуқуқӣ ва соҳибкори инфиродӣ тасдиқ гардидаанд, аз шахсони санҷидашаванда талаб намоянд;

6) баёноти хаттиро аз шахсони мансабдори шахси ҳуқуқӣ, соҳибкори инфиродӣ ва шахсони дигари санҷидашаванда аз рӯи масъалаҳое, ки дар рафти гузаронидани санҷиши гумрукӣ пайдо мешаванд, талаб намоянд;

7) биноҳоро муҳри манъи истифода зананд;

8) хуҷҷатҳоеро, ки аз содир гаштани ҳуқуқвайронкунӣ шаҳодат медиҳанд, тибқи тартиби муқаррарнамудаи қонунгузорӣ ситонанд. Зимнан шахсони санҷишгар ҳуқуқи нусхабардорӣ кардани хуҷҷатҳои ситонидашударо доранд;

9) мутобиқи моддаи 418 ҳамин Кодекс молҳоро ситонанд ё ба ҳабс гиранд;

10) амалҳои дигари пешбининамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистонро анҷом диҳанд.

9. Муҳри манъи истифода задан ба биноҳо ва ситонидани хуҷҷатҳое, ки аз содир гаштани ҳуқуқвайронкунӣ шаҳодат медиҳанд, дар мавридҳои истисноӣ, дар сурате ки наандешидани тадбирҳои мазкур боиси пинҳонии мондани ҳуқуқвайронкунӣ мегардад, анҷом дода мешаванд.

10. Барои мақсадҳои гузаронидани санҷиши гумрукӣ мақомоти гумрук метавонанд натиҷаҳои ҳисобрасии молҳоро, ки шахси дорои ваколат нисбати молҳо ё дорои масъулияти ниғаҳдорӣ чунин молҳо ё мақомоти назоратӣ гузаронидааст, хулосаҳои аудиторӣ, инчунин санаду хулосаҳоеро, ки мақомоти давлатӣ таҳия кардаанд, истифода намоянд.

11. Натиҷаҳои гузаронидани санҷиши гумрукӣ бо акте ба расмӣ дароварда мешаванд, ки шакли онро мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ муқаррар кардааст. Акти санҷиши гумрукӣ дар давоми 10 рӯз пас аз ба анҷом расидани санҷиши гумрукӣ дар на камтар аз ду нусха тартиб дода мешавад.

12. Дар акти санҷиши гумрукӣ бо назардошти хусусиятҳои гузаронидани намудҳои алоҳидаи санҷишҳои гумрукӣ бояд инҳо дарҷ ёбанд:

1) асоси таъин шудани санҷиши гумрукӣ, сана на рақами дастур барои гузаронидани он, вазифаҳо, насаб ва сарҳадҳои ном ва номи падари шахсоне, ки санҷишро гузаронидаанд;

2) санаи оғоз ва анҷоми санҷиши гумрукӣ (дар мавриди ҷо доштани танаффусҳо фосилаи онҳо нишон дода мешавад). инчунин макон тартиб дода шудани акти санҷиши гумрукӣ;

3) вазифаҳо, насаб ва сарҳадҳои ном ва номи падари кормандони шахси санҷидашаванда, ки вазифадоранд акти санҷиши гумрукиро имзо намоянд, бо зикри хатмии давраи кориашон дар вазифаҳои ишғолнамуда, насаб ва сарҳадҳои ном ва номи падари роҳбари шахси ҳуқуқӣ (намояндагӣ ва филиалҳо) ва шахси ба зиммааш вазифаҳои сармуҳосиби (муҳосиби калон бо ҳуқуқҳои сармуҳосиби) шахси ҳуқуқӣ, соҳибкори инфиродӣ санҷидашаванда, ки мансабҳои зикршударо дар давраи санҷиши ишғол менамуданд, инчунин шахсони дигаре, ки ба санҷиши гумрукӣ ҷалб гардидаанд;

4) номгӯ, мақоми воқеъшавӣ ва тобеияти шахси ҳуқуқӣ, насаб, ном ва номи падар, ҷойи истиқомати соҳибкори инфиродӣ санҷидашаванда, рақами инфиродӣ андозсупорандаи онҳо, рақами суратҳисобҳои ҷорӣ бо зикри бонкҳо ва (ё) ташкилотҳои қарздиҳӣ молиявӣ ғайрибонкӣ, ки дар онҳо ҳисобҳои мазкур кушода шудаанд (дар сурати мавҷуд буданашон);

5) мавҷуд будани китоби баҳисобгирии санҷишҳо (ревизияҳо), инчунин иттилоъ дар хусуси навиштаҷоти дар он сабтшуда оид ба санҷиши гумрукии мазкур;

6) кӣ ва кай санҷишҳои гумрукиро дар давраи санҷиши бо ҳуди ҳамон мавзӯ қаблан гузаронидааст, чӣ гуна тадбирҳо вобаста ба далелҳои ошкоршудаи қонуншиканӣ андешида шудаанд;

7) кадом амалиёти (хуҷҷатҳои) молиявӣ хоҷагидорӣ, бо кадом усул ва мансуб ба кадом давра санҷида шудаанд;

8) макон, замон (агар он муқаррар карда шуда бошад) ва хусусияти ҳуқуқвайронкунии содиршуда, санадҳои қонунгузорие, ки талаботашон вайрон карда шудааст;

9) андозаи зарари расонидашуда (агар он мавҷуд бошад) ва оқибатҳои дигари ҳуқуқвайронкунии ошкоршуда;

10) маълумоти пешбининамудаи қисми 8 моддаи 418 ҳамин Кодекс;

11) маълумоти дигаре, ки барои баррасии мавод оид ба натиҷаҳои санҷиши гумрукӣ ва қабули қарорҳо аз рӯи онҳо зарур аст.

13. Дар акти санҷиши гумрукӣ бояд дарҷи воқеӣ, амиқ ва дақиқи далелҳои ошкоршуда риоя гардад. Ба акти санҷиши гумрукӣ ворид кардани гумону тахмин ва маълумоти тасдиқнашуда дар бораи фаъолияти шахси санҷидашаванда мумкин нест. Ҳангоми гузаронидани санҷиши гумрукӣ шахсони мансабдори мақоми гумрук вазифадоранд; ки ҳама гуна далелу ҳолатҳои барои қабули қарори асоснок аҳамияти ҷиддӣ доштаре маълум намоянд.

14. Акти санҷиши гумрукӣ аз ҷониби шахсони мансабдори мақоми гумрук, ки санҷиши гумрукиро гузаронидаанд, ба имзо мерасад. Роҳбари шахси ҳуқуқӣ (намояндагӣ на филиалҳо), дар вақти ҳозир набудани он - намояндаи қонунии шахси ҳуқуқӣ (намояндагӣ ва филиалҳо) ё соҳибкори инфиродӣ, дар вақти ҳозир набудани он - намояндаи қонунии соҳибкори инфиродӣ, инчунин шахсе, ки вазифаҳои сармуҳосиби (муҳосиби калон бо ҳуқуқҳои сармуҳосиби) шахси ҳуқуқӣ ё соҳибкори инфиродӣ санҷидашавандаро ба зимма дорад, вазифадоранд акти санҷиши гумрукиро имзо намоянд. Дар ҳолати саркашӣ кардани шахсони дар ҳамин қисм зикргардида аз имзо кардани акти санҷиши гумрукӣ, дар он навиштаҷоти дахлдор сабт карда мешавад. Пас аз ба имзо расидани акти санҷиши гумрукӣ ё дар ин акт сабт кардани навиштаҷот дар хусуси аз имзо саркашӣ кардани он, нусхаи дуҷуми ин акт ба шахсе, ки дар ҳамин қисм зикр гардидааст, супорида мешавад. Дар ҳолати саркашӣ кардан аз гирифтани акти санҷиши гумрукӣ, дар он навиштаҷоти дахлдор сабт гардида, нусхаи дуҷуми акти мазкур ба унвони шахси ҳуқуқӣ ё соҳибкори инфиродӣ санҷидашуда равон карда мешавад.

15. Дар ҳолати вучуд доштани раддия нисбат ба акти санҷиши гумрукӣ шахсони онро имзоқунанда пеш аз имзо навиштаҷоти дахлдорро дар ин хусус сабт менамоянд ва на дертар аз сӣ рӯзи тақвимӣ аз рӯзи ба имзо расидани акт раддияи худро вобаста ба мазмуни он ба таври хаттӣ ба мақоми гумруке, ки санҷиши гумрукиро таъин намудааст, пешниҳод мекунанд. Пас аз гузаштани ин мӯҳлат раддияҳо барои баррасӣ қабул карда намешаванд.

16. Асоснокӣ ва ҷаъе, ки дар раддия изҳор шудааст, аз ҷониби шахсони мансабдори санҷиши гумрукиро анҷомдодаи мақоми гумрук санҷида мешавад ва дар ин хусус хулосаи хаттӣ тартиб дода мешавад, ки бо он шахсони бо тартиби муқарраршуда пешниҳоднамудаи раддия бо акти санҷиши гумрукӣ бояд шинос карда шаванд.

17. Дар ҳолати ошкор шудани аломатҳои ҷиноят ё ҳуқуқвайронкунии маъмури аз ҷониби шахсони мансабдори мақоми гумрук, ки санҷишро мегузаронанд, то анҷоми санҷиши гумрукӣ акти фосилавӣ алоҳида тартиб дода мешавад. Дар асоси акти фосилавӣ мақомоти гумрук мувофиқи қонунгузори мурофиавӣ ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи ҳуқуқвайронкунии маъмури амал менамоянд. Далелҳои дар акти фосилавӣ нишондодашуда ба акти санҷиши гумрукӣ, ки пас аз анҷоми санҷиши гумрукӣ тартиб дода мешавад, ворид карда мешаванд. Тарзи таҳия кардан, ба имзо расонидан ва супоридани акти фосилавӣ бо ҳамон тартибест, ки барои акти санҷиши гумрукӣ муқаррар шудааст.

18. Қарорро аз рӯи акти санчиши гумрукӣ сардори мақоми гумрук ё муовини ваколатдори ӯ дар доираи салоҳияташон, ки ҳамин Кодекс муайян намудааст, дар мӯҳлати на дертар аз сӣ рӯзи тақвимӣ аз рӯзи гирифтани маводҳои санчиши гумрукӣ қабул мекунанд. (ҚҶТ аз 03.07.2012с., №845)

Моддаи 418. Ба ҳабс гирифтани ситонидани амвол ҳангоми санчиши гумрукӣ

1. Ҳангоми санчиши гумрукӣ мол дар ҳолатҳои зерин ба ҳабс гирифта мешавад:

1) ҳангоми ошкор намудани моле, ки марка махсус, воситаҳои ҳаммонандсозӣ, ё тарзҳои дигари нишонагузорӣ надорад ва чунин нишонагузориро ҳамин Кодекс ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои тасдиқи он, ки мол бо роҳи қонунӣ ба қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон ворид шудааст, пешбини намудаанд ё онҳо дорои маркаю нишонаҳои қалбақӣ мебошанд;

2) дар ҳуҷҷатҳои тиҷоратии шахси санҷидашаванда маълумот оид ба иҷозати мол аз тарафи мақомоти гумрук қайд нашуда бошад, ба шарте ки мутобиқи санадҳои меъёрию ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон ишора шудани чунин маълумот дар ҳуҷҷатҳои тиҷоратӣ ҳангоми муомилоти мол дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳатмӣ бошад, ҳамчунин ҳангоми ошкор намудани нодурустии ин гуна маълумот ё вучуд надоштани ҳуҷҷатҳои тиҷоратӣ, ки дар онҳо чунин маълумот бояд зикр шаванд;

3) ошкор намудани далелҳои истифода ва (ё) ихтиёрдорӣ моли шартан барои муомилот иҷозатшуда бо мақсади дигар, нисбати он, ки онҳо аз пардохти бочи гумрукию андозҳои воридотӣ қисман ё пурра озод карда шудаанд.

2. Моле, ки нисбаташ ҳабс муқаррар карда шудааст, барои нигоҳ доштан ба соҳибаш ё дигар шахсе, ки нисбати ин мол ваколатдор аст, дода мешавад. Ҷои нигоҳдори чунин мол минтақаи назорати гумрукӣ эълон карда мешавад (моддаи 403).

3. Агар мутобиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон молро ба Ҷумҳурии Тоҷикистон ворид намудан ё ба муомилот баровардан мумкин набошад, инчунин ҳангоми будани асоси кофӣ оид ба эҳтимоли он, ки ҳабси мол барои эҳтиёт кардани он кофӣ нест, мақомоти гумрук онро меситонанд.

Моли ситонидашуда дар анборҳои муваққатӣ ё дар дигар ҷой, ки минтақаи назорати гумрукӣ мебошад, ҷойгир карда мешавад.

4. Ситонидан ё ба ҳабс гирифтани мол метавонад анҷом дода нашавад. Агар шахси молаш ошкоргардида таъмини супурдани пардохтхоро, ки метавонад ситонида шавад, пешниҳод наояд, ба истиснои ҳолатҳое, ки воридоти молҳо ба Ҷумҳурии Тоҷикистон ва муомилоти онҳо мутобиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ аст ё нисбати ин молҳо маҳдудияти миқдорӣ муқаррар шудааст, мол метавонад ситонида ё ба ҳабс гирифта нашавад.

Бочҳои гумрукӣ ва андоз бо мақсади муайян кардани маблағи таъмини пардохти онҳо мутобиқи моддаи 372 ҳамин Кодекс ҳисоб карда мешавад.

5. Мол дар асоси қарори асосноки шахси мансабдори мақомоти гумрук, ки санчиши гумрукӣ мегузаронад, дар ҳузури соҳиби мол ё намояндаи ӯ, инчунин дар ҳузури ду шахси холис ситонида ё ҳабс карда мешавад.

Дар ҳолатҳои зарурӣ барои ситонидан ё ба ҳабс гирифтани мол мутахассис даъват карда мешавад (моддаи 425).

Пеш аз ситонидан ё ҳабси мол шахси мансабдори мақомоти гумрук вазифадор аст ба шахсе, ки молаш ситонида ё ҳабс карда мешавад, қарори ситонидан ва ҳабс намудани молро пешниҳод кунад.

6. Оид ба ситонидан ё ҳабс кардани мол протокол тартиб дода мешавад. Дар протокол ё рӯйхати ба он замимагардида моли ситонидашуда ва ё ҳабсшуда номгӯи он, миқдор ва нишонаҳои хоса пурра қайд карда мешавад. Протоколи мазкурро шахси мансабдори мақоми гумрук, ки молро ситонидааст ё ҳабс кардааст ва шахс ё намоянда, ки молаш ситонида ё ҳабс карда мешавад, инчунин шахсони холис имзо мекунанд. Нусхаи протокол ба соҳиби мол ё намояндаи ӯ супурда мешавад.

7. Моли ситонида ё ҳабсшуда, ба истиснои ҳолатҳое, ки он метавонад мавриди мусодири қарор гирад, барои далели шайъӣ зарур гардад ё аз ҳисоби он бочи гумрукӣ пардохта шавад, баъди як рӯзи анҷом ёфтани санчиши гумрукӣ баргардонида ё аз ҳабс озод карда мешавад. Агар дар рафти санчиш муқаррар нашавад, ки нисбати чунин мол қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон вайрон карда нашудааст, он ба соҳибаш баргардонида ё фавран аз ҳабс озод карда мешавад, вале хароҷоти нигоҳдори муваққатии мол аз ҳисоби бучети давлат пардохта мешавад.

8. Оид ба ихтиёрдори моли ситонидашуда ё ҳабсшуда дар акте, ки дар он натиҷаи санчиши гумрукии гузаронидашуда инъикос меёбад, қайд карда мешавад (қисми 8 моддаи 417.).

9. Моли ситонида ё ҳабсшудаи талабнашуда баъди ду моҳи ба охир расидани санчиши гумрукӣ бо тартиби муқаррарнамудаи фасли Vӯ ҳамин Кодекс ихтиёрдорӣ карда мешавад.

Боби 51. ЭКСПЕРТИЗА ВА ТАҲҚИҚ ҲАНГОМИ НАЗОРАТИ ГУМРУКӢ

Моддаи 419. Муқаррар кардани экспертиза ҳангоми назорати гумрукӣ

1. Молу воситаҳои нақлиёт ё ҳуҷҷатҳое, ки дар бораи молу воситаҳои нақлиёт ё амалиёти (амали) нисбати онҳо гузаронидашаванда маълумот доранд, дар ҳолатҳое мавриди экспертиза қарор мегиранд, ки дар рафти назорати гумрукӣ барои эзоҳи масъалаҳои пайдошуда маълумоти махсус зарур бошад.

2. Экспертиза аз ҷониби коршиноси лабораторияи гумрукӣ, инчунин дигар ташкилотҳои дахлдор ё дигар коршиносоне, ки мақомоти гумрук таъин мекунанд, гузаронида мешавад. Ба сифати коршинос мумкин аст ҳар шахсе, ки барои додани хулоса маълумоти махсус дорад, таъин карда шавад. Барои гузаронидани экспертиза коршинос дар асоси шартнома ҷалб карда мешавад. Ҳангоми таъини экспертиза бо ташаббуси декларант ё дигар шахси манфиатдор шахсони мазкур ҳуқуқ доранд ба мақомоти гумрук номзади коршиносро пешниҳод наоянд.

3. Оид ба таъини экспертиза шахси мансабдори мақоми гумрук бо розигии сардори ин мақомот ё муовини ӯ дар ин бора қарор мебарорад, ки дар он сабаби гузаронидани экспертиза, ному насаби коршинос, номи ташкилоте, ки бояд дар он экспертиза гузаронида шавад, масъалаҳои ба зиммаи коршинос гузошташуда, рӯйхати мавод ва ҳуҷҷатҳои ба ихтиёри коршинос гузошташаванда, мӯҳлати гузаронидани экспертиза ва пешниҳоди хулоса ба мақомоти гумрук қайд карда мешавад.

Дар қарор ҳамчунин дар бораи огоҳони коршинос оид ба ҷавобгарии ҷиноятӣ барои дидаю дониста додани хулосаи бардурӯғ қайд мешавад.

4. Мӯҳлати экспертиза бояд аз мӯҳлатҳои зерин зиёд набошад:

- 1) аз мӯҳлати нигоҳдории муваққатӣ (моддаи 103), ба шарте агар мол то гирифтани натиҷаи экспертиза иҷозат дода нашавад;
- 2) шаш моҳ, ба шарте агар экспертиза нисбати воситаҳои нақлиёт анҷом дода шавад;
- 3) як сол дар дигар ҳолатҳо.

5. Шахси мансабдори мақоми гумрук вазифадор аст декларант ё дигар шахси ваколатдори молро, ба шарте, ки ин шахс аниқ бошад, бо қарори таъин шудани экспертиза шинос намояд ва ҳуқуқҳои дар моддаи 423 ҳамин Кодекс пешбинигардидаро фаҳмонида, дар қарор сабти дахлдор мегузорад, ки онро шахси мазкур ё намояндааш тасдиқ менамояд.

6. Ҳароҷоти мақомоти гумрук, лабораторияҳои гумруқӣ ва дигар коршиносону ташкилотҳое, ки экспертиза гузаронидаанд, ба истиснои ҳолатҳое, ки экспертиза бе ташаббуси мақомоти гумрук гузаронида шуда бошад, аз ҳисоби буҷети давлат пардохта мешавад.

Моддаи 420. Хулосаи коршинос

1. Коршинос дар асоси тадқиқоти гузаронидашуда ва бо назардошти натиҷаи онҳо аз номи худ ба таври хаттӣ хулоса пешниҳод мекунад.

2. Дар хулосаи коршинос бояд замон ва макони гузаронидани тадқиқот, аз тарафи кӣ, дар кадом асос гузаронидани экспертиза, масъалаҳои дар назди коршинос гузошташуда, объекти тадқиқот, маводу ҳуҷҷатҳои ба коршинос пешниҳодшуда, мундариҷа ва натиҷаи тадқиқот, бо нишон додани усулҳои татбиқшуда, арзёбии натиҷаи тадқиқот, хулосаҳои тибқи масъалаҳои пешниҳодшуда ва асосҳои онҳоро зикр намояд.

Маводу ҳуҷҷатҳое, ки аз хулосаи коршинос ё якҷанд коршинос далolat мекунад, ба хулоса замима мегарданд ва қисми таркиби он мебошанд.

Агар коршинос дар рафти экспертиза ҳолатҳои мавҷудаи муҳимро муайян кунад, ки аз ин хусус дар назди ӯ масъала гузошта нашуда буд, вай ҳуқуқ дорад мулоҳизаҳояшро доир ба ин ҳолатҳо ба хулоса ҳамроҳ кунад.

3. Агар экспертиза бо иштироки якҷанд коршинос гузаронида шуда бошад, хулоса аз тарафи ҳамаи онҳо имзо карда мешавад. Агар байни коршиносон муҳолифат пайдо шавад, ҳар яки онҳо хулосаашонро алоҳида тартиб медиҳанд.

4. Мақоми гумрук, ки экспертизаро таъин намудаст, ба декларант ё дигар шахсони ваколатдор нисбати мол ва (ё) воситаҳои нақлиёт, агар ин шахсон аниқ бошанд, нусхаи хулосаи коршинос, маълумоти ӯро оид ба имконпазирии надодани хулоса месупорад.

5. Ҳангоми қабули қарор мақомоти гумрук хулосаи коршиносро тибқи натиҷаи экспертиза, аз ҷумла экспертизаи бо ташаббуси декларант ё шахси дигари манфиатдор гузаронидашударо баррасӣ менамояд.

Моддаи 421. Экспертизаи иловагӣ ва такрорӣ

1. Ҳангоми нофаҳмо ё номукамал будани хулоса мумкин аст гузаронидани экспертизаи иловагӣ ба ҳамин коршинос, коршиноси дигар ё ташкилот супурда шавад.

2. Ҳангоми асоснок набудани хулоса ё шубҳа доштан ба дурустии он мумкин аст экспертизаи такроран таъин карда шавад, ки гузарониданаш ба дигар коршинос супорида мешавад.

3. Экспертизаи иловагӣ ё такрорӣ мутобиқи моддаҳои 419 ва 420 ҳамин Кодекс таъин карда мешавад.

Моддаи 422. Ҳуқуқ ва масъулияти коршинос

1. Коршинос ҳуқуқ дорад:

1) маводи марбут ба экспертизаро дида барояд;

2) бо розигии мақоми гумрук ба кори экспертиза дигар коршиносро ҷалб кунад;

3) барои гузаронидани экспертиза маводи иловагии заруриро талаб карда гирад;

4) аз додани хулоса даст кашад, ба шарте ки маводи ба ӯ пешниҳодшуда пурра набошад ё он барои гузаронидани экспертиза дониши зарури надошта бошад. Маълумот дар бораи надодани хулоса ба мақомоти гумруки экспертизаро таъинкарда ба таври хаттӣ пешниҳод карда мешавад;

5) бо иҷозати мақомоти гумрук ҳангоми назорати гумруқӣ дар гузаронидани амалҳои аниқ иштирок намояд.

2. Ба истиснои ҳолатҳои пешбининамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон маълумоти дар рафти экспертиза ё тайёри бадастовардаи коршинос, ки аз маълумоти дорои сирри тиҷоратӣ, бонкӣ ва дигар сирри қонунан ҳифзшуда иборат аст, инчунин дигар маълумоти махфиро набояд ошкор кунад, истифода барад ё ба шахсони сеюм диҳад.

Моддаи 423. Ҳуқуқи декларант, шахси дигари нисбати мол ва (ё) воситаҳои нақлиёт ваколатдор ва намояндаҳои онҳо ҳангоми таъин кардан ва гузаронидани экспертиза

1. Ҳангоми таъин кардан ва гузаронидани экспертиза декларант шахси дигари нисбати мол ва ё воситаҳои нақлиёт ваколатдор ва намояндаҳои онҳо ҳуқуқ доранд:

1) ба коршинос раддияи асоснок пешниҳод намоянд;

2) оид ба таъин намудани коршиноси мушаххас дархост пешниҳод кунанд;

3) оид ба гузоштани масъалаҳои иловагӣ дар назди коршинос барои тибқи онҳо хулоса гирифтани дархост пешниҳод кунанд;

4) бо иҷозати мақоми гумруки экспертизаро таъиннамуда дар он иштирок кунанд ва ба коршинос тавзеҳот диҳанд;

5) чошнӣ ва намунаи молро гиранд (моддаи 424);

6) бо хулосаи коршинос ё ахбори ӯ оид ба надодани хулоса шинос шаванд ва нусхаи чунин хулоса ё ахборро гиранд;

7) оид ба гузаронидани экспертизаи такрорӣ ё иловагӣ дархост пешниҳод кунанд.

2. Ҳангоми қонеъ гардидани дархости декларант, шахси дигари нисбати мол ва (ё) воситаҳои нақлиёт ваколатдор ё намояндаҳои онҳо, ки экспертизаро таъин намудаанд, шахси мансабдори мақомоти гумрук қарори дахлдор қабул мекунад.

Ҳангоми дархостро қонеъ накардан шахси мансабдори мақомоти гумрук бояд дар ин бора ба шахсе, ки дархост пешниҳод кардааст, ба таври хаттӣ иттилоъи асоснок диҳад.

Моддаи 424. Чошнӣ ва намуна

1. Шахси мансабдори мақоми гумрук дар рафти назорати гумрукӣ ҳуқуқ дорад барои тадқиқот аз мол чошнӣ ё намунаи зарурӣ гирад. Оид ба гирифтани чошнӣ ё намунаи дар шакли муайянкардаи мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои ғайриқонунии гумрукӣ акт тартиб дода мешавад. Нусхаи дуҷуми ақти мазкур бояд ба шахси нисбати мол ваколатдор, агар вай аниқ бошад ё ба намояндаи ӯ супорида шавад.

Дар ҳолатҳои зарурӣ чошнию намуна бо иштироки коршинос ё мутахассис гирифта мешавад.

2. Чошнӣ ё намунаи моли таҳти назорати гумрукӣ бударо декларантҳо, шахсони нисбати мол ваколатдор, намояндаҳои онҳо, шахсони дар қисми 1 моддаи 442 ҳамин Кодекс зикргардида ва кормандони дигар мақомоти давлатӣ, бо иҷозати хаттии мақомоти гумрук гирифта метавонанд.

3. Чошнӣ ё намунаҳо дар ҳаҷми камтарин, ки барои тадқиқоти онҳо заруранд, гирифта мешаванд.

Иҷозати аз мол гирифтани чошнӣ ё намуна аз тарафи шахсони дар қисми 2 ҳамин модда қайдшуда дода мешавад, ба шарте, ки ин амал:

1) назорати гумрукиро душвор нагардонад;

2) тавсифи молро тағйир надиҳад;

3) боиси саркашӣ кардан аз пардохти бочҳои гумрукию андоз ё роя накардани мамнӯият ва маҳдудиятҳои муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон нагардад.

4. Ҳангоми гирифтани чошнӣ ва намунаи мол декларант барои чошнӣ ва намуна декларатсияи гумрукии алоҳида пешниҳод наменаояд, ба шарте агар онҳо дар декларатсияи гумрукии мол қайд шуда бошанд.

Агар чошнӣ ва намуна аз тарафи мақоми гумрук дар мӯҳлати таъиншуда баргардонида нашавад, декларант ҳуқуқ дорад арзиши гумрукии моли декларатсияшавандаро ба андозаи арзиши гумрукии чошнӣ ва намуна кам кунад.

5. Декларантҳо, шахсони нисбати мол ваколатдор, намояндаҳои онҳо ҳуқуқ доранд ҳангоми аз мол чошнӣ ва намуна гирифтани шахсони мансабдори мақомоти гумрук ва кормандони мақомоти дигари давлатӣ иштирок кунанд.

6. Шахсони мансабдори мақомоти гумрук ҳуқуқ доранд ҳангоми аз мол чошнӣ ё намуна гирифтани кормандони мақомоти дигари давлатӣ, инчунин шахсони дар қисми 2 ҳамин модда зикршуда иштирок намоянд.

7. Декларантҳо ва намояндагони онҳо вазифадоранд ба шахсони мансабдори мақомоти гумрук ҳангоми гирифтани чошнӣ ва намунаи мол ба онҳо ёрӣ расонанд, аз ҷумла аз ҳисоби худашон молро бор кунанд ва фароранд ва дигар амалиёти заруриро нисбати мол иҷро кунанд.

8. Шахсони мансабдори мақомоти гумрук ҳуқуқ доранд дар ғайби декларантҳо ва намояндагони онҳо дар ҳолатҳои пешбининамудаи қисми 3 моддаи 413 ҳамин Кодекс аз мол чошнӣ ё намуна гиранд. Дар ҷунин ҳолатҳо чошнӣ ё намуна дар ҳузури на камтар аз ду шахси ҳолис гирифта мешавад.

9. Мақомоти гумрук бояд аз натиҷаи тадқиқоти чошнӣ ё намунаи моле, ки аз тарафи мақомоти дигари давлатӣ гирифта шудаанд, хабардор бошанд ва дар ин бора шахсони дар қисми 2 ҳамин модда зикршударо огоҳ намоянд.

10. Тартиби аз мол гирифтани чошнӣ ё намуна, инчунин тартиби тадқиқи онҳо аз тарафи мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои ғайриқонунии гумрукӣ мутобиқи ҳамин Кодекс ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар карда мешавад.

11. Баробари ба охир расидани тадқиқот чошнӣ ё намунаи мол ба соҳибаш баргардонида мешавад, ба истиснои ҳолатҳое, ки ҷунин чошнӣ ва намуна мутобиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон бояд нобуд ё партов карда шавад, инчунин агар хароҷоти баргардонидани чошнӣ ё намуна аз нархи онҳо бештар бошад.

Моддаи 425. Иштироки мутахассис ҳангоми гузаронидани назорати гумрукӣ

1. Ҳангоми зарурат барои иштирок дар иҷрои амалҳои мушаххаси назорати гумрукӣ мумкин аст мутахассиси ба натиҷаи ҷунин амалҳо манфиатнадоштаи дорои донишу малакаи махсус, ки барои мусоидат ба мақомоти гумрук муҳим аст, махсусан ҳангоми истифодаи воситаҳои техникӣ ҷалб карда шавад.

2. Шахс ба сифати мутахассис дар асоси шартнома ҷалб карда мешавад.

3. Мутахассис ҳуқуқ дорад:

1) бо маводи дахлдори амале, ки бо иштироки ӯ иҷро мегардад, шинос шавад;

2) бо иҷозати шахси мансабдори мақоми гумрук ба иштирокчиёни ин амал саволҳои ба ин амал дахлдорро диҳад;

3) ҳуҷҷатҳоро, ки тибқи натиҷаи иҷрои амал дар рафти назорати гумрукӣ тартиб дода мешаванд, аз назар гузаронад, пешниҳоди мулоҳизаҳояшро оид ба иҷрои ин амал баён кунад, ки бояд дар ҷунин ҳуҷҷатҳо қайд карда шаванд.

4. Мутахассис вазифадор аст:

1) дар амале, ки дониши махсусро талаб мекунад, иштирок кунад, оид ба амали пешгирифтааш шарҳу эзоҳот диҳад;

2) иҷро шудани ин амал, мазмун ва натиҷаи онро бо имзои худ тасдиқ кунад.

5. Ба истиснои ҳолатҳои пешбининамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон маълумоти ҳангоми иҷрои амали назоратӣ гирифтаашро, ки он сирри тиҷоратӣ, бонкӣ ва ё дигар сирри қонунан ҳифзшаванда мебошад, инчунин дигар маълумоти махфиро набояд ошкор кунад, бо мақсади дигар истифода барад ё ба шахси сеюм диҳад.

6. Хароҷоти мақомоти гумрук нисбати ҷалби мутахассис аз ҳисоби бучети давлатӣ пардохта мешавад, ба истиснои ҳолатҳое, ки мутахассис бе дархости мақомоти гумрук ҷалб шуда бошад.

Моддаи 426. Ҷалби мутахассисони мақомоти дигари давлатӣ барои мусоидат ба назорати гумрукӣ

1. Мақомоти гумрук ҳуқуқ доранд мутобиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон мутахассисони мақомоти дигари ҳифзи ҳуқуқ ё мақомоти назораткунандаро барои мусоидат ба назорати гумрукӣ ҷалб намоянд.

2. Хароҷоти вобаста ба ҷалби мутахассисони мақомоти дигари давлатӣ, ба шарте агар кори иҷрокардаи онҳо ба доираи вазифаҳои хизматашон вобаста набошад, бо тартиби муайяннамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷуброн карда мешавад.

БОБИ 52. БАҲОДИҲӢ ВА ИДОРАИ ТАВАККАЛ (РИСК)

Моддаи 427. Мафҳуми умумӣ ва мақсади истифодаи идораи таваккал

1. Таваккал дараҷаи эҳтимолияти риоя накардани қонунгузории гумруки Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад, ки мумкин аст ба давлат зарар орад. Баҳои таваккал ин мунтазам муайян кардани афзалияти идораи таваккал бо роҳи баҳодидӣ ва муқоисаи сатҳи таваккал бо стандарти пешакӣ муайяншуда бошад.

Идораи таваккал ин тарзи истифодаи тадбирҳои пешгири мебошад, ки имконият медиҳанд, усулҳои назорат барои пешакӣ огоҳонидани таваккал муайян карда шаванд.

2. Мақсади истифодаи идораи таваккал чунин аст:

- 1) таваҷҷӯҳ ба соҳаи таваккали ғайримуқаррарӣ ва самараноктар истифода кардани захираҳои дар ихтиёрдошта;
- 2) зиёд кардани имконияти ошкор сохтани ҳуқуқвайронкунӣ дар соҳаи фаъолияти гумрукӣ;
- 3) барои иштирокчиёни фаъолияти иқтисодии хориҷӣ, ки қонунгузории гумруки Ҷумҳурии Тоҷикистонро риоя мекунанд, муҳайё намудани шароити мусоид ба интиқоли молу воситаҳои нақлиёт аз сарҳади гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон.

Моддаи 428. Категорияҳои таваккал

Ба категорияҳои таваккал объектҳои зерин дохил мешаванд:

- 1) намуди мол;
- 2) рамзи мол мутобиқи Номгӯи молҳои фаъолияти иқтисодии хориҷӣ;
- 3) кишвари истеҳсоли мол;
- 4) кишвари интиқолшавандаи мол;
- 5) кишвари таъиноти мол;
- 6) воситаи нақлиёт ;
- 7) арзиши гумрукӣ;
- 8) хати сайри интиқоли мол;
- 9) иштирокчиёни фаъолияти иқтисодии хориҷӣ;
- 10) ҳуҷҷатҳое, ки барои барасмиятдарории гумрукӣ пешниҳод карда мешаванд.

Моддаи 429. Фаъолияти мақомоти гумрук оид ба баҳодидӣ ва идораи таваккал

1. Мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ чамъоварӣ, чамъбаст, таҳлили маълумоти оморӣ ва фавриро оид ба содир шудани ҳуқуқвайронкунӣ дар соҳаи фаъолияти гумрукӣ, аз ҷумла ҳамаи далелҳои ҳуқуқвайронкуниро, ки дар марҳалаи тафтиш қарор доранд, инчунин нисбати онҳо қарори муруфиавӣ қабул шудаанд, анҷом медиҳад.

2. Рӯйхати нишондиҳандаҳои таваккал, меъёри муайян намудан ва татбиқ кардани онҳо аз тарафи мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ муқаррар карда мешавад.

3. Рӯйхати муқарраргардидаи нишондиҳандаҳои таваккал дар рафти назорати гумрукӣ барои татбиқи усулҳои гуногуни назорати гумрукӣ аз тарафи мақомоти гумрук истифода мешавад ва барои маҳдуд кардани интиқоли мол аз сарҳади гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон асос шуда наметавонад. Рӯйхати мазкур маълумоти маҳфӣ мебошад.

4. Бо пешниҳоди воҳидҳои минтақавии мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ рӯйхати нишондиҳандаҳои таваккал бо назардошти вазъи фаврии баамаломата дар ҳамаи давраи амали онҳо метавонад иваз карда шавад.

5. Иштирокчиёни фаъолияти иқтисодии хориҷиро тибқи тартиби муқарарнамудаи мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ ба дараҷаи таваккали ҳадди ақал ё ҳадди аксар мансуб доништан мумкин аст.

Тартиби мансуб доништани иштирокчиёни фаъолияти иқтисодӣ ба категорияи ҳадди ақал ё ҳадди аксари таваккал ва нисбати онҳо қабул намудани расмиёти алоҳидаи гумрукӣ ва шаклҳои назорати гумрукӣ дар асоси пешниҳоди тартибдодаи воҳидҳои минтақавии мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ, яқоя бо ташкилотҳои ғайритиҷоратии соҳаи фаъолияти гумрукӣ муқаррар карда мешавад.

БОБИ 53. МУҚАРРАТОИ ИЛОВАГИИ МАРБУТ БА НАЗОРАТИ ГУМРУКӢ

Моддаи 430. Озод кардан аз шаклҳои муайяни назорати гумрукӣ

1. Озод кардан аз татбиқи шаклҳои муайяни назорати гумрукӣ танҳо тибқи ҳамина Кодекс, инчунин санадҳои ҳуқуқии байналмилалии эътирофнамудаи Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар карда мешавад.

2. Бағоҷи шахсии Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва аъзои оилааш муоинаи гумрукӣ карда намешаванд.

3. Бағоҷи шахсии аъзои Маҷлиси миллии Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, вакилони Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Сарвазирӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон ва аъзои оилаашон, ки бо онҳо ҳамсафаранд, мавриди муоинаи гумрукӣ қарор намегиранд.

Бағоҷи шахсии аъзои Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон агар шахсони мазкур вобаста ба вазифаҳои хизматиашон аз сарҳади гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон гузаранд, мавриди муоинаи гумрукӣ қарор намегиранд.

4. Роҳбари мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ ё шахси ивазкунандаи ӯ ҳақ дорад шахсони ҷудогона, молу воситаҳои алоҳидаи нақлиётро дар ҳолатҳое, ки он ба таъмини бехатарии Ҷумҳурии Тоҷикистон алоқаманд бошад, аз шаклҳои муайяни назорати гумрукӣ озод намояд.

Моддаи 431. Маълумот дар бораи шахс

1. Маълумотро дар бораи шахсоне, ки молу воситаҳои нақлиётро аз сарҳади гумрукӣ мегузаронанд, дар бораи шахсоне, ки дар соҳаи гумрук фаъолият доранд (боби 3), мақомоти гумрук ҳангоми назорати гумрукӣ ва барасмиятдарории гумрукии молу воситаҳои нақлиёте, ки аз сарҳади гумрукӣ гузаронида мешаванд, тибқи ҳолатҳо ва тартиби пешбининамудаи ҳамина Кодекс чамъ меваранд.

2. Бо мақсади назорати гумрукӣ ва ситонидани пардохтҳои гумрукӣ, мақомоти гумрук ҳуқуқ доранд мувофиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ин бора маълумот чамъоварӣ намоянд, ки иттилооти зайлро дар бар гирад:

- 1) дар бораи муассисони ташкилот;
- 2) дар бораи бақайдгирии давлатӣ ба сифати шахси ҳуқуқӣ ё ба сифати соҳибкори инфиродӣ;
- 3) дар бораи таркиби амволе, ки барои фаъолияти соҳибкорӣ истифода мешавад;
- 4) дар бораи суратҳисобҳои бонкии кушодашуда;
- 5) дар бораи фаъолияти шахс дар соҳаи фаъолияти иқтисодии хориҷӣ;
- 6) дар бораи маҳали ҷойгиршавии ташкилот;
- 7) дар бораи гузаштан аз қайди мақоми андоз ба сифати андозсупоранда ва рақами мушаххаси андозсупоранда;

8) дар бораи қобилияти пардохтпазирии шахсоне, ки ба реестри шахсони дар соҳаи фаъолияти гумрук амалкунанда дохил карда шудаанд; (ҚЧТ аз 03.07.2012с., №845)

9) нисбати шахсони воқеӣ дар бораи маълумоти шахсии шахрвандон (ному насаб, шахрвандӣ, санаи таваллуд, ҷинс, рақами мушаххаси андозсупоранда (агар бошад), суроғаи ҷои истиқомат), инчунин чанд маротиба аз сарҳади гумрукӣ мол гузарондани онҳо.

3. Шахсони дар қисми 1 ҳамин модда зикршуда ҳуқуқ доранд маълумоти ҳуҷҷаткардаи мақомоти гумрукро дар бораи худ дастрас намоянд ва бо мақсади пурраву бозътимод гардонидани он маълумотро аниқу саҳеҳ кунанд. Мақомоти гумрук ба шахсон маълумоти оид ба онҳо мавҷударо ба таври ройгон медиҳанд.

Моддаи 432. Истифодаи воситаҳои техникӣ, киштию ҳавопаймоҳо ҳангоми назорати гумрукӣ

1. Мақомоти гумрук бо мақсади кӯтоҳ кардани вақти назорати гумрукӣ, самаранокӣ ё муносиб гардонидани он метавонанд воситаҳои техникеро, ки рӯйхаташ аз тарафи мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ муқаррар карда мешавад, истифода баранд.

Воситаҳои техникӣ мазкур бояд барои ҳаёт ва саломатии инсон безарар бошанд.

2. Молу воситаҳои нақлиёт дар қаламрави обҳои дохилии Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин дар маҳалҳои назди сарҳади гумрукӣ бо истифодаи киштиву ҳавопаймоҳои мақомоти гумрук мавриди назорати гумрукӣ қарор мегиранд.

3. Тартиби истифодаи киштиву ҳавопаймоҳои мақомоти гумрук бо мақсади назорати гумрукӣ мутобиқи ҳамин Кодекс аз тарафи мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ муқаррар карда мешавад.

Моддаи 433. Бор кардану фаровардани молу воситаҳои нақлиёт ва дигар амалиёти барои назорати гумрукӣ зарурӣ

1. Бо талаби мақомоти гумрук декларант, соҳиби анбори нигоҳдории муваққатӣ, соҳиби анбори гумрукӣ, соҳиби анбори озод, брокери гумрукӣ ва дигар шахси нисбати мол ваколатдор вазифадоранд моли таҳти назорати гумрукӣ бударо интиқол диҳанд, баркашида ё шуморида миқдорашро аниқ кунанд, бор кунанд ва фароранд, аз як нақлиёт ба дигар нақлиёт бор кунанд, бастабанди осебдидаро ба тартиб биёранд, бастабандро кушоянд, ба бастабанд ҷой кунанд ё аз нав бастабандӣ кунанд, инчунин дари бино, сарпӯши зарф ва дигар ҷоеро, ки чунин мол мавҷуд ҳаст ва буда метавонад, кушоянд.

2. Интиқолдиҳанда вазифадор аст ба борбардорӣ ва борфарории молу воситаҳои нақлиёте, ки аз сарҳади гумрукӣ мегузаронад, мусоидат намояд.

Моддаи 434. Ҳаммонандсозии молу воситаҳои нақлиёт

1. Барои ҳаммонандсозии (идентификатсияи) молу воситаҳои нақлиёти таҳти назорати гумрукӣ буда мӯҳру тамғагузорӣ, маркировкаи ҳарфӣ ва дигар намуди маркировка, аломатҳои ҳаммонандсозӣ, ҳуҷҷатҳои нақлиётӣ (борбарӣ), тиҷоратӣ ва дигар ҳуҷҷатҳо, гузоштани штамп, гирифтани чошнӣ ва намунаҳои мол, рӯйхаткунии пурраи молу воситаҳои нақлиёт, нақшаҳои кашидашуда, тасвири манзараҳои калонҳаҷм, суратҳо, тасвирҳо ва дигар воситаҳои ҳаммонандсозӣ истифода шуда метавонанд.

2. Воситаҳои ҳаммонандсозӣ ба истиснои таҳдиди хатари воқеии нобуд шудан, тамоман аз даст рафтани ӯ хароб гардидани молу воситаҳои нақлиёт, танҳо аз тарафи мақомоти гумрукӣ ё бо иҷозати онҳо тағйир дода ё нобуд карда мешаванд. Дар бораи тағйир додан, нобуд кардан канда гирифтани ва ё осеб расонидан ба воситаҳои ҳаммонандсозӣ ба мақоми гумрук фавран хабар дода, барои исботи таҳдиди хатари зикршуда далелҳо пешниҳод карда мешаванд. Оид ба тағйир додан, канда гирифтани, нобуд ё иваз кардани воситаҳои ҳаммонандсозӣ тибқи намунаи тасдиқнамудаи мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ аз ҷониби мақомоти гумрук акт тартиб дода мешавад.

3. Агар ба мақсадҳои гумрукӣ тамға, мӯҳр ё дигар воситаҳои ҳаммонандсозии мақомоти гумрукии давлатҳои хориҷӣ ба сифати воситаҳои ҳаммонандқунӣ истифода гардад, муқаррароти қисми 2 ҳамин модда истифода карда мешавад.

4. Бо хоҳиши декларант мақомоти гумрук моли ватаниеро, ки барои баровардан аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод шудааст, дар ҷои декларатсиякунониашон ҳаммонанд мекунанд.

Моддаи 435. Ваколатҳои иловагии мақомоти гумрук ҳангоми ошкор кардани моли ғайриқонунӣ ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон овардашуда

1. Ҳангоми аз тарафи мақомоти гумрук ошкор кардани моли ғайриқонунӣ аз сарҳади гумрукӣ гузаронидашуда, ки онро шахсон дар қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳангоми машғул шуданашон ба фаъолияти соҳибкорӣ харидаанд ва барояш бочҳои гумрукӣ ва андоз супорида нашудааст ё мамнӯият ва маҳдудиятҳои муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон риоя нагардидааст, нисбати ин мол муқаррароти пешбиниамудаи моддаи 418 ҳамин Кодекс татбиқ мегардад. Моли мазкур барои мақсадҳои гумрукӣ ҳамчун моли таҳти назорати гумрукӣ қарордошта доништа мешавад.

2. Шахсони дар қисми 1 ҳамин модда зикршуда ҳуқуқ доранд мутобиқи моддаи 372 ҳамин Кодекс боҷи гумрукиро супоранд ва шарту талаботи барасмиятдарории гумрукии молро бо тартиби соддагардонидашудаи муқаррарнамудаи мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ иҷро намоянд. Дар ин ҳолат мол ситонида намешавад, ба шарте ки агар шахсон пардохтҳои гумрукиро дар давоми панҷ рӯзи ошкор шудани молашон супоранд ё пардохти онро мутобиқи боби 46 ҳамин Кодекс таъмин намоянд. Ба маблағи зикргардидаи пардохтҳои гумрукӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳисоб карда намешавад.

3. Муқаррароти қисми 2 ҳамин модда дар бобати ба шахсон додани ҳуқуқи супоридани пардохтҳои гумрукӣ ва барасмиятдарории гумрукии моли ғайриқонунӣ ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон овардашуда нисбати молҳои манъшуда, нисбати молҳои воридоташон ба Ҷумҳурии Тоҷикистон ва муомилоташон мутобиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон манъшуда, инчунин нисбати молҳои, ки мутобиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон нисбаташон ҳангоми воридот маҳдудияти миқдорӣ муқаррар шудааст, татбиқ намегардад.

4. Ҳангоми супоридани пардохтҳои гумрукӣ ва барасмиятдарории гумрукии он аз тарафи шахсони дар қисми 1 ҳамин модда зикршуда, молҳои мақсадҳои гумрукӣ ҳамчун моли барои муомилоти озод иҷозатдодашуда ҳисоб мешавад, ки ин ба мақомоти гумрук оид ба иҷрои амалҳои зарурӣ барои ошкор кардани шахсоне, ки молро ғайриқонунӣ аз сарҳади гумрукӣ мегузаронанд, монеа намебошад.

5. Агар шахсон аз супоридани пардохтҳои гумрукӣ ва иҷрои амалиёти гумрукӣ нисбати моли ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ғайриқонунӣ воридшуда саркашӣ кунанд, ихтиёрдорӣ чунин мол мутобиқи ҳамин Кодекс сурат мегирад. Моли дар қисми 3 ҳамин модда зикршуда дар асоси қарори суд, бо дархости мақомоти гумрук ба моликияти давлатӣ гузаронида мешавад.

Моддаи 436. Истифодаи натиҷаи назорати гумрукӣ ҳангоми пешбурди парвандаи ҳуқуқвайронкунии маъмурий, баррасии парвандаҳои граждани ва ҷиноятӣ

Натиҷаи назорати гумрукӣ, ки мутобиқи муқаррароти ҳамин фасл ба расмият дароварда шудааст, мумкин аст ҳангоми оғоз намудани парвандаҳои ҷиноятӣ, граждани ва ҳуқуқию маъмурий ба сифати далел қабул карда шавад ва бояд аз ҷониби суд ё шахсони мансабдор ҳангоми баррасии парвандаҳои зикргардида, даъво ба қарор, амали (беамалии) мақомоти гумрук ва шахсони мансабдори он ё парвандаҳои дахлдори бахшҳои иқтисодӣ, ки суди иқтисодӣ ҳал мекунад, дар қатори дигар далелҳои мутобиқи қонунгузори мурофиавии Ҷумҳурии Тоҷикистон арзёбӣ карда шавад.

Боби 54. АНДЕШИДАНИ ЧОРАҲО НИСБАТИ МОЛИ АЛОҲИДА АЗ ТАРАФИ МАҚОМОТИ ГУМРУК

Моддаи 437. Асос барои боздошти иҷозати мол

1. Мақомоти гумрук бо тартиби пешбиниамудани ҳамин боб барои боздошти иҷозати мол дар асоси аризаи шахси соҳиби ҳуқуқҳои истисноӣ (моликияти зеҳнӣ) ба объекти ҳуқуқи муаллифӣ ва ҳуқуқҳои ба ҳам вобастаанд ба нишони мол, ба нишони хизматрасонӣ ва соҳиби истифодабарии номи ҷои истеҳсоли мол (минбаъд - соҳибҳуқуқ) тадбирҳои дахлдор қабул менамояд. Чораҳои дар ҳамин боб пешбинишуда ҳангоми гузаронидани мол аз сарҳади гумрукӣ ё ҳангоми иҷрои амалҳои дигар бо моле, ки таҳти назорати гумрукӣ қарор доранд, истифода бурда мешаванд.

2. Чораҳои мутобиқи ҳамин боб андешидаи мақомоти гумрук мутобиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷиҳати бо ҳама гуна восита ҳимоя намудани ҳуқуқҳои худ ба дорандаи ҳуқуқ монеа намебошанд.

Моддаи 438. Аризаи соҳибҳуқуқ ва тартиби баррасии он

1. Соҳибҳуқуқи дорои асоси кофӣ, ки ҳуқуқҳои вай мувофиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи моликияти зеҳнӣ бар асари аз сарҳади гумрукӣ гузаронидани моли ба ақидаи ӯ қалбақӣ ё ҳангоми анҷоми дигар амалҳо бо моли таҳти назорати гумрукӣ қарордошта вайрон карда мешаванд, ҳуқуқ дорад ба мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ дар бораи андешидани чораи боздошти иҷозати ин гуна мол ариза пешниҳод кунад. Аризаро метавонад аз номи соҳибҳуқуқ намояндааш пешниҳод намояд.

2. Ариза дар бораи андешидани чораҳои боздошти иҷозати мол бояд маълумоти зеринро дар бар гирад:

1) дар бораи соҳибҳуқуқ ва агар аризаро намояндаи вай диҳад, инчунин дар бораи намоянда;

2) дар бораи объекти моликияти зеҳнӣ;

3) дар бораи моле, ки ба ақидаи соҳибҳуқуқ қалбақӣ мебошад ва ҳаддалимкон муфассалтар, то он ки мақомоти гумрук тавонанд ин гуна молро ошкор намоянд;

4) дар бораи мӯҳлате, ки мақомоти гумрук мувофиқи ҳамин боб тадбирҳои меандешанд.

Ба аризаи соҳибҳуқуқ дар бораи андешидани чораҳои боздошти иҷозати мол ҳуҷҷатҳои илова карда мешаванд, ки ба объекти моликияти зеҳнӣ ҳуқуқ доштани тасдиқ мекунад (шаҳодатнома, қарордод, аз ҷумла қарордоди литсензионӣ) дар бораи вогузоштани ҳуқуқҳои истисноӣ, (дигар ҳуҷҷатҳои, ки ҳуқуқҳои ӯро ба объектҳои моликияти зеҳнӣ тасдиқ менамоянд) агар аризаро намоянда диҳад, ба аризаи ӯ инчунин ваколатномаи ба намояндаи худ додаи соҳибҳуқуқ замима карда мешавад.

Соҳибҳуқуқ (намояндаи вай) метавонад ба ариза намунаи молеро, ки метавонад ба сифати тасдиқ барои далели он, ки ҳуқуқҳои вай вайрон карда мешаванд, замима кунад.

3. Тартиби додани ариза ва талабот нисбати маълумоти арзшуда вобаста ба намуди объекти моликияти зеҳнӣ аз тарафи мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ муайян карда мешавад.

4. Ба ариза ӯҳдадорӣ хаттии соҳибҳуқуқ дар бораи товони зарари амвоӣ, ки метавонад ба декларант, соҳиби мол ё шахси дар моддаи 15 ҳамин Кодекс зикршуда аз сабаби боздошти иҷозати мол расонида шавад, замима мегардад.

5. Мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ аризаро дар давоми як моҳи расиданаш баррасӣ менамояд ва дар бораи қабули тадбирҳои мувофиқи ҳамин боб ё наандешидани чунин тадбирҳои қарор қабул менамояд.

Бо мақсади санҷиши эътимоднокии маълумоти пешниҳоднамудани соҳибҳуқуқ (намояндаи вай) мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ ҳуқуқ дорад аз шахсони сеюм, инчунин аз мақомоти давлатӣ ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи маълумоти арзшавандаро дархост намояд. Ин шахсон вазифадоранд дар давоми даҳ рӯзи гирифтани дархост ҳуҷҷатҳои дархостшударо пешниҳод намоянд. Ҳамзамон мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ ҳуқуқ дорад мӯҳлати баррасии аризаро то як моҳ дароз намояд.

Қарор дар бораи наандешидани чораҳои мувофиқи ҳамин боб ҳангоми аз тарафи соҳибҳуқуқ (намояндаи вай) пешниҳод шудани маълумоти безътимод, инчунин аз тарафи вай риоя нашудани талаботи муайяннамудани қисми 2 моддаи 439 ҳамин Кодекс қабул карда мешавад.

Дар бораи қарори қабулшуда соҳибҳуқуқ (намояндаи вай) дар давоми се рӯзи қабул шудани чунин қарор хаттӣ оғохонидани мешавад.

6. Ҳангоми тағйир ёфтани маълумоти дар ариза сабтшуда ё худ ҳуҷҷатҳои ба он замимашуда соҳибҳуқуқ (намояндаи вай) вазифадор аст дар ин бора ба мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ фавран хабар диҳад.

Моддаи 439. Реестри гумрукии объектҳои моликияти зехнӣ

1. Объектҳои моликияти зехнӣ, ки нисбати онҳо мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои ғаёлияти гумрукӣ дар бораи андешидани тадбирҳои мувофиқи ҳамин боб қарор қабул намудааст, ба Реестри гумрукии объектҳои моликияти зехнӣ (минбаъд дар ҳамин боб - Реестр) дохил карда мешаванд. Барои дохил намудан ба Реестр музд ситонида намешавад.

Бо тартиби муайяннамудаи мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои ғаёлияти гумрукӣ пешбурди Реестр ба роҳ монда мешавад.

2. Объекти моликияти зехнӣ ба Реестр ба шарте дохил карда мешавад, ки соҳибхуқуқ ўҳдадорихо дар қисми 4 моддаи 438 ҳамин Кодекс зикршударо бо усулҳои пешбининамудаи қонунгузори граждании Ҷумҳурии Тоҷикистон иҷро намояд. Соҳибхуқуқ метавонад ба ҷои иҷрои ўҳдадорихо қарордоди суғуртаи хавфи масъулиятро барои расонидани зарар ба манфиати шахсони дар қисми 4 моддаи 438 ҳамин Кодекс нишондодашуда пешниҳод намояд. Ҳамзамон маблағи иҷрои ўҳдадорӣ ё маблағи суғурта бояд аз андозаи 6000 - **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** кам набошад.

3. Объекти моликияти зехнӣ аз Реестр дар ҳолатҳои зерин хориҷ карда мешавад:

1) бо хоҳиши соҳибхуқуқ (намояндаи вай);

2) аз тарафи соҳибхуқуқ иҷро накардани шартҳои пешбининамудаи қисми 2 ҳамин модда;

3) ҳангоми ба анҷом расидани мўҳлати ҳифзи ҳуқуқи объекти моликияти зехнӣ;

4) агар соҳибхуқуқ дар давоми мўҳлати боздошти иҷозати мол (моддаи 441) ба мақоми ваколатдор мувофиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон барои ҳифзи ҳуқуқи худ муроҷиат накарда бошад.

4. Мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои ғаёлияти гумрукӣ номгӯи объектҳои моликияти зехнии ба Реестр дохилшударо дар нашрияҳои расмӣ chop мекунад.

Моддаи 440. Мўҳлате, ки мақомоти гумрук барои боздошти иҷозати мол чора меандешанд

Мўҳлате, ки мақоми гумрук барои боздошти иҷозати мол чора меандешад, дар асоси аризаи соҳибхуқуқ (намояндаи ў), ба муддати на зиёда аз панҷ сол аз рӯзи ворид намудани объекти моликияти зехнӣ ба Реестр муқаррар карда мешавад. Ин мўҳлат метавонад дар асоси аризаи соҳибхуқуқ (намояндаи ў) бо шартҳои риояи талаботи пешбининамудаи моддаи 438 ва қисми 2 моддаи 439 ҳамин Кодекс дароз карда шавад. Мўҳлате, ки дар муддати он мақомоти гумрук барои боздошти иҷозати мол чора меандешанд, наметавонад аз мўҳлати ҳифзи ҳуқуқи объекти моликияти зехнӣ зиёд бошад.

Моддаи 441. Боздошти иҷозати мол

1. Агар ҳангоми барасмиятдарории гумрукӣ ва назорати гумрукӣ мақоми гумрук моли ҳамчун қалбаки зикркардаи соҳибхуқуқро (намояндаи ўро) ошкор намояд, иҷозати ин гуна мол ба муддати 10 рӯзи корӣ боздошта мешавад. Бо дархости асосноки хаттии соҳибхуқуқ (намояндаи ў) ин мўҳлат метавонад ба муддати на зиёда аз 10 рӯзи корӣ зиёд карда шавад, агар шахси мазкур ба мақоми ваколатдори муҳофизи ҳуқуқи соҳибхуқуқ мувофиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон муроҷиат намуда бошад.

Қарор дар бораи боздошти иҷозати мол ва тамдиди мўҳлати боздошти иҷозати мол аз тарафи сардори мақоми гумрук ё шахси ивазкунандаи ў ба шакли хаттӣ қабул карда мешавад.

2. Мақоми гумрук дар мўҳлати на дертар аз рӯзи дигари баъди боздошти иҷозати мол ба декларант ва соҳибхуқуқ (намояндаи ў) оид ба боздошти иҷозати мол, сабабҳо ва мўҳлатҳои ин боздошт, инчунин ба декларант дар бораи ном (ном, насаб, номи падар) ва суроғаи соҳибхуқуқ (намояндаи ў), ба соҳибхуқуқ (намояндаи ў) бошад, ном (ном, насаб, номи падар) ва суроғаи декларантро хабар медиҳад.

3. Соҳибхуқуқ мувофиқи қонунгузори граждании Ҷумҳурии Тоҷикистон барои зарари ба декларант, молик, гирандаи мол ё шахси дар моддаи 15 ҳамин Кодекс зикршуда дар натиҷаи боздошти иҷозати мол расонидааш мувофиқи талаботи ҳамин боб ҷавобгар аст, агар мувофиқи тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда нашавад, ки мол (баста ва этикеткаи онҳо) қалбаки мебошанд.

Моддаи 441¹. Ваколатҳои иловагии мақомоти гумрук оид ба назорати гумрукии молҳои моликияти зехнӣ

1. Мақомоти гумрук ҳуқуқ доранд иҷозати молҳои объекти моликияти зехнидоштаеро, ки ба реестр дохил нашудаанд, бе аризаи соҳибхуқуқ оид ба боздошти онҳо ҳангоми иҷозат, тибқи тартиби муқаррарнамудаи моддаи мазкур дар ҳолатҳои ошкор шудани аломатҳои вайрон шудани ҳуқуқҳои моликияти зехнӣ боздоранд.

Қарор оид ба боздоштани иҷозати мол мутобиқи моддаи мазкур, инчунин оид ба бекор кардани қарор оид ба боздоштани иҷозати мол аз тарафи роҳбари мақоми гумрук ё шахси онро ивазкунанда тавассути қабули фармоиш амалӣ карда мешавад.

2. Мақомоти гумрук бо мақсади татбиқи ваколатҳои иловагӣ оид ба ҳимояи тамгаи моли, тамгаи хизматрасонии ҳифзшаванда маълумотҳои аз реестрҳои давлатии бақайдгирии мақоми ваколатдори давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи ҳимояи ҳуқуқҳои моликияти зехнӣ дастрас кардашонро истифода мебаранд.

3. Агар иҷозати мол мувофиқи қисми 1 моддаи мазкур боздошта шавад, мақомоти гумрук фавран ҳамаи чораҳои заруриро барои дар ин хусус огоҳ намудани соҳибхуқуқ ва декларант ҳангоми ошкор шудани аломатҳои вайроншавии ҳуқуқ ва тасдиқи зарурияти чораҷӯӣ ба хотири боздоштани иҷозати молҳое, ки дорои объектҳои моликияти зехнианд, меандешанд. Барои муайян намудани макони соҳибхуқуқи тамгаи моли, тамгаи хизматрасонӣ ё ҳуқуқҳои муаллиф ва ҳуқуқҳои вобаста ба он, ки ҳуқуқҳо эҳтимол вайрон шудаанд, мақоми гумрук ба мақоми ваколатдори давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи ҳимояи ҳуқуқҳои моликияти зехнӣ бо мақсади муайян намудани мавҷудияти бақайдгирии ҳуқуқи муаллиф, дастрас намудани маълумот доир ба тамгаи молӣ, тамгаи хизматрасонӣ ва соҳибхуқуқ бо хотири огоҳонидани минбаъдаи соҳибхуқуқ дар бораи зарурияти андешидани чораҳои марбут ба дархост муроҷиат намояд. Дар дархост бояд дар бораи мақоми гумрук на молҳое, ки нисбат ба онҳо чораҳои ҳимоя андешида мешаванд маълумот дода шавад. Мақоми гумрук ва мақоми ваколатдори давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи ҳимояи ҳуқуқҳои моликияти зехнӣ оид ба муайян намудани макон ва огоҳонидани соҳибхуқуқ дар давоми 24 соат бетаъхир ҳамаи чораҳои заруриро меандешанд. Агар дар давоми 24 соат мақоми гумрук макони соҳибхуқуқро муайян карда натавонад, қарор дар бораи боздоштани иҷозати мол бекор гардида барасмиятдарории гумрукӣ ва иҷозати молҳо бетаъхир бо тартиби пешбининамудаи Кодекси мазкур анҷом дода мешавад.

4. Иҷозати молҳо ҳангоми ошкор шудани аломатҳои вайронкунии ҳуқуқҳои моликияти зехнӣ, бо мақсади огоҳонидани

соҳибхуқуқ ва қабули қарор дар хусуси бекор кардан ё тамдид намудани боздоштани иҷозати молҳо, ба муҳлати то 3 рӯзи кори боздошта мешавад.

5. Қарор оид ба боздоштани иҷозати молҳо бекор карда шуда, барасмиятдарории гумрукӣ ва иҷозати молҳо тибқи тартиби муайяннамудаи Кодекси мазкур бетаъхир анҷом дода мешавад, агар дар давоми муҳлати дар қисми 4 моддаи мазкур пешбинишуда ба мақоми гумрук:

- соҳибхуқуқ дар бораи тамдид намудани муҳлати боздоштани иҷозати молҳо то даҳ рӯзи кори ариза пешниҳод накунад;
- соҳибхуқуқ ариза дар хусуси бекор кардани қарор дар бораи боздоштани иҷозати молҳо пешниҳод наояд.

6. Агар дар давоми муҳлати дар қисми 4 моддаи мазкур пешбинишуда ба мақомоти гумрук аз соҳибхуқуқ ариза дар хусуси тамдид намудани муҳлати боздоштани иҷозати молҳо ворид ёрифта, иҷозати молҳо то даҳ рӯзи кори аз санаи боздошти аввалаи иҷозат молҳо боздошта мешавад. Дар ин ҳолат соҳибхуқуқ вазирадори аст дар давоми даҳ рӯзи кори:

1) таъиноти судро дар бораи қабули аризаи даъвогӣ оид ба вайрон шудани ҳуқуқ ба объектҳои моликияти зехнӣ, ки бо интиқоли молҳо аз сарҳади гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон алоқамандӣ дошта, иҷозати молҳо боздошта шудааст, пешниҳод наояд;

2) оид ба ҷуброни зарари ба декларант ва шахсони дигар расонидашуда, инчунин хароҷоти мақомоти гумрук, ки бо сабаби боздоштани иҷозати молҳо, ки дорои объектҳои моликияти зехнианд, пайдо шудаанд, дар ҳолатҳои бо қарори суд муайян шудани он ки молҳо ба вайронкунии ҳуқуқҳои моликияти зехнӣ марбут нестанд, ӯҳдадорӣ пешниҳод наояд;

3) далелҳоеро, ки муроҷиати соҳибхуқуқро ба мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ дар хусуси ворид намудани молҳо ба реестр тибқи тартиби муқаррарнамудаи моддаи 439 Кодекси мазкур тасдиқ месозанд, пешниҳод наояд. Агар соҳибхуқуқ дар давоми даҳ рӯзи кори аз санаи боздошти аввалаи иҷозати молҳо таъиноти судро дар бораи қабули аризаи даъвогӣ дар хусуси вайрон шудани ҳуқуқ ба объектҳои моликияти зехнӣ, ки бо интиқоли молҳо аз сарҳади гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон алоқамандӣ дошта, иҷозати молҳо боздошта шудааст, пешниҳод наояд, ҳамчунин агар аз ҷониби соҳибхуқуқ ӯҳдадорӣҳои дигар иҷро гарданд, муҳлатҳои боздоштани иҷозати молҳо, инчунин муҳлатҳои ниғаҳдории муваққатии молҳо то ба қувваи қонунӣ даромадани қарори суд аз рӯи даъвои зикршуда тамдид мегарданд. Агар дар давоми даҳ, рӯзи кори аз санаи боздошти аввалаи иҷозати молҳо соҳибхуқуқ муқаррароти қисми мазкурро риоя накунад, мақоми гумрук қарор дар бораи боздоштани иҷозати молҳо бекор мекунад ва барасмиятдарории гумрукии молҳо тибқи тартиби пешбиниамудаи Кодекси мазкур анҷом медиҳад. Дар ҳолати мазкур хароҷотҳои декларант ва мақоми гумрук, ки бо боздоштани иҷозати молҳо дар давоми даҳ рӯзи кори вобастаанд, ба зиммаи соҳибхуқуқ, гузошта мешаванд. Тартиби ҳамгирӣ ва робитаи иттилоотӣ байни мақомоти гумрук ва мақоми ваколатдори давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи ҳимояи ҳуқуқи моликияти зехнӣ тибқи акти яққоя муайян карда мешавад. (ҚҶТ аз 03.07.2012с., №845)

Моддаи 442. Пешниҳоди маълумот. Гирифтани чошнӣ ва намуна

1. Бо иҷозати мақомоти гумрук соҳибхуқуқ (намояндаи ӯ) ва декларант метавонанд таҳти назорати гумрукӣ чошнӣ ва намунаи молро, ки нисбати онҳо қарор дар бораи боздошти иҷозати мол қабул шудааст, таҳқиқ гузаронанд, ҳамчунин онҳоро аз назар гузаронанд ва аксародорӣ намоянд ё ба тарзи дигар ин гуна молро сабт намоянд.

2. Бо дархости соҳибхуқуқ (намояндаи ӯ) мақомоти гумрук метавонад маълумоти иловагиро, ки барои исботи вайрон шудани ҳуқуқҳои вай заруранд, ба истиснои ҳолатҳои пешбиниамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон, пешниҳод наояд.

3. Маълумоти гирифтаи соҳибхуқуқ (намояндаи ӯ) ё декларант мувофиқи ҳамин модда, махфӣ ба ҳисоб рафта, бояд ифшо нашавад, ба шахсони сеюм, инчунин ба мақомоти давлатӣ, ба истиснои ҳолатҳои пешбиниамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон, дода нашавад.

Моддаи 443. Бекор кардани қарор дар бораи боздошти иҷозати мол

1. Агар то гузаштани муҳлати боздошти иҷозати мол аз тарафи мақоми ваколатдор мувофиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи ситонидани мол, дар бораи ҳабси мол ё мавриди мусодира қарор додани онҳо қарор гирифта нашавад, қарор дар бораи боздошти иҷозати мол аз рӯзи дигар баъди гузаштани муҳлати боздошти иҷозати мол бояд бекор карда шавад.

2. Қарор дар бораи боздошти иҷозати мол то гузаштани муҳлати боздошти иҷозати мол бояд бекор карда шавад, агар:

- 1) соҳибхуқуқ (намояндаи ӯ) ба мақомоти гумрук бо дархости бекор кардани қарор дар бораи боздошти иҷозати мол муроҷиат намуда бошад;
- 2) объекти моликияти зехнӣ аз Реестр хориҷ карда шуда бошад.

3. Қарор дар бораи боздошти иҷозати мол дар рӯзи маълум гардидани асосҳои дар қисми 2 ҳамин модда пешбинишуда бекор карда мешавад.

4. Бекор карда шудани қарор дар бораи боздошти иҷозати мол аз тарафи сардори мақоми гумруки ин қарорро қабулнамуда ё шахси ивазкунандаи ӯ ба таври хаттӣ амалӣ карда мешавад. Баъди бекор кардани чунин қарор иҷозати мол мувофиқи тартиби муқаррарнамудаи ҳамин Кодекс амалӣ карда мешавад (боби 16).

Моддаи 444. Моле, ки нисбати он мақомоти гумрук чораҳои боздошти иҷозати молро намеандешанд

Чораҳои вобаста ба боздошти иҷозати мол мувофиқи ҳамин боб нисбати моли дорои моликияти зехнӣ, ки аз тарафи шахсони воқеӣ ё тавассути муросилоти байналмилалӣ почта ба миқдори кам ирсол мешаванд андешида намешаванд, агар ин мол барои истифодаи шахсӣ, оилавӣ, хонаводагӣ ва дигар эҳтиётот, ки ба иҷрои фаъолияти соҳибкорӣ алоқаманд нестанд, таъин нагардида бошанд.

ФАСЛИ V. НАЗОРАТИ ГУМРУКӢ ДАР СОҲАИ НАЗОРАТИ АСЪОР ВА СОДИРОТӢ **Боби 55. ВАЗИФАҲОИ МАҚОМОТИ ГУМРУК ДАР СОҲАИ НАЗОРАТИ АСЪОР**

Моддаи 445. Вазифаҳои мақомоти гумрук дар соҳаи назорати асъор

Мақомоти гумрук дар доираи ваколатҳои худ назорати риояи қонунгузори асъори Ҷумҳурии Тоҷикистонро ҳангоми интиқоли молу виситаҳои нақлиёт аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон таъмин менамоянд.

Моддаи 446. Ваколати мақомоти гумрук дар соҳаи назорати асъор

Бо мақсади таъмини риояи қонунгузори асъори Ҷумҳурии Тоҷикистон мақомоти гумрук:

1) назоратро барои аз тарафи иштирокчиёни фаёолияти иқтисодии хориҷӣ риоя гардидани қонунгузори асъори Ҷумҳурии Тоҷикистон таъмин менамояд;

2) ба Бонки миллии Тоҷикистон дар бораи ҳаракати молу воситаҳои нақлиёт аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо тартибе, ки мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаёолияти гумрукӣ бо мувофиқи Бонки миллии Тоҷикистон муайян намудааст, ахбор пешниҳод менамояд;

3) Бонки миллии Тоҷикистон ва бонкҳои сатҳи дуюмро дар бораи вайрон кардани қонунгузори асъори Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки аз тарафи мақомоти гумрук ошкор карда шудаанд, огоҳ менамояд.

Боби 56. НАЗОРАТИ СОДИРОТӢ, КИ МАҚОМОТИ ГУМРУК АНЧОМ МЕДИҲАНД

Моддаи 447. Мақомоти гумрук ҳамчун мақоми назорати содиротӣ

1. Мақомоти гумрук дар соҳаи назорати содиротӣ дар доираи салоҳияти худ мутобиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон танзими назорати содиротиро амалӣ менамоянд.

2. Мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаёолияти гумрукӣ вазифаҳо ва ваколатҳои мақомоти гумрукро бо роҳи интишори санади меъёрии ҳуқуқии соҳаи назорати содиротӣ дар доираи салоҳияти худ мутобиқи санади меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян менамояд.

Моддаи 448. Салоҳияти мақомоти гумрук дар соҳаи назорати содиротӣ

1. Мақомоти гумрук назорати гумрукии молеро, ки таҳти назорати содиротӣ қарор доранд, ҳангоми интиқоли онҳо аз сарҳади гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ менамояд.

2. Мақомоти гумрук дар ташаққули заминаи меъёрии ҳуқуқии соҳаи назорати содиротӣ иштирок мекунанд ва аз сарҳади гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон интиқоли ғайриқонунии маҳсулотро, ки бояд таҳти назорати содиротӣ қарор гирад, пешгириӣ ва манъ менамоянд.

Моддаи 449. Риояи махфияти маълумот

Шахсони мансабдори мақомоти гумрук, ки ба татбиқи назорати содиротӣ ваколатдоранд, бояд махфияти маълумоти аз иштирокчиёни фаёолияти иқтисодии хориҷӣ ва дигар мақомоти давлатии ваколатдор гирифташонро нигоҳ доранд.

ФАСЛИ IV. БА МОЛИКИЯТИ ДАВЛАТӢ ГУЗАРОНИДАНИ МОЛУ ВОСИТАҲОИ НАҚЛИЁТ ВА ИХТИЁРДОРИИ ОНҲО

БОБИ 57. АСОСҲО ВА ТАРТИБИ ГУЗАРОНИДАНИ МОЛУ ВОСИТАҲОИ НАҚЛИЁТ БА МОЛИКИЯТИ ДАВЛАТӢ

Моддаи 450. Асосҳо барои гузаронидани мол ва воситаҳои нақлиёт ба моликияти давлатӣ

Мол ва воситаҳои нақлиёт ба моликияти давлатӣ дар асосҳои зерин гузаронида мешаванд:

1) қарори суд ҳангоми истифодаи мусодираи амвол тибқи қонунвайронкунии маъмуриӣ ё содир намудани чиноят;

2) қарори суд дар бораи ба моликияти давлатӣ гузаронидани мол мувофиқи қисми 9 моддаи 418 ва қисми 5 моддаи 435 ҳамин Кодекс;

3) декларатсияи гумрукие, ки таҳти низоми гумрукии даст кашидан ба манфиати давлат ба расмият дароварда шудааст ва акти супоридан ва қабули молу воситаҳои нақлиёт.

Моддаи 451. Тартиби гузаронидани мол ва воситаҳои нақлиёт ба моликияти давлатӣ бо қарори суд

1. Молу воситаҳои нақлиёт ба моликияти давлатӣ вобаста ба ҳуқуқвайронкуниҳо дар соҳаи фаёолияти гумрукӣ, аз рӯзи ҳукми қонунӣ пайдо кардани қарори суд гузаронида мешаванд.

2. Мақоми гумрук дар асоси қарори суд бо акти супоридан ва қабули мол ё воситаҳои нақлиёти мусодирашударо ба мақоми ваколатдори давлатии дахлдор месупорад.

Моддаи 452. Асосҳои ба моликияти давлатӣ гузаронидани мол ва воситаҳои нақлиёт, ки таҳти низоми гумрукии даст кашидан ба манфиати давлат ба расмият дароварда шудаанд

1. Шахси интиқолдиҳандаи молу воситаҳои нақлиёт ба мақомоти гумрук декларатсияи гумрукии таҳти низоми гумрукии даст кашидан ба манфиати давлат арзшударо пешниҳод менамояд.

2. Мол ва воситаҳои нақлиёт, ки таҳти низоми гумрукии даст кашидан ба манфиати давлат ба расмият дароварда шудаанд, ба моликияти давлатӣ дар асоси декларатсияи гумрукӣ ва акти қабул ва супоридан аз лаҳзаи супоридани молу воситаҳои нақлиёт ба мақоми ваколатдори давлатии дахлдор гузаронида мешаванд.

Боби 58. ИХТИЁРДОРИИ МОЛУ ВОСИТАҲОИ НАҚЛИЁТИ БА МОЛИКИЯТИ ДАВЛАТӢ ГУЗАРОНИДАШУДА

Моддаи 453. Тартиби ихтиёрдории мол ва воситаҳои нақлиёти ба моликияти давлатӣ гузаронидашуда

Ихтиёрдории молу воситаҳои нақлиёти ба моликияти давлатӣ гузаронидашуда мувофиқи ҳамин Кодекс ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ карда мешавад.

Моддаи 454. Ихтиёрдории моле, ки мӯҳлати ниғаҳдории муваққатии он ё мӯҳлати ниғаҳдориаш дар анбори гумрукӣ гузаштааст

Моле, ки мӯҳлати ниғаҳдории муваққатӣ ё мӯҳлати ниғаҳдориаш дар анбори гумрукӣ гузаштааст, дар асоси акти тибқи намунаи муайянкардаи мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаёолияти гумрукӣ таҳиянамудаи мақомоти гумрук, ки гузаштани мӯҳлати ниғаҳдории муваққатӣ ё мӯҳлати ниғаҳдорӣ дар анбори гумрукиро ба қайд мегирад, ихтиёрдорӣ карда мешавад. Нусхаи дуҷуми ин акт бояд ба соҳиби қонунии мол супорида шавад, ба

шарте, ки ин шахс аз тарафи мақоми гумрук муайян карда шуда бошад. Нусхаи акт ба соҳиби анбори ниғаҳдории муваққати ё соҳиби анбори гумруки супорида мешавад.

Моддаи 455. Иштиёрдории мол ва воситаҳои нақлиёте, ки далели шайъии парвандаҳои ҳуқуқвайронкунии маъмурианд

1. Мақомоти гумрук метавонанд молу воситаҳои нақлиётро, ки далели шайъии парвандаҳои ҳуқуқвайронкунии маъмурианд, ҳангоми мавҷуд набудани шароитҳои ниғаҳдории онҳо ва ҳангоми аз арзиши мол зиёд будани хароҷоти воқеии ниғаҳдории онҳо, инчунин дар ҳолатҳои дигари муайянкардаи Кодекси Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи ҳуқуқвайронкунии маъмури ва қонунҳои дигари Ҷумҳурии Тоҷикистон иштиёрдорӣ намоянд.

2. Агар ҳангоми баррасии парвандаи ҳуқуқвайронкунии маъмури дар бораи мусодираи молу воситаҳои нақлиёти дар қисми 1 ҳамин модда зикршуда қарор қабул карда шавад, маблағи аз фурӯши ин молу воситаи нақлиёт бадастомада ба ҳисоби бучети давлатӣ гузаронида мешавад.

3. Молу воситаҳои нақлиёте, ки далели шайъии парвандаи ҳуқуқвайронкунии маъмури буда, нисбати онҳо ҷиҳати баргардонидан ба соҳиби қонуниашон қарор қабул карда шудааст, вале соҳибашон дар давоми як моҳи эътибори қонунӣ пайдо кардани қарор оид ба парвандаи ҳуқуқвайронкунии маъмури онҳоро талаб карда нагирифтааст, мувофиқи ҳамин боб иштиёрдорӣ карда мешавад, ба шарте, ки агар ниғаҳдории ин молу воситаҳои нақлиёт аз тарафи мақомоти гумрук ё таҳти назорати онҳо анҷом дода шуда бошад.

Молу воситаҳои нақлиёт дар асоси акти мақомоти гумрук, ки гузаштани мӯҳлати дархости онҳоро сабт менамояд ва тибқи намунаи тасдиқнамудаи мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои гумруки таҳия гардидааст, иштиёрдорӣ карда мешавад.

Моддаи 456. Тартиб ва усулҳои иштиёрдории молу воситаҳои нақлиёт

1. Молу воситаҳои нақлиёт аз ҷониби ташкилоте, ки Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ваколатдор намудааст, бо роҳи фурӯш, нобуд сохтан ё партов гардонидан тибқи тартиби муайяннамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон иштиёрдорӣ карда мешавад.

2. Мақоми гумрук пештар, вале дар мӯҳлати на дертар аз 15 рӯз соҳиби қонунӣ ё шахси дар моддаи 15 ҳамин Кодекс зикршударо (ба шарте, ки ин шахсон аз тарафи мақоми гумрук муайян карда шуда бошанд) дар бораи ба иштиёри ташкилоти ваколатдор додани молу воситаҳои нақлиёт хабардор менамояд.

3. Молу воситаҳои нақлиёт тибқи нархи муайяннамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон фурӯхта мешавад.

4. Молу воситаҳои нақлиёти ба фурӯш гузошташударо шахсони мансабдори мақомоти гумрук, кормандони ташкилотҳои ваколатдор, ҳамчунин аъзои оилаи онҳо харидорӣ карда наметавонанд.

5. Агар дар санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ эътирофнамудаи Ҷумҳурии Тоҷикистон, дар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон тартиби дигар пешбинӣ нашуда бошад, молу воситаҳои нақлиёте, ки муомилоташон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ аст, инчунин моле, ки нархи ниғаҳдорӣ ва фурӯши он аз арзишаш зиёд аст ё мувофиқи қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ва санадҳои меъёрии ҳуқуқии дигари Ҷумҳурии Тоҷикистон бояд несту нобуд карда ва ё партов гардонида шаванд.

6. Молу воситаҳои нақлиёт аз ҳисоби шахси дар моддаи 15 ҳамин Кодекс зикршуда ва агар ин шахс муайян карда нашуда бошад, аз ҳисоби соҳиби қонунӣ ва агар соҳиби қонунӣ ҳузур надошта бошад аз ҳисоби бучети давлатӣ несту нобуд карда мешавад, ба шарте агар тибқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон нисбати намудҳои алоҳидаи мол тартиби дигаре пешбинӣ нашуда бошад.

Моддаи 457. Иштиёрдории маблағи аз фурӯши молу воситаҳои нақлиёт бадастомада

1. Маблағи аз фурӯши молу воситаҳои нақлиёт бадастомадае, ки ба моликияти давлатӣ гузаронида нашуданд, ба соҳибони қонунӣ тибқи тартиби муайяннамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар давоми 3 сол аз фурӯши онҳо пардохта мешавад. Аз ин маблағ бочҳои гумруки воридотӣ, андоз нисбати моли хориҷӣ, ба мисли оне, ки ҳангоми иҷозат ба муомилоти озод супорида мешуд, инчунин хароҷоти ҳамлу нақл (интиқол), нигоҳдорӣ ва фурӯши он, аз ҷумла, хароҷоти экспертиза ва нархгузорӣ, ки мақомоти гумрук ва шахсони дигар масраф намудаанд, ситонида мешаванд.

2. Агар маблағи аз фурӯши молу воситаҳои нақлиёт бадастомада барои пардохти бочҳои гумруки, андоз ва ҷуброни тамоми хароҷоти мақомоти гумрук ва шахсони дигаре, ки мувофиқи қонунгузориҳои граждани Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳуқуқи аз ҳисоби ин маблағ ҷуброн шудани хароҷоти худро доранд, кофӣ набошад, он тибқи навбати зайл тақсим карда мешавад:

1) дар навбати аввал ба бучети давлатӣ маблағи бочҳои гумруки ва андоз гузаронида мешавад;

2) дар навбати дуввум хароҷоти ҳамлу нақл (интиқол), нигоҳдорӣ ва фурӯши мол ҷуброн карда мешавад.

3. Хароҷот, инчунин ҳисоби ҷунин хароҷот тибқи тартиби навбати тақвими ворид гардидани ҳуҷҷатҳои, ки ҳуқуқи ҷуброни хароҷотро мувофиқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ мекунанд, анҷом дода мешавад.

4. Баъди гузаштани мӯҳлати дар қисми 1 ҳамин модда пешбинишуда, маблағи аз фурӯши молу воситаҳои нақлиёт бадастомада ба бучети давлатӣ гузаронида мешавад.

5. Маблағҳои аз фурӯши молу воситаҳои нақлиёт бадастомадае, ки ба моликияти давлатӣ гузаронида шудаанд, ба истиснои хароҷоти ҳамлу нақл (интиқол), ниғаҳдорӣ ва фурӯш, ки дар қисми 1 ҳамин модда пешбинӣ гардидааст, ба бучети давлатӣ гузаронида мешаванд.

Моддаи 458. Ҳуқуқи мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумруки ҷиҳати роғон додани моле, ки ба моликияти давлат гузаронида шудааст

Мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумруки мувофиқи тартиби муайяннамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳуқуқ дорад доруворӣ, озуқаи зудвайроншаванда, ғизои кӯдакон, ҳамчунин либос, пойафзол ва маводи дигари зарурии рӯзғорро, ки ба моликияти давлат гузаронида шудаанд, ба муассисаҳои таъминоти иҷтимоӣ, нигоҳдории тандурустӣ, маориф, муассисаҳои бачагона, мақомоти ҳифзи иҷтимоии аҳоли, маводи таърихӣ, объектҳои илмӣ ва асарҳои санъатро, ки арзиши фарҳангӣ надоранд, ба осорхонаҳо, ашёи олами ҳайвонот ва набототро ба боғи ҳайвонот, мамнӯъгоҳҳо, осорхонаҳо, маводи ибодати роғон ба ташкилотҳои динӣ супорад.

Моддаи 459. Ҳусусияти иштиёрдории намудҳои алоҳидаи мол

Металҳои қиматбаҳо, сангҳои қиматбаҳо ва маснуоти онҳо, арзишҳои фарҳангӣ, моли тамғагузоришаванда ва дигар моле, ки муомилоти он дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон маҳдуд карда шудааст, тибқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон иштиёрдорӣ карда мешаванд.

Боби 59. МАҚОМОТИ ГУМРУК ВА ТАЪМИНИ ФАЪОЛИЯТИ ОНҲО

§ 1. Мақомоти гумрук

Моддаи 460. Мақомоти гумрук ва мавқеи онҳо дар системаи мақомоти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон

1. Мақомоти гумрук мақомоти давлатии ҳифзи ҳуқуқ буда, ҳимояи истиқлолият, амнияти иқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон, риояи ҳуқуқ ва ўҳдадорихои шахсони воқеӣ ва ҳуқуқиро ҳангоми интиқол додани мол ва воситаҳои нақлиёт аз сарҳади гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон таъмин менамоянд.

2. Ҳеҷ яке аз мақомоти давлатӣ, ба истиснои Маҷлиси миллии Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Маҷлиси намоёндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳуқуқ надоранд қароре қабул кунанд, ки ба салоҳияти мақомоти гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон дахл намояд, бе иҷозати дахлдор вазифаҳои онҳоро иҷро намояд ё тағйир диҳад, ба зиммаи онҳо вазифаҳои иловагӣ гузорад ё бо роҳҳои дигар ба фаъолияти мақомоти гумрук, ки тибқи муқаррароти ҳамин Кодекс ва санадҳои дигари қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон анҷом дода мешавад, даҳолат намояд.

3. Таъсир расонидан ба фаъолияти хизмати кормандони мақоми гумрук манъ аст.

Моддаи 461. Сохтори мақомоти гумрук

1. Мақомоти гумрук инҳоянд:

- 1) мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ;
- 2) идораҳои минтақавии гумрукӣ;
- 3) гумрукҳо;
- 4) дидбонгоҳҳои гумрукӣ;

2. Ташкил, азнавташкилдиҳӣ, барҳамдиҳии идораҳои минтақавии гумрук, гумрукҳо ва дидбонгоҳҳои гумрукӣ аз тарафи мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ бо тартиби муайяннамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон анҷом дода мешавад.

Салоҳияти мақомоти муайяни гумрукӣ оид ба иҷрои вазифаҳои мушаххас, ба ҷо овардани амалҳои муайяни гумрукӣ, инчунин минтақавии фаъолияти мақомоти гумрукро мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ муайян менамояд. Мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ ҳуқуқ дорад мақомоти махсуси гумрукӣ ташкил намояд, ки ваколатҳои онҳо барои иҷрои баъзе вазифаҳои ба зиммаи мақомоти гумрук гузошташуда ё гузаронидани амалҳои гумрукӣ нисбати навъҳои муайяни мол маҳдуд гардонидани шудааст.

3. Идораҳои минтақавии гумрукӣ, гумрукҳо ва дидбонгоҳҳои гумрукӣ дар асоси талаботи ҳамин Кодекс, дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва инчунин Низомномаи тасдиқнамудаи мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ амал менамоянд. Гумрукҳо ва дидбонгоҳҳои гумрукӣ метавонанд шахси ҳуқуқӣ набоянд.

4. Ба системаи мақомоти гумрук инчунин муассисаҳои шомиланд, ки мақомоти ҳифзи ҳуқуқ ба ҳисоб намеравад ва онҳоро мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ барои таъмини фаъолияти худ таъсис медиҳад.

Моддаи 462. Вазифаҳои мақомоти гумрук

Мақомоти гумрук вазифаҳои асосии зеринро иҷро мекунанд:

- 1) дар таҳияи сиёсати гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон иштирок намуда, ин сиёсатро амалӣ менамоянд;
- 2) дар доираи салоҳияти худ ҳимояи соҳибхитиёрӣ ва амнияти иқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистонро таъмин менамоянд;
- 3) риояи қонунгузориҳои гумрук ва дигар қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистонро, ки назорати иҷрои онҳо ба зиммаи мақомоти гумрук гузошта шудааст, таъмин менамоянд;
- 4) мамнӯияту маҳдудиятҳои тибқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ эътирофнамудаи Ҷумҳурии Тоҷикистон нисбати моли аз сарҳади гумрукӣ интиқолшаванда муайянгардидаро таъмин менамоянд;
- 5) ҳуқуқи манфиати давлат ва иштирокчиёни фаъолияти иқтисодии хориҷиро дар соҳаи фаъолияти гумрукӣ ҳимоя мекунанд;
- 6) заминаи моддию техникаи ва иҷтимоии мақомоти гумрукро тараққӣ медиҳанд;
- 7) дар доираи салоҳияти худ барои ҳифзи амнияти миллий, ҳаёт ва саломати инсон, ҳифзи муҳити зист ва арзишҳои фарҳангӣ тадбирҳои меандешанд;
- 8) барасмиятдарории гумрукӣ ва назорати гумрукиро татбиқ мекунанд, барои тезонидани интиқоли молу воситаҳои нақлиёт аз сарҳади гумрукӣ шароит фароҳам меоранд;
- 9) бочҳои гумрукӣ, андоз, хирочи гумрукӣ ва дигар пардохтҳои гумрукӣ, бочҳои зиддидемпингӣ, махсус, бочҳои ҷубронӣ, ҷаримаҳои ҳуқуқвайронкунии гумрукиро меситонанд, дуруст ва сари вақт ҳисоб ва супоридани ин бочу хироҷ ва андозҳоро таҳти назорат мегиранд, барои маҷбуран ситонидани онҳо чора меандешанд;
- 10) тартиби аз сарҳади гумрукӣ гузаронидани молу воситаҳои нақлиётро таъмин менамоянд;
- 11) дар доираи салоҳияти худ ҳуқуқи моликияти зеҳниро ҳимоя менамоянд;
- 12) бар зидди қочоқ ва дигар ҷинояткориҳо, ҳуқуқвайронкунониҳои маъмурий дар соҳаи фаъолияти гумрукӣ мубориза мекунанд, ғайриқонунӣ аз сарҳади гумрукӣ гузаронидани воситаҳои нашъадор, моддаҳои психотропӣ ва прекурсорҳо, яроку лавозимоти ҷангӣ, моддаҳои тарканда, арзишҳои фарҳангӣ, маводи радиоактивӣ, намудҳои ҳайвоноту набототе, ки ба онҳо хатари нобудшавӣ таҳдид менамояд, узв ва маҳсули (деривати) онҳо, объектҳои моликияти зеҳнӣ, дигар молро пешгирӣ менамоянд, инчунин ба муборизаи зидди терроризми байналмилалӣ ва пешгирӣ кардани даҳолати ғайриқонунӣ ба фаъолияти авиатсияи граждани дар фурудгоҳҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон мусоидат менамоянд;

13) дар доираи салоҳияти худ назорати андоз, асьор, содиротӣ ва дигар намудҳои назоратро, ки ҳуқуқи анҷом додани онҳо ҳуқуқи иштирок дар анҷом додани онҳо мутобиқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ба мақомоти гумрук вогузор гардидааст, анҷом медиҳанд; (ҚҶТ аз 03.07.2012с., №845)

14) омили гумрукии тиҷорати хориҷӣ ва Номгуи молҳои фаъолияти иқтисодии хориҷиро амалӣ менамоянд;

15) иҷрои ӯҳдадорӣ байналмилалӣ Ҷумҳурии Тоҷикистонро дар соҳаи фаъолияти гумрукии таъмин менамоянд, бо мақомоти гумрук ва бо мақомоти дигари босалоҳияти давлатҳои хориҷӣ, ташкилотҳои байналмилалӣ, ки бо масъалаҳои фаъолияти гумрукии машғуланд, ҳамкорӣ мекунанд;

16) дар соҳаи фаъолияти гумрукии қорҳои иттилоотӣ ва машваратиро ба ҷо меоранд, бо тартиби муқарраршуда мақомоти давлатӣ, муассисаҳо ва шахравандонро бо маълумоти марбути масъалаҳои гумрукии таъмин менамоянд;

17) дар соҳаи фаъолияти гумрукии қорҳои илмию тадқиқотиро доир менамоянд;

18) дигар вазифаҳои пешбининамудаи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистонро иҷро менамоянд.

Моддаи 463. Парчам ва аломати фарқкунандаи мақомоти гумрук

Мақомоти гумрук дорои парчам ва аломати фарқкунанда мебошанд. Дар воситаҳои нақлиёти дар ихтиёри мақомоти гумрукбуда аломати фарқкунандаи гумрук ҷойгир кунонида мешавад. Тасвири нақши парчам ва аломати фарқкунандаи мақомоти гумрукро Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ менамояд. (ҚҶТ аз 03.07.2012с., №845)

Моддаи 464. Маҳали ҷойгиршавии мақомоти гумрук

1. Мақомоти гумрук дар нуқтаҳои гузаргоҳи Сарҳади давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷойгир мебошанд. Маҳалҳои дигари ҷойгиршавии мақомоти гумрукро мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукии бо назардошти ҳаҷми муомилоти мол ва шумораи мусофирон, суръати рушди муносибатҳои иқтисодии хориҷии минтақаҳои алоҳида, талаботи ташкилотҳои нақлиётӣ, содиркунандагону воридкунандагону, дигар иштирокчиёни фаъолияти иқтисодии хориҷӣ муайян менамояд.

2. Мақомоти гумрук дар биноҳое қарор мегиранд, ки моликияти мақомоти гумрук мебошанд.

Мақомоти гумрук инчунин метавонанд дар биноҳои марбути заил қарор гиранд:

1) соҳибони анборҳои ниғаҳдори муваққатӣ, анборҳои гумрукии, мағозаҳои савдои бебоҷ ва анборҳои озод;

2) ташкилотҳое, ки бо интиқоли байналмилалӣ мусофирон тавассути ҳавопаймо, нақлиёти роҳи оҳан ва автомобилӣ машғул мебошанд;

3) дигар ташкилотҳое, ки мунтазам молро ворид ва содир менамоянд.

Моддаи 465. Маҳали анҷом додани амалиёти гумрукии мақомоти гумрук

Барасмиятдарории гумрукии молу воситаҳои нақлиёт бевосита дар маҳали ҷойгиршавии мақомоти гумрук ва воҳидҳои сохтории онҳо анҷом дода мешавад. Аз рӯи дархости асосноки шахси манфиатдор ва иҷозати хаттии роҳбари мақомоти гумрук, ӯ шахси ваколатдори он амалиёти гумрукии метавонад дар дигар маҳалҳо низ анҷом ёбад. Мақомоти гумрук барои анҷом додани амалиёти гумрукии дар маҳали ҷойгиршавии молу воситаҳои нақлиёт монеъ намешаванд, ба шарте агар ин самаранокии назорати гумрукиро паст нанамояд.

Моддаи 466. Вақти кории мақомоти гумрук

1. Вақти кории мақомоти гумрукро мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукии мувофиқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян мекунанд.

Вақти кории мақомоти гумрук дар бандарҳо, фурудгоҳҳо ва дигар нуқтаҳои гузаргоҳ аз Сарҳади давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон бояд бо вақти кории мақомот ва хадамоти назоратии ин гузаргоҳҳо мувофиқат намояд. Вақти кории мақомоти гумрук дар дигар маҳалҳои барасмиятдарории гумрукии бо назардошти талаботи ташкилотҳои нақлиётӣ ва иштирокчиёни фаъолияти иқтисодии хориҷӣ муқаррар карда мешаванд.

Вақти кории мақомоти гумрук дар нуқтаҳои гузаргоҳи Сарҳади давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки бо ҷойгиршавии гузаргоҳҳои ҳамсарҳад яққоянд, аз рӯи имконият бояд бо вақти кории мақомоти гумрукии ин давлатҳои ҳамсарҳад мувофиқат намоянд.

2. Аз рӯи дархости асосноки шахси манфиатдор ва ҳангоми мавҷуд будани имконоти мақомоти гумрук амалиёти алоҳидаи гумрукии метавонад берун аз вақти кории мақомоти гумрук анҷом дода шавад.

§ 2. Ҳуқуқ, салоҳият ва ҷавобгарии мақомоти гумрук

Моддаи 467. Салоҳияти мақомоти гумрук

Мақомоти гумрук барои иҷрои вазифаҳои ба зиммашон гузошташуда салоҳият доранд, ки:

1) бо мақсади таъмини риояи қонунгузориҳои гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон тадбирҳои пешбининамудаи ҳамин Кодексро андешанд;

2) ҳуҷҷатҳо, маълумотро, ки пешниҳоди онҳо мувофиқи ҳамин Кодекс пешбини гардидааст, талаб кунанд;

3) ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи шахсияти шахравандон ва шахсони мансабдорро, ки дар амалиёти гумрукии иштирок мекунанд, тафтиш намоянд;

4) аз шахси воқеӣ ва ҳуқуқӣ тасдиқномаи ваколати анҷом додани амалҳои алоҳида ё фаъолияти алоҳидаро дар соҳаи фаъолияти гумрукии талаб кунанд;

5) мувофиқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба фаъолияти **оперативӣ-ҷустуҷӯӣ** ба мақсади ошкор кардан, пешгирии намудан, роҳ надодан ва кушодани ҷиноят, амалиёти таҳқиқӣ ва таъхирнопазири тафтишотӣ, ки тибқи қонунгузориҳои муурофиавии ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳти салоҳияти мақомоти гумрук доништа шудааст, ошкор ва муайян намудани шахсоне, ки барои тайёр кардан, анҷом додан ва ҷиноят содир кардан гунаҳкоранд, гузаронанд; (ҚҶТ аз 25.03.11с.№693)

6) дар доираи салоҳияти худ гузаронидани амалиёти таҳқиқӣ ва таъхирнопазири тафтишотиро мувофиқи тартиби муайянкардаи қонунгузориҳои муурофиавии ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон анҷом диҳанд;

7) парвандаҳо оид ба ҳуқуқвайронкунии маъмуриро баррасӣ намоянд ва шахсонро барои вайрон кардани қоидаҳои маъмури мувофиқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҷавобгарӣ кашанд;

8) дар ҳолатҳои таъхирнопазир аз воситаҳои алоқа ё нақлиёти мансуби ташкилот ё иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ (ба истиснои воситаҳои алоқа ва нақлиёти намоёндагиҳои дипломатӣ, консулгарӣ ва дигар муассисаҳои давлатҳои хориҷӣ, инчунин ташкилотҳои байналмилалӣ) барои пешгирии ҷиноят дар соҳаи фаъолияти гумрукӣ, таъқиб ва дастгир кардани шахсоне, ки ин гуна ҷиноятҳоро содир намудаанд ё шахсони барои содир кардани ҷиноят гумонбаршуда истифода баранд. Дар ин ҳолат зарар ва хароҷоти соҳибони воситаҳои нақлиёт ва алоқа мувофиқи тартиби муайяннамудаи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷуброн карда мешавад;

9) шахсонро, ки дар содир кардани ҷиноят гумонбар шудаанд ё онро содир намудаанд ё содиркунандагони ҷиноят ё вайронкунандагони қоидаҳои маъмурии соҳаи фаъолияти мақомоти гумрукро мувофиқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон дастгир намоёнд ва ба биноҳои хизмати мақомоти гумрук ё мақомоти корҳои дохилии Ҷумҳурии Тоҷикистон расонанд;

10) оид ба далелу воқеаҳои марбути интиқоли молу воситаҳои нақлиёт аз сарҳади гумрукӣ ва интиқолу ниғаҳдории моли таҳти низоми назорати гумрукӣ ниғаҳдоришаванда, борбардорию борфурорӣ ҳуҷҷат тартиб диҳанд, ба видео ва аудио сабт кунанд, ба навори кино ва сурат акси онҳоро гиранд;

11) аз мақомоти давлатӣ, ташкилотҳо, корхонаҳо, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ ва дигар шахсон маълумоти заруриро барои иҷрои вазифаҳои худ мувофиқи ҳамин Кодекс гиранд;

12) ба роҳбарони мақомоти давлатӣ, муассисаҳо, ташкилотҳо ва иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ, инчунин ба дигар шахсон огоҳинома фиристода, талаб намоёнд, ки вайронкунии қонунгузориҳои гумруки Ҷумҳурии Тоҷикистонро бартараф кунанд ва иҷрои талаботи мазкурро назорат намоёнд;

13) дар ҳолатҳои зайл ба судҳо арзу даъво пешниҳод намоёнд:

- дар бораи маҷбуран ситонидани боҷҳои гумрукӣ ва андоз;

- дар бораи ситонидани пардохти боҷҳои гумрукӣ ва андоз аз ҳисоби мол;

- дар ҳолатҳои дигари пешбининамудаи ҳамин Кодекс ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқи Ҷумҳурии Тоҷикистон ;

14) бо мақсади ҳамкорӣ ва кӯмак оид ба масъалаҳои татбиқи усулҳои самараноки барасмиятдарории гумрукӣ бо иштирокиёни фаъолияти иқтисодии хориҷӣ, дигар шахсоне, ки фаъолияти онҳо бо иҷрои фаъолияти иқтисодии хориҷӣ алоқаманд аст ва бо иттиҳодияҳои (ассотсиатсияҳои) касбии онҳо муносибатҳои расмии машваратӣ муқаррар намоёнд ва ин муносибатҳоро дастгирӣ кунанд;

15) ҳангоми сафари хизматӣ аз ҳуқуқи пешақӣ банд кардани ҷой дар меҳмонхонаҳо ва дар ҳама намуди нақлиёт истифода намоёнд;

16) робитаҳои байналмилалиро дар соҳаи фаъолияти гумрукӣ муқаррар намоёнд ва давом диҳанд;

17) аз дигар салоҳиятҳои пешбининамудаи ҳамин Кодекс ва санадҳои меъёрии ҳуқуқи Ҷумҳурии Тоҷикистонро истифода баранд.

Моддаи 468. Ҳуқуқҳои мақомоти гумрук ҳангоми татбиқи назорати гумрукӣ бо истифода аз киштиҳо ва ҳавопаймоҳои мақомоти гумрук

1. Ҳангоми татбиқи назорати гумрукӣ бо истифодаи киштиҳо ва ҳавопаймоҳои мақомоти гумрукӣ ин мақомот ҳуқуқ доранд:

1) ҳангоми муайян намудани нишонаҳои он, ки дар воситаҳои нақлиёт мол ғайриқонунӣ интиқол дода мешавад ва он бояд таҳти назорати гумрукӣ қарор гирад, ин воситаҳои нақлиётро боздошта, муоинаи гумрукии онро анҷом диҳанд (моддаи 413);

2) шахсони ба содир кардани ҷиноят гумонбаршудаи савори воситаи нақлиётро, ки амалҳои таъхирнопазирӣ тафтишотӣ ва таҳқиқоти ро нисбати онҳо қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ихтиёри мақомоти гумрук гузоштааст, боздошт намоёнд, ба шарте ки санадҳои ҳуқуқи байналмилалӣ эътирофнамудаи Ҷумҳурии Тоҷикистон тартиби дигарро пешбинӣ накарда бошанд.

3) берун аз қаламрави сарҳади оби Ҷумҳурии Тоҷикистон киштии дарёи аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон бе иҷозати мақомоти гумрук равандаро дар минтақаи наздики Ҷумҳурии Тоҷикистон то дохил шудани он ба қаламрави оби давлатҳои хориҷӣ таъқиб ва боздошт намоёнд, ба шарте агар таъқиб аз сарҳади оби дохилӣ, сарҳади оби Ҷумҳурии Тоҷикистон баъди додани сигнали садой ва назоратӣ дар бораи боз доштани кишти аз масофае, ки ин гуна ишораро дидан ва шундан мумкин аст ва бетанаффус ишора шуда бошад;

4) ҳангоми ошкор намудани нишонаҳои қонунвайронкунӣ дар соҳаи фаъолияти гумрукӣ воситаҳои нақлиётро барои ситонидани онҳо мувофиқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон то ҳалли қазия, боздошт намоёнд;

5) дар ҳолатҳои пешбининамудаи ҳамин Кодекс воситаҳои нақлиётро ҳамроҳӣ кунанд, аз ҷумла ба онҳо мансабдорони мақомоти гумрукро савор намоёнд.

2. Ба сарнишинони киштӣ ҳавопаймоҳои мақомоти гумрук ҳуқуқ дода мешавад, ки:

1) қаламрави обӣ ва фазои ҳавоии Ҷумҳурии Тоҷикистон, акваторияи бандарҳои дарёӣ, инчунин фурудгоҳҳо, аэродромҳои (майдончаҳои фурудоии) қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистонро новобаста аз мансубият ва таъиноти онҳо ба таври ройгон истифода намоёнд, ба истиснои ҳолатҳои пешбининамудаи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон;

2) аз ҳуқуқи афзалиятноки даромадан ба бандарҳо, ки бо мақомоти давлатии ваколатдор мувофиқа шудааст, ройгон истифода баранд;

3) аз маълумоти навигатсионӣ, гидрометеорологӣ, гидрографӣ ва ғайра ройгон истифода намоёнд;

4) парвози ҳавопаймо ва киштирониро ройгон таъмин намоёнд.

Моддаи 469. Ҳуқуқи мақомоти гумрук нисбати воситаҳои нақлиёти автомобилӣ, ки моли таҳти назорати гумрукро интиқол медиҳанд

1. Мақомоти гумрук ҳуқуқ доранд нақлиёти автомобилӣ, аз ҷумла воситаҳои нақлиёти автомобилӣро, ки ба молкашонии байналмилалӣ машғул нестанд, бо мақсади тафтиши мол ва ҳуҷҷатҳо манъ намоёнд, ба шарте ки онҳо моли таҳти назорати гумрукӣ қарордоштаро кашонанд. Мақомоти гумрук метавонанд воситаҳои нақлиёти автомобилӣро дар минтақаҳои назорати гумрукии қад - қади сарҳади гумрукӣ таъсисёфта, боздоранд.

2. Ҳангоми манъ кардани воситаҳои нақлиёт берун аз минтақаи назорати гумрукӣ вақти тафтиши нақлиёт ва ҳуҷҷатҳои он аз тарафи мақомоти гумрук наметавонад аз ду соат зиёд бошад. Дар бораи тафтиши мол ва ҳуҷҷатҳои он тибқи намунаи муайяннамудаи мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ акт тартиб дода мешавад, ки як нусхаи он бояд ба боркашон дода шавад. Воситаҳои нақлиёт ба ҳудуди анборҳои ниғаҳдории муваққатӣ ё маҳалҳои дигар, ки минтақаи доимии назорати гумрукӣ ҳисоб меёбад (моддаи 403), танҳо ҳангоми кушодани парванда дар бораи ҳуқуқвайронкунии маъмури маҷбуран ҷойгир карда шуда, нусхаи қарор ё протоколи дахлдор ба интиқолдиҳанда ва ё ронандаи воситаи

нақлиёт супорида мешавад. Ҳамзамон, воситаҳои нақлиёт дар ҳудуди анбори ниғаҳдории муваққати ё дар маҳали дигар, ки минтақаи назорати гумруки ҳисоб мешавад, то муҳлати барои фаровардани бор зарурӣ, ба истиснои ҳолатҳое, ки воситаҳои нақлиёт мувофиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон бояд мусодира карда шаванд, нигоҳ дошта мешавад.

Моддаи 470. Фаъолияти мутақобила ва ҳамкориҳои мақомоти гумрук бо дигар мақомоти давлатӣ

1. Мақомоти гумрук вазифаҳои худро мустақилона ва яқоя бо дигар мақомоти давлатӣ иҷро менамоянд.
2. Мақомоти гумрук мувофиқи ҳамин Кодекс ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқи Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳуқуқдоранд барои аз тарафи дигар мақомоти давлатӣ дар минтақаи назорати гумруки иҷро намудани амалҳои алоҳидаи марбути салоҳияташон иҷозат диҳанд.
3. Ҳангоми аз тарафи мақомоти гумрук ошкор намудани нишонаҳои ҳуқуқвайронкунии маъмури (чиноят), ки баррасии парвандаи он тибқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон салоҳияти дигар мақомоти давлатӣ мебошад, мақомоти гумрук вазифадоранд ин маълумотро ба мақоми дахлдори давлатӣ фавран пешкаш намоянд.

Моддаи 471. Назорати идории фаъолияти мақомоти гумрук

Мақоми болоии гумрук ё шахси мансабдори он ҳуқуқдоранд ҳар вақт мувофиқи тартиби назорати идорӣ қарори хилофи талаботи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон мақоми поёнии гумрук ё мансабдори поёнии мақоми гумрукро бекор кунанд, инчунин нисбати амали (беамалии) ғайриқонунии мақомоти поёни гумрук ё шахсони мансабдори поёнии мақомоти гумрук ҳама гуна тадбирҳои пешбининамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистонро андешад.

Моддаи 472. Ҷавобгарии мақомоти гумрук ва шахсони мансабдори онҳо

1. Барои қарор ва амал (беамалии) - и ғайриқонунӣ шахсони мансабдори мақомоти гумрук мувофиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҷавобгарии интизомӣ, маъмури, чиноятӣ ва дигар ҷавобгарӣҳои қасди менамоянд.
2. Мақомоти гумрук товони зарареро, ки дар натиҷаи қабули қарор ва амали (беамалии) ғайриқонунӣ шахсони мансабдори худ ва дигар қарордорон ҳангоми иҷрои вазифаҳои хизматӣ ва меҳнатӣ ба шахсон ва моликияти онҳо расидааст, мувофиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷуброн менамоянд.
3. Зараре, ки дар асари амали қонунии мақомоти гумрук ва шахсони мансабдори он расидааст, ҷуброн карда намешавад, ба шарте ки дар ҳамин Кодекс ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқи Ҷумҳурии Тоҷикистон тартиби дигар пешбинӣ нашуда бошад.

§ 3. Аз ҷониби шахсони мансабдори мақомоти гумрук истифодаи бурдани қувваи ҷисмонӣ, воситаҳои махсус ва яроқи оташфишон

Моддаи 473. Шартҳои истифодаи қувваи ҷисмонӣ, воситаҳои махсус ва яроқи оташфишон аз тарафи шахсони мансабдори мақомоти гумрук

1. Шахсони мансабдори мақомоти гумрук ҳуқуқдоранд бо тартиби пешбининамудаи ҳамин Кодекс қувваи ҷисмонӣ, воситаҳои махсус ва яроқи оташфишонро истифода баранд.
2. Пеш аз истифодабарии қувваи ҷисмонӣ, воситаҳои махсус ва яроқи оташфишон кас бояд аз нияти қор фармудани онҳо ба таври ошкоро огоҳонида шавад ва ҳангоми истифодаи яроқи оташфишон барои ҳушдорӣ ба ҳаво тир ҳолӣ карда шавад. Ҳамзамон шахсони мансабдори мақомоти гумрук вазифадоранд, ки:
 - 1) барои иҷрои талаботи қонунии худ муҳлати зарурӣ диҳанд, ба истиснои ҳолатҳое, ки ба таъхир гузоштани истифодаи қувваи ҷисмонӣ, воситаҳои махсус ва яроқи оташфишон барои ҳаёту саломати онҳо бевосита хатарнок аст, метавонад боиси оқибатҳои дигари вазнин гардад, ҳангоми ҳамлаи ногаҳонӣ ё ҳамлаи яроқнок, ҳамла бо истифодаи техникаи ҳарбӣ, киштиҳо ва воситаҳои нақлиёт ё дар ҳолатҳои дигар, ки чунин огоҳӣ ноҷӯз ва ё имконнопазир мебошад;
 - 2) ба шахсоне, ки чароҳат бардоштаанд, ёрии аввалияи тиббӣ расонида, аз ҳодисаи руҳдода роҳбари мақомоти гумрукро фавран огоҳ намоянд, ки вай дар навбати худ бояд дар муддати 24 соат ба прокурор хабар диҳад.
 3. Ҳангоми истифодаи қувваи ҷисмонӣ, воситаҳои махсус ва яроқи оташфишон вобаста ба ҳусусият ва андозаи хатари қонуншиканӣ ва муқовимат шахси мансабдори мақомоти гумрук бояд қўшиш намояд, ки ҳар гуна зарари ҳангоми рафъи хатар расонидашуда то ҳадди имкон камтар бошад.
 4. Дар ҳолатҳои муҳофизати зарурӣ ё зарурияти ниҳой шахсони мансабдори мақомоти гумрук дар сурати набудани воситаҳои махсус ҳуқуқдоранд яроқи оташфишон ҳама гуна воситаи дар даст дошта истифода кунанд.
 5. Ҳангоми хилофи тартиби муқарраргардида истифодаи бурдани қувваи ҷисмонӣ, воситаҳои махсус ва яроқи оташфишон шахсони мансабдори мақомоти гумрук мутабиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҷавобгарӣҳои қасди менамоянд.

Моддаи 474. Истифодаи қувваи ҷисмонӣ аз тарафи шахсони мансабдори мақомоти гумрук

1. Шахсони мансабдори мақомоти гумрук ҳангоми иҷрои вазифаҳои хизматиашон ҳуқуқдоранд қувваи ҷисмонӣ, аз ҷумла усулҳои ҷанги танбатанро дар ҳолатҳое ба қор баранд, ки усулҳои ғайризўроварӣ наметавонанд иҷрои вазифаҳои ба зиммашон гузошташударо таъмин намоянд.
2. Қувваи ҷисмонӣ барои мақсадҳои зайл истифода бурда мешавад:
 - 1) пешгирӣ намудани ҳуқуқвайронкунии;
 - 2) дастгир кардани шахсони содирнамудаи қонуншиканӣ;
 - 3) иҷро накардани талабҳои қонунии шахси мансабдори мақомоти гумрук;
 - 4) мамониат барои ворид шудан ба дохили биноҳо, қаламрав, ба назди мол ва воситаҳои нақлиёте, ки таҳти назорати гумруки қарордоранд.

Моддаи 475. Истифодаи воситаҳои махсус аз тарафи шахсони мансабдори мақомоти гумрук

1. Шахсони мансабдори мақомоти гумрук ҳангоми иҷрои вазифаҳои хизматӣ ҳуқуқ доранд, ки аз воситаҳои махсуси дар ихтиёрашон буда дар ҳолатҳои заил истифода баранд:

- 1) барои рафъи ҷамла ба кормандони мақомоти гумрук ё шахсони дигар;
- 2) барои рафъи ҷамла ба бинои иморатҳо ва воситаҳои нақлиёти мақомоти гумрук ё аз тарафи онҳо истифодашаванда, ба молу воситаҳои нақлиёте, ки таҳти назорати гумрукӣ мебошанд, инчунин барои озод кардани объектҳои номбурда дар сурати тасарруфи онҳо;
- 3) барои дастгир кардани ҳуқуқвайронкунандагон, овардани онҳо ба бинои хизмати мақомоти гумрук ё мақомоти қорҳои дохилӣ, ба шарте, ки ин шахсон итоат накунад, муқобилият нишон диҳанд ё ба атрофиён ва ё ба худ зарар расонанд;
- 4) барои пешгирии намудани муқобилати ҷисмонӣ ба шахси мансабдори мақомоти гумрук;
- 5) барои боздоштани нақлиёте, ки ронандаи он талаби қонунии шахси мансабдори мақомоти гумрукро дар бораи боз доштани нақлиёт иҷро накунад.

2. Истифодаи воситаҳои махсус нисбати заноне, ки дорои нишонаҳои аёни ҳомилиағ мебошанд, шахсони дорои нишонаҳои аёни маъҷубӣ дошта, нобилиғон, ба истиснои ҳолатҳои, ки онҳо муқобилияти мусаллаҳона нишон медиҳанд, ҷамлаи гурӯҳӣ ва ғайра анҷом медиҳанд, ки ба ҳаёт ва саломати инсон, амният ва молу воситаҳои нақлиёти таҳти назорати гумрукӣ қарордошта хатарноканд, манъ аст.

3. Номгуи воситаҳои махсусро, ки мақомоти гумрук мавриди истифода қарор медиҳанд, Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян менамояд.

Моддаи 476. Истифодаи яроқи оташфишон аз тарафи шахсони мансабдори мақомоти гумрук

1. Шахсони мансабдори мақомоти гумрук ҳангоми иҷрои вазифаҳои хизматӣ ҳуқуқ доранд дар ҳолатҳои зерин аз яроқи оташфишон истифода кунанд:

- 1) барои рафъи ҷамла ба кормандони мақомоти гумрук, ҳангоме ки ҳаёт ва саломати онҳо зери хатар аст, ба шарте агар ҷамла бо восита ва усулҳои дигар рафънопазир бошад;
- 2) барои пешгирии намудани кӯшишҳои ба даст овардани аслиҳаи шахсони мансабдори мақомоти гумрук, аз ҷумла кӯшиши шахси дастгиршуда барои наздик шудан ба мансабдори мақомоти гумрук бо мақсади кӯтоҳ кардани масофае, ки шахси мансабдори мақомоти гумрук нишон дода буд ё даст расонидан ба яроқи оташфишони ҳамин шахси мансабдор;
- 3) барои рафъи ҷамлаи гурӯҳӣ ва мусаллаҳона ба бинои иморатҳо ва воситаҳои нақлиёт, киштиву ҳавопаймоҳои ба мақомоти гумрук тааллуқдошта ё аз ҷониби онҳо истифодашаванда ё молу воситаҳои нақлиёти таҳти назорати гумрукӣ қарордошта ё ба объектҳои, ки ин гуна молу воситаҳои нақлиёт мавҷуданд;
- 4) барои боздоштани шахсоне (шахсе), ки муқобилияти мусаллаҳона нишон медиҳанд, инчунин шахсони (шахси) мусаллаҳе, ки талаби қонунии супоридани яроқи оташфишонро иҷро намекунад;
- 5) барои боздоштани воситаҳои нақлиёт, киштии бо роҳи вайрон кардани онҳо, ба шарте агар онҳо ба ҳаёт ва саломати шахсони мансабдори мақомоти гумрук хатари қиддӣ пеш оранд ё ба талаби чандинқаратаи онҳо баъди ба ҳаво тир кушодан, итоат накунад;
- 6) барои безарар гардонидани ҳайвоноте, ки ба ҳаёт ва саломати шахси мансабдори мақомоти гумрук таҳдид мекунад;
- 7) барои огоҳ намудан аз нияти истифодаи яроқи оташфишон, додани бонги хатар ё имдодталаби.

2. Истифодаи яроқи оташфишон нисбати занон, шахсони дорои нишонаҳои аёни маъҷубӣ, нобилиғон, ба истиснои ҳолатҳои, ки онҳо муқобилияти мусаллаҳона нишон медиҳанд, ҷамлаи гурӯҳӣ ва ғайра мекунанд, ки ба ҳаёт ва саломати одамон хатарнок мебошанд, манъ аст.

3. Шахси мансабдори мақомоти гумрук вазифадор аст, дар бораи ҳар як ҳолати истифодаи яроқи оташфишон дар муҳлати кӯтоҳтарин ба шакли хаттӣ роҳбари мақомоти гумрукро огоҳ намояд, ки ӯ дар навбати худ бояд дар давоми 24 соати баъди истифодаи яроқи оташфишон дар ин бора ба прокурор хабар диҳад.

4. Номгуи намуди яроқи оташфишон ва лавозимоти ҷангии онро, ки мақомоти гумрук истифода мекунанд, Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян менамояд.

5. Агар шахси мансабдори мақомоти гумрук лозим донанд, ки дар ҳолати руҳдода истифодаи яроқи оташфишон зарур мешавад, ӯ ҳуқуқ дорад мутобиқи қисми 1 ҳамин модда яроқи оташфишонашро омодаи истифода кунанд.

§ 4. Таъмини фаъолияти мақомоти гумрук

Моддаи 477. Маблағгузорӣ ва таъминоти моддию техникаи фаъолияти мақомоти гумрук

Маблағгузори ҳароҷоти мақомоти гумрук барои таъминот ва рушди он аз ҳисоби маблағҳои буҷети давлатӣ ва дигар маблағҳои пешбининамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи буҷети давлатӣ таъмин карда мешавад.

Моддаи 478. Қойғирони объектҳои мақомоти гумрук

1. Қитъаҳои замин, ки барои қойғирони объектҳои мақомоти гумрук таъин гардидаанд, тибқи тартиби ҷудо намудани замин барои эҳтиёҷоти ғайрикишоварзӣ мувофиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи замин дода мешаванд.

2. Ҳангоми қойғир намудани воҳидҳои сохтории гумрук барои анҷом додани амалиёти гумрукӣ дар объектҳои марбути ташкилотҳои дар қисми 2 моддаи 464 ҳамин Кодекс зикргардида таъминоти моддию техникаи фаъолияти мақомоти гумрук дар бобати истифодаи воситаҳои алоқа, асбобу анҷом ва таҷҳизоти техникаи ташкилӣ бо розигии соҳибони ин объектҳо дар асоси шартнома анҷом дода мешавад.

Моддаи 479. Ҳифзи маълумот дар бораи фаъолияти мақомоти гумрук

1. Ҳуҷҷату маводи дорои маълумот дар бораи ҳайати кормандони мақомоти гумрук дар бораи ташкил, тарзу услуб ва воситаҳои татбиқи фаъолияти **оперативӣ-ҷустуҷӯӣ** бояд дар бойгонии мақомоти гумрук мувофиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон нигоҳ дошта шаванд. **(ҚҶТ аз 25.03.11с.№693)**

2. Маводи бойгонии мақомоти гумрук, ки дорои арзишҳои илмӣ ва таърихӣ буда, мувофиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ифшо шудаанд, барои нигоҳдорӣ ба бойгонии давлатӣ тибқи тартиби муайяннамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон супорида мешаванд.

3. Сирҳои давлатӣ, банкӣ, андоз, инчунин иттилооти махфӣ мақомоти гумрук мувофиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳифз карда мешаванд.

Моддаи 480. Муассисаҳо ва корхонаҳои воҳиди давлатии мақомоти гумрук

1. Барои таъмини фаъолияти мақомоти гумрук мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ мувофиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон лабораторияҳои гумрукӣ, муассисаҳои илмию тадқиқотӣ, муассисаҳои таълимӣ, матбаа, марказҳои иттилоотии ҳисоббарорӣ ва дигар муассисаҳоро таъсис менамояд, ҳамчунин дар ихтиёри худ корхонаҳои воҳиди давлатие дошта метавонад, ки фаъолияти онҳо барои иҷрои вазифаҳои мақомоти гумрук мусоидат мекунанд.

2. Вазифаҳои муассиса ва корхонаҳои воҳиди давлатии мақомоти гумрук мувофиқи талаботи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда мешаванд.

Моддаи 481. Амволи мақомоти гумрук ва ташкилотҳои мақомоти гумрук

Амволи мақомоти гумрук, муассиса ва корхонаҳои воҳиди давлатии мақомоти гумрук моликияти давлат ҳисоб мешавад. Амволи мазкур аз тарафи мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ мувофиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон ихтёрдорӣ карда мешавад.

Боби 60. ТАРТИБИ АДОИ ХИЗМАТ ДАР МАҚОМОТИ ГУМРУК

Моддаи 482. Хизмат дар мақомоти гумрук

1. Хизмат дар мақомоти гумрук намуди хизмати махсуси шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон аст, ки фаъолияти касбиро чиҳати татбиқи вазифа, ҳуқуқ ва ўҳдадорӣҳои мақомоти гумрук мувофиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ мекунанд.

2. Тартиби адои хизмат дар мақомоти гумрук тибқи ҳамин Кодекс ва санадҳои дигари меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон танзим карда мешаванд.

Моддаи 483. Қабул ба хизмат дар мақомоти гумрук

1. Корманди мақомоти гумрук он шаҳрванди қобили амали Ҷумҳурии Тоҷикистон шуда метавонад, ки синнаш аз 20 кам ва аз 35 зиёд набошад, дорои таҳсилоти миёнаи махсус ё олий бошад, **забони давлатиро донанд**, ва бо сифатҳои шахсӣ, ахлоқӣ, кордонӣ, касбӣ ва вазъи саломатии худ аз ўҳдаи иҷрои вазифаҳои ба зиммааш гузошташуда барояд. **(ҚЧТ аз 28.06.11с., №747)**

2. Дохил шудани шаҳрвандон ба хизмати мақомоти гумрук ихтиёрӣ буда, он мувофиқи қонунгузори меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон, бо назардошти хусусиятҳои хоси пешбиниамудаи ҳамин Кодекс, сурат мегирад.

3. Ба вазифаи мақомоти гумрук шаҳрвандони дорои таҳсилоти миёнаи касбӣ ва олий қабул карда мешаванд.

4. Барои дохил шудан ба хизмат дар мақомоти гумрук ҳуҷҷатҳои зерин зарур аст:

1) аризаи шахсӣ;

2) ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи таҳсилоти касбӣ;

3) хулосаномаи тиббӣ дар бораи коршоям будан ба хизмат.

4) тарҷимаи ҳол ;

5) пешниҳоди дигар ҳуҷҷатҳое, ки дар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ шудаанд.

5. Талабот нисбати саломатии шаҳрвандоне, ки ба хизмати мақомоти гумрук меоянд, тибқи меъёрҳои барои хизматчиёни ҳарбӣ муқарраршуда муайян карда мешавад.

6. Ҳангоми дохил шудан ба хизмат дар мақомоти гумрук мўҳлати санҷиш то шаш моҳ, бидуни додани рутбаи махсус муқаррар карда мешавад.

Барои хатмкардагони муассисаҳои таҳсилоти олий, ки онҳоро мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ ба таҳсил фиристодааст ё барои онҳое, ки аз дигар мақомоти ҳифзи ҳуқуқ ва сохторҳои низомигардонидашуда гузаштаанд, мўҳлати санҷиш муқаррар карда намешавад.

7. Ба хизмати гумрукӣ шаҳрвандоне, ки доғи судӣ доштанд ё доранд (сарфи назар аз мўҳлати адои ҷазои таъиншуда, озод кардан аз адои минбаъдаи ҷазо, қабул ва татбиқи санади авф, ба истиснои онҳое, ки аз тарафи суд сафед карда ё бегуноҳ дониста шудаанд), қабул карда намешаванд.

8. Шахсони дорои ўҳдадорӣи ҳарбӣ, ки ба хизмати мақомоти гумрук омадаанд, мувофиқи тартиби муайяншуда аз қайди ҳарбӣ баромада, ба қайди махсуси мақомоти гумрук гузошта мешаванд.

9. Бо мақсади таъмини техникаи фаъолияти мақомоти гумрук дар воҳидҳои кории онҳо вазифаҳои дахлдори озоди кормандони кироияи мақомоти гумрук (минбаъд кормандон ва хизматчиён) пешбинӣ карда мешавад. Номгуи вазифаҳои мазкур аз тарафи мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ муайян карда мешавад. Муносибатҳои меҳнати ҳайати кормандони кироия (кормандон ва хизматчиёни) мақомоти гумрук мувофиқи қонунгузори меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон танзим карда мешавад.

10. Номгуи вазифаҳои ҳайати хурд, миёна ва калони роҳбарикунандаи мақомоти гумрук ва талаботи таҳассусӣ нисбати кормандони мақомоти гумрук, ки вазифаҳоро ишғол намудаанд аз тарафи мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ тасдиқ карда мешавад.

11. Адои хизмат дар мақомоти гумрук дар парвандаи шахсии кормандони мақомоти гумрук дарҷ карда мешавад. Парвандаи шахсии кормандони мақомоти гумрук аз тарафи мақоми кадрӣи ҳадамоти гумрук пеш бурда мешавад ва ҳангоми гузаштани корманд ба маҳали дигари хизмат ба он ҷо фиристода мешавад. Тартиби пешбурди парвандаҳои шахсии кормандони мақомоти гумрукро мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ муайян менамояд.

12. Ҳангоми қабул ва хизмат дар мақоми гумрук шаҳрванд бояд аз қайди давлатии дактилоскопӣ гузаронида шавад.

13. Ҷамъ ва дохил кардани маълумот доир ба мансубияти сиёсӣ, динӣ ва ҳаёти шахсии кормандони мақомоти гумрук дар парвандаи шахсӣ манъ аст.

14. Корманди мақомоти гумрук мутобиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи коррупсия» ўҳдадорӣ хаттӣ қабул мекунад.

Моддаи 484. Маҳдудиятҳо ҳангоми адои хизмат дар мақомоти гумрук

1. Шахсони мансабдори мақомоти гумрук ҳуқуқ надоранд, ки:

1) ягон қори музднокӣ муштарақро ба истиснои ғайриқонунии илмию эҷодӣ ва омӯзгорӣ иҷро намоёнд;

2) ба ғайриқонунии соҳибқорӣ шахсан ё ба воситаи миёнарав машғул шаванд;

3) мустақилона ва ё тавассути намоёнда дар идораи субъектҳои хоҷагидорӣ ширкат варзанд;

4) дар қорҳои шахси сеюм дар мақомоти гумрук шахси боваринок ё намоёнда бошанд;

5) қорҳои вобаста ба ғайриқонунии гумрукиро тибқи қарордоди дорони хусусияти ҳуқуқи шахрвандӣ ба ҷо оваранд;

6) ба шахсон бар ивази подош, хизматрасонӣ ва имтиёзҳо бо истифода аз вазифаи хизматӣ ҳар гуна кӯмаки дар қонун пешбининашударо расонанд;

7) вазифаи хизмати худро ба манфиати ҳизбҳои сиёсӣ, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ, аз ҷумла иттиҳодияҳои динӣ барои таблиғи муносибат бо онҳо истифода намоёнд (дар мақомоти гумрук ташкили сохторҳои ҳизбҳои сиёсӣ, инчунин иттиҳодияҳои динӣ манъ аст) ;

8) корпартой ташкил кунанд ва дар гузаронидани онҳо иштирок намоёнд.

Нисбати кормандони хадамоти гумрук инчунин дигар маҳдудиятҳои муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон татбиқ мегарданд.

2. Кормандони мақомоти гумрук вазифадоранд дар давраи адои хизмат дар мақомоти гумрук ҳиссаи шахсии худ (пакети саҳмия)-ро дар сармоия оинномавии ташкилотҳои тиҷоратӣ тибқи тартиби муайяннамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон барои идораи эътимоднок супоранд.

3. Ба кормандони мақомоти гумрук, ки ҳешу ақрабӣ наздик ё ба ҳам наздиканд (падару модар, зану шавҳар, бародарон, хоҳарон, писарон, духтарон, ҳамчунин бародарону хоҳарони падару модар, фарзандони зану шавҳар) агар он ба тобеияти бевосита ё таҳти назорати бевосита алоқаманд бошанд, адои хизмат дар ҳамон мақоми гумрук манъ аст.

Моддаи 485. Маълумот дар бораи даромади кормандони мақомоти гумрук ва амволе, ки моликияти шахсии онҳо мебошад

Кормандони мақомоти гумрук мувофиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон вазифадоранд ҳар сол ба мақомоти андозӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи даромаду амволе, ки моликияти шахсии онҳо мебошанд, аз ҷумла дар бораи саҳмияҳо, ҳиссаи сармоия оинномавии шахсони ҳуқуқие, ки объекти андозбандӣ мебошанд, маълумот пешниҳод намоёнд.

Моддаи 486. Савганди шахси мансабдори мақомоти гумрук

1. Шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки дар мақомоти гумруки Ҷумҳурии Тоҷикистон бори аввал ба вазифа таъин мегарданд, баъди ду моҳи додани рутбаи аввали махсус савганди зеринро ёд мекунад: «Савганд ёд мекунам, ки ҳангоми иҷрои вазифаи шахси мансабдори мақомоти гумруки Ҷумҳурии Тоҷикистон, Конститутсия ва қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистонро бечунучаро риоя карда, истиқлолият ва амнияти иқтисодии Тоҷикистонро ҳимоя намуда, вазифаҳои хизмати худро софдилона бачо меоварам, талаботи интизоми хадамоти гумрукро риоя мекунам».

2. Тартиби маросими савгандёдкуниро мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои ғайриқонунии гумрук муайян мекунад.

Моддаи 487. Рутбаҳои махсуси шахсони мансабдори мақомоти гумрук

1. Рутбаҳои махсуси кормандони мақомоти гумрук аз тарафи Маҷлиси намоёндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар карда мешаванд.

2. Тартиби додани рутбаҳои махсус ба кормандони мақомоти гумрукро Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар менамояд.

3. Муқаррароти ҳамин модда инчунин нисбати роҳбарон ва мутахассисони ташкилотҳои махсусгардонидашудаи муассисаҳои гумрук татбиқ карда мешавад.

Моддаи 488. Асосҳои қатъи хизмат дар мақомоти гумрук

1. Ғайриқонунии корманди мақомоти гумрук бо асосҳои зерин қатъ мегардад:

1) бо хоҳиши шахсӣ;

2) бинобар расидан ба синну соли ниҳое, ки моддаи 500¹ Кодекси мазкур муқаррар намудааст; ;(ҚҶТ аз 28.12.12с. №906)

3) баъди ба охир расидани мӯҳлати хизмат, ки ҳуқуқи ба нафақа баромаданро медиҳад (бо ташаббуси корманди мақомоти гумрук ва ё ризоияти ӯ);

4) бо сабаби ба охир расидани мӯҳлати хизмат мувофиқи қарордод;

5) бинобар риоя накардани шартҳои қарордод;

6) бо сабаби ихтисори ҳайати кормандон;

7) бо сабаби беморӣ – дар асоси ҳулосаи комиссияи тиббии ҳарбӣ оид ба корношоҷагии ӯ ба хизмат дар мақомоти гумрук;

8) бинобар иллатмандӣ дар асоси ҳулосаи комиссияи тиббии ҳарбӣ – оид ба нокифоя будани ҳолаташ барои хизмат ва бинобар беморӣ иҷро карда натавонистани ўҳдадорӣ хизматӣ, вобаста ба вазифааш ва набудани имконияти ба қори дигар гузаштан;

9) барои дағалона ва ё мунтазам вайрон кардани интизом;

10) барои содир кардани рафторе, ки ба шарафи корманди мақомоти гумрук доғ меорад;

11) эътибор пайдо кардани ҳукми айбдоркунии суд ё қатъи парвандаи ҷиноятӣ тибқи асосҳои, ки сафед намекунад;

12) бо сабаби мувофиқат накардани вазифаи хизматӣ ба ихтисосаш аз рӯи натиҷаи аттестатсия;

13) ҳангоми вафот;

14) барои вайрон кардани тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи танзими анъана ва ҷашну маросимҳо;

15) дар ҳолатҳои дигаре, ки қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ намудааст.

2. Шахсони мансабдори мақомоти гумруки аз хизмат ҷавобшуда ҳамчун низомии эҳтиётӣ ба қайд гирифта мешаванд, ба шарте ки онҳо ба синни ниҳони муқаррарнамудаи қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистон барои гузаштан ба ҷумлаи шахсони ҳарбии эҳтиётии қоршоёми хизмати ҳарбӣ нарасида бошанд.

Моддаи 489. Ҳуқуқи вазифаҳои кормандони мақомоти гумрук

1. Кормандони мақомоти гумрук ҳуқуқ доранд:

1) бо тамоми маводи парвандаи шахсии худ шинос шаванд;

2) аз ҳисоби маблағе, ки барои таъмини мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ пешбинӣ шудааст, касбу ихтисос омӯзанд, ихтисоси худро тағйир ва такмил диҳанд;

3) аз кафолатҳо ва ҳифзи иҷтимоии пешбининамудаи қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистон истифода намојанд.

Кормандони мақомоти гумрук инчунин дорои дигар ҳуқуқҳои мебошанд, ки қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистон муқаррар намудааст.

2. Ҳуқуқи вазифаҳои хизмати кормандони мақомоти гумрук вобаста ба вазифаи ишғолнамудаи онҳо бо дастуруламали вазифавӣ муайян карда мешаванд. Тартиби таҳия ва тасдиқи дастурамали вазифавиро мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои гумрук муқаррар менамојад.

3. Иҷрои амалҳои зерин аз тарафи кормандони мақомоти гумрук ҳамчун иҷрои вазифаҳои хизматӣ дониста мешавад:

1) иштирок дар ҷамъомаду машқҳои ҳарбӣ, мусобиқаҳо ва дигар чорабиниҳои хизматӣ, ки тибқи нақшаи тасдиқнамудаи роҳбари мақомоти гумрук гузаронида мешаванд;

2) амалҳо оид ба ҳимояи ҳаёт, саломатӣ, эътибори шахрвандон, ҳамчунин оид ба амнияти худ вобаста ба иҷрои вазифаҳои хизматӣ;

3) гаравгон гаштан дар рафти иҷрои вазифаҳои хизматӣ;

4) рафтуомад ба ҷои кор ва сафари хизматӣ.

Моддаи 490. Ҳавасмандгардонии кормандони мақомоти гумрук

1. Кормандони мақомоти гумрук барои иҷрои софдилонаи ўҳдадорихи хизматӣ, натиҷаҳои баланди хизматӣ, ташаббускорӣ, ҳимояи моликияти давлатӣ, ҷамъиятӣ ва ҳусусӣ, кори тўлоии бенуқсон, инчунин барои шуҷоату фидокорӣ ҳангоми иҷрои вазифаи хизматӣ ҳавасмандгардонида мешаванд.

Кормандони мақомоти гумрук метавонанд бо таври зайл ҳавасманд карда шаванд:

1) эълони раҳматнома;

2) бекор кардани ҷазои интизомии қаблан додашуда;

3) додани мукофоти пулӣ;

4) мукофотонӣ бо тўҳфаи пурқиммат;

5) сарфарозгардонӣ бо ифтихорнома;

6) сарфарозгардонӣ бо нишони сарисинагии «Корманди ифтихории гумруки Чумҳурии Тоҷикистон», «Аълочии ҳадамоти гумрук»;

7) дигар намуди ҳавасмандгардонӣ, ки санадҳои меъёрии ҳуқуқии Чумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ намудаанд.

Кормандони мақомоти гумрук бо тартиби муайяннамудаи мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ ҳавасмандгардонида мешавад.

2. Кормандони мақомоти гумрук метавонанд, барои хизматҳои махсуси ҳимояи амнияти иқтисодии Чумҳурии Тоҷикистон, инчунин қорнамоиҳои дигари хизматӣ ба мукофотҳои давлатӣ пешбарӣ гарданд.

Моддаи 491. Ҷазоҳои интизомӣ барои кормандони мақомоти гумрук

1. Барои риоя накардани интизومي хизматӣ ба кормандони мақомоти гумрук метавонанд намудҳои зерини ҷазои интизомӣ дода шаванд:

1) сарзаниш;

2) танбеҳ;

3) гузарондан ба вазифаи поёнтар ба мўҳлати то шаш моҳ;

4) як зина паст кардани рутбаи махсус;

5) озод кардан аз мақомоти гумрук. (ҚҶТ аз 03.07.2012с., №845)

2. Ҷазои интизомӣ гирифтани қорманде, ки қирдори ношоям содир кардааст, ўро аз ҷавобгарии моддӣ озод намесозад.

3. Ҷазои интизомӣ бояд муносиби гуноҳ ва қирдори содиршуда бошад. Ҳангоми муайян намудани ҷазо хусусияти қирдор, вазъияте, ки он содир шудааст, рафтори қаблии гунаҳгор, муносибати вай бо қору хизмат, собиқаи қорӣ, таҳассус ба инобат гирифта мешаванд.

Барои як қирдор таъин намудани якчанд ҷазои интизомӣ манъ аст.

4. Тартиби додани ҷазои интизомӣ ба қормандони мақомоти гумрук тибқи Оинномаи тасдиқнамудаи Ҳуқумати Чумҳурии Тоҷикистон амалӣ мегардад.

Моддаи 492. Таъин намудани шахсони мансабдори мақомоти гумрук ва тартиби ивази вазифа ва ба қори дигар гузаронидани онҳо

1. Роҳбарони воҳидҳои сохторӣ ва муовинони онҳо, сардорони шўбаҳои воҳидҳои сохтории мақоми ваколатдори гумрук оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ, роҳбарони идораҳои гумруки минтақавӣ, гумруқҳо, дидбонгоҳҳои гумрукӣ ва муовинони онҳо дар асоси қарордод бо фармоиши мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ ба вазифаи таъин карда мешаванд.

2. Сарнозирон, нозирони қорон ва нозирони воҳидҳои сохтории мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ, сарнозирони идораҳои гумруки минтақавӣ, гумруқҳо ва дидбонгоҳҳои гумрук дар асоси қарордод бо фармоиши роҳбари мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ, ба вазифаи таъин карда мешаванд.

3. Нозирони калон, нозирон ва нозирони хурди идораҳои гумруки минтақавӣ, гумрукҳо ва дидбонгоҳҳои гумрук аз тарафи роҳбари идораҳои гумруки минтақавӣ дар асоси қарордод бо розигии роҳбари мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумруки бо фармоиши роҳбари идораи гумруки минтақавӣ ба вазифа таъин карда мешаванд.

4. Бо шахсони мансабдори мақомоти гумруки дар қисмҳои 1,2, ва 3 зикршудаи ҳамин модда ба мӯҳлати то се сол шартномаи (қарордоди) меҳнатӣ баста мешавад. Барои шахсони мансабдори мақомоти гумрук, ки бори аввал ба ин вазифа таъин мешаванд, мӯҳлати санчиш 6 моҳ муқаррар карда мешавад.

5. Кормандони мақомоти гумрук, ки мавриди санчишҳои хизматӣ қарор гирифтаанд, метавонанд муваққатан, аммо на зиёда аз ду моҳ аз иҷрои вазифаҳои мансабиашон бо ниғаҳдории музди миёнаи меҳнат дур карда шаванд. Қарори муваққатан аз вазифа дур кардани кормандони дар қисмҳои 1 ва 2 ҳамин модда зикршударо роҳбари мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумруки, аммо кормандони дар қисми 3 ҳамин модда нишондошударо роҳбари идораи гумруки минтақавӣ қабул менамояд.

6. Аттестатсияи кормандони мақомоти гумрук барои ҳалли масъалаи мувофиқати кормандони мақомоти гумрук ба вазифаи ишғолкардашон гузаронида мешавад. Аттестатсияи кормандони мақомоти гумрук як маротиба дар давоми 3 сол гузаронида мешавад.

Тартиби аттестатсияи кормандони мақомоти гумрук бо Низомнома дар бораи тартиб ва шартҳои гузаронидани аттестатсияи кормандони мақомоти гумрук, ки аз тарафи роҳбари мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумруки тасдиқ мегардад, гузаронида мешавад.

7. Кормандони мақомоти гумрук баъди дар мақомоти ҳокимияти давлатӣ интихоб ё таъин шуданашон дар ҳайати мақомоти гумрук мемонанд.

Моддаи 493. Тартиботи дохилии фаъолияти мақомоти гумрук

1. Қоидаҳои тартиботи дохилӣ дар мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумруки ва идораҳои минтақавии он аз тарафи роҳбарони ин мақомот тасдиқ карда мешавад.

2. Давомнокии вақти хизмати ҳафтаинаи кормандони мақомоти гумрук набояд аз давомнокии ҳафтаинаи вақти кории муайяннамудаи қонунгузори меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон зиёд бошад.

Кормандони мақомоти гумрук барои иҷрои вазифаҳои таъхирнопазир ё ғайриҷашмдошти хизматӣ метавонанд барои иҷрои вазифаҳои худ илова аз меъёри вақти хизмати муайяншуда, ҳамчунин шабонгоҳ, рӯзҳои ид ва истироҳат бо тартиби пешбининамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷалб карда шаванд.

Барои кормандони мақомоти гумрук, ки вазифаҳои худро дар шароити зараровар иҷро менамоянд, вақти кории кӯтоҳи хизматӣ муқаррар карда мешавад.

Моддаи 494. Хусусиятҳои ба рухсатии меҳнатӣ баромадани кормандони мақомоти гумрук

1. Ба кормандони мақомоти гумрук мувофиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқи Ҷумҳурии Тоҷикистон рухсатии меҳнатӣ дода мешавад.

Ҳангоми рухсатии меҳнатӣ ба кормандони мақомоти гумрук дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон роҳқиро пардохта мешавад.

2. Ба кормандони мақомоти гумрук **рухсатии меҳнати пардохтшавандаи ҳарсолаи давомнокиаш 30 рӯзи тақвимӣ**, аммо ба шахсоне, ки дар маҳалҳои баландкӯҳ ва маҳалҳои шароити иқлимашон вазнин кор мекунанд, рухсатии давомнокиаш 45 рӯзи тақвимӣ дода мешавад. Номгӯи ин ноҳияву маҳалҳоро Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян менамояд. **;(ҚҶТ аз 28.12.12с. №906)**

3. Ба кормандони мақомоти гумрук ҳар сол чунин рухсатии **пардохтшавандаи** иловагӣ дода мешавад:

1) баъди 10 соли собиқаи **хизматӣ** – 5 рӯзи тақвимӣ;

2) баъди 15 соли собиқаи **хизматӣ** – 10 рӯзи тақвимӣ;

3) баъди 20 соли собиқаи **хизматӣ** – 15 рӯзи тақвимӣ. **;(ҚҶТ аз 28.12.12с. №906)**

4. Ба кормандони мақомоти гумрук мумкин аст ба сабабҳои асоснок рухсатии бемузди давомнокиаш то ду моҳ, дода шавад. Чунин рухсатӣ ба ҳисоби рухсатии навбатии ҳарсола дохил карда намешавад.

Моддаи 495. Музди меҳнати кормандони мақомоти гумрук

1. Музди меҳнати кормандони мақомоти гумрук аз пардохтҳои зерин иборат аст:

1) маоши вазифавӣ;

2) маош барои рутбаи махсус;

3) иловапулӣ барои собиқаи хизмат;

2. Маоши вазифавӣ, маош барои рутбаи махсус, андоза ва тартиби додани иловапулӣ барои собиқаи хизмати кормандони мақомоти гумрукро Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян мекунанд.

3. Ба корманди мақомоти гумрук ба ивази озуқаворӣ ҷубронпулӣ пардохта мешавад, ки ҳаҷми он бо Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи бучети давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» барои ҳар сол муқаррар карда мешавад.

Моддаи 496. Ҳифзи ҳуқуқӣ ва иҷтимоии кормандони мақомоти гумрук

1. Шахсони мансабдори мақомоти гумрук ҳангоми иҷрои вазифаи хизматӣ ба нишон додани шаҳодатномаи хизматӣ ҳуқуқ доранд, ки дар ҳудуди маҳали хизмат аз тамоми намудҳои нақлиёт (ғайр аз нақлиёти шахсӣ ва таксӣ) ройгон истифода баранд.

2. Шахсони мансабдори мақомоти гумрук баъди ба нафақа баромаданашон аз ҳуқуқи имтиёзҳои истифода мекунанд, ки ҳамин Кодекс пешбини кардааст, аз ҷумла таъминоти тиббӣ дар муассисаҳои табобатие, ки он ҷо ба қайд гирифта шудаанд.

3. Шахсони мансабдори мақомоти гумрук аз ҳисоби маблағи бучети ҷумҳуриявӣ ба маблағи баробар ба ҳаҷми **8** – каратаи музди миёнаи якмоҳашон ҳатман суғуртаи шахсии давлатӣ карда мешаванд.

Мақомоти суғуртаи давлатӣ маблағи суғуртаро дар мавридҳои зайл медиҳанд:

1) ҳалокати (вафоти) шахсони мансабдори мақомоти гумрук дар давраи кор ё баъди ҷавоб шудан, агар он дар натиҷаи расонидани ҷароҳати ҷисмонӣ ё зарари дигаре ба саломатӣ, ки ба иҷрои вазифаҳои хизматиашон вобаста аст, ба амал омада бошад – ба ворисонашон ба андозаи баробар ба ҳаҷми **8** - каратаи музди миёнаи якмоҳаи шахсони мансабдори мақомоти гумрук;

2) ба шахсони мансабдори мақомоти гумрук ба иртиботи иҷрои фаъолияти хизматӣ расонидани ҷароҳати ҷисмонӣ ё зарари дигаре ба саломатиашон, ки минбаъд ба фаъолияти касбӣ машғул шудани онҳоро ғайриимкон мегардонад, ба андозаи баробар ба ҳаҷми 6 – каратаи музди миёна яқмоҳашон;

3) ба шахсони мансабдори мақомоти гумрук ба иртиботи иҷрои фаъолияти хизматӣ расонидани ҷароҳати ҷисмонӣ ё зарари дигаре ба саломатиашон, ки дар натиҷаи он қобилияти кориашон ба таври пойдор гум нашуда, ба қобилияти минбаъд машғул шудан ба фаъолияти касбӣ асар накардааст, ба андозаи баробар ба ҳаҷми 5 – каратаи музди миёна яқмоҳашон. (ҚҶТ аз 01.08.2012с., №881)

Агар ба шахсони мансабдори мақомоти гумрук ба иртиботи фаъолияти хизматиашон ҷароҳати ҷисмонӣ ё ба саломатиашон зарари дигаре расонида шавад, ки минбаъд бо фаъолияти касбӣ машғул шудани онҳоро ғайриимкон мегардонад, барояшон ҳар моҳ дар шакли фарқи байни музди миёна яқмоҳ ва нафақаи ба ҳамин муносибат таъиншуда, бидуни ба ҳисоб гирифтани маблағи пардохт, ки аз ҳисоби суғуртаи ҳатмии шахсии давлатӣ гирифта шудааст, ҷубронпулӣ дода мешавад.

Агар шахсони мансабдори мақомоти гумрук вобаста ба фаъолияти хизматиашон ҳалок шаванд (вафот кунанд), ҳамчунин шахсони мансабдори мақомоти гумруки аз хизмат ҷавобшуда, дар натиҷаи вобаста ба фаъолияти хизматӣ ба онҳо ҷароҳати ҷисмонӣ ё ба саломатиашон зарари дигар расонидан вафот кунанд, ба аъзои ғайри қобили меҳнати оилаи онҳо, ки нонхӯри онҳо мебошанд, дар шакли фарқи байни ҳиссаи барояшон баробаршавандаи қисми музди меҳнати ҳалокшуда (вафоткарда) ва нафақаи бинобар гум кардани саробон барояшон таъиншуда, бидуни ба ҳисоб гирифтани маблағи пардохт, ки аз ҳисоби суғуртаи ҳатмии шахсии давлатӣ гирифта шудааст, ҳар моҳ ҷубронпулӣ дода мешавад. Барои муайян кардани қисми мазкури маблағ музди миёнаи меҳнати шахси мансабдори ҳалокшуда (вафоткарда) ба шумораи аъзои оилаи нонхӯраш, аз ҷумла аъзои қобили меҳнат тақсим карда мешавад.

Зараре, ки ба тариқи несту нобуд кардан ва хароб кардан ба амволи шахсони мансабдори мақомоти гумрук ё ин ки ба амволи аъзои оилаи онҳо вобаста ба иҷрои вазифаҳои хизматиашон расонида шудааст, дар ҳаҷми пуррааш, аз ҷумла фоидаи аз дастрафта аз рӯи тартиби муқарраркардаи қонунгузорӣ ҷуброн мегардад.

Асос барои надодани суғуртапулиҳо ва ҷубронпулиҳои дар ҳамин модда пешбинишуда фақат ҳукнома ё қарори суд нисбати шахсе шуда метавонад, ки ба ҳалокшавии (вафот кардани) шахсони мансабдори мақомоти гумрук ба онҳо расонидани ҷароҳати ҷисмонӣ ё нобуд кардану хароб кардани амволи ба онҳо тааллуқдошта айбдор дониста шудааст ва мувофиқи қарори дахлдор муқаррар шудааст, ки ин ҳодиса ба иҷрои вазифаи хизматиашон вобастагӣ надорад.

Модда 497. Таъминоти моддию маиши кормандони мақомоти гумрук ва аъзои оилаи онҳо

1. Ба шахсоне, ки дар мақомоти гумрук ба вазифа таъин шудаанд, аз ҷониби мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ дар навбати аввал, вале дар давоми як соли баъди мурочиат манзили истиқомати хизматӣ дода мешавад.

Мақомоти гумрук метавонанд фонди манзили хизматӣ дошта бошанд, ки он тибқи тартиби муқаррарнамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ташкил дода мешавад.

Дар сурати фавти шахси мансабдори мақомоти гумрук ҳангоми иҷрои вазифаҳои хизматӣ ба аъзои оилаи марҳум ҳуқуқи гирифтани манзил боқӣ мемонад.

2. Кормандони мақомоти гумрук ва аъзои оилаи онҳо барои хизмати ройғони тиббӣ дар муассисаҳои тандурустии системаи мақомоти гумрук ҳуқуқ доранд. Ҳангоми дар ҷойи кор ва ё дар ҷойи истиқомати корманди мақомоти гумрук набудани муассисаҳои тандурустии системаи мақомоти гумрук, шӯъбаҳои дахлдор дар онҳо ё таҷҳизоти махсуси тиббӣ, инчунин дар ҳолатҳои таъхирнопазир ба кормандони мақомоти гумрук ва аъзои оилаи онҳо дар муассисаҳои давлатӣ ё идоравии системаи тандурустӣ ёри тиббӣ расонида мешавад.

3. Кормандони мақомоти гумрук ва аъзои оилаи онҳо ҳангоми гузаронидан ба маҳали дигари хизмат мувофиқи тартиби муайяннамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҷуброни хароҷоти роҳқиро ва интиқоли моли шахсӣ тавассути нақлиёти роҳи оҳан, ҳавоӣ ва автомобилӣ аз ҳисоби маблағҳои мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои гумруки ҳуқуқ доранд.

Модда 498. Тайёр намудани кадрҳои мақомоти гумрук

1. Тарбияи мутахассисон, бозомӯзонӣ (тағйири тахассус) ва баланд бардоштани ихтисоси кормандони мақомоти гумрук дар муассисаҳои таълимии Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин дар муассисаҳои таълимии давлатҳои хориҷӣ дар асоси санадҳои дахлдори ҳуқуқии байналмилалӣ эътирофнамудаи Ҷумҳурии Тоҷикистон ба роҳ монда мешавад.

2. Тартиб ва шартҳои тайёр намудан, бозомӯзонӣ (тағйири тахассус) ва баланд бардоштани ихтисоси кормандони мақомоти гумрук аз тарафи мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумруки бо мувофиқаи мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои таълимӣ муайян карда мешавад.

3. Ба хатмкунандаи муассисаҳои таълимӣ, ки аз ҳисоби мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумруки барои таҳсил фиристода шуданд, баъди хатми муассисаҳои таълимии мазкур дар мақомоти гумрук мувофиқи ихтисос ва касби гирифтааш вазифаҳои кафолат дода мешавад.

4. Ба донишҷӯёни муассисаҳои таълимии олии хориҷӣ, ки дар доираи барномаи тасдиқнамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон барои таҳсил фиристода шудаанд, стипендияи ҳармоҳа, сола як маротиба кирии рафтумад ба маҳали зисти доимӣ ва таҳсил пардохта шуда, инчунин онҳо бо либоси расмӣ таъмин карда мешаванд.

Модда 499. Либоси расмӣ кормандони мақомоти гумрук

1. Барои кормандони мақомоти гумрук пӯшида гаштани либоси расмӣ пешбинӣ карда мешавад. Шакли либоси мазкур, нишонаҳои фарқкунанда ва меъёри таъмини ашёи кормандони мақомоти гумруко Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар менамояд. Тартиб, мӯҳлат ва қоидаҳои пӯшидани либоси расмиро мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумруки муайян менамояд.

2. Либоси расмӣ ба кормандони мақомоти гумрук аз ҳисоби бучети давлат дода мешавад.

3. Дар ҳолатҳои бо либоси расмӣ таъмин накардани кормандони мақомоти гумрук ба онҳо ба андозаи арзиши либоси расмӣ, бо назардошти меъёри таъмини амвол мувофиқи қонунгузори меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷубронпулӣ дода мешавад.

Модда 500. Таъмини нафақаи кормандони мақомоти гумрук

Таъминоти нафақаи кормандони мақомоти гумрук ва аъзои оилаи онҳо тибқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон « Дар бораи таъмини нафақаи хизматчиёни ҳарбӣ» амалӣ карда мешавад.

Моддаи 501. Барқароркунии кормандони мақомоти гумрук ба хизмат дар мақомоти гумрук

1. Ба кормандони мақомоти гумрук, ки ба хизмат барқарор шудаанд, вақти аз рӯзи озодшавии онҳо то рӯзи барқароршавӣ ба хизмат дар мақомоти гумрук ба собиқаи хизмати дарозмуддат барои додани рутбаи махсуси навбатӣ, додани ёрдампулӣ барои хизмати дарозмуддат дохил карда мешавад.

2. Ба кормандони мақомоти гумрук, ки ба хизмат дар мақомоти гумрук барқарор карда шудаанд, музди миёнаи меҳнаташон тибқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон пардохта мешавад.

3. Роҳбари мақоми гумруке, ки дар бораи озод кардан аз кор дар мақомоти гумрук ё ба кори дигар гузаронидани корманди мақомоти гумрук бо вайрон кардани талаботи ҳамин Кодекс қарор қабул намудааст ё иҷрои қарори ба хизмати мақомоти гумрук барқароркунии корманди мазкурро боздоштааст, мувофиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгар мебошад.

Боби 61. СИСТЕМАҲОИ ИТТИЛООТӢ ВА ТЕХНОЛОГИЯҲОИ ИТТИЛООТӢ ДАР ФАЪОЛИЯТИ ГУМРУКӢ

Моддаи 502. Системаҳои иттилоотӣ, технологияҳои иттилоотӣ ва воситаҳои таъмини онҳо, ки дар мақомоти гумрук истифода мешаванд

1. Таҳия, эҷод ва истифодаи системаҳои иттилоотӣ ва технологияҳои иттилоотӣ, ҳамчунин ба усулҳои мубодилаи электронии иттилоот асосёфта ва воситаҳои таъмини онҳоро мақомоти гумрук мувофиқи ҳамин Кодекс ва санадҳои дигари меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ менамоянд.

2. Қорӣ намудани системаҳои иттилоотӣ ва технологияҳои иттилоотӣ бо истифодаи воситаҳои техникаи ҳисоббарор ва алоқа мувофиқи стандартҳои дар Ҷумҳурии Тоҷикистон амалкунандаи байналмилалӣ сурат мегирад.

3. Системаҳои иттилоотӣ, технологияҳои иттилоотӣ ва воситаҳои таъмини онҳо, ки аз тарафи мақомоти гумрук таҳия, эҷод ва ё харида шудаанд, моликияти давлатӣ ба ҳисоб меравад. Ҳуқуқи соҳибмулкиро мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ мувофиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон анҷом медиҳад.

4. Истифодаи системаҳои иттилоотӣ, технологияҳои иттилоотӣ ва воситаҳои таъмини онҳоро, ки моликияти давлатӣ намебошанд, мақомоти гумрук дар асоси шартномаҳои амалӣ менамояд.

5. Шарт ва тартиби истифодаи системаҳои иттилоотӣ, технологияҳои иттилоотӣ ва воситаҳои таъмини онҳо барои мақсадҳои гумрукӣ аз тарафи мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ муқаррар карда мешавад.

Моддаи 500¹. Маҳдудиятҳо вобаста ба синну сол, ки барои хизмат дар мақомоти гумрук муқаррар шудаанд

1. Кормандони мақомоти гумрук то расидан ба синни зайл ба адои хизмат дар ин мақомот ҳуқуқ доранд:

- 1) сержанти хурди ҳадамоти гумрук, сержанти ҳадамоти гумрук, сержанти калони ҳадамоти гумрук, старшинаи ҳадамоти гумрук, лейтенанти хурди ҳадамоти гумрук, лейтенанти ҳадамоти гумрук, лейтенанти калони ҳадамоти гумрук, капитани ҳадамоти гумрук - 50 солагӣ;
- 2) майори ҳадамоти гумрук, подполковники ҳадамоти гумрук, полковники ҳадамоти гумрук - 55 солагӣ;
- 3) генерал-майори ҳадамоти гумрук, генерал-лейтенанти ҳадамоти гумрук - 60 солагӣ.

2. Кормандони мақомоти гумрук - занҳо бо хохиши худ метавонанд панҷ сол пештар аз муҳлати дар қисми 1 ҳамин модда пешбинишуда ба нафақа бароянд.

3. Муҳлати адои хизмат дар мақомоти гумрук барои кормандони мақомоти гумрук, ки ба синни ниҳоии муқаррарнамудаи қисми 1 ҳамин модда расидаанд, аз ҷониби роҳбари мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ дар асоси ҳулоаси комиссияи тиббии ҳарбӣ метавонад то ду сол тамдид карда шавад, ба истиснои кормандоне, ки аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба мансаб таъин ва аз мансаб озод карда мешаванд. Дар ин сурат бо корманд шартномаи (қарордоди) муҳдатноки меҳнатӣ баста мешавад.

Моддаи 500². Қумакпулии яқвақта ба кормандони аз хизмат ҷавобшудаи мақомоти гумрук

Ба кормандони мақомоти гумрук ҳангоми ҷавоб шудан аз хизмат ва баромадан ба нафақа қумакпулии яқвақта барои собиқаи хизмати пардохта мешавад:

- то 5 сол - ба андозаи 1 маоши таъминоти пулӣ;
- аз 5 то 10 сол - ба андозаи 2 маоши таъминоти пулӣ;
- аз 10 то 20 сол - ба андозаи 3 маоши таъминоти пулӣ;
- зиёда аз 20 сол ба андозаи 4 маоши таъминоти пулӣ. ;(ҚҶТ аз 28.12.12с. №906)

Моддаи 503. Сертификатонии системаҳои иттилоотӣ, технологияҳои иттилоотӣ, воситаҳои таъмин ва ҳифзи онҳо

Системаҳои иттилоотӣ, технологияҳои иттилоотӣ, воситаҳои таъмини онҳо, ҳамчунин воситаҳои барномавӣ техникаи ҳифзи иттилоот, ки дар фаъолияти гумрукӣ истифода мешаванд, бояд тибқи ҳолат ва тартиби пешбининамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон сертификатсия шаванд.

Моддаи 504. Захираҳои иттилоотии мақомоти гумрук

1. Захираҳои иттилоотии мақомоти гумрукро ҳуҷҷатҳо ва маълумоте, ки шахс ҳангоми мутобики ҳамин Кодекс гузаронидани амалиёти гумрукӣ пешниҳод менамояд, инчунин ҳуҷҷатҳо ва маълумоти дигари мувофиқи ҳамин Кодекс ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ихтиёри мақомоти гумрук қарордошта ташкил медиҳанд.

2. Захираҳои иттилоотии мақомоти гумрук моликияти давлатӣ мебошанд. Ҳуқуқи соҳибмулкоро мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ мувофиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ менамояд.

3. Тартиби ташаккул ва истифодаи захираҳои иттилоотии мақомоти гумрук, талабот оид ба ҳуҷҷатгузори иттилоот аз тарафи мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ мувофиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар карда мешавад.

4. Хуччатҳое, ки пешниҳод ё тартиби пешниҳоди онҳоро ҳамин Кодекс пешбинӣ намудааст, аз ҷумла декларатсияи гумрукӣ, метавонад тавассути усулҳои электронии мубодилаи иттилоот ҳангоми риояи талабот оид ба ҳуччатгузори иттилоот, ки мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ муқаррар намудааст, инчунин талаботи дигари муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод карда шаванд.

5. Тартиби аз тарафи шахсон гирифтани иттилооти аз захираҳои иттилоотӣ мавҷуда, ки дар ихтиёри мақомоти гумрук мебошанд, аз ҷониби мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ мувофиқи ҳамин Кодекс ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда мешавад.

Моддаи 505. Системаҳои иттилоотӣ, технологияҳои иттилоотӣ ва воситаҳои таъмини онҳо, ки иштирокчиёни фаъолияти иқтисодии хориҷӣ истифода менамоянд

1. Мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ талаботро муқаррар менамояд, ки системаҳои иттилоотӣ, технологияҳои иттилоотӣ ва воситаҳои таъмини онҳо бояд ба ин талабот ҷавобгӯ бошанд ва аз ҷониби инҳо истифода гарданд:

1) аз тарафи шахс ҳангоми истифодаи расмиёти махсуси соддагардонидашуда (моддаи 68);

2) аз тарафи соҳибони анборҳои ниғаҳдори муваққатӣ, соҳибони анборҳои гумрукӣ, брокерҳои гумрукӣ ва шахсони дигар бо хоҳиши онҳо, барои пешниҳоди ҳуччатҳо ва маълумоти пешбининамудаи ҳамин Кодекс.

2. Истифодаи объектҳои мазкур барои мақсади гумрукӣ танҳо баъди санҷиши мувофиқати онҳо ба талаботи муқарраршуда иҷозат дода мешавад. Санҷиширо мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ анҷом медиҳад.

Моддаи 506. Ҳифзи иттилоот ва ҳуқуқҳои субъектҳои дар ҷараёни иттилоотӣ ва иттилоотонӣ иштироккунанда

1. Таҳия, эҷод ва истифодаи воситаҳои махсуси барномавии техникии ҳифзи иттилоот, ки бо воситаҳои таъмини системаҳои иттилоотӣ ва технологияҳои иттилоотӣ мувофиқат мекунанд, аз тарафи мақомоти гумрук бо мақсадҳои ҳифзи иттилоот ва ҳуқуқҳои субъектҳои дар ҷараёни иттилоотӣ ва иттилоот иштироккунанда мувофиқи ҳамин Кодекс ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон сурат мегирад.

2. Дараҷаи ҳифзи иттилоотии ба воситаи ҳифзи иттилоот таъминшаванда бояд ба категорияи иттилоот мувофиқат наояд. Мувофиқати дараҷаи ҳифзи иттилоот бо категорияи муайяни иттилоотӣ аз ҷониби мақомоти гумрук, ки захираи иттилоотиро дар ихтиёр доранд, таъмин карда мешавад.

3. Назорати риояи талаботи ҳифзи иттилоот ва истифодаи воситаҳои ҳифзи иттилоотро мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ ва мақомоти дигари давлатӣ мувофиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ менамоянд.

Боби 62. ТАҲВИЛИ НАЗОРАТШАВАНДАИ МОЛИ АЗ САРҲАДИ ГУМРУКӢ ИНТИҚОЛШАВАНДА

Моддаи 507. Хусусиятҳои таҳвили назоратшавандаи моле, ки аз сарҳади гумрукӣ интиқол дода мешавад

1. Таҳвили назоратшавандаи моли аз сарҳади гумрукӣ интиқолшаванда **чорабиниҳои оперативӣ-ҷустуҷӯие** мебошад, ки ҳангоми он бо огоҳонӣ ва таҳти назорати мақомоти **амаликунандаи фаъолияти оперативӣ-ҷустуҷӯии** воридоти мол ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон, содирот аз ин қаламрав ё ҳамлу нақли моли воридшуда дар ин қаламрав иҷозат дода мешавад.

Ҳангоми интиқоли мол аз сарҳади гумрукӣ таҳвили назоратшаванда бо мақсади огоҳ намудан, ошкор кардан, пешгири намудан ва кушодани ҷиноятҳои вобаста ба муомилоти ғайриқонунии мол истифода бурда мешавад. **(ҚҶТ аз 25.03.11с.№693)**

Мақомоти дигари анҷомдиҳандаи амалиёти оперативию ҷустуҷӯӣ таҳвили назоратшавандаи молро бо мувофиқаи мақомоти гумрук мегузаронанд. Тартиби чунин мувофиқанамой тибқи созишномаи байни мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои фаъолияти гумрукӣ ва мақомоти дахлдори давлатии **амаликунандаи фаъолияти оперативӣ-ҷустуҷӯӣ** муайян карда мешавад. **(ҚҶТ аз 25.03.11с.№693)**

2. Ҳангоми қабули қарор оид ба анҷомдиҳии таҳвили назоратшавандаи моли аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон содиршаванда дар асоси санадҳои ҳуқуқии байналмилалии этирофнамудаи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва ё шартнома бо мақомоти салоҳиятдори давлати хориҷӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон парвандаи ҷиноятӣ оғоз карда намешавад ва роҳбари мақомоти анҷомдиҳандаи таҳвили назоратшаванда прокурорро мувофиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон аз қарори қабулгардида фавран хабардор месозад.

Моддаи 508. Ситонидан ва ё иваз намудани моли аз сарҳади гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон интиқолшаванда ҳангоми анҷомдиҳии таҳвили назоратшаванда

Ҳангоми таҳвили назоратшавандаи моли аз сарҳади гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон интиқолшаванда, ки фурӯши озоди онҳо манъ аст ё муомилоти онҳо бо иҷозати махсус мутобиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон рухсат дода шудааст, ин мол метавонад тибқи тартиби муқаррарнамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон пурра ва ё қисман ситонида ё иваз карда шавад. Моле, ки ба саломатии одамон, муҳити табиӣ зист хатарнок ё барои тайёр кардани яроқи қатли ом ҳамчун замина истифода шуда метавонад, бо тартиби муқаррарнамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон иваз карда мешавад.

ҚОНУНИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

Дар бораи қабул намудани Кодекси гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон

ва мавриди амал қарор додани он

Моддаи 1

1. Кодекси гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон қабул карда шавад.

2. Кодекси гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 1 январи соли 2005 мавриди амал қарор дода шавад.

Моддаи 2

Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 4 ноябри соли 1995 «Дар бораи мавриди амал қарор додани Кодекси гумруки Ҷумҳурии Тоҷикистон (Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, с.1996, №15, мод.233) ва Кодекси гумруки Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 4 ноябри соли 1995 (Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, с.1996, №15, мод.232; с.1997, №23-24, мод. 333, фасли XX; с.2001, №7, мод.496; с.2002, №11, мод.744; с.2003, №12, мод.692) аз 1 январи соли 2005 безътибор доништа шаванд.

Моддаи 3

Минбаъд, то мутобиқ намудани қонунҳо ва санадҳои дигари меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо Кодекси гумруки Ҷумҳурии Тоҷикистон, қонунҳо ва санадҳои дигари меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар қисмате, ки ба Кодекси гумруки Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳолиф намебошанд, татбиқ карда мешаванд.

Моддаи 4

Шартҳои амали литсензияҳо ва иҷозатномаҳо, ки то 1 январи соли 2005 барои истифодаи низомҳои гумрукии «Қоркарди мол дар қаламрави гумрукӣ», «Қоркарди мол таҳти назорати гумрукӣ», «Қоркарди мол берун аз қаламрави гумрукӣ», «Воридоти (содироти) муваққатӣ» дода шуда буданд, то ба охир расидани мӯҳлати амали чунин литсензияҳо ва иҷозатномаҳо дар ҳолати муҳолифат нақарданашон ба муқаррароти ин Кодекс нигоҳ дошта мешаванд. Қисман ё пурра озод намудан аз бочҳои гумрукӣ ва андозҳо ва мамнӯбият ва маҳдудиятҳои мувофиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон муқарраршуда нисбати молҳо, ки таҳти низомҳои мазкур қарор доранд, то мавриди амал қарор додани ин Кодекс, мутобиқи муқаррароти қонунгузори гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки дар рӯзи додани ин литсензияҳо ва иҷозатномаҳо амал мекарданд, татбиқ карда мешаванд.

Моддаи 5

Литсензияҳо, ки барои машғул шудан ба ҳайси миёнарави (брокери) гумрукӣ ва интиқолдиҳандаи гумрукӣ, барои таъсиси анбори нигоҳдории муваққатӣ, анбори гумрукӣ, инчунин шаҳодатномаҳои ихтисосии мутахассиси барасмиятдарории гумрукӣ, ки то 1 январи соли 2005 дода шудаанд, то ба охир расидани мӯҳлати амали онҳо тибқи муқаррароти Кодекси гумруки Ҷумҳурии Тоҷикистон амал менамоянд.

Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон
ш. Душанбе 3 декабри соли 2004 №62

Э.РАҲМОНОВ